

Southern Bobo Madaré 2004 Edition

Language:
Country:
Publisher:
Copyright:
Last Updated: 2023-10-20
ID: fdbf8681-75f4-4cdb-9073-ca159359f5b3
ISO: bwq
ISBN:

MATIYE	4
MAREKE.....	26
LUKA.....	41
ZAN.....	65
TEDA.....	83
OROMUKMA.....	108
1 KORENTEKMA.....	118
2 KORENTEKMA.....	128
GALATEKMA.....	134
EFESEKMA.....	138
FILIPEKMA.....	142
KOLOSEKMA.....	145
1 TESALONIKEKMA.....	148
2 TESALONIKEKMA.....	151
1 TIMOTE.....	153
2 TIMOTE.....	156
TITE.....	158
FILEMON.....	160
HEBURO.....	161
ZAKE.....	169
1 PIYERE.....	172
2 PIYERE.....	175
1 ZAN.....	177
2 ZAN.....	180
3 ZAN.....	181
ZUDE.....	182
DOREDA.....	183

MATIYE

1 Bo Abrahamu timite Davidi timite Yezu Krista be-mae. ² Abrahamu wɔn Izake kɔn. Izake wɔn Zakɔbe kɔn. Zakɔbe wɔn Zuda kɔn ye piare kɔn. ³ Zuda wɔn Pɛrɛse kɔn Zara kɔn Tamare ma. Pɛrɛse wɔn Esirɔn kɔn. Esirɔn wɔn Aran kɔn. ⁴ Aran wɔn Aminadabu kɔn. Aminadabu wɔn Nasɔn kɔn. Nasɔn wɔn Salmɔn kɔn. ⁵ Salmɔn wɔn Bowazi kɔn Arahabu ma. Bowazi wɔn Wobede kɔn Wuruti ma. Wobede wɔn Zese kɔn. ⁶ Zese wɔn fanganma Davidi kɔn. Davidi wɔn Salomɔn kɔn Wuri ta ya ma. ⁷ Salomɔn wɔn Worobowame kɔn, Worobowame wɔn Abiya kɔn. Abiya wɔn Asafu kɔn. ⁸ Asafu wɔn Zozafate kɔn. Zozafate wɔn Yorame kɔn. Yorame wɔn Woziyase kɔn. ⁹ Woziyase wɔn Zowatan kɔn. Zowatan wɔn Akaziyase kɔn. Akaziyase wɔn Ezekiyase kɔn. ¹⁰ Ezekiyase wɔn Manase kɔn. Manase wɔn Amɔn kɔn. Amɔn wɔn Zoziyase kɔn. ¹¹ Zoziyase wɔn Yekoniya kɔn ye piare kɔn. Wɔnna sangan ma ye mane Isirayelenɔmanɛ foga yaa kɔn kɔn tɛrebe na Babilɔnigiamana hɔn. ¹² Isirayelenɔmanɛ yaa wɛ timi ma Babilɔnigiamana hɔn, Yekoniya kɔn Salatiyele kɔn. Salatiyele wɔn Zorobabele kɔn. ¹³ Zorobabele wɔn Abiyude kɔn, Abiyude wɔn Eliyakimu kɔn. Eliyakimu wɔn Azɔre kɔn. ¹⁴ Azɔre wɔn Sadɔke kɔn. Sadɔke wɔn Akimu kɔn. Akimu wɔn Eliwude kɔn. ¹⁵ Eliwude wɔn Eleyazare kɔn. Eleyazare wɔn Matan kɔn. Matan wɔn Zakɔbe kɔn. ¹⁶ Zakɔbe wɔn Mari bangan Zozefu kɔn. Ye wiin Yezu we wiri da Wuro ta dɛgɛwɛ yi, Mari kɔn kɔn. ¹⁷ N'a bii Abrahamu ma fɔn yaa wiri fanganma Davidi ma, wɔn yaa bere dogore funnaa. N'a bii Davidi ma fɔn yaa wiri Isirayelenɔmanɛ ta figɛ ma kɔn yaa tɛrebe na Babilɔnigiamana hɔn, wɔn yaa bere dogore funnaa ma mɛ. N'a bii wɔnna sangan ma fɔn yaa wiri Wuro ta Dɛgɛwɛta ta kɔn ma, wɔn yaa bere dogore funnaa ma. ¹⁸ Yezu ta kɔn bii wiin nɛ, bo wɔn. Ye man'a sie Mari pere Zozefu ma. Ye ha mane y'a yanma pɛrɛ dɛn ga, a kɔn taa tulu na Wuro ta Ni baraka hɔn. ¹⁹ A bangan Zozefu wiin kɔn mane kɔn na tele yi, wɔn mane kia n'a du koba ga. A mane kia maga Mari hɔn tunio hɔn. ²⁰ Bo wɔn na giatɛ hɔn a mane ti ye, Matigi ta meleke bo kɔn ye yɛrɛ kɔn a ma kɔnyangan hɔn, kɔn d'a ma: «Davidi timite Zozefu, ka kwan kɔn bia dalo Mari ta yanma ga. Wuro ta Ni baraka hɔn a taa tulu na. ²¹ A na nimisininɔn kɔn, be a togo dɛ da Yezu bare awe kɔn na y'a sii kisi ye ta kakie ma.» ²² Wɔnna da wɔn pepe mane tɛ wiin fa to Matigi ta daberebeta mane wiin fa

yira, wɔn do paga. A mane da: ²³ Danzoro boo na taa tulu na kɔn nimisininɔn kɔn y'a togo dɛ da Emanuwele. Wɔn kɔn Wuro ti kɔn ke nɛmɛ. ²⁴ Zozefu naa winni wiin sangan ma, Matigi ta meleke mane wiin fa yira a ma, a kɔn ta kɔn y'a dalo Mari foga n'a hɔn. ²⁵ Nka fɔn yaa kayan a ta kɔn ma a ha mane sian zɛ kɔn lege ga, a kɔn kɔn we togo dɛ da Yezu.

2 Yezu kɔn Betilehemukuru hɔn Zudegiamana hɔn. Fanganma Herode ta sin hɔn. Yezu kɔn wɛ timi ma, datɔsma kɔn wiinye kɔn mane mamala na kayan kɔn, mane tuma wurodu hɔn, kɔn naa Zeruzalemukuru hɔn ² ne toga ne kwa: «Ziwifu ta fanganma wiin kɔn dɔ kɔn, wee a ti? Mɛ a ta mumulu za wurodu hɔn kɔn naa a yirebe na.» ³ Fanganma Herode naa kɔn kɔn wiin sangan ma, a kakiri kɔn yanganmu kɔn kɔn kɔn Zeruzalemukuma pepe. ⁴ A kɔn salakawɛkɔre kɔn Tɛn na datɔsma pepe wiri n'e kwe n'e toga, ye wee Wuro ta Dɛgɛwɛta mane daga kɔn? ⁵ Ye kɔn d'a ma: «Betilehemukuru hɔn Zudegiamana hɔn. Yee Wuro ta daberebeta man'e sebe kɔn da: ⁶ Bi Betilehemukuru Zudegiamana hɔn, a bi kɔn Zudegiamana hɔn kire pepe na dɛgɛ yi ga. Bare zɛngente na yire yi na sa be hɔn. Wɔn kɔn na tɛ mia kma Isirayele ta zɛngente na.» ⁷ Herode kɔn datɔsma wɔn wiri tunio hɔn, kɔn n'e toga n'e kini mumulu we zɛsangan na. ⁸ Wɔn timi a n'e yabe Betilehemukuru hɔn kɔn da ye ma: «Ka yaa toga kɔn nimisalo we ta da na. Ka kɔn n'a za, ka bere naa n'e yira ne ma wiin fa to ma yaa n'a yirebe mɛ.» ⁹ Wɔnna bɛreda wɔn yira wɛ timi ma fanganma ta, ye kɔn tuma sogo bii. Ye mane pia wiin mumulu we za wurodu hɔn, wɔn ye bere sige ye zin ye mɛ fɔn yaa taa nimisalo we tido hɔn. ¹⁰ Ye mumulu we za wiin sangan ma, kɔn nihɔndia fɔn kɔn. ¹¹ Ye kɔn kɔn kɔn wiin sangan ma, kɔn nimisalo we kɔn ye sie Mari za kɔn zii yoloko kɔn n'a yirebe. Wɔn timi ye kɔn y'a bie walaka kɔn sanɔ kɔn wunnudiafa kɔn wunnudiayin pere a ma. ¹² Wɔn timi Wuro naa n'e kɔn mɛbe kɔnyangan hɔn, ye ye ka bere kɔn Herode brɛ titiri ga. Ye kɔn soza bii kɔn yaa y'a giamana hɔn. ¹³ Datɔsma wɔn yaa wɛ timi ma, Matigi ta meleke bo kɔn ye yɛrɛ kɔn Zozefu ma kɔnyangan hɔn, kɔn d'a ma: «Tuma nimisalo we kɔn ye sie foga kɔn kɔn yaa Ezipitigiamana hɔn. Be yaa kɔn wɛn fɔn ma kɔn yira be ma wiin sangan ma da ka bere naa. Bare Herode na nimisalo we kia yɛrɛ na.» ¹⁴ Zozefu naa tuma kɔn nimisalo we kɔn ye sie foga wuru hɔn, kɔn yaa kɔn kɔn Ezipitigiamana hɔn. ¹⁵ A yaa kɔn yeyɛ fɔn Herode siri

na. Wɔn mane tɛ wiin fa to Matigi mane wiin fa yira y'a daberebeta baraka hɔn, ɔn da: «Ma ne to Ezipitigiamana hɔn ɔn ne ɔn wiri,» wɔn do paga. ¹⁶ Herode naa ɔn wiin sangan ma, ye datɔsma ye diebe, a woro ɔn ba fɔna. A ɔn sma fane, ye ye yaa Betilehemukuru kɔ ye kiego ma kire pepe hɔn, wiinye sininimisala pepe sii ɔn fan dɔgɔ pla ma ga, ye y'e pepe yɛɛ. A man'e ta n'e kayan kɔ datɔsma wɔ mane wiin wagati yira a ma.

¹⁷ Wuro ta daberebeta Zeremi mane wiinye domada yira, wɔn do mane paga ɔn da kɛrɛ: ¹⁸ «Sɔngɔkɔn na yire yi sa Aramakuru hɔn. Mɔgɔkɔn kɔ sakmamogo na yire yi. Arasele ɔn ti n'e nɔmanɛ sakɔn kɔgɔ. A kia ɔn ye zigi tugu ga bare ye tiye titiri ga.» ¹⁹ Herode siri wɛ timi ma, Matigi ta meleke boɔ ɔn ye yɛrɛ kɔkɔ Zozefu ma sɔnyangan hɔn, Ezipitigiamana hɔn ²⁰ ɔn d'a ma: «Tuma, nimisalo we kɔ ye sie foga ɔn be bere yaa kɔ kɔ Isirayelegiamana hɔn. Wiinye kma ɔn man'a kia yɛɛ na, ye siri.» ²¹ Zozefu ɔn tuma nimisalo we kɔ ye sie foga ɔn bere yaa kɔ kɔ Isirayelegiamana hɔn. ²² Nka a mane ɔn ye da Arikilayusi ɔn tɛ fanganma na Zudegiamana hɔn ye ɔn Herode timi, wɔn tɛ a mane kwan kɔ yeyɛ tangan. Wɔn timi Wuro ɔn bere a ta sɔnyangan hɔn. A ɔn yaa Galilegiamana hɔn. ²³ A mane yaa tangan Galilegiamana na kuru boɔ hɔn, ye wiin wiri Nazareti. Wɔn mane tɛ wiin fa to Wuro ta daberebeta mane wiin fa yira y'a bereda hɔn ɔn da, ye ye na n'a wiri Nazaretisɔn, wɔn do paga.

3 Wɔnna sangan ma batizeta Zan mane sa Zudegiamana na kibekolo hɔn ne kwa: ² «Ka ka zugo katra Wuro ta sin vetra.» ³ Wuro ta daberebeta Izayi mane wiin te da yira ɔn da, ye ɔn boɔ kwa kibekolo hɔn, ye ka Matigi ta sogo tɛtɛrɛ, n'a ta somengen telebe. A mane Zan. ⁴ Zan ta zogo mane yɔngɔnma na wian. A ta yɔngɔnfa ne komasulu. A ta zɔnfa mane gwale kɔ yi. ⁵ Wɔn tɛ Zeruzalemukma kɔ Zudekma pepe kɔ Zurudenkudo ma wola hɔn kma pepe mane sa ne yaa a brɛ. ⁶ Ye mane y'a kakie yira, a n'e batize Zurudenku hɔn. ⁷ Zan ta tɛ ɔn mane Fariziyen kɔ Ten na kma na yaan ye za, ye ne naa ye brɛ batize na, a ɔn da ye ma: «Kɔkɔsi, kɔ te ɔn da ka tɔngɔn Wuro woro na ba yi na?» ⁸ Ka tɛ k'a tɛda n'a kɔkɔ da ka ka zugo katra. ⁹ Sɔn ka giati ye kɔkɔ hɔn, ye ɔn ti yi ta wiin ɔn Abrahamu ga rɛ. Bare ma ye yira ka ma da Wuro sbɛ ne timikma sabɛ Abrahamu ta ɔn kɔkɔ be hɔn. ¹⁰ Tà do ti wɛ ɔn sulu ma. Wiin ɔn pepe mane nɔmanɛfɔrɛ kɔ ga, ye na ɔn kien n'a dra togo hɔn. ¹¹ Mɛ kɔnɛ ka batize zu hɔn zugokatra na. Nka wiin te ɔn na naa mɛ timi, wɔn fan yi mɛ ma. Mɛ yɛrɛ dege a ta kanɛge na pɛrɛ ta firi hɔn. Awe ɔn ka batize kɔ Wuro ta Ni ɔn kɔ togo hɔn. ¹² A ta dugosiofa ti a soro hɔn. A na y'a tin sare n'a kinibe fɔna, ɔn dugonɔmanɛ wɔ ka y'a molo hɔn. Nka dugoku we han, a na togo ka ɔn ma wiin ɔn dibe ga.» ¹³ Wɔnna sangan ma, Yezu mane tuma Galile ɔn naa fɔn Zurudenku do ma Zan brɛ wiin fa to a

batize a ta. ¹⁴ Zan mane kia maga ye na ɔn da: «Bi wiin ɔn daga mɛ batize a ma bi ɔn naa mɛ brɛ ra?» ¹⁵ Nka Yezu ɔn d'a ma: «Be ɔn dian ne batize basie, wɔn ɔn na tɛ ke Wuro dungo na da ta ye na sogo ma.» Wɔn tɛ Zan ɔn dian. ¹⁶ Yezu batize wɛ suu, ɔn sa zu hɔn. Wɔnna ɔn tala hɔn, wurokɔn kɔn kibɛ, a ɔn Wuro ta Ni za, a ɔn zii a ma wɔkara zeneyalo. ¹⁷ Bere ɔn boɔ ɔn sa wuro hɔn, ɔn da: «Bo mia moronɔn, be da dia ne ma fɔna.»

4 Wɔn tɛ suu Wuro ta Ni ɔn Yezu foga yaa kɔ lege kibekolo hɔn wiin fa to Sitane n'a mama. ² A naa yin kiepla kɔ wuro kiepla ta ma ɔn ga, wu n'a foga. ³ Sitane Mamata ɔn ye dɔbe a na ɔn d'a ma: «Be ɔn ne Wuro Nɔ, yira ɔn kɔge be ma, ye ye bere buru na.» ⁴ Nka Yezu d'a ma: «Ye sebe Wuro domada na sebe hɔn, ye zɔnfa dama ɔn woro ga. Nka wiinye domada pepe ɔn sa Wuro do hɔn, wɔn ɔn ɔn woro.» ⁵ Wɔn tɛ Sitane ɔn figɛ yaa kɔ lege Zeruzalemukuru hɔn ɔn yaa taa kɔ lege Wuro ta ɔn ɔn ma ⁶ ɔn d'a ma: «Be ɔn ma Wuro Nɔ, be be to be tige zii ɔn ma. Bare ye sebe Wuro domada na sebe hɔn, y'a na y'a meleke fane be ye na, ye naa be bii wiin fa to be ka naa be kaan dun kɔkɔ sii hɔn ga.» ⁷ Yezu ɔn d'a ma: «Ye sebe Wuro domada na sebe hɔn mɛ ɔn da, ye be na Matigi bia Wuro taa n'a sege ga.» ⁸ Sitane ɔn figɛ yaa kɔ lege tolo na kuru yi boɔ ma ye mɛ ɔn diniyan hɔn giamane pepe kɔ ye na foro kɔkɔ a ma ⁹ ɔn d'a ma: «Be ɔn zii yoloko ne wee ɔn ne yirebe, ma na ɔn pepe pere be ma.» ¹⁰ Wɔn tɛ Yezu ɔn d'a ma: «Be sabɛ Sitane. Bare ye sebe Wuro domada na sebe hɔn ɔn da, ye be na yoloko Matigi bia Wuro dama ɔn wee n'a yirebe.» ¹¹ Wɔn tɛ suu Sitane ɔn n'a to, meleke ɔn ɔn ye dɔbe ɔn n'a mako kɔkɔ. ¹² Yezu naa ɔn ye da, ye ye Zan ka kaso hɔn, a ɔn tuma yaa Galile. ¹³ Wɔn timi a naa tuma Nazaretikuru hɔn ɔn naa tangan Kaperenawukuru hɔn yengenzu do ma Zabulun kɔ Nefutali ta giamana hɔn, ¹⁴ wiin fa to Wuro ta daberebeta Izayi domada paga ɔn da kɛrɛ: ¹⁵ «Zabulun ta giamana kɔ Nefutali ta giamana, ki wiinye ti yengenzu na yasogo ma Zurudenku kwiri ma, kɔ bi Galilegiamana, sisma ta tangando. ¹⁶ Wiinye zame ɔn mane tangan tunio hɔn, ye kini na yire yi za. Wiinye kma ɔn mane tangan siri na tunio hɔn, kini boɔ sa ye ma.» ¹⁷ N'a bii wɔnna sangan ma Yezu mane Wuro domada yira ne kwa: «Ka ka zugo katra, Wuro ta kolo vetra.» ¹⁸ Yezu mane yara Galileparogwaga do ma ɔn plala sma pla ɔn za. Bo mane Simɔn, ye wiin wiri Piyere kɔ ye puu Andre. Ye mane ti zɔdrɛ hɔn ne zekia. ¹⁹ Yezu ɔn da ye ma: «Ka naa ɔn ne ma, ma na ka ta smakiare na.» ²⁰ Wɔnna ɔn tala hɔn ye ɔn y'a zɔye to ye ɔn ɔn a ma. ²¹ A naa yaa zin kɔkɔ ɔn plala sma pla ɔn za ye mɛ. Wɔn mane Zebede nɔmanɛ Zake kɔ ye puu Zan. Ye mane ti kɔ ye ɔn Zebede koro hɔn ne y'a zɔye kwaro. Yezu n'e wiri. ²² Wɔnna ɔn tala hɔn ye ɔn tuma y'a koro kɔ ye ɔn to

haka a ma. ²³ Wako timi, Yezu mane Galilegiamana pepe yara ne sma kala ye ta Kalakwan haka ne Wuro ta fanganmabe na fanedia yira ne komatogaparere sii pepe ka bu sii pepe keneye. ²⁴ A togo mane sa Sirigiamana pepe haka. Wiinye kma haka yanne komatoga sii na yaan ye ka zini na yaga ye ka murukulaganuru ka sirimawinnilaganuru ta, a mane kawaka keneye. ²⁵ Zame na yaan ye mane daka a ma. Baka mane tuma Galilegiamana haka, baka haka tuma kire fun na wola haka, baka haka tuma Zeruzalemukuru haka ka Zudegiamana haka ka Zurudenku kwiri ma.

5 Yezu naa zame za wiin sangan ma haka ba yaa tanga tolo boo ma, a ta kalakmane haka ye dabe a na, ² a haka dutige ne kala ne kwa ye ma: ³ «Ye dangamu, fangandanbe na kakiri ti wiinye kma haka, bare Wuro ta kolo ne yi. ⁴ Ye dangamu wiinye worama haka kuna, bare ye na diniyan gun haka na. ⁵ Ye dangamu wiinye kma haka haka, bare ye na ne zigi tugu. ⁶ Ye dangamu, telebe na wu ka a na mulu ti wiinye kma na, bare ye na yingin. ⁷ Ye dangamu wiinye kma haka makare, bare ye na makare ye ma. ⁸ Ye dangamu wiinye kma haka haka haka kini, bare ye na Wuro za. ⁹ Ye dangamu wiinye kma haka siara na da ta, bare ye na ne wiri Wuro haka. ¹⁰ Ye dangamu wiinye kma haka yanne telebe ye na, bare Wuro ta kolo ne yi. ¹¹ Ye haka ne ka vini ne ka yanne ne haka haka na da ka ma ne dayaga sii pepe ta ka na me ye na, ka dangamu. ¹² Ka nihandia haka bare ka haka na ne yaan Wuro bre. Wuro ta daberebere wiinye haka mane pia ka ma, yee ye mane kawaka yanne ye. ¹³ Ka diniyan ta yin. Nka yin na diaro haka we, kawaka a haka haka ye? Yin na diaro haka we, a foyi haka titiri ga, haka y'a dra sire, sma na haka. ¹⁴ Ka diniyan ta kini. Wiin kuru haka ti tolo ma, haka sbe ne haka ga. ¹⁵ Haka fintina mulu na tige suu wee ga. Ye haka na mulu, y'a tige haka haka, a ne kini sbe haka haka kma pepe ma. ¹⁶ Yee k'a kini daga ne kawaka sma ma me wiin fa to ye k'a tafare za. Ka haka wiin haka ti wuro haka, ye haka yirebe. ¹⁷ Ka k'a giati da, ye me naa Ten wele Wuro ta daberebere ta da yaga na ga re. Me naa pagabe na haka. ¹⁸ Tian na, ma ye yira ka ma da lagak haka wuro haka na yaga. Nka Ten haka da na tala na yaga ga. ¹⁹ Haka ye na, na bii basie sin, wiin te haka ka Ten be na slalo yi yaga haka sere ka ye haka me, kawaka te na wiri da Wuro ta kolo haka kma pepe haka slalo yi. Nka wiin te haka kwa ye ma ne yira sma ma, kawaka te na wiri da Wuro ta kolo haka haka. ²⁰ Bare ma ye yira ka ma da k'a telebe haka ma yalo Ten na kma ka Fariziyen yi ma ga, ka na ka Wuro ta kolo haka ga. ²¹ Ka haka ye ye mane da gwerekma ma, ye haka ka da ye haka ye ga. Ye wiin te haka haka ye, ye kawaka te daga kiti na. ²² Awale me haka ne yira ka ma da wiin te pepe woro haka ba ye na plalo ta, ye daga kawaka te kiti. Wiin te haka ye na plalo vini, y'a yinni, kawaka te daga kiti na. Wiin te haka da ye na plalo ma, y'a kakaba, kawaka te da-

ga ka na giaganma haka. ²³ Awale be haka ne yaa bia salaka wado haka, be kakiri haka tugo haka da boo fa ti bi ka be na plalo haka, ²⁴ bia salaka to ween salakawedo zin ye, haka yaa be haka kia be na plalo ta den, waka haka timi be haka sbe naa bia salaka wa. ²⁵ Baka da haka ka bi ka boo haka, ka ne yaa ye haka haka wado haka, be ve a ta sale-sale ka ne ti sogo ma ye, ka te a naa yaa be ka kitista sra haka, waka be ka haka sra haka, haka be ka kaso haka ga. ²⁶ Tian na, ma ye yira be ma da be ma bia ku pepe sara na we ga, be na sa yeye abada ga. ²⁷ Ka haka ye da, ye ka ka da ka vunada ta ga. ²⁸ Awale me haka ne yira ka ma da wiin te haka ya sege haka ye haka sbe a na, kawaka te vunafa ta na we ye haka haka haka haka ya we. ²⁹ A haka ma be digesramay haka be ka kakie haka, a legere na dra deredo haka. Bare be yas ka na tala ta yaga haka be ma ka bi yere na haka pepe ta dre giaganma haka. ³⁰ Be digesramasoro haka ne be ka kakie haka, a haka na dra deredo haka. Bare be yas ka na tala ta yaga haka yi be ma, a haka ma bi yere na haka ta ka giaganma haka. ³¹ Ye da boo piri ma ye me, ye wiin te haka y'a ya laga, y'a daga yanmayagasebe pere a ma. ³² Me haka na yira na haka ka ma da wiin te haka y'a ya laga, a ma ne vunateya ga, a ya we ka vunate haka. Wiin te haka ya na le yi haka, kawaka te vunateta. ³³ Ka haka ye ye da gwerekma ma, ye be haka be sun wiinye da na, ye be daga ne yaga ga. Ye nka be be sun wiinye da na Matigi ma, ye be kawaka ta ne do paga. ³⁴ Me ne yira ka ma da ka ka ne ka sun ga. Ka da be be sun wuro haka ma ga, haka Wuro ta fanganmakware. ³⁵ Ka da be be sun lagak haka ma ga, haka Wuro ta kandedo. Ka da be be sun Zeruzalemukuru ma ga, haka Fanganmagwaga ta kuru. ³⁶ Ka da be be sun be yere haka ma ga. Bare be ha sbe ne be haka haka tala furobe wele na dungunbe ga. ³⁷ Ka haka ne ti bereda haka, ka da haka wele awo. Ka sere pepe sa Sitane haka haka. ³⁸ Ka haka ye da, ye haka haka haka na ku we, yinni na ku ne we yinni haka. ³⁹ Nka me ne yira ka ma da haka ka dian zugoyagafa na ga. Haka yere haka be digesramaturu webe, be ninagan ma yi bere a ma. ⁴⁰ Wiin te haka ne kia yaa ka be neme kiti na wiin fa to a bia zoslalo haka, bia zogwaga to a ma me. ⁴¹ Haka haka fangan de be ma kilo tala na yuru na, ye ta kilo pla. ⁴² Wiin te haka me be ta, be a ka. Wiin te haka duba be ta, ka maga ga. ⁴³ Ka haka ye da, ye be be neme da diabe be ma haka yu ka be zugu ta. ⁴⁴ Me haka na yira na haka ka ma da ka ka zugi da diabe ka ma. Wiinye kma haka ka yanne, ka Wuro me ye ma ⁴⁵ wiin fa to ka haka wiin haka ti wuro haka, ka te a haka na siebe na. Bare a y'a sin sbe zugoyagasma ma ka smafare ma ne wuro menebe smatele ma ka smayaga ma. ⁴⁶ Nka ka da dia wiinye kma ma, a haka ma kawaka dama da haka dia ka ma, we haka ka na haka gun Wuro ta? A yee lanpotre te ga ra? ⁴⁷ A haka ma ka na plala dama na ka bire, wee kabakoda ka haka ta? A haka neme ka sisma

serε tɔn ta mε ga ra? ⁴⁸ Ka Tɔn wiin tɔn ti wuro hɔn hɔn kɔni wiin nε, yee ki daga ne kɔni mε.

6 Ka ka yerε kɔrɔse, ka ka ne k'a Wurokiada ta sma pepe kɔhɔn na wiin fa to ye ne ka za ga. Ka tɔn n'e ta sma pepe kɔhɔn na, ka ha na tɔn gun ye na ka Tɔn ta wiin tɔn ti wuro hɔn ga. ² Be tɔn ne durute ka, ka tε ye ne tola pɛn be zin wɔkara daplaberεsma tε wiin ne Kalakɔn hɔn kɔ wisoga hɔn ga. Ye tε ne tε yee wiin fa to sma n'e yirebε. Tian na ma ye yira ka ma da, ye y'a tɔn gun n'a wε. ³ Nka ki kɔnε, be tɔn da be durute ka, ka tε be tikweta bia tɛda kɔhɔn tɔn ga ⁴ wiin fa to bia tɛda kɔ bunu hɔn. Be Tɔn wiin tɔn bunu hɔn da tɔn, hɔn na n'e na tɔn pere be ma. ⁵ Ka tɔn ne Wuro mε wiin sangan ma, ka ka ne tε wɔkara daplaberεsma ga. Kalakɔn hɔn taa kɔ wisogo hɔn taa tɔn dia ye ma wiin fa to sma pepe n'e za. ⁶ Nka bi kɔnε, be tɔn ne kia Wuro mε, kɔ bia tɔn hɔn, tɔn koro gwolo n'a legε. Be Tɔn wiin tɔn ti tunio hɔn ne bia tɛda za, hɔn na n'e na tɔn pere be ma. ⁷ Ka tɔn ne Wuro mε wiin sangan ma, ka ka ne bεredayan yira wɔkara Wuro tɔn bareyasma ga. Ye tε n'a giati da y'a bεredayan ye na Wuro na tɔn ye ta. ⁸ Ka ka ne tε yee ga. Bare ka mako sa wiin fa hɔn, ka yerε na n'a sabε ka do hɔn den ga, ka Tɔn n'a pepe tɔn. ⁹ Ka daga ne Wuro mε wiin nε, tɔn kɔnε: Mε Tɔn wiin ti wuro hɔn. Tε sma bia kɔni kɔhɔn tɔn. ¹⁰ Tε bia sin wiri. Be dungo tε wuro hɔn wiin nε, tε a tε yee lagakɔn ma. ¹¹ Wiin tɔnfa tɔn mε kayan, hɔn pere mε ma sma. ¹² Mià kakie yafa mε ma wɔkara kɔ serε tε kɔ mε naba-da hɔn mε yafa ye ma wiin nε. ¹³ Ka tε mε kɔ mama hɔn ga nka be mε kisi mε na yagata ma. [Bare bi ma fanganmabe kɔ sebe kɔ yirebe wiri sangan pepe ma. Ami-na] ¹⁴ Sma wiinye dayaga ta ka na, ka tɔn n'e yafa ye ma, ka Tɔn wiin tɔn ti wuro hɔn, hɔn na yafa ka ma mε. ¹⁵ Wiinye kma tɔn k'a kakie bii, ka tɔn mane dian ne yafa ye ma ga, ka Tɔn na k'a kakie yafa ka ma mε ga. ¹⁶ Ka tɔn ne sun ka, ka ka ka zin yaga wɔkara daplaberεsma tε wiin nε ga. Ye ye zin katra wiin fa to sma pepe tɔn da ye ti sun hɔn. Tian na, ma ye yira ka ma da ye y'a tɔn gun n'a wε. ¹⁷ Nka bi kɔnε, be tɔn ne sun ka, be be yinna waa tɔn be tɔn tɛtεrε wiin fa to sma ka tɔn da be ti sun hɔn ga. ¹⁸ Fɔn be Tɔn tɔn nala wiin tɔn bunu hɔn da tɔn, hɔn na n'e na tɔn pere be ma. ¹⁹ Ka ka naforo kia n'a tige ka yerε ma bεε diniyan hɔn ga. Tɔn tɔn kɔ lege tiye ne frε pepe yaga. Pana tiye ne kwala yaga ne kɔ ne kimi. ²⁰ Nka ka naforo kia n'a tige ka yerε ma wuro hɔn. Tɔn tɔn kɔ lege frε yaga wεn ga, pana mane kwala yaga ne kɔ ne frε kimi wεn mε ga. ²¹ Bare bia naforo ti wiin wεn, wεn bia giate ti mε. ²² Tɔn yinna tɔn tε a ta fintina na. Be yinna tɔn ne kɔnε, be ne zε. ²³ Nka be yinna tɔn yaga, be zε ga. Wiin kɔni tɔn ti be hɔn, hɔn ne tunio, hɔn tunio na ne yire rε. ²⁴ Tɔn sii sbε ne bara ta wɔnna sma pla ma ga. A na tɔn dadiabε ye ma tɔn bo

dayagabε ye ma. A na malo tala ma tɔn ye mako wa bo hɔn. Ka ha sbε ne tε Wuro kɔ gwana ta barateta na ga. ²⁵ Bo tɔn tε ma tɔn da ka ma, da ka ka ninaban kɔ tɔnfreda kɔ k'a menεfrε da k'a sirew na ga, kɔ k'a kie-zogada mε ga. Ni tɔn tɔnfa. Tɔn tɔn tɔn kɔ zogo mε. ²⁶ Ka yala sege. Ye ha tɔn ga, mane tɔn tɔn tɔn mε ga. Moli ti ye ta ga. Nka ka Tɔn wiin tɔn ti wuro hɔn, hɔn n'e woro. Ka tɔn kɔ yala melemele ga ra? ²⁷ Kɔ te tɔn sbε n'a bii y'a ninabann ma tɔn fa kwe y'a sirew ma? ²⁸ Wɔnna na ka ninanban kɔ k'a zogada? Ka bagatulo na kayan ta laga hɔn. Ye bara ta ga, mane dasifire ne zoyen mε ga. ²⁹ Nka ma yira ka ma da fanganma Salmɔn kɔ y'a yirebe pepe, a ta zoga ta foro mane wiri ye na tala ta ga. ³⁰ Wiinye tɔn tɔn ti laga hɔn sma, togo ne na n'e wunna sɛn, Wuro tɔn n'e kakiri to wɔnna ta foro na, ka tɔn d'a na k'a kiezoga pere ka ma mε, ki wiinye ta tɔnmabe tɔn dεge. ³¹ Awale, ka ka kakiri yanganmu tɔn da, ye wɔnna ke na tɔn tɔn? Wɔnna ke na tɔn tɔn? Wɔnna ke na tɔn ka ke moga hɔn? ³² Tɔn mabe ti wiinye kma hɔn ga, hɔn kma hɔn frε kɔnε. Nka ka Tɔn wiin tɔn ti wuro hɔn, hɔn da ka mako sa hɔn kɔ frε hɔn. ³³ Ka Wuro ta kolo kia tɔn telebe na sogo bii den. Wɔn timi, Wuro na kɔ fresere pepe kwe n'e pere ka ma. ³⁴ Ka ka kakiri yanganmu sɛn da na ga. Sɛn tɔn na ninanban ye yerε ye na. Wiin tɔn ti pepe hɔn kɔ ye hɔn yanne.

7 Ka ka tɔn zarake ga. Tɔn na ka zarake mε ga. ² Ka tɔn tɔn zarake, Wuro na ka zarake wɔkara ka tɔn zarake wiin nε. Ka frε yirabε sma ma kɔ wiin yirabεfa, hɔn ma Wuro na yirabε ka ma mε. ³ Wiin tɔn tɔn tɔn ti be na plalo kɔhɔn, hɔn na be hɔn sege kamasɔn sagwaga ne ti bi yerε kɔhɔn, be mane hɔn za ga. ⁴ Nε na be sbε da be na plalo ma, y'a tε be hɔn tɔn wa a kɔhɔn, kamasɔn tɔn ne ti bi kɔhɔn. ⁵ Daplaberεta, be kɔhɔn tɔn wa den, hɔn timi be tɔn sbε sege zε hɔn be na plalo kɔhɔn tɔn tɔn wa. ⁶ Ka ka fa na kɔni yi pere gwegi ma ga wiin fa to ye ka naa bere ka na tɔn ka win ga. Ka ka k'a terebadεn dra tεge ma ga, ka tε ye naa n'e tɔn ga. ⁷ Ka tɔn mε, ka na gun. Ka tɔn kia, ka na zε. Ka tɔn koro kwangwaga, a na kibε ka ma. ⁸ Bare wiin te tɔn mε, hɔn te tɔn gun. Wiin te tɔn kia, hɔn te tɔn zε. Wiin te tɔn koro kwangwaga, hɔn te ma a kibε. ⁹ Ki na wee yi tɔn buru mε a ta, a tɔn pere a ma? ¹⁰ Wεle a tɔn zεn mε a ta, a san pere a ma? ¹¹ Ki wiinye tɔn zugoyagasma, ki tɔn ne dian ne frεfrε pere ka hɔn ma, ka Tɔn wiin tɔn ti wuro hɔn, hɔn na frεfrε ye pere ye na mesma ma mε ga ra? ¹² Ka kia ye wiin fa pepe ta ka ma, ka hɔn neme ta sma ma mε. Wɔn Moyizi ta Tɛn kɔ Wuro ta daberebere ta sbε hɔn yira. ¹³ Ka kɔ kuledo na slalo yi hɔn. Wiin kuledo tɔn tara, wiin sogo tɔn yadia, hɔn tɔn firebe yi. Sma na yaan ye tɔn a ma. ¹⁴ Nka wiin kuledo tɔn dεge, wiin sogo tɔn dεge, hɔn tɔn ka

wɛbareyani hɔnɔ. Sma ʒɔkɔ dama ʒɔkɔ a ma. ¹⁵ Ka ka yeɛ ʒɔkɔ Wuro ta daberebere na ʒɔkɔ ye na. Ye ye yeɛ ta ʒɔkɔ gwanɔmanɛ kamaɔkɔ ye ne sanmilele. ¹⁶ Ka na n'ɛ dɛgɛ ʒɔkɔ ye ta tɛda ʒɔkɔ ma. Sɔkɔ sɛ ne ɛɛɛnɔmanɛ kwire kile ma ga. Sɔkɔ mane sɛ ne kafɔnɔmanɛ kwire sanfuru ma ɛ ga. ¹⁷ Sɔkɔ sii pepe ʒɔkɔ manɛfɔre ʒɔkɔ nka ʒɔkɔ manɛyaga ʒɔkɔ ʒɔkɔ. ¹⁸ Sɔkɔ ha sɛ ne manɛyaga ʒɔkɔ ga. Sɔkɔ na yaga yi mane sɛ ne manɛfɔre ʒɔkɔ ɛ ga. ¹⁹ Wiin ʒɔkɔ pepe ʒɔkɔ sɛ ne manɛfɔre ʒɔkɔ ga, ʒɔkɔ na kien ʒɔkɔ dɛ tɔgo ʒɔkɔ wɛnɛ. ²⁰ Yee ɛ ka na Wuro ta daberebere na ʒɔkɔ ye dɛgɛ ʒɔkɔ ye ta tɛda ma. ²¹ Wiinye kma ʒɔkɔ ɛ wiri Matigi, Matigi, wɔnɔ pepe na ʒɔkɔ Wuro ta kolo hɔnɔ ga, hɔnɔ wiinye kma ʒɔkɔ ɛ ʒɔkɔ dɛ tɔgo ta wiin ʒɔkɔ ti wuro hɔnɔ. ²² Kiti ʒɔkɔ ma, sma na yaan ye na ne ne wiri ne kwa Matigi, Matigi a bi tɔgo na ke mane Wuro ta fanɛ yira ga ra? A bi tɔgo na ke mane zini laga ga ra? A bi tɔgo na ke mane kabakoda na yaan ye ta ga ra? ²³ Wɔnɔ sangan ma ma na da ye ma da ma ye ʒɔkɔ melemele ga. Da ye tuma ye sɛ ne do na, yewɔ dayagatere. ²⁴ Yee ɛ wiin te pepe ʒɔkɔ ʒɔkɔ doma-da ɛ ʒɔkɔ kwa ye ma, wɔnɔ te na tɛ ʒɔkɔ yinna-makwiɛta boo, wiin ʒɔkɔ y'a ʒɔkɔ tiri ma. ²⁵ Wuro naa mɛnɛ, zu na yaan yi ʒɔkɔ naa, pangan na yire ye ʒɔkɔ wire. Ye naa ɛ wɔnɔ ʒɔkɔ we ma, nka a ma yaga ga. Bare tiri ma a du ti. ²⁶ Wiin te ʒɔkɔ ɛ doma-da ʒɔkɔ, ma kwa ye ma ga, wɔnɔ te tɛ ʒɔkɔ kakiridurute wiin y'a ʒɔkɔ banyege ma. ²⁷ Wuro naa mɛnɛ, zu na yaan yi ʒɔkɔ naa, pangan na yire ye ʒɔkɔ wire. Wɔnɔ ʒɔkɔ we ʒɔkɔ ɛ. A ɛ wɔnɔ ʒɔkɔ yaga fɔnɔ.» ²⁸ Bo Yezu naa waro y'a ɛreda na wiin sangan ma, zame ʒɔkɔ kaba ʒɔkɔ a ta ʒɔkɔ na. ²⁹ Bare a man'ɛ kala ʒɔkɔ ye ta Ten na kma n'ɛ kala wiin ɛ ga. Nka a man'ɛ kala ʒɔkɔ sebe.

8 Yezu mane tuma tolo ma ne zii, zame na yaan ye ne ʒɔkɔ a ma. ² Komayagafate boo mane naa zii yoloko a zin ʒɔkɔ d'a ma: «Mɛ na te, ɛ ʒɔkɔ ne dian, ɛ sɛ ne ne kinibe.» ³ Yezu ʒɔkɔ ye soro ʒɔkɔ le a ma ʒɔkɔ da: «Ma dian ɛ kinibe na.» Wɔnɔ ʒɔkɔ tala hɔnɔ a ta komayagafa ʒɔkɔ ɛ. ⁴ Wɔnɔ timi Yezu ʒɔkɔ d'a ma: «Ka b'ɛ yira ʒɔkɔ sii ma ga. Nka yaa ɛ yeɛ ʒɔkɔ salakaweta ma. Moyizi wiin salaka yira, ɛ wɔnɔ wa. Wɔnɔ ʒɔkɔ na tɛ ye ʒɔkɔ da ye tian.» ⁵ Yezu mane ti ne ʒɔkɔ Kaperenaw-mukuru hɔnɔ, ʒɔkɔ ʒɔkɔ boo ʒɔkɔ ye ʒɔkɔ a na ⁶ ʒɔkɔ d'a ma: «Mɛ na te, n'a barateta sian ʒɔkɔ ne pare fɔnɔ, mane sɛ ne tuma ga.» ⁷ Yezu ʒɔkɔ d'a ma: «Mɛ na yaa n'a kɛnɛ.» ⁸ Nka ʒɔkɔ ʒɔkɔ wɔnɔ te we ʒɔkɔ da Yezu ma: «Mɛ na te, ka ʒɔkɔ ne ɛ ga bare ɛ dɛgɛ ʒɔkɔ bia ʒɔkɔ ne ɛ. Nka doma-da tala dama yira, n'a barateta na kɛnɛ. ⁹ Mɛ ti boo fangan hɔnɔ ɛ, kunkwini-ne ti ne soro ma ɛ. Ma ʒɔkɔ da wiin ma d'a yaa yoo, a yaa. Ma ʒɔkɔ da wiin ma da ʒɔkɔ naa ɛ, wɔnɔ naa. Ma ʒɔkɔ da n'a tere ma d'a wiinye ta, a wɔnɔ ta.» ¹⁰ Yezu wɔnɔ ɛreda wɔnɔ ʒɔkɔ wiin sangan ma, a da ʒɔkɔ dia a ma

fɔnɔ, a ʒɔkɔ da ye timikma ma: «Tian na, ma ye yira ka ma da ma bo ʒɔkɔ mabe ɛ nɛnɛ gun ʒɔkɔ na boo ta Isirayele ga. ¹¹ Ma ye yira ka ma ɛ da, sma na yaan ye na tuma bii pepe hɔnɔ ʒɔkɔ naa tangan Wuro ta kolo na ʒɔkɔ hɔnɔ ʒɔkɔ Abrahamu ʒɔkɔ Izake ʒɔkɔ Zakɔbe. ¹² Kamaɔkɔ wiinye kma ʒɔkɔ daga yeye zama na, wɔnɔ ne na dɛ sire tunio hɔnɔ, mogo ʒɔkɔ yinniwin na ne ti wiin wɛnɛ.» ¹³ Wɔnɔ timi a ʒɔkɔ da ʒɔkɔ ʒɔkɔ ta zengente we ma: «Bere yaa ɛ ɛ. ɛ. ɛ. Be wiin fa kia, wɔnɔ na tɛ ɛ ma bia ʒɔkɔ mabe do ma.» Wɔnɔ wagati we yeɛ ma barateta we mane kɛnɛ. ¹⁴ Yezu da ye yaa ʒɔkɔ Piyere ɛ, n'a ta ya sie za sian, a ʒɔkɔ ne toba. ¹⁵ Yezu n'a foga a soro ma, a ta komatogo ʒɔkɔ ɛ. A ʒɔkɔ tuma n'a mako ʒɔkɔ. ¹⁶ Sindoberesangan ma ye ʒɔkɔ naa a ɛ ʒɔkɔ zinifigesma na yaan ye. A ʒɔkɔ wɔnɔ zini ʒɔkɔ laga ʒɔkɔ doma-da tala dama ʒɔkɔ komatogaparere ʒɔkɔ pepe kɛnɛ ¹⁷ wiin fa to Wuro ta daberebeta Izayi mane wiinye ɛreda yira ʒɔkɔ da, y'awe ʒɔkɔ kià komatoga bii ʒɔkɔ kià laganuru bii bie na, wɔnɔ do paga. ¹⁸ Yezu naa zame na yaan ye za ye kiego ma wiin sangan ma, ʒɔkɔ da ye tɛ ye kwire zukwiri ma. ¹⁹ Ten na kma na boo ʒɔkɔ ye ʒɔkɔ a ɛ ʒɔkɔ d'a ma: «Mɛ na te, ɛ ʒɔkɔ ne yaa wiin wɛnɛ pepe, ma na ʒɔkɔ ɛ ma.» ²⁰ Yezu ʒɔkɔ d'a ma: «Wura ti den ta, sien ne ti yala ta ɛ. Nka makunabedo ti ʒɔkɔ Nɔ ta ga.» ²¹ A ta kalanmanɛ na boo ʒɔkɔ d'a ma: «Matigi, sogo pere ne ma, ma yaa ne ʒɔkɔ sitra den.» ²² Nka Yezu ʒɔkɔ d'a ma: «Naa ʒɔkɔ ne ma ʒɔkɔ sara to wɔnɔ y'a sara sitra.» ²³ Yezu naa ʒɔkɔ koro hɔnɔ, a ta kalanmanɛ ʒɔkɔ kwe ʒɔkɔ lege. ²⁴ Ye da ye naa ʒɔkɔ, panganye ʒɔkɔ ʒɔkɔ tuma zu ma, koro we ne tɛ paga na zu na. Wɔnɔ da ye tɛ Yezu ne sian ne yin. ²⁵ Kalanmanɛ ʒɔkɔ ʒɔkɔ ye ʒɔkɔ a na, n'a winni ʒɔkɔ d'a ma: «Mɛ na te, tɛ ke ma. Bo ke ti ne siri.» ²⁶ A ʒɔkɔ da ye ma: «Wɔnɔ na ka kwan? K'a wɔnɔ mabe dɛgɛ ʒɔkɔ.» Wɔnɔ timi a ʒɔkɔ tuma gwangwana pangan ʒɔkɔ zu ma, bii hɔnɔ ʒɔkɔ kuna min. ²⁷ Sma pepe mane kaba ne kwa: «Bo yeɛ ʒɔkɔ te ha, pangan ʒɔkɔ zu yeɛ ne ʒɔkɔ a ta?» ²⁸ Yezu naa wiri zu do ma Gadarakma ta giamana hɔnɔ wiin sangan ma, sma pla ʒɔkɔ ʒɔkɔ sa ʒɔkɔ sitrado hɔnɔ ʒɔkɔ naa n'a ten. Ziniyaga mane ti wɔnɔ na sma pla ʒɔkɔ. Ye ta da mane sige fɔnɔ hɔnɔ ʒɔkɔ mane sɛ ne ʒɔkɔ ne hɔnɔ wɔnɔ sogo we ma ga. ²⁹ Ye mane ʒɔkɔ ne kwa: «Wɔnɔ ɛ ʒɔkɔ kia ke ta Wuro Nɔ? Be naa ɛ yanne na wagati ma wiri den ga ra?» ³⁰ Wɔnɔ da ye tɛ, tɛgekuru boo mane ti yeye do na ne nɛnɛ. ³¹ Zini ʒɔkɔ Yezu ɛ, y'a ʒɔkɔ ye laga, y'a tɛ ye yaa ʒɔkɔ wɔnɔ tɛgɛ ʒɔkɔ hɔnɔ. ³² Yezu ʒɔkɔ da ye ma, ye ye yaa. Ye ʒɔkɔ sa sma pla ʒɔkɔ hɔnɔ, ʒɔkɔ yaa ʒɔkɔ wɔnɔ tɛgɛ ʒɔkɔ hɔnɔ. Wɔnɔ ʒɔkɔ tala hɔnɔ, tɛgekuru we pepe ʒɔkɔ yiri tuma tolo ma ʒɔkɔ zii yaa ʒɔkɔ yengenzu hɔnɔ ʒɔkɔ siri yeye. ³³ Tɛgɛ ʒɔkɔ na nɛnɛ ʒɔkɔ tuma ʒɔkɔ bige yaa wɔnɔ da wɔnɔ yira kuru ʒɔkɔ hɔnɔ ʒɔkɔ zinifigere sma pla ʒɔkɔ ta da ɛ. ³⁴ Wɔnɔ tɛ kirekma ʒɔkɔ pepe ʒɔkɔ sa yaa Yezu ten. Ye yaa n'a za wiin sangan ma, ʒɔkɔ n'a ɛ, y'a sa y'a giamana hɔnɔ.

9 Yezu man'e bere kɔ koro hɔn, ɔn zu kwire ɔn yaa y'a kuru hɔn. ² Sma mane bii naa kɔ muruku boo a brɛ, a mane sbɛ ne tuma ga. A mane sian sianfa boo ma. Yezu naa sma wɔ ta yɔnmabe za wiin sangan ma, a ɔn da muruku we ma: «Be woro sige ne ɔn, bia kakie yafa be ma.» ³ Wɔn tɛ Ten na kma ɔn ɔn mane giati ye kɔn hɔn ne kwa, ye bo ɔn be Wuro togo yaga. ⁴ Yezu naa n'e kɔn hɔn da ɔn, ɔn da: «Wee giatiyaga sii ɔn ti ka hɔn yee? ⁵ ɔn d'a ta kakie yafa a ma wele ɔn d'a tuma yaa, wɔnna pla wɔ hɔn, wee yi ɔn yiradia yi? ⁶ Nka ma kia ka ɔn da kakie ta yafa na sebe ti ɔn ɔn ta bo diniyan be hɔn.» Wɔn timi a ɔn da ɔn we ma: «Tuma bia sianfa bii ɔn bige.» ⁷ ɔn we ɔn tuma yaa ye brɛ. ⁸ Zame wɔn za wiin sangan ma, kuun n'e foga fɔnna, ye ɔn Wuro yirebe bare a wɔnna sebe we pere sma ma. ⁹ Yezu naa tuma wɛn ne ti yuru hɔn, ɔn ɔn boo za, tangan lanpotɔdo hɔn. Ye man'a togo wiri Matiye. Yezu ɔn d'a ma: «Tuma ɔn ne ma.» A ɔn tuma ɔn Yezu ma. ¹⁰ Bo Yezu mane ti zama hɔn Matiye brɛ, lanpotɔre na yaan ye kɔ smayaga na yaan ye ɔn naa tangan ne kwe ne ɔn kɔ lege kɔ a ta kalanmanɛ mɛ. ¹¹ Fariziyen naa wɔn za wiin sangan ma ɔn Yezu ta kalanmanɛ toga, ye wɔn na ye wɔnnate kwe ne ɔn kɔ lanpotɔre kɔ smayaga? ¹² Yezu naa wɔn ɔn da ye ma: «Wiinye kma ɔn kenɛ, wɔn mako ha sa suta ta hɔn ga. Komatogaparere mako ɔn sa a hɔn. ¹³ Wiin fa ɔn yira Wuro domada na sebe hɔn ɔn da, ye kere mɛ mako sa worofɛ na salaka hɔn ga nka ma kia wiin fa na wɔn woramadiabe, ka wɔn kɔn giati. Bare mɛ naa sma tele kia na ga nka smayaga.» ¹⁴ Zan Batizeta ta kalanmanɛ mane naa Yezu brɛ n'a toga, ye wɔn na yi wɔn kɔ Fariziyen sun ka sanganyan ma, awe ta kalanmanɛ mane sun ka ga? ¹⁵ Yezu ɔn da ye ma: «Damarasmasma sbɛ ne ti kɔ damorobangan ɔn ye bere ne ti ninabann hɔn ye mɛ ra? Wɔn ha sbɛ ne tɛ ga. Nka boo ɔn na wiri yi, damorobangan ɔn ma naa ne ti kɔ wɔn wiin sangan ma ga, wɔnna sangan ma ye na sun ka. ¹⁶ ɔn ha zowun bii ɔn zobiri betere kɔ lege ga. Wɔn ɔn tɛ, wɔnna zogo we na barado na moro. ¹⁷ Ye duvenwun ka poro na bire yi hɔn mɛ ga. Wɔn ɔn tɛ, poro we na fetɛ. Duven na vun, poro yaga mɛ. Ye duvenwun ka poro na wun yi ɔn hɔn. Wɔn ɔn tɛ, ye pepe na fɔn.» ¹⁸ Yezu mane ti wɔnna bereda wɔ hɔn ye, ye da ye ɔn Ziwiwu ta zengenkma na boo ɔn naa zii yoloko a wee ɔn d'a ma: «N'a nɛmedalo ɔn siri basie o. Nka naa be sra de a ma, a na winni.» ¹⁹ Yezu kɔ y'a kalanmanɛ mane tuma ne ɔn a ma. ²⁰ Ya boo mane tiye, wiin ɔn mane yanne y'a landa ta kɔn funpla kɔ. Ya we ɔn ye ɔn Yezu timi ɔn le a ta zogo dan ma. ²¹ Ya we mane giati ne kwa ye kɔn hɔn, ye ye ɔn sbɛ le a ta zogo ma dama, ye ye na de. ²² Nka Yezu naa taa ye bere n'a za ɔn d'a ma: «Ne ɔn, ɔn ne ma, bia yɔnmabe be kenɛ.» Wɔnna ɔn tala hɔn yere ya we ɔn kenɛ. ²³ Yezu naa yaa wiri Ziwiwu ta zengente we brɛ wiin sangan ma ɔn

tolapensma kɔ zame za, ye ne ɔn fɔnna ne ɔn we sakɔn kɔn a ɔn da: ²⁴ «Ka ka sabe wɛn, dalalo we ha siri ga, a yin ɔn.» Sma man'a zi. ²⁵ Ye naa zame sabe n'e we sire wiin sangan ma, Yezu ɔn kɔn hɔn, ɔn yaa dalalo we foga a soro ma, a ɔn winni. ²⁶ Da wɔ na bereda mane zanzan yeye wola pepe hɔn. ²⁷ Yezu naa tuma wɛn ne ti yuru hɔn, fue sma pla ɔn tuma ne ɔn a ma ne ɔn kɔn kwa: «Davidi timite, makare mɛ ma.» ²⁸ Yezu naa kɔn hɔn wiin sangan ma, wɔnna fue wɔn ye ɔn a brɛ. A n'e toga da ye ma: «Ka ɔn da tian na ma sbɛ ne wɔn ta ra?» Ye ɔn d'a ma: «ɔn, mɛ na te.» ²⁹ Wɔn tɛ a ɔn le ye yinna ma ɔn da: «K'a yɔnmabe wiin fa kia, wɔn tɛ a tɛ ka ma.» ³⁰ Ye yinna ɔn kibɛ. Wɔn timi Yezu ɔn n'a yira n'a sigebe ye ma fɔnna ɔn da, ye ye ka da ye tɛ ɔn sii n'e wɔn kɔn ga. ³¹ Nka yewɔn naa sa suu ne Yezu da yira wɔnna wola wɔn pepe hɔn. ³² Ye mane ti yuru hɔn, sma ɔn naa kɔn ɔn boo Yezu brɛ a mane sbɛ ne bere ga, ziniyoo boo ta. ³³ Yezu naa zini we laga wiin sangan ma, ɔn we ne bere. Zame ɔn kaba fɔnna ne kwa: «Ke ɔn nɛmɛ za n'e za Isirayelegiamana hɔn den ga.» ³⁴ Nka Fariziyen mane kwa: «Zini pepe wɔnnate baraka hɔn a zini wɔn laga.» ³⁵ Yezu mane kireyeye kɔ kireslala pepe yara ne sma kala ye ta Kalakɔn hɔn ne Wuro ta kolo hɔn da na fanedia yira. A mane laganuru sii pepe kɔ komasiribebe sii pepe na kma kenɛbe. ³⁶ A naa zame za wiin sangan ma, ye na makare n'a foga bare ye mane bana, ye koma ne siri, ye ne wɔkara nesma ti wiinye gware na ga. ³⁷ Wɔn tɛ a ɔn da y'a kalanmanɛ ma: «Wɔn yaan, baratere mane fiin ga. ³⁸ Ka ɔn mɛ wiin fa to a baratere fanɛ y'a ɔn hɔn wɔn fetere na.»

10 Yezu y'a kalanmanɛ sma funpla wiri n'e ɔn, ɔn sebe pere ye ma ziniyaga laga na wiin fa to ye n'e laga ne laganuru sii pepe kɔ bu sii pepe kenɛ. ² Bo kalanmanɛ sma funpla wɔn toga: Gwere yi wɔn Simɔn, ye wiin wiri da Piyere bo wɔn puu Andre bo Zebede ɔnmanɛ Zake kɔ ye puu Zan. ³ Bo Filipu bo Baretelemi bo Toma bo lanpotɔta Matiye bo Alife ɔn Zake bo Tade. ⁴ Bo Simɔn ye wiin wiri magata. Bo ma Zuda Isikariyote wiin yere ɔn Yezu ka sra hɔn. ⁵ Yezu mane wɔnna kalanmanɛ sma funpla wɔn fanɛ ɔn n'e ladi ɔn da ye ma: «Ka ka Wuro ɔn bareyasma ta sogo bii ga, ɔn ka da ka kɔ Samarikma ta kire na boo hɔn mɛ ga. ⁶ Isirayelegiamana hɔn gware wiinye ɔn fire, ka yaa wɔn ɔn brɛ. ⁷ Ka na yangan ma, ka ne kwa, ye Wuro ta kolo vetra. ⁸ Ka komatogaparere kenɛbe ɔn sara winni ɔn komayagafakma kenɛbe ɔn ziniyaga laga. Ka gun zana, ka sma ka zana mɛ. ⁹ Ka ka san wɛle gwana wɛle gwanamengen ka k'a zobe hɔn ga, ¹⁰ ɔn ka kireyaporo bii ga, ɔn ka zoga ɔn pla bii wɛle ɔn kanɛge kɔ gwangan bii mɛ ga. Bare barateta daga kɔ ye do na ɔnfa. ¹¹ Ka ɔn yaa wiri wiin kuru hɔn, ka toga ɔn ɔn ne tiye ka sbɛ ne ve wiin ta. Ka ɔn wɔnna te brɛ fɔn ka bere na. ¹² Ka ɔn ne kɔ wiin wɛn, ka bire

ɔn da: Wuro siara ta ka ma. ¹³ Yeye kma ɔn ka foga, ka wiin foo ta ye ma, ye na wɔnna siara gun. Nka ye ma ka foga ga, ka wiin foo we ta ye ma, ye na n'a na siara gun ga. ¹⁴ Ye ɔn ma ka foga ga, ɔn ma ɔn ka domada na ga, ka ɔn ne sa wɔnna ɔn we wele wɔnna kuru we ɔn, ka ka kaen ma tulu sere n'a wa n'a ɔn da ka maga ye ɔn. ¹⁵ Tian na ma ye yira ka ma da kitik ma, wɔnna sma ɔn ta kiti na sige yi Sodomu ɔn Gomre yi ma. ¹⁶ Bo ma ka fane wɔkara gware sanmilele woro ɔn. Wɔn ye na ka te ka yinnama ne kwie wɔkara san, ka woroma ne dia wɔkara zenyalo. ¹⁷ Ka ka yere ɔn sma na bare ye na ka ka kitikre sra ɔn ka vaan y'a Kalakan ɔn. ¹⁸ Ye na yaa ɔn ka neme fanganme ɔn gi-amanawɔnnakma bre me ye na. Wɔn ɔn na te ye ta sierrebe na yewo ɔn Wurotwobareyasma. ¹⁹ Ye ɔn naa ka ka sra ɔn wiin sangan ma, ka ka nina ban ɔn da wɔn-ɔn ka na ɔn yira ga, wele ye ne ka na ne bere ne da ga. Ka daga wiin fa yira, wɔn na yira ka ma ye na sangan yere ma. ²⁰ Bare a ki yere ɔn na ne bere ga, nka ka ɔn ta Ni ɔn na ne bere ka da ɔn. ²¹ Plalo na ye na plalo pere y'a ye. ɔn ne na ye ɔn pere y'a ye. Noman na tuma ye na ɔn na n'e ta y'e ye. ²² Ka da na ne yaga sma pepe ma me ye na. Nka wiin te ɔn sbe ɔn na fɔn yaa wiri tege ma, wɔnna te na kisi. ²³ Ye ɔn ka laga boo kuru ɔn, ka ɔn yaa kireza ɔn. Tian na ma ye yira ka ma da ka ha na waro Isirayelegiamana na kire pepe yara na ɔn ɔn sbe naa ga. ²⁴ Kalan fan ye na kalata ma ga. Barateta fan ye wɔnnate ma ga. ²⁵ Kalan daga ne ti wɔkara ye na kalata, barateta ne ti wɔkara ye wɔnnate. Ye debe ɔn na zengente giati zini na zengente Belezebule na han, yee ye na ne ɔn kma ɔn giati suu ye. ²⁶ Ka ka kwan ye na ga. Dɔnda tala ɔn tiye wiinye ɔn na sa kini na ga. Bunuda tala ɔn mane tiye wiinye ɔn na ɔn me ga. ²⁷ Ma wiin fa yira ka ma tunio ɔn, k'a yira gwendege na. Wiin fa ɔn leyira ka ma, k'a puru n'a yira zen ma. ²⁸ Wiinye ɔn komavere ye nka mane sbe ne ni ye ga, ka ka kwan wɔn na ga. Wiin te ɔn sbe ne ni ye ɔn komavere ye togo ɔn me, ka kwan ɔn na. ²⁹ Ye yalaten pla zabire gwanafuro tala na ga ra? Hali ɔn, ye na tala ha bere ɔn ma a ma ka ɔn ɔn dian ye na ga. ³⁰ A ma ki han, ka wɔnsogo pepe zio. ³¹ Wɔn ye na, ka ka kwan ga. Ka ɔn ka yalaten pepe. ³² Wiin te pepe ɔn te me sierrebe na zame woro ɔn, ma na te wɔnna te sierrebe na me ne ɔn bre wiin ɔn ti wuro ɔn. ³³ Nka wiin te ɔn da sma ɔn na, ye ye me ɔn ga, ne ɔn wiin ɔn ti wuro ɔn, ma na da ɔn bre me da m'awe na te ɔn me ga. ³⁴ Ka k'a giati ɔn da ma naa siara ɔn pere na lagakan ma ga re. Ma naa siara pere ga, nka kunkwinitaba. ³⁵ Ma naa ɔn ɔn ye ɔn been yaga na ɔn dalo ɔn ye sie, nememogo ɔn ye bangansie ɔn been yaga. ³⁶ ɔn tala ɔn kma na te neme zugi na. ³⁷ Wiin te ɔn ye ɔn wele ye sie da diabe ye ma ɔn yalo me ma, wɔnna te sbe ne kwe ɔn me ga. Wiin te ɔn ye ɔn da di-

abe ye ma ɔn yalo me ma, wɔnna te sbe ne kwe ɔn me ga. ³⁸ Wiin te ɔn ma ye na kwangwagas bii ɔn ɔn me ma ga, wɔnna te sbe ne kwe ɔn me ga. ³⁹ Wiin te ɔn kwa ye yere ni ma, a na pna a ɔn. Nka wiin te ɔn pna ye ni ɔn me ye na, a na n'a gun. ⁴⁰ Wiin te ɔn kwa ka ma fɔnna, wɔnna te me ɔn foga. Wiin te ɔn me foga fɔnna, wɔnna te me na faneta ɔn foga. ⁴¹ Wiin te ɔn Wuro ta daberebeta foga bare a daberebeta, wɔnna te na daberebeta ta yirebe neme ɔn gun. Wiin te ɔn ɔn-tele foga, bare a ɔn-tele, wɔnna te na ɔn-tele ta yirebe ɔn neme gun. ⁴² Wiin te pepe ɔn kobalayɔn tala na menezio pere ɔn nimisala be na boo ma bare a kalan, tian na ma ye yira ka ma da a na te na pna y'a yirebe ɔn ga.»

11 Bo Yezu naa y'a ladi yira n'e we y'a kalanmane sma funpla ɔn ma, ɔn tuma ye tido ɔn ɔn yaa ne sma kala ne fanedia yira ye ta kire ɔn. ² Batizeta Zan man'e to kaso ɔn Krista ta tɔda ɔn. A ɔn y'a kalanmane na ɔn fane a bre, ye ye yaa n'a toga ɔn da: ³ «Wiin te ɔn daga naa, a bi ra, taa ke daga ɔn yere?» ⁴ Yezu ɔn da ye ma: «Ka wiinye bereda ɔn, ɔn wiinye da za, ka yaa wɔn yira Zan ma. ⁵ Fue sege ne ze, murukue ne yaa, komayagafakma ne kene, dungure ne ɔn, sara ne winni, durukma ne fanedia ɔn. ⁶ Wiin te ta ɔn mabe ɔn na yaga me ye na ga, wɔnna te dangamu.» ⁷ Zan ta kalanmane mane ti yuru ɔn, Yezu ɔn dutige ne Zan ta da yira zame ma ne kwa: «Wɔn ka yaa ɔn sege kibekolo ɔn? Pangan wiin ɔn yingini ra? Awo. ⁸ Awale wɔn ka yaa ɔn sege, zogafrefrete ra? Nka zogafrefrekma tangan fanganme ta ɔn ɔn. ⁹ A ɔn ma wɔn ka yaa ɔn sege? Wuro ta daberebeta boo ra? Tian na, ma ye yira ka ma d'a fan yi daberebeta ma. ¹⁰ Wiin te ta da ɔn sebe Wuro domada na sebe ɔn ɔn da, ye bo ma n'a faneta fane be zin a yaa bia sogo tere be zin. A wɔnna te. ¹¹ Tian na ma ye yira ka da ma ya mane ɔn, ɔn sii tiye wiin ɔn fan yi batizeta Zan ma ga. Nka hali ɔn ɔn, Wuro ta kolo ɔn slalo yi fan yi a ma. ¹² N'a bii batizeta Zan ta sin ɔn ɔn naa n'a kwe sma ma, dasigesige ɔn te Wuro ta kolo ɔn. Dasigetasma ɔn n'a kia den na. ¹³ Wuro ta daberebere pepe ɔn Moyizi ta Ten na sebe mane Wuro ta fane ɔn yira ɔn naa wiri Zan ma. ¹⁴ Ka ɔn ne kia n'e ɔn ɔn da wiin Eli ɔn daga naa, a awe Zan. ¹⁵ Tra ti wiin te ta, a ɔn. ¹⁶ Wɔn na na ɔn dogore be kayanbe ɔn? Ye ti wɔkara wiinye nimisala ɔn tangan wisogo ɔn ne ɔn ye neme ma ne kwa ¹⁷ ye me tola pen ka ma, ka ma nimi ga, ɔn sakon wiri ka ma, ka ma ɔn ga. ¹⁸ Zan naa, a mane ɔn ga, mane duven mene ga. Ka ɔn da, ye zini ɔn ti ɔn lege. ¹⁹ ɔn naa, ne ɔn ne mene. Ka da me, ye ɔn korokun ne menyinginta. Y'a lanpotre ɔn kakiere maa. Nka datɔ ta tɔda baraka ɔn a dege ɔn fa na tele yi.» ²⁰ Bo ɔn ɔn te Yezu ɔn mane kabakoda na yaan ye ta wiinye kire ɔn, a ɔn dutige n'eye kma zarake bare

ye man'e zugo katra ga ²¹ ɔn da: «Gwale sa be ma Korazinkuru. Gwale sa be ma Betesayidakuru. Bare wiinye kabakoda ɔn te ki hɔn, wɔnɔn nɛmɛ m'a te Tire ko Sidɔn kire hɔn, yeyɛ kma mane na ye zugo katra wɔn siɛ dɛrɛ ɔn ninabanzoga ka ne sian yibe ma. ²² Wɔn ye na ma ye yira ka ma da kitiko ma Tire ko Sidɔn ta da na fɔn ka ye. ²³ Bi Kapɛrenawɔmukuru, be a giati ɔn da be na duro fɔn wuro hɔn ra? Awo rɛ, be na yaa fɔn wara. Bare wiinye kabakoda ɔn te be brɛ, wɔnɔn nɛmɛ m'a te Sodɔmu, wɔnna kuru we mane na ne tiye sma yɛ. ²⁴ Wɔn ye na ma ye yira ka ma da kitiko ma Sodɔmu ta da na fɔn be ye.» ²⁵ Wɔnna sangan ma Yezu mane bɛreda bii ɔn da: «Ma baraka yira be ma, ne ɔn wurokɔn ko lagakɔn na te, bare be ko da be dɔnɔn datɔre ko kakirikma na ɔn n'e kɔnɔn nimisala ma. ²⁶ Tian na ne ɔn, yee be ye ta bia woramadiabe do ma. ²⁷ Me ɔn da pepe ka ne sra hɔn. Sɔnɔn tiye wiin ɔn ko ɔn, a ma te a ɔn ga. Sɔnɔn mane tiye wiin ɔn ko ɔn me, a ma te a ko ga, ɔn ko we dian n'a da yira wiin te ma mɛ. ²⁸ Ki wiinye kma pepe ɔn bana k'a bie ta, ka naa ne brɛ, ma na makunabedo pere ka ma. ²⁹ Ka n'a zu bii ɔn dian n'a kala na bare ne woroma dia fɔnɔn. Ka na siara gun ne brɛ. ³⁰ Tian na n'a zu bidia, n'a bie mane tɛnɛ mɛ ga.»

12 Wɔnna sangan we ma, Tangantun boo ɔn ma, Yezu mane ɔn ne fɔnɔn bilekoro boo hɔn. Wɔn da ye te, wu mane ti a ta kalanɔmanɛ na. Ye ɔn dutige ne ɔn bilewɔn ɔn n'e tigitaga n'e mɔn. ² Fariziyɛn naa wɔn za wiin sangan ma, ɔn da Yezu ma: «Bia kalanɔmanɛ sege rɛ. Ye ti wiin fa hɔn, kià Tɛn ha dian wɔn te Tangantun ɔn ma ga.» ³ Yezu ɔn da ye ma: «Wu mane Davidi ko ye tikwere foga wiin sangan ma, a mane wiin fa ta, ka wɔn kala ga ra? ⁴ A mane ko Wuro ta hɔn hɔn. Wiinye buro ɔn mane pere Wuro ma, awe ko ye tikwere n'e hɔn. Kamasɔn kià Tɛn yirado ma, sɔnɔn sii daga wɔnɔn ga, fɔn salakawere dama. ⁵ Ka ye kala n'e za Moyizi ta Tɛn hɔn mɛ ga ra, ye Tangantun ɔn pepe ma Wuro ta hɔn hɔn salakawere Tangantun yaga nka Wuro ha ye zarake ga. ⁶ Awale ma ye yira ka ma da fa ti bɛɛ ne fan yi Wuro ta hɔn ma. ⁷ Wiinye domada ko ɔn yira ɔn da, ye woromadiabe na ma kia, ma kia salaka na ga, ka ma ne wɔnɔn ɔn, ɔn, wiinye sma be ɔn kakie ta ga, ka mane na n'e zarake ga. ⁸ Bare Sɔnɔn ko ɔn Tangantun wɔnɔn.» ⁹ Yezu naa tuma wɛɛn ɔn yaa ko ye ta Kalakɔn hɔn. ¹⁰ Wɔn da ye te srasiri boo mane ti yeyɛ. Wiinye kma ɔn mane tiye, ye mane dendenmada kia Yezu zarake na. Wɔn te ye ɔn man'a toga ɔn d'a ma: «Sɔnɔn daga pareta kɛnɛbɛ Tangantun ɔn ma ra?» ¹¹ Yezu ɔn da ye ma: «Ka na wee yi ɔn tiye, a ma gwa tala dama ɔn ti a ta, wɔnna gwa we bɛrɛ wuro hɔn Tangantun ɔn ma, a ma yaa n'a wa yeyɛ ga? ¹² Awale sɔnɔn ko gwa ga ra? Wɔn ye na dafɔre na tɛsogo tiye Tangantun ɔn ma.» ¹³ Wɔn te suu a ɔn da sɔnɔn we ma, y'a ye soro sana. Sɔnɔn we n'a sana, a ɔn bere te

wɔkara bo tala ne fɔnɔn. ¹⁴ Fariziyɛn naa sa suu ɔn yaa ye nɛmɛ kwe wiin fa to ye ɔn dendenmada gun n'a yɛɛ. ¹⁵ Yezu naa n'e ɔn wiin sangan ma, ɔn sa ye wa yeyɛ. Sma na yaan ye mane ɔn a ma. A n'e pepe kɛnɛbɛ. ¹⁶ A man'a yira n'a sigebe ye ma, ye ye ka da y'e yira sɔnɔn ma ga, ¹⁷ wiin fa to Wuro ta daberebeta Izayi mane wiin fa yira, wɔn do paga. A mane da: ¹⁸ «Bo mia baratɛta, ma wiin dɛgɛ. N'a moronɔn, wiin da ɔn dia ne ma fɔnɔn. Ma na n'a Ni ka a hɔn. A na n'a tian yira sii ko ma. ¹⁹ A na dakwie ko sɔnɔn sii ga ɔn mane na sɔnɔn mɛ ga. Sɔnɔn mane na n'a sɔnɔn ɔn wisogo hɔn ga. ²⁰ Wiin welo ɔn kwie, a na wɔn ko ga. Wiin fintina ɔn te dibe na, a mane na wɔn piu n'a dibe mɛ ga fɔn yaa kayan tian ta gun ma ko sebe. ²¹ Awe ma sii pepe na ne ɔn.» ²² Bo wɛɛn ye mane figɛ naa Yezu brɛ ko bobo ne fuu boo. Zini ko boo ɔn mane ti ko lege. Yezu ɔn n'a kɛnɛbɛ, a ne bɛrɛ ne sege ne zɛ. ²³ Zamɛ pepe mane kaba ne kwa: «Bo sɔnɔn be Davidi timite ga ra?» ²⁴ Nka Fariziyɛn naa wɔn ɔn wiin sangan ma, ɔn da: «Bo sɔnɔn be ziniyaga laga n'e wa sma hɔn zini wɔnɔn Belezebule ɔn dama baraka hɔn.» ²⁵ Yezu naa n'e ta gate ko ɔn da ye ma: «Wiin giamana pepe ɔn sodini ɔn tuma ye nɛmɛ na, a na yaga. Wiinye kirekma pepe wele wiinye kɔnɔn pepe ɔn tuma ye nɛmɛ na, ye na wɛ. ²⁶ Sitane ɔn tuma ne Sitane laga, a ɔn sodini ɔn tuma ye yɛrɛ na, nɛ a ta giamana sbɛ ne ko ye? ²⁷ Ka ɔn da, ye zini wɔnɔn Belezebule baraka hɔn mɛ zini laga, ko te baraka hɔn k'a kma n'e laga? Yewo yɛrɛ n'a ko da tian ti ka ta ga. ²⁸ Nka a ɔn ma Wuro ta baraka hɔn mɛ zini laga, wɔn ko Wuro ta kolo wiri ka ma. ²⁹ Wele ye mɛ, nɛ na sɔnɔn sbɛ ne ko sɔnɔn na kɛnɛ yi ta hɔn hɔn, ɔn n'a soro hɔn frɛ kimi ɔn ma pia n'a pere den ga? Wɔn timi a ɔn sbɛ n'a ta frɛ kimi. ³⁰ Wiin te ɔn mane ti ko mɛ ga, wɔnna te mɛ zugu. Wiin te ɔn mane mɛ diema kwe na ga, wɔnna te yaga ta. ³¹ Wɔn ye na ma ye yira ka ma da sma wiinye kakie ko wiinye bɛredayaga pepe yira, Wuro na wɔn pepe yafa ye ma. Nka wiin te ɔn Wuro ta Ni togo yaga, wɔnna te ha na yafa gun ga. ³² Wiin te ɔn bɛredayaga yira sɔnɔn ko ta da na, a na yafa gun ye na. Nka wiin te ɔn bɛredayaga yira Wuro ta Ni ta da na, wɔn na yafa gun ye na bɛɛ diniyan hɔn ga ɔn mane na yafa gun ye na sɛn mɛ ga. ³³ Wiin ko ɔn ne ko, wɔn wɔnɔn na ne dia mɛ. Wiin ɔn mane ko ga, yee wɔn wɔnɔn na ne saga ye. Sɔnɔn ma y'a na ko dɛgɛ ko yo. ³⁴ Ki ko ko, nɛ na ki sbɛ ne dafɔre yira bare ka smayaga yo. Bare wiin fa ko ti ko ko hɔn hɔn, ko ko sa a do hɔn. ³⁵ Bɛredafɔre ko sa ko ko do hɔn. Bɛredayaga ne sa ko ko do hɔn mɛ. ³⁶ Awale ma ye yira ka ma da kitiko ma, sma wiinye vunada pepe yira, wɔnna na ye na n'e toga. ³⁷ Bare bia bɛreda ko na be ta sɔnɔn na, bia bɛreda ko na be ka zarake hɔn.» ³⁸ Wɔn te Tɛn na kma ko ko Fariziyɛn ko ko mane da Yezu ma: «Mɛ na te, mɛ kia be ko kabakoda ta, mɛ ye za.» ³⁹ Yezu ɔn da ye ma: «Dogore na yaga ye n'e na telebareya yi ti ne

kabakoda kia. Nka kabakoda tala boo na dɔre ye ma ga, a ma tɛ Wuro ta daberebeta Zonase ye ga. ⁴⁰ Bare Zonase mane yin saa ta zenɔkwaga tulu hɔn wiin ne, yee Sɔnɔn Nɔ na yin saa ta lo hɔn ye mɛ. ⁴¹ Kitikɔ ma, Ninivukma na tuma taa bɔ dogore bɛ na hɔn n'e zarake. Bare Zonase mane Wuro ta fanɛ yira ye ma, ye hɔn ye zugo katra. Awale hɔn ti bɛɛ hɔn ne fan yi Zonase ma. ⁴² Kiti kɔ ma, saan hɔn piri ma fanganmaya na tuma bɔ dogore bɛ na n'e zarake. Bare a mane tuma fɔn diniyan tege na hɔn naa kɔ Salomɔn ta datɔbere na. Awale Salomɔn na fan yi hɔn ti bɛɛ. ⁴³ Ziniyɔ tɛ sa hɔn hɔn hɔn yaa ne yara kɔ wolayaga hɔn wiin fa to a makunabedo gun. Nka a hɔn ma gun ga, ⁴⁴ wɔhɔn sangan ma a tɛ da, ye ye sa wiin hɔn we hɔn, ye ye na bere yaa wɛn ye. A tɛ bere da ye naa wiri, a n'a za da foyi ti wɔhɔn hɔn we hɔn ga, a ne kini ne teterefɔrɔ. ⁴⁵ Wɔhɔn sangan ma a yaa zini kopra za ye foga n'e kwɛ ye ma wiinye hɔn yaga yi awe yere ma. Ye naa kɔ wɔhɔn hɔn we hɔn hɔn tangan yeyɛ. Wɔhɔn hɔn we ta da na yaga yi wɔhɔn sangan ma hɔn yalo a na gwere yi ma. Yee bɔ dogoreyaga bɛ ta da na tɛ mɛ.» ⁴⁶ Yezu mane ti bereda hɔn kɔ zame, a sie kɔ a na plala hɔn naa taa sire. Ye mane kia bere a ta. ⁴⁷ Sɔnɔn boo hɔn d'a ma: «Bo be sie kɔ be na plala ti sire, ne kia bere be ta.» ⁴⁸ Yezu hɔn d'a ma: «Kɔ te hɔn mɛ sie? Kɔ kma hɔn ne na plala?» ⁴⁹ Wɔhɔn timi a y'a kalanɔmanɛ luru n'e kɔkɔ hɔn da: «Bo mɛ sie kɔ ne na plala. ⁵⁰ Mɛ hɔn wiin ti wuro hɔn, wiin te pepe hɔn hɔn dungo ta, wɔhɔn te hɔn mɛ na plalo ne n'a ligeya ne ne sie.»

13 Wɔhɔn hɔn we ma Yezu mane sa hɔn yaa tangan zu do ma. ² Zame na yaan ye mane naa kwɛ a brɛ fɔn a hɔn kɔ tangan koro boo hɔn. Zame kɔ pepe mane taa zu do ma. ³ A mane da na yaan ye yira ye ma dakala hɔn, hɔn da: «Tugota boo mane sa tugo na. ⁴ A mane ti tugofɛ dɛ hɔn, tugofɛnɔmanɛ kɔ hɔn bere sogo do ma, yala hɔn naa kɔhɔn pepe bra. ⁵ Kɔ mane berɛ mege ma, vere na yaan yi ti wiin wɛn ga. Ye naa faga sale bare vere na yaan yi ha mane ti yeyɛ ga. ⁶ Bo sin naa toba wiin sangan ma, ye hɔn kwɛ bare ye sile ha mane kɔ dɛ ga. ⁷ Kɔ mane berɛ kilɛ hɔn. Kile hɔn pra kɔhɔn tu. ⁸ Kɔ mane berɛ lagafɔrɔ ma hɔn manɛ kɔ. Kɔ ye kɔkɔ (100) kɔ ye kesaa kɔ ye kiofun. ⁹ Tra ne ti wiin te ta, hɔn kɔ.» ¹⁰ Yezu ta kalanɔmanɛ ye dɔbɛ a na hɔn d'a ma: «Wɔhɔn na be bere ye ta dakala hɔn?» ¹¹ Yezu hɔn da ye ma: «Bare Wuro ta kolo hɔn bunu na kɔ pere ki ma. Nka a pere bɔ sma bɛ ma ga. ¹² Bare fa ti wiin te ta, boo na pere kwɛ wɔhɔn te yi ma a yaan ye gun. Nka foyi ti wiin te ta ga, hali wiin kɔkɔ yere hɔn ti a ta, hɔn na kɔ a ta. ¹³ Bo hɔn hɔn tɛ ma hɔn ne bere ye ta dakala hɔn. Bare ye sege hɔn mane zɛ ga, ne kɔ hɔn mane foyi kɔ kɔ ga. ¹⁴ Wuro ta daberebeta Izayi wiin fa yira ye ye na, hɔn do na paga. A mane da, ye ka na ne hɔn nka ka ha na ne foyi kɔ kɔ ga. Ye ka yinna na ne seɛ fɔrɔ nka ka na ne foyi za ga.

¹⁵ Ye bare kɔ sma bɛ tɛ tramakwɛsma na, ye ye damɔ ga. Ye ye ye yinna pin wiin fa to ye ka ne zɛ ga, hɔn ka ne kɔ ga, hɔn ka ne da kɔ kɔ ga hɔn ka naa ye zugo katra ga ye naa makare ye ma ga. ¹⁶ Nka a ma ki han, ki dangamu bare ka sege ne zɛ, ka tra ne kɔ. ¹⁷ Tian na ma ye yira ka ma da ka wiin fa za, Wuro ta daberebere na yaan ye kɔ smatele na yaan ye man'a kia zɛ na nka y'a za ga. Ka wiin fa kɔ, ye mane hɔn kia kɔ na nka y'a kɔ ga. ¹⁸ A ma ki han, ka kɔ tugota ta da na dakalo kɔ na. ¹⁹ Wiinye kma hɔn Wuro ta kolo na bereda kɔ, ma n'e kɔ kɔ ga, wɔhɔn tɛ sogo do nɛnɛ na, tugofɛnɔmanɛ bere wiin wɛn. Zuga naa wɔhɔn bereda kɔ wa a kakiri hɔn. ²⁰ Kɔ sma tɛ wɔkara mege na lo, tugofɛnɔmanɛ mane berɛ wiin wɛn. Ye wɔhɔn bereda kɔ kɔ, n'e foga sale kɔ nihɔndiaro. ²¹ Nka sile ti ye ta ga. Ye faga, zɔkɔ yee dama. Yanne hɔn n'e gun Wuro domada ye na wiin sangan ma, ye ta yɔhɔn pepe yaga. ²² Kɔ sma tɛ wɔkara kile na lo. Wɔhɔn wɔhɔn bereda kɔ kɔ nka diniyan hɔn da na ninabannɔ kɔ a na naforoda na kɔhɔn ye naa pin ye ma. Ye kɔ ga. ²³ Nka kɔ sma tɛ wɔkara lagafɔrɔ. Wɔhɔn wɔhɔn bereda kɔ kɔ n'e kɔ kɔ. Ye manɛ kɔ, kɔ ye kɔkɔ (100) kɔ ye kesaa kɔ ye kiofun.» ²⁴ Yezu mane boo dakalo yira ye ma ye mɛ hɔn da: «Wuro ta kolo hɔn da ti wɔkara hɔn boo hɔn mane yaa tugofɛnɔmanɛ tugo y'a lo hɔn. ²⁵ Wuro hɔn, sma ne ti yin hɔn, a zugo hɔn naa kɔkɔ tugo a ta tugofɛ hɔn hɔn bere yaa. ²⁶ Tugofɛ kɔ naa faga hɔn pra hɔn dutige ne seɛ wiin sangan ma, kɔkɔ we ne ti ye hɔn mɛ. ²⁷ Sɔnɔn we ta baratere hɔn naa d'a ma, ye mɛ na te, y'a tugofɛ na fɔre ye a mane hɔn tugo y'a lo hɔn kɔ ga ra? Ye wee piri ma bo kɔkɔ tuma? ²⁸ A hɔn da ye ma, ye zugo hɔn n'e ta. Baratere kɔ hɔn d'a ma, y'a kia ye yaa kɔkɔ we vigi ra? ²⁹ A da ye ma, ye Awo. Ye ye hɔn da y'a vigi, ye ye na tugofɛ kɔ na kɔ kwɛ ne vigi. ³⁰ Ye y'e pepe pla kwɛ n'e to fɔn tugofɛ kɔ kiensangan wiri. Ye wɔhɔn sangan ma ye na yira ye ma, ye ye pia kɔkɔ we kwɛ n'a wunna dɛn. Ye hɔn timi ye hɔn sbɛ bile we ka y'a molo hɔn.» ³¹ Yezu mane bere boo dakalo yira ye ma ye mɛ hɔn da: «Wuro ta kolo sa mutaradɛn ta. Sɔnɔn boo n'a bii n'a tugo y'a lo hɔn. ³² A dɛge yi tugofɛnɔmanɛ pepe manɛ ma. Nka a naa pra, ne yire yi tugofɛnɔmanɛ pepe ma. A tuma yire hɔn tɛ zɔkwaga na, yala ne y'a sien kɔkɔ a kala ma.» ³³ Yezu mane boo dakalo yira ye ma ye mɛ hɔn da: «Wuro ta kolo hɔn da sa kwindie ta. Ya boo n'e bii n'e ka freyirabefa yinna saa na fɔn hɔn ye pepe hɔn koo.» ³⁴ Yezu wɔhɔn da kɔ pepe yira zame ma dakala hɔn. A ha mane foyi yira ye ma yee, a ma tɛ dakala hɔn ga, ³⁵ wiin fa to Wuro ta daberebeta mane wiin fa yira hɔn da ye dakala hɔn ma na ne bere ye ta, wiinye da hɔn mane hɔn sma ma n'a bii diniyan dutigesangan ma, ma na wɔhɔn yira ye ma. Wɔhɔn do paga. ³⁶ Yezu naa zame to hɔn bere naa hɔn hɔn, a ta kalanɔmanɛ hɔn ye dɔbɛ a na hɔn d'a ma: «Wiin

pla naa kwe ba tangan koro ከከ, pangan ነከ ከከ taa.
³³ Wiinye kalanmanε ከከ mane ti koro ከከ, ከከ ከከ
 yoloko Yezu wee ከከ d'a ma: «Be Wuro ከከ tian na.»³⁴ Ye
 naa zu kwire ከከ yaa wiri Zenezaretigiamana ከከ,
³⁵ wεen kma ከከ Yezu dεge ከከ fanε yaa yira yeyε
 wola pepe ከከ, ye ከከ naa a brε ከከ parere pepe.³⁶ Ye
 man'a mε, y'a tε ye le a ta zogo danε ከከ dama ma yee.
 Wiinye kma ከከ mane le a ma mε, ከከ ከከ pepe mane
 kenε.

15 Bo Fariziyen ከከ ከከ Tεn na kma ከከ mane tuma
 Zeruzalemu ከከ naa Yezu gun ከከ n'a toga da:
² «Wከከ na bia kalanmanε ha gwerekma ta landa ta
 ga? Ye ከከ, ye sra mane wε ga.»³ Yezu ከከ da ye ma:
 «Ki mε, ከከከ na ki ከከ k'a landa ma ne Wuro ta Tεn
 yaga? ⁴ Tamara Wuro da, ye be be ከከ ከከ be sie yirebe
 wa. Ye wiin te ከከ beredayaga yira ye ከከ ከከ ye sie ma,
 ye ከከከ te daga yε wa. ⁵ Nka ki da, ye wiin te ከከ da
 ye ከከ wε ye sie ma, ye ye mane daga wiin diema ta a
 ma, ye ye ከከ pere n'a wε Wuro ma, ⁶ ye ከከከ te da-
 ga ye ከከ diema titiri ga. Yee ka Wuro domada yaga k'a
 landa do ma. ⁷ Daplabetesma, Wuro ta daberebeta Iza-
 yi wiin fa yira ka ye na ከከ debe kayan. ⁸ A da, ye Wuro
 da, ye bo sii mε yirebe ከከ ye do yee dama. Nka ye ta gi-
 ate brε derε ከከ mε na. ⁹ Ye ye wiin yirebe ta mε ma,
 ye ከከ pepe zana. Ye bare ye sma kala ከከ wiinye tεn,
 ye ከከከ pepe sma ta yira ye.»¹⁰ Wከከ timi Yezu ከከ
 zame wiri ከከ da ye ma: «Ka ከከ da be ከከ n'e ከከ ከከ.
¹¹ Wiin fa ከከ ከከ do ከከ, a ከከ ከከ ከከ yangan-
 mu ga. Nka wiin fa ከከ sa ከከ do ከከ, ከከ ከከ ከከ
 yanganmu.»¹² Wከከ tε a ta kalanmanε ከከ ye ከከ ከከ
 d'a ma: «Be ከከ da Fariziyen ከከ bereda be ከከ wiin san-
 gan ma ye n'e nina ban ra?»¹³ Yezu ከከ da ye ma: «Mε
 ከከ wiin ከከ ti wuro ከከ, ከከ ha wiin fa daga ga, ከከ
 na vigi drε. ¹⁴ Ka ye za n'e to yε. Ye fue wiinye ከከ fue
 suru. Fuu ከከ sige boo fuu zin n'a suru, ye pepe sma
 pla na kwe yaa berε wuru ከከ.»¹⁵ Piyere ከከ bereda bii
 ከከ d'a ma: «Wከከ dakalo we ከከ yira ke ma.»¹⁶ Yezu
 ከከ da: «Hali naa n'a kwe sma ma, ka ha da ከከ ከከ
 den ye ga? ¹⁷ Ka ከከ da wiin fa pepe ከከ ከከ do ከከ,
 ከከ zii a tulu ከከ, ከከ timi a yaa ከከ kwalamasa ga
 ra? ¹⁸ Nka wiin fa ከከ sa do ከከ, ከከ ከከ sa. Wከከ
 ከከ ከከ yanganmu. ¹⁹ Wiin fa ከከ sa ከከ ከከ ከከ,
 ከከ giatiyaga ከከ ከከ vunadate ከከ dakurote ከከ
 panεbe ከከ siereyagabe ከከ vini. ²⁰ Wከከ da ከከ ከከ
 yanganmu. Wከከ ma tε ga, ከከ ma be sra waa ga ከከ,
 ከከ sbε ne ከከ yanganmu ga.»²¹ Yezu naa tuma
 wεen ከከ yaa Tire ከከ Sidongiamana na wola ከከ.
²² Kananya boo mane tangan yeyε ከከ naa ne ከከ ne
 kwa Yezu ma: «Davidi timite mε na te, makare ne ma.
 Zini ከከ ti ከከ n'a nemedalo n'a yanε ከከ.»²³ Yezu
 ma tra a ta ga, ma dian fa yira a ma ga. A ta kalan-
 manε ከከ ye ከከ a na n'a mε y'a to a yaa bare a ከከ
 ne ከከ ye timi. ²⁴ Yezu ከከ da ye ma: «Wiinye gware ከከ
 fire Isirayele si ta, ከከከ ye na ma fanε.»²⁵ Nka ya we

ከከ naa zii yoloko a wee ከከ d'a ma: «Tε ne ma mε na
 te.»²⁶ Yezu ከከ d'a ma: «Sከከ daga nimisala ta ከከከ bii
 n'a dra gwegeli ma ga.»²⁷ Ya we ከከ da: «Wከከ tian, mε
 na te nka wiinye ከከ berε berε berε ከከ berε nimisala ta
 ከከ, gwegeli tε ne ከከ tete yo.»²⁸ Wከከ tε
 Yezu ከከ d'a ma: «Ya, bia ከከ mabe yire. Be mako sa wi-
 in fa ከከ, ከከ tε a tε be ma.» Wከከከ ከከ tala ከከ a ከከ
 ከከ kenε. ²⁹ Yezu naa tuma wεen ከከ yaa Galileparogwa-
 ga do ma. A mane ba yaa tangan tolo ma. ³⁰ Zame
 mane naa a brε yaan ከከ kilenale ከከ fue ከከ murukue ከከ
 boboe ከከ parere na yaan ye yε. Ye mane naa n'e tan-
 ganbe a zin ከከ, a n'e kenεbe. ³¹ Boboe ta tε ከከ mane
 berε ne gun, murukue ne yaa ne gun, kilenale ne yaa
 ne tele, fue ne sege ne zε. Wከከ mane zame kabakobe,
 ye ne Isirayele ta Wuro yirebe. ³² Yezu mane y'a kalan-
 manε wiri ከከ da ye ma: «Bከከ zame be na makare ti ከከ
 mε. Bare sma ከከ n'e yin saa ye ne ti ከከ ne nεmε, ከከከ
 mane ti ye ta ga. Mε ha kia n'e to ye bige wu na ga.
 Wከከ ma tε ga, ye sbε ne yaa berε sogo ma.»³³ A ta
 kalanmanε ከከ d'a ma, ye wee ye na ከከ za n'a pere
 ከከ zameyan be ma, ye ከከ ከከ yingin bo kibekolo be
 ከከ? ³⁴ Yezu ከከ da ye ma: «Buro ከከ yere ከከ ti ka
 ta?» Ye ከከ d'a ma, ye buro ከከ kopra ከከ zemen-
 gen damanε ከከ. ³⁵ Yezu ከከ da zame ma, ye ye zii tangan.
³⁶ Wከከ timi a ከከ buro ከከ kopra ከከ zε ከከ
 damanε ከከ bii ከከ baraka yira Wuro ma n'e ከከ n'e
 pere y'a kalanmanε ma, ከከከ n'e dinidini zame ma.
³⁷ Ye pepe mane ከከ ከከ yingin. ከከ wεen wiinye ከከ
 mane ከከ, ye ከከ ከከ kwe ye ከከ tε kotala yinna ko-
 pra. ³⁸ Kamas ከከ wiinye kma ከከ mane ከከ, ከከከ
 mane sma sana naa (4,000) yara ከከ nimisala nii mane
 ti ga. ³⁹ Yezu naa zame yee n'e wε wiin sangan ma, ከከ
 ከከ koro ከከ, ከከ yaa Magadalagiamana ከከ.

16 Fariziyen ከከ Saduseyen man'e ከከ Yezu na wiin
 fa to ye ከከ a do ከከ. Ye mane d'a ma, y'a ከከ
 kabakoda ta n'e ከከ ye ma wiinye ከከ sa wuro ከከ.
² Yezu ከከ da ye ma: «Sindoberesangan ka tε daba za
 penε saan, ka da ye smawuru na dia. ³ ከከ ከከ kie, ka
 ከከ daba za ye ne penε ከከ ye na dungun, ka da ye
 sma ከከ na dia ga. Yee ka tε ne daba na kayan ከከ nka
 mane sbε ne wagati na kayan ከከ ga. ⁴ Ki wiinye ከከ
 kabakoda kia zε na, ka dogore na yaga ye n'e na tele-
 bareya ye. Ka na kabakoda za ga, a ma tε Wuro ta
 daberebeta Zonase ye ga.» A man'e to taa wεen ye ከከ
 yaa. ⁵ Kalanmanε na kwiresangan ma zu kwiri, ye
 mane sanfire ma buro bii ga. ⁶ Yezu ከከ da ye ma: «Ka
 ka yere ከከ Fariziyen ከከ Saduseyen ta kwindie na.»
⁷ Kalanmanε mane giati ne kwa, ye y'a tε ከከ ma buro
 bii ga, ye ከከ ከከ tε a ከከ da yee. ⁸ Nka Yezu naa n'e
 ከከ ከከ da ye ma: «K'a ከከ mabe debe ne dεge rε.
 Wከከ na ka giati ne kwa, ye k'a tε ከከ mane ti ከከ buro
 ga, ye ከከ ye na mε da yee? ⁹ Hali naa n'a kwe sma
 ma, ka ha da ከከ ከከ den ga ke? Mε wiinye buro ከከ
 koo ከከ n'e dini sma sana koo (5,000) ma, ka mane wi-

inye kotalado paga ka ye sere, ka kakiri ti ka kawachwa titiri ga ra? ¹⁰ Buro koma kopra wa na haka yo, wiinye haka haka dini sma sana naa (4,000) ma, ka kakiri ti ka kawachwa sere na kotalado me ga re? ¹¹ Ma mane da ka ma wiin sangan ma, da ka ka yere kawase Fariziyen ka Saduseyen ta kwindie na, ne ka te haka ma haka da a buro-da ma haka yira ka ma ga? ¹² Wonna sangan ma kalanmane wa haka da a Fariziyen ka Saduseyen ta kwindie yereyere na, a da ye ye yere kawase ga nka ye sma kala ka wiinye da. ¹³ Ye naa yaa wiri Filipu ta kuru haka Sezare, Yezu haka y'a kalanmane toga haka da: «Sma yirado ma, haka haka haka te?» ¹⁴ Ye haka d'a ma: «Haka da, ye be batizeta Zan, haka da ye be Eli, haka da ye be Zeremi wale Wuro ta daberebere na gwere ye na boo.» ¹⁵ A haka ye bere ne toga haka da: «Ki haka yo, ki da ma ka te?» ¹⁶ Siman Piyere haka bereda bii haka d'a ma: «Be Wuro ta Dégeweta, Wuro na siebe yi haka.» ¹⁷ Waka te Yezu haka ye bere bereda bii haka d'a ma: «Zonase haka Siman be dangamu bare a haka haka haka ne yira be ma ga nka ne haka wiin haka ti wuro haka. ¹⁸ Me n'a yira n'a haka be ma da be Piyere, haka haka dibi. Wonna dibi we ma ma na n'a kma tanganbe. Siri na sbe foyi ta ye na ga. ¹⁹ Ma na Wuro ta kolo na koro na haka haka pere be ma. Be haka maga wiinye da pepe na lagak haka ma, ye na maga kawachwa na wuro haka me. Be haka dian wiinye da pepe na lagak haka ma, ye na dian kawachwa na wuro haka me.» ²⁰ Waka timi Yezu ne yira ne sigebe y'a kalanmane ma, ye ye ka da y'e yira haka sii ma, ye yi Wuro ta Dégeweta ga. ²¹ N'a bii wonna wagati ma Yezu Krista mane dutige ne y'a da yira ne kinibe y'a kalanmane ma, ye yi daga yaa Zeruzalemu haka yaa yanne haka haka salakawehere haka Ten na kma ta. Ye ye na ye ye, yin saaro haka ye winni sa sara yo. ²² Piyere n'a foga ye sabe ka lege kiego ma ne gwangwana a ma ne kwa: «Wuro te a be kisi haka ma Matigi. Waka na te be na ga.» ²³ Nka Yezu haka taa ye bere haka d'a ma: «Be sabe ne na, Sitane. Be kia haka ne ma bare bia giate ka Wuro yi tala ga. Sma ta giate haka ti be ta.» ²⁴ Waka timi a haka da y'a kalanmane ma: «Wiin te haka ne kia haka me ma, a na te daga maga ye yere haka, haka ye ye na kwangwagasa bii haka haka ne ma. ²⁵ Wiin te haka ye ni kia kisi na, a na haka a haka. Wiin te haka haka ye ni haka me ye na, a na bere n'a gun ye. ²⁶ Wiin te haka diniyan haka fre pepe gun haka haka ye ni haka, haka haka haka haka a na te ma? Haka haka sbe ne haka pere ye ni na ku na? ²⁷ Bare haka haka na naa ka y'a meleke ye haka ta yirebe haka haka naa sma pepe ta teda na ku sara ye ma. ²⁸ Tian na, ma ye yira ka ma da wiinye kma haka ti be, haka na siri abada ma haka haka na naa yi za a ta fanganmabe haka ga.»

17 Yin konala haka timi Yezu haka Piyere ka Zake ka kawachwa puu Zan foga yaa ka haka kiego ma tolo na kuro yi boo ma. ² A zin mane katra ye haka na ne haka kawachwa sin, a ta zoga haka furo perepere kawachwa kini. ³ Ye da ye haka Moyizi ka Eli haka naa sa ye ma ne bere ka

lege. ⁴ Piyere haka bereda bii haka da Yezu ma: «Matigi kia be haka haka. Be haka ne dian, ma buge saa baga. Tala bi yi, tala Moyizi yi, bo tala te Eli yi.» ⁵ A mane ti haka bereda haka ye, dabana na haka yi boo haka zii naa pi ye ma. Bere haka haka sa dabana we haka haka da: «Bo n'a moronana. Ye dia ne ma, ma haka n'a dege. Ka ne haka a ta.» ⁶ Waka ta haka na, kuun haka kalanmane wa foga, ye haka zii bere ye zengen sugu ka ma. ⁷ Yezu haka ye haka ye na haka le le ye ma haka da: «Ka tuma. Ka ka kwan ga.» ⁸ Ye naa da ye ye haka duro, a ma Yezu haka dama ye haka za. ⁹ Ye tuma tolo we ma ne zii, Yezu haka da ye ma: «Ka wiinye haka za, Ka ka da ka ye yira haka sii ma ga, haka haka haka haka winni sa sara yo wiin sangan ma.» ¹⁰ Waka timi a ta kalanmane n'a toga haka da: «Waka na Ten na kma da, ye Eli daga pia naa Wuro ta Dégeweta ma den?» ¹¹ A haka da ye ma: «Eli daga pia naa den haka naa fre pepe tere.» ¹² Nka ma ye yira ne haka ka ma da Eli naa we. A naa, sma haka maga a haka, wiin fa haka dia ye ma, ye haka haka ta a na. Yee ye na haka haka haka ye me.» ¹³ Wonna sangan ma kalanmane haka da batizeta Zan na a mane ti. ¹⁴ Ye naa wiri zame bre wiin sangan ma, haka haka haka ye haka Yezu na haka yoloko a zin haka ¹⁵ haka d'a ma: «Me na te, makare ne haka ma. Sirimawinnifa ti ka lege n'a yanne haka. Kanyinnayan na a dra togo haka wele zu haka. ¹⁶ Ma naa ka lege bia kalanmane bre, ye ma sbe n'a kenebe ga.» ¹⁷ Yezu haka bereda bii haka da: «Yannabe ka telebe ti ki dogore be haka ga. Wee wagati ma daga haka ta ka ka haka? Ma na ne k'a da haka haka yaa kayan wee wagati ma? Ka naa ka haka we be.» ¹⁸ Ye naa ka lege, a haka gwangwana zini we ma, haka we haka haka haka haka. ¹⁹ Bo Yezu naa ne ti ye sana, a ta kalanmane haka ye haka a na haka toga, ye haka haka te haka haka ma sbe haka haka zini we laga ga? ²⁰ Yezu haka da ye ma: «K'a haka haka dege haka. Bare ma ye yira ka ma tian na da k'a haka haka haka yire wiri mutaradana ta wiin haka ma, ka na da bo tolo be ma, y'a tuma ye wa be haka yaa baga yoo. A ye ta. Ka na te bana haka da sii ma ga.» [²¹ Waka ni we me, bo zini be sii ha sbe ne le yee, a ma te wurom haka sunkie baraka haka haka.] ²² Boo haka ma kalanmane wa pepe ta te haka mane naa ye haka kwe Galile, Yezu haka da ye ma: «Haka haka na kie sma sra haka. ²³ Waka haka n'a ye, nka ye na yin saaro haka ma a na winni sa.» Kalanmane nina mane ban haka bereda wa na haka. ²⁴ Yezu ka y'a kalanmane naa wiri Kaperenawamukuru haka wiin sangan ma, Wuro ta haka haka lanpote haka naa Piyere bre haka d'a ma, y'a haka haka haka mane Wuro ta haka haka lanpo sara ga ra? ²⁵ Piyere haka da, y'a sara. Ye naa yaa haka haka haka wiin sangan ma, Yezu haka pia Piyere ma n'a toga haka da: «Siman haka haka bi haka giati haka da haka? Ka kma haka lanpo ka tun na tere sara bo diniyan be haka fanganme ma, dugule ra taa samara?» ²⁶ Piyere haka da, ye samara. Yezu haka d'a ma: «Ye haka ma yee, dugule haka haka haka haka. ²⁷ Wiin fa to ke ka naa ka sma be kakiri

yanganmu ga, yaa zu do ma kank yaa dulo dra. Wiin zank kank pia n'a bii, be a foga kank n'a do koba, be na gwana za a kank. Be ye wa kank naa n'e pere ye ma kank lanpoku na.»

18 Wankna sangan ma kalanmanε man'e dabe Yezu na n'a toga kank da: «Kank te kank Wuro ta kolo kank fan yi?»² Yezu kank nimisalo boo foga n'a tabe ye zin kank da ye ma: «Tian na, ma ye yira ka ma da ka ma ka bere kank te wakara nimisala ga, ka ha na kank Wuro ta kolo kank ga.⁴ Wiin te kank ye yere mazibe wakara bo nimisalo be, wankna te na te Wuro ta kolo kank kankwaga na.⁵ Wiin te pepe kank bo nimisalo be neme foga me ye na, wankna te me yere kank foga.⁶ Kank wiinye nimisala kank kank yi ma, ye wiin te pepe kank kankwankna na kanknala firebe, ye kankkankwaga ta pere wankna te mogo kank n'a dra yengenzu kank, kank kank yi a na te ma.⁷ Gwale na sa diniyan kank kma ma bare ye ye neme ka dayaga kank. Dayaga daga ne tiye kank tian nka wiin te kank ye neme ka dayaga kank, gwale na sa wankna te ma.⁸ Be soro wele be kaan kank ne be ka kakie kank, be a kank n'a dra deredo kank. Be na sralala yi wele be na kaan-tala yi ta kank webareyani kank kank kank yi be ma, a kank ma be na sra pla yi wele be na kaan pla yi ta dre togo kank, wiin kank dibe abada ga.⁹ Be kank kank ne be ka dayaga kank, a legere n'a dra. Be na yinnatala yi ta kank webareyani kank, kank kank yi be ma, a kank ma bia dre togo na dibebareya yi kank kank be yinna pla.¹⁰ Ka ka yere kankse, kank ka da ye kank nimisala be na kanknala na wu wa ga. Bare ma ye yira ka ma tian na da ye ta meleke taa ne kank zin wuro kank sangan pepe ma.¹¹ [Wiinye kma kank mane fire, kankwank kia na kank Nk naa.]¹² K'a giate kank wee ye kank kank? Gware kank kank (100) kank ne ti wiin te ta, ye na tala kank fire, a na kank kank kankne ne kank koronkank to tolo ma kank yaa fire yi we kia ga ra?»¹³ A kank n'a za wiin sangan ma, tian na ma ye yira ka ma d'a na nihankndia a ye na kank yalo kank kankne ne kank koronkank to ye na, wiinye kank fire ga.¹⁴ Yee me, ka kank wiin kank ti wuro kank, kank ha kia kank nimisala be na kanknala fire ga.¹⁵ Be na plalo kank kank be kakie kank, be yaa a bre kank n'e yira a ma be sana, bi kank awe dama. A kank kank be ta, be te plalote na.¹⁶ A kank ma kank be ta ga, be kanknala wele sma pla wiri n'e kwe be ma, ka yaa a bre. Wankna te be sierekma na wakara ye sebe wiin ne Wuro domada na sebe kank kank da, ye ka ye kank kank wa sierekma sma pla wele sma saa kank na.¹⁷ A kank maga kank na kank ta me, be yira Wuro ta kankma ma. A kank maga kank na kank ta, be a giati n'a ka Wurokwebareyasma kank wele lanpotore kank.¹⁸ Tian na, ma ye yira ka ma da ka na maga wiinye da na lagakank ma, ye na maga ye na wuro kank me. Ka kank dian wiinye da pepe na lagakank ma, ye na dian ye na wuro kank me.¹⁹ Ma ye yira ka ma ye me da ka na sma pla kank ye do kwe be diniyan kank, kank wiin fa pepe me, me kank wiin kank ti wuro kank, na n'a pere.²⁰ Bare sma

pla wele sma saa kank ye neme kwe wiin ween me togo na, ma ti ye woro kank.»²¹ Wank te Piyere kank ye dabe Yezu na kank n'a toga da: «Matigi, ne na plalo kank ne kank ne kakie kank, kanyinna yere na ma daga yafa a ma? Kanyinna kopra na ra?»²² Yezu kank d'a ma: «Ma da kanyinna kopra na ga nka kanyinna kopra na tige doko kiesaafun.²³ Sege re, Wuro ta kolo kank da ti wakara fanganma boo ye wiin kank mane kia y'a gwanada na giate kank kank wa kank y'a baratere.²⁴ A y'a giate du bii wiin sangan ma, ye kank naa a bre kank kank boo, a ta gwanafuro sana fun na ku mane ti wiin na.²⁵ Wankna ku na sarafre ha mane ti kank we ta ga. A wanknate kank da, ye ye yaa n'a zabire n'a ta ya zabire me kank a kankmanε kank a ta fre pepe wiin fa to ye naa ku we sara.²⁶ Barate-ta we kank zii bere ye wanknate wee n'a me y'a kankma ye wee, ye ye na n'e pepe sara.²⁷ A wanknate kank makare a ma kank ku we pepe yafa a ma n'a to a kank yaa.²⁸ Wankna barateta we naa sa yaa ten kank ye neme barateta boo, a ta gwanafuro kank na ku mane ti wiin na. A n'a foga a daga kank n'a mogo yenme ne te a yee na ne kwa a ma, y'a y'a ku sara.²⁹ A neme barateta we kank zii bere a wee n'a me y'a kankma ye wee, ye ye na n'e sara.³⁰ A dian ga, kank yaa kank lege n'a ka kaso kank kank a ta ku ta sara we na.³¹ Kank barateresere naa kank za wiin sangan ma, ye nina kank ban kank. Ye kank yaa n'e pepe yira ye wanknate ma.³² Ye wanknate kank n'a wiri kank d'a ma, ye barateta na yaga yi, y'a mane yi me kank, yi n'a ta ku pepe yafa a ma.³³ Y'a mane daga makare ye neme barateta ma wakara yi makare a ma wiin ne ga ra?»³⁴ Wank te ye wanknate woro kank ba kank. A n'awe barateta we foga n'a ka kaso kank kank a ta ku pepe ta sara we na.³⁵ Yee me, ka pepe tala tala kank ma ne yafa ka neme ma melemele na ga, me kank wiin kank ti wuro kank, a na yafa ka ma me ga.»

19 Yezu naa waro y'a kala na, kank tuma Galilegiamana kank, kank yaa Zudegiamana kank Zurudenku kwiri ma.² Zame na yaan ye mane kank a ma, a n'e ta komatogaparere kenebe.³ Fariziyen kank kank ye dabe a bre wiin fa to ye kank a do kank. Ye man'a toga kank da: «Be sbe ne bia ya laga kank dedada na yee ra?»⁴ Yezu kank da ye ma: «Ka ye kala n'e za Wuro domada na sebe kank ye da, ye dubisangan ma Danta n'e dan sin kank ya ga ra?»⁵ Ye kank ye na sin na ye kank kank ye sie to kank malo y'a ya ma. Ye pepe sma pla kwe te komavere tala.⁶ Ye te yee, ye sma pla titiri ga nka ye pepe kwe te komavere tala. Wuro wiin fa kwe neme ma, kank sii ka da ye kank dege neme na ga.»⁷ Fariziyen kank kank n'a toga da: «A kank ma kank na Moyizi da, ye wiin te kank ne y'a ya laga, y'a daga yanmayagasebe ta n'e pere a ma?»⁸ Yezu kank da ye ma: «K'a worasige kank kank do ma Moyizi mane dian ye ne yanma yaga. Nka gweregwerena ye mane ti yee ga.⁹ Ma ye yira ka ma da wiin te kank y'a ya laga, ye ma te vunafa do ma ga, kank ye bere yaza kank, wankna te kakalafa ta.»¹⁰ A ta kalanmanε kank

d'a ma: «Ye hɔk ma yee, wɔkɔ ti hɔkɔ ta yàrayanma na ga.»¹¹ Yezu hɔk da ye ma: «Sma pepe wɔk hɔk ga nka Wuro n'ɛ na hɔk pere wiinye ma.»¹² Tian na, hɔk tiye hɔk hɔk ye sieri ta ye ku ne siri. Bɔk tiye a ma sma hɔk wɔkɔ ta yee. Bɔk ne tiye mɛ hɔk ye yɛɛ ta yee ye sana Wuro ta kolo ye na. Wiin te ne da hɔk, a ye hɔk.»¹³ Sma mane naa Yezu brɛ hɔk nimisala wiin fa to a ye sra dɛ ye ma hɔk Wuro mɛ ye ma. Nka a ta kalanmanɛ mane gwangwana ye ma.¹⁴ Wɔk tɛ Yezu hɔk da ye ma: «Ka nimisala to ye naa ne brɛ ka hɔk ye ma ga, bare wiinye kma hɔk ti wɔkara nimisala, Wuro ta kolo wɔkɔ yi.»¹⁵ A ye sra dɛ ye ma. Wɔk timi a hɔk tuma wɛɛn hɔk yaa biza hɔk.¹⁶ Sɔk boo man'ɛ dɔkɛ Yezu na hɔk d'a ma: «Mɛ na te, we dafɔresi ma daga hɔk ta hɔk sbɛ webareyani gun?»¹⁷ Yezu hɔk d'a ma: «Wɔkɔ na be ne toga dafɔre na? Wuro hɔkɔnala dama hɔk hɔkɔn. Be hɔk ne kia hɔk webareyani hɔk, be kwa a ta fanɛ ma.»¹⁸ Nɛmɛ we hɔk da: «Wɔk we fanɛ?» Yezu hɔk d'a ma: «Be ka hɔk yɛ ga, be ka kakalafa ta ga, be ka kimi ga, be ka siɛɛyagabe ta ga.»¹⁹ Be be hɔk hɔk be sie yirebɛ hɔk be nɛmɛ da diabe be ma wɔkara be yɛɛ.»²⁰ Nɛmɛ we hɔk d'a ma: «Ma kwa wɔkna fanɛ hɔk pepe ma yo. Wɔkna ma daga hɔk ta yɛ?»²¹ Yezu hɔk d'a ma: «Be hɔk ne kia bia da do paga, yaa be soro hɔk frɛ pepe zabire n'ɛ na gwana pere durukma ma, hɔk hɔk na tɛ be naforo na yaan yi gun wuro hɔk. Wɔk timi be naa hɔk ne ma.»²² Wɔkna bereda hɔk ta hɔk na, yali we hɔk hɔk suu hɔk yaa ninabann hɔk bare a mane naforotegwaga.²³ Yezu hɔk da y'a kalanmanɛ ma: «Tian na, ma ye yira ka ma da naforote ta hɔk Wuro ta kolo hɔk na sige rɛ.»²⁴ Naforote ta hɔk Wuro ta kolo hɔk sige yi yingɔnma ta hɔk ma misane na wuru hɔk.»²⁵ Wɔkna bereda hɔk ta hɔk na, kalanmanɛ hɔk hɔk kaba hɔk hɔk da: «A hɔk ma yee, hɔk te hɔk sbɛ ne kisi?»²⁶ Yezu n'ɛ sege hɔk da ye ma: «Sma hɔk sbɛ n'ɛ ta ga nka Wuro bana hɔk da ma ga.»²⁷ Wɔk tɛ Piyere hɔk bereda bii hɔk d'a ma: «Awale, mé mià frɛ pepe to, hɔk hɔk be ma. Nɛ mé ye na figɛ?»²⁸ Yezu hɔk da ye ma: «Tian na, ma ye yira ka ma da hɔk hɔk naa tangan y'a yirebe na kware ma wiin sangan ma ki wiinye hɔk hɔk ne ma, ka na tangan fan-ganmakwara funpla ma mɛ Isiraye le dumakma funpla hɔk kiti na.»²⁹ Wiin te pepe hɔk y'a hɔk hɔk ye na plala hɔk ye hɔk hɔk ye sie hɔk ye wɔkmanɛ wɛɛ y'a laga to mɛ ye na, a na te na n'ɛ nɛmɛ na hɔk gun hɔk bere webareyani gun mɛ.³⁰ Zengenkma na yaan ye na tɛ timikma na. Timikma na yaan ye ne na tɛ zengenkma na.

20 Wuro ta kolo hɔk da sa ɛzenkorote boo ta da ta wiin hɔk mane sa kikima tiin baratere kia na wiin fa to ye yaa baratɛ a ta hɔk. ² A wiinye kma gun yeyɛ yuru na, ye mane bɛɛn sin tala na bara na sara na. ³ A naa ye bere sa kikimasin ma hɔk hɔk sma za mɛ, ye ne tangantangan wisoga hɔk, mane ti foyi hɔk ga. ⁴ A da ye ma, ye ye yaa baratɛ y'a hɔk hɔk mɛ. Ye wiin sara hɔk kayan, ye ye na hɔk pere ye ma. ⁵ Wɔk hɔk

yaa mɛ. A naa ye bere sa sintogo hɔk hɔk limasin ma, hɔk hɔk nɛmɛ ta mɛ. ⁶ Sin naa kuna wiin sangan ma, a hɔk yaa hɔk za wisoga hɔk ye mɛ hɔk n'ɛ toga, ye wɔk hɔk tɛ ye hɔk taa sintini yee, mane foyi ta ga? ⁷ Wɔk hɔk d'a ma, ye bare hɔk ha yiwi bii bara na ga. A hɔk da ye ma, ye ye yaa baratɛ y'a hɔk hɔk. ⁸ Bo lii naa ba wiin sangan ma, hɔk hɔk da y'a dayinnahɔkɔweta ma, y'a baratere hɔk wiri ye naa, y'e sara. Ye n'a bii wɛbɛ ye ma hɔk yaa wiri gwere ye ma. ⁹ A wiinye bi sintinisangan ma, wɔk hɔk ye dɔkɛ. Ye pepe ta sara ne tala. ¹⁰ Gwɛre ye naa wiin sangan ma, n'a giati da y'a sara na ne yaan yi hɔk sɛɛ ye ma. Nka ye pepe ta sara mane tɛ tala. ¹¹ Ye naa y'a sara gun wiin sangan ma ne hɔk we dayagabere, ¹² ye lelomakma hɔk ha bara na yaan ye ta ga, ye wagati tala yee dama. Ye yiwi wiinye hɔk baratɛ hɔk sintini hɔk bana, sin hɔk ye wɔkna, ye hɔk hɔk ta sara yaa tɛ tala hɔk yiwi ye. ¹³ Nka hɔk da ye na hɔkna ma, ye ne maa, mɛ ha bɛɛ be ma ga yo. A gwanafuro tala ma ke mane bɛɛn ga ra? ¹⁴ Bia sara hɔk be yaa be wa ne hɔk hɔk. Ye dia mɛ hɔk ma ma hɔk hɔk lelomakma ye ta tala hɔk be ye. ¹⁵ Ma daga ne dongo ta hɔk n'a frɛ ga ra? Wɛɛ mia tɛ hɔk ne dafɔre ta hɔk hɔk be ba kɛ? ¹⁶ Yee timikma na tɛ zengenkma na, zengenkma tɛ timikma na mɛ.»¹⁷ Yezu mane ti yaa hɔk Zeruzalɛmu, hɔk y'a kalanmanɛ funpla hɔk foga ye sana sogo ma hɔk da ye ma: ¹⁸ «Bo ke ti ne yaa Zeruzalɛmu. Sɔk hɔk na yaa hɔk salakawɛɔre hɔk Ten na kma sra hɔk. Ye na n'a zarake hɔk siri dɛ a ma. ¹⁹ Ye na n'a ka sisma sra hɔk wiin fa to wɔk n'a zi n'a vaan n'a kwangwaga hɔk ma, yin saaro hɔk ma a na winni sa.»²⁰ Wɔk tɛ Zebede ta nimisala sie hɔk naa Yezu brɛ hɔk ye wɔkmanɛ hɔk naa zii yoloko a wee hɔk n'a mɛ. ²¹ Yezu hɔk n'a toga, ye wɔk hɔk a hɔk kia? A hɔk da Yezu ma: «Tɛ ne wɔkmanɛ sma pla bɛ tangando gun be kiego ma bia kolo hɔk, tala be digesoro ma bo tala be ninagan ma.»²² Yezu hɔk da: «Ka wiin fa kia, ka hɔk hɔk ga. Ka na sbɛ mia yanɛ nɛmɛ hɔk ra?» Ye hɔk da, ye ye na sbɛ. ²³ Yezu hɔk da ye ma: «Ka na sbɛ mia yanɛ nɛmɛ hɔk tian. Nka hɔk tangan ne digesoro hɔk ne ninagan ma, hɔk mia da ga. Ne hɔk n'ɛ tɛtɛrɛ wiinye kma ma, wɔk hɔk ma ye na pere.»²⁴ Hɔk sma fun hɔk ta tɛ hɔk mane wɔkna bereda hɔk hɔk, ye wora hɔk ba plala sma pla hɔk ta. ²⁵ Nka Yezu n'ɛ pepe wiri hɔk da ye ma: «Ka hɔk da sii hɔk ti ye wɔkna hɔk soro ma, zengenkma ne ti ye wɔkna hɔk soro ma mɛ. ²⁶ Ki ye daga ne ti yee ga. Nka ka na wiin hɔk ne kia tɛ fan yi na, a daga tɛ k'a baratɛta hɔk na. ²⁷ Wiin te hɔk ne kia tɛ zengente na, a daga tɛ k'a tere na. ²⁸ Yee mɛ, Sɔk hɔk naa wiin fa to sma n'a mako hɔk ga, nka wiin fa to a sma mako hɔk hɔk ye ni pere sma na yaan ye na ku na.»²⁹ Ye mane ti sa hɔk Zerikokuru hɔk, zame na yaan ye ne hɔk Yezu ma. ³⁰ Fue sma pla hɔk mane tangan sogo do ma. Ye naa hɔk ye da, ye Yezu hɔk ti ne hɔk, ye hɔk tuma ne hɔk ne kwa: «Matigi, Davidi timite makare mé ma.»³¹ Zame mane

gwangwana ye ma wiin fa to ye ככ. Nka ye mane כנג ne moro ne kwa: «Matigi, Davidi timite makare m' ma.»³² Yezu ככ taa n'e wiri כ da ye ma: «Wככ ka kia ma ככ ta ka ma?»³³ Ye ככ d'a ma: «Matigi t' ke yinna kib'.»³⁴ Ye na makare ככ Yezu foga, a ככ le ye yinna ma. Ye yinna ככ kib' ככ na ככ, ye ככ tu-ma ne ככ a ma.

21 Ye naa vetra Zeruzalemukuru na ככ wiri B'eti-fazekuru br' Olivutolo kiego ma, Yezu ככ y'a kalanman' na sma pla fan' ye zin² ככ da ye ma: «Wiin kuru be ככ sa ke zin, ka yaa yey'. Ka na yaa samareya za a ne p'ere, ככ ne ti a ta. K'a firi naa ככ lege.³ Wiin te ככ boo fa yira ka ma, ka d'a ma, ye Matigi mako ככ sa a ככ. A na te na ka to ka yaa ככ na ככ ככ.»⁴ Wככ da ככ pepe mane t' wiin fa to Wuro ta daberebeta boo wiinye bereda yira, ככ do paga. A mane da,⁵ ye ye yira Siyככkuru ma, ye bo a ta fangan-ma ti ne naa a br'. Y'a woroma kuna. Y'a tangan samareya ma. Y'a tangan samareya ככ ma.⁶ Kalan-man' yaa wiri, Yezu man'e yira ye ma wiin n', ye n'e ta yee.⁷ Ye naa ככ samareya we ככ a ככ y'a zoga d' ye ma, Yezu ככ ba tangan.⁸ Zame mane y'a zoga yire sogo ma, ככ ne ככ dazugo ככ n'e yire sogo ma.⁹ Wiinye zame ככ mane ti Yezu zin ככ wiinye ככ mane ככ a timi, ככ mane ככ ne kwa: «Yirebe t' Davidi timite ma. Wiin te ככ naa Matigi togo na, Wuro siara ta a ma. Yirebe t' Wuro ma wuro ככ.»¹⁰ Yezu naa ככ Zeruzalemukuru ככ wiin sangan ma, kire pepe ככ yanganmu a ye na ne kwa: «Bo ככ te ha?»¹¹ Zame mane kwa: «A Wuro ta daberebeta Yezu wiin ככ tuma Nazaretikuru ככ Galilegiamana ma.»¹² Yezu naa ככ Wuro ta ככ ככ, wiinye kma ככ mane fr'ezabire ככ wiinye ככ mane fr'et' Wuro ta ככ ככ, a n'e pepe laga n'e wa yey'. A mane gwanakatrasma ta tabale y' n'e dra ככ z'ezyalazabiresma ta kwara y' n'e dra m'.¹³ Wככ timi a ככ da ye ma: «Ye sebe Wuro domada na sebe ככ ככ da, ye sma na mia ככ wiri da wuromek'. Nka ki n'a ta pana ta ככ na.»¹⁴ Fue ככ kilenale man'e ככ Yezu na Wuro ta ככ ככ. A n'e k'enebe.¹⁵ Salakaw' ככ T' na kma Yezu ta kabakot'eda za wiin sangan ma ככ nimisala na ככ ye za Wuro ta ככ ככ, ye ne kwa, ye yirebe t' Davidi timite ma, ye wora ככ ba a ta,¹⁶ ye ככ d'a ma: «Ye wiin fa yira, be ככ ככ ga ra?» Nka Yezu da ye ma: «ככ, ma ye ככ. Wuro domada wiinye ככ da, ye nimisala ככ bibiye ככ na ne Wuro yirebe, ka ככ kala n'e za ga ra?»¹⁷ Wככ timi a n'e to ככ sa kuru we ככ, ככ yaa sian Betanikuru ככ.¹⁸ Wככ win-nisin kikima tiin, Yezu mane ti berena ככ kuru ככ ככ, wu n'a foga.¹⁹ A kafככ boo za sogo do ma, ככ yaa a br' nka a foyi za a ma, a ma t' dazugo dama ga. A ככ da: «Be na ככ ככ titiri abada ga.» Wככ ta-la ככ kafככ we ככ kwie.²⁰ Kalanman' ככ ככ za wiin sangan ma, ככ kaba ככ Yezu toga, ye n'

kafככ we t' ככ kwie ככ tala ככ sin yee?²¹ Yezu ככ da ye ma: «Tian na, ma ye yira ka ma da ככ ne ti ka ככ, ka mane sigi ga, ma wiin fa ta bo kafככ be na, ka sb' ne ככ n'eme ta m'. Ka y'ere sb' ne da bo tolo be ma, y'a tuma ye wa be ככ yaa bere y'engenzu ככ, ye t'.²² Ka ככ wiin fa pepe m' ככ ka n'a gun.»²³ Yezu naa ככ Wuro ta ככ ככ ne sma kala, salakaw' ככ Ziwiifu ta ככ mlala ככ ye ככ a na n'a toga ככ da: «Wככ na be ככ da ta? ככ te ככ n'e na sogo pere be ma?»²⁴ Yezu ככ da ye ma: «M' ki toga fa tala na m'. Ka ככ ככ yira ne ma, ma ye na tesogo gun wiin ככ, ma na ככ yira ka ma.²⁵ ככ te ככ mane batizeta Zan fan', Wuro ra, taa sma?» Ye ככ dutige ne dakwie ככ na ne kwa: «Ke ככ da Wuro ככ man'a fan', a na ke toga, ye ככ ככ t' ke ככ ma ככ a ma ga?»²⁶ Nka ke ככ da sma ככ man'a fan', ke kwan zame na. Bare sma pepe Zan giati Wuro ta daberebeta.»²⁷ Wככ t' ye ככ da Yezu ma, ye ye ככ ga. Yezu ככ da ye ma m': «Awale m' ye na tesogo gun wiin te ta, ma na ככ yira ka ma m' ga.»²⁸ Wככ timi Yezu ככ da ye ma: «Wככ ka ככ giati ככ na? Nimisinin-man' sma pla mane ti ככ boo ta, a naa yaa y'a n'ep'ra br' ככ d'a ma, ye m' ככ, y'a barat' n'a erezenkoro ככ sma.²⁹ Wככ ככ d'a ma, ye ye na yaa ga. Wככ timi a naa y'a giat' bere, ככ tuma yaa erezenkoro we ככ.³⁰ ככ we mane yaa bo ככ ככ br' m' ככ ככ bereda dogo tala yira ככ ma m'. Wככ ככ d'a ma, ye ye na yaa nka ככ ma yaa ga.³¹ Wככ sma pla ככ ככ, wee yi ככ ye ככ dungo ta?» Ye ככ da ye gwere yi we. Yezu ככ da ye ma: «Tian na, ma ye yira ka ma da lanpot' ככ vunatey'ara na pia ka ma Wuro ta kolo ככ.³² Tian na, Zan mane naa ne telebe na sogo ככ ka ma, ka ma ככ a ma ga. Nka lanpot' ככ vunatey'ara mane ככ a ma. Ka ככ da ככ pepe za nka hali ככ ככ, ka ma dian ka zugo katra ככ ככ a ma ga.»³³ Wככ timi Yezu ye bere da ye ma m': «Ka ככ bo dakalo be na ye m' r'. ככ boo mane erezenkoro wa, ככ luu ככ n'a kori ככ erezeny'gewuru ככ ככ yerek' na kuro yi ככ yey'. Wככ timi a ככ erezenkoro we kalfa lagas' sma ma ככ yaa kuru ככ.³⁴ Erezenn-man' naa pra wiin sangan ma a ככ y'a baratere fan', ye ye yaa lagas' sma ככ br' ככ yaa erezenn-man' na pra ye ככ ככ.³⁵ Nka lagas' sma ככ ככ baratere ככ foga ככ tala vuro ככ boo y' ככ boo dra ככ ge.³⁶ L'te ככ ye bere baratere fan', ככ ne yaan ye gwere ye ma. Ye ככ ככ ta yee ye m'.³⁷ Wככ timi a ככ ye ככ fan' ye br' ככ da, ye ye na kiu ka ככ ma ככ.³⁸ Nka lagas' sma ככ ככ za wiin sangan ma, ככ da ye n'eme ma, ye bo ככ ככ we, ye ye t' y'a y' ככ ככ gun.³⁹ Ye ככ n'a foga n'a dra ככ we timi n'a y'.⁴⁰ Awale erezenkorote ככ naa wiin sangan ma, ככ a na ככ ta lagas' sma ככ na?»⁴¹ Ye ככ da: «A na ככ smayaga ככ y', a na makare ye ma ga. Wככ timi a na erezenkoro we kalfa smaze ma

wiinye כַּחַם na ne erezennכִּמְאַס pere a ma ye na wa-gati ma.»⁴² Yezu כַּחַם da ye ma: «Wuro domada wiin fa yira, ka כַּחַם kala ga ra? Ye כִּתְּכִסְמָא maga wiin כִּתְּכִסְמָא כַּחַם, ye כַּחַם כַּחַם te lologo כַּחַם כִּתְּכִסְמָא na. Ye Matigi כַּחַם כַּחַם ta. Ye כַּחַם te kabakoda na ke yinna כַּחַם. Nka Matigi כַּחַם n'e ta.⁴³ Awale ma ye yira ka ma da Wuro ta kolo na כַּחַם ka ta כַּחַם pere size ma wiinye כַּחַם na ne כַּחַם a ta. [⁴⁴ Wiin te כַּחַם bere כַּחַם כִּתְּכִסְמָא we ma, כַּחַם te na bogobogo, a כַּחַם bere wiin te ma, כַּחַם te na felo.]]⁴⁵ Salakawevכִּרֵּי כִּי Fariziyen naa Yezu ta dakalo כַּחַם wiin sangan ma, כַּחַם כַּחַם da yiכִּי na a da.⁴⁶ Ye man'a kia fige na nka ye mane kwan zame na bare כַּחַם mane Yezu giati Wuro ta daberebeta.

22 Yezu mane bere ye ta dakala כַּחַם כַּחַם da:² «Wuro ta kolo כַּחַם da ti כַּחַם fanganma boo wiin כַּחַם zamaye tetere ye כַּחַם ta damaraskn na.³ A mane y'a baratere fane ye yaa yira sma ma, ye wiinye wiri, ye ye naa. Nka כַּחַם ha mane kia naa ga.⁴ A כַּחַם baratereze fane ye me, ye ye yaa yira sma כַּחַם ma, ye ye naa, ye ye zamaye tetere, ye ye y'a yantolayeye כַּחַם y'a worofre na yeye ye ye. Ye ye pepe tetere we, ye ye na damaraskn we na.⁵ Nka כַּחַם ma dian כַּחַם ye כַּחַם ga. Boo כַּחַם yaa y'a כַּחַם, boo כַּחַם yaa y'a frzabiredo כַּחַם.⁶ כַּחַם n'a ta baratere foga n'e yanne כַּחַם n'e ye. ⁷ Fanganma woro כַּחַם ba, a כַּחַם y'a kunkwinini fane, כַּחַם כַּחַם yaa כַּחַם smayasma כַּחַם n'e ta kuru כַּחַם.⁸ כַּחַם timi a כַּחַם da y'a baratere ma, ye damarazama כַּחַם tetere we, ye nka wiinye kma כַּחַם mane wiri, ye כַּחַם ha mane daga nene ye na ga.⁹ Ye ye yaa wisoga כַּחַם כַּחַם sogakweda כַּחַם, ye ye כַּחַם wiin te pepe za, ye ye כַּחַם wiri ye naa damarazama כַּחַם ta.¹⁰ Baratere כַּחַם yaa wisoga כַּחַם כַּחַם yaa wiinye kma pepe za, כַּחַם ye kwe yaga ye ma, כַּחַם naa n'e pepe kwe. Damarakn כַּחַם paga sma na.¹¹ Fanganma naa כַּחַם כַּחַם, ye mane wiinye kma wiri, a n'e sege, כַּחַם boo za yeye, damarasknzogo mane ti a mogo כַּחַם ga.¹² A כַּחַם d'a ma, ye ne maa, ne bi te כַּחַם כַּחַם, zofכִּי mane ti be mogo כַּחַם ga? כַּחַם כַּחַם we ma sbe fa yira ga.¹³ כַּחַם te fanganma כַּחַם da y'a baratere ma, ye y'a sra כַּחַם a kaen pere n'a dra sire tunio כַּחַם. Ween mogo כַּחַם yinniwin na ne ti.¹⁴ Tian na, sma na yaan ye כַּחַם wiri nka כַּחַם dama כַּחַם dege.»¹⁵ Fariziyen mane yaa ye neme za ne dendenmada kia wiin fa to ye כַּחַם Yezu do כַּחַם.¹⁶ Ye mane y'a kalanכִּמְאַס na כַּחַם כַּחַם Herodekma na כַּחַם fane a ta כַּחַם da: «Mé na te, mé כַּחַם da be tian yira ne sma kala כַּחַם Wuro ta tian כַּחַם Wuro ta sogo. Be kwan כַּחַם na ga, כַּחַם mane כַּחַם dege כַּחַם na me ga.¹⁷ Yira wa, ke daga lanpo sara Sezare ma ra, taa ke daga כַּחַם ta ga?»¹⁸ Nka Yezu n'e ta giate כַּחַם, כַּחַם da ye ma: «Daplaberesma כַּחַם na ka ne taa ne ne sege? ¹⁹ Ye lanpo sara כַּחַם wiinye gwana, ka כַּחַם na tala pere ne ma be ma sege.» Ye כַּחַם gwana tala כַּחַם a ma.²⁰ A כַּחַם da ye ma: «כַּחַם te gia כַּחַם te togo כַּחַם ti a ma?»²¹ Ye כַּחַם da y'a Sezare yi. Yezu כַּחַם da ye ma: «Awale ka

Sezare ye pere Sezare ma כַּחַם Wuro ye pere Wuro ma.»²² Ye כַּחַם bereda כַּחַם כַּחַם wiin sangan ma, כַּחַם kaba כַּחַם n'a to כַּחַם כַּחַם yaa.²³ כַּחַם כַּחַם tala we ma ye, Saduseyen כַּחַם mane naa Yezu bre. Saduseyen כַּחַם wiinye kma כַּחַם da, ye sara ta winni tian ga. Ye mane Yezu toga כַּחַם da:²⁴ «Mé na te, Moyizi da, ye כַּחַם כַּחַם siri, ma כַּחַם gun ga, y'a na plalo daga n'a ta כַּחַם wiin fa to timikma gun sirita we ma.²⁵ Awale, כַּחַם sma kopra כַּחַם mane ti mé ta be. Ye na pra yi ya כַּחַם, כַּחַם siri n'a to ye puu ma, ma כַּחַם gun a ma ga.²⁶ Yee כַּחַם plalo we te ye כַּחַם ye na saaro כַּחַם wiri ye pepe sma kopra כַּחַם ma.²⁷ כַּחַם pepe timi ya we כַּחַם naa siri me.²⁸ Sarawinnik ma ya we na te sma kopra כַּחַם na wee yi ta ya na han, bare ye pepe sma kopra man'a כַּחַם.»²⁹ Yezu כַּחַם da ye ma: «Ka fire bare k'a Wuro domada כַּחַם כַּחַם ga. Ka Wuro ta sebe כַּחַם me ga.³⁰ Sarawinnik ma sin na ya כַּחַם ga, ya mane na pere sin ma me ga. Nka ye na ne ti כַּחַם meleke ti wiin ne wuro כַּחַם.³¹ Wuro wiin fa yira ka ma sara ta winnisa na, ka כַּחַם kala כַּחַם za ga ra?»³² Wuro da, ye yi Abrahamu ta Wuro, Izake ta Wuro, Zakobe ta Wuro. Wuro sara ta Wuro ga, nka a nima ta Wuro.»³³ Zame כַּחַם bereda כַּחַם כַּחַם wiin sangan ma, כַּחַם kaba a ta kala na כַּחַם.³⁴ Fariziyen naa כַּחַם ye da Yezu bereda we Saduseyen da כַּחַם, ye כַּחַם ye neme kwe.³⁵ Ye na כַּחַם mane Ten na kma na boo wiin כַּחַם mane kia כַּחַם Yezu do כַּחַם. A כַּחַם n'a toga כַּחַם da:³⁶ «Me na te, wee yi כַּחַם Ten pepe כַּחַם sige yi?»³⁷ Yezu כַּחַם d'a ma: «Be Matigi bia Wuro da diabé be ma siebesiebe na.³⁸ כַּחַם כַּחַם Ten pepe כַּחַם sige yi כַּחַם n'e na gwere yi.³⁹ Plalo ti a na wiin כַּחַם sige me. Be be neme da diabé be ma כַּחַם be yere.⁴⁰ כַּחַם Ten pla be כַּחַם כַּחַם Moyizi ta Ten pepe כַּחַם Wuro ta daberebere ta sebe sa.»⁴¹ Fariziyen mane kwe ne ti, Yezu n'e toga כַּחַם da ye ma:⁴² «כַּחַם ka כַּחַם giati Wuro ta Dégeweta ta da na? A כַּחַם כַּחַם?» Ye כַּחַם d'a ma, y'a Davidi timikma na boo.⁴³ Yezu כַּחַם da ye ma: «A כַּחַם ma ne Wuro ta Ni te כַּחַם zii Davidi ma, כַּחַם n'a togo wiri כַּחַם da, ye Matigi? ⁴⁴ Ye Matigi da me Matigi ma y'a tanga ye digesoro ma כַּחַם y'a zugi berebe a wee? ⁴⁵ Davidi כַּחַם n'a wiri da Matigi, ne na a te כַּחַם n'awe Davidi timikma na boo?»⁴⁶ Ye na כַּחַם ma sbe domada tala yere yira a ma ga. N'a bii כַּחַם כַּחַם we ma, ye na כַּחַם mane dian n'a toga titiri ga.

23 Bo Yezu mane bereda bii כַּחַם da zame כַּחַם y'a kalanכִּמְאַס ma:² «Ten na kma כַּחַם Fariziyen daga ne Moyizi ta Ten kinibe sma ma.³ Ye כַּחַם wiin fa pepe yira ka ma, ka daga כַּחַם ye ta כַּחַם pepe ta. Nka ka ka da ka ye ta teta neme ta ga. Bare ye sma kala כַּחַם wiinye da, yew כַּחַם ha כַּחַם ta ga.⁴ Ye bie na tene ye de sma ma kamasכִּי ye yere mane dian ne le ye ma ga.⁵ Ye y'a da pepe ta wiin fa to sma n'e za. כַּחַם ye na ye sebe na taratara ye כַּחַם n'e pere ye kini כַּחַם ne bakan na taratara ye pere ye sra כַּחַם ne y'a zoga kwaro, ye danכִּי ne zii ne vugo כַּחַם ma.⁶ Zin כַּחַם tan-

gan ɔn dia ye ma zamayezɔndo hɔn kɔ Kalakɔan hɔn, 7 sma ne bire ye na yireyire wisoga hɔn, n'e wiri mɛ na te. 8 A ma ki han, ka ka tɛ ye ne ka wiri mɛ na te ga. Bare te tala dama ɔn ti ka na, ki kɔ ɔn sɛrɛ pepe ne nɛmɛ na plala. 9 Ka ka ɔn sii wiri ka ɔn bo lagakɔn be ma ga, bare ɔn tala dama ɔn ti ka ta, wɔn wiin ɔn ti wuro hɔn. 10 Ka ka tɛ ye ne ka wiri wɔnnate ga. Bare wɔnnate tala dama ɔn ti ka na, wɔn Wuro ta Dégewɛ-ta. 11 Ka hɔn fan yi na tɛ k'a baratɛta na. 12 Wiin te pepe ɔn ye yɛrɛ yirebɛ, wɔnna te na dɛgɛbe gun. Wiin te pepe ɔn ye yɛrɛ mazibɛ, wɔnna te na yirebe gun. 13 Ki Tɛn na kma kɔ Fariziyɛn daplabɛresma, gwale na sa ka ma bare ka ɔn kɔ kɔ sma ma Wuro ta kolo hɔn kɔ na. Ki yɛrɛ na kɔ yɛrɛ ga, wiinye kma ɔn mane kia kɔ, ka bere ɔn wɔnna ma mɛ. [14 Ki Tɛn na kma kɔ Fariziyɛn daplabɛresma, gwale na sa ka ma bare ka yɔfuroyàra sra hɔn frɛ pepe ɔn ye ta ɔn bere ne wuromɛ na kurokuro ye ta mɛ wiin fa to ye ne ka giati smafɔrɛ. Bo wɔn ɔn tɛ k'a yinna hɔn togo ɔn ne na yire yi ɔn sɛrɛ yi ma.] 15 Ki Tɛn na kma kɔ Fariziyɛn daplabɛresma, gwale na sa ka ma bare ka diniyan pepe yara wiin fa to ka sɛrɛ ɔnna nɛmɛ dama gun wiin ɔn dian k'a landa na. Wɔnna te ɔn dian suu, k'a ta giaganɔmanɔn na ɔn yalo ki yɛrɛ ma kanyinna pla na. 16 Ki fue wiinye ɔn sma yee, gwale na sa ka ma bare ka da, ye wiin te ɔn ye sun Wuro ta ɔn ma, ye wɔn foyi ga, ye nka a ɔn ye sun Wuro ta ɔn hɔn sanɔn ma, ye wɔn ɔn dayaga. 17 Kakiridarakma na fue sege rɛ. Wee yi ɔn fan yi, sanɔn ra, taa Wuro ta ɔn wiin ɔn wɔnna sanɔn we ta fa na kini yi na? 18 Ka da mɛ, ye wiin te ɔn ye sun salakawɛdo ma, ye wɔn foyi ga nka a ɔn ye sun boo fa ma wiin ɔn dɛ salakawɛdo ma, ye wɔn ɔn dayaga. 19 Fue sege rɛ, wee yi ɔn fan yi, salaka ra, taa salakawɛdo wiin ɔn wɔnna salaka we ta fa na kini yi na? 20 Awale wiin te ɔn ye sun salakawɛdo ma, a na te ye sun salakawɛdo kɔ ye ma dɛfrɛ pepe ma mɛ. 21 Wiin te ɔn ye sun Wuro ta ɔn ma, a na te ye sun ɔn we kɔ ye na te ma mɛ. 22 Wiin te ɔn ye sun wurokɔn ma, a na te ye sun Wuro ta fanganmakware kɔ a ma tanganta ɔn ma mɛ. 23 Ki Tɛn na kma kɔ Fariziyɛn daplabɛresma, gwale na sa ka ma bare ka ɔn freslala na sodinida funnɔn pere kamasɔn wiin fa ɔn sige yi Tɛn hɔn, ka mane wɔn ta ga. Bo telebe bo woramadiabe bo tian. Ka mane daga n'e pepe kwe n'e ta ɔn ka ne wɔnwe ye na foyi hɔn ga. 24 Fue sege han wiinye ɔn sma yee. Ye damengen sigebe, mane dagwaga giati ga. 25 Ki Tɛn na kma kɔ Fariziyɛn daplabɛresma, gwale na sa ka ma bare ka kogo ku ɔn waa, a ɔn ne ɔn. Bo tɛdayaga bo panɔfa. 26 Fariziyɛn fue, ka kogo ɔn waa dɛn. Wɔn ɔn tɛ, ku we na kini mɛ. 27 Ki Tɛn na kma kɔ Fariziyɛn daplabɛresma, gwale na sa ka ma, ka ti wɔnna bone na furobe ye. Ye fɔn sɛrɛ ne zedia kamasɔn ye ɔn hɔn ne paga sara wɔn na kɔ frɛ na vra ye sii pepe. 28 Yee ka ti, ɔn ɔn ka za ka ne sa smatele ta kamasɔn ka ɔn

ne boroboro daplabɛrefa kɔ zugoyagafa na. 29 Ki Tɛn na kma kɔ Fariziyɛn daplabɛresma, ki wiinye ɔn Wuro ta daberebere ta bone ɔn ne smatele ye bɛgɛ n'e fɔn, gwale na sa ka ma. 30 Ka kwa, ye ka mane tiye ka tame ta sin hɔn, ye ka mane na ka nii ka Wuro ta daberebere na yɛda hɔn ga. 31 Ye tɛ yee, ka tɛ ka yɛrɛ sɛrɛ na. Wiinye kma ɔn n'e yɛrɛ, ka wɔnna timikma. 32 Awale ka ka tame ta bara do pagabɛ. 33 Kɔtɔsi, nɛ ka sɛrɛ ne dɛrɛ giaganɔnna na yanɛ na. 34 Wɔn ye na mɛ daberebere kɔ datɔnna sɛbetɔnna fanɛ ka brɛ. Ka na n'e na ɔn yɛrɛ ɔn kwangwaga ɔn ma ɔn ɔn vaan k'a Kalakɔan hɔn ɔn ne lɛ ne ɔn kɔ kɔ kire hɔn 35 wiin fa to smatele na yɛda ɔn ka ɔn hɔn, n'a bii fɔn ɔnntele Abele ma ɔn naa n'a tige Baraki kɔ Zakari ma, ka wiin yɛrɛ Wuro ta ɔn kɔ salakawɛdo yɔfa hɔn. 36 Tian na, ma ye yira ka ma da wɔnna yanɛ wɔn pepe na bere ɔn dogore bɛ ma. 37 Zeruzalɛmu, Zeruzalɛmu, bi wiin ɔn Wuro ta daberebere yɛrɛ, ye wiinye kma fanɛ be ta, be ne wɔnna dra kɔ dɔgɛ, kanyinnayan na ma mane kia be hɔn kma kwe wɔnna nɔn ye wɔnna kwe ye kaba wee wiin nɛ, nka ye ma dian ga. 38 Awale k'a Wuro ta ɔn kɔ kebe. 39 Bare m'a yira n'a ɔn ka ma da ka na ne za titiri ga fɔn yaa kayan ka na bere da wiin ɔn ma, ye wiin te ɔn naa Matigi togo na, ye Wuro siara ta wɔnna te ma.»

24 Yezu mane sa Wuro ta ɔn hɔn ne yaa, a ta kalannɛn ɔn ye dɔbɛ a na ne ɔn we ɔn-ɔn ɔn a ma. 2 A ɔn bɛreda bii ɔn da ye ma: «Ka ɔn ti ɔn pepe na ra? Tian na, ma ye yira ka ma da ɔn tala ha na ɔn ye nɛmɛ ma bɛrɛ ga, ye pepe na yaga.» 3 Yezu mane tangan Olivutolo ma, a ta kalannɛn ɔn ye dɔbɛ a na ye sana ɔn d'a ma: «Wɔnna da wɔn na tɛ wiin sangan ma ɔn wiin fa ɔn na ne bia naa na tagamase kɔ diniyan ta wɛ na tagamase, wɔn yira ke ma.» 4 Yezu ɔn da ye ma: «Ka ka yɛrɛ ɔn, ɔn sii ka na ka firebɛ ga. 5 Bare sma na yaan ye na naa mɛ togo dɛ ye yɛrɛ ma ne kwa, ye yi ɔn Wuro ta Dégewɛ-ta. Ye na sma na yaan ye firebɛ. 6 Ka na kun na da ɔn ɔn kun na tumada ɔn. Ka ka yɛrɛ ɔn, ka ka ninaban ga. Wɔn daga tɛ dɛn nka da pepe wesangan wiri dɛn ga. 7 Bare sii na tuma ye nɛmɛ na. Giamana tuma ye nɛmɛ na. Wu na ne ti ɔn para ma, lagakɔn ne sma ɔn para ma. 8 Wɔnna da wɔn pepe na tɛ wɔnna ya ta yanɛ na dubi ye a manangan ma. 9 Wɔnna sangan ma ye na ka ka sma sra hɔn wiin fa to ye ka yanɛ ɔn ka yɛrɛ. Ka da na ne yaga sma pepe ma mɛ ye na. 10 Wɔnna sangan ma sma na yaan ta ɔn mabe na yaga. Ye na n'e nɛmɛ da yira n'e nɛmɛ na wu wa. 11 Wuro ta daberebere na ɔn ye na sa yaan ɔn sma na yaan ye firebɛ. 12 Zugube na ne yaan ne yaa fɔn yaa sma na yaan ye ta dadiamabe yaga. 13 Nka wiin te ɔn sɛrɛ ɔn na fɔn yaa wiri tege ma, wɔnna te na kisi. 14 Wuro ta kolo hɔn fanɛdia bɛ na yira diniyan pepe hɔn. Sii pepe na n'e ɔn, wɔn timi diniyan ɔn sɛrɛ wɛ. 15 Wuro ta

daberebeta Daniyele mane wiin fa na yagayaga yi we da yira ka na wɔn za Wuro ta kɔnɔn hɔn. Wiin te kɔn ne bɔ sebe be kala, a sige ye yere ma n'e kɔnɔn. ¹⁶ Wiinye kma kɔn ti Zudegiamana hɔn, kɔnɔn te ye yɔnɔn yaa tola brɛ piri ma. ¹⁷ Wiin te ne ti zen ma, wɔn ka da ye zii ne y'a frɛ bii kɔn hɔn ga. ¹⁸ Wiin te kɔn ne ti laga hɔn, wɔn ka da ye bige ne naa y'a zogwaga bii ga. ¹⁹ Wɔnna kɔn we ma gwale na sa terebeyara kɔ bibiyekma ma. ²⁰ Ka ne Wuro me wiin fa to k'a yɔnɔn ka te pian hɔn wele Tangantun kɔn ma ga. ²¹ Tian na, n'a bii diniyan dan ma da hɔn kɔn naa n'a kwe sma ma, wiinye yanne neme kɔn te ze ga, kɔn mane na te titiri me ga, kɔn neme kɔn na te wɔnna kɔn we ma. ²² Wuro ma mane kɔn wa wɔnna kɔn kɔn ga, kɔn sii ha mane na kisi ga. Nka a kɔn wa wɔnna kɔn kɔn y'a dɛgɛwɛsma ye na. ²³ Wɔn ye na, kɔn kɔn da ka ma, ye Wuro ta Dɛgɛwɛta ti beɛ, wele y'a ti yoo, ka ka ye kɔn tian ga. ²⁴ Tian na, dɛgɛwɛsma na nɔnɔn ye kɔ daberebere na nɔnɔn ye na tuma ne kabakoda ta fɔn ne sma firebe wɔkara ye yere na Wuro ta dɛgɛwɛsma firebe me. ²⁵ Awale ma ka kɔnmebe ka tige sin. ²⁶ Ye kɔn naa ne kwa ka ma wiin sangan ma, y'a ti kibekolo hɔn, ka ka yaa yeye ga. Wele y'a ti yurodo hɔn, ka ka ye kɔn tian ga. ²⁷ Wurosian te ne tuma wurodu hɔn ne ba wurowɔn ma wiin ne, yee kɔn kɔn ta naa na te. ²⁸ Fasoro ti wiin weɛn, weɛn debe na ye neme kwe. ²⁹ Wɔnna kɔn we ma yanne ta kɔn kɔn tala hɔn, sin na tunio, yuu kɔn titiri ga, mamala na bere, wiinye sbefre kɔn ti wuro hɔn, kɔn na ne sma. ³⁰ Wɔnna sangan ma kɔn kɔn ta tagamase na ze wurokɔn ma. Wɔnna sangan ma lagakɔn ma sisma pepe na ne kɔn. Ye na kɔn kɔn za, a ne naa daba ma kɔn sepe pepe na kwe yi kɔn yirebe na yire yi. ³¹ A na y'a meleke fane kɔn tola na yire yi, y'a ta dɛgɛwɛsma pepe kwe n'a bii diniyan tege ma bo piri kɔn yaa n'a tige bo piri ma. ³² Ka kafɔn sege kɔn n'a na kayan ta. A kɔn ne nugun wiin sangan ma, ka kɔn da pian hɔn vetra. ³³ Yee me, ka kɔn wɔnna da kɔn pepe za, ye ne te wiin sangan ma, ka kɔn da wagati vetra, a wiri we yere. ³⁴ Tian na, ma ye yira ka ma da kɔn dogore be pepe na siri we wɔnna da kɔn kɔn sbe te ga. ³⁵ Wurokɔn kɔn lagakɔn na yaga nka me domada na yaga abada ga. ³⁶ Kɔn si ha kɔn we kɔn wagati we kɔn ga. Wuro hɔn meleke n'a kɔn me ga. Wuro kɔn n'a kɔn ga. Kɔn Wuro kɔnna dama kɔn n'a kɔn. ³⁷ Wiinye da kɔn mane te Nowe ta sin hɔn, kɔn neme kɔn na te kɔn kɔn nako ma me. ³⁸ Bare sane wurozugwaga da ye mene, sma mane kɔn ne mene ne yanmapere ne ye kɔn mane pere yanma na fɔn yaa kayan Nowe ta kɔn ma korogwaga hɔn. ³⁹ Ye ha mane foyi giati ga, fɔn zu na yaan yi kɔn naa n'e pepe bii. Yee kɔn kɔn nako ma da na te me. ⁴⁰ Wɔnna kɔn we ma, sini sma pla na ne ti sɔndo hɔn, tala na fige, tala kɔn. ⁴¹ Yara sma pla na ne kwe ne din, tala fige, tala kɔn. ⁴² Wɔn ye na ka ka yinna doma bare ka Matigi nako kɔn ga. ⁴³ Ka kɔn da kɔn te mane panɔ

nasangan kɔn, a mane na kɔn siyanna hɔn wiin fa to ye ka n'a ta kɔn kɔn ga. ⁴⁴ Wɔn ye na ki me, ka ka yere tereɛ kɔn ka yinna doma bare ka wiin wagati kɔn ga, wɔn ma kɔn kɔn na naa. ⁴⁵ Kɔn te kɔn baratetafɔn, a yɔnɔn ne kwie, kɔn te wiin tige y'a kma kɔn na wiin fa to a n'e do na kɔnfa pere ye ma a na wagati ma? ⁴⁶ Kɔn te kɔn bere naa wiin sangan ma kɔn naa wɔnna barateta we gun a ta bara hɔn, a na dangamu. ⁴⁷ Tian na, ma ye yira ka ma da kɔn te we na ye sra hɔn frɛ pepe kalfa wɔnna barateta we ma. ⁴⁸ Nka wɔnna barateta we kɔn ma barateta na yaga yi kɔn da ye kɔn te sie dɛre ye yado hɔn, ⁴⁹ kɔn bere kɔn barateresere ma n'e vuro ne kɔn ne mene kɔn menyingsma, ⁵⁰ awale a kakiri ti wiin kɔn ma ga, mane ti wiin wagati ma ga, wɔn ma kɔn te na bere naa. ⁵¹ A na barateta we laga daplabetesma ta fa neme n'a gun. Wɛen mogo kɔn yinniwin na ne ti.

25 Wuro ta kolo hɔn da ti wɔkara dala sma fun kɔn ta da. Wɔnna dala kɔn mane y'a fintine bii kɔn yaa damoro bangan tendo hɔn. ² Ye na sma koo mane kakiridarakma. Bɔ sma koo ne kakirikma. ³ Kakiridarakma kɔn mane y'a fintine bii, ma boo yin ka y'a yinkiefre hɔn kɔn kɔn bii ga. ⁴ Kakirikma kɔn mane y'a fintine bii kɔn boo yin ka y'a yinkiefre hɔn kɔn kɔn bii. ⁵ Damorobangan ta te kɔn mane sie dɛre ma ne naa ga, yin n'e pepe foga, ye kɔn yin. ⁶ Boro naa kɔn wiin sangan ma, kɔn na yire yi boo kɔn sa ne kwa, ye damorobangan ti ne naa, ka sa n'a ten. ⁷ Wɔn te suu dala kɔn pepe kɔn winni kɔn y'a fintine da sabe. ⁸ Kakiridarakma kɔn kɔn da kakirikma kɔn ma, ye ye ka yin kɔn na, ye yiwi ta fintine te dibe na. ⁹ Kakirikma kɔn kɔn da ye ma, ye awo, ye wiin yin kɔn ti yiwi ta, ye hɔn ha ye pepe wa ga. Ye ye yaa yinzabiresma brɛ kɔn yaa tere. ¹⁰ Kakiridarakma kɔn kɔn yaa yinteredo hɔn wiin sangan, damorobangan kɔn naa. Wiinye dala sma koo kɔn man'a yere, kɔn kɔn kwe kɔn kɔn lege damarakɔn hɔn, ye kɔn koro gwolo n'a lege. ¹¹ Wɔn timi kɔn dansere na naa ne kɔn ne kwa, ye me na te, me na te, koro koba me ma. ¹² Nka a kɔn da ye ma, ye tian na ma ye yira ka ma da ma ka kɔn ga. ¹³ Wɔn ye na ka ka yinna doma bare ka ye na kɔn kɔn ga, kɔn man'e na wagati kɔn me ga. ¹⁴ Ye na te wɔkara kɔn boo ta da wiin kɔn mane kia yaa kuru hɔn. A y'a baratere wiri kɔn ye sra hɔn frɛ kalfa ye ma. ¹⁵ A gwanafuro koo pere kɔnna ma, kɔn gwanafuro pla pere boo ma, kɔn gwanafuro tala pere boo ma. Wiin ti kɔn kɔn y'a sbe ye. A yaa we suu, ¹⁶ wiin te kɔn mane gwanafuro koo gun, wɔn yaa ye sra hɔn berebere kɔn koo gun n'e kwe kɔn koo kɔn ma. ¹⁷ Yee me, wiin te kɔn mane pla gun, wɔn mane kɔn pla gun n'e kwe y'a pla ma. ¹⁸ Nka wiin te kɔn mane gwanafuro tala gun, wɔn mane yaa wuru pra kɔn ye na te ta gwanafuro we kɔn ye. ¹⁹ Bo sie naa dɛre kɔn timi, yewo baratere kɔn wɔnna te we kɔn ye bere naa kɔn ne y'a da yɔnɔn hɔn wa kɔn yewo baratere kɔn. ²⁰ Wiin te kɔn

mane gwanafuro koo gun, wɔn ye dɔbɛ ɔn koozɛ dɔɔ a ma ɔn da, ye mɛ na te be mane gwanafuro koo kalfa ne ma, ma ne bere kɔkoo koo gun n'ɛ kwɛ ye ma. ²¹ A wɔnnate kɔn d'a ma, ye wɔn kɔɔ. Y'a tɛ baratɛta na fɔɔ yi na, n'a na wɔnma yi. Y'a ta tɛ kɔn tɛ wɔnmata na daslala hɔn, ye ye na daye kalfa a ma. Y'a naa kwɛ nihɔndia kɔ ye wɔnnate. ²² Wiin te kɔn mane gwanafuro pla gun, wɔn ye dɔbɛ a na kɔ y'a gwanafuro ɔn d'a ma, ye mɛ na te, be mane gwanafuro pla kalfa ne ma. Ma kɔkoo pla gun n'ɛ kwɛ ye ma. ²³ A wɔnnate kɔn d'a ma, ye wɔn kɔɔ. Y'a tɛ baratɛta na fɔɔ yi na n'a na wɔnma yi. Y'a ta tɛ kɔn tɛ wɔnmata na daslala hɔn, ye ye na daye kalfa a ma. Y'a naa kwɛ nihɔndia kɔ ye wɔnnate. ²⁴ Wiin te kɔn mane gwanafuro tala gun, wɔn naa ye dɔbɛ mɛ ɔn d'a ma, ye mɛ na te, ma kɔkoo da bia da sige. Be tugo wiin wɛɛn ga, wɛɛn be kien. Be tige wiin wɛɛn ga, wɛɛn be bii. ²⁵ Mɛ mane kɔkoo kuun ma ɔn yaa bia gwanafuro dɔkɔn wuru hɔn. Be lege, bo bia naforo. ²⁶ Nka a wɔnnate kɔn d'a ma, ye baratɛta na yaga yi, wɔnkontabiri. Be yɛɛ kɔkoo da ma tugo wiin wɛɛn ga, wɛɛn ma kien, ɔn kɔkoo da ma tige wiin wɛɛn ga, wɛɛn ma bii. ²⁷ Wɔn kɔkoo tɛ be kɔn ma yaa n'a gwanafuro tige gwanatigesma brɛ ga? Ne berena be na, ma mane na n'a naforo gun ɔn kɔkoo gun ye na. ²⁸ Ka gwanafuro we kɔkoo a ta n'a pere funte ma. ²⁹ Bare fa ti wiin ta, kɔkoo na pere wɔn ma, a gun paga yaan. Nka fa ti wiin ta ga, hali wiin kɔn ti a na te ta, wɔn na kɔkoo a ta. ³⁰ A ma bo baratɛta wiin kɔn foyi fɔɔ ga han, k'a dra tunio hɔn sire. Wɛɛn mogo kɔ yinniwin na ne ti. ³¹ Kɔkoo kɔkoo naa y'a yirebe hɔn wiin sangan ma kɔ y'a mɛlɛkɛ, a na tangan y'a yirebe na kware ma. ³² Sii pepe na naa ye nɛmɛ kwɛ a zin hɔn, a sma dɛgɛ n'ɛ wa ye nɛmɛ hɔn wɔkara worofrɛnɛta gware dɛgɛ n'ɛ wa sɛgɛ na wiin nɛ. ³³ A na gware tige ye digesoro ma ɔn sɛgɛ tige ye ninagan ma. ³⁴ Wɔnna sangan ma fanganma na da ye digesoromakma ma, ye ka naa, ne ɔn ta dubanɔmanɛ. Wiin kolo kɔkoo tɛtɛɛ tige ka ye na n'a bii fɔn diniyan dutigesangan ma, ka naa kɔ a hɔn. ³⁵ Bare wu mane ti ne na, ka kɔkoo zɔnfa pere ne ma. Mulu mane ti ne na, ka kɔkoo zio pere ne ma. Ma mane samoro, ka kɔkoo ne foga ne fɔɔ. ³⁶ Ma mane gwelengwele, ka kɔkoo zogo ka ne ma. Ma mane pare, ka kɔkoo naa ne sege. Ma mane ti kaso hɔn, ka kɔkoo naa ne sege. ³⁷ Wɔnna sangan ma smatele wɔn na d'a ma, ye Matigi wee sangan ma mɛ be za wu ne ti be na, mɛ kɔkoo zɔnfa pere be ma? Wee sangan ma mɛ be za mulu ne ti be na, mɛ kɔkoo zio pere be ma? ³⁸ Wee sangan ma mɛ be za be ne samoro, mɛ kɔkoo be foga be fɔɔ? Wɛlɛ be ne gwelengwele, mɛ kɔkoo zogo ka be ma? ³⁹ Wee sangan ma mɛ be za be ne pare wɛlɛ ne ti kaso hɔn, mɛ kɔkoo yaa bire be na? ⁴⁰ Fanganma na da ye ma, ye tian na ma ye yira ka ma da ka mane wɔn ta kɔ nimisala bɛ na boo ma wiinye kɔkoo mɛ na plala, mɛ ma ka man'e ta. ⁴¹ Wɔn timi fanganma na da ye ninaganmakma ma, ye ye tuma ye wa wɛɛn, sma na voda ye. Ye ye yaa kɔ to-

go hɔn wiin na dibe abada ga. Wiin togo kɔkoo mulu Sitane kɔ y'a mɛlɛkɛ ye na. ⁴² Ye wu mane ti ye na, ye ma zɔnfa pere ye ma ga. Mulu mane ti ye na, ye ma zio pere ye ma ga. ⁴³ Ye ye mane samoro, ye ma ye foga ga. Ye ye mane gwelengwele, ye ma zogo ka ye ma ga. Ye ye mane pare, ye ye mane ti kaso hɔn, ye ye ma naa ye sege ga. ⁴⁴ Ye na d'a ma, ye Matigi, ye wee sangan ma yiwo n'a za wu wɛlɛ mulu ne ti a na wɛlɛ a ne samoro wɛlɛ ne gwelengwele wɛlɛ ne pare wɛlɛ ne ti kaso hɔn, yiwo m'a diema ga? ⁴⁵ Wɔnna sangan ma fanganma na da ye ma, ye tian na ye y'e yira ye ma da ye ha wɔnna da wɔ ta kɔ nimisala bɛ na sɔnnala ma ga, ye yee ye ha ye ta yi ma ye mɛ ga. ⁴⁶ Yewo na yaa kɔ yanɛ na webareya ye hɔn, smatele yaa kɔ webareyani hɔn.»

26 Bo Yezu naa waro wɔnna kala we pepe na, ɔn da y'a kalanɔmanɛ ma: ² «Ka kɔkoo da Yɛɛgun na feti wɔkoo yin pla. Sɔn kɔkoo na kɔ sma sra hɔn, ye na n'a kwangwaga kɔkoo ma.» ³ Wɔn da ye tɛ salakawɛɔre kɔ sɔnmlala mane yaa ye nɛmɛ kwɛ salakawɛɔre na pra yi Kayifu brɛ. ⁴ Ye mane bɛɛn ye na ɔn da ye daga Yezu nɛngen n'a foga n'a yɛɛ. ⁵ Nka ye mane da, ye ye ka tɛ ye tɛ feti we sangan ma ga wiin fa to ye ka naa yanganmu ka zame kɔkoo ga. ⁶ Yezu mane ti Simɔn gwarama brɛ Betanikuru hɔn, ⁷ ya boo kɔkoo ye dɔbɛ a na kɔ yinkiefa na fenfen yi boo. A mane paga wunnudiayin na tereba yi na. A naa Yezu to zama hɔn, ɔn wɔnna yin we vunuu a kɔkoo hɔn. ⁸ Yezu ta kalanɔmanɛ naa kɔkoo za wiin sangan ma, ye wora kɔkoo ba, ye kɔkoo da: «Bo yaga be wɔn kɔkoo? ⁹ Yin we mane sbɛ ne zabire tereba na ɔn n'a na gwana pere durukma ma.» ¹⁰ Yezu naa n'ɛ ta giate nɔkɔma kɔkoo, ɔn da ye ma: «Wɔnna na ka ya we nina ban? A dafɔre kɔkoo ta mɛ ma. ¹¹ Durukma na ti kɔ ka nɛmɛ sangan pepe ma nka mɛ na ti kɔ ka nɛmɛ sangan pepe ma ga yo. ¹² Bo ya be bo wunnudiayin be vunuu mɛ kɔkoo ma ɔn ne na sitra tɛtɛɛ n'a tige. ¹³ Tian na, ma ye yira ka ma da sma kɔkoo ne fanɛdia yira wiin wɛɛn pepe diniyan hɔn, bo ya be wiin fa ta, ye na ye kakiri tugo kɔ kɔkoo n'ɛ yira mɛ.» ¹⁴ Wɔn tɛ, Yezu ta kalanɔmanɛ na sɔnnala, ye mane wiin wiri Zuda Isikariyɔkɔ hɔn kɔkoo tuma yaa salakawɛɔre brɛ ¹⁵ kɔkoo yaa da ye ma: «Ma kɔkoo n'a ka ka sra hɔn, wɔkoo ka na kɔkoo pere ne ma?» Ye kɔkoo gwanafuro kiofun na do kɔkoo a ma. ¹⁶ N'a bii wɔnna sangan ma Zuda mane wagati na fɔɔ yi kia Yezu ta kie na ye sra hɔn. ¹⁷ Kwindikiebareyaburo na feti na gwere kɔkoo ma, Yezu ta kalanɔmanɛ kɔkoo ye dɔbɛ a na ɔn d'a ma: «Wee be kia ke Yɛɛgun na feti na zɔnfa tɛtɛɛ be ma?» ¹⁸ Yezu kɔkoo da ye ma: «Ka yaa kuru kɔkoo hɔn kɔkoo yaa yira boo kɔkoo ma, ye ka na te da, ye y'a wagati wiri, ye awe brɛ ye na Yɛɛgun na feti ta kɔ y'a kalanɔmanɛ.» ¹⁹ Yezu man'e yira wiin nɛ, yee kalanɔmanɛ wɔn n'ɛ ta ɔn Yɛɛgun we na feti tɛtɛɛ. ²⁰ Wuru naa ba, Yezu kɔkoo tangan zama na kɔ y'a kalanɔmanɛ funpla wɔ. ²¹ Ye mane ti zama hɔn, a kɔkoo da ye ma: «Tian na ma ye yira ka ma da ka na sɔnnala

na me ka sma sra hñh.»²² A ta kalanmane nina hñh ban fñhna, ye pepe hñh n'a toga talatala wiin ti hñh ne kwa, y'a me ra Matigi?²³ Yezu hñh da ye ma: «Wiin hñh ye soro ka zñhfa hñh k me, a wñhna te.»²⁴ Wñh Nñ na yaa wñkara Wuro domada n'e yira wiin ne nka wiin te hñh n'a ka sma sra hñh, gwale na sa wñhna te ma. A m'a wñh ka hñh ga, wñh mane na hñh yi a ma.»²⁵ Zuda wiin hñh mane n'a ka sma sra hñh, hñh n'a toga me hñh da: «Me na te, a me ra?» Yezu hñh d'a ma: «Bi yere n'e yira.»²⁶ Ye mane ti zama hñh, Yezu hñh buru bii hñh duba t'a ma n'a wñh n'a pere y'a kalanmane ma hñh da: «Ka hñh hñh, bo me hñh.»²⁷ Wñh timi a hñh menefa bii hñh baraka yira hñh n'a pere ye ma hñh da: «Ka mene a na pepe.»²⁸ Bare bo me too. Bñh na too wiinye hñh wunu sma na yaan ye ye na kakie na yafa ye na.²⁹ Ma ye yira ka ma da ma na mene duven na titiri ga, hñh ma n'a na wun yi mene wiin hñh ma ka ka neme ne hñh ta kolo hñh.»³⁰ Ye mane Wuoyirebeturu hñh hñh tuma sa yaa Olivutolo ma.³¹ Bo wñh Yezu da y'a kalanmane ma: «Sma wuru be yere hñh, ka pepe na hñh me to bare ye sebe Wuro domada na sebe hñh hñh da, ye ma na gwaneta vuro, gware pepe zanzan.»³² Nka ma hñh naa winni wiin sangan ma, ma na ti ka zin Galile.»³³ Piyere hñh d'a ma: «Hali smasere pepe hñh ne hñh ne be to, me hñh na hñh be to abada ga.»³⁴ Yezu hñh d'a ma: «Tian na, ma ye yira be ma da sma wuru be yere hñh, sane kokoro da ye paro, be na wee mia da na kanyinna saa na hñh da ye be me hñh ga.»³⁵ Piyere hñh d'a ma: «Hali ma ne daga kwe siri ka be neme, ma na wee abada hñh da ma be hñh ga.» Kalanmane wñh pepe hñh kwe da yee me.³⁶ Bo wñh Yezu yaa wiri ka wñh boo piri boo ma, ye wiin wiri Zetesemani. A hñh da ye ma: «Ka wñh be, ma yaa Wuro me yo o.»³⁷ A mane kwe yaa ka Piyere ka Zebede hñh sma pla. Ninabann ka kakiri yanganmu man'a foga.³⁸ A hñh da ye ma: «Ne nina ban hñh ma ne te siri na. Ka wñh be ka ne neme hñh ka yin ga.»³⁹ A na ye yabe zin wñh hñh ye zin sugu ka ma ne Wuro me ne kwa: «Ne hñh, ye hñh ne sebe ne te, be te be yanne derebe ne ma, ma da ne dungo ga nka bi dungo.»⁴⁰ A naa tuma hñh naa kalanmane wñh hñh hñh naa n'e gun yin hñh hñh da Piyere ma: «Yee ke, ka yere ha sebe wagati tala ta siyanna hñh ka me ga ke?»⁴¹ Ka ka yinna doma ne Wuro me wiin fa to ka ka naa ka mama hñh ga. Sñh sebe ne hñh da kia te na nka ye na tesie tiye ga.»⁴² A na ye sabere ye na plalo na ye me hñh yaa ne Wuro me ne kwa: «Ne hñh, be yanne be hñh mane sebe ne dulu ne ma ga, be te be dungo te.»⁴³ Wñh timi a ye bere naa ye me hñh naa n'e gun yin hñh bare ye mane bana fñhna.⁴⁴ A n'e to hñh ye bere yaa ye sabere ye na ye me saaro na hñh yaa ne Wuro me ne wñhna domada tala wñh hñh yira ye.⁴⁵ Wñh timi a hñh naa n'e gun hñh da ye ma: «Ka yin hñh makunabe. Sñh hñh na kie kakietere sra hñh wiin wagati ma, wñh vetra.»⁴⁶ Ka tuma ke yaa. Wiin te hñh na ne ka sra hñh, wñh naa wñh.»⁴⁷ Yezu mane ti

bereda hñh ye, Zuda kalanmane funpla wñh na hñhna hñh naa wiri, salakawere ka hñhmlala ta fanema ne ti ka lege, tabekurokuro ka gwanganne ne titi ye ta.⁴⁸ Zuda wiin hñh mane n'a ka ye sra hñh, hñh mane tagamase boo yira zame ma hñh da, ye ye hñh kwile wiin te hñh hñh bire a na, ye ye hñh d'a hñh. Ye y'a foga.⁴⁹ A naa wiri suu hñh tele Yezu ma hñh d'a ma: «Foo me na te.» Hñh ye hñh Yezu na.⁵⁰ Yezu hñh d'a ma: «Ne maa, be naa wiin fa na, wñh ta.» Sma wñh hñh ye hñh suu hñh Yezu foga.⁵¹ Wiinye kma hñh mane ti ka Yezu, ye da ye hñh, wñh na boo hñh yaa tabaku suru n'a wa a sien hñh hñh salakawere ta barateta turu kien n'a hñh.⁵² Wñh te Yezu hñh d'a ma: «Bia tabaku k'a sien hñh ye. Bare wiinye kma pepe hñh tabaku bii, tabaku hñh na n'e pepe ye n'e wñh.»⁵³ Be hñh da ma mane sebe ne ne hñh me a melekekuru funpla n'e timi pere ne ma hñh tala hñh ga ra?⁵⁴ Nka hñh hñh te, Wuro domada na sebe wiin fa yira hñh da yee na te, ne wñh do na paga?»⁵⁵ Wñhna sangan ma a da zame wñh ma: «Ka naa ne foga na ne ti ka tabekurokuro ka gwanganne wñhka ka ti ne hñh sobereta hñh ma. Wñh pepe ma ma mane tangan Wuro ta hñh hñh ne sma kala, ka ma ne foga ga.»⁵⁶ Nka ka da be pepe te wiin fa to Wuro ta daberebere wiin fa sebe Wuro domada na sebe hñh, hñh do paga.» Wñh te suu a ta kalanmane pepe hñh hñh n'a to.⁵⁷ Wiinye kma hñh mane Yezu foga, wñh wñh yaa ka lege salakawere na pra yi Kayifu be. Ten na kma ka hñhmlala mane kwe wñh.⁵⁸ Piyere mane pipi ne hñh dere do hñh hñh naa wiri salakawere na pra yi be. A mane ka luu hñh hñh me wiin fa to a da wñh waron hñh ma sege.⁵⁹ Salakawere ka kitise pepe mane boo hñh kia de na Yezu ma wiin fa to y'a ye.⁶⁰ Sierekomayaga na yaan ye mane naa nka ye ha mane foyi gun ga. Webedo ma, sma pla hñh hñh na naa⁶¹ hñh da: «Bo hñh be da, ye yi sebe ne Wuro ta hñh webe n'a bere n'a wñh yin saa wñh.»⁶² Salakawere na pra yi hñh tuma taa hñh da Yezu ma: «Ka sma be ti ne wiin fa yira bia da hñh, be tra ye ta ga ra?»⁶³ Nka Yezu dian tra a ta ga. A hñh ye bere da Yezu ma ye me: «Ma be toga Wuro na siebe yi togo na hñh da be hñh ma Krista, Wuro hñh, be ye yira ke ma.»⁶⁴ Yezu hñh d'a ma: «Bi yere n'e yira. Nka ma ye yira ka ma da n'a bii basie ka na hñh hñh za, a ne tangan Sbepepe-nate digesoro ma. Ka n'a za a ne naa daba ma me.»⁶⁵ Wñh ta yira na suu, salakawere na pra yi hñh y'a zoga barabara hñh da: «A Wuro togo yaga. Ke mako ti sierekma hñh titiri ga. A Wuro togo yaga wiin ne, ki yere hñh hñh ka hñh giati a ta da na?»⁶⁶ Ye hñh da: «A daga ye.»⁶⁷ Wñh te suu, ye hñh ne tibere ne kie a zin ma n'a vuro. Wñh man'a piri webe.⁶⁸ Wñh man'a vuro ne kwa a ma: «Zeyira me ma wa, Wuro ta Degeweta ka te hñh be vuro?»⁶⁹ Wñh da ye te, Piyere mane tangan sire luu hñh hñh. Barataya boo hñh ye hñh a na hñh d'a ma: «Bi mane kwe ne ti ka Galile hñh Yezu me.»⁷⁰ Nka Piyere wee ye na sma pepe hñh na hñh da: «Ma bia bereda

ga.»⁷¹ A mane tuma ne yaa sado hɔn, boo barateya n'a za ye me ɔn da yeye tisma ma: «Bo hɔn mane kwe ne ti ka Nazaretisɔn Yezu.»⁷² Piyere hɔn wee ye me ɔn ye sun ɔn da: «Ma ha bo hɔn be hɔn ga.»⁷³ Wɔn hɔn timi ye me, wiinye kma hɔn mane ti yeye, wɔn hɔn ye dɔbe Piyere na ɔn d'a ma: «Telele na, bi ye na boo. Be beren hɔn n'a dɔn da b'e na boo.»⁷⁴ Nka Piyere hɔn berɛ n'e sun n'e yere voda ne kwa: «M'a hɔn ga.» Wɔnna hɔn tala hɔn kokoro hɔn paro.⁷⁵ Yezu mane wiin fa yira a ma, ye sanɛ kokoro da ye paro, be na wee me ye na kanyinna saa na, ye be ha ne hɔn ga, wɔnna sangan ma a kakiri tugo ka hɔn. A hɔn sa ɔn yaa hɔn hɔn.

27 Kikima tiin, salakawɛnɔre ka Ziwiwu na hɔnmlala pepe hɔn bɛɛn ye na, ye Yezu daga ye. ² Ye n'a pɛɛɛ ɔn yaa n'a ka giamana wɔnnate Pilate sra hɔn. ³ Zuda wiin hɔn Yezu ka sma sra hɔn, hɔn n'a za wiin sangan ma da ye Yezu daga ye na, a nina hɔn ban. A hɔn tuma gwanafuro kiofun ka bii ɔn bere yaa salakawɛnɔre ka hɔnmlala gun ka hɔn da ye ma: «Me dayaga ta hɔn sɔntele ka siri hɔn.» Nka ye hɔn d'a ma: «M'e do ti hɔn hɔn ga. Wɔn bia da be ye ma.»⁴ ⁵ Zuda hɔn gwana ka dra Wuro ta hɔn hɔn, hɔn hɔn yaa ye mogo ka pere hɔn. ⁶ Salakawɛnɔre naa gwana ka bii, hɔn da: «Kià tɛn yirado ma, wɔnna gwana ka ha da-ga kɛ Wuro ta hɔn hɔn naforo hɔn titiri ga, ye too na tere.»⁷ Ye naa ye nɛɛ za ye na da na wiin sangan ma, hɔn yaa siayenta ta ɔn tɛɛ ka hɔn samarasitra na. ⁸ Wɔn tɛ hali hɔn naa n'a kwe sma ma, ye hɔn ne wɔnna ɔn we togo wiri da too na ɔn. ⁹ Wuro ta daberebeta Zeremi mane wiinye berɛda yira, yee wɔnna do mane paga. A mane da: «Ye mane gwanafuro kiofun ka bii. Wiinye gwana ka hɔn mane hɔn tere na ye. Isirayɛlenɔmanɛ mane wiin hɔn we tere dɛ. ¹⁰ Ye siayenta ta ɔn tɛɛ ka hɔn Matigi man'e yira ne ma wiin nɛ.»¹¹ Ye yaa ka Yezu giamana wɔnnate Pilate brɛ, hɔn n'a toga hɔn d'a ma: «Bi Ziwiwu ta fanganma ra?» Yezu hɔn d'a ma: «Bi ye n'e yira.»¹² Nka salakawɛnɔre ka hɔnmlala mane wiinye yira n'e dɛ a ma, a dian fa yira hɔn hɔn ga. ¹³ Wɔn tɛ Pilate hɔn d'a ma: «Ye wiinye bɛ pepe yira n'e dɛ be ma hɔn yo, b'e hɔn ga ra?»¹⁴ Nka Yezu ma dian tra a ta ye na foyi na ga, hɔn giamana wɔnnate Pilate hɔn kaba hɔn. ¹⁵ Dɔn o hɔn Yɛɛgun na feti na, giamana wɔnnate mane tɛ ne boo kason dra, zame hɔn wiin me a ta. ¹⁶ Bo dasigeteta boo mane ti kaso hɔn, ye n'a togo wiri Yezu Barabasi. ¹⁷ Wɔn tɛ Pilate hɔn zame toga hɔn da: «Ka te ka kia ma hɔn dra? Yezu Barabasi ra, taa ye wiin Yezu wiri Wuro ta Dɛgɛwɛta?»¹⁸ Pilate mane hɔn da Yezu na yu do ma Ziwiwu n'a ka ye sra hɔn. ¹⁹ Pilate mane ti kitisɔdo hɔn, a ta ya hɔn fanɛ da ye yaa yira a ma hɔn da: «Ka be be nii ka bo sɔntele be ta da hɔn ga. Bare me yanne sɔnyangan hɔn a ta da na sma wuru hɔn hali na.»²⁰ Salakawɛnɔre ka hɔnmlala mane zame sinsanganbɛ, ye ye Pilate me a Yezu Barabasi dra

hɔn Yezu Krista ye. ²¹ Giamana wɔnnate naa ye bere n'e toga ye me ɔn da: «Ka te ka kia ma hɔn dra?» Ye hɔn da: «Barabasi.»²² Pilate hɔn da ye ma: «Ye wiin Yezu wiri Krista, nɛ ma daga hɔn ta hɔn?» Ye pepe hɔn kwe da: «A kwangwaga hɔn ma.»²³ Pilate hɔn da ye ma: «Wee dayaga sii a hɔn ta hɔn?» Nka ye mane hɔn ne moro ne kwa: «A kwangwaga hɔn ma.»²⁴ Pilate n'a za da hɔn na foyi hɔn ga nka ne kia zame gwangwanabɛ, a hɔn zio bii hɔn ye sra waa zame hɔn na hɔn da: «Me nii ti bo hɔn be too ta wunu hɔn ga. Ye k'a da.»²⁵ Zame pepe hɔn kwe da: «M'e ka m'e hɔn taa a ta siri na wɔnna na.»²⁶ Wɔn tɛ Pilate hɔn Barabasi dra. A ma Yezu han, a tɛ ye n'a vaan n'a we wiin sangan ma, a n'a ka ye sra hɔn wiin fa to ye yaa n'a kwangwaga. ²⁷ Giamana wɔnnate ta hɔn dasi naa Yezu foga yaa ka lege fanganmalu ma, hɔn yaa ye nɛɛ kwe a ma. ²⁸ Ye man'a ta zoga wa a ma, hɔn zogwaga na pɛɛ yi boo k'a ma ²⁹ hɔn kila file fanganmabanfola na hɔn hɔn dɛ a hɔn hɔn gwangan k'a digesoro hɔn. Wɔn timi ye ne zii ne yoloko a zin n'a wopa ne kwa a ma, y'a foo Ziwiwu ta fanganma. ³⁰ Ye mane tibɛ ne kɛ a ma ne gwangan we hɔn a sra hɔn n'a hɔn zengen ka lege. ³¹ Ye naa koko we a na yee, hɔn wɔnna zogwaga na pɛɛ yi we wa a ma hɔn n'a ta zoga bere n'e k'a ma ye hɔn yaa ka lege wiin fa to y'a kwangwaga. ³² Ye mane ti sa hɔn hɔn tɛn ka Sirenesɔn boo, hɔn togo ti Simɔn. Ye hɔn fangan dɛ a ma, y'a Yezu na kwangwagas bii. ³³ Ye naa yaa wiri Golgota ma, hɔn hɔn wɔnna kobalo na bii hɔn, ³⁴ hɔn duven yanganmu ka hɔn kiribɛsu n'a pere a ma y'a mɛnɛ. A naa n'a nɛnɛ wiin sangan ma, ma dian n'a mɛnɛ ga. ³⁵ Ye Yezu kwangwaga n'a we wiin sangan ma, hɔn vengɛnɛ dɛ a ta zoga ma n'e dini. ³⁶ Wɔn timi ye hɔn tangan ne yere a na. ³⁷ Ye Yezu ye wiin hɔn na, ye mane hɔn sebe n'a zolo a hɔn hɔn da: «BO YEZU, ZIWIFU TA FANGANMA.»³⁸ Ye mane dayagatesma sma pla hɔn kwangwaga ka lege me. Tala a digesoro ma, bo tala a ninagan ma. ³⁹ Sogo ma hɔn sma man'e wɔn piripiri ne Yezu vini ⁴⁰ ne kwa a ma: «Bi wiin hɔn da, ye be sbɛ ne Wuro ta hɔn webe n'a bere n'a hɔn yin saa yo, be ye kisi han. Be hɔn ma Wuro hɔn, zii be wa hɔn ma.»⁴¹ Yee salakawɛnɔre ka hɔn na kma ka hɔnmlala man'a wopa ye me ne kwa: ⁴² «A ka se kisi hɔn mane sbɛ n'e ye kisi ga. A hɔn ma Isirayɛlenɔmanɛ ta fanganma, a zii ye wa hɔn ma basie han, hɔn hɔn na tɛ ke hɔn a ma. ⁴³ A mane hɔn Wuro ma, a da hɔn ne dia Wuro ma, Wuro naa n'a kisi basie han, bare a da ye yi Wuro hɔn.»⁴⁴ Wiinye dayagatesma hɔn mane kwangwaga a kiego ma, yee wɔnna man'a vini ye me. ⁴⁵ N'a bii sintogo hɔn hɔn yaa wiri limasin ma, tunio mane ti diniyan pepe hɔn, sin mane wɛnɛ titiri ga. ⁴⁶ Limasin ma, Yezu hɔn hɔn yuu hɔn da: «Eli, Eli, lamasabakitanɛ?» Wɔn hɔn: «Wuro n'a Wuro, wɔnna na be ne to?»⁴⁷ Wiinye kma hɔn mane taa yeye, wɔnna hɔn na hɔn wɔnna hɔn wɔnna we hɔn wiin sangan ma, hɔn da: «A ti

ne Eli wiri.»⁴⁸ Ye na sɔnnala tɔnk tɔnk yaa wɛsɔɔ bii n'e ka duvensini tɔnk, wɔnkna tɔnk tala tɔnk sin tɔnk naa n'e file sɔkalo na kuro yi boo ma n'e dɔ Yezu do ma wiin fa to a mɛnɛ.⁴⁹ Bɔ sɛrɛ tɔnk d'a ma: «Taa dɛn. Ke sege da Eli tɔnk ne na naa n'a kisi.»⁵⁰ Nka Yezu na ye bere sɔngɔ yuu yɛ mɛ, a ni tɔnk wɛ.⁵¹ Wɔnkna wagati we yɛrɛ ma Wuro ta tɔnk tɔnk tɔnk sɔsɔzɔgo tɔnk bara pla n'a bii wuro tɔnk tɔnk zii kɔ ma. Lagakɔnk tɔnk sma, tara tɔnk webe.⁵² Bonɛ da tɔnk kibɛ. Wuro ta kma na yaan ye wiinye tɔnk mane siri, wɔnk wɔnk winni sa.⁵³ Wɔnk wɔnk sa bonɛ tɔnk Yezu winni wɛ timi ma tɔnk kɔ Zeruzalɛmukuru tɔnk tɔnk ye yɛrɛ tɔnk sma na yaan ye ma.⁵⁴ Sɔrɔdasi na zɛngente kɔ wiinye sɔrɔdasi tɔnk mane yɛrɛ Yezu na, wɔnk naa lagakɔnk na sma yi kɔ kɔ dasɛrɛ pepe za ye ne tɛ wiin sangan ma, kuun n'e foga fɔnkna, ye tɔnk da ye tian na y'a mane Wuro Nɔ.⁵⁵ Yara na yaan ye mane taa dɛrɛdo tɔnk ne wɔnkna da wɔnk sege. Ye mane dɔnk Yezu ma n'a bii fɔnk Galile n'a mako fɔnk.⁵⁶ Bo mane Magadaladalo Mari, bo ma Zake kɔ Zozɛfu sie Mari, bo ma Zebede tɔnkmanɛ sie.⁵⁷ Lii naa ba wiin sangan ma, Arimates tɔnk natorote boo ye man'a togo wiri Zozɛfu, a yɛrɛ mane tɛ Yezu ta kalanɔmanɛ na boo na mɛ. Wɔnk tɔnk naa.⁵⁸ A mane yaa Pilate gun tɔnk Yezu na soro mɛ a ta. Pilate tɔnk fanɛ yaa yira, ye y'a na soro pere a ma.⁵⁹ Zozɛfu naa Yezu na soro bii n'a muluku zofogo na kini yi tɔnk,⁶⁰ tɔnk yaa n'a sitra ye yɛrɛ ta bona tɔnk, a mane wiin sɛn tiri boo na koko tɔnk, ye yɛrɛ ta sitra na. Wɔnk timi a tɔnk dɔnk dɔnk wɔnk waga boo pilemile n'a pi bona we do ma tɔnk yaa.⁶¹ Wɔnk da ye tɛ Magadaladalo Mari kɔ bo Mari mane tangan bona we brɛ.⁶² Wɔnkna winnisin Tangantun siankɔ, salakawɛnkɔ kɔ Fariziyen tɔnk tɔnk kwe yaa Pilate brɛ tɔnk yaa d'a ma:⁶³ «Mɛ na te, mɛ kakiri ti kɔ kɔ da tɔnk we na tisangan ni na, a man'a yira n'a tɔnk da ye na winni ye sirikɔ na yin saaro ma.⁶⁴ Wɔnk ye na mɛ kia be fanɛ yaa yira ye yeresma wa yaa n'e tanganbɛ bona we do ma fɔnk yaa wiri yin saa wiin fa to a ta kalanɔmanɛ ka naa n'a kimi wuru tɔnk tɔnk yaa yira sma ma, y'a winni sa ga. Wɔnk ma tɛ ga, wɔnkna sɔnkfirebɛ na yaga yi gwere yi ma.»⁶⁵ Pilate tɔnk da ye ma: «Sɔrɔdasi ti ka ta. Ka yaa. Ka sɛrɛ ne yɛrɛ bona we na wiin nɛ, ka ye ta yee.»⁶⁶ Ye tɔnk tɔnk yaa tɔnk yaa bona we do malo tɔnk tagamase t'a ma tɔnk sɔrɔdasi tige wɔnk ne yɛrɛ a na.

28 Tangantun tɔnk wɛ timi ma, tun na gwerekɔ ma, Magadaladalo Mari kɔ bo Mari mane yaa bona we sege na.² Ye da ye tɔnk, lagakɔnk tɔnk sma fɔnkna. Matigi ta mɛleke boo tɔnk tuma wuro tɔnk tɔnk zii naa dɔnk dɔnk waga we pilemile n'a wa bona we do ma tɔnk zii tangan a ma.³ Mɛleke we mane kɔnk wɔnkara wurosian, a ta zoga ne furo perepere.⁴ Kuun naa bona we na yeresma foga, ye tɔnk bere wɔnkara sara.⁵ Nka mɛleke we da yàra kɔ ma: «Ka ka kwan ga. Mɛ tɔnk da ye wiin Yezu we kwangwaga, tɔnk kia na ka naa.⁶ A ti bɛɛ ga. A winni wɔnkara a man'e yira ka ma wiin nɛ. Ka naa kɔ n'a siando sege.⁷ Ka sale yaa yira a ta kalanɔmanɛ ma, y'a winni sa sara kɔ. Y'a yaa ye zin Galile. Ye ye na yaa n'a za yeyɛ. Wiin fa mane ti ne ta tɔnk n'a yira ka ma, bo tɔnk tɔnk.»⁸ Kuun mane yara kɔ ta ye tɔnk tɔnk yaa nihɔnkdiaro tɔnk tɔnk yaa n'e yira kalanɔmanɛ kɔ ma.⁹ Wɔnkna tɔnk tala tɔnk Yezu n'e tɛn tɔnk da ye ma: «Ka sige.» Yàra kɔ tɔnk ye dɔnk a na n'a kaɛn foga tɔnk n'a yirebɛ.¹⁰ A tɔnk da ye ma: «Ka ka kwan ga. Ka yaa yira ne na plala ma, ye ma yaa Galile. Ye ye na yaa ne za wɛɛn.»¹¹ Yàra kɔ mane ti sogo ma ye, wiinye sɔrɔdasi tɔnk mane yɛrɛ bona we na, wɔnk na tɔnk kɔnk yaa kuru tɔnk tɔnk tɔnk yaa da kɔ pepe tɔnk yira salakawɛnkɔ ma.¹² Salakawɛnkɔ kɔ tɔnk mlala tɔnk ye nɛmɛ za tɔnk bɛɛn ye na tɔnk gwana na yaan ye pere sɔrɔdasi kɔ ma tɔnk da ye ma:¹³ «Ka ne yira ne fɔnk sma ma, ye ki mane yin a ta kalanɔmanɛ tɔnk naa a na soro kimi wuru tɔnk.¹⁴ Gia-manana wɔnk nate tɔnk n'e kɔnk, mɛ na n'e kɔnk wa kɔ lege tɔnk n'a mama wiin fa to a ka foyi ta ka na ga.»¹⁵ Bona na yeresma kɔnk gwana kɔnk tɔnk n'e ta wɔnkara ye man'e yira ye ma wiin nɛ. Yee ye mane bere-da kɔ zanzanbɛ Ziwifu kɔnk fɔnk naa wiri sma ma.¹⁶ Kalanɔmanɛ funnala kɔnk mane yaa Galile. Yezu mane wiin tolo we da yira ye ma, ye tɔnk yaa wɛɛn.¹⁷ Ye naa Yezu za wiin sangan ma, tɔnk zii yoloko n'a yirebɛ nka ye na tɔnk mane sigi ye.¹⁸ Yezu tɔnk ye dɔnk ye na tɔnk da ye ma: «Sebe pepe pere ne ma wurokɔnk kɔ lagakɔnk ma.¹⁹ Ka yaa sii kɔnk pepe brɛ tɔnk n'e ta kalanɔmanɛ na tɔnk n'e batize tɔnk kɔ Nɔ kɔ Wuro ta Ni togo na.²⁰ Ma wiin fa pepe yira ka ma, ka ye sma kɔnk. A ma mɛ han, ma na ti kɔ ka nɛmɛ kɔnk pepe ma fɔnk yaa kayan diniyan ta wɛ ma.»

MAREKE

1 Wiinye fanedia ኦክ Wuro Nɔ Yezu Krista ta da yira, bo ye dubido. ² Ye sebe Wuro ta daberebeta Izayi ta sebe ኦክ, ye Wuro da: «Bo ma n'a faneta fane be zin wiin fa to a bia sogo teterɛ.» ³ ኦክ ኦክ bo sa kibekolo ኦክ ne kwa, ye ka Matigi ta sogo teterɛ n'a ta somengen telebe. ⁴ Zan man'e ኦክ kibekolo ኦክ. A mane sma batize n'e kala, ye ye ye zugo katra wiin fa to ye y'a kakie na yafa gun. ⁵ Zeruzalemukma ኦክ Zudegiamana ኦክ kma pepe mane sa ne yaa a bre. Ye mane taa y'a kakie na. Zan mane sma batize Zurerunku ኦክ. ⁶ Zan ta zogo mane ኦክ mawian na yi. A ta ኦክ ኦክ ne komasulu. A ta ኦክ mane gwale ኦክ yi. ⁷ A mane kwa ye ma, ye wiin te ኦክ na naa yi timi, ye ኦክ fangan yire yi yi ma. Ye yi ye dege a ta kanegɛ na perɛ ta firi. ⁸ Zan mane da ye ma: «Mɛ ka batize zu ኦክ nka awe na ka batize ኦክ Wuro ta Ni.» ⁹ Bo Yezu naa tumazaretikuru ኦክ Galilegiamana ኦክ, Zan ኦክ n'a batize Zurerunku ኦክ. ¹⁰ Yezu mane ti sa ኦክ zu ኦክ ኦክ ኦክ tala ኦክ ኦክ wuro ኦክ do na kibɛ yi za ኦክ Wuro ta Ni za, wiin ye ye ta ኦክ zenyalo ኦክ zii a ma. ¹¹ A ኦክ bere ኦክ bo ኦክ, ኦክ sa wuro ኦክ ኦክ da: «Be n'a moronano. Be da dia ne ma ኦክ.» ¹² Wonna ኦክ tala ኦክ Wuro ta Ni ኦክ yaa ኦክ Yezu kibekolo ኦክ. ¹³ A yin kiepla ta yeyɛ, Sitanɛ man'a ta n'a sege yeyɛ. Sokobafre mane ti yeyɛ nka meleke man'a mako ኦክ. ¹⁴ Zan kie we timi ma kaso ኦክ, Yezu ኦክ yaa Galilegiamana ኦክ. A mane Wuro ta fanedia yira. ¹⁵ A mane kwa sma ma: «Wagati wiri. Wuro ta kolo vetra. Ka ka zugo katra ኦክ ኦክ fanedia ma.» ¹⁶ Yezu mane ti yuru ኦክ Galileparo do ma, ኦክ Simon ኦክ ye puu Andre za, ye ne zdre ne zekia. ¹⁷ Yezu ኦክ da ye ma: «Ka naa ኦክ ne ma, ma na ka ta smakiare na.» ¹⁸ Wonna ኦክ tala ኦክ ye y'a zye to ye ኦክ ኦክ a ma. ¹⁹ A yaa zin ኦክ yaa Zebede manɛ sma pla za, Zake ኦክ Zan. Ye mane ti koro ኦክ ne y'a zye kwaro. ²⁰ Wonna ኦክ tala ኦክ Yezu n'e wiri. Ye ኦክ ye Zebede ኦክ y'a baratere to koro ኦክ, ኦክ ኦክ Yezu ma. ²¹ Tangantun ኦክ ma, Yezu ኦክ y'a kalanmanɛ mane yaa Kaperenawumu. Yezu ኦክ yaa ኦክ Ziwiwu ta Kalak ኦክ, ne sma kala. ²² A ta bereda na masma mane kaba a ta kalan na bare a ha man'e kala ኦክ Tɛn na kma n'e kala wiin ne ga. Nka a man'e kala ኦክ sebe. ²³ Wonna da ye te zinifigeta bo mane ti ye ta Kalak ኦክ ኦክ ኦክ da: ²⁴ «Nazaretis ኦክ Yezu, ኦክ be ኦክ kia mɛ ta? Mɛ yaga na be naa ra? Mɛ be ኦክ da bi ኦክ Wuro ta faneta na kini yi.» ²⁵ Yezu ኦክ

sarekie zini we ma, y'a ኦክ ኦክ sa ye wa ኦክ ኦክ we ኦክ. ²⁶ Zini we ኦክ ኦክ we smabe ኦክ ኦክ ኦክ ኦክ na ኦክ sa a ኦክ. ²⁷ Sma pepe mane kaba ኦክ ኦክ n'e neme toga ne kwa: «Bo wee dadoga yee? Bo kala na wun yi re. A bere zini ta ኦክ sebe, ኦክ ne ኦክ a ta.» ²⁸ Wonna sangan ma Yezu togo mane sa Galilegiamana pepe ኦክ. ²⁹ Yezu naa sa Kalak ኦክ ኦክ kwe ኦክ Zake ኦክ Zan, ye ኦክ yaa Simon ኦክ Andre bre. ³⁰ Simon ta ya sie ኦክ mane toba, a ne sian. Wonna ኦክ tala ኦክ ye n'a ta da yira Yezu ma. ³¹ Yezu ኦክ ye ኦክ a na ኦክ n'a soro foga n'a tumabe. Komatogo we ኦክ we. A ኦክ tumana n'e mako ኦክ. ³² Sin do naa bere, sma ኦክ fige yaa ኦክ komatogaparere pepe ኦክ zinifigesma Yezu bre. ³³ Kirekma pepe mane kwe ኦክ we zin ኦክ. ³⁴ Yezu ኦክ sma na yaan ye kenebe wiinye mane yanne komatoga sii na yaan ye ta ኦክ zini laga n'e wa sma na yaan ye ኦክ. Zini man'a dege ኦክ. Wonna ye na a ha mane dian ye ne bere ga. ³⁵ Winnisin kikima tiin sanɛ ኦክ da ye kie, Yezu ኦክ sa ኦክ we ኦክ, ኦክ yaa kibekolo ኦክ bo piri ma ne Wuro me we. ³⁶ Simon ኦክ ye tikwere ኦክ sa yaa n'a kia. ³⁷ Ye yaa n'a za wiin sangan ma, ኦክ d'a ma, ye sma pepe ti n'a kia. ³⁸ Nka Yezu da ye ma: «Ka te ke yaa ኦክ donakire ኦክ wiin fa to ma fanedia yira we. Wonna ኦክ ne nawo.» ³⁹ Bo a mane yaa Galilegiamana pepe ኦክ ne fanedia yira ye ta Kalak ኦክ ne zini laga n'e wa sma ኦክ. ⁴⁰ Wurobutu bo yaa Yezu bre ኦክ yaa zi yoloko a wee ኦክ n'a me ኦክ da: «Be ኦክ ne dian, be sbe ne ne kinibe.» ⁴¹ A na makare ኦክ Yezu foga. A ኦክ ye soro sana ኦክ le a ma ኦክ d'a ma: «Ma dian be kinibe na.» ⁴² Wonna ኦክ tala ኦክ a ta wurobu ኦክ we, a ኦክ kini. ⁴³ Yezu mane gwangwana a ma n'a to a ኦክ yaa. ⁴⁴ Yezu man'a sigebe a ma, y'a ka da ye ኦክ da ኦክ yira ኦክ sii ma ga. Nka y'a yaa ye ye ኦክ salakaweta ma. Moyizi wiin salaka yira, y'a yaa ኦክ wa ኦክ naa ኦክ sma ma, ye y'a wurobu we. ⁴⁵ Nka a naa yaa, n'e yira ne ኦክ ኦክ bii pepe ኦክ ኦክ Yezu ye mane sbe ne ኦክ kuru ኦክ ኦክ sma ኦክ na titiri ga. Nka a mane ኦክ kuru timi ኦክ ኦክ. Sma mane tumana bii pepe ኦክ ne naa a bre.

2 Yin damane ኦክ we timi, Yezu ye bere yaa Kaperenawumu ye. Sma naa ኦክ ye d'a ti ኦክ ኦክ, ² sma na yaan ye ኦክ naa kwe ኦክ tado mane gun ኦክ zin ኦክ ga. Yezu man'e kala. ³ Sma ኦክ mane naa ኦክ bo a bre, a yas pepe ne siri. Sma naa ኦክ mane ኦክ we bii. ⁴ Nka ye mane sbe ne wiri ኦክ

lege Yezu bre ga zame ta yaan ta. Yezu mane ti wiin kank hank, ye kank ba wankna kank we kank ma kank n'a na boo piri ma walaka kank wankna neme we kwe n'a zibe wankna wuru kank kank a ta sianfa. ⁵ Yezu naa wankna sma kank ta yankmabe za wiin sangan ma, kank da kank we ma wiin yank pepe kank siri: «Ne kank, bia kakie yafa be ma.» ⁶ Ten na kma kank wiinye mane tangan yeye, wankna mane giati ye kank kank ne kwa: ⁷ «Wankna na bo kank be bere yee? A Wuro togo yaga. Kank te kank sbe ne kank ta kakie yafa a ma a ma te Wuro kanknala ga?» ⁸ Yezu naa n'e kank kank da kank, kank da ye ma: «Wankna na ka giati yee? ⁹ On d'a ma, d'a ta kakie yafa a ma, wele kank d'a tuma y'a sianfa bii kank yaa, wankna pla kank hank, wee yi kank yira dia yi? ¹⁰ Nka ma kia ka kank da kakie na yafa na sebe ti kank kank ta bo diniyan be hank.» ¹¹ Wankna timi a kank da kank we ma: «Ma ye yira be ma da be tuma bia sianfa bii kank bige.» ¹² Wankna kank tala kank kank we kank tuma y'a sianfa bii kank sa sma pepe kank na kank yaa. Ye pepe man'a sege ne kaba kank ne Wuro yirebe ne kwa: «Ke ha kank neme za n'e za melelele ga.» ¹³ Yezu ye bere yaa Galileparogwaga do ma. Zame na yaan ye kank naa a bre, a n'e kala. ¹⁴ A mane ti kank kank kank Alife kank Levi za, a ne tangan lanpotdoko kank. Yezu kank d'a ma: «Tuma kank ne ma.» Levi kank tuma kank a ma. ¹⁵ Wankna timi Yezu kank yaa tangan ne kank Levi bre. Lanpotre na yaan ye kank smayaga na yaan ye mane naa kwe tangan ne kank kank lege kank a ta kalanmane bare wankna sma sie kank na yaan ye mane kank a ma. ¹⁶ Ten na kma wiinye kank mane Fariziyen ta neme kwekuru, wankna kank n'a za da lanpotre kank smayaga kwe ne kank kank lege, ye kank n'a ta kalanmane toga, ye wankna na a kwe ne kank kank lanpotre kank smayaga? ¹⁷ Yezu naa kank kank, kank da ye ma: «Wiinye kma kank kene, wankna mako ha sa suteta kank ga. Komatogaparere mako kank sa a kank. Me naa smatele wiri ga nka smayaga.» ¹⁸ Boo kank ma batizeta Zan ta kalanmane kank Fariziyen mane sun ka. Sma kank kank naa Yezu toga da: «Wankna na batizeta Zan ta kalanmane kank Fariziyen ta kalanmane sun ka, bia kalanmane ma ne sun ka ga?» ¹⁹ Yezu kank da ye ma: «Damorobangan tikwere na ti yi kank damorobangan, ye sbe ne sun ka ra? Awo re. Ye ne kwe ne ti kank damorobangan, ye ha sbe ne sun ka ga. ²⁰ Nka boo kank ma damorobangan kank ma ne ti ye woro kank wiin sangan ma ga, wankna sangan ma ye na sun ka. ²¹ Kank ha zowun bii kank zobiri betere kank lege ga. Wankna kank te, zowun we na zobiri we bara kank moro a ma. ²² Kank duvenwun ka porobiri kank me ga. Wankna kank te, duvenwun we na porobiri we fetere kank vunu. Duven we kank wankna poro we pepe na kwe yaga. Ye duvenwun ka porowun kank hank.» ²³ Ziwiwu ta Tangantun boo ma Yezu mane kank ne kank bilekoro boo kank, a ta kalanmane kank ne bilekoro kank kank sogo do ma. ²⁴ Fariziyen kank da Yezu ma: «Segere, wiinye da kank daga te na Tangantun kank ma ga, wankna na bia kalanmane wankna ta?» ²⁵ Yezu

kank da ye ma: «Wu mane Davidi kank ye tikwere foga wiin sangan ma, kankfa mane ti ye ta ga, a mane wiin fa ta, ka kank kala n'a za ga ra? ²⁶ A mane kank Wuro ta kank kank salakawere Abiyatare ta sin kank, wiinye buro kank mane pere Wuro ma, a n'e bii kank kank ye na kank kank pere ye tikwere ma me. Kamas kank sii ha mane daga wankna buro kank kank ga, a ma te salakawere dama.» ²⁷ Wankna timi Yezu ye bere da ye ma: «Tangantun tige sma kank ye na. Kank tige Tangantun ye na ga. ²⁸ Wankna ye na kank kank kank Tangantun wanknate.»

3 Wankna timi Yezu ye bere naa kank Kalak kank hank. Kank boo mane ti yeye, a soro ne siri. ² Wiinye kma kank mane ti yeye, ye ne Yezu sege kank a kank ne na wankna kank we kenebe Tangantun kank ma wiin fa to y'a na yagabeda gun. ³ Yezu kank da srasirita we ma, y'a tuma taa ye tido kank sma zin kank. ⁴ Wankna timi wiinye kma kank mane sege, a kank wankna toga, ye kank daga dafere kank ta Tangantun kank ma ra, ta dayaga? Ye kank daga kank kisi ra, ta a daga kank yee? Ye kank kank. ⁵ Yezu woro na ba yi n'e sege. A nina mane ban ye ta worasigenkmayo na. A kank da wankna kank we ma, y'a ye soro sana. Wankna ye soro sana, a soro kank ye bere te ye kank na ye. ⁶ Wankna kank tala kank Fariziyen kank sa Kalak kank hank, kank yaa Herodekma ta neme kwekuru za. Ye kank ye neme kwe ne dendenmada kia wiin fa to ye Yezu yee. ⁷ Yezu kank y'a kalanmane naa tuma wankna kank yaa Galileparogwaga do ma. Zame na yaan ye kank kank a ma. Kank mane tuma Galile, kank kank tuma Zude. ⁸ Kank tuma Zeruzalemukuru kank kank Idumegiamana kank kank Zurudenkukwiri ma giamana kank kank Tire kank Sidon kieke ma kire kank. Wankna zame kank mane Yezu ta teda kank. Wankna ye na ye mane naa a bre. ⁹ Yezu mane da y'a kalanmane ma, ye ye koroslalo boo tige ye ma wiin fa to zame ka naa mere n'e yenyen ga. ¹⁰ A mane smayan kenebe. Wankna ye na komatogaparere pepe mane yiri ne naa a bre wiin fa to ye le a ma. ¹¹ Zini mane te n'a za wiin sangan ma, ye zii bere a wee ne kank ne kwa: «Be Wuro kank.» ¹² Nka Yezu man'a yira n'a sigere ye ma, ye ye ka n'e na kayan yira kank sii ma ga. ¹³ Wankna timi Yezu kank ba tolalo boo ma. A mako mane ti wiinye kma kank, a kank wankna wiri, ye kank naa a bre. ¹⁴ A mane sma funpla dege ye kank, kank wankna togo de da fanema. A wankna dege wiin fa to ye kank kank lege, a n'e faney ne ye na fanedia yira. ¹⁵ A sebe pere ye ma ye ne zini laga n'e wa sma kank. ¹⁶ A wiinye sma funpla dege, bo ye toga: Bo Simon, Yezu mane wiin togo de da Piyere, ¹⁷ bo Zebede kank mane sma pla Zake kank ye puu Zan, Yezu mane wankna toga de da Bowanezese, kank kank wuropelele. ¹⁸ Bo Andre, bo Filipu, bo Baretelemi, bo Matiye, bo Toma, bo Alife kank Zake, bo Tade, bo ma Simon wiin mane sma magabe kank mukma ta fanganma ma. ¹⁹ Bo ma Zuda Isikariyote wiin kank mane Yezu ka sma sra kank. ²⁰ Wankna timi Yezu bere yaa kank kank hank. Zame bere naa ye neme kwe ye me kank Yezu kank y'a kalanmane ma sbe

zok gun yere ga. ²¹ Yezu ta kma naa wonna bereda wook wiin sangan ma, ok tuma sogo bii, ok yaa a fige na bare ye mane kwa, y'a wook tuma. ²² Ten na kma wiinye wook mane tuma Zeruzalemu ok naa, wook mane kwa: «Zini wonnate Belezebule wook ti ok lege.» Ye na wook ne kwa, y'awe zini wonnate we baraka wook a zini laga n'e wa sma wook. ²³ Yezu n'e wiri ok dakalo boo yira ye ma ok da: «Ne na Sitane sbe n'e yere laga? ²⁴ Giamana wook sodini ok tuma ye neme na, wookna giamana we na yaga. ²⁵ Wiinye wookna wook tuma ye neme na, wookna wookna ha sbe ne wook ga. ²⁶ Awale, Sitane wook tuma ye yere na, a ta giamana wook sodini, a ta sebe sbe ne zin gun ga, nka a yaga wook. ²⁷ Wook sii ha sbe ne ok wook na kene yi ta wook wook, ok n'a soro wook fre kimi ga, wook a wook pia wookna wook we pere den. A wook n'a pere, a sbe n'a ta wookna pepe kimi. ²⁸ Ma ye yira ka ma tian na da sma wiinye kakie ta ok ye wiinye beredayaga yira, Wuro sbe ne wookna pepe yafa ye ma. ²⁹ Nka wiin te wook Wuro ta Ni togo yaga, wookna te ha na yafa gun ga. A ta kakie na wook a ma wook melemele na.» ³⁰ Yezu mane wook yira bare ye mane kwa, ye zini ti ok lege. ³¹ Yezu sie ok a na plala mane naa taa sire wook wook fan, y'a yaa n'a wiri. ³² Sma na yaan ye mane tangan a kiego ma ne wook a ta. Ye wook naa da a ma: «Sege re, be sie ok be na plala taa sire. Ye ti ne be kia.» ³³ Yezu wook da ye ma: «Wookna wook me sie ok me na plala?» ³⁴ Wook timi a ye kiegematangansma segesege ok da: «Wiinye kma wook ti sbe, wookna wook me sie ok me na plala. ³⁵ Wiin wookna pepe wook Wuro dungo ta, wookna wook me puu ok n'a ligeya ok ne sie.»

4 Yezu mane bere ne sma kala Galileparogwaga do ma ye me, zame na yaan ye wook naa kwe a bre, a wook ok tangan koro boo wook. Wookna koro we mane ti zu ma, zame pepe mane taa sire zu do ma. ² A man'e kala ok da na yaan ye dakala wook. A mane kwa ye ma: ³ «Tugota boo mane sa yaa tugodo wook. ⁴ A mane ti dre wook, tugofrenmane wook wook bere sogo do ma, yala wook naa wookna bra. ⁵ Ye na wook mane bere mege wook, vere na yaan yi ti wiin wook ga. Wookna mane faga sale bare vere na yaan yi mane ti yeye ga. ⁶ Sin na toba wiin sangan ma, ye wook kwie bare ye sile ha mane ok dere ga. ⁷ Ye na wook mane bere kile wook, wookna n'e tu, ye ma wook ga. ⁸ Yewo tugofrenmane wook na wook mane bere lagakwook ma. Wookna wook faga wook wookna wook. Wook ye kiofun, wook ye kiesaa, wook ye wook (100).» ⁹ Wook timi a wook da ye ma: «Tra ne ti wiin te ta, wook wook.» ¹⁰ Yezu ye sbe zame na wiin sangan ma, a tikwere ok a ta kalanmane funpla n'a toga wookna dakalo we wook na. ¹¹ A wook da ye ma, ye Wuro ta kolo na wook na bunu yira yewo wook ma. Ye nka da pepe yira ok smasere ma dakala wook. ¹² Wiin fa to ye ne sege wookna, nka ye ka ne ze ga. Ye ne wook wookna, nka ye ka ne wookna bereda wook wook ga. Bare ye n'e wook, ye na ye zin bere Wuro ma, wiin fa to a yafa ye ma. ¹³ Wook timi Yezu n'e toga ok da:

«Ka wookna dakalo we wook wook ga ra? Ne na ka na te wook ok dakalase wook wook?» ¹⁴ Tugota Wuro domada na yirata. ¹⁵ Wook sma te wookara sogodomalo, tugofre bere wiin wook. Wookna sma wookna domada wook wook wiin sangan ma, wookna wook tala wook Sitane naa wookna domada wook wa ye wook wook. ¹⁶ Yee me, wook sma ti wookara mege na wook. Wookna wookna domada wook wook n'e foga sale ok nihondiaro. ¹⁷ Nka sile ha ti ye ta ga. Ye ye foga wagati wook yee dama. Ninabann wook n'e gun wiin sangan ma, wook sma wook wook ye ma n'e yanne wookna domada wook ye na, ye wookna domada wook dra wook tala wook. ¹⁸ Kile wook te wookara wook sma, ye wookna domada wook wook. ¹⁹ Nka diniyan wook da na ninabann wook n'aforo wiin wook wook firebe ok freze na wook pi wookna domada wook ma, ye ma wook ga. ²⁰ Lagakwook na wook yi te wookara wook sma. Wookna wookna domada wook wook n'e foga, ye wook wook. Boo ye ne kiofun, boo ye ne kiesaa, boo ye ne wook (100).» ²¹ Wook timi Yezu ye bere da ye ma ye me: «Wookna fintina mulu n'a tige su wee wook sianfre wee ga. Fintinadefa ma ye te n'a de. ²² Wiin fa pepe wook ti wookna wook wook, wook na wook kini na. Wiinye da pepe wook bunu na da, wookna wook ne na yira kini na me. ²³ Damotra ti wiinye kma ta, wookna wookna wook.» ²⁴ Yezu ye bere da ye ma ye me: «Ka ka yere wookna k'a wookna na. Ka yirabe wook sere ma ok wiinye freyirabefa, wook ma Wuro na yirabe ka ka me. ²⁵ Bare fa ti wiin te ta, boo na pere kwe wookna te yi ma. Nka foyi ti wiin te ta ga, hali wiin wook wook ti a ta, wook na wook a ta.» ²⁶ Yezu ye bere da ye ma ye me: «Wuro ta kolo wook da sa wiin fa ta, bo wook: Wookna boo yaa y'a lo tugoto. ²⁷ Wook timi a ne sian ne yin ne tuma wook pepe ma kikima. Wookna tugofre wook faga wiin wook, ne pra wiin wook, a wook wookna wook ga. ²⁸ Lo tugofre wook fagabe den. Ye die pia ne sa den, wook timi ye naa sele wook sbe naa wookna wook. ²⁹ Ye wook pra wiin sangan ma suu, wookna tuma naa ye kien na bare wookna wookna wookna wookna wookna.» ³⁰ Yezu ye bere da ye me: «Wookna ke sbe ne Wuro ta kolo wook da yirabe wook wook? Wee dakalo ke na wook yira basie? ³¹ Wuro ta kolo wook da sa mutaraden ta, ye wiin tugoto. Awe wook diniyan wookna tugofre pepe wook dege yi. ³² Nka a wookna faga wiin sangan ma, a te wookna pepe wookna yere yi na. A kala na yeye ye ta wookna yala ne sbe n'e sien wookna ye ma.» ³³ Yee Yezu mane sma pepe kala ok dakala wookara bo be o. A na wookna mane sbe ne wiinye wook wook, wookna wookna a mane te ne wookna yira ye ma. ³⁴ A mane bere ye ta yee, a ma te dakala wook ga. Nka a wookna ne ti ye sana wiin sangan ma ok y'a kalanmane a ne wookna dakala wook pepe wookna yira wookna wookna ma. ³⁵ Wookna wookna tala we na lii ma, Yezu wookna da y'a kalanmane ma, ye ye te ye zu kwire. ³⁶ Ye te yee, ye wookna tuma zame to. A ta kalanmane man'a bii y'a koro wook. Wookna wookna mane ti ye kiego ma me. ³⁷ Ye da ye wookna, panganye wookna wookna tuma wookna koro we ne paga zu na sin. ³⁸ Yezu mane sian koro we na timi piri ma ne yin, a wookna ne de piti ma. Wookna te a ta kalanmane wookna n'a wookna wookna d'a ma: «Ke na te, bo ke ti ne siri wa. Be mako

ti hwa hwa ga ra?»³⁹ Yezu naa winni, hn gwangwana pangan kw ka zu we ma hn da: «Ka kwk. Be yinnamal.» Wnkn tε pangan kwk taa, bii hwa kwk kuna.⁴⁰ Wnkn timi Yezu kwk da y'a kalanmanε kw ma: «Wnkn na ka kwan? Ynkmabe ti ka hnkn den ga ke?»⁴¹ Nka kuun na yire yi man'e foga, ye ne kwa ye nεmε ma, ye bo kwk be hwa kw te hnkn pangan kw zu ne kwk a ta?

5 Wnkn timi ye yaa wiri Galileparogwagakwiri ma, Gerasakma ta giamana hnkn.² Yezu sa wε timi koro hnkn, wnknna kwk tala hnkn kwk bo sa snknstrado hnkn, hnkn hnkn n'a tεn. Ziniyε mane ti kw lege.³ Wnknna kwk we mane kwk snknstrado hnkn hnkn.⁴ Sknkn sii ha mane sbε n'a foga n'a pεrε, hali kw bala na zkwkw ga. Kanyin-nayan na ye man'a kaεn pεrε kw bala na zkwkw nka a mane wnknna zkwkw kw yaga. Sknkn sii ha mane sbε n'a foga ga.⁵ Sin kwε wuru ma, snknstrado hnkn kw tola ma a mane yara. A mane snknkw n'e yεrε maba kw kwkw.⁶ A naa Yezu za dεrεdo hnkn wiin sangan ma, hnkn hnkn yaa yoloko a wee ne snknkw fknkn na kwa: «Wnwuro hnkn Yezu, wnkn be hnkn kia ne ta? Ma be mε Wuro ye na, ka ne yanne ga.»⁸ Sknkn we mane wnknna bεreda kw yira bare Yezu mane da zini we ma, y'a sa ye wa a hnkn.⁹ Yezu mane kwk we toga da: «Nε ye be togo wiri?» A hnkn da, ye ye ye togo wiri da Zame na yaan ye bare yi-kw yaan.¹⁰ A mane Yezu mε fknkn, y'a ka ye laga ye wa wnknna wola kw hnkn ga.¹¹ Tεgekuru kwk mane kwkw nεmε tolo kiegε ma.¹² Zini kw hnkn Yezu mε da, y'a tε ye yaa kw wnknna tεgε kw hnkn.¹³ Yezu hnkn dian. Wnknna kwk tala hnkn zini kw hnkn sa hnkn we hnkn, hnkn yaa kw tεgε kw hnkn. Tεgε kw mane tεgε hnkn sana pla (2,000) nεmε wa. Wnknna kwk tala hnkn ye pepe hnkn tuma tolo we ma hnkn yiri yaa kw parogwaga we hnkn hnkn siri.¹⁴ Tεgε kw na nεsma hnkn hnkn yaa wnknna da kw yira kuru hnkn hnkn lagakma ma. Sma hnkn sa, ye ye yaa wnknna da kw hnkn ma sege.¹⁵ Ye yaa wiri Yezu brε hnkn wnknna zinifigeta we na tangan yi za, zini na yaan ye mane ti awe wiin hnkn, zogo ne ti a mogo hnkn, a yinnama ne kw, kuun hnkn n'e foga.¹⁶ Wiinye da hnkn mane tε wnknna zinifigeta we kw wnknna tεgε kw na, ye na zεsma man'e yira ye ma.¹⁷ Wnkn tε ye hnkn mane dutigε ne Yezu mε, y'a sa ye wa y'a giamana hnkn.¹⁸ Yezu mane ti kw hnkn koro hnkn, hnknna zinifigeta we n'a mε, ye ye kia yaa kw lege.¹⁹ Yezu ma dian ga, nka a da a ma, y'a bige ye brε. Ye Matigi makare a ma wiin nε hnkn wiinye kabakoda ta a ma, y'a yaa wnknkw pepe yira y'a kma ma.²⁰ Yezu wiinye kabakoda ta wnknna kwk we ma, a hnkn yaa kire fun na wola hnkn hnkn yaa n'e yira wεεn. Wnknna da kw na hnkn ma pepe mane kabakoya fknkn.²¹ Yezu ye bere naa kw koro hnkn, hnkn bere zu kwire yε. Zame mane naa kwε zudo ma hnkn n'a kori.²² Ziwiwu ta Kalakwnknwnknate boο mane naa, ye n'a togo wiri Zayirusi.²³ A naa Yezu za wiin sangan ma, hnkn yoloko a wee, hnkn n'a mε fknkn da: «N'a nεmedalo tε siri na. Ma be mε da be naa be sra dε a ma wiin fa to a kεnε hnkn kwk ni na.»²⁴ Yezu mane kwε

ne yaa kw lege, zame na yaan ye ne kwk a ma n'a yenyεn.²⁵ Ya boο mane tiye, wiin hnkn mane yanne y'a landa ta kwkw funpla kw.²⁶ A mane yanne fknkn, sutεsma na yaan ye n'a ta gwana pepe wε mε. A mane hnknkw ga, nka ne moro ne yaa.²⁷ A naa Yezu ta da hnkn, hnkn kw zame woro hnkn Yezu timi hnkn le a ta zogo ma.²⁸ A mane giati ne kwa, ye ye hnkn sbε le a ta zogo ma dama, ye ye na kεnε.²⁹ Wnknna kwk tala hnkn, a ta yārabu hnkn taa. A mane hnkn da ye kεnε.³⁰ Wnknna kwk hnkn mε, Yezu hnkn n'e hnkn kw ye yεrε ma, ye sebe boο sa ye hnkn. A hnkn taa zame woro hnkn, hnkn toga, ye kw te hnkn le y'a zogo ma?³¹ A ta kalanmanε hnkn d'a ma: «Be zame za, ye ne be kori ne be yenyεn, be bere ne toga mε, ye kw te hnkn le be ma?»³² Nka Yezu mane sege ye kiegε ma wiin fa to a wnknna da kw na tεta za.³³ Ya we mane kwan ne sma. Wiinye da hnkn tε a na, a mane hnkn hnkn. A naa zii yoloko Yezu wee hnkn n'e pepe yira ne kini a ma.³⁴ Yezu hnkn d'a ma: «Yaa siara hnkn ne hnkn. Bia hnkn-mabe hnkn be kεnεbε, be hnkn tε be kwk kεnεya hnkn.»³⁵ Yezu mane ti wnknna bεreda kw hnkn yε, sma kwk hnkn tuma Ziwiwu ta Kalakwnknwnknate we brε, hnkn naa d'a ma: «Be hnkn siri wε. Wnknna be ke na te yanne yε?»³⁶ Nka Yezu dian wnknknε ye ta bεreda hnkn ga. A da Zayirusi ma: «Ka kwan ga, hnknmabe ka be yεrε hnkn yee dama.»³⁷ A mane dian hnkn sii kwε yaa kw ye nεmε ga, hnkn Piyere kw Zake kw Zake puu Zan.³⁸ Ye yaa wiri Kalakwnknwnknate brε wiin sangan ma, Yezu hnkn zame za yeyε, ye ne snknkw ne snknkw ne paro.³⁹ A hnkn kw hnkn hnkn, hnkn da ye ma: «Wnknna na ka kwkw yee ne snknkw yire yee? Nimisalo we ha siri ga, a yin.»⁴⁰ Sma man'a zi. A n'e pepe sabe sire, hnkn hnkn we hnkn kw a sie kw y'a kalanmanε sma saa foga hnkn kw kwk hnkn we siando hnkn.⁴¹ A hnkn we foga a soro ma, hnkn d'a ma: «Talita kumi.» Wnkn hnkn: «Dalalo, ma ye yira be ma, tuma.»⁴² Wnknna kwk tala hnkn, nimisalo we hnkn tuma ne yara. A sii mane kwkw funpla. Sma hnkn za, hnkn kabakoya fknkn.⁴³ Nka Yezu n'e yira n'e sigebε ye ma, ye ye ka tε hnkn sii da ye hnknna da kw hnkn hnkn ga. Wnkn timi a hnkn da, ye ye hnknfa pere a ma a hnkn.

6 Yezu naa tuma wεεn, a mane pra wiin kuru hnkn, a hnkn yaa wεεn. A ta kalanmanε mane kwε yaa kw lege.² Tangantun kwk ma, a mane kw Ziwiwu ta Kalakwnkn hnkn, hnkn dutigε ne sma kala. Sma na yaan ye wiinye man'a domada kwk, wnknkw mane kaba fknkn na kwa: «Wee a bo kwk be gun yo? Bo kakiriprabe wiin hnkn ti a hnkn, hnkn yo? Nε a tε hnkn ne kw kabakoda ta?»³ A Mari hnkn, snknεta ga ra? A na plala Zake kw Zose kw Zude kw Simkn ga ra? A ta ligeyàra ti ke ke nεmε bεε ga ra?» Yee ye ta giatε mane kwk ye ma, ye ma sbε hnkn a ma ga.⁴ Wnkn hnkn tε Yezu hnkn da ye ma: «Wuro ta daberebεta yirebe gun bii pepe hnkn nka a dεgεbεbe hnkn gun ye yεrε ta kuru hnkn kw ye sienmanε kw y'a hnknkma kw.»⁵ Wnkn hnkn tε Yezu ma sbε kabakoda sii ta yeyε hnkn yalo kw ma ga. A man'e sra dε komatogaparere kwk hnkn ma n'e kεnεbε.

⁶ Wɔn mabe ta tɛ kɔn mane ti ye hɔn ga, wɔn mane Yezu ta a kɔn kaba. Wɔn timi Yezu kɔn yaa sma kala ye kiege-makire pepe hɔn. ⁷ A mane y'a kalanɔmanɛ sma funpla wiri n'ɛ fanɛ sma pla pla, ɔn fangan pere ye ma, ye ne sbɛ zini ta. ⁸ A mane da ye ma: «Ka ka foyi bii ga, fɔn gwangan dama. Ka ka sogomazɔnfɛ wɛɛ kireyaporo bii ga. Ka ka gwana bii ga. ⁹ Ka kanɛge ka nka ka ka zo-ga ma pla pla bii ga.» ¹⁰ A da ye ma mɛ, ye ye kɔn yaa wiri wiin kuru hɔn pepe, ye ye kɔn wiin kɔn pere ye ma, ye ye kɔn wɔnna kɔn we hɔn fɔn yaa ye bere-sangan wiri. ¹¹ Ye wiin wɛɛn kma kɔn ma dian n'ɛ foga ga, wɛɛ ɔn ma dian kɔn ye ta ga, ye ye kɔn ne sa yeyɛ wiin sangan ma, ye ye y'a kanɛge na tulu kwangwaga ye ma. Ye wɔn na tɛ ye na siɛɛ na. ¹² Kalanɔmanɛ kɔn mane yaa fanɛdia yira, ye sma ye zugo katra ɔn saa y'a kakie na. ¹³ Ye mane zini na yaan ye laga n'ɛ wa sma hɔn, ɔn yin tin komatogaparere na yaan ye ma n'ɛ kɛnɛɛ. ¹⁴ Fanganma Herode naa Yezu ta da kɔn, bare a togo mane sa bii pepe hɔn. Kɔn sma ne kwa, ye batizeta Zan kɔn winni sa sara kɔ. Ye wɔn kɔn tɛ a kɔn ne sbɛ ne kɔ kabakoda bɛ ta. ¹⁵ Kɔn ne kwa, y'a Eli. Kɔn ne kwa, y'a tala kɔ Wuro ta daberebere wiinye kɔn mane pia ne tiye gwerena. ¹⁶ Herode naa kɔn kɔn wiin sangan ma, ɔn da: «Mɛ wiin Zan we kɔn kɔn, a kɔn. A winni sa sara kɔ.» ¹⁷ Tian na, Herode yɛɛ kɔn mane fanɛ yaa yira, ye ye Zan foga n'a pɛɛ n'a ka kaso hɔn. Herode mane wɔn ta Herodiyade ye na. Wɔnna Herodiyade we man'a na plalo Filipu ta ya, a kɔn n'a kɔ. ¹⁸ Zan mane da Herode ma, y'a ha daga ye na plalo ta ya kɔn ga. ¹⁹ Herodiyade woro mane ba Zan ta fɔnna. A mane kia n'a yɛɛ nka a mane sbɛ n'ɛ ta ga Herode na kuun na. ²⁰ Herode mane kwan Zan na bare a mane kɔn d'a sɔntele ne kɔn na kini yi. A mane kwan a na fɔnna. Herode tɛ ne kɔn Zan ta wiin sangan ma, a kakiri ne yanganmu fɔnna nka a domada ta kɔn mane tɛ ne dia a ma. ²¹ Nka Herode kɔn na feti naa wiri, a kɔn kɔnfrɛtɛ y'a smayeye kɔ y'a kunkwinini na zɛngenkma kɔ Galilekma na smayeye ma, wɔn kɔn tɛ dɛndɛnmada na fɔn ye na Herodiyade ta. ²² Herodiyade ta nɛmɛdalo mane kɔ yaa nimi sma kɔ bɛ. Wɔn dia Herode kɔ y'a wirisma ma. Wɔn tɛ Herode kɔn da dalo we ma, y'a kia wiin fa pepe na, y'a wɔn yira ye ma, ye na n'a pere a ma. ²³ A man'ɛ do kɔn a ma ɔn da: «Ma ne sun ɔn da be kɔn wiin fa pepe mɛ ne ta, ma na n'a pere be ma, hali a ma n'a giamana na sodinikobi.» ²⁴ Dalo we kɔn sa yaa ye sie toga, ye kɔn ye daga kɔn mɛ? A kɔn d'a ma, ye batizeta Zan wɔntulu. ²⁵ Wɔnna kɔn tala hɔn dalo we ye bere sale yaa fanganma bɛ ɔn yaa d'a ma, y'a batizeta Zan wɔntulu ka tasa hɔn, ɔn n'a pere ye ma basie yɛ o. ²⁶ Fanganma nina mane ban fɔnna nka a ma sbɛ maga a ma ga bare a man'ɛ sun ye na y'a wirisma kɔn na. ²⁷ Wɔnna kɔn tala hɔn a kɔn kunkwinita sɔnna boo fanɛ, y'a yaa batizeta Zan kɔn kɔn naa kɔn lege. Kunkwinita we kɔn sa

yaa kaso hɔn, ɔn yaa Zan wɔntulu kɔ. ²⁸ Wɔn timi a naa kɔ wɔntulu we tasa hɔn, ɔn n'a pere dalo we ma, wɔn kɔn yaa n'a pere ye sie ma. ²⁹ Zan ta kalanɔmanɛ naa wɔn kɔn wiin sangan ma, ɔn yaa n'a na soro bii n'a sitra. ³⁰ Fanɛsma kɔ wiinye da ta kɔ ye sma kala wiin nɛ, ye man'ɛ bere naa wɔn pepe yira Yezu ma. ³¹ Nasma kɔ yasma mane yaan fɔn Yezu kɔ y'a kalanɔmanɛ ma kɔnwagati gun ga. Wɔn ye na a da ye ma, ye ye tɛ ye ye yaa boo piri ma ye sana wiin fa to ye yaa makunabe kɔ. ³² Ye kɔn kɔ koro boo hɔn, ɔn yaa boo piri boo ma ye sana, wiin wɛɛn kɔn mane tɛ kibekolo na. ³³ Nka sma na yaan ye man'ɛ na yaa yi za n'ɛ dɛge kɔ. Kirekma pepe kɔn sa ye kɛn ma ɔn kɔn yaa pia wiri Yezu kɔ y'a kalanɔmanɛ ma. ³⁴ Yezu naa sa koro hɔn wiin sangan ma, ɔn zame na yaan ye za. Ye na makare n'a foga. Ye mane tɛ wɔkara gware, nɛta ti wiinye na ga. A kɔn dutige n'ɛ kala kɔ da na yaan ye. ³⁵ Sin do mane tɛ bere na wiin sangan ma, Yezu ta kalanɔmanɛ kɔn ye dɔbɛ a na ɔn d'a ma, ye sin tini, ye fa ha ti ye tido hɔn ga. ³⁶ Y'a sma to ye yaa kiegemakire hɔn kɔ lagakma bɛ kɔn-frekia na. ³⁷ Yezu kɔn da ye ma: «Ki yɛɛ kɔnfa pere ye ma.» Ye kɔn d'a ma: «Be kia mɛ yaa sana fun na buro tɛɛ n'ɛ pere ye ma ra?» ³⁸ Yezu kɔn n'ɛ toga, ye buro kɔn yɛɛ kɔn ti ye ta? Ye kɔn yaa n'ɛ sege. Ye yaa n'ɛ sege wiin sangan ma, ɔn da ye buro kɔn koo kɔ zɛ kɔn pla kɔn ti ye ta. ³⁹ Wɔn timi Yezu kɔn da ye ma, ye ye zame tanganbɛ kurumakuruma kɔn ma. ⁴⁰ Ye n'ɛ tanganbɛ sma kɔn (100) kɔn kɔn sma kieplafun fun. ⁴¹ Wɔn timi Yezu kɔn wɔnna buro kɔn koo kɔ zɛ kɔn pla kɔn bii ɔn ye zin duro, ɔn baraka yira Wuro ma. A wɔnna buro kɔn n'ɛ pere y'a kalanɔmanɛ ma wiin fa to ye ye yaa n'ɛ dini sma kɔn ma. A mane zɛ kɔn pla kɔn dini ye pepe ma mɛ. ⁴² Ye pepe kɔn kɔn yingin. ⁴³ Buroserɛ kɔn zɛsɛɛ wiinye kɔn kɔn yɛ, kalanɔmanɛ wɔn kɔn kwe, ye kɔn tɛ kotala yinna funpla. ⁴⁴ Wɔnna buro na kɔn sma mane nimisini sma sana koo (5,000). ⁴⁵ Wɔnna sangan ma Yezu y'a kalanɔmanɛ kɔn koro hɔn wiin fa to ye ne zu kwire ne yaa ye zin Betesayida bɛ piri ma, sanɛ a yɛɛ ne zame to ye bige. ⁴⁶ A ye to ye kɔn yaa. Ye yaa wɛ timi ma, a kɔn ba yaa Wuro mɛ tolalo boo ma. ⁴⁷ Wuru naa ba wiin sangan ma, koro kɔn wiri zu woro hɔn. Yezu sɔnna mane ti sire zudo ma. ⁴⁸ A n'a za da y'a kalanɔmanɛ yanne zu ta bare pangan mane wire n'ɛ tɛn. Kɔkiedo ma Yezu kɔn ba zu ma ne yaa y'a kalanɔmanɛ bɛ. A mane ti ne vetra ye na. ⁴⁹ Nka y'a za zu ma wiin sangan ma, ye n'a giati d'a boo kɔn. Wɔn tɛ ye kɔn dutige ne kɔn kɔn bare ye pepe kɔn mane ti a na. Ye mane kwan fɔn ne sma kuun ta. Wɔnna kɔn tala hɔn Yezu kɔn bere ye ta ɔn da: «Ka ka wora sige, a mɛ. Ka ka kwan ga.» ⁵¹ Wɔn timi a kɔn kɔn tangan kɔn kɔn koro we hɔn. Pangan kɔn mane taa. A ta kalanɔmanɛ kɔn kaba fɔnna. ⁵² Bare wiinye kabakoda kɔn mane tɛ buro ta da na, ye kakiri mane dɛge kɔn kɔn ta kɔn na. ⁵³ Yezu kɔn y'a kalanɔmanɛ zu kwire ɔn

in fa to y'a foga a domada ከክ. ¹² Yezu ከክ yun yire ክ da ye ma: «ከክከክ na basie kma kabakoda kia ze na? Tian na, m'a yira n'a ከክ ka ma da kabakoda sii ha na dore ka ma ga.» ¹³ ከክ timi a ከክ tuma ye bre ክ yaa ክ koro ከክ, ክ kwire zu kwiri. ¹⁴ Kalanmane mane sanfire, ma ከክ bii ga. Foyi ha mane ti ye ta koro ከክ a ma te burunk tala dama legelege ga. ¹⁵ ከክ te Yezu ከክ n'a yira n'a sigebe ye ma ከክ ክ da: «Ka ka yere ከክ Fariziyen ክ Herode ta kwindie na.» ¹⁶ Kalanmane ከክ ne kwa ye neme ma, ye y'a te ከክ ma buru bii ga, ye ከክ ye na a ከክ yira ye ma. ¹⁷ Ye mane wiin fa yira, Yezu naa ከክ ከክ, ክ n'e toga da: «ከክከክ na ka kwa ka neme ma, ye buro ከክ ti ka ta ga? Kakiri ha ti ka ta ka ne da ከክ ከክ den ga ra? Ka kakiri dege ra? ¹⁸ Yinna ti ka ta ka ne ze ga ra? Tra ti ka ta, ka ከክ ga ra? Da ከክ ka kakiri ከክ ga ra? ¹⁹ Ma buro ከክ koo ከክ n'e pere sma sana koo (5,000) ma wiin sangan ma, kotala yinna yere ka mane ከክ paga ከክ buru ከክ seze na?» Ye ከክ da, ye funpla. ²⁰ Yezu ከክ da ye ma: «Ma buro ከክ kopra ከክ n'a pere sma sana naa ma wiin sangan ma, kotala yinna yere ka mane ከክ paga ከክ buru ከክ seze na?» Ye ከክ da, ye kopra. ²¹ ከክ te Yezu ከክ da ye ma: «Hali n'a kwe sma ma, ka mane sbe ne da ከክ ከክ ga ke?» ²² Ye yaa wiri Betesayidakuru ከክ, sma ከክ ከክ naa ክ fuu boo Yezu bre n'a me, y'a le a ma. ²³ Yezu ከክ fuu we foga a soro ma ከክ yaa ክ le kangire ከክ. ከክ timi a ከክ dibezio ta a yinna ma ከክ ye sra de a ma n'a toga, y'a sege ne ze ra? ²⁴ Fuu we ከክ ye yinna koba ከክ da: «Ma sma za, ye ti ከክ nka ye yara.» ²⁵ Yezu ከክ ye sra de a yinna ma ye me, a ከክ sege ze ከክ, a mane kene, ne fre pepe za n'e kini. ²⁶ Yezu n'a to a ከክ yaa ye bre. A mane d'a ma, y'a ka da ye ክ kuru ከክ ከክ ga. ²⁷ Yezu ክ y'a kalanmane mane yaa kire na vetra ye bre piri ma wiinye ከክ ti Filipu ta kuru kiego ma Sezare. Ye mane ti sogo ma, Yezu ከክ y'a kalanmane toga da: «Sma ta giate ma, me k te?» ²⁸ Ye ከክ d'a ma: «ከክ da, ye be batizeta Zan. ከክ da be Eli. ከክ bere da me, ye be Wuro ta daberebere na boo.» ²⁹ Yezu ከክ bere n'e toga da: «Ki ከክ yo, ki da ma k te?» Piyere ከክ d'a ma: «Be Wuro ta Degeweta.» ³⁰ ከክ te Yezu ከክ n'a yira n'a sigebe ye ma, ye ye ka da ye ye ከክ yira ከክ sii ma ga. ³¹ ከክ timi Yezu ከክ dutige ne y'a kalanmane kala ne kwa ye ma: «ከክ ከክ daga yanne ከክ. ከክ salakawere ከክ Ten na kma maga a ከክ. Ye na n'a ye. A na yin saa ta, ከክ timi a winni sa.» ³² A ከክ yira ከክ kini ye ma. ከክ te Piyere ከክ n'a foga ye ከክ ye sabe sma na, a ne gwangwana a ma. ³³ Nka Yezu taa ye bere ከክ y'a kalanmane sege ከክ gwangwana Piyere ma ከክ da: «Be sabe ne na Sitane. Bia giate sma yi, a Wuro yi ga.» ³⁴ ከክ timi Yezu ከክ zamē ክ y'a kalanmane wiri ከክ da ye ma, ye wiin te ከክ ne kia ከክ yi ma, y'a na te daga maga ye yere ከክ, ከክ ye na kwangwagas bii ከክ sbe ከክ yi ma. ³⁵ Ye bare wiin te ከክ ne kia ye ni kisi, a na ከክ a ከክ. Ye nka wiin te

ከክ ye ni ከክ yi ከክ fanedia ye na, a na n'a gun. ³⁶ Ye ከክ diniyan ከክ dangamu pepe ta gun ከክ ከክ ከክ ma, a ከክ ne na ከክ ye ni ከክ? ³⁷ Ye ከክ ከክ tiye ከክ ne sbe n'a pere ye ni ye na? ³⁸ Ye wiin te ከክ piri ክ y'a da ከክ ye domada smakma ከክ na wiinye ከክ tele Wuro ma ga, a ma dayaga ye ከክ ta, ye ከክ ከክ na naa wiin sangan ma ye ከክ ta yirebe ከክ ከክ y'a meleke, y'a na piri ከክ te ta da me.

9 Yezu ye bere da ye ma ye me: «Tian na, ma ye yira ka ma da wiinye kma ከክ ti be, ye na ከክ ha na siri ma Wuro ta kolo na naa yi za ክ sebe na yire yi ga.» ² Yin konala ከክ timi Yezu ከክ Piyere ከክ Zake ከክ Zan foga ከክ yaa ከክ tolo na kuro yi ከክ ma. A ከክ mane katra ye yinna ከክ. ³ A ta zoga ne ከክ ne kini perepere. ከክ sii ha ti lagakma ma wiin ከክ sbe ne fa kinibe yee ga. ⁴ ከክ timi ከክ kalanmane sma saa mane Eli ከክ Moyizi za, ye ne bere ከክ Yezu. ⁵ ከክ te Piyere ከክ bereda bii ከክ da Yezu ma: «Me na te, kià be debe ne dia re. Ke na bugo ከክ saa pere. Tala bi yi, tala Moyizi yi, bo tala Eli yi.» ⁶ A ha mane da bo y'a yirada ga bare awe ከክ ከክ kalanmanese mane kwan ከክ. ⁷ Dabano boo ከክ zii naa pi ye ma. Bere ከክ boo ከክ sa ከክ dabano we ከክ, ከክ da: «Bo n'a moro-nano. Ka ne ከክ a ta.» ⁸ ከክ ከክ tala ከክ kalanmane da ye sege ye kiego ma, ma ከክ sii za titiri a ma te Yezu ga. ⁹ Ye tuma tolo we ma ne zii, Yezu n'e yira n'e sigebe ye ma, ye ye wiinye da za, ye ye ka da ye ye ከክ yira ከክ sii ma ga, ከክ ከክ ከክ siri ከክ winni sa sara ከክ wiin sangan ma. ¹⁰ Ye man'a domada ከክ nka ye man'e neme toga ne kwa, ye ከክ winni sa sara ከክ, ከክ ከክ ከክ? ¹¹ ከክ timi ye ከክ Yezu toga, ye ከክ na Ten na kma da, ye Eli daga pia naa den? ¹² A ከክ da ye ma, ye Eli daga pia naa den ከክ naa fre pepe tere. Ye nka ከክ na a sebe Wuro ta sebe ከክ, ye ከክ ከክ daga yanne ከክ, ye ye na maga a ከክ? ¹³ A ye bere da ye ma ye me, ye y'a yira n'a ከክ ye ma da Eli naa we, ye sma n'a ta ye yere dungo na ከክ na, ከክ ye sebe Wuro domada na sebe ከክ a ta da na wiin ne. ¹⁴ Ye ye bere naa ከክ kalanmanese bre wiin sangan ma, ከክ naa n'e za, zamē na yaan ye n'e kori. Ten na kma mane ti dakwiero ከክ ከክ. ¹⁵ Sma naa Yezu za wiin sangan ma, ne kaba. Ye mane ከክ yaa a bre. ¹⁶ Yezu ከክ y'a kalanmane toga, ye wee da na dakwiero ከክ ye mane ti? ¹⁷ Zamē na ከክ d'a ma: «Me na te, zinibobo ti ከክ ne. ከክ ye na me naa ከክ le be bre. ¹⁸ Zini we te tuma a ma wiin sangan ma, a a bii n'a dra, a dibezio ne kungo ne sa. A n'e yinni wiin. A ከክ pepe kwangwie. Me naa bia kalanmane me da ye zini we laga n'a wa a ከክ nka ye ma sbe ga.» ¹⁹ Yezu ከክ da ye ma: «ከክ ti ki wiinye dogore ከክ ga, ma daga ከክ ka bre ከክ yaa wiri wee wagati ma? Ma daga k'a da ከክ yaa wiri wee wagati ma?» ከክ timi a ከክ da, ye ye naa ከክ ከክ we. ²⁰ Ye ከክ naa ከክ lege a bre. Zini we naa Yezu za wiin sangan ma, ከክ

nimisalo we smabe fɔɔna n'a bii n'a bere, a ne pilemile, a dibezio ne kungo ne sa. ²¹ Yezu ɔɔna ɔɔna we ɔɔna toga, ye wee sangan ma zini we ɔɔna we foga? ɔɔna we ɔɔna da, ye n'a bii fɔɔna a na bibiyesangan ma. ²² Ye kanyinnayan na ye zini we man'a dra toga ɔɔna ɔɔna zu ɔɔna wiin fa to a a yee. «Nka ma be me be ɔɔna ne sbe, be ne makare sege ɔɔna ne ma.» ²³ Yezu ɔɔna d'a ma: «Be da, ma ɔɔna ne sbe. Yɔɔnmabe ti wiin te pepe ɔɔna, da pepe sbe ne te a ma.» ²⁴ Wɔɔna ɔɔna tala ɔɔna nimisalo we ɔɔna ɔɔna ɔɔna da: «Yɔɔnmabe ti ne ɔɔna. Ne diema ɔɔna te yɔɔnmabe ɔɔna ne ɔɔna.» ²⁵ Yezu naa n'a za da zame yiri ne naa ye bre. A ɔɔna sarekie zini we ma da: «Zinibobo, m'a yira n'a ɔɔna be ma da be sa bo nimisalo be ɔɔna. Ka da be bere ne ɔɔna a ɔɔna titiri abada ga.» ²⁶ Zini we ɔɔna ɔɔna yuu ɔɔna nimisalo we smabe fɔɔna ɔɔna sa a ɔɔna. Nimisalo we mane te wɔɔkara soro fɔɔna sma na yaan ye ɔɔna da, y'a siri. ²⁷ Nka Yezu mane nimisalo we soro foga n'a tumabe, a ɔɔna tuma taa. ²⁸ Yezu naa ɔɔna ɔɔna wiin sangan ma ɔɔna y'a kalanmane, ye n'a toga, ye wɔɔna na yi wɔɔna ha sbe wɔɔna zini we laga n'a wa nimisalo we ɔɔna ga? ²⁹ Yezu ɔɔna da y'a ma te wurome baraka ɔɔna ga, bo zini be neme ha sbe ne sa ga. ³⁰ Ye naa tuma wɔɔna ɔɔna Galilegiamana kwire. A ha mane kia sma ye tido ɔɔna ga. Bare a mane y'a kalanmane kala. A mane da ye ma: «ɔɔna ɔɔna na ɔɔna sma sra ɔɔna. Wɔɔna n'a yee. Yin saaro ɔɔna, a na winni sa.» ³² Nka kalanmane wɔɔna mane wɔɔna bereda wɔɔna ɔɔna ga. Ye mane kwan ɔɔna a ta toga. ³³ Ye naa yaa wiri Kaperenawomu, ɔɔna ɔɔna ɔɔna wiin sangan ma, Yezu ɔɔna y'a kalanmane toga da: «Wee dakwiero sii ɔɔna ka mane ti sogo ma?» ³⁴ Ye ɔɔna ɔɔna, ma sbe fa yira ga, bare ye man'e neme dakwie sogo ma, ye kɔte ɔɔna fan yi ye pepe ɔɔna. ³⁵ Wɔɔna te Yezu ɔɔna zii tangan ɔɔna kalanmane funpla wɔɔna wiri ɔɔna da ye ma: «Wiin te ɔɔna ne kia te zengente na, a na te daga te ka pepe na timite ɔɔna ka pepe ta barateta na.» ³⁶ Wɔɔna timi a ɔɔna nimisalo boo foga n'a tabe ye woro ɔɔna, ɔɔna n'a bii n'a kiu ye kwakwalo ɔɔna, ɔɔna da ye ma: ³⁷ «Wiin te ɔɔna bo nimisalo be neme foga fɔɔna, wɔɔna te me ɔɔna foga. Wiin te ɔɔna me foga, a ha me a ɔɔna foga ga, nka a me na faneta ɔɔna foga.» ³⁸ Zan ɔɔna da Yezu ma: «Me na te, me ɔɔna boo za, a ne zini laga n'e wa sma ɔɔna ɔɔna be togo. Me ne kia n'a laga ye na bare a ha ke na boo ga.» ³⁹ Yezu ɔɔna da ye ma, ye ye k'a laga ga. Ye ɔɔna sii ha sbe ne kabako da ta ɔɔna yi toga ɔɔna ye bere yi dayagabere wɔɔna ɔɔna ga. ⁴⁰ Wiin te ɔɔna ke zugu ga, ɔɔna ke nii. ⁴¹ Wiin te ɔɔna kobalayɔɔna tala na zio pere ka ma, ka n'e mene bare ka Krista ye, wɔɔna te ha na pna wɔɔna yirebe we ɔɔna ga. ⁴² Yezu ye bere da ye ma, ye wiinye nimisala ɔɔna ɔɔna yi ma, ye wiin te pepe ɔɔna wɔɔna na ɔɔna firebe, ye ɔɔna gwaga ta pere wɔɔna te mogo ɔɔna n'a dra yengenzu ɔɔna, ɔɔna fɔɔna yi a na te ma. ⁴³ A ɔɔna ma be soro ɔɔna be ka kakie ɔɔna, be a ɔɔna. Be na sra tala yi ta ɔɔna webareyani ɔɔna, ɔɔna fɔɔna be na sra pla yi ta ɔɔna giaganoma ɔɔna, toga ha dibe wiin

wɔɔna ga. [⁴⁴ Wiinye ɔɔna ɔɔna ɔɔna yaga, wɔɔna ti yeye, mane siri ga. Wiin toga ɔɔna ti yeye, ɔɔna mane dibe abada me ga.] ⁴⁵ A ɔɔna ma be kaan ɔɔna be ka kakie ɔɔna, be a ɔɔna. Be na kantala yi ta ɔɔna webareyani ɔɔna, ɔɔna fɔɔna ɔɔna bia ɔɔna giaganoma ɔɔna be kaen pla pepe. [⁴⁶ Wiinye ɔɔna ɔɔna ɔɔna yaga, wɔɔna ti yeye, mane siri ga. Wiin toga ɔɔna ti yeye, ɔɔna mane dibe abada me ga.] ⁴⁷ A ɔɔna ma be ɔɔna be ka kakie ɔɔna, be a legere n'a dra. Be na yinna tala yi ɔɔna Wuro ta kolo ɔɔna, ɔɔna fɔɔna ɔɔna bia ɔɔna giaganoma ɔɔna be yinna pla pepe. ⁴⁸ Wiinye ɔɔna ɔɔna ɔɔna yaga, wɔɔna ti yeye, mane siri ga. Wiin toga ɔɔna ti yeye, ɔɔna mane dibe abada me ga. ⁴⁹ Bare toga na sma pepe kinibe wɔɔna yin salakawefre kinibe wiin ne. ⁵⁰ Yin fa na fɔɔna yi nka a ɔɔna diaro ɔɔna we, wɔɔna be n'a diabe ɔɔna ɔɔna ye? Ka yin ka ka yere ɔɔna wiin fa to siara ɔɔna ki ɔɔna ka neme ɔɔna.

10 Yezu naa tuma wɔɔna ɔɔna yaa Zudegiamana ɔɔna, ɔɔna kwire Zurudenkukwiri ma. Zame mane naa ye neme kwe a bre ye me. A n'e kala wɔɔna a mane daro ne te wiin ne. ² Fariziyen ɔɔna mane naa a bre wiin fa to y'a foga a domada ɔɔna. Ye man'a toga, ye y'a Ten dian ɔɔna y'a ya ta yanma yaga ra? ³ Yezu n'e toga me ɔɔna da: «Wee fane Moyizi ɔɔna yira ka ma?» ⁴ Ye ɔɔna da: «Moyizi da, ye ɔɔna sbe ne yanmayagasebe ta n'e pere ya ma n'a laga.» ⁵ Yezu ɔɔna da ye ma: «Moyizi wɔɔna fane wɔɔna sebe n'e pere ka ma k'a worasigenomay ɔɔna ye na. ⁶ Nka dubisangan ma Wuro fre pepe dan wiin sangan ma a ye dan sin ɔɔna ya. Wɔɔna ye na ye sebe Wuro domada na sebe ɔɔna ɔɔna da, ⁷ ye ɔɔna ye na sin na ye ɔɔna ɔɔna ye sie to ɔɔna malo y'a ya ma. ⁸ Ye pepe sma pla kwe te komavere tala. Ye te yee, ye sma pla titiri ga nka ye pepe kwe te komavere tala. ⁹ Wuro wiin fa kwe neme ma, ɔɔna sii ka da ye ɔɔna dege neme na ga.» ¹⁰ Ye naa ɔɔna ɔɔna wiin sangan ma, kalanmane ɔɔna Yezu toga ye me yanmayaga da na. ¹¹ A ɔɔna da ye ma: «Wiin ɔɔna pepe ɔɔna y'a ya laga ɔɔna yaza ɔɔna, wɔɔna te vunafa ta y'a gwereya bre piri ma. ¹² Yee me, wiin ya ɔɔna sa ye bangan ta ɔɔna yaa ɔɔna ɔɔna ta, wɔɔna vunafa ta me.» ¹³ Sma mane naa Yezu bre ɔɔna nimisala ɔɔna wiin fa to a le ye ma nka a ta kalanmane mane gwangwana ye ma. ¹⁴ Yezu naa n'e za wiin sangan ma, ye ma dia a ma ga. A ɔɔna da kalanmane wɔɔna ma: «Ka nimisala to ye naa ne bre ka ka ɔɔna ye ma ga, bare wiinye kma ɔɔna ti wɔɔna nimisala, Wuro ta kolo wɔɔna yi. ¹⁵ Tian na, ma ye yira ka ma da wiin te ma Wuro ta kolo foga wɔɔna nimisalo ga, wɔɔna te na ɔɔna abada ga.» ¹⁶ Wɔɔna timi a ɔɔna nimisala bii n'e kiu ye kwakwala ɔɔna, ɔɔna ye sra dede ye pepe ma tala tala ɔɔna duba ta ye ma. ¹⁷ Yezu mane ti sogo ma ne yaa, ɔɔna ɔɔna ɔɔna naa yoloko a wee ɔɔna n'a toga da: «Me na te fɔɔna, wɔɔna ma daga ɔɔna ta ɔɔna sbe webareyani gun?» ¹⁸ Yezu ɔɔna d'a ma: «Wɔɔna na be ne wiri da fɔɔna yi? ɔɔna sii ha tiye ga a ma te Wuro ɔɔna dama. ¹⁹ Wiinye fane ɔɔna yira,

ye be ka wɔnɔn yɛɛ ga, ye be ka vunafa ta ga, ye be ka ki-mi ga, ye be ka sieryagabe ta ga, ye be ka wɔnɔn diebe ga, ye be be be wɔnɔn ka be sie yirebe, be wɔnɔn wɔnɔn.»²⁰ Wɔnɔn we wɔnɔn d'a ma: «Mɛ na te, mɛ kwa wɔnɔn fane wɔ pepe ma n'a bii ne na nimisalanangan ma.»²¹ Yezu n'a sege, a da wɔnɔn dia a ma, a wɔnɔn d'a ma: «Fa tala wɔnɔn be na yɛ. Yaa be soro wɔnɔn frɛ pepe zabire wɔnɔn na n'e gwana pepe pere durukma ma, be na naforo na yaan yi gun wuro wɔnɔn. Wɔnɔn timi be naa wɔnɔn ne ma.»²² Wɔnɔn we zin na mane sini wɔnɔn bɛreda wɔnɔn na. A nina na ban yi wɔnɔn fɔnɔn yaa bare a mane nafrotegwaga.²³ Yezu naa y'a kalanmanɛ segesege ye kiego ma wɔnɔn da ye ma, ye nafrote ta wɔnɔn Wuro ta kolo wɔnɔn na sige rɛ.²⁴ Wɔnɔn bɛreda wɔnɔn mane kalanmanɛ wɔnɔn kabakoya fɔnɔn nka Yezu ye bere da ye ma yɛ mɛ: «Mɛ wɔnɔn, Wuro ta kolo wɔnɔn ka na sige fɔnɔn.»²⁵ Nafrote ta wɔnɔn Wuro ta kolo wɔnɔn sige yi wɔnɔn ma ta ka ma misane na wuro wɔnɔn.»²⁶ Kalanmanɛ kaba wɔnɔn bɛreda na ye mɛ fɔnɔn na n'e nɛmɛ toga ne kwa: «Awale a wɔnɔn ma yee, ka te wɔnɔn sbɛ ne kisi?»²⁷ Yezu n'e sege wɔnɔn da ye ma: «Sma sbɛ ne wiinye da ta ga, Wuro wɔnɔn ta bare a bana foyi tala boo ma ga.»²⁸ Wɔnɔn tɛ Piyere wɔnɔn d'a ma: «Sege rɛ, mɛ mià frɛ pepe to wɔnɔn be ma.»²⁹ Yezu wɔnɔn d'a ma: «Tian na, ma ye yira ka ma da wiin te pepe wɔnɔn y'a wɔnɔn to ye wɛɛ ye piare ka ye wɔnɔn wɛɛ y'a ligeyàra wɛɛ ye sie wɛɛ ye wɔnɔn wɛɛ ye wɔnɔn wɛɛ y'a la mɛ ye na ka fanɛdia ye na, wɔnɔn te na wɔnɔn nɛmɛ na wɔnɔn (100) wɔnɔn gun bo diniyan be wɔnɔn. A na te na wɔnɔn ka wɔnɔn ka piare ka ligeyàra ka sieri ka wɔnɔn ka laga gun, wɔnɔn yannɛ gun mɛ. A na te bere ne na wɛbareyani gun sɛn mɛ.»³¹ Nka zengenkma na yaan ye na tɛ timikma na. Timikma na yaan ye ne na tɛ zengenkma na.»³² Yezu mane ti y'a kalanmanɛ zin wɔnɔn, ye ne yaa Zeruzalɛmu. Kuun mane kalanmanɛ wɔnɔn foga, ye yakwɛrɛ ne kwan mɛ. Yezu wɔnɔn y'a kalanmanɛ sma funpla wɔnɔn foga ye sana. Wiinye da wɔnɔn mane na tɛ wɔnɔn wɔnɔn wa-gati we ma, a wɔnɔn dutigɛ ne wɔnɔn yira ye ma.³³ A mane da ye ma: «Bo ke ti ne yaa Zeruzalɛmu. Wɔnɔn Nɔn naa yaa ka salakawɛwɛrɛ ka tɛn na kma sra wɔnɔn yeyɛ, wɔnɔn wɔnɔn n'a zarake, y'a daga yɛɛ, n'a ka sisma sra wɔnɔn.»³⁴ Wɔnɔn na n'a zi wɔnɔn dibezio tibɛ ne ka a ma wɔnɔn n'a vaan ka gwɛlekamɛ wɔnɔn n'a yɛɛ. Yin saaro wɔnɔn, a na winni sa.»³⁵ Wɔnɔn timi Zebede wɔnɔn Zake ka Zan wɔnɔn ye wɔnɔn d'a ma: «Mɛ na te, mɛ wiin fa mɛ be ta, mɛ kia be wɔnɔn ta mɛ ma.»³⁶ Yezu n'e toga, ye wɔnɔn ye kia ye wɔnɔn ta ye ma? ³⁷ Ye wɔnɔn d'a ma: «Be wɔnɔn ka bia kolo na yirebe wɔnɔn wiin sangan ma, be tɛ mɛ na wɔnɔn tangan be digesoro ma, bo wɔnɔn tangan be ninagan ma.»³⁸ Nka Yezu da ye ma: «Ka wiin fa mɛ, k'a wɔnɔn ga. Ye na ne batize wiin nɛ, ka na sbɛ wɔnɔn nɛmɛ wɔnɔn ra?»³⁹ Ye wɔnɔn d'a ma, ye ye na sbɛ. Yezu wɔnɔn da ye ma: «Ma na wiinye yannɛ ta, ka na sbɛ n'e nɛmɛ ta. Ma na wiinye yannɛ kubɛ, ka ne na sbɛ wɔnɔn nɛmɛ kubɛ mɛ.»⁴⁰ Nka wɔnɔn tangan ne digesoro ka ne ninagan ma, wɔnɔn

mia da ga. Wuro wɔnɔn bii wɔnɔn tɛtɛrɛ wiinye kma ma, wɔnɔn ma ye na pere.»⁴¹ Bɔ kalanmanɛ sma fun wɔnɔn wɔnɔn bɛreda wɔnɔn wɔnɔn wiin sangan ma, ye wora wɔnɔn ba Zake ka Zan ta.⁴² Wɔnɔn tɛ Yezu wɔnɔn n'e pepe wiri wɔnɔn da ye ma: «Ka wɔnɔn da wiinye kma wɔnɔn giati zame wɔnɔn-nakma, ye ti wiinye kma wɔnɔn na ka ye ta smayeye n'e ta fanganmabe na kiu ka ye ma.»⁴³ Nka wɔnɔn nɛmɛ daga tɛ na ki wɔnɔn ga. Wiin te wɔnɔn ne kia tɛ wɔnɔn wɔnɔn, a daga tɛ k'a baratɛta na.⁴⁴ Wiin te wɔnɔn ne kia tɛ zengente na, wɔnɔn tɛ wɔnɔn sɛrɛ ta tere na.⁴⁵ Wɔnɔn Nɔn yɛrɛ naa wiin fa to sma n'a mako fɔnɔn ga. A naa sma mako wɔnɔn fɔnɔn na wɔnɔn ye yɛrɛ ni pere sma na yaan ye na ku na.»⁴⁶ Ye mane yaa wiri Zeriko. Yezu ka y'a kalanmanɛ ka zame na yaan ye ne ti sa wɔnɔn kuru we wɔnɔn. Fuu boo mane tangan sogodo ma ne mɛ. A mane Time wɔnɔn Baretime.⁴⁷ A naa wɔnɔn wiin sangan ma ye d'a Nazaretis wɔnɔn Yezu wɔnɔn ti ne fɔnɔn, a wɔnɔn wɔnɔn da: «Davidi timite Yezu, makare ne ma.»⁴⁸ Sma mane sare a ma, y'a wɔnɔn, nka a mane fa kwɛ y'a wɔnɔn ma ne kwa: «Davidi timite, makare ne ma.»⁴⁹ Yezu wɔnɔn taa, ye y'a wiri. Ye wɔnɔn n'a wiri wɔnɔn d'a ma, y'a ye woro sige wɔnɔn tuma na, ye Yezu ti n'a wiri.⁵⁰ Wɔnɔn tɛ a wɔnɔn y'a zogwaga dra wɔnɔn tuma tige wɔnɔn ye wɔnɔn Yezu na.⁵¹ Yezu n'a toga, ye wɔnɔn a kia ye wɔnɔn t'a ma? A wɔnɔn d'a ma: «Mɛ na te, ma kia be tɛ ma bere sege zɛ yɛ.»⁵² Yezu wɔnɔn d'a ma: «Yaa, bia wɔnɔn mabe be kisi.» Wɔnɔn na wɔnɔn tala wɔnɔn a wɔnɔn sege zɛ wɔnɔn ne wɔnɔn Yezu ma a yada wɔnɔn.

11 Ye yaa vetra Zeruzalɛmu na, Betifazekuru ka Betanikuru brɛ, wɔnɔn wiri Olivutolo ma wiin sangan ma, Yezu wɔnɔn y'a kalanmanɛ na sma pla fane ye zin² wɔnɔn da ye ma: «Wiin kuru be wɔnɔn saa ke zin, ka yaa yeyɛ. Ka ne ti ka wɔnɔn a wɔnɔn, ka na samarenɔn boo za pɛrɛ yeyɛ, wɔnɔn sii ha bazɛ a ma dɛn ga. K'a firi wɔnɔn naa ka lege.³ Wɔnɔn wɔnɔn ka toga, ye wee k'a firi ne yaa ka lege? Ka d'a ma, ye Matigi mako wɔnɔn sa a wɔnɔn, y'a na bere n'a fane ye ma basɛ be yɛ o.»⁴ Ye yaa samarenɔn we za, a ne pɛrɛ wisogo wɔnɔn, ne ti a firi wɔnɔn.⁵ Wiinye kma wɔnɔn mane ti yeyɛ, wɔnɔn naa boo n'e toga, ye wɔnɔn na ye ti n'a firi? ⁶ Yezu mane wiin fa yira ye ma, ye wɔnɔn wɔnɔn yira ye ma. Wɔnɔn sma wɔnɔn n'e to ye wɔnɔn yaa ka samarenɔn we.⁷ Ye yaa wiri Yezu brɛ, wɔnɔn y'a zoga dɛ samarenɔn we ma, Yezu wɔnɔn ba tangan a ma.⁸ Sma na yaan ye mane y'a zoga yire sogo ma. Wɔnɔn ne wɔnɔn dazugo wɔnɔn laga wɔnɔn n'e yire.⁹ Wiinye kma wɔnɔn mane ti Yezu zin ka wiinye wɔnɔn mane wɔnɔn a timi, wɔnɔn mane wɔnɔn ne kwa: «Yirebe tɛ Wuro ma. Wiin te wɔnɔn naa Matigi togo na, Wuro siara ta wɔnɔn te ma.»¹⁰ Ke wɔnɔn Davidi ta fanganmabe wiin wɔnɔn na ne tiye suu, Wuro tɛ a siara ta a ma. Yirebe tɛ Wuro ma wuro wɔnɔn.»¹¹ Yezu naa ka Zeruzalɛmu wɔnɔn fɔnɔn yaa Wuro ta wɔnɔn wɔnɔn, wɔnɔn n'a kiego pepe sege mini ka wɔnɔn. Sin mane tini wɛ, wɔnɔn tɛ a ka y'a kalanmanɛ sma funpla wɔnɔn sa yaa Betani.¹² Wɔnɔn winnisin ye ne ti sa wɔnɔn Betani, wu wɔnɔn Yezu foga.¹³ A mane ti dɛrɛ do wɔnɔn, wɔnɔn kafɔnɔn boo za, dazugo ne ti a

ma. A yaa sege a ma, ye ye na boo ነገሩ ነገሩ za a ma ra. Nka a yaa wiri ነገሩ we bre wiin sangam ma, ነገሩ ma foyi za a ma dazugo timi ga. Bare kafon ነገሩ sangam mane wiri den ga. ¹⁴ Wn ጥ Yezu ነገሩ da ነገሩ kafon we ma, y'a ነገሩ mane ጥ ye ka ነገሩ sii do ነገሩ titiri melemele ga. A ta kalanmane ነገሩ n'e ነገሩ. ¹⁵ Wn timi ye ነገሩ yaa wiri Zeruzalemu. Yezu ነገሩ Wuro ta ነገሩ ነገሩ, wiinye kma ነገሩ mane frezabire ነገሩ wiinye ነገሩ mane frere yey, a ነገሩ dutige n'e laga n'e sabe. A mane gwanakatrasma ta tabale ነገሩ zenyalazabiresma ta kwara yen n'e dra. ¹⁶ A ma dian ነገሩ sii bie bii ነገሩ ነገሩ Wuro ta ነገሩ ነገሩ ga. ¹⁷ Wn timi a ነገሩ sma kala ነገሩ da: «Ye sebe Wuro domada na sebe ነገሩ ነገሩ da, ye sma na n'a ነገሩ wiri da sisma pepe ta wuromekon. Nka ki n'a ta pana ta wondo na.» ¹⁸ Salakawenre ነገሩ Ten na kma ነገሩ ነገሩ suu, ነገሩ ne ten kia wiin fa to y'a yee. Ye mane kwan a na bare a ta kala mane zame pepe kabakoya. ¹⁹ Lii naa ba wiin sangam ma, Yezu ነገሩ y'a kalanmane ነገሩ sa kuru ነገሩ ነገሩ. ²⁰ Wn winnisin kikima tiin ye ne ti ነገሩ ነገሩ sogo ma, ነገሩ kafon we za a ነገሩ kwie ነገሩ zii ye sile ነገሩ. ²¹ Wiinye da ነገሩ mane ጥ, Piyere kakiri ነገሩ tugo ነገሩ ነገሩ. A ነገሩ da Yezu ma: «Me na ta sege re, be wiin kafon we voda, a kwie.» ²² Yezu ነገሩ da y'a kalanmane ma: «Ka ነገሩ Wuro ma. ²³ Ka na wiin ነገሩ da bo tolo be ma, y'a tuma ye tido ነገሩ ነገሩ yaa bere yengenzu ነገሩ, a na te ነገሩ ma ye yira ne sigi ga, a wiin fa yira a ነገሩ ne ነገሩ ye ma ነገሩ ነገሩ da ye sbē ne ጥ, yee ye na ጥ a na te ta. ²⁴ Wn ye na ma da ka ma, da ka ነገሩ ne Wuro me wiin fa ye na pepe, ka ነገሩ ye ma ነገሩ ነገሩ da k'a gun. Ka bere ne na n'a gun me. ²⁵ Ka ነገሩ tuma taa Wuro me na, boo fa ነገሩ ne ti ka ነገሩ ነገሩ boo ነገሩ, ka yafa ነገሩ ma den wiin fa to ka ነገሩ wiin ነገሩ ti wuro ነገሩ, ነገሩ k'a kakie yafa ka ma me. [²⁶ Ka ma yafa ka neme ma ga, ka ነገሩ wiin ነገሩ ti wuro ነገሩ, ነገሩ na yafa ka ma me ga.] ²⁷ Ye naa bere yaa Zeruzalemu ye me, Yezu ne yarayara Wuro ta ነገሩ ነገሩ, salakawenre ነገሩ Ten na kma ነገሩ ነገሩ mlala ነገሩ yaa n'a gun. ²⁸ Ye man'a toga da: «Wn na be ነገሩ da ta? ነገሩ te ነገሩ n'e na sogo pere be ma?» ²⁹ Yezu ነገሩ da ye ma: «Me ki toga fa tala na me. Ka ነገሩ ነገሩ yira ne ma, ma da ነገሩ na tesogo gun wiin ween, ma na ነገሩ yira ka ma. ³⁰ ነገሩ te ነገሩ Zan fane, y'a sma batize? Wuro ra, taa sma? Ka yira ne ma.» ³¹ Ye ነገሩ dutige ne kakiri pere ye neme ma ne kwa: «Ke ነገሩ da Wuro ነገሩ n'a fane, a na ke toga, ye ነገሩ ነገሩ ጥ ke ነገሩ ma ነገሩ a ma ga? ³² Nka ke ነገሩ da sma ነገሩ n'a fane. . . » [Ye mane kwan zame na bare sma pepe mane giati ne kwa, ye Zan Wuro ta daberebeta yereworo.] ³³ Wn ጥ ye ነገሩ da Yezu ma, ye yiwi ነገሩ ga. Yezu ነገሩ da ye ma me: «Awale me ye na tesogo gun wiin te ta, ma na ነገሩ yira ka ma me ga.»

12 Wn timi Yezu ነገሩ dakalo boo yira ye ma ነገሩ da: «ነገሩ boo mane erezenkoro wa, ነገሩ luu ነገሩ n'a kori ነገሩ erezenyogewuru sen ነገሩ yerekon na kuro yi ነገሩ yey. Wn timi a ነገሩ ነገሩ we kalfa ነገሩ baratere ma wiinye

ነገሩ erezen na da ነገሩ ነገሩ ነገሩ, ነገሩ yaa kuru ነገሩ. ² Ezenmane prasangan naa wiri, a ነገሩ y'a barateta boo fane ነገሩ d'a yaa ነገሩ lagasmasma ነገሩ bre ነገሩ ye nii na erezenmane ነገሩ ye ta. ³ Nka sma ነገሩ mane ነገሩ barateta we foga n'a vuro ነገሩ n'a to a ነገሩ yaa srakoba. ⁴ Wn ጥ ነገሩ na te ነገሩ baratetaza fane. Ye ነገሩ ነገሩ vini ነገሩ n'a vuro n'a ba ነገሩ. ⁵ ነገሩ we na te ነገሩ ye bere boo za yi fane ye me. Ye ነገሩ ነገሩ yee. Yee ye mane fanasma na yaan ye ta ye me, ነገሩ ነገሩ vuro, ነገሩ ነገሩ yee. ⁶ ነገሩ lelegele boo mane ti ነገሩ ነገሩ te we ta, n'a ta moronan. Leloma a ነገሩ ነገሩ fane n'a giati da ye na kiu ka ነገሩ ma ነገሩ. ⁷ Nka lagasmasma ነገሩ mane da ye neme ma, ye bo ነገሩ be ነገሩ ነገሩ ta we. Ye ye ጥ y'a yee ነገሩ ነገሩ gun. ⁸ Wn ጥ ye ነገሩ ነገሩ we foga n'a yee, n'a na soro bii n'a dra ነገሩ we timi. ⁹ Awale ነገሩ erezenkoro na te na ነገሩ ta han? A na ነገሩ lagasmasma ነገሩ pepe yee ነገሩ erezenkoro we kalfa smaze ma. ¹⁰ Tian na, ka ye kala Wuro domada na sebe ነገሩ ga ra? Ye ነገሩ ነገሩ mane maga wiin ነገሩ ነገሩ, ነገሩ bere naa ጥ lologo ነገሩ ነገሩ na. ¹¹ Wn Matigi ta tēda. Wn ጥ kabakoda na ke yinna ነገሩ.» ¹² Ziwiifu na zengenkma mane ነገሩ da yiwi ye na Yezu ነገሩ dakalo we yira. Wn ye na ye mane dendenmada kia ነገሩ n'a foga. Nka ye mane kwan zame na. Wn ነገሩ ጥ ye n'a to ye ነገሩ yaa. ¹³ Ye mane Fariziyen ነገሩ Herodekma ነገሩ fane Yezu bre wiin fa to ye yaa n'a toga n'a foga a domada ነገሩ. ¹⁴ Ye mane naa d'a ma: «Me na te me ነገሩ da be tian yira. Be kwan sma na ga. Be ነገሩ dege ነገሩ na me ga. Be sma kala ነገሩ Wuro ta tian ነገሩ a ta sogo na da, ke daga ne ነገሩ wiin ma. Awale yira ke ma wa, kiā ten yirado ma ke daga lanpo sara Sezare ma ra, taa ne?» ¹⁵ Nka Yezu man'e ነገሩ ነገሩ giate ነገሩ. Wn ጥ a ነገሩ da ye ma: «Wn na ka naa ne ne do ነገሩ ነገሩ? Ka na boo gwana pere ne ma be ma sege.» ¹⁶ Ye ነገሩ boo ነገሩ a ma. A ነገሩ n'e toga da: «K te gia ነገሩ ነገሩ te toga ነገሩ ti a ma?» Ye ነገሩ d'a ma, ye ye Sezare ye. ¹⁷ Wn ጥ Yezu ነገሩ da ye ma: «A ነገሩ ma yee, ka Sezare nii pere Sezare ma, ነገሩ Wuro nii na ye pere Wuro ma.» Ye mane kabakoya a ta bereda na ነገሩ. ¹⁸ Saduseyen wiinye ነገሩ mane kwa, ye sara ta winni tian ga, ye na ነገሩ mane naa Yezu gun n'a toga ነገሩ da: ¹⁹ «Me na te, Moyizi bo Ten be sebe n'a tige me ma ነገሩ da, ye ነገሩ na plalo ነገሩ siri, ma ነገሩ gun y'a ya ma ga, y'a sieno daga ነገሩ ya we ነገሩ wiin fa to timikma gun sirita we ma. ²⁰ Awale ነገሩ sma kopra ነገሩ mane tiye. Ye na pra yi ነገሩ ya ነገሩ siri, ma ነገሩ gun ga. ²¹ A na plalo ነገሩ ነገሩ ya we ነገሩ ነገሩ siri ma ነገሩ gun ga. Ye na saaro ነገሩ ye yee ye me. ²² Ye pepe sma kopra mane ነገሩ ya we ነገሩ. Ye pepe naa siri, ነገሩ ma ነገሩ gun ya we ma ga. Wn pepe timi ya we ነገሩ siri me. ²³ Awale sara winnik ma, ነገሩ ya we na ጥ ye na wee yi ta ya na? Bare ye pepe sma kopra man'a ነገሩ.» ²⁴ Yezu ነገሩ da ye ma: «Ka fire. Ka Wuro domada ነገሩ ነገሩ ga. Ka Wuro ta sebe ነገሩ me ga. ²⁵ Sara winnik ma sin na ya ነገሩ ga. Ya mane na pere sin ma me ga. Ye ነገሩ

meleke na te tala. ²⁶ Wiinye da kɔn sara ta winni na da, ka ye kala Moyizi ta sebe hɔn, a wiin fa ta togo na tumasangan ma sɔzoro ma a mane wennɛ ga ra? Wuro mane da Moyizi ma, ye yi Abrahamu ta Wuro, Izake ta Wuro, Zakɔbe ta Wuro.» ²⁷ Wɔn timi Yezu ye bere da ye ma ye mɛ: «Wuro sara ta Wuro ga, nka a nima ta Wuro. Wɔn ye na ma da ka ma, da ka fire fɔrɔna.» ²⁸ Ten na kma na boo man'e ta dakwiero kɔn. A naa n'a za da Yezu mane sbe Saduseyen kɔn ta, a kɔn ye dɔbe a na n'a toga da: «Wee yi kɔn Wuro ta fanɛ pepe hɔn sige yi?» ²⁹ Yezu kɔn d'a ma: «Bo Wuro ta fanɛ pepe hɔn sige yi. Mɔn fɔrɔna Isirayele. Matigi kià Wuro dama legelege kɔn Matigi. ³⁰ Be Matigi bia Wuro da diabe siebesiebe na. ³¹ A na plalo wɔn be be nɛmɛ da diabe be ma wɔkara be yɛɛ. Ten tala boo tiye wiin kɔn sige yi kɔn pla be ma ga.» ³² Wɔn te kɔn we kɔn da Yezu ma: «Wɔn tian mɛ na te. Be wiin fa yira, wɔn tian. Matigi Wuro tala dama legelege kɔn tiye. Za yi tiye awe timi ma ga. ³³ Sɔn daga Wuro da diabe ye ma siebesiebe na kɔn ye nɛmɛ da diabe ye ma wɔkara ye yɛɛ. Wɔn yire yi wɛnnesalaka kɔn salaka sii pepe ma.» ³⁴ Yezu naa n'a za d'a bere kɔn kakiri, a kɔn d'a ma y'a brɛ dɛɛ Wuro ta kolo na ga. Wɔn timi kɔn mane dian n'e woro sige n'a toga foyi na titiri ga. ³⁵ Yezu mane ti sma kala hɔn Wuro ta kɔn hɔn, kɔn n'e toga da: «Nɛ na Ten na kma sbe ne da ye Wuro ta Dégewɛta wɔn Davidi timikma na boo? ³⁶ Bare Wuro ta Ni baraka hɔn Davidi yɛɛ mane da, ye Matigi da mɛ Matigi ma, y'a tangan ye digesoro ma fɔn y'a zugi pepe berebe a wee. ³⁷ Davidi yɛɛ Wuro ta Dégewɛta wiri da Matigi. Nɛ na a sbe ne bere ne te Davidi timikma na boo na yɛ?» Zame mane Yezu domada kɔn nihɔndiaro. ³⁸ A n'e kala kɔn da: «Ka ka yɛɛ kɔnse Ten na kma na. Zogayeye ta kiɛ ne yara wisogo hɔn, sma ne foo na fɔn yi bire ye na nɛmɛ kwɛda hɔn, wɔn kɔn dia ye ma. ³⁹ Tangandafɔrefɔre da kɔn dia ye ma sma zin hɔn Kalakɔn hɔn. Zamayezɔndo hɔn tangandafɔre da dia ye ma. ⁴⁰ Ye yɔfuroyàra sra hɔn frɛ pepe kɔn ye ta. Wɔn timi ye yaa ne bɛredayan yira wuromedo hɔn wiin fa to ye n'e yɛɛ kɔn siebesma. Ye na yannɛ na yire ye gun.» ⁴¹ Yezu yaa kɔn tangan Wuro ta kɔn hɔn gwanakiefa kiego ma ne sma ta kiegwana na kayan ta. Naforokma mane gwana na yanyan ye kɔn ka. ⁴² Yɔfuroya boo durute kɔn naa gwanamengen pla ka gwanakiefa we hɔn. Gwana kɔn mane yalo tama pla wɛɛ saa nɛmɛ ma ga. ⁴³ Wɔn te wiin sangan ma Yezu y'a kalanmanɛ wiri kɔn da ye ma: «Ma ye yira ka ma tian na da bo yɔfuroya be durute wiinye gwana ka, wɔn yaanyi kɔn smasɛɛ pepe ye ma. ⁴⁴ Ye pepe y'a naforo na demadala kɔn wa n'e pere. Awe kɔnɛ, a kɔn y'a duru pepe, a ye sra hɔn frɛ pepe kɔn pere. Wiin fa pepe kɔn mane sbe ne te a sbe kɔn ni na.»

13 Yezu mane ti sa hɔn Wuro ta kɔn hɔn, a ta kalanmanɛ na sɔnnala kɔn d'a ma: «Mɛ na te, sege kɔn dɔgefɔrefɔre kɔn kɔn anyeye na ɛ.» ² Yezu kɔn

da ye ma: «Be kɔn ti kɔn kɔn bɛ na ɛ, boo kɔn na wiri yi, hali kɔn tala ha na kɔn ye nɛmɛ ma bɛɛ, ma bere ga.» ³ Yezu mane tangan Olivutolo ma Wuro ta kɔn zin brɛ piri ma. Piyere kɔn Zake kɔn Zan kɔn Andre dama kɔn mane ti kɔn lege. ⁴ Wɔn kɔn d'a ma: «Wɔnna da kɔn na te wiin wagati ma, kɔn wiin tagamase kɔn n'e ta te kɔn kɔn yira mɛ ma.» ⁵ Wɔn te Yezu kɔn da ye ma: «Ka ka yɛɛ kɔnse, kɔn sii ka na ka firebe ga. ⁶ Sma na yaan ye na naa kɔn mɛ togo dɛ ye yɛɛ ma. Ye bere ne na sma na yaan ye firebe mɛ. ⁷ Ka na kun na da kɔn kɔn kun na tumada kɔn. Ka ka kwan ga. Wɔn daga te dɛn nka da pepe wesangan wiri dɛn ga. ⁸ Sii na tuma ye nɛmɛ na. Giamana tuma ye nɛmɛ na. Lagakɔn na sma boo piri ma, wu na bere sma ma. Wɔn te wɔkara ya ta yannɛ na dubi ye a manasangan ma. ⁹ Nka ki, ka ka yɛɛ kɔnse bare sma na fige yaa kɔn ka nɛmɛ kitisɔdo hɔn. Ye na ka vaan Kalakɔn hɔn. Ye na yaa ka ka zengenkma kɔn fanganmɛ sra hɔn mɛ ye na wiin fa to ka k'a sierebe ta ye kɔn na. ¹⁰ Sanɛ wɔn da ye te, fanedia daga wiri sii kɔn pepe ma dɛn. ¹¹ Ye kɔn ka foga ne yaa kɔn ka nɛmɛ kitisɔdo hɔn wiin sangan ma, ka daga yaa wiin fa yira, ka ka ninaban kɔn wɔn ga. Nka wiin fa pepe kɔn kɔn kakiri hɔn ye na sangan ma, ka wɔn yira bare a ha ki yɛɛ hɔn ye na sa ga nka Wuro ta Ni hɔn. ¹² Plalo na ye na plalo ka sma sra hɔn wiin fa to y'a yɛɛ. A ma yee tamɛ na ye nɛmɛ ta ye mɛ. Nɛmɛ na tuma ye na kɔn sma na mɛ wiin fa to ye yɛɛ. ¹³ Ka da na ne yaga sma pepe ma mɛ ye na. Nka wiin te kɔn sbe kɔnna fɔn yaa wiri tege ma, wɔnna te na kisi.» ¹⁴ Wɔn timi Yezu ye bere da ye ma: «Ka na fa na yagayaga yi za. A daga ti wiin wɛɛn ga, wɛɛn a na ne ti. (Wiin te kɔn kɔn sebe kala, a daga n'e kɔn kɔn fɔrɔna.) Wɔnna sangan ma, wiinye kma kɔn ti Zudegiamana hɔn, wɔn te ye kɔn yaa tola brɛ piri ma. ¹⁵ Wiin te ne ti y'a zen ma, wɔnna te daga zii da ye boo fa bii kɔn hɔn ye na yaa kɔn wiin ga. ¹⁶ Wiin te kɔn ne ti laga hɔn, wɔn ka da ye bige ne naa y'a zogwaga bii ga. ¹⁷ Gwale na sa tɛrebeyàra kɔn bibiyekma ma wɔnna kɔn we ma fɔrɔna. ¹⁸ Ka ne Wuro mɛ wiin fa to wɔnna da kɔn naa te pian hɔn ga. ¹⁹ Bare wɔnna kɔn we ma, n'a bii diniyan dan ma da hɔn Wuro ta kɔn naa n'a kwe sma ma, wiinye yannɛ nɛmɛ kɔn te zɛ dɛn ga, ye nɛmɛ mane na te titiri mɛ ga, wɔn kɔn na te. ²⁰ Matigi ma mane fa wa wɔnna kɔn kɔn hɔn ga, kɔn sii mane na dɛɛ ga. Nka a fa wa ye hɔn y'a dɛgɛwɛsma ye na. ²¹ Wɔn ye na, kɔn kɔn da ka ma, ye Wuro ta Dégewɛta ti bɛɛ, wɛɛ y'a ti yoo, ka ka ye kɔn tian ga. ²² Tian na, dɛgɛwɛsma na kɔn ye kɔn daberebere na kɔn ye na tuma ne kabakoda ta fɔn ne sma firebe wɔkara ye yɛɛ na Wuro ta dɛgɛwɛsma firebe mɛ. ²³ Wɔn ye na, ki kɔn ka ka yɛɛ kɔnse. Ma pia n'e yira n'e tige ka ma.» ²⁴ Yezu ye bere da ye ma ye mɛ: «Nka wɔnna kɔn we ma, wɔnna yannɛ kɔn kɔn wɛ timi ma, sin na tunio, yuu kɔn titiri ga. ²⁵ Malmala na bere. Wiinye sbefɛ kɔn ti wuro hɔn, wɔn kɔn na

ne sma. ²⁶ Wonna sangan ma ye na Sona N za, a ne ti daba ma ne naa ko fangan ko yirebe na yire yi. ²⁷ A na y'a meleke fane lagakon pepe ma wiin fa to ye naa Wuro ta degewesma kwe, n'a bii bo piri ma on yaa n'a tige bo piri tala ma.» ²⁸ Wona timi a ye bere da ye ma ye me: «Ka kafon sege on n'a na kayan ta. A on ne nun gun wiin sangan ma, ka on da pian on vetra. ²⁹ Yee me, ka on ononna da ko pepe za, ye ne te wiin sangan ma, ka on da wagati vetra, a wiri we yere. ³⁰ Tian na, ma ye yira ka ma da ko dogore be pepe na siri we onna da ko on sbete ga. ³¹ Wurokon ko lagakon na yaga nka me domada na yaga abada ga.» ³² Wona timi a on da ye ma: «Kon sii ononna on we ko a na wagati on ga. Wuro ta meleke n'a on me ga. Wuro N yere m'a on me ga. On Wuro onnala dama on n'a on. ³³ Ka ka yere konkon on ka yin ga bare ye na te wiin wagati ma ka on on ga. ³⁴ Ye na te wakara boo onkon on mane ti ne yaa kuru on, on y'a fre pepe kalfa y'a baratere ma. A man'e pepe tala tala ta bara kon ye ma on da kuledayereta ma, y'a ka da ye yin ga. ³⁵ Awale, ka ka da ka yin ga bare kon na naa wiin sangan ma, ka on on ga. Dora ye na te lii ma wa, boro ma wa, kokoroparosangan ma wa, kikima wa, ka on ga. ³⁶ A on naa bare naa, a ka naa ka gun yin on ga. ³⁷ Wiin fa be ma ti ne on yira ka ma, sma pepe ma m'a yira.»

14 Yeregunko na feti ko Kwindiekiebareyaburo na feti mane on yin pla. Salakawonkon ko Ten na kma mane dendenmada kia wiin fa to ye Yezu foga yin namakwie on n'a ye. ² Ye mane kwa ye neme ma: «Ke sbete n'a foga fetisangan ma ga, ka te zame naa gwangwana ke ma ga.» ³ Yezu mane ti zama on Simkon gwarama bre Betanikuru on, ya boo on naa ko yeye ko yinkiefa na fenfen yi boo, a ne paga wunnudiayin na, wiin on tetere ko nares. A mane yin na tereba yi fonkon. Ya we naa ononna kiefa we webe n'a kon on yin vunu Yezu onkon on. ⁴ Wiinye kma on mane ti yeye, wakon na kon wora on ba, ye ne kwa ye neme ma: «Ka bo wunnudiayin be yaganon sege re. Wee konkon ti ye na? ⁵ A mane sbete ne zabire gwana na yaan ye na on n'e pere durukma ma.» Ye ne gwangwana ya we ma. ⁶ Nka Yezu on da ye ma: «K'a to dege. Wokon na k'a nina ban? A dafre on ta me ma. ⁷ Bare durukma ti ko ka neme sangan pepe ma. Wiin sangan on dia ka ma pepe, ka sbete ne dafre ta ye ma. Nka me na kon ko ka neme sangan pepe ma ga yo. ⁸ Ya we y'a sbete ye on ta. A wunnudiayin ka me on ma wiin fa to a sitra fonkon. ⁹ Tian na ma ye yira ka ma da sma on ne fanedia yira wiin wen pepe diniyan on, bo ya be wiin fa ta, ye na ye kakiri tugo ko on on n'e yira me.» ¹⁰ Zuda Isikariyote wiin mane kalanmane funpla ko na boo, on mane yaa salakawonkon gun on da ye ma, ye ye kia Yezu ka ye sra on. ¹¹ Y'a domada kon wiin sangan ma, ye on dia ye ma fonkon. Ye on d'a ma, ye ye na gwana pere a ma. N'a bii ononna sangan we ma, Zuda mane wagati

na fonkon yi kia Yezu ta kie na ye sra on. ¹² Kwindiekiebareyaburo na feti na gwerekon naa wiri, ye gwankonmane ye n'e ta salaka na wiin kon we ma on Yeregunkon na onfa on, Yezu ta kalanmane n'a toga on d'a ma: «Wee be kia me Yeregunkon na onfa tetere be ma?» ¹³ Yezu on y'a kalanmane na sma pla fane on da ye ma: «Ka yaa kuru kon on. Ka na kayan konkon boo ma, zoko ne de a onkon on, zio ne ti a on. Ka kon a ma. ¹⁴ A on ko wiin wen, ka yira ononna kon we ma, ye ka na te da, ye yi ko y'a kalanmane na Yeregunkon na onfa on wiin konkon on, ye wee onkon ti? ¹⁵ Kon we na zangan na yire yi boo kon ka ma, wiin on tetere tige we zama na. Ka Yeregunkon na onfa tetere ke ma wen.» ¹⁶ Kalanmane ko yaa ko kuru konkon on, on yaa da ko za wakara Yezu man'e yira ye ma wiin ne. Ye on Yeregunkon na onfa tetere yeye. ¹⁷ Wuro naa ba wiin sangan ma, Yezu ko y'a kalanmane funpla on naa. ¹⁸ Ye mane ti zama on, Yezu on da ye ma: «Ma ye yira ka ma tian na da ka na onnala tiye ne on ko me, on na me ka sma sra on.» ¹⁹ Kalanmane ko pepe nina on ban. Ye pepe tala tala n'a toga ne kwa: «A me ra?» ²⁰ Yezu on da ye ma: «A ki funpla ko na onnala wiin on ye soro ka onfa on ko me. ²¹ Tian na Sona N na yaa wakara Wuro domada na sebe n'e yira wiin ne nka wiin te on n'a ka sra on, gwale na sa ononna te ma. A m'a kon ye on ka kon ga, on mane na fonkon yi a ma.» ²² Ye mane ti zama on, Yezu on buru bii on baraka yira Wuro ma on n'a konkon n'a perepere y'a kalanmane ma on da ye ma: «Ka on bo me on.» ²³ Wona timi a on menefa bii on baraka yira Wuro ma on n'a pere ye ma. Ye pepe on mene a na. ²⁴ A on da ye ma: «Bo me too, wiinye too kon vunu wen ye na, sma na yaan ye ye na. ²⁵ Tian na, ma ye yira ka ma da ma na mene duven na titiri a ma te ma on n'a na wun yi mene Wuro ta kolo on wiin kon ma ga.» ²⁶ Ye on Wuroyirebeturo on tuma yaa Olivutolo ma. ²⁷ Yezu mane da y'a kalanmane ma: «Ka pepe na onkon me onnala to bare ye sebe Wuro domada na sebe on, ye ma na gwaneta wuro, gware ko pepe zanzan. ²⁸ Nka ma on naa winni wiin sangan ma, ma na ti ka zin Galile.» ²⁹ Piyere on d'a ma: «Hali smasere on ne na onkon be to, me na onkon be to abada ga.» ³⁰ Wona te Yezu on d'a ma: «Ma ye yira be ma tian na da sma wuro on yere, sane kokoro da ye paro kanyinna pla na, be na wee me ye na kanyinna saa na on da, ye be me kon ga.» ³¹ Nka Piyere n'a yira n'a sigebe fonkon on da, ye hali ye ne daga kwe siri ko lege, ye ye na ye do bere a ye na abada on da ye y'a kon ga. Ko kalanmanesere pepe on kwe da yee me. ³² Wona timi ye on yaa boo piri boo ma, ye wiin wiri da Zetesemani. Yezu on da y'a kalanmane ma, ye ye tangan wen, ye yaa Wuro me zin on naa. ³³ A mane yaa ko Piyere ko Zake ko Zan. Kuon ko ninabannon man'a foga ononna sangan we ma. ³⁴ A on da ye ma: «Ne nina ban fonkon ma ne te siri na. Ka kon be on ka yin ga.» ³⁵ A ye

¹⁵ Wɔnɔn timi a ɔnɔn da ye ma: «Ka yaa diniyan pepe ɔnɔn, ɔn fanɛdia yira nima pepe ma. ¹⁶ Wiin te ɔnɔn n'ɛ ɔnɔn tian ɔn dian batize, ɔnɔnna te na kisi. Nka wiin te ɔnɔn ma ye ɔnɔn tian ga, ɔnɔnna te na kiti. ¹⁷ Wiinye kma ɔnɔn n'ɛ ɔnɔn tian, ɔnɔnna na kabakoda ta. Ye na ne zini laga n'ɛ wa sma ɔnɔn ɔn mɛ togo. Ye na sidaze bere. ¹⁸ Hali ye ɔnɔn same foga, wɛɛ ɔn ɔnɔn mɛnɛ, a na foyi ta ye na ga. Ye

na ye sra dɛ bagaparere ma, ye kɛnɛ.» ¹⁹ Yezu naa waro y'a bɛreda na ɔnɔn ɔnɔn, ɔn duro ba wuro ɔnɔn, ɔn yaa tangan Wuro digesoro ma. ²⁰ Kalanɔnmanɛ ɔnɔn yaa fanɛdia yira bii pepe ɔnɔn. Matigi man'ɛ diɛma ye ta bara pepe ɔnɔn, ye ne kabakoda ta wiinye ɔnɔn n'a ɔnɔn da ye ta bɛreda tian na ye.]

LUKA

1 Ne mafɔɔkɔ Tewofili, wiinye da ɔɔkɔ mane tɛ ke brɛ, sma na yaan ye man'e tenɔɔn sebe, ² wɔkara sma man'e yira ke ma wiin nɛ. Wiinye kma ɔɔkɔ mane wɔɔnna da wɔ za ye yinna ye na dubisangan ma ɔɔn tɛ fanɛdia na yirasma na, wɔɔkɔ man'e wɔ da wɔ yira ke ma. ³ Wɔɔkɔ ye na mɛ man'e wɔ da wɔ pepe kikiɛ mɛ, n'a bii ye na dubido hɔɔkɔ. Ma n'a za da ma daga n'e sebe n'e nɔkma yira be ma. ⁴ Ma ye sebe wiin fa to be wiinye da wɔ kala n'e wɛ, be sebe n'e ɔɔkɔ n'e kini ɔɔn da ye tian. ⁵ Fanganma Herode ta sin hɔɔkɔ Zudegiamana wɔɔkɔ na, salakawɛta boo mane ti yeyɛ, ye n'a togo wiri Zakari. A mane Abiya ta salakawɛkuru hɔɔkɔ kma na boo. A ta ya mane salakawɛkɔ Arɔɔn timikma na boo, ye n'a togo wiri Elizabeti. ⁶ Ye pepe sma pla mane smatele Wuro yinna hɔɔkɔ ne kwa Matigi ta Ten kɔ a ta yirada pepe ma fɔɔkɔna. ⁷ Elizabeti mane wɔɔkɔkaraya, nɔ sii ha mane ti a ta ga. Ye pepe sma pla bere mane kiegɛ wɛ mɛ. ⁸ Boo kɔkɔ ma, Zakari mane ti salakawɛbara hɔɔkɔ. Bare a mane ti wiinye kuru hɔɔkɔ, wɔɔkɔ ta barateku mane ti. ⁹ Awe Zakari kɔkɔ mane daga kɔ yaa wunnudiafa wɔɔkɔna Matigi ta kɔkɔ hɔɔkɔ wɔɔkɔ we ma bare awe ma vengene mane bere wɔkara salakawɛre wɔ mane daro ne tɛ wiin nɛ. ¹⁰ Sma pepe mane ti wuromɛ hɔɔkɔ sire wunnudiafa wennesangan ma. ¹¹ Matigi ta meleke boo kɔkɔ naa taa wunnudiafa na wennɛdo na digesra ma piri ma, ɔɔn ye yɛrɛ kɔkɔ Zakari ma. ¹² Zakari n'a za wiin sangan ma, a kakiri kɔkɔ yanganmu. A mane kwan fɔɔkɔna. ¹³ Meleke we kɔkɔ d'a ma: «Ka kwan ga Zakari. Wuro bia mɛ foga. Bia ya Elizabeti na nimisininɔ kɔkɔ. Be n'a togo dɛ da Zan. ¹⁴ Be na nihɔɔndiaro na yire yi gun. Sma na yaan ye na nihɔɔndia a ta kɔkɔ na mɛ. ¹⁵ A na tɛ sɔngwaga na Matigi ta. A ha na duven kɔ kɔkɔzinpirefa sii mɛnɛ ga. A na ne paga Wuro ta Ni na ɔɔn n'a bii a wɔɔkɔsangan ma. ¹⁶ A na Isirayɛlenkɔmanɛ na yaan ye ta ye ye zin bere Matigi y'a Wuro ma. ¹⁷ Awe yɛrɛ na ye dɔbe Wuro zin hɔɔkɔ kɔ Wuro ta daberebeta Eli ta sebe kɔ a zugo. A na bɛɛn ka kɔmanɛ kɔ ye tamɛ kɔ ɔɔn damkɔbareyasma ta smatele na. A na zame ta ye n'e yɛrɛ tɛtɛrɛ ne Matigi yɛrɛ.» ¹⁸ Nka Zakari mane meleke we toga ɔɔn da: «Nɛ na ma sebe ne wɔkɔ kɔ tian? Bare mɛ kɔ n'a ya, mɛ pepe kiegɛ wɛ.» ¹⁹ Meleke we kɔkɔ d'a ma: «Mɛ kɔkɔ Gabriyele. Mɛ kɔkɔ taa Wuro kiegɛ ma barate na a ma. A mɛ fanɛ ɔɔn da ma naa kɔ fanɛdia bɛ yira be ma. ²⁰ Nka bia tɛ kɔkɔ ma ne domada kɔ tian ga, wiinye domada wɔ kɔkɔ na tɛ ye na tɛsangan ma, wɔkɔ ye na be na tɛ bobo na,

be sebe ne bere ga fɔɔn yaa kayan ye tɛkɔ ta wiri ma.» ²¹ Zakari mane sie dɛrɛ Wuro ta kɔkɔ hɔɔkɔ. Wiinye kma kɔkɔ mane ti sire n'a yɛrɛ, wɔɔkɔ ne kaba a ta sie dɛrɛ na. ²² Nka a naa sa wiin sangan ma, ɔɔn mane sebe ne bere ye ta ga. Ye kɔkɔ kɔkɔ d'a kɔkɔ zɛda za Wuro ta kɔkɔ hɔɔkɔ. A mane yanmɛ ne yira ye ma, ma ne bere ga. ²³ A ta baratekɔ do naa paga wiin sangan ma, a kɔkɔ bere bige ye brɛ. ²⁴ Zɔkɔ wɔkɔ timi ma, a ta ya Elizabeti kɔkɔ taa tulu na ɔɔn ye yɛrɛ kɔkɔ yɛgɛ koo kɔ bare a mane giati ne kwa: ²⁵ «Mɛ ti wiin wɛɛn basiɛ, Matigi n'e ta ne ma. Wiin fa kɔkɔ mane n'a pere sma kɔ, a wɔkɔ wɛ.» ²⁶ Elizabeti tulu na yɛgɛ konalalo ma, Wuro mane meleke Gabriyele fanɛ Galilegiamana hɔɔkɔ Nazaretikuru hɔɔkɔ ²⁷ danzoro boo ta, ye mane wiin pere nɛmɛ boo ma, ye da wɔkɔ togo ti Zozɛfu. Wɔkɔ mane fanganma Davidi timikma na boo. Ye mane wɔɔkɔna danzoro we togo wiri Mari. ²⁸ Meleke naa kɔ a brɛ ɔɔn d'a ma: «Foo, Matigi ti kɔ be nɛmɛ ɔɔn y'a kien ta be ma.» ²⁹ Nka Mari kɔkɔ wiin sangan ma, a kakiri kɔkɔ yanganmu wɔkɔna bɛreda wɔ ye na fɔɔkɔna. A mane wɔɔkɔna foo we kɔkɔ giati. ³⁰ Meleke kɔkɔ d'a ma: «Ka kwan ga Mari. Bare be wɔkɔna na dia Wuro ta. ³¹ Be na taa tulu na ɔɔn nimisininɔ kɔkɔ, be na n'a togo dɛ da Yezu. ³² A na tɛ sɔngwaga na. Ye na n'a wiri wɔkɔwuro kɔ. Matigi Wuro na n'a bɛma Davidi ta fanganmakware pere a ma. ³³ A na tangan Isirayɛlesi wɔkɔna na sangan pepe ma. Tege na ti a ta fanganmabe na abada ga.» ³⁴ Mari kɔkɔ da meleke ma: «Nɛ na wɔkɔ sebe ne tɛ bare ma kwe zɛ kɔ sin ga.» ³⁵ Meleke kɔkɔ d'a ma: «Wuro ta Ni na zii be ma. wɔkɔwuro ta sebe na pi be ma. Wɔkɔ ye na ye na ne kɔ we wiri da Kini yi, Wuro kɔ. ³⁶ Sege rɛ, be sienɔ Elizabeti wiin kɔkɔ kiegɛ wɛ, wɔkɔ ti kɔ boo nimisininɔ na tulu mɛ, bo n'a yɛgɛ konalalo, awe wiin ye mane kɔkɔ wiri da wɔkɔkaraya. ³⁷ Bare Wuro bana da sii ma ga.» ³⁸ Wɔkɔ tɛ Mari kɔkɔ da: «Ma Wuro ta tere, Be ye yira wiin nɛ, Wuro n'e ta yee.» Wɔkɔ timi meleke kɔkɔ sa n'a to. ³⁹ Wɔkɔna wagati we yere ma yɛ, Mari mane tuma ɔɔn sale yaa Zudegiamana na tola na kuru boo hɔɔkɔ. ⁴⁰ A yaa kɔ Zakari brɛ, ɔɔn bire Elizabeti na. ⁴¹ Elizabeti Mari birekɔ kɔkɔ wiin sangan ma suu, kɔkɔ yingini a kɔkɔ hɔɔkɔ. Elizabeti kɔkɔ paga Wuro ta Ni na ⁴² ɔɔn kɔkɔ yuu ɔɔn da: «Wuro siara ta be ma ɔɔn yalo yàra pepe ma. Be na wiin kɔ we kɔkɔ, a ta siara bere ne ti wɔkɔ ma mɛ. ⁴³ Mɛ kɔkɔ, mɛ na te sie kɔkɔ ne naa ne brɛ? ⁴⁴ Sege rɛ, mɛ bia foo kɔkɔ suu, ne kɔkɔ yingini nihɔɔndiaro ta ne kɔkɔ hɔɔkɔ. ⁴⁵ Matigi wiin

fa yira, tian na n'a do paga. Wɔn ye na be dangamu.»⁴⁶ Wɔn tɛ Mari kɔn da: «Ma Matigi yirebe fɔnka. ⁴⁷ Ne nihɔndia ne na Kisita Wuro ye na. ⁴⁸ Bare a y'a tɛredalo ta degebe sege. Sege ɛ, n'a bii basiɛ ma, dogore pepe na da ma dangamu. ⁴⁹ Bare Sɛpepenate Wuro da na yire ye ta ne ma. Yirebe tɛ a togo ma. ⁵⁰ Wiinye kma kɔn kiu ka a ma, a na ne y'a foro ta wɔn ma sangan pepe ma. ⁵¹ A dayeye ta n' y'a sebe dɔn. A yɛyirebesma zanzanɛ. ⁵² A fanganmɛ laga n'e wa ye ta kwara ma n' yɛmaziɛsma babe yeye. ⁵³ A wufigesma ka zɔnfa na n' frekma laga ye srakoba. ⁵⁴ A y'a kma, y'a baratere Isirayelesi, diɛma. A sanfire y'a foro ta na ⁵⁵ Abrahamu kɔn ye timikma ma sangan pepe ma ga wɔkara a man'e yira ke tamɛ ma wiin nɛ.» ⁵⁶ Mari mane kɔn Elizabeti brɛ yɛɛ saa nɛmɛ, wɔn timi a kɔn bere bige ye brɛ. ⁵⁷ Elizabeti wɔn sangan naa wiri, a kɔn nimisinin kɔn. ⁵⁸ A tangankwɛre kɔn a ta kma naa kɔn wiin sangan ma, ye da Matigi y'a foro na yire yi t'a ma, ye kɔn kwe nihɔndia kɔn lege. ⁵⁹ N' we kɔn na yin koroskɔn kɔn ma, ye kɔn yaa a yaro na. Ye mane kia n'a tɔn togo dɛ a ma n' da Zakari. ⁶⁰ Nka a sie ma dian ga n' da, y'a togo na ne ti Zan. ⁶¹ Ye kɔn d'a ma: «Bia kma na kɔn sii togo mane ti yee ga yo.» ⁶² Ye kɔn yanmɛ n' we tɔn togo a togo na. ⁶³ A kɔn sebefa mɛ ye ta n' togo sebe da Zan. Ye pepe kɔn kaba wɔn na. ⁶⁴ Wɔnna kɔn a kɔn firi, a ne bere ne gun ne Wuro yirebe. ⁶⁵ Ye tangankwɛre pepe mane kwan. Sma mane wɔnna da wɔn pepe yira Zudegiamana na tola pepe kɔn. ⁶⁶ Da kɔn na wɔnma pepe man'e to ye kɔn kɔn ne kwa: «Nɛ wɔnna nimisalo ta da na tɛ?» Matigi ta sebe mane ti a ma tian na. ⁶⁷ Nimisalo we tɔn Zakari mane paga Wuro ta Ni na, a kɔn tuma ne Wuro ta fane yira ne kwa: ⁶⁸ «Yirebe tɛ Matigi Isirayele ta Wuro ma. Bare a sege y'a kma ta n' dɛn. ⁶⁹ A Kisita na kɛnɛ yi sabɛ y'a barateta fanganma Davidi timikma kɔn mɛ ye na. ⁷⁰ Yee a mane pia n'e yira n'a bii fɔn siɛ dɛrɛ ma da kɔn y'a daberebere na kini ye baraka kɔn. ⁷¹ A man'e na do kɔn da, ye ye na ke dɛn ke zugɛ ta kɔn ke na wopasma pepe sra kɔn mɛ. ⁷² Ye ye na y'a foro ta ke tamɛ ma n' ye kakiri to y'a bɛɛn na fɔn yi da. ⁷³ Bare Wuro man'e do kɔn ke tɔn Abrahamu ma, ⁷⁴ ye ye na ke wa ke zugɛ ta yanɛ kɔn tɛ ke ne sbɛ ne bara ta ye ma n' ka ne kwan ga, ⁷⁵ wiin fa to ke sbɛ tɛ sma na kini ye kɔn ye na tele ye na a yinna kɔn kià sirewɔn pepe kɔn. ⁷⁶ A ma bi ne n' han, ye na ne be wiri da wɔwuro ta daberebeta. Bare be na sigɛ Matigi zin wiin fa to be a ta sogo tetere a ma. ⁷⁷ Wiin fa to be yira a ta kma ma mɛ, y'a na n'e kisi, n' ta kakɛ yafa ye ma. ⁷⁸ Bare kià Wuro paga makare kɔn foro na. A na ye to wuro kɔn kɔn kini sabɛ ke ma wiin kɔn wɔkara sin na dɔsasangan ma yi. ⁷⁹ Wiin fa to wiinye kma kɔn ti tunio kɔn siri na dɔngun kɔn, a kini ta wɔn ma, n' ke kan ka siara na sogo kɔn.» ⁸⁰ Nimisalo we mane pra ne yaa, a kakiri ne

pra ne yaa mɛ. A mane kɔn kibekolo kɔn fɔn yaa kayan wiin kɔn ma a ye yɛrɛ dɔn Isirayelesi ma.

2 Wɔnna sangan ma fanganma Ogusite mane fane yira, ye ye dɔmukma ta mara kɔn kma pepe zio n'e togo sebe. ² Wɔnna gweretogasebe we da ye tɛ, Kirinuse ne Sirigiamana wɔnate. ³ Sma pepe mane yaa y'a kire kɔn, wiin fa to ye yaa ye togo sebe. ⁴ Zozefu mane tuma Nazaretikuru kɔn Galilegiamana ma n' yaa Betilehemu, fanganma Davidi ta wɔkɔkuru kɔn Zudegiamana ma bare a mane kɔn timikma na boo. ⁵ A mane yaa ye togo sebe na kɔn y'a dalo Mari wiin mane ti tulu. ⁶ Ye mane ti Betilehemu, Mari kɔn kɔn naa wiri. ⁷ A y'a dan kɔn nimisinin kɔn n'a flɛ zokuro kɔn n'a sianbe kolingo kɔn bare ye ha mane vɛdo gun samaravedo kɔn ga. ⁸ Gwanɛsma kɔn mane ti yeye wola kɔn, ne sian laga kɔn ne yere y'a gwara na wuro kɔn. ⁹ Matigi ta meleke boo na sa ye ma, Matigi ta yirebe na kini kɔn n'e kori, kuun na yire yi kɔn n'e foga. ¹⁰ Nka meleke we kɔn da ye ma: «Ka ka kwan ga. Ma naa dadia kɔn kɔn yira na ka ma, wiinye kɔn na tɛ nihɔndiada na yire ye na sma pepe ta. ¹¹ Sma Davidi ta kuru kɔn, Kisita kɔn ka ta. A Krista, Matigi. ¹² Ka na n'a kɔn wiin fa ma, bo kɔn. Ka na bibi boo za, zokuro ne flɛ a ma, a ne sian kolingo kɔn.» ¹³ Wɔnna kɔn tala kɔn melekekuru na yaan ye kɔn naa taa kɔn bo we, ye ne Wuro yirebe ne kwa: ¹⁴ «Yirebe tɛ Wuro ma wuro kɔn. Wiinye kma da kɔn dia a ma diniyan kɔn, a ta siara tɛ wɔn ma.» ¹⁵ Meleke kɔn naa tuma gwanɛsma kɔn brɛ n' ye bere yaa wuro kɔn wiin sangan ma, ye kɔn da ye nɛmɛ ma: «Ka tɛ ke yaa Betilehemu kɛ. Matigi wiinye da yira ke ma, ke yaa n'e sege.» ¹⁶ Ye mane sale yaa n' yaa Mari kɔn Zozefu za kɔn bibi we, a ne sian kolingo kɔn. ¹⁷ Y'a za wiin sangan ma suu, meleke mane wiinye da yira ye ma nimisalo we ta da na, ye ne wɔn yira. ¹⁸ Wiinye kma pepe kɔn mane wɔnna bereda kɔn kɔn gwanɛsma ta, wɔn ma mane kaba. ¹⁹ Nka Mari mane wɔnna da kɔn pepe to ye kakiri kɔn, n'e giati fɔnka. ²⁰ Wɔn timi gwanɛsma kɔn mane ye bere yaa. Ye mane Wuro ta yirebe na da kɔn n'e yira y'a wɔn kɔn y'a zɛda ye na. Bare meleke man'e yira ye ma wiin nɛ, yee ye pepe mane tɛ. ²¹ Tun tala naa paga, n' we yarok kɔn wiri. Meleke mane wiin togo we yira a sie kɔn sbɛ ne taa tulu na, ye kɔn wɔnna togo we dɛ a ma. ²² Moyizi ta Tɛn wiin fa yira kinibe na, wɔnna wagati mane naa wiri. Mari kɔn Zozefu kɔn yaa kɔn n' we Zeruzalemu wiin fa to ye yaa n'a dɔn Matigi ma ²³ wɔkara ye sebe a ta Tɛn kɔn wiin nɛ n' da: «Sini nimisalo na gwerevɔn yi pepe daga pere Matigi ma.» ²⁴ Tɛn we wiin salaka yira n' da ye daga kwi mɔma pla wele zeneyala mɔma pla wa salaka na, ye wɔnna salaka we wa mɛ. ²⁵ Wɔn da ye tɛ, kɔn boo mane ti Zeruzalemukuru kɔn, a togo ne ti Simeyɔn. A mane sɔntele ne kiu ka Wuro na. Wiin te kɔn na Isirayele kisi, a mane tangan ne wɔn yɛrɛ. Wuro ta Ni mane ti a ma. ²⁶ Wɔn man'a dɔn a ma da sanɛ a

da ye siri, y'a na Matigi ta Dégeweta za. ²⁷ Wuro ta Ni mane fige yaa ko lege Wuro ta kɔnɔn. Yezu na wɔre naa ko lege wiin sangan ma wiin fa to ye Ten na landa ta a ma, ²⁸ Simeyɔn n'a ko ye sra hɔn, ko baraka yira Wuro ma ko da: ²⁹ «Basie Matigi, be wiin doso ta, wɔn paga. Be sbe ne bia barateta to a siri siara hɔn. ³⁰ Bare ne wɔn de bia kisi ma, ³¹ be wiin teterɛ sii pepe ye na. ³² Awe ko na bia kini ko diniyan hɔn kma ma ko yirebe pere bia kma Isirayeles ma.» ³³ Simeyɔn mane wiinye da yira, nimisalo we ko a sie mane kaba wɔn na. ³⁴ Simeyɔn duba ta ye ma ko da Yezu sie Mari ma: «Sege re, Wuro bo nimisalo be dege wiin fa to sma na yaan ye bere, ko tuma, Isirayegiamana hɔn. A na te Wuro ta tagamase na, sma na maga wiin hɔn. ³⁵ A na sma na yaan ye ko hɔn giate sabei sire. A ma bi sie we han, ninabanno na be woro wuro wɔkara kunkwinitaba.» ³⁶ Wuro ta daberebetaya boo mane tiye me, ye n'a togo wiri Ana. A mane Asere timite Fanuyele ta nemedalo. A mane kiege fɔna. A na dan yi ko wiin bangan ta, a mane ko kopra dama ko ta ko hɔn. ³⁷ Wɔn timi a te yafuroya na ko a sii ko yaa wiri ko kienaa ne ko ma naa. A ha mane sa Wuro ta ko hɔn ga. A mane barate Wuro ma sin ne wuro ne sun ka ne Wuro me. ³⁸ Wɔnna wagati we yere ma a mane naa wiri ne baraka yira Wuro ma. Wiinye kma pepe ko mane Zeruzalemu ta kisi yere, a mane nimisalo we da yira ye ma. ³⁹ Ye naa waro wɔnna da ko pepe na wiin sangan ma wɔkara Matigi ta Ten n'e yira wiin ne, ye ye bere yaa Galilegiamana hɔn ko yaa tangan y'a kuru hɔn Nazareti. ⁴⁰ Nimisalo we ko mane pra ne yaa ne fangan gun me. Dato mane ti a hɔn, Wuro ne y'a kien ta a ma. ⁴¹ Ko o ko Yezu na wɔre mane yaa Zeruzalemu Yeregun na feti na. ⁴² Yezu naa ko funpla gun, ye ko yaa ko lege me wɔkara ye mane daro ne te wiin ne. ⁴³ Feti we naa waro wiin ko ma, ko ko sogo bii ko bere bige. Nka Yezu mane ko yeye, ye ma ye ko ko ko ga. ⁴⁴ Ye man'a giati d'a ti ko ye yakwere na ko. Ye sin tala na yuru ta. Wɔn timi ye ko dutige n'a kia y'a kma ko y'a sma bre. ⁴⁵ Nka ye mane kia bana a ma, m'a za ga. Fɔn ye ko ye bere yaa Zeruzalemu ye n'a kia. ⁴⁶ Yin saaro ko ma, ye ko yaa n'a za Wuro ta ko hɔn, a ne tangan Ziwiifu ta kalasma woro hɔn ne ko ye ta, n'e toga me. ⁴⁷ Wiinye kma pepe ko mane ko ta, wɔn mane kaba a ta kakiriprabe na. ⁴⁸ Yezu na wɔre naa n'a za wiin sangan ma, ko kaba fɔna. A sie ko d'a ma: «Ne ko ko na yi be ko ta me na yee? Sege re, me ko be ko nina na ban yi ko mane be kia.» ⁴⁹ Yezu ko da ye ma: «Wɔn na ka ne kia? Ka ko da ma mane daga ne ti ne ko ta ko hɔn ga ra?» ⁵⁰ Nka yewo m'a ta bereda ko ko ga. ⁵¹ Wɔn te a ko bere yaa ko ko Nazareti. A mane ko ye ta. A sie ko mane wɔnna da ko pepe to ye kakiri hɔn. ⁵² Yezu mane pra ne yaa, a ta dato ne yire ne yaa me. A da mane dia Wuro ma ko sma ma me.

3 Fanganma Tiberi ta fanganmabe na ko funkooru ma, Pansipilate ne Zudegiamana wɔnate, Herode ne Galilegiamana wɔnate, a puu Filipu ne Iturewola ko Tirakonite na wola wɔnate, Lizaniyase ne Abilene wɔnate, ² Ane ko Kayifu ne salakawɔre. Wuro domada mane wiri Zakari ko Zan ma kibekolo hɔn. ³ Zan mane Zurudenku do ma giamana pepe yara. A mane kwa sma ma: «Ka ka zugo katra ko batize, Wuro na yafa ka ma k'a kakie na.» ⁴ Wuro ta daberebeta Izayi mane wiin fa yira y'a sabei hɔn, yee wɔnna domada ko do mane paga ko da, ye ko boo ko ko sa kibekolo hɔn, ye ye Matigi ta sogo teterɛ n'a ta somengen telebe fɔna. ⁵ Ye ko pepe daga paga, ye tola ko tolala pepe zi. Ye soga na kwileda daga tele wiinye soga ko gagagaga, ko ko. ⁶ Ye sma pepe na Wuro ta kisi za. ⁷ Zame mane naa ne batize Zan ta, a ne kwa ye ma: «Ko ko, ko te ko da ka ko Wuro woro na ba yi na, ⁸ Ka te k'a teda n'a ko da ka ka zugo katra. Ko giati ye ko ko, ye te ti yi ta wiin ko Abrahamu ga. Bare ma ye yira ka ma da Wuro sbe ne timikma sabei Abrahamu ta ko ko be hɔn. ⁹ Ta ti we wɔsulu ma. Wiin ko pepe ko mane ko manefɔre te ga, ko na kien ko dre togo hɔn.» ¹⁰ Wɔn te zame ko man'a toga, ye ko ko daga ko ta? ¹¹ A mane kwa ye ma: «Zoga ko pla ti wiin te ta, foyi ti wiin ta ga, a wɔnna te ka tala. Ko ti wiin te ta me, wɔnna te daga ko dini ko wiin te ko ti fa ga.» ¹² Lanpotɔre ko mane naa batize na Zan ta ko n'a toga da: «Me na te, ko me daga ko ta?» ¹³ Zan ko da ye ma: «Ten wiin gwanado yira, ka ka ko fan ko ma ga.» ¹⁴ Sɔdasi man'a toga me ko da: «Me ko yo, ko ko me daga ko ta?» A ko da ko ma: «Ka ka gwana lamara n'e ko ko ta fangan na wele ko siereyagabe ta ko ko sii na ga. Nka ka te k'a sara ka kayan.» ¹⁵ Sma mane tangan ne yere ko mabe hɔn. Wiin ti pepe, ko man'a giati da be ma farase ga Zan ko Wuro ta Dégeweta. ¹⁶ Wɔn te Zan ko da ye ma: «Me ka batize zu ko nka boo na naa me timi, wɔnna te ta fangan yireyi me yi ma. Me yere dege a ta kanegɛ na pere ta firi hɔn. Awe ko na ka batize Wuro ta Ni ko togo hɔn. ¹⁷ A ta dugosiofa ti a soro hɔn. A na y'a tin sare n'a kinibe fɔna ko dugonmane ko ka y'a molo hɔn. Nka wiin togo ko wenne mane dibe abada ga, a na ko ka dugoku we ma.» ¹⁸ Zan mane beredaze na yaan ye yira ye ma ye me ne Wuro ta fanedia yira ye ma. ¹⁹ Wɔn te a ko mane giamana wɔnate Herode zarake bare a mane ye puu ta ya Herodiyade ko. Wɔn nii we me, awe Herode mane ko dayaga na yaan ye ta ye me. ²⁰ Wɔn te suu, Herode ko ko dayagaze ta n'e kwe y'a gwere ye ma ye me. A ta te ko mane Zan foga n'a ka kaso hɔn. ²¹ Sma pepe mane yaa batize wiin sangan ma, Yezu ko batize me ko ne ti wuome hɔn. Ye da ye ko, wuro ko ko ko. ²² Wuro ta Ni mane te wɔkara zeneyalo ko zii a ma. Bere ko boo ko sa wuro hɔn, ko da: «Be n'a moronko, be da dia

ne ma fɔɔna.»²³ Yezu y'a bara dutige wiin sangan ma, wɔɔn da ye tɛ a sii ne dɔɔɔ kiofun nɛmɛ gun. Sma man'a giati d'a Zozɛfu nɔ. Zozɛfu ne Heli nɔ.²⁴ Heli ne Mata nɔ. Mata ne Levi nɔ. Levi ne Meliki nɔ. Meliki ne Zanayi nɔ. Zanayi ne Zozɛfu nɔ.²⁵ Zozɛfu ne Matatiyase nɔ. Matatiyase ne Amɔse nɔ. Amɔse ne Nawume nɔ. Nawume ne Esili nɔ. Esili ne Nagayi nɔ.²⁶ Nagayi ne Mahate nɔ. Mahate ne Matatiyase nɔ. Matatiyase ne Simeyi nɔ. Simeyi ne Zoseke nɔ. Zoseke ne Zoda nɔ.²⁷ Zoda ne Zowana nɔ. Zowana ne Eresa nɔ. Eresa ne Zorobabele nɔ. Zorobabele ne Salatiyele nɔ. Salatiyele ne Neri nɔ.²⁸ Neri ne Meliki nɔ. Meliki ne Adi nɔ. Adi ne Kosan nɔ. Kosan ne Elemadan nɔ. Elemadan ne Ere nɔ.²⁹ Ere ne Zezu nɔ. Zezu ne Eliyezere nɔ. Eliyezere ne Zorimu nɔ. Zorimu ne Mata nɔ. Mata ne Levi nɔ.³⁰ Levi ne Simeyɔn nɔ. Simeyɔn ne Zuda nɔ. Zuda ne Zozɛfu nɔ. Zozɛfu ne Zoname nɔ. Zoname ne Eliyakimu nɔ.³¹ Eliyakimu ne Meleya nɔ. Meleya ne Mena nɔ. Mena ne Matata nɔ. Matata ne Natan nɔ. Natan ne Davidi nɔ.³² Davidi ne Zese nɔ. Zese ne Wobede nɔ. Wobede ne Bowazi nɔ. Bowazi ne Sala nɔ. Sala ne Nasɔn nɔ.³³ Nasɔn ne Aminadabu nɔ. Aminadabu ne Adamine nɔ. Adamine ne Arani nɔ. Arani ne Esirɔn nɔ. Esirɔn ne Pɛɛse nɔ. Pɛɛse ne Zuda nɔ.³⁴ Zuda ne Zakɔbe nɔ. Zakɔbe ne Izake nɔ. Izake ne Abrahamu nɔ. Abrahamu ne Tera nɔ. Tera ne Nakɔre nɔ.³⁵ Nakɔre ne Seruki nɔ. Seruki ne Arago nɔ. Arago ne Paleki nɔ. Paleki ne Eɛɛre nɔ. Eɛɛre ne Sala nɔ.³⁶ Sala ne Kayiname nɔ. Kayiname ne Arafakisade nɔ. Arafakisade ne Seme nɔ. Seme ne Nowe nɔ. Nowe ne Lameke nɔ.³⁷ Lameke ne Matusalemɔ nɔ. Matusalemɔ ne Enɔke nɔ. Enɔke ne Zarede nɔ. Zarede ne Malele nɔ. Malele ne Kayiname nɔ.³⁸ Kayiname ne Enɔse nɔ. Enɔse ne Seti nɔ. Seti ne Adama nɔ. Adama ne Wuro nɔ.

4 Yezu paga Wuro ta Ni na ɔn tuma Zurudenku do ma ɔn ye bere naa. Wuro ta Ni man'a yee kibekolo hɔn.² Sitane man'a mama yin kiepla kɔ. A ha mane foyi ɔn wɔɔnna yin kiepla kɔ kɔ ga. Ye naa fɔɔn wiin sangan ma, wu n'a foga.³ Wɔɔn tɛ Sitane ɔn d'a ma: «Be ɔn ma Wuro nɔ, yira bo dɔɔɔ be ma a bere buru na.»⁴ Yezu ɔn d'a ma: «Ye seɛɛ Wuro domada na seɛɛ hɔn da, ye ɔnfa dama ha ɔnɔn woro ga.»⁵ Sitane ɔn fige ba kɔ lege wuro hɔn, ɔn diniyan hɔn giamane pepe kwe n'e dɔɔɔ a ma tala na,⁶ ɔn d'a ma: «Bɔ pepe na kwe ye pere mɛ ma ne ti mɛ soro ma. Be ɔn dian yoloko ne wee, ma na bɔn giamane bɛ kɔ y'a seɛɛ kɔ y'a yirebe pepe pere be ma, ye tɛ be ye na. Bare wiin te da ɔn dia ne ma, wɔɔnna te ma ma ye pere.»⁸ Yezu ɔn d'a ma: «Ye seɛɛ Wuro domada na seɛɛ hɔn da, ye be na yoloko Matigi bia Wuro dama ɔnɔn wee n'a yirebe.»⁹ Sitane ɔn yaa kɔ lege Zerusalemɔ ɔn yaa n'a tabɛ Wuro ta kɔn ɔnɔn ma, ɔn d'a ma: «Be ɔn ne Wuro nɔ, tangan bɛɛ be tigezi.»¹⁰ Bare Wuro domada na seɛɛ n'a yira n'a dɔɔɔ da, ye Wuro na y'a melɛkɛ fane ye naa yere

be na.¹¹ Ye ye na be bii wiin fa to be ka be kaan dun dɔɔɔ hɔn ga.»¹² Yezu ɔn d'a ma: «Ye seɛɛ Wuro domada na seɛɛ hɔn da, ye be ka Matigi bia Wuro taa n'a sege ga.»¹³ Sitane naa n'a mama yee ɔn bana a ma melemele, ɔn ye bɛɛ dɛɛɛɛ a na dɛn ne wagatiza yɛɛɛ.¹⁴ Yezu man'e bere naa Galilegiamana hɔn ne paga Wuro ta Ni na. A togo mane sa yeyɛ wola pepe hɔn.¹⁵ A mane sma kala ye ta Kalakɔn hɔn, sma pepe n'a yirebe.¹⁶ Yezu naa wiri Nazaretikuru hɔn, a mane pra wiin wɛɛn, ɔn kɔ Kalakɔn hɔn Tangantun kɔn ma wɔkara a mane daro ne tɛ wiin nɛ. A naa tuma Wuro domada kala na,¹⁷ ye ɔn Wuro ta daberebeta Izayi ta seɛɛ bii n'e k'a sra hɔn. A wɔɔnna seɛɛ kɔ koba ɔn boo piri boo kala. Ye mane seɛɛ wiin wɛɛn ɔn da:¹⁸ «Matigi ta Ni ti mɛ ma. Wɔɔn ye na a ne dɛɛɛ wiin fa to ma yaa fanedia yira durukma ma. A ne fane wiin fa to ma yaa tɛɛ ta ye ye yɛɛ gun ɔn fue yinna koba. Ye bɛɛ wiinye kma ma, ma dendɛ wɔɔnna na.¹⁹ Matigi na y'a foro ta wiin dɔɔɔ ma, ma hɔn yira.»²⁰ Wɔɔn timi a ɔn seɛɛ we kwini n'a ka a na kɔkɔseta sra hɔn ɔn zii tangan. Wiinye kma pepe ɔn mane ti Kalakɔn hɔn, ye pepe ɔn ye yinna бага a hɔn n'a sege fɔɔna.²¹ Wɔɔn tɛ a ɔn da ye ma: «Ka wiinye domada kɔn Wuro ta seɛɛ hɔn, wɔɔn do paga sma ye mɔsangan yɛɛ ma ka ta.»²² Ye pepe mane Yezu togo ta. A mane kien na fanedia wiinye yira ye ma, ye ne kaba wɔɔnna na. Ye mane kwa: «A hɔn Zozɛfu nɔ ga ra?»²³ Yezu ɔn da ye ma: «Tian na, ma man'e kɔnɔn kɔn da ka na bo dakalo be yira ne ma ɔn da, ye be ɔn ma sutɛta, be pia be yɛɛ kɛnɛ dɛn. Ma mane kɔn da ka na da ne ma mɛ, ye ma wiin fa pepe ta Kapɛrenawɔmukuru hɔn, ye ka hɔn pepe kɔn, ye ma hɔn nɛmɛ ta bɛɛ n'a kuru hɔn mɛ kɛ.»²⁴ Wɔɔn timi a ye bere da ye ma: «Tian na, ma ye yira ka ma da daberebeta ha dɛɛɛbe gun biza hɔn ɔn yalo ye kɔkɔkuru ma ga.²⁵ Ka sege rɛ, Wuro ta daberebeta Eli ta sin hɔn wurokwɛ mane fige wiin sangan we ma fɔɔna dɔɔɔ saa kɔ ne kobi, wu na yire yi ɔn bɛɛ giamana we pepe ma, kɔfuroyàra na yaan ye mane ti Isirayelegiamana hɔn.²⁶ Nka Wuro ha mane Eli fane ye na ɔn bɛɛ ga, hɔn kɔfuroya ɔnɔnna boo dama ta wiin ɔn mane tangan Sarepetakuru hɔn Sidɔngiamana ma.²⁷ Wuro ta daberebeta Elize ta sin hɔn mɛ, wurobukma na yaan ye mane ti Isirayelegiamana hɔn, nka ye na ɔn hɔn kɛnɛ ga hɔn Sirɔn Nama dama.»²⁸ Wiinye kma pepe ɔn mane ti Kalakɔn we hɔn, naa wɔɔnna bɛɛɛda kɔn wiin sangan ma, ye pepe wora ɔn ba fɔɔna.²⁹ Ye ɔn tuma n'a yenyɛn sa kɔ lege kuru timi. Ye ta kuru tangan wiin tolo ma, ye mane kia n'a yɛn n'a dra wɔɔnna tolo we wee.³⁰ Nka Yezu mane dɔɔɔ kɔn ye woro hɔn, ɔn yaa.³¹ Wɔɔn tɛ Yezu ɔn yaa Kapɛrenawɔmu, hɔn Galilegiamana na kire na boo. A mane sma kala wɛɛn Tangantun kɔn ma.³² Ye mane kaba a ta kalanɔn na, bare a mane bere kɔ seɛɛ.³³ ɔn boo mane ti Kalakɔn hɔn, ziniyɔn ne ti kɔn lege. A mane tuma ne ɔnɔn fɔɔna ne

kwa: ³⁴ «Ee Nazaretisɔn Yezu, be kɔnɔn be kɔnɔn kia mé ta? Be naa mé yaga na ra? Ma kɔnɔn da bi kɔnɔn Wuro ta fanɛta na kɔnɔn yi.» ³⁵ Yezu kɔnɔn sare zini we ma kɔnɔn d'a ma: «Kɔnɔn kɔnɔn sa be wa bo kɔnɔn be kɔnɔn.» Ziniyɔn we mane kɔnɔn we bii n'a dra sma pepe zin kɔnɔn saa a kɔnɔn, m'a ba ga. ³⁶ Sma pepe mane kaba ne kwa ye nɛmɛ ma: «Kɔnɔn wee dabɛrɛnɔn sii yee? A bɛrɛ ziniyaga ta kɔnɔn fangan kɔnɔn sebe, ye ne kɔnɔn a ta ne sa sma kɔnɔn.» ³⁷ Yezu togo mane sa giamana we pepe kɔnɔn. ³⁸ Yezu naa sa Kalakɔn kɔnɔn, kɔnɔn yaa Simɔn brɛ. Simɔn ta ya sie kɔnɔn mane toba fɔkɔna. Ye n'e yira Yezu ma, y'a kɛnɛbɛ. ³⁹ Yezu naa zii nɛnɛ a wɔnɔn kɔnɔn, kɔnɔn gwangwana komatogo we ma. Komatogo we kɔnɔn wɛ, ya we kɔnɔn tuma wɔnɔn kɔnɔn tala kɔnɔn n'e mako fɔkɔ. ⁴⁰ Sin do naa bɛrɛ wɛ, komatogaparere sii pepe mane ti wiinye kma ta, ye kɔnɔn fige yaa kɔnɔn ye pepe Yezu brɛ. A kɔnɔn ye sra dɛ ye pepe ma tala tala n'e kɛnɛbɛ. ⁴¹ Ziniyaga mane sa sma na yaan ye kɔnɔn ne kɔnɔn ne kwa: «Be Wuro Nɔ.» Nka Yezu mane gwangwana ziniyaga kɔnɔn ma fɔkɔna, mane dian ye bɛrɛ ga bare ye man'a dɛge kɔnɔn d'a Krista. ⁴² Kɔnɔn naa kie suu, Yezu kɔnɔn sa kuru we kɔnɔn kɔnɔn yaa boo piri ma kiege ma. Zame mane sa yaan n'a kia. Ye yaa n'a za wiin sangan ma, ne kia n'a foga, a ka yaa biza kɔnɔn n'e to ga. ⁴³ Nka Yezu kɔnɔn da ye ma: «Ma daga Wuro ta kolo kɔnɔn da na fanɛdia yira kɔnɔn kiresɛrɛ kɔnɔn mɛ. Bare kɔnɔn ye na Wuro ne fanɛ.» ⁴⁴ Wiinye Kalakɔn kɔnɔn ti Zudegiamana kɔnɔn, a mane fanɛdia yira kɔnɔn kɔnɔn mɛ.

5 Boo kɔnɔn ma Yezu mane taa Zenezaretiparo do ma. Zame na yaan ye mane taa n'a mini wiin fa to ye Wuro domada kɔnɔn. ² A kɔnɔn kɔnɔn kɔnɔn ma pla kɔnɔn za zu do ma. Nɔnɔn mane sa n'e to ne y'a zɛ waa. ³ Yezu kɔnɔn kɔnɔn wɔnɔn kɔnɔn na tala kɔnɔn wiin kɔnɔn mane Simɔn yi kɔnɔn d'a ma, y'a ye kɔnɔn zu kɔnɔn kɔnɔn. A mane tangan koro we kɔnɔn, ne zame kala. ⁴ A naa waro bɛrɛda na wiin sangan ma, kɔnɔn da Simɔn ma: «Koro we kɔnɔn zu na dɛrɛdo kɔnɔn, kɔnɔn timi bi kɔnɔn be tikwɛrɛ ka k'a zɛ dra zu kɔnɔn kɔnɔn na.» ⁵ Simɔn kɔnɔn d'a ma: «Mɛ na te, mé kɔnɔn kɔnɔn kie, ma foyi gun ga. Nka bia tɛ kɔnɔn da ma zɛ dra zu kɔnɔn, ma na n'a dra.» ⁶ Ye kɔnɔn kɔnɔn kɔnɔn dra zu kɔnɔn, kɔnɔn zɛ na yaan ye foga fɔkɔna fɔn ye ta zɛ kɔnɔn dutige ne kɔnɔn. ⁷ Wɔnɔn tɛ ye kɔnɔn ye sra ta ye wɔnɔn kɔnɔn ma koroza kɔnɔn, ye ye naa ye diɛma. Wɔnɔn naa, ye ta kɔnɔn kɔnɔn ma pla pepe kɔnɔn paga, fɔn ne kia ne mige. ⁸ Simɔn Piyere wɔnɔn za wiin sangan ma, kɔnɔn zii yoloko Yezu wee kɔnɔn da: «Matigi, be sabɛ ne na, bare ma kakietɛta.» ⁹ Kuun mane Simɔn kɔnɔn ye tikwɛrɛ pepe foga, ye ta tɛ kɔnɔn mane zɛ na yaan ye gun. ¹⁰ Kuun mane Simɔn yakwɛrɛ Zebede kɔnɔn manɛ Zake kɔnɔn Zan foga mɛ. Nka Yezu mane da Simɔn ma: «Ka kwan ga. Sma kɔnɔn naa kɔnɔn a kɔnɔn, sma be na ne kɔnɔn kwe basie.» ¹¹ Ye mane naa kɔnɔn y'a kɔnɔn zu do ma kɔnɔn frɛ pepe to wɛn, kɔnɔn kɔnɔn Yezu ma. ¹² Yezu ta tɛ kɔnɔn mane ti kuru boo kɔnɔn kɔnɔn, kɔnɔn boo mane ti wɛn, wurobu ne ti a kɔnɔn pepe ma. A naa Yezu za wiin sangan ma, kɔnɔn zii bɛrɛ ye zin sugu kɔnɔn ma, kɔnɔn n'a mɛ ne kwa: «Mɛ na te, be kɔnɔn

dian ye na, be sbɛ ne ne kɔnɔnɛ.» ¹³ Yezu kɔnɔn ye soro kɔnɔn kɔnɔn le a ma kɔnɔn da: «Ma dian. Be kɔnɔn.» Wɔnɔn kɔnɔn tala kɔnɔn kɔnɔn we ta wurobu kɔnɔn wɛ. ¹⁴ Yezu mane d'a ma: «Ka b'e yira kɔnɔn sii ma ga, nka yaa be yɛrɛ kɔnɔn salakawɛta ma. Wɔnɔn timi, Moyizi wiin salaka yira, yaa wɔnɔn wa kɔnɔn n'a kɔnɔn sma ma, ye be kɛnɛ.» ¹⁵ Yezu togo mane sa ne yaa suu. Zame na yaan ye man'e nɛmɛ kwe wiin fa to ye ne kɔnɔn a ta, a n'e kɛnɛbɛ mɛ. ¹⁶ Yezu man'e sabɛ ye na kiege ma wiin fa to a Wuro mɛ. ¹⁷ Boo kɔnɔn ma, Yezu mane ti sma kala kɔnɔn. Fariziyɛn kɔnɔn Tɛn na kma mane tangan a kiege ma. Ye mane tuma Galilegiamana kɔnɔn Zudegiamana na kire pepe kɔnɔn kɔnɔn Zeruzalemukuru kɔnɔn mɛ. Matigi ta sebe mane ti Yezu ta, n'a ta a ne sma kɛnɛbɛ. ¹⁸ Sma kɔnɔn mane naa wiri kɔnɔn muruku boo, a ne sian sianfa ma. Ye mane kia kɔnɔn kɔnɔn lege kɔnɔn kɔnɔn n'a tige Yezu zin kɔnɔn. ¹⁹ Nka ye mane da bo ye tɛnɔn kɔnɔn kɔnɔn gun kɔnɔn lege ga bare zame mane yaan. Wɔnɔn tɛ suu ye kɔnɔn ba kɔnɔn lege zɛn ma kɔnɔn zɛn pra n'a kɔnɔn kɔnɔn n'a zibɛ a ta sianfa ma sma woro kɔnɔn Yezu zin kɔnɔn. ²⁰ Yezu naa sma kɔnɔn ta wɔnɔn mabe kɔnɔn kɔnɔn, kɔnɔn da kɔnɔn we ma: «Ne maa bia kakie yafa be ma.» ²¹ Tɛn na kma kɔnɔn Fariziyɛn kɔnɔn dutige ne giati ne kwa: «Bo kɔnɔn te kɔnɔn Wuro togo yaga yee? Kɔnɔn te kɔnɔn sbɛ ne kakie yafa, a ma tɛ Wuro kɔnɔnɔnɔn dama ga?» ²² Yezu naa n'e ta giatɛ kɔnɔn, kɔnɔn da ye ma: «Wɔnɔn na ka giati yee?» ²³ Dɔn da a ta kakie yafa a ma, wɛlɛ kɔnɔn da a tuma yaa, kɔnɔn pla kɔnɔn, wee yi kɔnɔn yira-dia yi? ²⁴ Nka ma kia ka kɔnɔn da kakie ta yafa na sebe ti kɔnɔn kɔnɔn ta bo diniyan be kɔnɔn.» Wɔnɔn tɛ a kɔnɔn da kɔnɔn we ma: «Mɛ kɔnɔn da yee be ma tuma bia sianfa bii kɔnɔn bige.» ²⁵ Wɔnɔn kɔnɔn tala kɔnɔn kɔnɔn we kɔnɔn tuma sma pepe kɔnɔn na kɔnɔn y'a sianfa bii ne bige ne Wuro yirebɛ. ²⁶ Ye pepe mane kaba ne Wuro yirebɛ. Kuun man'e foga ye ne kwa: «Ke kabakoda za sma rɛ.» ²⁷ Wɔnɔn timi Yezu kɔnɔn sa kɔnɔn yaa lanpotɔta boo za, a ne tangan y'a baratɛdo kɔnɔn. Ye man'a togo wiri Levi. Yezu kɔnɔn d'a ma: «Tuma kɔnɔn ne ma.» ²⁸ Levi kɔnɔn tuma y'a frɛ pepe to ye kɔnɔn kɔnɔn a ma. ²⁹ Levi mane zamaye ta Yezu ye na ye brɛ. Lanpotɔrɛ na yaan ye kɔnɔn smaze mane tangan ne kɔnɔn kɔnɔn kɔnɔn. ³⁰ Fariziyɛn kɔnɔn Tɛn na kma kɔnɔn ye timikma ne dumudumu ne kwa Yezu ta kalanɔn manɛ ma: «Wɔnɔn na ka kɔnɔn ne kɔnɔn lanpotɔrɛ kɔnɔn smayaga?» ³¹ Yezu kɔnɔn da ye ma: «Wiinye kma kɔnɔn kɛnɛ, kɔnɔn mako ha sa sutɛta kɔnɔn ga. Komatogaparere mako kɔnɔn sa a kɔnɔn. ³² Mɛ na smatele wiri na ga nka smayaga wiri na ma naa wiin fa to ye ye zugo katra.» ³³ Sma kɔnɔn mane da Yezu ma: «Zan ta kalanɔn manɛ sun ka kanyinayan na ne Wuro mɛ wɔnɔn Fariziyɛn. Nka bia kalanɔn manɛ kɔnɔn kɔnɔn ne mɛnɛ.» ³⁴ Yezu kɔnɔn da ye ma: «Damorobangan ne tiye, ka sbɛ ne fangan dɛ a mare ma ye sun ka ra? Wɔnɔn sbɛ ne tɛ ga. ³⁵ Nka boo kɔnɔn na wiri yi damorobangan kɔnɔn mane ti kɔnɔn kɔnɔn ga, wɔnɔn sangan ma ye na sun ka.» ³⁶ Yezu mane bo dakalo be yira ye ma ye mɛ kɔnɔn da: «Kɔnɔn zowun bii kɔnɔn zobiri bɛrɛrɛ kɔnɔn lege ga. Wɔnɔn ma tɛ ga, zowun we na

zobiri we bara. Zowun kayan ne gun zobiri ma ga.
³⁷ Sƙƙa duvenwun ka porobiri hƙƙa mɛ ga. Wƙƙa ma tɛ ga, duvenwun we na porobiri we fɛtɛ hƙƙa vunu, ye hƙƙa poro we hƙƙa. ³⁸ Wƙƙa ye na duvenwun daga kɛ porowun hƙƙa hƙƙa. ³⁹ Wiin tɛ hƙƙa duvenbiri mɛnɛ n'a wɛ, wƙƙa te mane kia duvenwun na titiri mɛ ga. Sma tɛ mane kwa, ye duvenbiri diayi hƙƙa ga ra?»

6 Bo Tangantun boo hƙƙa ma, Yezu ne hƙƙa ne hƙƙa bilekoro boo hƙƙa, a ta kalanƙamanɛ hƙƙa bilewƙƙan hƙƙa n'e tigitaga n'e mƙƙa. ² Fariziyen hƙƙa hƙƙa da: «Wiinye da hƙƙa daga tɛ na Tangantun hƙƙa ma ga, hƙƙa hƙƙa ki wƙƙa ta?» ³ Yezu hƙƙa da ye ma: «Wu mane Davidi hƙƙa ye tikwere foga wiin sangan ma, a mane wiin fa ta, ka hƙƙa kala hƙƙa za ga ra? ⁴ A mane hƙƙa Wuro ta hƙƙa hƙƙa. Wiinye buro hƙƙa mane pere Wuro ma, a hƙƙa hƙƙa bii hƙƙa bo hƙƙa hƙƙa pere ye tikwere ma mɛ. Kamasƙƙa hƙƙa sii ha mane daga hƙƙa buro hƙƙa ga hƙƙa salakawere dama.» ⁵ A ye bere da ye ma ye: «Hƙƙa hƙƙa Tangantun hƙƙa hƙƙa.» ⁶ Bo Tangantun boo hƙƙa ma ye mɛ, Yezu hƙƙa naa hƙƙa Kalakoo hƙƙa, ne sma kala. Sƙƙa boo mane ti yeyɛ, a digesoro ne siri. ⁷ Tɛn na kma hƙƙa Fariziyen hƙƙa mane Yezu sege hƙƙa, a hƙƙa ne na hƙƙa we kɛnɛbe Tangantun hƙƙa ma. Ye mane dɛndɛnmada kia a yagabe na. ⁸ Yezu naa n'e ta giati hƙƙa, hƙƙa da hƙƙa srasiri we ma, y'a tuma taa sma zin hƙƙa. A hƙƙa tuma taa. ⁹ Wƙƙa sangan ma Yezu hƙƙa da sma ma: «Ma ka toga, hƙƙa daga dafɔre hƙƙa ta Tangantun hƙƙa ma ra, taa a daga dayaga hƙƙa ta? Sƙƙa daga hƙƙa kisi ra, taa a daga n'a yɛɛ?» ¹⁰ A naa segesege mini ye kiege ma, hƙƙa da hƙƙa srasirita we ma, y'a ye soro sana. Wƙƙa ye soro sana, soro we hƙƙa bere tɛ ye hƙƙa na ye. ¹¹ Ye wora hƙƙa ba hƙƙa. Ye daga wiin fa ta Yezu na, ye hƙƙa dutige ne nɛmɛzɛ hƙƙa na. ¹² Wƙƙa sangan ma Yezu mane ba tolo ma wuromɛ na. A mane hƙƙa kɛ yeyɛ. ¹³ Hƙƙa naa kɛ wiin sangan ma, a hƙƙa y'a kalanƙamanɛ wiri hƙƙa sma funpla dɛge ye hƙƙa, hƙƙa hƙƙa togo dɛ da fanɛsma. ¹⁴ Bo mane Simƙƙa, a hƙƙa togo dɛ mɛ da Piyere hƙƙa puu Andre hƙƙa Zake hƙƙa Zan hƙƙa Filipu hƙƙa Baretelemi hƙƙa Matiye hƙƙa Toma hƙƙa Alife hƙƙa Zake hƙƙa Simƙƙa wiin mane sma magabe hƙƙa mukma ta fanganma ma. ¹⁶ Bo ma Zake hƙƙa Zude hƙƙa Zuda Isikariyɛte wiin hƙƙa mane Yezu ka sma sra hƙƙa. ¹⁷ Yezu naa tuma tolo hƙƙa ma hƙƙa zii hƙƙa hƙƙa, hƙƙa yaa taa gwendege boo hƙƙa. A mane ti hƙƙa y'a kalanƙamanɛ hƙƙa yaan hƙƙa zamɛ na yaan ye mɛ wiinye hƙƙa mane tuma Zudegiamana hƙƙa hƙƙa Zeruzalemukuru hƙƙa. Hƙƙa mane tuma Tire hƙƙa Sidƙƙa yengenzu domakire na hƙƙa hƙƙa. ¹⁸ Ye pepe mane naa ne hƙƙa Yezu ta bereda na. Ye man'a mɛ wiin fa to a n'e kɛnɛbe. Ziniyaga mane ti hƙƙa wiinye kma, hƙƙa hƙƙa mane kɛnɛ mɛ. ¹⁹ Zamɛ pepe mane kia ne le Yezu ma bare sebe mane sa a hƙƙa n'e pepe kɛnɛbe. ²⁰ Yezu hƙƙa y'a kalanƙamanɛ sege hƙƙa da: «Ki wiinye hƙƙa durukma, ka dangamu bare Wuro ta kolo ka yi. ²¹ Wu ti ki wiinye na basie, ka dangamu bare ka na yingin. Ki wiinye hƙƙa hƙƙa basie, ka dangamu bare ka

na zi. ²² Sma hƙƙa ne ka na wu wa ne maga ka hƙƙa ne ka vini ne ka togayɔ yira hƙƙa hƙƙa ye na, ka dangamu. ²³ Ka ne nihƙƙandia hƙƙa hƙƙa we ma ne tigetige nihƙƙandiaro na bare k'a yirebe na ne yire wuro hƙƙa. Yee yewo sma wɔ tamɛ mane Wuro ta daberebere foga ye. ²⁴ Nka gwale na sa ki naforokma ma, bare ka k'a dangamu gun n'a wɛ. ²⁵ Ki wiinye kma hƙƙa ti hƙƙa k'a dongo na frɛ pepe basie, gwale na sa ka ma. Bare wu na ka foga. Ki wiinye hƙƙa zi basie, gwale na sa ka ma bare ka nina na ban, ka ne na hƙƙa. ²⁶ Sma pepe hƙƙa ne ka togafɔƙƙa wiri wiin sangan ma, gwale hƙƙa na sa ka ma. Yee ye tamɛ mane hƙƙa nɛmɛ yira daberebere na hƙƙa hƙƙa ye ye na ye. ²⁷ Nka ki wiinye hƙƙa hƙƙa ne ta, ma ye yira ka ma da ka ka zugi da diabe ka ma. Wiinye kma hƙƙa ka na wu wa, ka dafɔre ta ye ma. ²⁸ Wiinye kma hƙƙa ka voda, ka duba ta ye ma. Wiinye kma hƙƙa ka vini, ka Wuro mɛ ye ma. ²⁹ Wiin tɛ hƙƙa be piri tala wɛbe, be bo tala bere a ma. Wiin tɛ hƙƙa bia zogwaga dɛn be ta, ka maga bia zoslalo pere na a ma ga. ³⁰ Wiin tɛ hƙƙa mɛ be ta, be a ka. Wiin tɛ hƙƙa be soro hƙƙa frɛ dɛn be ta, ka ye nɛmɛ kia a ta ga. ³¹ Ka kia sma wiin fa ta ka ma, ka ne hƙƙa nɛmɛ ta ye ma mɛ. ³² Be da dia wiinye kma ma, a hƙƙa ma hƙƙa dama da hƙƙa dia be ma, be na yirebe gun hƙƙa na ra? Kakiɛtɛre yɛrɛ da dia wiinye kma ma, hƙƙa kma da hƙƙa dia ye ma mɛ. ³³ Wiinye kma hƙƙa dafɔre ta ka ma, a hƙƙa ma hƙƙa ma ka dafɔre ta, ka na yirebe gun hƙƙa na ra? Hali kakiɛtɛre yɛrɛ hƙƙa nɛmɛ ta. ³⁴ Ka hƙƙa wiinye kma ma, da ka na bere fa gun ye ta, a hƙƙa ma hƙƙa hƙƙa ka ku kɛ, hƙƙa te hƙƙa na ka yirebe hƙƙa na? Hali kakiɛtɛre frɛ na ku ka ye nɛmɛ kakiɛtɛre hƙƙa mɛ wiin fa to ye ye nɛmɛ gun mɛ. ³⁵ Ka daga ka zugi da diabe ka ma hƙƙa dafɔre ta hƙƙa ku ka sma hƙƙa hƙƙa ne hƙƙa fa ta gun ma ga. Ka na yirebe na yire yi gun. Ka na tɛ wɔwuro hƙƙa na. Awe hƙƙa dafɔre ta foro na hƙƙa bareyasma ma hƙƙa zugoyagasma ma. ³⁶ Ka makare sma ma wɔkara ka hƙƙa makare wiin nɛ. ³⁷ Ka ka hƙƙa zarake ga, hƙƙa na ka zarake mɛ ga. Ka ka hƙƙa kiti ga, hƙƙa na ka kiti mɛ ga. Ka yafa ta, Wuro na yafa ka ma mɛ. ³⁸ Ka sma ka, Wuro na ka ka. A na k'a yirabefa paga na titigi hƙƙa a ne vunu hƙƙa n'a bebere k'a zogo do hƙƙa. Bare ka yirabe hƙƙa sɛrɛ ma hƙƙa wiin fa, hƙƙa ma ye na ka ye yirabe mɛ.» ³⁹ Yezu mane dakalo boo yira ye ma hƙƙa da: «Fuu sɛ n'e nɛmɛ fuu suru ga. Wƙƙa hƙƙa tɛ, ye pepe sma pla na yaa bɛrɛ wuru hƙƙa. ⁴⁰ Kalanƙan fan yi ye na kalata ma ga. Kalanƙan hƙƙa y'a kala ta n'a do paga wiin sangan ma, a na tɛ wɔkara ye na kalata. ⁴¹ Wiin hƙƙa hƙƙa ti be na plalo hƙƙa hƙƙa hƙƙa na be hƙƙa sege kamasƙƙa hƙƙa sagwaga ne ti bi yɛrɛ hƙƙa hƙƙa, be mane hƙƙa za ga. ⁴² Nɛ na bi sɛ ne da be na plalo ma, y'a tɛ be a hƙƙa hƙƙa hƙƙa wa kamasƙƙa bi mane sege ne be hƙƙa hƙƙa hƙƙa za ga? Daplabɛrɛta, be hƙƙa hƙƙa hƙƙa wa dɛn, hƙƙa timi be sɛ sege zɛ pasaa hƙƙa be na plalo hƙƙa hƙƙa wa. ⁴³ Sƙƙa hƙƙa hƙƙa mane hƙƙa hƙƙa mɛ

ga. ⁴⁴ Sbc̄ ne sb̄e ne kb̄c̄ d̄ēge kb̄c̄ a kb̄m̄ane kb̄c̄ baraka h̄c̄. Sbc̄ ne sb̄e ne kaf̄c̄h̄c̄m̄ane kwire sanfuru ma ga, mane sb̄e ne erez̄en kwire kila ma m̄e ga. ⁴⁵ Sbc̄f̄c̄ daf̄ore ta kb̄ giat̄e na kb̄c̄ ye. Sbc̄h̄c̄ ne dayaga ta kb̄ giat̄e na yaga ye m̄e. Bare ga kb̄c̄ do wiinye da pepe yira, kb̄c̄h̄c̄ kb̄c̄ ti a ta giat̄e h̄c̄. ⁴⁶ W̄c̄h̄c̄ na ka ne wiri da Matigi, Matigi, ma wiinye da yira ka ma, ka mane dian kb̄c̄h̄c̄ na ga? ⁴⁷ Wiin te kb̄c̄ naa ne br̄e kb̄c̄ ne domada kb̄c̄ kb̄c̄ kwa ye ma, ma na kb̄c̄ n̄em̄e na kb̄c̄ ta da kb̄ma yira ka ma. ⁴⁸ A na te ti wk̄kara kb̄c̄t̄geta boo wiin kb̄c̄ wuru s̄en n̄'a d̄ereb̄e kb̄c̄ y'a kb̄c̄ du d̄e tiri ma. Kuu naa paga wiin sangan ma, kb̄c̄ kb̄c̄ naa kb̄c̄h̄c̄ kb̄c̄ we du s̄en kb̄c̄h̄c̄, a ma br̄e ga bare a mane kb̄c̄ge kb̄c̄. ⁴⁹ Nka wiin te kb̄c̄ m̄e domada kb̄c̄, ma kwa ye ma ga, kb̄c̄h̄c̄ te ti wk̄kara wiin kb̄c̄t̄geta kb̄c̄ y'a kb̄c̄ kb̄c̄ kb̄c̄ ma, m̄'a du s̄en ga. Zu na naa wiin sangan ma, kb̄c̄h̄c̄ na kb̄c̄ we kb̄c̄ br̄e kb̄c̄ tala h̄c̄. Kb̄c̄h̄c̄ we mane br̄e melemele.»

7 Yezu naa waro y'a b̄ereda pepe na kb̄c̄ zame, kb̄c̄ kb̄c̄ Kap̄erenaw̄mukuru h̄c̄. ² Sbc̄dasi kb̄c̄nakma na boo ta tere mane pare ne t̄e siri na. W̄c̄h̄c̄ tere we da mane dia ye na te ma kb̄c̄h̄c̄. ³ W̄c̄h̄c̄nate we naa Yezu ta da kb̄c̄ wiin sangan ma, kb̄c̄ Ziwiwu kb̄c̄mlala kb̄c̄ fane ye ye yaa n̄'a m̄e, a naa y'a tere kb̄c̄neb̄e. ⁴ W̄c̄h̄c̄ fan̄esma kb̄c̄ yaa Yezu gun kb̄c̄ n̄'a m̄e kb̄c̄h̄c̄ ne kwa a ma: «Kb̄c̄h̄c̄ we daga diema gun ⁵ bare kià sii da dia a ma, awe ȳere kb̄c̄ kià Kalak kb̄c̄t̄geta.» ⁶ Yezu kb̄c̄ kw̄e yaa kb̄c̄ kb̄c̄. A yaa v̄etra kb̄c̄h̄c̄ kb̄c̄nate we br̄e na wiin sangan ma, kb̄c̄ kb̄c̄ kb̄c̄ sma fan̄e, ye ye yaa yira Yezu ma kb̄c̄ da: «Ne na te, ka be ȳere banab̄e ga bare m̄e daga kb̄c̄ bia kb̄c̄ ne br̄e ga. ⁷ W̄c̄h̄c̄ ye na ma ne ȳere giati da ma d̄ēge be br̄e yuru na nka domada tala dama yira, n̄'a barat̄eta na kb̄c̄ne. ⁸ M̄e ȳere ti fangan sra h̄c̄, kunkwini ni ne ti ne soro ma m̄e. Ma kb̄c̄ da wiin ma, d̄'a yaa yoo, a yaa. Ma kb̄c̄ da wiin ma, d̄'a naa br̄e, kb̄c̄ naa. Ma kb̄c̄ da n̄'a tere ma, d̄'a kb̄c̄ ta o, a kb̄c̄ ta.» ⁹ Yezu kb̄c̄h̄c̄ b̄ereda kb̄c̄ kb̄c̄ wiin sangan ma, kb̄c̄ kaba ye na. A ye zin bere zame ma kb̄c̄ da ye ma: «Hali Isiraȳel̄en̄c̄m̄ane kb̄c̄, m̄e ha bo kb̄c̄h̄c̄ be ta kb̄c̄h̄c̄ m̄em̄e za ga.» ¹⁰ Fan̄esma kb̄c̄ bere da ye yaa wiri, tere we kb̄c̄ kb̄c̄ne w̄e. ¹¹ W̄c̄h̄c̄ timi Yezu kb̄c̄ yaa kuru boo h̄c̄, ye da Nayine. A ta kb̄c̄h̄c̄m̄ane kb̄c̄ zame na yaan ye mane ti kb̄c̄ lege. ¹² A yaa v̄etra kuru we na kuledo ma wiin sangan ma, kirekma ne sa kb̄c̄ kb̄c̄ boo na soro. Awe kb̄c̄ we dama kb̄c̄ mane ti ye sie ta, sie we ne ȳc̄furoya m̄e. Sma na yaan ye mane ti kb̄c̄ sie we. ¹³ Matigi naa n̄'a za wiin sangan ma, a na makare n̄'a foga. A kb̄c̄h̄c̄ d̄'a ma, y'a ka kb̄c̄ ga. ¹⁴ W̄c̄h̄c̄ timi a kb̄c̄ ye kb̄c̄ne kb̄c̄ le sarabifa we ma, a na bisma kb̄c̄h̄c̄ taa. Yezu kb̄c̄ da: «Yali, ma ye yira be ma, tuma.»

¹⁵ W̄c̄h̄c̄ t̄e soro we kb̄c̄h̄c̄ tuma tangan ne br̄e. Yezu n̄'a pere a sie ma. ¹⁶ Sma pepe mane kwan ne Wuro yireb̄e ne kwa: «Wuro ta dabereb̄eta na yire yi sa ke kb̄c̄. Wuro sege y'a kma ta.» ¹⁷ Yezu togo mane sa Zudegiamana pepe kb̄c̄ kb̄c̄ a na kiego ma kire pepe kb̄c̄ m̄e, a ta t̄eda

ye na. ¹⁸ Zan ta kb̄c̄h̄c̄m̄ane mane naa kb̄c̄h̄c̄ t̄eda w̄ pepe yira awe Zan ma. ¹⁹ A kb̄c̄h̄c̄ n̄'e na sma pla wiri n̄'e fan̄e, ye ye yaa Yezu toga, ye wiin te kb̄c̄h̄c̄ na naa, kb̄c̄h̄c̄ n̄'awe ra, ye taa ke daga kb̄c̄h̄c̄ ȳere? ²⁰ W̄c̄h̄c̄ sma w̄ yaa Yezu gun, kb̄c̄ d̄'a ma: «Batizeta Zan m̄e fan̄e da ke naa be toga, ye wiin te kb̄c̄h̄c̄ na naa, y'a bi ra, ye taa ke daga kb̄c̄h̄c̄ ȳere?» ²¹ W̄c̄h̄c̄ wagati we ȳere ma Yezu mane sma na yaan ye ta laganuru wa ye ma, n̄'e tabada w̄e ne zini laga ne fue na yaan ye yinna kb̄c̄h̄c̄. ²² A mane da Zan ta fan̄esma kb̄c̄ ma: «Ka wiinye da za, kb̄c̄h̄c̄ wiinye b̄ereda kb̄c̄h̄c̄, ka yaa kb̄c̄h̄c̄ yira Zan ma, ye fue z̄e, murukue ne yaa, komayagafakma ne kb̄c̄ne, d̄ungure ne kb̄c̄h̄c̄, sara ne winni, durukma ne fan̄edia kb̄c̄h̄c̄. ²³ Wiin te ta kb̄c̄h̄c̄ m̄abe kb̄c̄h̄c̄ na yaga m̄e ye na ga, kb̄c̄h̄c̄h̄c̄ te dangamu.» ²⁴ Zan ta fan̄esma kb̄c̄ yaa w̄e timi, Yezu n̄'a da yira zame ma ne kwa: «W̄c̄h̄c̄h̄c̄ ka yaa kb̄c̄h̄c̄ sege kibekolo h̄c̄? Pangan wiin kb̄c̄h̄c̄ yingini ra? ²⁵ A kb̄c̄h̄c̄ ma kb̄c̄h̄c̄h̄c̄ ka yaa kb̄c̄h̄c̄ sege? Sbc̄h̄c̄ na b̄ege yi ra? Sege r̄e, wiinye kma kb̄c̄h̄c̄ b̄ege ne fanganmaz̄c̄h̄c̄f̄a kb̄c̄h̄c̄, kb̄c̄h̄c̄h̄c̄ tangan fanganmak̄c̄h̄c̄ kb̄c̄h̄c̄. ²⁶ W̄c̄h̄c̄h̄c̄ ka yaa kb̄c̄h̄c̄ sege? Wuro ta dabereb̄eta ra? Tian na, ma ye yira ka ma d̄'a fan̄e yi dabereb̄eta ma. ²⁷ Wiin te we ta da kb̄c̄h̄c̄ yira Wuro domada na seb̄e kb̄c̄h̄c̄ kb̄c̄ da, ye bo ma n̄'a fan̄eta fan̄e be zin a yaa bia sogo t̄et̄ere n̄'a tige, a kb̄c̄h̄c̄h̄c̄ te. ²⁸ Ma ye yira ka ma da wiinye kma pepe kb̄c̄h̄c̄ kb̄c̄h̄c̄ ya ta, kb̄c̄h̄c̄h̄c̄ ti ye kb̄c̄h̄c̄ wiin kb̄c̄h̄c̄ fan̄e yi Zan ma ga. Nka hali kb̄c̄h̄c̄, Wuro ta kolo kb̄c̄h̄c̄ slalo yi fan̄e yi a ma. ²⁹ Zame pepe kb̄c̄h̄c̄ lanpot̄ore mane kb̄c̄h̄c̄ a ta, ye mane Wuro ta telebe kb̄c̄h̄c̄ kb̄c̄h̄c̄. W̄c̄h̄c̄ ye na ye mane batize Zan ta. ³⁰ Wuro wiinye da giati n̄'e tige sma ye na, Fariziyen kb̄c̄h̄c̄ Ten na kma maga kb̄c̄h̄c̄h̄c̄ na, bo kb̄c̄h̄c̄ kb̄c̄h̄c̄ t̄e ye kb̄c̄h̄c̄ ma mane dian batize Zan ta ga. ³¹ W̄c̄h̄c̄h̄c̄ ma na smakma yirabe kb̄c̄h̄c̄ kb̄c̄h̄c̄? W̄c̄h̄c̄h̄c̄ ye sb̄e ne kayan̄e kb̄c̄h̄c̄ kb̄c̄h̄c̄? ³² Ye ti wk̄kara wiinye nimisala kb̄c̄h̄c̄ tangan wisoga kb̄c̄h̄c̄ ne kb̄c̄h̄c̄h̄c̄ ne kwa n̄em̄e ma. Mé tola p̄en ka ma, ka ma nimi ga. Mé sak̄h̄c̄ wiri ka ma, ka ma kb̄c̄h̄c̄ ga. ³³ Batizeta Zan naa, mane buru kb̄c̄h̄c̄ ga, mane duven m̄ene ga. Ka da, ye ziniȳo ti kb̄c̄h̄c̄ lege. ³⁴ Sbc̄h̄c̄h̄c̄ naa, ne kb̄c̄h̄c̄ ne m̄ene. Ka ne kwa, ye kb̄c̄h̄c̄ korokun ne m̄eneyinginta, y'a lanpot̄ore kb̄c̄h̄c̄ kakietere maa. ³⁵ Nka Wuro kb̄c̄h̄c̄m̄ane pepe dat̄o kb̄c̄h̄c̄h̄c̄ kb̄c̄h̄c̄ fa na tele yi.» ³⁶ Fariziyen boo mane Yezu wiri, y'a naa kb̄c̄h̄c̄ ye ta. Yezu yaa a br̄e, kb̄c̄h̄c̄h̄c̄ tangan zama na. ³⁷ Vunat̄eya boo mane ti kb̄c̄h̄c̄h̄c̄ kuru we kb̄c̄h̄c̄. A naa kb̄c̄h̄c̄ da Yezu ti ne kb̄c̄h̄c̄ Fariziyen we br̄e, a kb̄c̄h̄c̄h̄c̄ naa kb̄c̄h̄c̄ ȳinkiefa na f̄enf̄en yi na tereba yi boo, a ne paga wunnudiaȳin na. ³⁸ A naa taa timi ne kb̄c̄h̄c̄h̄c̄, a yinnazio ne zii Yezu kaen ma, a n̄'e sis̄o kb̄c̄h̄c̄ ye kb̄c̄h̄c̄h̄c̄ ne ȳin we sini ye ma. ³⁹ Wiin Fariziyen kb̄c̄h̄c̄ mane Yezu wiri zama na, kb̄c̄h̄c̄ naa kb̄c̄h̄c̄h̄c̄ da kb̄c̄h̄c̄ za wiin sangan ma, kb̄c̄h̄c̄h̄c̄ ne giati ne kwa ye kb̄c̄h̄c̄h̄c̄ kb̄c̄h̄c̄, ye bo kb̄c̄h̄c̄h̄c̄ be mane Wuro ta dabereb̄eta, ye bo ya be kb̄c̄h̄c̄h̄c̄ le a ma, y'a man̄'a d̄ēge kb̄c̄h̄c̄ kb̄c̄h̄c̄ d̄'a vunat̄eya. ⁴⁰ W̄c̄h̄c̄h̄c̄ t̄e Yezu kb̄c̄h̄c̄ b̄ereda bii kb̄c̄h̄c̄h̄c̄ d̄'a ma: «Sim̄c̄h̄c̄, domada kb̄c̄h̄c̄h̄c̄ ti ne ta n̄'e yira be ma.» Sim̄c̄h̄c̄ kb̄c̄h̄c̄h̄c̄ d̄'a ma, y'a ye yira, yi na te. ⁴¹ Yezu kb̄c̄h̄c̄h̄c̄ d̄'a

ma: «Schn booo ta ku mane ti sma kkn pla na. Gwanafuro zckoo (500) na ku ti bo na, gwanafuro kieplafun na ku ne ti bo na. ⁴² Gwana mane ti ye na schn ta y'a ku ta sara na ga. Wchn tε kute we kkn sma pla k ta ku yafa ye ma. Yira wa, wchnna sma pla k ta kkn, we yi ma kute we da na dia yi?» ⁴³ Simchn kkn d'a ma: «Mia giati d'a wiin te ye kkn mane yaan ye, a wchn.» Yezu kkn d'a ma: «Ye tian.» ⁴⁴ Wchn timi a ye bere ya we bre piri ma kn da Simchn ma: «Be kkn ti bo ya na ga? Mε k be bre, be ma kanwezio pere ne ma ga. Bo ya be mε kaen lere k ye yinnazio n'e sis k ye wknwkn sogo. ⁴⁵ Mε k bi bre wiin sangan ma, be ma yoloko ne wee ga, nka bo ya yoloko kkn ne kaen na. ⁴⁶ Be yin ka ne kkn ma ga, nka bo ya be wunnudiayin sini mε kaen ma. ⁴⁷ Wchn ye na ma ye yira be ma d'a ta dadiamabe na yire yi ye na a ta kakieyan k pepe yafa a ma. Zckg yafa wiin te ma, wchnna te ta dadiamabe tε mane fiin ga.» ⁴⁸ Wchn timi Yezu kkn da ya we ma, y'a ta kakie yafa a ma. ⁴⁹ A zckwknere ne giati ne kwa ye kkn kkn, ye bo kkn be, k te kkn ne sma ta kakie yafa ye ma? ⁵⁰ Yezu kkn da ya we ma: «Bia wknmabe be kisi, yaa siara kkn.»

8 Wchn timi Yezu mane kiregwagegwage k kireslala yara ne Wuro ta kolo kkn da na fanedia yira. A ta kalanmmane sma funpla mane yara k lege. ² Yara kkn mane ti k lege mε. A mane wchnna yara k kenεbe kn n'e ta laganuru wa ye ma, kn zini laga n'e wa ye kkn. Ye na schnnala togo mane ti Mari, ye da Magadaladalo. Zini kopra mane sa kkn kkn. ³ Bo mane Herode ta kkn-dasikuru wknmate Suza ta ya, ye mane kkn togo wiri da Zane. Bo ma Suzani k kkn yaraε na yaan ye mε. Ye pepe mane Yezu k y'a kalanmmane mako kkn k ye sra kkn frε. ⁴ Sma ta tε kkn mane sa kire pepe kkn, ne naa Yezu bre, zame na yaan ye ta tε kkn mane ti Yezu kiego ma, kkn tε a kkn dakalo booo yira ye ma ⁵ kn da: «Tugota booo mane sa tugota na, a mane ti tugofredre kkn, tugofre kkn kkn bere sogo do ma. Sma n'e kknkkn, yala n'e pepe bra. ⁶ Kkn mane bere mege kkn kn faga. Wchn timi ye kkn kwie bare kkn na yaan yi mane tiye ga. ⁷ Kkn mane bere kile woro kkn. Kile naa kwe faga k kkn, n'e tu. ⁸ Kkn mane bere lagaforkkn kn faga kn pra kn kkn mane zckozckkn.» Wchn timi a kkn da: «Tra ne ti wiin te ta, kkn.» ⁹ Yezu ta kalanmmane man'a toga, ye wchn kkn wchnna dakalo we kkn? ¹⁰ Yezu kkn da ye ma: «Wuro ta kolo kkn da na bunu ta kkn pere ki kkn ma nka ye yira k sere ma dakala kkn kkn wiin fa to ye ne sege, kn ka ne zε ga, ne kkn, kn ka ne bereda kkn kkn ga.» ¹¹ Bo dakalo we kkn. Tugofre kkn Wuro domada. ¹² Wiinye kkn bere sogo do ma, wchn ti wknara wiinye kma kkn wchnna domada kkn kkn, kkn timi Sitane naa, kn naa n'e wa ye kakiri kkn wiin fa to ye ka naa kkn ye ma kn kisi ga. ¹³ Wiinye kkn bere mege ma, wchn ti wknara wiinye kma kkn wchnna domada kkn kkn kkn nihkndiaro, nka sile ti ye ta ga. Wknmabe ti ye kkn kkn yee dama nka mamasangan kkn naa wiri suu,

ye domada kkn dra. ¹⁴ Wiinye kkn bere kile woro kkn, wchn ti wknara wiinye kma kkn wchnna domada kkn kkn nka diniyan kkn da na ninabann kkn naforoda kkn nihkndiada sra kkn, a sanfire ye da, ye sbe n'e ye ye gun ga. ¹⁵ Wiinye kkn bere lagaforkkn kkn, wchn ti wknara wiinye kma kkn wchnna domada kkn kkn kkn kkn kkn kkn kkn foro, kn kwa ye ma, ye kkn sbe fa na yire yi kkn. ¹⁶ Skn sii fintina mulu kn fa sugu a ma ga. Y'a tige sianfa we mε ga. Y'a tige fintinadefa ma wiin fa to wiinye kma kkn kkn, wchn ne zε a na. ¹⁷ Skn wiin fa kkn, kkn na zε. Bunu na da pepe na sa sire. ¹⁸ Ka ka ye ye kkn k'a mda na. Bare ga, fa ti wiin te ta, ye na kkn bere kkn yi ma. Foyi ti wiin te ta ga, hali wiin kkn ye ye kkn na ne ti a ta, kkn na kkn a ta. ¹⁹ Yezu sie kkn a na plala man'a kia. Ye mane sbe ne wiri a bre ga zame ta yaan sra kkn. ²⁰ Skn booo kkn naa yira a ma, y'a sie kkn a na plala taa sire ne toga a na. ²¹ A kkn da ye ma: «Wiinye kma kkn Wuro domada kkn kn n'e ka y'a tεda kkn, wchn kkn mε sie kkn mε na plala.» ²² Booo kkn ma, Yezu kkn y'a kalanmmane mane kkn koro booo kkn. Yezu kkn da ye ma, ye ye tε ye kwire zukwiri ma. ²³ Ye mane ti koro we kkn ne yaa, Yezu kkn sian ne yin. Wchnna kkn kkn panganye kkn kkn tuma zu ma. Koro mane paga zu na, ne tε mige na. ²⁴ Ye kkn ye kkn Yezu bre kn n'a winni kn d'a ma: «Mε na te, bo ke ti ne mige wa.» Yezu naa winni, kn sare pangan kkn zu ma, ye pepe kkn taa. ²⁵ Yezu kkn da kalanmmane kkn ma: «Wee k'a wknmabe ti?» Ye mane kwan kn kaba wchnna da kkn na, ne kwa ye neme ma: «Bo kkn kkn te? Pangan kkn zu pepe ne kkn a ta.» ²⁶ Ye naa yaa wiri Gerasakma ta giamana kkn Galilegiamana zin. ²⁷ Yezu naa sa koro kkn wiin sangan ma, kuru we kkn kkn booo kkn naa n'a ten. Zini mane ti kkn lege. Wchnna kkn we mane sie dεre mane zogo ka ga. A ha mane ti kkn ga, kkn kkn a mane kkn. ²⁸ A Yezu za wiin sangan ma, kn kkn kkn yuu kn naa bere a wee kn da: «Wuro kkn Yezu, wchn kkn ti mε kkn bi? Ma be mε da be ka ne yanne ga.» ²⁹ Yezu mane da zini we ma, y'a sa ye wa kkn we kkn, kkn kkn mane tε a kkn wchnna bereda kkn yira. Bare kkn kkn na, zini we man'a foga, ye n'a pere kkn bala na kkn a kkn na. Nka a mane wchnna perefre kkn pepe kkn, zini we ne yaa kkn lege kibekolo kkn. ³⁰ Yezu man'a toga a togo na. A kkn da: «Mε togo ti zame na yaan ye.» Bare zini na yaan ye kkn mane ti a kkn. ³¹ Zini we mane Yezu mε, y'a ka ye laga ye dra wuragwaga kkn ga. ³² Tegekuru booo mane neme tolo ma, zini we kkn Yezu mε, y'a tε ye yaa kkn wchnna tege kkn kkn. Yezu kkn dian. ³³ Zini we kkn sa kkn we kkn, kn yaa kkn tege kkn kkn. Tegekuru we pepe kkn yiri yaa zii tolo na zido kkn, kn yaa bere zu kkn, kn siri. ³⁴ Tege kkn na nesma naa wchnna da kkn za wiin sangan ma, kn kkn yaa n'e yira kkn kkn kkn lagakma ma. ³⁵ Sma mane sa da ye yaa n'e kkn sege. Ye yaa wiri Yezu bre, kn zinifigeta we za mε. Ye mane kwe ne tangan a yinnama ne kkn, zogo ne ti a mogo kkn.

Sma kwan. ³⁶ Zinifigeta we kene wiinye kma kwan na, kwan n'a kene kwan yira kwan sere ma. ³⁷ Wonna sangan ma kuun mane Gadarakma pepe foga, ye pepe ne Yezu me, y'a sa y'a giamana hwa. Yezu kwan koro hwa, kwan ye bere yaa. ³⁸ Zini sa wiin kwan we hwa, kwan mane Yezu me, y'a te ye yaa kwan lege. Nka Yezu man'a bigebe kwan d'a ma: ³⁹ «Wuro wiinye da ta be ma, yaa be bre kwan n'e pepe yira sma ma.» Yezu mane wiinye da ta kwan we ma, a mane yaa ye bre n'e yira ne fwa kwan kwan kuru kwan hwa. ⁴⁰ Yezu naa ye bere yaa ye tumado hwa wiin sangan ma, sma pepe man'a kia ze na. Ye pepe man'a yere. ⁴¹ Kwan boo mane naa, ye n'a wiri Zayirusi. A mane Kalakwan nakma na boo. A naa zii yoloko Yezu wee kwan n'a me, y'a naa ye bre. ⁴² Bare nemedalo kwan nala legelege kwan mane ti a ta, kwan mane dkw funpla neme gun. Wonna kwan we mane te siri na. Yezu mane ti yaa hwa kwan lege, zame ne kwan a ma yaan fwa kwan n'a yenyen. ⁴³ Ya boo mane tiye, wiin kwan mane yanne y'a landa ta dkw funpla kwan. A man'e sra hwa fre pepe pere sutasma ma, kwan na kwan sii ma sbe n'a kenebe ga. ⁴⁴ Wonna ya we kwan ye dkw Yezu timi kwan le a ta zogo dan ma. Wonna kwan tala hwa a ta landa kwan we. ⁴⁵ Yezu kwan da: «Kwan te kwan le ne ma?» Ye pepe ta te kwan mane wee, kwan te Piyere kwan d'a ma: «Me na te, bi yere kwan da zame be kori ne be yenyen.» ⁴⁶ Nka Yezu kwan da: «Boo kwan le me ma bare ma kwan da boo sebe sa ne hwa.» ⁴⁷ Ya we naa n'a za wiin sangan ma, kwan da ye sbe n'e ta ye kwan ka kwan ga, a kwan smasma naa zii bere Yezu wee. A mane lee a ma wiin kwan na, kwan a mane kene wiin ne kwan kwan tala hwa ye sin me, a kwan kwan yira zame pepe kwan na. ⁴⁸ Yezu kwan d'a ma: «Yaa siara hwa ne kwan. Bia kwan mabe kwan be kenebe.» ⁴⁹ Yezu mane ti kwan bereda kwan hwa ye, kwan boo kwan tuma Kalakwan nakmate Zayirusi bre kwan naa d'a ma: «Be kwan siri we. Ka ke na te yanne titiri ga.» ⁵⁰ Nka Yezu kwan bereda kwan kwan wiin sangan ma, kwan da Zayirusi ma: «Ka kwan ga. Yankwan mabe gun dama, be kwan na kene.» ⁵¹ A naa wiri Zayirusi bre wiin sangan ma, ma dian kwan sii kwan kwan ye neme kwan kwan ga, kwan Piyere kwan Zan kwan Zake kwan kwan we kwan kwan a sie dama. ⁵² Sma pepe mane nimisalo we sakwan kwan ne paro. Yezu kwan da ye ma: «Ka ka kwan ga. Dalo we siri ga, a yin.» ⁵³ Ye man'a zi fwa kwan, bare ye mane kwan d'a siri. ⁵⁴ Nka Yezu naa n'a soro foga kwan d'a ma: «Ne kwan tuma.» ⁵⁵ A ni kwan ye bere kwan a hwa ye. Wonna kwan hwa a kwan tuma. Yezu kwan da, ye ye kwan pere a ma. ⁵⁶ Kwan we na kwan kwan kaba kwan na da na. Yezu kwan da ye ma, ye ye ka da y'e yira kwan sii ma ga.

9 Yezu mane y'a kalamane sma funpla wiri kwan sebe kwan fangan pere ye ma zini pepe ma, ye ne sbe ne komatogaparere kenebe me. ² A man'e fane, ye ye yaa Wuro ta kolo na da yira kwan komatogaparere kenebe. ³ A mane da ye ma: «Ka ne yaa, ka ka fa bii ka sra hwa ga, gwangan wele poro wele kwan fa wele gwana.

Ka ka kwan na foyi bii ga. Ka ka zoga kwan plapla bii me ga. ⁴ Ye kwan ka foga ka kwan wiin ween pepe, ka kwan ween kwan yaa ka beresangan wiri. ⁵ Wiinye kwan ma ka foga ga, ka na sasangan ma kwan kuru we hwa, ka k'a kanege na tulu kwangwaga ye ma. Wonna na te ka siere na.» ⁶ Kalamane kwan mane yaa kire pepe yara. Ye mane fanedia yira ne komatogaparere kenebe bii pepe hwa. ⁷ Giamana kwan nakmate Herode naa kwan da kwan pepe kwan, a kakiri kwan yanganmu bare kwan mane kwa, ye Zan kwan winni sa sara kwan. ⁸ Kwan mane kwa me, ye Eli kwan naa ye kwan sma ma. Kwan ne kwa, ye Wuro ta daberebere na gwere ye na boo kwan ye bere winni. ⁹ Herode kwan da: «Me mane Zan kwan kwan. Me wiin te be ta da kwan, kwan kwan te?» A mane Yezu kia ze na. ¹⁰ Yezu ta fanesma naa ye bere naa, ye mane wiinye da pepe ta, ye n'e pepe yira Yezu ma. A n'e foga yaa kwan kwan ye sana Betesayidakuru bre piri ma. ¹¹ Zame naa n'e kwan kwan wiin sangan ma, kwan kwan a ma. Yezu mane kwa ye ma ne Wuro ta kolo hwa da yira ye ma. Wiinye mane pare, a kwan kwan kenebe. ¹² Bo lii naa ne ba wiin sangan ma, a ta kalamane sma funpla kwan kwan ye dkw a na kwan d'a ma, y'a zame to ye yaa kire kwan kwan kura na wiin fa to ye yaa siando kwan kwan kia. Ye bare ye ti wiin ween, ye kwan kibekolo. ¹³ Yezu kwan da ye ma: «Ki yere kwan pere ye ma ke.» Ye kwan da, ye foyi ti kwan soro ma ga a ma te buro kwan kwan kwan ze kwan pla dama yee ga. Ye kwan kwan ye kwan ne daga yaa kwan fretere kwan zame be pepe ma. ¹⁴ Sma kwan mane nimisini sma sana kwan (5,000) wa. Yezu kwan da y'a kalamane ma, ye y'e tanganbe kurumakuruma, sma kieplafunfun neme. ¹⁵ Kalamane kwan kwan n'e ta yee kwan sma kwan pepe tanganbe. ¹⁶ Yezu naa buro kwan kwan kwan ze kwan pla kwan bii kwan ye kwan duro, kwan baraka yira Wuro ma ye ye na, n'e kwan n'e pere y'a kalamane ma, ye y'e perepere zame ma. ¹⁷ Ye pepe mane kwan kwan yingin. Ye kwan kwan kwan kwan kwan, ye kwan kwan kwan funpla paga. ¹⁸ Boo kwan ma Yezu mane ti wurome kwan ye sana. A ta kalamane mane ti kwan lege. A n'e toga da ye ma: «Sma ta giate ma, me kwan te?» ¹⁹ Ye kwan d'a ma: «Kwan da, ye be batizeta Zan. Kwan da, ye be Eli. Kwan da, ye be Wuro ta daberebere na gwere ye na boo wiin kwan winni.» ²⁰ Yezu kwan da ye ma: «Ki kwan yo, ki da ma kwan te?» Piyere kwan bereda bii kwan da: «Be Wuro ta Degeweta.» ²¹ Yezu man'e yira n'e sigebe ye ma kwan, ye ye ka da y'e yira kwan sii ma ga. ²² A mane da ye ma: «Kwan kwan na yanne kwan, kwan mlala kwan salakawevore kwan Ten na kwan maga a kwan n'a yee. Yin saaro kwan a na winni.» ²³ Wonna kwan timi a kwan da zame pepe ma: «Wiin te kwan ne kia kwan me ma, a daga maga ye yere kwan, kwan ye na kwangwagas kwan kwan pepe ma kwan ne ma. ²⁴ Wiin te kwan ne kia ye ni kisi, a na kwan a hwa. Wiin te kwan kwan ye ni kwan me ye na, kwan na ye ni kisi. ²⁵ Wonna diniyan kwan fre pepe ta gun kwan kwan kwan ma, a kwan ne na fire wele kwan ye yere yaga? ²⁶ Bare wiin te kwan piri me kwan n'a bereda sma kwan kwan»

na, yee סכנ נכ na piri ככ ונכנna te ye berenasangan ma y'a yirebe חכ כ ye תכ ta yirebe חכ כ a ta מעלע. ²⁷ Tian na, ma ye yira ka ma wiinye kma חכ ti בע, ye na ככ na siri ye ככנכ ma דע Wuro ta kolo ma ga.» ²⁸ Bo ונכנna bereda ככ yirak na yin korosככנכנכנע ma, Yezu mane yaa ככ Piyere ככ Zan ככ Zake tolo boo ma wuromע na. ²⁹ A mane ti wuromע חכ, a zin חכ katra, a ta zogo חכ furo perepere ne ככ. ³⁰ Sma pla ככ mane naa taa ne barote ככ lege. Wכנna sma pla ככ mane Moyizi ככ Eli. ³¹ Yirebe na yire yi mane ti ye ma. Yezu ta siri wiin חכ mane daga טע בע ככ ne ככ Zeruzalemukuru חכ, ונכנna baro חכ ye mane ti. ³² Yin mane Piyere ככ ye tikwere בע. Ye naa winni wiin sangan ma, חכ Yezu ככ ye tikwere sma pla ta yirebe za. ³³ ונכנna sma ככ mane ti yaa חכ חכ Yezu to wiin sangan ma, Piyere חכ da Yezu ma: «Me na te, kià בע ככ ככ. Te ke bugo חכ saa бага. Tala טע b'i na, tala טע Moyizi yi na, bo tala טע Eli yi.» A mane wiin fa yira, a ha mane חכ חכ ככ ga. ³⁴ A mane ti ונכנna bereda ככ חכ ye, daban ככ boo חכ zii naa pi ye ma. Kalanכמנע ככ ונכנna daban ככ we za wiin sangan ma, kuun חכ חכ n'e foga. ³⁵ Bereכנכ boo mane sa daban ככ we חכ, חכ da: «Bo n'a d'egewenכ. Ka ככ a ta.» ³⁶ ונכנna bereכנכ naa ככ we wiin sangan ma, Yezu חכ ככ ye sana. Kalanכמנע ככ mane ככ ונכנna da ככ ma ye na sangan ma, ma dian y'a zeda na foyi yira ככ sii ma ga. ³⁷ Ye na winnisin ye zii we timi ma, zame naa yaan ye חכ naa n'e ten. ³⁸ סכנכ boo man'e to zame ככ חכ ככ da: «Me na te, bo חכ מע ככ חכנala legelege ye. Ma be me sege a na. ³⁹ Sege רע, zini boo טע n'a foga n'a ta a ne paro ne sma, a dibezio ne kungo, a n'e ba ככ. A טע nimisalo we yanne ככ חכ sbע n'a dra. ⁴⁰ Ma mane bia kalanכמנע מע da y'a laga, ye ma sbע ga.» ⁴¹ Yezu חכ d'a ma: «Yכנכnabe ככ telebe ti ki dogore בע חכ ga. Wee wagati ma daga חכ ta ככ ka נעמע ne k'a da ככנna? Naa ככ ככ we בע.» ⁴² Nimisalo we mane ti naa חכ, zini we n'a bii n'a dra n'a smabe ככ. Nka Yezu חכ sarekie a ma חכ nimisalo we כענע n'a pere a חכ ma ye. ⁴³ Sma pepe mane kaba ככ Wuro ta sebe ye na. Yezu naa n'a za da sma pepe kaba y'a t'eda na, a חכ da y'a kalanכמנע ma: ⁴⁴ «Ma na wiin fa yira ka ma basיע, ka ka tra koba ככ חכ ככ. סכנכ נכ na kie sma sra חכ.» ⁴⁵ Nka kalanכמנע ככ mane ונכנna bereda ככ ככ ככ ga. Yezu ta bereda ככ mane ככ ye na wiin fa to ye ka ye ככ ga. Ye mane kwan ככ a ta toga ye ככ na מע. ⁴⁶ Kalanכמנע mane dutige ne dakwie, ye ye na wee yi חכ fan yi? ⁴⁷ Yezu na n'e ta giate ככ, חכ nimisalo boo foga n'a tabע ye kiego ma חכ da ye ma: ⁴⁸ «Wiin te pepe חכ bo nimisalo be foga מע ye na, ונכנna te מע חכ foga. Wiin te חכ מע foga ונכנna te מע na faneta חכ foga מע. Bare wiin te חכ ka pepe חכ slalo yi, ונכנna te na חכ ka pepe na fan yi.» ⁴⁹ Zan mane bereda bii חכ da: «Me na te, m'e ככ boo za, a ne zini laga n'e wa sma חכ ככ be togo. M'e n'a laga ye na

bare a ti ככ ke נעמע ga.» ⁵⁰ Nka Yezu חכ da ye ma: «Ka k'a laga ga. Wiin te חכ ma ne ka zugu ga, חכ ke nii.» ⁵¹ Yezu durosangan ta טע חכ mane vetra a sa diniyan חכ, a חכ sige ye yeע ma חכ Zeruzalemusogo bii. ⁵² A mane sma fanע ye zin, ונכנכ חכ yaa ככ Samarikma ta kire na boo חכ, wiin fa to y'a ta nada t'etere. ⁵³ Nka a ta טע חכ mane ti ne ככ ne yaa Zeruzalemukuru חכ, ונכ טע ye חכ ma dian n'a ten ונכנna kuru we חכ ga. ⁵⁴ Yezu ta kalanכמנע Zake ככ Zan naa חכ za wiin sangan ma, חכ da: «Matigi, be kia m'e yira togo ma a tuma wuro חכ, חכ בעע ye ma n'e wunna ra?» ⁵⁵ Nka Yezu mane taa ye bere חכ gwangwana ye ma. ⁵⁶ Ye חכ ככ חכ yaa kireza חכ. ⁵⁷ Ye mane ti yuru חכ, ככ boo חכ da Yezu ma: «Be חכ ne yaa wiin ונענ pepe, ma na ככ be ma.» ⁵⁸ Yezu חכ d'a ma: «Wura ti den ta, sien ne ti yala ta מע. Nka makunabedo ha ti סכנכ נכ ta ga.» ⁵⁹ ונכנ timi a חכ da boo ma: «Naa ככ ne ma.» חכ חכ d'a ma: «Matigi, sogo pere ne ma, ma yaa ne חכ sitra den.» ⁶⁰ Nka Yezu חכ d'a ma: «Sara to ונכנכ y'a sara sitra, nka bi yaa Wuro ta kolo חכ da yira.» ⁶¹ Boo mane naa d'a ma מע: «Matigi, מע kia naa ככ be ma, nka טע ma yaa tangandia yira n'a kma ma den.» ⁶² Yezu חכ d'a ma: «Wiin te חכ נענע ככ do חכ ne pan ne sege, ונכנna te sbע ne ככ Wuro ta kolo חכ ga.»

10 ונכנ timi Matigi חכ sma kiesaafun ne חכ pla ככ d'egע n'e fanע sma plapla. Awe yeע mane da-ga yaa wiinye kire pepe חכ, a mane ונכנna sma ככ fanע ye zin חכ. ² A mane da ye ma: «סכנכfreyan, חכנ-freteteresma mane fiin ga. Ka ככ na te מע wiin fa to a baratere fanע y'a ככ. ³ Ka yaa, bo ma ka fanע וככara gwankמנע samilelu woro חכ. ⁴ Ka ka gwana poro weע kanעge bii ga, ka ka da ka bire ככ na sogo ma מע ga. ⁵ Ka חכ ככ wiin ונענ pepe, ka da, ye Wuro siara ta yeע kma ma. ⁶ Siara na חכ חכ ne ti yeע, k'a siara na foo na zii a ma. ונכנ ma טע ga, k'a siara na foo na bere na ka ma. ⁷ Ka ככ ונכנna ונענ we. Ye חכ wiin חכנכ ככ wiinye zio pere ka ma, ka חכ חכ חכ ונכנכ מנע bare barateta daga ככ y'a sara. Ka ka da ka sa boo piri חכ yaa ve biza חכ ga. ⁸ Ka חכ ככ wiin kuru חכ pepe, ye חכ kwa ka ma, חכ wiin fa pepe pere ka ma, ka חכ חכ. ⁹ Ka ונכנna kuru we חכ komatoga-parere כענע חכ yira ye ma, ye Wuro ta kolo vetra ye na. ¹⁰ Nka ka חכ ככ wiin ונענ, ye ma kwa ka ma ga, ka yaa taa ונכנna kuru we na dayinnachכנכwedo חכ ¹¹ חכ da, ye hali ye ta kuru na tulu wiin חכ malo ka kaen ma, ye k'a sis ככ n'a wa n'a pere ye ma ye. Nka hali ככ חכ, ka daga ככ da Wuro ta kolo vetra. ¹² Tian na, ma ye yira ka ma da ונכנna ככ we ma, Sodכמukuru ta da na חכ ככ ונכנna kuru we ye. ¹³ Gwale sa be ma Korazinkuru, gwale sa be ma Betesayidakuru. Bare wiinye kabakoda חכ טע ki חכ, ונכנכ נעמע m'a טע Tire ככ Sidכנ kire חכ, yeע kma mane na ye zugo katra חכ sie d'ere חכ ninabanzoga ka ne sian yibe ma. ¹⁴ Tian na, kitiki ma Tire ככ Sidכנ ta da na חכ ka ye. ¹⁵ Bi Kapere-

nawomukuru, be a giati da be na duro fɔn wuro hɔn ra? Awo ɛ be na yaa fɔn wara hɔn. ¹⁶ Wiin te hɔn hɔn ka ta, mɛ ta a na te hɔn. Wiin te hɔn ka laga, mɛ a na te hɔn laga. Nka wiin te hɔn mɛ laga, wɔnna te mɛ na faneta hɔn laga.» ¹⁷ Fanɛsma sma kiesaafun ne hɔn pla kɔ mane bere naa nihɔndiaro hɔn ne kwa, ye Matigi, y'awe togo baraka hɔn zini yɛɛ mane hɔn ye ta. ¹⁸ Yezu hɔn da ye ma: «Ma mane Sitane za, a ne tuma wuro hɔn ne zii wakara wurosian. ¹⁹ Bo ma mane sebe pere ka ma ka ne sbe ne san kɔ yɛnɛ hɔn ne zugu ta sebe pepe yaga, foyi tɛ ka na ga. ²⁰ Nka zini ta tɛ hɔn mane hɔn ka ta, ka ka nihɔndia hɔn na ga. Nka ka nihɔndia bare ka toga sebe Wuro brɛ.» ²¹ Wɔnna wagati we yɛɛ ma Wuro ta Ni mane nihɔndiaro na yire yi ka Yezu hɔn, a hɔn da: «Ma baraka yira be ma ne Tɔn, wurokɔn kɔ lagakɔn na te. Bare be kɔ da bɛ hɔn datɔre kɔ kakirikma na hɔn n'ɛ hɔn nimisala ma. Tian na, ne Tɔn, ye dia be ma be hɔn n'ɛ ta yee bia woramadiabe do ma. ²² Mɛ Tɔn da pepe ka ne sra hɔn. Hɔn tiye wiin hɔn hɔn a ma tɛ a hɔn ga. Hɔn mane hɔn hɔn mɛ, a ma tɛ a hɔn ga, hɔn we dian n'a da yira wiin te ma mɛ.» ²³ Wɔn timi Yezu hɔn ye zin bere y'a kalanmanɛ ma hɔn da yewo dama ma: «Ka wiin te be za, wiinye kma hɔn n'a za mɛ, hɔn dangamu. ²⁴ Bare ma ye yira ka ma tian na da Wuro ta daberebere na yaan ye kɔ fanganmɛ na yaan ye man'a kia zɛ na nka ye sbe n'a za ga. Ka wiin fa hɔn, ye mane hɔn kia hɔn na, nka ye sbe mɛ ga.» ²⁵ Tɛn na kma na boo mane tuma taa hɔn Yezu toga wiin fa to a a foga a domada hɔn. A mane d'a ma: «Mɛ na te, hɔn ma daga hɔn ta hɔn sbe webareyani gun?» ²⁶ Yezu hɔn d'a ma: «Wɔn hɔn ye hɔn sebe Tɛn na sebe hɔn? Wɔn be hɔn kala yeyɛ?» ²⁷ Hɔn we hɔn da: «Be Matigi bia Wuro da diabe be ma siebesiebe na hɔn be na plalo da diabe be ma wakara be yɛɛ.» ²⁸ Yezu hɔn d'a ma, y'a wiin fa yira, ye hɔn hɔn. Y'a hɔn ta, y'a na webareyani gun. ²⁹ Nka hɔn we ta tɛ hɔn mane tian kia, hɔn tɛ a hɔn da Yezu ma: «Kɔ te hɔn ne na plalo?» ³⁰ Yezu hɔn d'a ma: «Hɔn boo mane tuma Zeruzalemu ne yaa Zeriko. Soberɛsma hɔn hɔn sa hɔn a ma wakara hɔn n'a wuro n'a ba fɔn hɔn a ne tɛ siri na, ye n'a to hɔn yaa. ³¹ Salakaweta boo mane hɔn ne hɔn hɔnna sogo we ma, hɔn hɔnna hɔn we za, hɔn dɔsɛ biza hɔn. ³² Yee mɛ, Levi na boo naa wiri mɛ, hɔn n'a za hɔn dɔsɛ biza hɔn. ³³ Nka Samariskɔn boo mane ti yaa hɔn kuru boo hɔn, hɔn naa wiri a brɛ n'a za, a na makare n'a foga. ³⁴ A ye bɛɛ a na, hɔn yin kɔ duven ka a tabada hɔn, n'ɛ pɛɛ. Wɔn timi, a hɔn hɔn we dɛ y'a worofa ma hɔn yaa kɔ lege samarawedo hɔn, hɔn kwa a ma. ³⁵ Wɔnna winnisin a hɔn gwanafuro pla wa n'ɛ pere samarawedo na te ma hɔn da, y'a kwa hɔn we ma. Y'a hɔn wiin fa pepe ka a wanda hɔn, ye ye hɔn ne bere wiin sangan ma, ye ye na n'ɛ hɔn a ma. ³⁶ Soberɛsma mane wiin hɔn we ba, bia giatɛ ma, kɔ te hɔn tɛ a na plalo na hɔn sma saa bɛ hɔn?» ³⁷ Hɔn we hɔn da, ye wiin te hɔn

dafɔre ta a ma, y'a hɔn. Yezu hɔn d'a ma, y'a yaa ne tɛ yee mɛ. ³⁸ Yezu mane ti yuru hɔn kɔ y'a kalanmanɛ, hɔn yaa kɔ kuru boo hɔn. Ya boo hɔn wɛdo pere a ma ye brɛ. Ye mane hɔnna ya we togo wiri Mareta. ³⁹ Ya we puu togo mane ti Mari. Wɔn mane tangan hɔn Matigi kiego ma ne hɔn a ta. ⁴⁰ Mareta kakiri mane yanganmu y'a hɔnbara ta fɔn, hɔn tɛ a hɔn da Yezu ma: «Matigi, ne puu bara pepe za n'ɛ to ne ma, hɔn foyi bi yinna hɔn ga ra? Yira a ma a naa ne diema.» ⁴¹ Matigi hɔn d'a ma: «Mareta, Mareta, be be nina ban ne hɔn hɔn hɔn da na yaan ye ye na. ⁴² Nka dadogo tala dama hɔn daga. Mari hɔn n'ɛ pepe hɔn hɔn yi dɛgɛ, a ma bere ne na hɔn a ta mɛ ga.»

11 Boo hɔn ma, Yezu mane ti wuromɛ hɔn boo piri boo ma. A naa waro wiin sangan ma, a ta kalanmanɛ na boo hɔn d'a ma: «Matigi mɛ sma kɔ wuromɛ hɔn wakara Zan mane y'a kalanmanɛ sma wiin mɛ.» ² A hɔn da ye ma: «Ka hɔn ne Wuro mɛ wiin sangan ma, ka da: Mɛ Tɔn, tɛ sma bia kɔn hɔn. Tɛ bia sin wiri. ³ Mɛ mako sa wiin hɔn hɔn pepe ma, hɔn pere mɛ ma. ⁴ Mià kakie yafa mɛ ma wakara kɔ sɛɛ tɛ kɔ mɛ nabada hɔn mɛ yafa ye ma wiin mɛ. Ka tɛ mɛ kɔ mama hɔn ga.» ⁵ Wɔn timi a hɔn da ye ma: «Ka sege ɛ, ye hɔn tɛ wakara ki na boo hɔn yaa ye maa brɛ boroma hɔn yaa d'a ma, y'a ye doba kɔ hɔn, ⁶ ye ye maa boo tuma kuru hɔn hɔn naa vɛ ye brɛ, hɔn mane ti ye ta n'a pere a ma ga. ⁷ Bo we hɔn ye to hɔn hɔn d'a ma, y'a ka ye banabe ga, ye yi y'a koro pi n'a wɛ, yi kɔ ye hɔn manɛ sian wɛ, ye yi sbe ne tuma hɔn hɔn pere a ma ga. ⁸ Tian na, ma ye yira ka ma da, hali a mane na tuma n'a ka bare ye mare ga, awale a na tuma n'a ka bare bo we n'a banabe. ⁹ Awale ma ye yira ka ma da ka hɔn mɛ, ka na gun. Ka hɔn kia, ka na zɛ. Ka hɔn koro kwangwaga, a na kibe ka ma. ¹⁰ Wiin te hɔn mɛ, hɔnna te hɔn gun. Wiin te hɔn kia, hɔnna te hɔn zɛ. Wiin te hɔn koro kwangwaga, hɔnna te ma a kibe. ¹¹ Wee hɔn hɔn ti ki yɔ a hɔn buru mɛ a ta, a hɔn pere a ma? Wɛɛ a hɔn zɛnɛ mɛ a ta, a ma san a hɔn pere a ma? ¹² Wɛɛ mɛ, hɔn we nawerɛnɛ mɛ a ta, a ma yɛnɛ a hɔn pere a ma? ¹³ Ki wiinye hɔn zugoyagasma, ki hɔn ne dian ne frefɔre pere ka hɔn ma, hɔn wiin hɔn ti wuro hɔn, hɔn na tɛ hɔn ma y'a Ni pere a na mesma ma ga?» ¹⁴ Yezu mane zinibobo laga n'a wa hɔn boo hɔn. Zini we sa we timi, hɔnna bobo we ne bere. Zame pepe hɔn kaba hɔn na. ¹⁵ Nka ye na hɔn mane kwa, ye zini Bezebule hɔn nate baraka hɔn a zini laga n'ɛ wa sma hɔn. ¹⁶ Hɔn mane kia n'a taa n'a sege, hɔn hɔn d'a ma, y'a hɔn kabakoda ta wiinye hɔn sa wuro hɔn. ¹⁷ Yezu man'ɛ ta giatɛ hɔn, hɔn tɛ a hɔn da ye ma: «Wiin giamana hɔn sodini hɔn tuma ye nɛmɛ na, hɔn yaga, a na hɔn bere muluku nɛmɛ ma. ¹⁸ Sitane hɔn tuma n'ɛ yɛɛ kwini, nɛ a ta kolo na tɛ hɔn hɔn? Tamara ka da, ye zini hɔn nate baraka hɔn mɛ zini laga wa? ¹⁹ A hɔn ma zini hɔn nate Bezebule baraka hɔn mɛ zini laga, kɔ te baraka hɔn

k'a kma n'e laga? Yewo yere n'a k'ok' da tian ti ka ta ga. ²⁰ Nka a k'ok' ma Wuro baraka h'ok' me zini laga, k'ok' k'ok' Wuro ta kolo wiri ka ma. ²¹ Fangante k'ok' y'a kunkwinifre bii ne y'a bii h'ok' k'ok'ose ye sana, foyi sbe ne te a soromafre na ga. ²² Nka wiin te k'ok' kene yi a ma, k'ok' k'ok' na naa wiin sangan ma, k'ok' sbe a ta, a mane k'ok' wiinye kunkwinifre k'ok' pepe ma, k'ok' k'ok' k'ok' a ta, k'ok' n'a ta fre dinidini. ²³ Wiin te k'ok' mane ti k'ok' me ga, k'ok'na te me zugu. Wiin te k'ok' mane me die-ma kwe na ga, k'ok'na ta yagata. ²⁴ Zini te sa k'ok' h'ok', a yaa ne boo kwiedo kia makunabe na. A k'ok' m'a gun ga, a ne kwa, ye ye mane pia ne ti wiin w'een, ye ye na bere yaa w'een ye ke. ²⁵ A te bere da ye naa wiri, a naa n'a za a ne kini ne teterere. ²⁶ K'ok'na sangan a yaa zini kopra zaye foga wiinye k'ok' yagayi a yere ma. Ye kwe naa k'ok'na k'ok' we h'ok', k'ok' tangan yeye. K'ok'na k'ok' we ta da na yaga yi k'ok'na sangan ma k'ok' yalo a na gwere yi ma.» ²⁷ Yezu ta te k'ok' mane k'ok' yira, k'ok' te ya boo k'ok' ye to zame k'ok' d'a ma: «Wiin ya k'ok' be k'ok' k'ok' ingin pere be ma, k'ok' dangamu.» ²⁸ Nka Yezu k'ok' d'a ma: «Wiinye kma k'ok' Wuro domada k'ok' n'e ta, k'ok'na kma k'ok' dangamu re.» ²⁹ Zame ta te k'ok' mane yaan ne yaa, k'ok' te Yezu k'ok' da: «K'ok' dogore be dogore na yaga yi. Kabakoda ye k'ok' kia. Nka a ma te Zonase ta da ga, kabakodaze na k'ok' ye ma ga. ³⁰ Bare Zonase mane te tagamase na Ninivukma ta wiin ne, yee k'ok' k'ok' na te tagamase na k'ok' dogore be ta me. ³¹ Kiti k'ok' ma, saan h'ok' piri ma fanganmaya na tuma k'ok' dogore be na n'e zarake. Bare a mane tuma f'ok' diniyan tege na k'ok' naa k'ok' Salom'ok' ta datobere na. Awale Salom'ok' na fan yi k'ok' ti be. ³² Kiti k'ok' ma, Ninivukma na tuma k'ok' dogore be na n'e zarake. Bare Zonase ta yirada man'e ta ye k'ok' ye zugo katra. Awale k'ok' ti be wiin k'ok' fan yi Zonase ma. ³³ S'ok' sii fintina mulu n'a tige suu we ga. Nka y'a de fintinadefa ma wiin fa to wiinye kma k'ok' k'ok' k'ok' ne sege ne ze a na kini na. ³⁴ Be yinna k'ok' te bia fintina na. Be yinna k'ok' ne f'ok', be ne ze. Nka be yinna k'ok' yaga, be ze ga. ³⁵ K'ok' ye na, be yere k'ok'ose, wiin kini k'ok' ti be h'ok' a k'ok' ma tunio h'ok' a ti ne be ka ga. ³⁶ Be k'ok' ne ze pasaa, be na ne ti k'ok' f'ok' fintina wiin k'ok' kinibe.» ³⁷ Yezu naa waro k'ok'na bereda k'ok' na, Fariziyen boo k'ok' naa n'a me, y'a naa k'ok' ye bre. Yezu naa k'ok' tangan k'ok'na h'ok' h'ok'. ³⁸ Fariziyen we n'a za da a ye sra waa k'ok' sbe ne k'ok' ga, a k'ok' kaba k'ok' na. ³⁹ Matigi k'ok' d'a ma: «Yee ki Fariziyen ta da ti. Kobale k'ok' tase ku ka k'ok' waa n'e kinibe, ka k'ok' ne paga beremafa k'ok' zugube na. ⁴⁰ Kakiridarakma, wiin te k'ok' fa ku teterere, a k'ok'na te k'ok' n'a k'ok' h'ok' teterere me ga ra? ⁴¹ Be durute ka k'ok' k'ok'na k'ok'ni, k'ok' na te bia da pepe ne k'ok'ni. ⁴² Nka ki Fariziyen wiinye k'ok' k'a gunfre pepe k'ok' k'a yank'ok' h'ok' fre na sodinida funn'ok' pere nka ka mane dian Wuro ta telebe k'ok' a ta dadiamabe na ga, gwale na sa ka ma. K'ok'na ka mane daga k'ok' ta k'ok' ka za n'e to ga. ⁴³ Zin

h'ok' tangan dia ki Fariziyen wiinye k'ok' ma Kalak'ok' h'ok', ka ne kia ye ne bire ka na wisoga h'ok', gwale na sa ka ma. ⁴⁴ Ki Fariziyen wiinye k'ok' ti k'ok'ara bone, tagamase wiinye k'ok' k'ok' ga, sma ne yaa ye ma man'e k'ok' k'ok' ga, gwale na sa ka ma.» ⁴⁵ K'ok' te Ten na kma na boo k'ok' d'a ma: «Me na te, a k'ok' ma yee be bere, be me pepe vini me yo.» ⁴⁶ Yezu k'ok' d'a ma: «Ki Ten na kma, gwale na sa ki ma me bare ka bietene de sma ma, ka dian ne le wiinye bie ma k'ok' ka slalo tala yere ga. ⁴⁷ Ki wiinye k'ok' Wuro ta daberebere ta bone k'ok' kamas'ok' a ma ka tame k'ok' n'e yee, gwale na sa ka ma. ⁴⁸ K'ok'na ma k'a k'ok' da ka dian ka tame ta t'eda na. Bare yewo daberebere k'ok' yee, ki n'e bone k'ok'. ⁴⁹ K'ok' ye na Wuro ta dat'ok' da, ye ye na y'a daberebere k'ok' fanesma fan'ok' ye ma. Ye ye na n'e na k'ok' yee k'ok' n'e na k'ok' yan'ok'. ⁵⁰ Ye wiin fa to k'ok' dogore be wiinye daberebere pepe yee, n'a bii f'ok' diniyan dan ma da h'ok', ye sbe n'e toga ye na. ⁵¹ K'ok'na k'ok', n'a bii Abele ta da ma f'ok' yaa wiri Zakari ta da ma, wiin k'ok' siri salakawedo k'ok' Wuro ta k'ok'na k'ok' h'ok'. Tian na, ma ye yira ka ma da k'ok' dogore be na toga ye yewo na. ⁵² Ki Ten na kma wiinye k'ok' k'ok' ta ka yi na, gwale na sa ka ma bare ka da k'ok' ga, wiinye kma k'ok' mane kia k'ok' gun me, ka k'ok' k'ok' k'ok'na ma.» ⁵³ Yezu na sa we w'een, Ten na kma k'ok' Fariziyen wora k'ok' ba a ta, ye n'a toga da na yaan ye na. ⁵⁴ Ye man'a toga sangan pepe ma wiin fa to ye sbe k'ok' dendenmada gun.

12 Ye mane ti k'ok' h'ok' ye, zame ta te k'ok' mane naa ye neme kwe yaan f'ok' n'e neme yenyen, k'ok' te Yezu k'ok' da y'a kalan'ok'na ma: «Ka ka yere k'ok'ose Fariziyen ta daplabere na. ² D'ok'na tala k'ok' tiye wiinye k'ok' na sa kini na ga. Bunuda tala k'ok' mane tiye wiinye k'ok' na k'ok' na k'ok' me ga. ³ Bare ka wiinye da pepe yira tunio h'ok', ye na k'ok' k'ok'waga k'ok' ma. Ka wiinye da pepe k'ok' yira k'ok'na h'ok', k'ok'na k'ok' pepe na puru yira zen ma. ⁴ Ma ye yira ka ma, ne mare, wiinye kma k'ok' k'ok' yee, mane sbe ne foyi ta a na te na titiri ga, ka ka kwan k'ok'na na ga. ⁵ Ka daga ne kwan wiin te na, ma na k'ok'na yira ka ma. Wiin te k'ok' sbe ne ka yee k'ok' ye bere ka ka togo h'ok', ka kwan k'ok'na te k'ok' na. Tian na, ma ye yira ka ma da k'ok'na te na ka daga kwan. ⁶ Ye yalaten'ok'na k'ok'na koo zabire gwanafuro pla na ga ra? Nka Wuro sanfire ye na tala da ga yo. ⁷ K'ok'na nii we me, ka k'ok'na so-ga pepe do k'ok'. Ka ka kwan ga, ka f'ok' k'ok' yalaten'ok'na pepe.» ⁸ A k'ok' da ye ma: «Wiin te pepe k'ok' te me sierete na zame woro h'ok', k'ok'na k'ok' na te k'ok'na te sierete na me Wuro ta meleke k'ok'na na me. ⁹ Nka wiin te k'ok' da sma k'ok'na, ye ye me k'ok' ga, k'ok'na k'ok' na da Wuro ta meleke k'ok'na, ye y'a na te k'ok' ga. ¹⁰ Wiin te pepe k'ok' wiinye beredayaga yira k'ok'na k'ok'na ma, a na n'e na yafa gun. Nka wiin te pepe k'ok' Wuro ta Ni togo yaga, k'ok'na te ha na yafa gun ga. ¹¹ Sma k'ok'na ka foga ne yaa k'ok' ka neme Kalak'ok'na h'ok', ka kiti na, wele zengen'ok'na k'ok' fangan'ok'na bre, ka ka ninaban ga ne

kwa, ye kachwa ka naa yaa kachwa yira. ¹² Bare ka daga wiin fa yira wachwa sangan we yere ma, Wuro ta Ni na wachwa ka ka do hachwa.» ¹³ Sachi boo man'fe to zame woro hachwa, ch da Yezu ma: «Me na te, yira ne kachwa ma, y'a te ke kachwa dini.» ¹⁴ Yezu kachwa d'a ma: «Ka te kachwa ne taa ka kachwa kitisachwa na ka ka kachwa fre na dinita?» ¹⁵ Ka ka yere kachwa se fachwa wiin fa to gwana na mere ka ka hachwa ga. Sachi ta wachwa ni na wachwa sa a ta naforokmabe hachwa ga.» ¹⁶ Wachwa timi a kachwa bo dakalo be yira ye ma ch da: «Naforote boo ta kola mane dia fachwa ¹⁷ facha a n'e yere toga, ye wachwa ye na kachwa ta, ye bare tigedo yere ti y'a wachwa na ga. ¹⁸ Wachwa timi a naa giati ye yere ma ch da, ye ye na wiin fa ta, ye bo wachwa. Ye ye na y'a moli webe ch za ye wachwa wiinye kachwa yire ye bo gwere ye ma ch y'a wachwa kachwa ye soro hachwa fre pepe kwe n'e ka ye hachwa. ¹⁹ Ye wachwa timi ye na da ye yere ma, ye ye dangamu. Ye fre na yaan ye ti ye ta facha yaa kayan wachwa ma. Ye ye na makunabe ne chwa ne mene ne nihachwa. ²⁰ Nka Wuro mane d'a ma, y'a yinni, y'a ni na kachwa a ta wachwa kachwa we ma wuru hachwa ye, y'a wiinye fre kachwa tetere n'e tige, ye kachwa te ma ye na wachwa?» ²¹ Wiin te kachwa naforo kia n'a tige ye yere ma, mane Wuro bre dangamu kia ga, wiin fa kachwa na te wachwa te na, bo kachwa wachwa.» ²² Wachwa timi Yezu ye bere da y'a kachwa mane ma: «Bo kachwa kachwa te ma kachwa da ka ma, da ka ka nina ban kachwa wachwa k'a sirewacha na ga, ka k'a kiezogada me ga. ²³ Bare Ni facha ka kachwa. Sachi kachwa facha kachwa zogo me. ²⁴ Ka kacha sege ke. Ye kachwa ga, mane wachwa tetere me ga. Moli ti ye ta ga, facha mane ti ye ta me ga. Nka Wuro n'e woro. Ki facha ka wachwa yala kachwa melemele yo. ²⁵ Ka te kachwa sb'e n'a bii y'a ninabannachwa ma ch fa kwe y'a sirewacha ma? ²⁶ Ka kachwa mane sb'e ne wachwa daslala be ta ga, wachwa na ka ninaban kachwa sepe pepe ye na? ²⁷ Ka bagatulo sege. Ye bara ta ga, mane dasifire ne zoyen me ga. Hali kachwa pepe, fanganma Salomachwa kachwa y'a yirebe pepe, a ta zoga ta foro mane wiri ye na tala ta ga. ²⁸ Wiinye wachwa kachwa ti laga hachwa sma, togo ne na n'e wunna sen, Wuro kachwa n'e kakiri to wachwa ta foro na, ka kachwa d'a na k'a kie-zoga pere ka ma me, ki wiinye ta wachwa mabe kachwa dege. ²⁹ Ka ka ne wachwa kachwa k'a wachwa kachwa mene freda na ga, ka ka ka kakiri yanganmu ga. ³⁰ Wachwa bo diniyan be hachwa kama kachwa kia sangan pepe ma. Nka ki, ka chwa kachwa da ka mako sa wachwa fre kachwa hachwa. ³¹ Ka Wuro ta kolo kia den. Wachwa timi kachwa fresere pepe na pere ka ma.» ³² Yezu ye bere da ye ma ye me: «Ka ka kwan ga, worofeslala, bare Wuro ta kolo ta pere ka ma dia ka chwa ma. ³³ Ka k'a fre zabire n'e na gwana pere durukma ma. Ka gwana na webareya ye kachwa naforo na yagabareya yi kia n'a tige ka yere ma Wuro ta kolo hachwa, panachwa wiri wiin wachwa ga, koo mane manana yeye me ga. ³⁴ Bare k'a naforo ne ti wiin wachwa, wachwa ma k'a giata ne ti me. ³⁵ Ka k'a baratezoga ka chwa k'a fintina mulu chwa kachwa siyanachwa hachwa. ³⁶ Ka te wachwa wiinye barateere kachwa ye wachwa nate yere, a ne na tuma damarawachwa chwa chwa naa. A kachwa naa koro kwangwaga wiin sangan ma, ye kibe a ma sale-

sale. ³⁷ Wiinye barateere wachwa nate kachwa na naa n'e gun siyanna hachwa, wachwa dangamu. Tian na, ma ye yira ka ma d'a na baratezoga ka chwa n'e tanganbe wiin fa to a kachwa pere ye ma. ³⁸ A kachwa bere naa boro ma wachwa koko-roparosangan ma chwa naa n'e gun ye n'a yere, ye na dangamu. ³⁹ Ka kachwa da kachwa mane panachwa nasangan kachwa, a mane na kachwa siyanna hachwa wiin fa to ye ka naa n'a ta kachwa kachwa ga. ⁴⁰ Ki me, ka ka yere tetere chwa kachwa siyanna hachwa bare ka wiin wagati kachwa ga, wachwa ma Sachi Na na naa.» ⁴¹ Wachwa te Piyere kachwa d'a ma: «Matigi, me ye na be bo dakalo be yira ra, taa sma pepe ye na?» ⁴² Matigi kachwa d'a ma: «Wee barateere na facha yi wachwa kachwa kwie, kachwa sb'e ne kachwa tige y'a kama wachwa na, a ne sb'e n'e ta kachwa pere ye ma a na wagati ma?» ⁴³ Kachwa kachwa bere naa wiin sangan ma chwa naa wachwa barateere we gun a ta bara hachwa, a na dangamu. ⁴⁴ Tian na, ma yira ka ma da kachwa we na ye sra hachwa fre pepe kacha wachwa barateere we ma. ⁴⁵ Nka wachwa barateere we kachwa n'a giati da, ye kachwa na sie dere ye yado hachwa, chwa bere kachwa barateere ma, sini kachwa yara n'e wuro, ne kachwa ne mene ne yingin, ⁴⁶ awale a kakiri ti wiin kachwa ma ga, mane ti wiin wagati ma ga, wachwa ma kachwa na bere naa. Kachwa na wachwa barateere we wachwa kachwa tobachwa. Wiin fa kachwa te kachwa mabareyasma na, wachwa neme kachwa na te a na me. ⁴⁷ Wachwa na barateere we ta te n'e wachwa nate dundo kachwa, ma dian n'e ta ga, wachwa ye na a na yinnachwa togo gun ye na facha na. ⁴⁸ Wiin barateere kachwa ye wachwa nate dundo kachwa ga, wachwa kachwa da ta ye mane daga ga, wachwa na yinnachwa togo gun sie ga. Fre na yaan ye kachwa pere wiin te ma, ye na wachwa te toga yaan ye na me. Fre na yaan ye kachwa kacha wiin te ma, ye na yaan ye kachwa wachwa te ta me.» ⁴⁹ Yezu da: «Togo me naa kachwa ka diniyan hachwa. Wachwa togo mane kini, wachwa mane na dia ne ma. ⁵⁰ Yanne kachwa tiye, me daga wiinye gun. Yanne kachwa sige ne ma nka facha ma taa ye na n'e ta n'e do paga. ⁵¹ K'a giati da siara me naa kachwa ka na diniyan hachwa ra? Awo re, nka ka na bla neme na kachwa. ⁵² N'a bii basie, kachwa sma koo na bla ye neme na. Sma saa na tuma sma pla na, sma pla tuma sma saa na me. ⁵³ Chwa na tuma ye chwa na, chwa ne na tuma ye chwa na. Ya na tuma y'a nemedalo na, nemedalo ne na tuma ye sie na. Bangansie na tuma ye neme mogo na, neme mogo ne na tuma ye bangansie na.» ⁵⁴ Yezu mane da zame ma: «Ka te daba na tuma yi za wurochwa ma piri ma ne zii wurodu hachwa, ka da ye wuro na mene. Ye te yee. ⁵⁵ Pangan kachwa tuma saan hachwa piri ma, ka da ye tu na pe facha. Ye te yee me. ⁵⁶ Daplaberesma, ka wurochwa kachwa lagachwa ma tagamase za n'e dege kachwa. Wachwa kachwa te ka kachwa mane bo wagati be ma da kachwa kachwa ga? ⁵⁷ Wachwa kachwa te ka kachwa mane dian ne tian dege kachwa ga? ⁵⁸ Sachi kachwa be wiri kiti na, ka kachwa ne kwe ne yaa wachwa da wachwa hachwa wado hachwa, chwa ka to sogo ma, be yen be yere ma chwa wachwa da kachwa tetere ka chwa den. A ma wachwa na a ne yaa ka be neme kachwa bre, wachwa na be ka yere-ta sra hachwa, wachwa yereta be ka kaso hachwa. ⁵⁹ Ma ye yira

ka ma da be ma bia ku pepe sara n'a we ga, be na sa yeye ga.»

13 Wonna sangan ma Pilate mane wiinye Galilekma yee ye ta salakawedo hɔn, sma kɔn mane naa wɔnna bereda yira Yezu ma. ² A kɔn da ye ma: «K'a giati da wɔnna Galilekma kɔ ta kakie kɔn yireyi kɔ Galilekma sere ye ma wɔn ye na kɔ te ye na ra? ³ Awore. Nka ma ye yira ka ma da ka kɔn ma ka zugo katra ga, yee ka pepe na siri ye. ⁴ Silowe na zangan bere wiinye sma funkoroskɔn kɔ ma n'e yee kɔn yo, k'a giati da wɔnwɔ ta dayagate kɔn mane yagayi Zeruzalemukma sere pepe ma ra? ⁵ Awore. Nka ma ye yira ka ma da ka ma ka zugo katra ga, yee ka pepe na siri ye.» ⁶ Yezu mane bo dakalo be yira kɔn da: «Kafɔna mane ti kɔn boo ta lɔ hɔn. A naa da ye yaa kɔmanɛ kwire a ma, ma yaa foyi za ga. ⁷ A kɔn da y'a baratɛta ma, ye bo n'e dɔgɔ saa ye ne naa ne kɔmanɛ kia kafɔn we ma, mane foyi gun ga. Y'a kien. Y'a k'a to a ne lɔ merebe zana yee ga. ⁸ Nka baratɛta we kɔn d'a ma, ye mɛ na te, y'a to kɔn tala den, ye ye na n'a wee tɛtɛre kɔn kuru k'a ma. ⁹ Ye be ma farase ga, y'a na kɔn. Ye wɔn ma te ga, y'a naa n'a kien.» ¹⁰ Yezu mane sma kala Kalakɔn boo hɔn Tangan-tun kɔn ma. ¹¹ Ya boo mane tiye, zini boo ne ti kɔn lege. Wɔnna zini we mane ya we parebe dɔgɔ funkoroskɔn kɔn fɔn n'a nɛnɛbe, a mane sbe n'e tele titiri ga. ¹² Yezu ya we za wiin sangan ma, n'a wiri kɔn d'a ma: «Ya, bia la-ganuru we.» ¹³ A kɔn ye sra de a ma, wɔnna kɔn tala hɔn ya we kɔn tele taa ne Wuro yirebe. ¹⁴ Kalakɔn wɔn-nate woro mane ba bare Yezu kɔn kenebe Tangan-tun kɔn ma. A kɔn da zame ma: «Yin konala tiye barate na. Wɔnna kɔn kɔn ma ka daga ne naa wiin fa to a ka kenebe. Ka ka ne naa Tangan-tun kɔn ma ga.» ¹⁵ Matigi kɔn d'a ma: «Ki daplaberesma, ki na wee yi kɔn tiye kɔn mane y'a yangan wele y'a samare firi Tangan-tun kɔn ma kɔn yaa n'a mɛnɛbe ga? ¹⁶ Bo ya be Abrahamu timikma na boo. Sitane n'a pere kɔn kɔn funkoroskɔn kɔn. A daga firi we wɔnna pere kɔn hɔn Tangan-tun kɔn ma ga ra?» ¹⁷ A kɔn yira wiin sangan ma, pere n'a zugi pepe foga. Zame pepe nihɔn mane dia a ta tɛda pepe ye na. ¹⁸ Wɔn te Yezu kɔn da: «Wɔnna Wuro ta kolo sbe ne yirabe kɔn kɔn? Wɔnna mɛ na n'a kayanbe na kɔn kɔn? ¹⁹ A sa mutaradɛn ta. Sɔnna n'a bii n'a tugo y'a lɔ hɔn. A faga kɔn yire te sɔgwaga na. Yala ne y'a sien kɔn a kala ma.» ²⁰ Yezu mane da ye ma ye mɛ: «Wɔnna ma na Wuro ta kolo kayanbe kɔn kɔn? ²¹ A sa kwindie ta. Ya boo n'e bii n'e ka freyirabefa yinna saa na fɔn kɔn, fɔn ye pepe kɔn koo.» ²² Yezu mane yara kireyeye kɔn kireslala hɔn ne sma kala ne yaa Zeruzalemu piri ma. ²³ Sma kɔn man'a toga kɔn da: «Matigi sma damane dama kɔn na kisi yee ra?» Wɔn te a kɔn da ye ma: ²⁴ «Ka sige ka yere ma wiin fa to ka sbe kɔn kɔn kuledaslalo hɔn. Ma ye yira ka ma da sma na yaan ye na n'eye kia kɔn na, nka ye na sbe ga. ²⁵ Kɔn naa tuma koro lege wiin sangan ma kɔn ka to sire, ka na ne kwangwaga ne kwa, ye Mati-

gi koro kɔnba mɛ ma. A na da ka ma, ye ye ka tumado kɔn ga. ²⁶ Wɔnna sangan ma ka na ne kwa, ye ka mane kɔn kɔn mɛnɛ kɔn lege, ye ki bre a mane sma kala. ²⁷ A na da, ye ye ka tumado kɔn ga. Ye ka tuma ka wa ye zin ki dayagatere pepe. ²⁸ Ka kɔn naa Abrahamu kɔn Izake kɔn Zakɔbe kɔn Wuro ta daberebere pepe za Wuro ta kolo hɔn wiin sangan ma, ki ne dre sire, wɔnna sangan ma ka na ne kɔn ne ka yinni win. ²⁹ Wɔnna sangan ma sma na tuma wurodu hɔn kɔn wurowɔn ma piri ma kɔn kudo ma piri ma kɔn saan hɔn piri ma kɔn naa tangan za-ma na Wuro ta kolo hɔn. ³⁰ Yee kɔn timikma na te zengenkma na, kɔn zengenkma te timikma na.» ³¹ Wɔnna wagati we yere ma, Fariziyen kɔn kɔn naa da Yezu ma, y'a sa ye wa ye bre, ye bare Herode kia n'a yee. ³² Yezu kɔn da ye ma: «Ka yaa yira wɔnna den we ma, ye mɛ ti ne zini laga n'e wa sma hɔn, ne sma kenebe sma kɔn sen. Ye yin saaro kɔn ma, ma na waro wɔnna bara kɔn na. ³³ Ye nka ma daga n'a sogo yaa sma kɔn sen kɔn sentini, ye bare Wuro ta daberebeta yee biza hɔn a ma te Zeruzalemu ga. ³⁴ Zeruzalemu, Zeruzalemu, bi wiin kɔn Wuro ta daberebere yee. Ye wiinye fanɛ be ma, be ne wɔnna dra kɔn kɔn. Kanyinnayan na ma mane kia be hɔn kma kwe wɔnna nanɔ ye kɔn kwe ye kaba wee wiin nɛ, be ma dian ga. ³⁵ Awale k'a Wuro ta kɔn na kɔn kebe. Ma ye yira ka ma da ka na mɛ za titiri ga fɔn ka na da wiin kɔn ma, ye wiin te kɔn naa Matigi togo na, ye Wuro siara ta wɔnna te ma.»

14 Bo Tangan-tun boo kɔn ma Yezu yaa kɔn Fariziyen ta zengenkma na boo bre zama na. Sma man'a kɔn kɔn. ² Ye kayan mɛ, kɔn boo ne ti yeye, komayɔnbe laganuru ne ti kɔn lege. ³ Yezu kɔn Ten na kma kɔn Fariziyen toga kɔn da: «Kià Ten yirado ma, kɔn daga kɔn kenebe Tangan-tun kɔn ma ra, taa wɔn daga te na ga?» ⁴ Ye kɔn kɔn. Yezu kɔn komatogapareta we foga n'a kenebe n'a to a kɔn yaa. ⁵ Wɔn timi a kɔn da ye ma: «Ki na wee yi kɔn wele a ta lagasɔnyangan kɔn bere duro hɔn Tangan-tun kɔn ma, a m'a wa salesale ga?» ⁶ Ye ma sbe fa yira wɔnna togaro we na ga. ⁷ Yezu naa n'a za da ye mane wiinye kma wiri zama na, wɔnna mane tanganda na kɔn kɔn ye dɛge, wɔn te a kɔn bo dakalo be yira ye ma ⁸ kɔn da: «Ye kɔn be wiri damarazama na, ka yaa tangan tangando na kɔn yi hɔn ga. Be ma farase ga, ye sɔnza wiri mɛ wiin kɔn fan yi bi ma. ⁹ Wiin te kɔn ka wiri, wɔn na naa da be ma, ye be tuma tangando pere bo ma. Wɔnna sangan ma be na piri kɔn yaa tangan timi. ¹⁰ Wɔn ye na ye kɔn be wiri be yaa tangan timi den wiin fa to be na wirita kɔn naa be za, a na da be ma, ye ne maa, ye be tuma yaa tangan tangando na kɔn yi hɔn. Wɔnna sangan ma be na yirebe gun be zɔnkwesma kɔn na. ¹¹ Bare wiin te pepe kɔn ye yere yirebe, wɔnna te na dɛgebe gun. Wiin te pepe kɔn ye yere mazibe, wɔn na yirebe gun.» ¹² Wiin te kɔn man'a wiri zama na, a kɔn da wɔn ma: «Be kɔn zamaye ta, ka be mare wele be na plala wele be na kɔn wele be tan-

gankwere natorokma wiri ga. Wankwɛ sɛ ne be wiri mɛ tɔ n'ɛ na ku sara be ma. ¹³ Nka be tɔ zamaye ta, durukma kɔ murukue kɔ kilenale kɔ fue tɔ wiri. ¹⁴ Wankwɛ na tɛ be dangamu bare wankwɛ na sɛ bia tefa na ku nɛmɛ sara be ma ga. Tian na, smatele winnisakɔ ma sara kɔ wankwɛ dafɔre kɔ na ku na sara be ma.» ¹⁵ Wankwɛ ma kɔ na wankwɛ bɛreda kɔ wankwɛ wiin sangan ma, tɔ da Yezu ma: «Wiin te nii tɔ na ne ti Wuro ta kolo tɔ wankwɛ hɔ, wankwɛ te dangamu.» ¹⁶ Yezu tɔ d'a ma: «Sankwɛ bo manɛ zamaye tɛtɛrɛ tɔ fanɛ sma na yaan ye ta. ¹⁷ Wankwɛ sangan naa wiri a tɔ y'a barateta fanɛ, y'a yaa yira sma ma, ye ye naa ye wankwɛ kɔ pepe waro. ¹⁸ Ye pepe tala tala manɛ dɛndɛnmada kia. Gwɛrɛ ye manɛ da, ye ye kɔ boo kɔ tɛrɛ, ye ye daga yaa wankwɛ sege. Ye y'a mɛ, y'a yafa ye ma. ¹⁹ Za ye tɔ da, ye ye lagasɔnyanganɛ fun tɛrɛ, ye ye yaa wankwɛ sma. Ye y'a mɛ, y'a yafa ye ma. ²⁰ Boo za ye tɔ da mɛ, ye ye ya boo kɔ tɔ. Ye wankwɛ ye na ye sɛ ne yaa ga. ²¹ Barateta we bere naa wankwɛ yira ye wankwɛ ma wiin sangan ma, a woro tɔ ba wankwɛ. A tɔ da barateta we ma, y'a sale yaa sogakwɛda tɔ kɔ wisoga tɔ, tɔ durukma kɔ murukue kɔ fue kɔ kilenale wiri naa kɔ kɔ. ²² Wankwɛ timi barateta we tɔ naa da, y'a wiin fa yira, ye ye tɔ ta, ye hali kɔ tɔ, ye wankwɛ we paga ga. ²³ A tɔ da y'a barateta ma, y'a yaa soga kɔ kokoda pepe tɔ tɔ durukma foga fangan na tɔ naa kɔ kɔ wiin fa to y'a wankwɛ paga. ²⁴ Bare ma ye yira ka ma da wiinye kma tɔ manɛ wiri zama na ye na wankwɛ na nɛnɛ wankwɛ kɔ na ga.» ²⁵ Zamɛ na yaan ye manɛ kɔ Yezu ma. A tɔ ye bere tɔ da ye ma: ²⁶ «Wiin te tɔ ma mɛ fanɛ kɔ ye tɔ, ye sie, y'a ya, ye wankwɛ, ye na plala ga, tɔ ye yɛrɛ na kwangwagasɔ bii ga, wankwɛ te sɛ ne tɛ mia kalanɔ na ga. ²⁷ Wiin te ma ye na kwangwagasɔ bii tɔ kɔ ne ma ga, wankwɛ te sɛ ne tɛ mia kalanɔ na ga. ²⁸ Tian na, ki na wee ye tɔ tiye tɔ ne kia zangangwaga tɔ kɔ ma pia tangan dɛn tɔ n'a na kayan ta tɔ sege ye tɔ ne na sɛ bara kɔ ta fanɛ ye tege na ga? ²⁹ Wankwɛ ma tɛ ga, a tɔ naa n'a du ka, tɔ ma sɛ n'a wɛ ga, wiinye kma tɔ na n'a za, wankwɛ na n'a zi ³⁰ ne kwa, ye bo wankwɛ be y'a wankwɛ du ka, ma sɛ n'a wɛ ga. ³¹ Wɛlɛ mɛ, wee fanganma tɔ tiye ne kia yaa ye nɛmɛ fanganma kwini, ma pia tangan tɔ y'a kunkwinini na kayan ta dɛn ga yala a tɔ ne na sɛ yaa kɔ sma sana fun tɔ yaa sma sana kioro kwini. ³² A tɔ n'ɛ sege ye manɛ kayan ga, a na bo we to dɛrɛdo tɔ ye, tɔ sma fanɛ a ta, wankwɛ yaa n'a mɛ tɔ siara ka ye ye. ³³ Yee mɛ, ka na wiin pepe tɔ ma maga y'a kma kɔ y'a frɛ pepe tɔ ga, wankwɛ te sɛ ne tɛ mia kalanɔ na ga. ³⁴ Yin fa na wankwɛ ye. Nka yin na diaro tɔ wɛ, wankwɛ a tɔ kɔ ye? ³⁵ A foyi fɔrɔ kɔ ma ga, manɛ sɛ ne tɛ kuru na ga. Fanɛ y'a dra sire. Damɔtra tɔ ne ti wiin te ta, wankwɛ.»

15 Lanpotɔrɛ kɔ kakietere pepe man'ɛ kɔ Yezu na ne wankwɛ a ta. ² Fariziyɛn kɔ Ten na tɔ ne dumudumu da ne kwa: «Bo wankwɛ be kakietere foga n'ɛ

fanɛ, ne kwe ne tɔ kɔ kɔ mɛ.» ³ Wankwɛ tɛ Yezu tɔ bo dakalo be yira ye ma ⁴ tɔ da: «Ki na wee ye tɔ ti gwɛrɛ wankwɛ zɔkɔ (100), ye na tala fire, a ka kɔ kienafun ne wankwɛ koronɔ kɔ to kibekolo tɔ tɔ yaa bo fire ye ye kia fanɛ a zɛ na ga? ⁵ A tɔ n'a za wiin sangan ma, a a bii ye panlaba ma kɔ nihɔndiaro. ⁶ A tɔ bige naa wiri ye brɛ wiin sangan ma, a ye mare kɔ ye tangankwɛrɛ wiri tɔ da ye ma, ye ye tɛ ye kwe nihɔndia, ye bare y'a gwa wiin tɔ manɛ fire, y'a zɛ. ⁷ Ma ye yira ka ma da yee nihɔndiaro na ti wuro tɔ ye kakietɛta wankwɛ dama ta zugokatra na tɔ yalo smatele sma kienafun ne wankwɛ koronɔ ye na wiinye mako tɔ ti zugokatra tɔ ga. ⁸ Wɛlɛ mɛ, wee ya tɔ tiye, gwanafuro fun ne ti a ta, ye na tala fire, a ma fintina mulu tɔ wankwɛ sare n'a kia siebe na fanɛ n'a za ga? ⁹ A tɔ n'a za wiin sangan ma, a ye mare kɔ ye tangankwɛyara wiri tɔ da ye ma, ye ye tɛ ye kwe nihɔndia, ye bare y'a gwanafuro wiin tɔ manɛ fire, y'a zɛ. ¹⁰ Ma ye yira ka ma da yee Wuro ta mɛlɛke nihɔndia kakietɛta wankwɛ dama ta zugokatra ye na.» ¹¹ Yezu manɛ da ye ma ye mɛ: «Nimisininɔmanɛ sma pla manɛ ti wankwɛ boo ta. ¹² Boo wankwɛ ma, ye tɔ slalo ye tɔ da ye tɔ ma, ye wiin fa tɔ wiri ye ma a tɔ na, y'a wankwɛ pere ye ma. Tɔ we tɔ y'a frɛ dini ye ma. ¹³ Yin damanɛ tɔ timi, awe slalo ye we tɔ y'a gwana pepe kwe n'ɛ bii tɔ yaa giamanadɛrɛ boo tɔ yaa gwana kɔ pepe yagayaga wɛn kakalɛ tɔ. ¹⁴ A ta gwana pepe naa wɛ wiin sangan ma, wu na yire ye tɔ bere wankwɛ giamana we tɔ. Foyi manɛ ti awe nimisalo we ta titiri ga. ¹⁵ A manɛ yaa bara kia giamana we tɔ kma kɔ na boo ta, wankwɛ n'a yabe y'a laga tɔ tɛgenɛ na. ¹⁶ Tɛge manɛ wiin wankwɛ tɔ, a manɛ kia ne tɔ mɛ y'a wu do ma. Nka wankwɛ sii manɛ wankwɛ na foyi pere a ma ga. ¹⁷ A naa tangan giati ye yɛrɛ ma tɔ da ye baratere na yaan ye ti mɛ tɔ ta, ne tɔ fanɛ wankwɛ sere ne wankwɛ kamasɔrɛ mɛ ne ti ne siri wu ta bɛɛ. ¹⁸ Ma na tuma yaa ne tɔ brɛ tɔ yaa yira a ma da ma Wuro kakie bii, tɔ n'awe kakie bii mɛ. ¹⁹ D'a daga ne ne wiri ye tɔ titiri ga. D'a ne foga wankwɛ y'a baratere na boo. ²⁰ A manɛ tuma sogo bii ne yaa ye tɔ brɛ. N'a to dɛrɛ do tɔ ye, a tɔ n'a na naa ye za. A na makare n'a foga. A tɔ wankwɛ tɔ yaa fle a mogo tɔ, tɔ bire a na wankwɛ. ²¹ Nɔ we tɔ d'a ma, ye baba, mɛ Wuro kakie bii, tɔ bi kakie bii mɛ. Be daga ne wiri be tɔ titiri ga. ²² Nka a tɔ manɛ da y'a baratere ma, ye ye sale naa kɔ zoga pepe tɔ kɔ ye n'a ka a ma, tɔ slalo ka a soro tɔ, tɔ kanɛge ka a ma. ²³ Ye ye naa kɔ yanzoro na wankwɛ ye n'a yeɛ. Ye ye tɔ nihɔndia. ²⁴ Ye bo ye tɔ. Y'a manɛ siri, y'a winni. Y'a manɛ fire, y'a zɛ. Ye tɔ nihɔndiaro du tige. ²⁵ A m'a ta nɛmɛpra han, wankwɛ manɛ ti laga tɔ. Wankwɛ naa tuma laga tɔ ne bige, tɔ naa wiri kuru wankwɛ wiin sangan ma, tɔ vetra ye brɛ na, tɔ kiredigekɔ wankwɛ. ²⁶ A manɛ baratere kɔ na boo wiri tɔ n'a toga, ye wankwɛ tɔ tɛ? ²⁷ Wankwɛ tɔ d'a ma, y'a puu tɔ naa, y'a tɔ yanzoro na wankwɛ ye ye bare a na kɛnɛ ye tɔ bere naa siara tɔ.

²⁸ Wɔn tɛ nɛmɛpra we woro kɔn ba, a kɔn maga kɔ na. A tɔn sa yaa vɛ na a ta. ²⁹ Nka a kɔn da ye tɔn ma, ye yi ti ma da hɔn kɔ lege, ye yi maga zɛ a domada na ga, ye nka a sɛgɛlɛnɔ tala yɛrɛ pere n'a za yi ma wiin fa to yi nihɔndia kɔ ye mare ga. ³⁰ Ye nka a kɔ wiin kɔn yaa n'a ta frɛ yaga kɔ vunatɛdala, ye wɔn na naa wiin sangan ma, y'a yanzoro na yire yi yɛɛ wɔn ma. ³¹ Wɔn tɛ tɔn we kɔn d'a ma, ye yi kɔ, y'awe ti bɛɛ kɔ yi sangan pepe ma. Ye y'a frɛ pepe n'awe ye yo. ³² Ye nka ye daga fɛtite kɔ nihɔndia bare a puu wiin kɔn mane siri, wɔn winni. Y'a mane fire, kɔ naa zɛ.»

16 Wɔn timi Yezu kɔn da y'a kalanɔmanɛ ma: «Naforote boo mane tiye, frɛyinnahɔnwɛta boo ne ti a ta. Sma mane wɔnna kɔn we yagabɛ a wɔnnate ta, y'a ti n'a ta frɛ yagayaga. ² A kɔn n'a wiri kɔn d'a ma, ye ye wiin fa kɔn a ta da hɔn, ye nɛ na wɔn ti? Y'a tɛ ye giati ta dɛn, ye bare a sɛɛ ne kɔn yi soro hɔn frɛ wɔn na titiri ga. ³ Wɔn tɛ frɛyinnahɔnwɛta we kɔn giati ye yɛrɛ ma kɔn da, ye wɔn yi na kɔn ta han bare ye na te ti ne y'a frɛ kɔn ye ta? Ye ye sɛɛ ne kɔn ga, ne piri kɔ mɛ. ⁴ Ye ye kɔn naa frɛ kɔn ye ta, ye ye na wiin fa ta wiin fa to sma ne kwa ye ma, ye ye wɔn kɔn. ⁵ Wɔn tɛ, a wɔnate ta kori mane ti wiinye kma pepe na, a n'e wiri tala tala kɔn da gwere yi ma, ye ye wɔnate ta ku wiin kɔn ti a na, y'a yɛrɛ? ⁶ Wɔn kɔn d'a ma, y'a yinɔnɔ kɔn (100). A kɔn d'a ma y'a y'a sɛɛ bii kɔn tangan sale kɔn kɔn kieplafun sɛɛ. ⁷ Wɔn timi a kɔn kɔn toga, ye wɔn yi yɛrɛ? Wɔn kɔn da, ye ye dugozople kɔn (100). A kɔn da wɔn ma, y'a y'a sɛɛ bii kɔn zople kienaa sɛɛ. ⁸ Wɔnate we na y'a frɛyinnahɔnwɛta na telebareya yi yirebɛ bare a mane yinnamakwiɛda ta. Tian na, bo diniyan be hɔn kma y'a da ta kɔn yinnamakwiɛ kɔn yalo kini na kma ma.» ⁹ Wɔn timi Yezu ye bere da ye ma ye mɛ: «Ka marebe kia kɔn naforo wiin kɔn dabare wiin fa to wɔn kɔn wɛ wiin sangan ma, sma ka foga kɔn kwa ka ma tangan do na wɛbareya yi hɔn. ¹⁰ Wɔn kɔn tɛ sɔntele na daslala hɔn, yee a na tɛ sɔntele na da na yire ye hɔn ye. Wiin te ma tɛ sɔntele na daslala hɔn ga, a sɛɛ ne tele da na yire ye hɔn mɛ ga. ¹¹ Bo wɔn tɛ ka kɔn ma tɛ yɔnmasma na bo diniyan be hɔn naforoda na ga, kɔn te kɔn na naforo na sɛɛ yi kalfa ka ma? ¹² Ka kɔn ma tɛ yɔnmasma na kɔn ta frɛ na ga, kɔn te kɔn na ki yɛrɛ ye pere ka ma? ¹³ Barateta sii ha sɛɛ ne bara ta wɔnna sma pla ma ga. A na sɔnnala da diabɛ ye ma kɔn bo da yagabɛ ye ma. A na malo tala ma kɔn ye mako wa bo hɔn. Ka ha sɛɛ ne tɛ Wuro kɔn gwana ta barateta na ga.» ¹⁴ Fariziyɛn mane Yezu zi wɔnna bɛreda kɔn na bare gwana da dia ye ma fɔnɔnɔ. ¹⁵ Yezu kɔn da ye ma: «Ki ka yɛrɛ ta smatele na sma kɔn na, nka Wuro ka kɔn hɔn da kɔn. Sma wiinye da giati da na yire ye, Wuro wɔn giati zanada. ¹⁶ Tɛn na sɛɛ hɔn da kɔn Wuro ta daberebɛre ta da kɔn mane tiye fɔn yaa wiri batizeta Zan ta sin hɔn. N'a bii wɔnna sangan ma, Wuro ta kolo hɔn da na fanɛdia kɔn yira. Sma pepe n'e

yangan wiin fa to ye sɛɛ kɔn yɛrɛ. ¹⁷ Wuro kɔn lagakɔn na fɔn zana, nka Tɛn na bɛreda tala na bere ga. ¹⁸ Wiin te kɔn y'a ya laga kɔn yaza kɔn, wɔnna te vunafa ta. Wiin te kɔn ya na lɛ yi kɔn, wɔn vunafa ta mɛ. ¹⁹ Naforote boo mane tiye. A mane zoga na fɔnɔnɔ ye ka ne fanganmazɔnfa kɔn ne nihɔndia kɔn pepe ma. ²⁰ Durute boo mane tiye mɛ, ye n'a togo wiri Lazare, wɔn mane sian naforote we ta kuledo ma. Dae na yaga ye ne ti a kɔn pepe ma. ²¹ Wiinye kɔn mane tɛ ne bɛrɛ naforote we ta kɔn hɔn, durute we mane kia ne wɔn tete n'e kɔn. Nka gwɛgi kɔn mane naa n'a ta dae li. ²² Bo durute we naa siri. Mɛlɛkɛ n'a bii yaa kɔn lege Abrahamu kiegɛ ma. Naforote we naa siri mɛ, ye n'a sitra. ²³ A mane ti yannɛ hɔn wara, kɔn ye wɔn duro da ye sege kɔn Abrahamu za dɛrɛdo hɔn, Lazare ne ti a kiegɛ ma mɛ. ²⁴ Wɔn tɛ a kɔn kɔn da, ye ne kɔn Abrahamu, makare ne ma. Lazare fanɛ a yaa ye slanɔ bindo ka zio hɔn, kɔn naa ne kɔn kunabɛ bare ma yannɛ fɔnɔnɔ bɛɛ bo togo be hɔn. ²⁵ Abrahamu kɔn d'a ma, ye yi kɔn, y'a ye kakiri tugo kɔn kɔn da ye na tisangan ma ni na, y'a mane y'a dangamu pepe gun n'a wɛ, Lazare wɔn ne yannɛ. Ye basie mɛ, Lazare ti yinnahɔn hɔn, awe ne ti yannɛ hɔn. ²⁶ Ye wɔn nii wa mɛ, ye wuru na yire yi ti yi kɔn awe kɔn. Ye wiinye kma kɔn ne kia sa bɛɛ kɔn yaa awe tido hɔn, wɔn ha sɛɛ ga, ye wiinye kma kɔn ne kia sa awe tido hɔn kɔn naa yi wɛ bɛ mɛ, ye wɔn ha sɛɛ mɛ ga. ²⁷ Naforote we kɔn da ye yi kɔn, ye ye kɔn ma yee, ye y'a mɛ y'a Lazare fanɛ a yaa ye wɔn hɔn. ²⁸ Ye bare ye na plala sma koo tiye. Y'a yaa n'e sɛɛ wiin fa to wɔn ka na naa yannɛ na bii hɔn mɛ ga. ²⁹ Abrahamu kɔn d'a ma, ye Moyizi kɔn Wuro ta daberebɛre ta sɛɛ ti ye ta. Ye ye daga kɔn wɔn do-mada na. ³⁰ Naforote we kɔn da, ye awo ye kɔn Abrahamu, ye ye na naa wɔn na ga. Ye nka wɔnna kɔn winni yaa ye bɛrɛ, ye ye na ye zugo katra kɔn saa y'a kakietɛ na. ³¹ Abrahamu kɔn d'a ma, ye ye ma Moyizi wɛle Wuro ta daberebɛre ta bɛreda kɔn ga, ye hali kɔn kɔn winni sa sara kɔn, ye ye na wɔn ye kɔn tian ga.»

17 Yezu mane da y'a kalanɔmanɛ ma: «Sma sɛɛ ne kɔn ka kakie ta ga. Nka wiin te kɔn ye na plalo ka kakie hɔn, gwale na sa wɔnna te ma. ² Kɔn nimisala wiinye kɔn kɔn yi ma, ye wiin te pepe kɔn wɔnna sɔnnala firebɛ, ye wɔn gwaga ta pɛrɛ wɔnna te mogo hɔn n'a dra yengenzu hɔn, wɔn fɔn yi a na te ma. ³ Ka ka yɛrɛ fɔnɔnɔ. Be na plalo kɔn fire be ma, be ye yira a ma. A kɔn taa ye na kɔn ma mane kɔn yira, be yafa a ma. ⁴ A kɔn fire be ma wiin sangan ma pepe kɔn naa vɛ be ta, be yafa a ma.» ⁵ Matigi ta fanɛsma mane d'a ma: «Fa kwe mià kɔn mabe ma.» ⁶ Matigi kɔn da ye ma: «Yɔn mabe mane ti ka hɔn wiin ta yire kɔn mutaradɛnɔ wa, ka mane na ne sɛɛ ne da kafɔnɔn ma, y'a vigi bɛɛ kɔn yaa бага yengenzu hɔn a kɔn ka ta.» ⁷ Wɔn timi a ye bere da ye ma: «Ki na wee yi kɔn tiye, a ta barateta tuma laga hɔn kɔn sɔndo hɔn wɛlɛ worofrenɛdo

hכח כח naa wiri a d'a ma, y'a yaa tangan ככדו hכח salesale? ⁸ A ma תע a d'a ma, y'a כככרעע ye ma ga, y'a y'a כככרעעזוגא ka כח ye yeע ye כח den כח מענע, ככח timi a ככח sbע ככח מע כח מענע. ⁹ Barateta ככח ne ככח be ta, be bire a na ככח ye na ra? ¹⁰ Yee מע, wiinye da pepe ככח yira ka ma, ka ככח n'e pepe ta n'e we, ka da ye ka baratere dama. Ye ka mane daga wiinye bara ta, ye ככחכח ka ככח ta.» ¹¹ Yezu mane ti yaa hכח Zeruzalemu, כח ne ככח ne ככח Samarikuru כ Galilekuru כככא hכח. ¹² A mane ti ne ככ kireslalo boo hכח, wurobukma sma fun כככ ככח naa n'a ten. ¹³ Ye mane taa d'eredo hכח, כח כככג da: «Mé na te Yezu, makare mé ma.» ¹⁴ Yezu naa n'e za כח da ye ma: «Ka yaa ka yeע כככ salakawere ma.» Ye mane ti yaa hכח, כח כענע. ¹⁵ Ye na כככנala naa n'a za da ye כענע, כח taa ye bere ne naa ne כככג ne Wuro yireb'ע. ¹⁶ A naa zii b'ע כח ye zin sugu כ ma Yezu wee ne baraka yira a ma. Bare a yeע mane Samarisk'ח. ¹⁷ Wכח תע Yezu ככח da: «A sma fun ככ pepe ככח kini ga ra? Wee ככ sma koronככ ככ ti? ¹⁸ Ye na כככח sii ha bere naa Wuro yireb'ע ga ככ bo samoro be ga כע?» ¹⁹ Wכח timi a ככח d'a ma: «Tuma yaa. Bia כככמabe be kisi.» ²⁰ Fariziyen mane Yezu toga, ye wee sangan ma Wuro ta kolo na wiri? Yezu ככח da ye ma: «Wuro ta kolo naa כככא כככח sege ne fa za wiin נע ga. ²¹ Ye na da ka ma ga, ye k'a sege b'ע, w'ע k'a sege yoo. Tian na, Wuro ta kolo ti we ka woro hכח.» ²² Wכח timi a ככח da y'a kalank'מאנע ma: «Boo wagati na wiri ka na ne כככח ככ ta כככ tala kia זע na nka ka na n'a za ga. ²³ Ye na da ka ma, ye ka sege b'ע w'ע ka sege yoo. Ka ka yaa yeע ga, ka ka כככ ye ma ga. ²⁴ Wuosian תע sa כח kini, n'a bii wuro hכח na piri tala ma ככח yaa wiri bo piri tala wiin נע, yee כככח ככ ta naa na תע a נככ ma. ²⁵ Nka san'ע ככח da ye תע, ככח a yanנע den כככא, basi'ekma maga a hכח מע. ²⁶ Wiinye da ככח mane תע Nowe ta sin hכח, כככח נעמנע na תע כככח ככ nasangan ma מע. ²⁷ Nowe ta sin hכח, sma mane ככח ne מענע ne y'aray ככח n'e כככמנע pere yanma na ככח Nowe ככח yaa ככ korogwaga hכח wiin כככ ma. Zu na yaan yi כככ naa sma pepe yeע. ²⁸ We'ע מע, wiin fa ככח mane תע L'cti ta sin hכח, sma mane ככח ne מענע ne fr'etere ne fr'ezabire ne ככח ne כככאככג. ²⁹ Nka L'cti naa sa Sodככמukuru hכח wiin כככ ma, כככח כככ ma Wuro togo ככ giribi tumab'ע wuro hכח n'a dra kuru we ma כככא wurozu ככח n'ey'ע kma pepe yeע. ³⁰ כככח ככ כככ naa ye ככככ wiin כככ ma, כככח נעמנע ככח na תע מע. ³¹ Wככח כככ we ma wiin te כככ ne ti zen ma, a ta fr'ע ne ti כככח hכח, a ka zii n'e bii ga. Yee מע, wiin te כככ ne ti laga hכח, כככ ka bere bige מע ga. ³² Ka ka kakiri tugo ככ L'cti ta ya ta da. ³³ Wiin te ne kia ye ni kisi, a na te na pna a hכח. Wiin te כככ pna ye ni hכח, a na n'a gun. ³⁴ Ma ye yira ka ma da כככח כככ we ma wuru hכח sma pla na ne ti sianfa tala ma. Tala na fig'ע, bo tala כככ ye. ³⁵ Y'ara sma pla na ne kwe ne din. Tala na fig'ע, bo tala כככ ye. [³⁶ Sini sma pla na ne ti כככ do hכח. Tala na fig'ע, bo tala כככ ye.] ³⁷ A ta kalank'מאנע mane

b'ereda bii n'a toga da: «Matigi wee piri ma כככח da ככ כח na תע?» A כככ da ye ma, ye fasoro ti wiin weעn, ye weעn debe ye נעמנע kwe.

18 Yezu mane dakalo boo yira n'a כככ ye ma da כככח daga ne Wuro מע sangan pepe ma, כח ka da ye bana ga. ² A mane da ye ma: «Kitisk'ח boo mane ti kuru boo hכח, mane kwan Wuro na ga, mane כככח sii giati מע ga. ³ Y'afuroya boo mane ti כככח kuru we hכח מע. Wככח mane yaa awe kitisk'ח we br'ע kanyinnayan na n'a מע, y'a y'a kiti כככ כח tian pere ye ma ye zugu ta. ⁴ כככח yaa si'ע d'ere kitisk'ח we ma ne dian ga. Wככח timi a giati ye yeע ma כח da, ye hali ye mane kwan Wuro na ga, hali ye mane כככח sii giati ga, ye bo y'afuroya be כככח ye yanנע כככח. ⁵ Ye כככח ye na ye na n'a ta kiti כככ כח tian pere a ma zugu ta wiin fa to a ka ne naa n'e banabe sangan pepe ma yee ga.» ⁶ Wככח timi Matigi ye bere da: «Wכככח kitisk'ח na telebareya yi wiin fa yira, ka כככ כככח na רע. ⁷ Wuro ta d'egewesma wiinye כככח n'a wiri sin kwe wuru ma, a na tian pere ye ma ye zugi ta ga ra? A na si'ע d'ere ככ sb'ע n'e diema ra? ⁸ Ma ye yira ka ma da a na tian pere ye ma salesale. Nka כככח ככ כככ na naa wiin sangan ma, a na כככמabe gun b'ע diniyan hכח ra?» ⁹ Wiinye kma כככ ye yeע giati smatele Wuro yinna hכח, כח ne כככ ser'ע na wu wa, Yezu bo dakalo be yira ye ma ¹⁰ ככ da: «Sma pla כככ mane yaa wurom'ע na Wuro ta כככח hכח. כככנala we mane Fariziyen, bo כככנala ne lanpot'ח. ¹¹ Fariziyen we mane taa ye yeע ma ne Wuro מע ne kwa, ye n'a Wuro, n'a תע כככ mane tala ככ ככ smas'ע ga, ye כככח ye na ye baraka yira a ma. Ye yew'ע sma כככ beremasma, telebareyasma, kakaladatesma we'ע מע כככא bo lanpot'ח be o. ¹² Ye yi sun ka kanyinna pla na tun tala hכח, ne y'a gunfr'ע pepe na funככח wa n'e pere a ma. ¹³ Lanpot'ח we mane taa d'ere do hכח, mane dian n'e כככח duro ga, nka a man'e dun vuro ne kwa, ye n'a Wuro, y'a makare ye ma, ye kak'ieteta. ¹⁴ Ma ye yira ka ma da כככח lanpot'ח we mane yafa gun ye na bereyasangan ma ye br'ע nka Fariziyen we mane yafa gun ga. Wככח ye na, wiin te pepe כככ ye yeע yireb'ע, כככח na d'eg'עbe gun. Wiin te כככ ye yeע mazib'ע, כככח na yirebe gun.» ¹⁵ Sma כככ mane yaa Yezu br'ע ככ y'a bibiye wiin fa to a le ye ma. A ta kalank'מאנע naa כככח za wiin sangan ma, ne gwangwana ye ma. ¹⁶ Nka Yezu n'e wiri כח da ye ma: «Ka nimisala to ye naa ne br'ע ka ka כככ ye ma ga, bare wiinye kma כככ ti כככא nimisala, Wuro ta kolo כככח yi. ¹⁷ Tian na, ma ye yira ka ma da wiin כככח ma Wuro ta kolo foga כככא nimisalo ga, כככח te na ככ a hכח abada ga.» ¹⁸ Zi'wifu ta z'engenkma na boo mane Yezu toga כח da: «M'ע na te כככח, כככח ma daga כככ ta כח sb'ע webareyani gun?» ¹⁹ Yezu כככ d'a ma: «Wכככח na be ne wiri ככככ? כככככ tiye ga, a ma תע Wuro כככנala dama. ²⁰ Be Wuro ta T'עn כככ, ye da, ye be ka kakalafa ta ga, ye be ka כככח yeע ga, ye be ka כככח ta fa kimi ga, ye be ka siereyagabe ta ga, ye be be כככ ככ be

sie yirebe.»²¹ Sɔkɔ we kɔkɔ d'a ma: «N'a bii ne na nimisalasangan ma, ma mane kwa wɔkɔna Ten kɔ pepe ma.»²² Yezu wɔkɔ a ta wiin sangan ma, kɔ d'a ma: «Fa tala kɔkɔ be na ye. Yaa be soro hɔkɔ frɛ pepe zabire n'e na gwana dinidini durukma ma. Be na naforo na yaan yi gun wuro hɔkɔ. Wɔkɔ timi be naa kɔkɔ ne ma.»²³ Sɔkɔ we kɔkɔ wiin sangan ma, a nina kɔkɔ ban fɔkɔna bare a mane naforotegwaga.²⁴ Yezu n'a sege kɔ da: «Naforo te ta kɔ Wuro ta kolo hɔkɔ na sige rɛ.²⁵ Tian na, naforote ta kɔ Wuro ta kolo hɔkɔ sige yi gunkɔkɔma ta kɔ ma misane na wuro hɔkɔ.»²⁶ Wiinye kma kɔkɔ wɔkɔna bereda kɔ kɔkɔ, kɔkɔ mane kwa: «A kɔkɔ ma yee, kɔ te kɔkɔ sɛɛ ne kisi?»²⁷ Yezu kɔkɔ da: «Sɔkɔ bana wiinye da ma, Wuro bana wɔkɔna ma ga.»²⁸ Piyere kɔkɔ da: «Mɛ wiinye kma kɔkɔ mià frɛ pepe to kɔkɔ be ma kɔkɔ yo?»²⁹ Yezu kɔkɔ da ye ma: «Tian na, ma yira ka ma da, wiin te pepe kɔkɔ y'a wɛɛ y'a ya wɛɛ ye na plala wɛɛ ye na wɔkɔna wɛɛ ye wɔkɔna za n'e to Wuro ta kolo ye na,³⁰ a na n'e nɛmɛ na yaan ye gun sma kɔ sɛn kɔ wɛbareyani gun mɛ.»³¹ Yezu mane y'a kalanɔmanɛ sma funpla wiri ye sana kɔ da ye ma: «Bo ke ti ne yaa Zeruzalem. Wuro ta daberebere mane wiinye da sɛɛ n'e tige Sɔkɔ Nɔ ta da na, wɔkɔna da kɔ na tɛ.³² A na kɔ sisma sra hɔkɔ. Y'a zi kɔ n'a vini kɔ tibekie a ma.³³ Ye na n'a vaan. Wɔkɔ timi y'a yeɛ. Yin saaro kɔkɔ ma a na winni sa sara kɔkɔ.»³⁴ Nka kalanɔmanɛ mane wɔkɔna bereda kɔ kɔkɔ ga, ye kɔkɔ mane kɔkɔ ye na. Yezu mane kia wiin fa yira, ye mane kɔkɔ kɔkɔ ga.³⁵ Yezu naa vetra Zerikokuru na wiin sangan ma, fuu boo mane tangan sogodo ma ne mɛ.³⁶ Fuu we naa za-mɛ wɔkɔkɔkɔ kɔkɔ ye ne kɔkɔ, a kɔkɔ toga, ye wɔkɔ kɔkɔ tɛ.³⁷ Ye kɔkɔ d'a ma, ye Nazaretikɔkɔ Yezu kɔkɔ ti ne kɔkɔ.³⁸ A kɔkɔ ne kɔkɔ ne kwa: «Davidi timite Yezu, makare ne ma.»³⁹ Zengenkma mane bere a ma, y'a kɔkɔ nka a mane fa kwe y'a wɔkɔkɔ ma ne kwa: «Davidi timite Yezu, makare ne ma.»⁴⁰ Yezu kɔkɔ taa, kɔ da ye ye figɛ naa kɔ lege. Fuu we naa ye kɔkɔ Yezu na, Yezu n'a toga da,⁴¹ ye wɔkɔna a kia ye kɔkɔ t'a ma? A kɔkɔ da: «Matigi, ma kia ne sege ne zɛ ye.»⁴² Yezu kɔkɔ d'a ma: «Segeze. Bia wɔkɔna be kisi.»⁴³ Wɔkɔna kɔkɔ tala hɔkɔ a yinna kɔkɔ kibe. A kɔkɔ tuma ne kɔkɔ Yezu ma ne Wuro yirebe. Sma pepe naa wɔkɔ za wiin sangan ma ne Wuro yirebe mɛ.

19 Yezu mane kɔkɔ ne kɔkɔ Zerikokuru hɔkɔ.² Sɔkɔ boo mane tiye, ye n'a togo wiri Zase. A mane lanpotɔre wɔkɔna kma na boo, a mane naforote.³ A mane kia Yezu za n'a dɛge kɔkɔ. A mane sɔntugolo, wɔkɔ tɛ a ma mane sɛɛ n'a za zame ta yaan sra hɔkɔ ga.⁴ A mane wɔkɔkɔ yaa zin, kɔ yaa ba kafɔkɔ boo ma wiin fa to Yezu kɔkɔ naa ne kɔkɔ yeɛ, a a za.⁵ Yezu naa wiri wiin sangan ma, kɔ duro sege wuro hɔkɔ, kɔ d'a ma: «Zase salezi. Mɛ daga vɛ be brɛ sma.»⁶ Zase kɔkɔ salezi, a nihɔkɔ na dia yi Yezu foga ye brɛ.⁷ Wiinye kma pepe mane ti yeɛ, ye naa wɔkɔ za wiin sangan ma, ne du-

mudumu ne kwa: «A kɔ kɔkɔtɛta brɛ, kɔ vɛ yeɛ.»

⁸ Nka Zase mane tuma taa kɔ da Matigi ma: «Sege rɛ Matigi, ma na n'a naforo na sodinido tala pere durukma ma. Ma mane berɛ wiinye kma ma ye ta wiinye frɛ na, ma na wɔkɔna nɛmɛ na naa pere ye na kma ma.»⁹ Wɔkɔ tɛ Yezu kɔkɔ n'a da yira kɔ da: «Kisi wiri bo kɔkɔ be hɔkɔ sma bare bo kɔkɔ be Abrahamu timikma na boo mɛ.¹⁰ Tian na, wiinye kma kɔkɔ mane fire, wɔkɔna kia na Sɔkɔ Nɔ naa wiin fa to a ye kisi.»¹¹ Yezu ta tɛ kɔkɔ mane vetra Zeruzalemukuru na, zame ne kɔkɔ a ta fɔkɔna, n'a giati da wɔkɔna kɔkɔ Wuro ta kolo na dutige ye, wɔkɔ tɛ a kɔkɔ mane bo dakalo be yira ye ma¹² kɔ da: «Fanganmasoro ma kɔ boo mane yaa giamanadere boo hɔkɔ wiin fa to a yaa fanganmabe gun kɔ sɛɛ bere naa.¹³ A kɔkɔ y'a baratere na sma fun wiri kɔ gwana kɔkɔ dini ye ma kɔ da, ye ye yaa ye sra hɔkɔ berebere kɔ kɔkɔ sanɛ ye ne bere ne naa.¹⁴ Nka a ta kirekma man'a na wu wa. Wɔkɔ tɛ ye kɔkɔ mane sma fanɛ a timi kɔ da, ye yi wɔkɔ kia a tɛ ye wɔkɔna na ga.¹⁵ Bo a na yaa fanganmabe gun n'a wɛ wiin sangan ma kɔ ye bere naa, a mane gwana pere wiinye baratere ma, a kɔkɔ fanɛ ye ta, ye ye naa ye brɛ wiin fa to ye pepe tala tala wiin kɔkɔ gun sraberebere hɔkɔ, ye wɔkɔna kɔkɔ.¹⁶ Gwere yi naa ye kɔkɔ kɔ da, ye mɛ na te, be wiinye gwana pere ne ma, mɛ ye nɛmɛ na fun gun kɔkɔ na.¹⁷ Fanganma kɔkɔ d'a ma, ye wɔkɔna kɔkɔ, y'a barateta na kɔkɔ yi. Y'a tɛ wɔkɔna mata na daslala hɔkɔ, ye wɔkɔ ye na ye na n'a tanganbe kire fun kɔkɔ na.¹⁸ Barateta plalo kɔkɔ ye kɔkɔ kɔ da, ye mɛ na te, y'a mane wiinye gwana pere ye ma, ye y'e nɛmɛ na koo gun kɔkɔ na.¹⁹ A kɔkɔ da wɔkɔ ma mɛ, y'a yaa tangan kire koo kɔkɔ na.²⁰ Boo ye bere naa ye mɛ kɔ da, ye mɛ na te, ye bo a ta gwana. Ye ye man'a muluku zokuro hɔkɔ n'a kɔkɔ.²¹ Ye ye mane kwan a na, ye bare a dasigesɔkɔ. Y'a wiin fa tige ga, ye wɔkɔ a kɔkɔ bii. Y'a tugo wiin wɛɛn ga, ye wɛɛn a kien.²² Fanganma kɔkɔ d'a ma, y'a yeɛ domada ye na n'a kiti kɔkɔ ye, baratetaɔkɔ. Y'a yeɛ kɔkɔ da ye dasigesɔkɔ, ye ye wiin fa tige ga, ye wɔkɔ ye kɔkɔ bii, ye ye tugo wiin wɛɛn ga, ye wɛɛn ye kien.²³ Ye wɔkɔna kɔkɔ tɛ a ma yaa y'a gwana tige gwanatigedo hɔkɔ ga wiin fa to ye m'a naa wiin sangan ma, ye m'a gwana kɔkɔ ye na kɔkɔ gun?²⁴ Wiinye kma kɔkɔ mane ti yeɛ, a kɔkɔ da wɔkɔna ma, ye ye gwana kɔkɔ ta n'e pere bo we ma wiin kɔkɔ mane fun gun.²⁵ Sma wɔkɔ kɔ da, ye mɛ na te, ye fun ti wɛ wɔkɔ ta yo.²⁶ Tian na, ma ye yira ka ma da fa ti wiin te ta, boo na pere kwe wɔkɔna te yi ma. Nka fa ti wiin te ta ga, hali wiin kɔkɔ ti a na te ta, wɔkɔ na kɔkɔ a ta.²⁷ A ma mɛ zugi han, wiinye kma kɔkɔ mane kia mɛ tɛ y'a fanganma na ga, ka naa kɔkɔ kɔkɔ be na n'e yeɛ ne wɔkɔna na.»²⁸ Wɔkɔna dakalo we yira wɛ timi ma, Yezu kɔkɔ kɔkɔ ne yaa Zeruzalem. ²⁹ Bo a naa vetra Betifaze kɔ Betani na wiin sangan ma, Olivutolo brɛ piri ma, kɔ y'a kalanɔmanɛ na sma pla fanɛ³⁰ kɔ da ye ma: «Bo kuru be kɔkɔ sa ke zin, ka yaa yeɛ. Ka kɔkɔ da ka kɔkɔ kuru we hɔkɔ, ka na

samarenɔ za pɛrɛ, ɔɔɔɔ baze wiin ma den ga. K'a firi naa kɔ lege. ³¹ Wiin te ɔɔɔɔ ka toga, ye wɔɔɔɔ na ka ti n'a firi, ka d'a na te ma, ye bare Matigi mako ɔɔɔɔ sa a hɔɔɔɔ.» ³² Fanɛsma wɔ mane yaa ɔɔɔɔ yaa da wɔ za wɔkara Yezu man'e yira ye ma wiin nɛ. ³³ Ye mane ti samarenɔ we firi hɔɔɔɔ, a na kma ɔɔɔɔ n'e toga, ye wɔɔɔɔ na ye ti n'a firi? ³⁴ Ye ɔɔɔɔ da ye ma, ye Matigi mako ɔɔɔɔ sa a hɔɔɔɔ. ³⁵ Ye naa kɔ lege Yezu brɛ, ɔɔɔɔ y'a zoga dɛ a ma ɔɔɔɔ Yezu babe a ma. ³⁶ A ne ti yuru hɔɔɔɔ, sma ne y'a zoga yire sogo ma. ³⁷ Yezu naa vetra Olivutolo na zido hɔɔɔɔ, a ta kalanɔmanɛ pepe ɔɔɔɔ kwe nihɔɔndia ne ɔɔɔɔɔɔ ne Wuro yirebɛ a ta kabakoda pepe ye na, yewo yɛrɛ mane wiinye za. ³⁸ Ye mane kwa: «Wiin fanganma ɔɔɔɔ naa Matigi togo na, Wuro siara ta a ma. Siara tɛ wurokɔɔ hɔɔɔɔ frɛ ma, yirebe tɛ Wuro ma.» ³⁹ Fariziyɛn ɔɔɔɔ mane ti wɔɔɔɔna zame wɔ hɔɔɔɔ ɔɔɔɔ da Yezu ma: «Mɛ na te, bere bia kalanɔmanɛ ma.» ⁴⁰ Yezu ɔɔɔɔ da ye ma: «Ma ye yira ka ma da yewo ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ, doge ɔɔɔɔ na ne ɔɔɔɔɔɔ.» ⁴¹ Yezu naa vetra Zeruzalemu na wiin sangan ma, n'a za, ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ a ye na ⁴² ɔɔɔɔ da: «Bi yɛrɛ m'a siara gunnɔɔ ma ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ, wɔɔɔɔna ɔɔɔɔ we ma sɔɔɔɔ. Nka a ɔɔɔɔ ma nɛ? Be mane sbɛ n'e ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ ga. ⁴³ Tian na, boo ɔɔɔɔ na wiri yi, be zugi na naa frɛ tige ɔɔɔɔ be mu. Ye na be kori ɔɔɔɔ gwa be ma bii pepe hɔɔɔɔ. ⁴⁴ Ye na be webe ɔɔɔɔ be ɔɔɔɔmanɛ fɛlo be ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ. Ye na ɔɔɔɔɔɔ tala to a nɛmɛ ɔɔɔɔɔɔ ma be hɔɔɔɔ ga bare Wuro mane naa tɛ na be ma wiin sangan ma, be ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ ga.» ⁴⁵ Wɔɔɔɔ timi, Yezu ɔɔɔɔ kɔ Wuro ta ɔɔɔɔ hɔɔɔɔ. Wiinye kma ɔɔɔɔ mane frezabire yeyɛ, a n'e laga. ⁴⁶ A mane kwa ye ma: «Ye sɛbɛ Wuro domada na sɛbɛ hɔɔɔɔ ɔɔɔɔ da, ye n'a ɔɔɔɔ na tɛ wuromɛkɔɔ na nka ki n'a ta pana ta wɔɔɔɔ na.» ⁴⁷ A mane sma kala Wuro ta ɔɔɔɔ hɔɔɔɔ ɔɔɔɔ pepe ma. Salakawɛvɔre kɔ Tɛn na kma kɔ zame na zɛngɛnkma man'a kia yɛɛ na. ⁴⁸ Nka ye mane ɔɔɔɔ da ye sbɛ ne wiin fa ta ga bare sma pepe mane ɔɔɔɔ a domada ma ne ɔɔɔɔ a ta.

20 Boo ɔɔɔɔ ma, Yezu mane zame kala Wuro ta ɔɔɔɔ hɔɔɔɔ ne fanɛdia yira, ye da ye ɔɔɔɔ salakawɛvɔre kɔ Tɛn na kma kɔ y'a ɔɔɔɔmlala ɔɔɔɔ naa wiri ² ɔɔɔɔ d'a ma: «Wɔɔɔɔ na be ɔɔɔɔ da ta? Kɔ te ɔɔɔɔ n'e na sogo pere be ma?» ³ Yezu ɔɔɔɔ da ye ma: «Mɛ na ki toga fa tala na mɛ, ka ɔɔɔɔ yira ne ma. ⁴ Wuro hɔɔɔɔ Zan ta batizada mane sa ra, taa sma hɔɔɔɔ?» ⁵ Ye mane giati ye nɛmɛ hɔɔɔɔ ne kwa: «Ke ɔɔɔɔ da Wuro ɔɔɔɔ man'a fanɛ, a na ke toga, ye wɔɔɔɔ ɔɔɔɔ tɛ ke ɔɔɔɔ ma ɔɔɔɔ a ma ga? ⁶ Ke ɔɔɔɔ da sma hɔɔɔɔ a mane sa, zame na ke dra kɔ dɔge bare ke pepe n'e ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ tian na ɔɔɔɔ da Zan mane daberebɛta.» ⁷ Wɔɔɔɔ tɛ ye ɔɔɔɔ da, ye ɔɔɔɔ n'a sado ɔɔɔɔ ga. ⁸ Yezu ɔɔɔɔ da ye ma mɛ: «Awale mɛ ye na tɛsogo gun wiin te ta, ma na ɔɔɔɔ yira ka ma mɛ ga.» ⁹ Wɔɔɔɔ tɛ Yezu ɔɔɔɔ bo dakalo be yira zame ma ɔɔɔɔ da: «Sɔɔɔɔ boo mane ɛrɛzɛnkoro boo wa ɔɔɔɔ n'a kalfa lagasɔnsma ɔɔɔɔ ma ɔɔɔɔ yaa siɛ dɛrɛ na giamana boo hɔɔɔɔ. ¹⁰ Wagati naa wiri wiin sangan ma, a ɔɔɔɔ barateta boo fanɛ lagasɔnsma wɔ

ma wiin fa to y'a nii na ɛrɛzɛnɔmanɛ pere wɔɔɔɔ ma. Nka lagasɔnsma wɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔɔna barateta we foga n'a vuro ɔɔɔɔ n'a to a ɔɔɔɔ yaa srakoba. ¹¹ A ɔɔɔɔ ye bere boo barateta fanɛ ye mɛ. Lagasɔnsma wɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ foga wɔɔɔɔ vuro ye mɛ ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ vini ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ to ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ yaa srakoba ye mɛ. ¹² A ɔɔɔɔ boo barateta saaro fanɛ ye mɛ. Ye ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ ma ba ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ laga. ¹³ Wɔɔɔɔ tɛ ɛrɛzɛnkoro we na te ɔɔɔɔ da, ye wɔɔɔɔ ye na ɔɔɔɔ ta? Ye ye na y'a moronɔnɔ fanɛ. Ye ye na kiu ka ɔɔɔɔ ma fɔɔɔɔ. ¹⁴ Nka lagasɔnsma wɔ naa wɔɔɔɔna ɔɔɔɔ we za wiin sangan ma suu, ɔɔɔɔ da ye nɛmɛ ma, ye bo ɔɔɔɔɔɔna we. Ye ye tɛ y'a yɛɛ wiin fa to ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ ye ma. ¹⁵ Ye n'a foga n'a dra ɛrɛzɛnkoro timi n'a yɛɛ. Wɔɔɔɔ ɛrɛzɛnkoro na te na ɔɔɔɔ ta ye na? ¹⁶ A ɔɔɔɔ na naa, a na wɔɔɔɔna lagasɔnsma wɔ yɛɛ ɔɔɔɔ ɛrɛzɛnkoro we kalfa smaze ma.» Wɔɔɔɔ ta ɔɔɔɔ na, ye ɔɔɔɔ da: «Awo ɔɔɔɔ na tɛ abada ga.» ¹⁷ Nka Yezu naa n'e sege ɔɔɔɔ da: «Wuro domada na sɛbɛ wiin fa yira ɔɔɔɔ da, ye ɔɔɔɔɔgesma mane maga wiin ɔɔɔɔɔ we hɔɔɔɔ, wɔɔɔɔ ɔɔɔɔ ye bere naa tɛ lologo hɔɔɔɔ ɔɔɔɔ na, wɔɔɔɔ ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ? ¹⁸ Wiin te ɔɔɔɔ bere wɔɔɔɔna ɔɔɔɔɔ we ma, wɔɔɔɔna te na bogobogo, a ɔɔɔɔ bere wiin te ma, wɔɔɔɔna te na fɛlo.» ¹⁹ Salakawɛvɔre kɔ Tɛn na kma mane Yezu kia figɛ na wɔɔɔɔna ɔɔɔɔ ye nka ye mane kwan zame na. Bare ye mane ɔɔɔɔ da yiwo ye na a wɔɔɔɔna dakalo we yira. ²⁰ Ye mane pi ne sege ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ sma fanɛ Yezu ta, wɔɔɔɔ ɔɔɔɔ ye yɛrɛ ta smatele na. Ye mane kia n'a foga a domada hɔɔɔɔ n'a ka fanganma kɔ giamana wɔɔɔɔnate sra hɔɔɔɔ. ²¹ Wɔɔɔɔna sma wɔ mane naa Yezu toga ɔɔɔɔ da: «Mɛ na te, mɛ ɔɔɔɔ da be bere ne sma kala pasaa na, be ɔɔɔɔ dɛge ɔɔɔɔ na ga ne Wuro ta soga yira n'e kɔni tian yiranɔɔ na. ²² Yala ke daga lanpo sara Sezare ma ra, taa ke daga n'a sara ga?» ²³ Yezu naa n'e ta giateyaga wɔɔɔɔ ɔɔɔɔ, ɔɔɔɔ da ye ma: ²⁴ «Ka boo gwana ɔɔɔɔ ne ma, m'a sege. Kɔ te gia kɔ kɔ te togo ɔɔɔɔ ti a ma?» Ye ɔɔɔɔ da, ye ye Sezare ye. ²⁵ Yezu ɔɔɔɔ da ye ma: «Awale, ka Sezare ye pere Sezare ma ɔɔɔɔ Wuro ye pere Wuro ma kɛ.» ²⁶ Ye mane sbɛ n'a foga a domada hɔɔɔɔ zame wɔɔɔɔ na ga. Ye mane kaba a ta bereda na ɔɔɔɔ. ²⁷ Wɔɔɔɔ tɛ Saduseyɛn ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ ye dɔbɛ. Saduseyɛn wɔɔɔɔ wiinye kma ɔɔɔɔ yira ne kwa, ye sara ta winni tian ga. Ye mane Yezu toga ɔɔɔɔ da: ²⁸ «Mɛ na te, Moyizi bo Tɛn be sɛbɛ n'a tige mɛ ma ɔɔɔɔ da, ye wiin te ɔɔɔɔ ya ɔɔɔɔ siri, ma ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ ga, y'a na plalo daga wɔɔɔɔna ya we ɔɔɔɔ wiin fa to timikma gun sirita we ma. ²⁹ Awale plala sma kopra ɔɔɔɔ mane tiye. Ye na pra yi naa ya ɔɔɔɔ ɔɔɔɔ siri, ma ɔɔɔɔ gun kɔ lege ga. ³⁰ Plalo we ɔɔɔɔ tɛ yee mɛ. ³¹ Saaro we ɔɔɔɔ naa ya we ɔɔɔɔ mɛ. Yee ye pepe sma kopra wɔ tɛ. Ye pepe siri, ma ɔɔɔɔ gun kɔ ya we ga. ³² Wɔɔɔɔ timi ya we naa siri mɛ. ³³ Awale sarawinnikɔ ma, ya we na tɛ ye na wee yi ta ya na? Bare ye pepe sma kopra man'a ɔɔɔɔ.» ³⁴ Yezu ɔɔɔɔ da ye ma: «Bo diniyan be hɔɔɔɔ kma yàra ɔɔɔɔ, yàra ne ɔɔɔɔ sini ta mɛ. ³⁵ Nka wiinye kma ɔɔɔɔ giati ne daga kɔ diniyanza hɔɔɔɔ wiin ɔɔɔɔ naa, ne na winni sa sara yɔ, wɔɔɔɔna yàrayɔn ga, mane ɔɔɔɔ sini ta mɛ ga. ³⁶ Wɔɔɔɔ ɔɔɔɔ

ye sbe ne siri titiri ga bare ye tala ko meleke. Ye te Wuro noman na bare ye winnisa na noman. ³⁷ A ma sara ta winnisa han, Moyizi yere mane won noma yira n'e kini wiin sangan ma a mane szoro za a ne wenn. Bo ween a mane Matigi wiri on da Abrahamu ta Wuro ko Izake ta Wuro ko Zakobe ta Wuro. ³⁸ Wuro sara ta Wuro ga, nka a nima ta Wuro. Bare sma pepe nima awe yinna hok. ³⁹ Ten na kma kok mane bereda bii on da: «Me na te, be tian yira.» ⁴⁰ Bare ye mane dian n'a toga foyi na titiri ga. ⁴¹ Wok te Yezu kok da ye ma: «Ne na ye sbe ne da, ye Wuro ta Dégeweta Davidi timite? ⁴² Bare Davidi yere n'a yira n'a dok Wuroyirebeturo na sebe hok on da, ye Matigi da me Matigi ma, y'a tangan ye digesoro ma ⁴³ fon y'a zugi pepe berebe a wee. ⁴⁴ Ye te yee, Davidi yere n'a wiri on da Matigi. A kok ma ne na a te Davidi timite na?» ⁴⁵ Wiinye kma pepe kok mane kok Yezu ta, a mane da y'a kalanoman ma ye chok na: ⁴⁶ «Ka ka yere kokse Ten na kma na wiinye kok yara zogayeye hok, ye ne bire ye na wisoga hok, kok kok dia ye ma ko zin hok tangan Kalakon hok ko fanganmazonda hok. ⁴⁷ Ye yofuroyara sra hok fre pepe kok ye ta. Wok timi ye yaa ne beredayan yira wuromedo hok wiin fa to ye n'e yere dok siebesma. Ye na yanne na yire ye gun.»

21 Yezu naa da ye sege on sma za, ye ne gwana ka gwanakiefa hok. Ye mane natorokma. ² A mane yofuroya durute boo za me, kok kok gwanafuro pla ka gwanakiefa we hok. ³ A kok da: «Tian na, ma ye yira ka ma da bo yofuroya durute be wiinye gwana ka, ye yaanyi ko smasere ta kiegwana ma. ⁴ Bare wonna sma ko pepe y'a gwana na demadala kok wa salaka na Wuro ma. Yofuroya we ko y'a duru, wiin fa kok mane ti a soro hok, kok pepe a kok pere.» ⁵ Sma kok ta te kok mane Wuro ta kok da bere, a teteren kok dogeforefore ko wiinye fre sma kok wa salaka na Wuro ma yeye, kok te Yezu kok da: ⁶ «Ka chok ti wiinye fre na bee sma, boo kok na wiri dok tala na kok ye neme ma wiin kok na bere ga.» ⁷ Sma kok n'a toga da: «Me na te, wee sangan ma wonna da ko na te? Wee tagamase ma ye ta te chok na kok?» ⁸ A kok da ye ma: «Ka ka yere kokse, kok sii ka na ka firebe ga. Bare sma na yaan ye na naa me togo de ye yere ma ne kwa, ye wagati wiri we. Ka ka da ka dok ye ma ga. ⁹ Ka kok naa ne kun na da ko magada kok wiin sangan ma, ka ka kwan ga. Bare kok daga te den nka da pepe wesangan wiri den ga.» ¹⁰ Wok timi a ye bere da ye ma ye: «Sii na tuma ye neme na. Giamane tuma ye neme na. ¹¹ Lagakon na sma boo piri ma fona. Laganuroy ko wugwaga na bere giamana ma. Sokwanbefre ko tagamase kok na ne sa wuro hok. ¹² Nka sane wonna da pepe da ye te, ye na ka foga ka yanne fona on ka kiti Kalakon hok, on ka ka kaso hok. Ye na yaa ko ka neme fanganme ko giamana wonnakma bre me togo ye na. ¹³ Wok na te dendenmada ka sbe k'a serebe ta me ye na. ¹⁴ Ka daga wiin fa yira, ka ka ninaban won na ga. ¹⁵ Bare me yere

na daberenon ko dat pere ka ma fon wiinye kma kok na ne ka kiti, ye na kok na sbe ka dakwie ga, mane na sbe da ye k'a yirada nok me ga. ¹⁶ Ka na kok ko ka na plala ko ka mare na ka ka sma sra hok. Ye na te ye ka na yaan ye ye. ¹⁷ Ka da na ne yaga sma pepe ma me ye na. ¹⁸ Nka ka wonsoga na tala na fire ga. ¹⁹ K'a worasigi do ma ka na kisi. ²⁰ Ka kok naa kunkwinisma za, ye kok Zeruzalemu kori wiin sangan ma, ka kok d'a yagasangan wiri. ²¹ Wonna sangan ma wiinye kma kok ti Zudegiamana hok, kok te ye chok yaa tola bre piri ma. Wiinye kma kok ti kuru kok hok, kok te ye sa. Wiinye kma kok ti laga hok, kok ka da ye naa kuru kok hok ga. ²² Bare wonna kok ko na te kuweko na wiin fa to sebe wiin fa yira, kok pepe do paga. ²³ Gwale na sa terebeyara ko bibiyekma ma bare yanne na yire ye na bere giamana we ma, woro na yire yi vunu zame ma. ²⁴ Ye na kok ye ko kunkwinitabe on kok foga yaa ko kok terebe na size ko on Zeruzalemukuru bogobogo fon yaa kayan sii ko ta wagati ta paga ma. ²⁵ Kok tagamase na te sin ko yu ko mamala ma ko lagakon ma me. Ninabann na bere sii ko ma, kuun na n'e foga yengenzu digekon ko a bereberenon ye na. ²⁶ Wiinye kok kok na bere diniyan ma, sma na ne sma wonna kuun ta, bare wuro hok fre na ne sma. ²⁷ Wonna sangan ma ye na kok ko za, a ne naa daban ma ko sebe na yire yi ko yirebe na yire yi. ²⁸ Wonna da ko kok naa ne te wiin sangan ma, ka tuma ka wakan duro on sege wuro hok bare k'a kisi vetra.» ²⁹ Yezu mane dakalo boo yira ye ma on da: «Ka kafon ko kok sepe sepe sege. ³⁰ A kala kok nugun wiin sangan ma, ka kok da pian hok vetra. ³¹ Yee me, ka kok wonna da ko za, ye ne te wiin sangan ma, ka kok da Wuro ta kolo vetra. ³² Tian na, ma ye yira ka ma da ko dogore be pepe na siri we wonna da ko kok sbe te ga. ³³ Wurokon ko lagakon na yaga nka me domada na yaga abada ga. ³⁴ Ka ka kok nihondiate ko menyinginfa ko diniyan hok da na giate na ga, wiin fa to wonna kok we ka na bare ka na wakra wrefa ga. ³⁵ Bare wiinye kma pepe kok ti diniyan hok, a na bere ye pepe kok ma. ³⁶ Nka ka ka yinna doma on ne Wuro me sangan pepe ma wiin fa to zarkedo ka naa ze ka na ga, ka sbe de wonna da ko pepe na on sbe taa gun kok ko zin hok.» ³⁷ Yezu mane sin tini Wuro ta kok hok ne sma kala, lii kok ba a ne yaa ne kokie Olivutolo ma. ³⁸ Kok te da ye kie suu, sma pepe naa a bre Wuro ta kok hok wiin fa to ye ne kok a ta.

22 Kwindiekiebareyaburo na feti, ye wiin wiri da Yeregum, kok mane vetra. ² Salakawevre ko Ten na kma mane dendenmada kia wiin fa to ye Yezu ye, nka ye mane kwan zame na. ³ Zuda, ye wiin wiri Isikariyote, kalanoman funpla ko na soknala, Sitane mane ko kok hok. ⁴ A mane yaa salakawevre ko Wuro ta kok na yeresma wonnakma bre, on been ko kok Yezu ta kie na ye sra hok. ⁵ Wok mane dia kok ma, ye kok been ye na, ye ye na gwana pere a ma. ⁶ Zuda

mane dian ɔn ne wagati na fɔrɔ yi kia a na Yezu ka ye sra hɔn wiin ma sma ka tɔn ye na ga. ⁷ Kwindiek- iebareyaburo na feti mane wiri, Yeregun na worofa daga yee wiin kɔn we ma, ⁸ Yezu kɔn Piyere kɔn Zan fane ɔn da ye ma: «Ka yaa Yeregun na zama tetere ke ma wiin fa to ke a hɔn.» ⁹ Ye n'a toga, ye wee a kia ye yaa hɔn ta? ¹⁰ A hɔn da ye ma: «Ka yaa kuru hɔn hɔn. Ka hɔn ne kɔn kuru hɔn hɔn wiin sangan ma, ka na ten kɔn kɔn boo, zɔn ne ti a ta. A hɔn yaa kɔn wiin wɛn, ka kɔn mɛ. ¹¹ Ka yira hɔn we na te ma, ye ka na te da, ye wee hɔn hɔn yi kɔn y'a kalanmanɛ na Yeregun na zama ta? ¹² A na zangan na yire yi dɔn ka ma, frɛ ti a hɔn. Ka zama tetere yeyɛ.» ¹³ Ye yaa ɔn da kɔn pepe za wɔkara Yezu man'e yira ye ma wiin nɛ. Ye hɔn Yeregun na zama tetere. ¹⁴ Zɔnsangan naa wiri, Yezu kɔn y'a fanɛsma funpla hɔn tangan zama na. ¹⁵ Yezu hɔn da ye ma: «Mɛ mane kia bo Yeregun na zama ta kɔn ka nɛmɛ ɔn sbe yannɛ. ¹⁶ Bare ma ye yira ka ma da kɔn hɔn naa hɔn a hɔn, a ma tɛ a do hɔn naa paga Wuro ta kolo hɔn ga, ma na hɔn a na titiri ga.» ¹⁷ Hɔn tɛ a hɔn ziomenɛfa bii hɔn baraka yira Wuro ma hɔn da: «K'a hɔn n'a dinidini ka nɛmɛ hɔn. ¹⁸ Bare ma ye yira ka ma da kɔn hɔn naa hɔn a hɔn, a ma tɛ Wuro ta kolo hɔn ga, ma na mɛne duven na titiri ga.» ¹⁹ Hɔn timi a hɔn buru bii hɔn baraka yira Wuro ma hɔn n'a kɔn n'a pere ye ma hɔn da: «Bo mɛ hɔn wiin hɔn na pere ka ye na. Ka tɛ ka ne hɔn ta ne ka kakiri tugo mɛ da.» ²⁰ Ye hɔn wɛ timi ma, a hɔn ziomenɛfa we bii hɔn hɔn nɛmɛ ta mɛ hɔn da: «Bo mɛnɛfa be, hɔn bɛn na wun yi mɛ too baraka hɔn wiinye hɔn na vunɔ ka ye na. ²¹ Nka wiin te hɔn na mɛ ka sra hɔn, wɔnna te kwɛ ne hɔn kɔn ne nɛmɛ bɛɛ. ²² Hɔn na yaa wɔkara a ta da mane yira tige wiin nɛ, nka wiin te hɔn na n'a ka sma sra hɔn, gwale na sa wɔnna te ma.» ²³ Kalanmanɛ kɔn hɔn dutige n'e nɛmɛ toga, ye ye na wee yi hɔn na hɔn ta. ²⁴ Dakwiero mane tuma ye kɔn, ye ne kwa, ye ye na wee yi hɔn fan yi kɔn sɛrɛ pepe ma? ²⁵ Yezu hɔn da ye ma: «Sisma ta fanganmɛ zɛngenkɛmabe ta y'a kma na. Wiinye hɔn ti ye hɔn na, wɔnna n'e yere ta ye n'e wiri dafɔretɛ. ²⁶ A ma ki han, ka ye daga ne ti yee ga. Ka hɔn fan yi daga tɛ ka na slalo yi na, ka wɔnna tɛ k'a barateta na. ²⁷ Wiin te hɔn tangan ne hɔn, hɔn hɔn fan yi ra, taa wiin te hɔn naa ne zɔnfa pere a ma? Ka hɔn d'a wiin te hɔn tangan ne hɔn rɛ. Awale bo mɛ ti ki kɔn wɔkara barateta wa. ²⁸ Mɛ mane ti ninabann hɔn wiin sangan ma, ki mane kɔn kɔn ne nɛmɛ. ²⁹ Ne hɔn kolo ka ne sra hɔn wiin nɛ, yee m'a ka ka sra hɔn ye mɛ. ³⁰ Hɔn hɔn na tɛ ka sbe hɔn hɔn mɛnɛ kɔn ne nɛmɛ n'a kolo hɔn hɔn tangan fanganmakwara ma hɔn Isirayele ta dumakma funpla kɔn kiti.» ³¹ Matigi mane da: «Simɔn, sege rɛ, Sitane ka mɛ wiin fa to a ka pepe tentɛngɛn wɔkara hɔn dugo tentɛngɛn wiin nɛ. ³² Nka mɛ Wuro mɛ bi ye na wiin fa to bia hɔn-mabe ka fire ga. Be hɔn naa bere gia gun wiin sangan ma, be be na plala wora sigebe.» ³³ Piyere hɔn d'a ma:

«Matigi hali ye ne be ka kaso hɔn, mɛ na yaa kɔn be nɛmɛ ɔn ne na siri kɔn be nɛmɛ mɛ.» ³⁴ Yezu hɔn d'a ma: «Kokoro yere na paro sma be den ga, bi na be do bere mia da na kanyinna saa na, ye be mɛ hɔn ga.» ³⁵ Hɔn timi Yezu hɔn n'e toga da: «Ma mane ka fane wiin sangan ma, gwanakiefa kɔn poro kɔn kanɛge mane ti ka ta ga, ka mane pna boo fa na ra?» Ye da, ye ye mane pna foyi na ga. ³⁶ A hɔn da ye ma: «Awale basie gwanakiefa wele poro hɔn ne ti ka na wiin ta, a a bii. Kunkwinitaba hɔn mane ti wiin ta ga, a y'a zogwaga zabire hɔn kunkwinitaba tɛrɛ. ³⁷ Bare ma ye yira ka ma da wiinye domada hɔn mane sɛbe mɛ ye na, ye y'a nii ka kakietere hɔn, wɔnna domada kɔn do daga paga. Wɔnna domada kɔn do na paga.» ³⁸ Ye hɔn d'a ma: «Matigi sege rɛ, bo kunkwinitabe pla tiye.» A hɔn da ye ma, ye hɔn na kayan. ³⁹ Yezu naa sa hɔn yaa Olivutolo ma wɔkara a mane daro ne tɛ wiin nɛ. A ta kalanmanɛ hɔn hɔn a ma. ⁴⁰ Ye yaa wiri yeyɛ wiin sangan ma, a hɔn da ye ma: «Ka ne Wuro mɛ wiin fa to ka ka naa kɔn mama hɔn ga.» ⁴¹ A hɔn ye sɛbe ye na hɔn yaa hɔn wiri hɔn dretatege nɛmɛ na hɔn zii yoloko ne Wuro mɛ ne kwa: ⁴² «Ne hɔn, be hɔn ne dian ne bo mɛnɛfa be sɛbe ne na, ma da ne dungo ga, nka bi dungo.» ⁴³ Hɔn tɛ boo meleke hɔn ye yere hɔn a ma wuro hɔn, hɔn n'a woro sigebe. ⁴⁴ Ninabann man'a ta a ne Wuro mɛ hɔnna. A ta fogora mane tɛ wɔkara too na kikire ye ne sra kɔn ma. ⁴⁵ A naa tuma wɔnna wuromɛdo hɔn, hɔn naa y'a kalanmanɛ brɛ, hɔn naa n'e gun yin hɔn ninabann ta ⁴⁶ hɔn da ye ma: «Yee kɛ yin hɔn ka ti le? Ka tuma ne Wuro mɛ wiin fa to ka ka naa kɔn Sitane sra hɔn ga.» ⁴⁷ A mane ti hɔnna bɛreda kɔn hɔn ye, zame hɔn hɔn naa. Zuda wiin hɔn mane kalanmanɛ funpla kɔn na boo, hɔn hɔn mane ti ye zin. A ye hɔn Yezu na hɔn kwile a mogo hɔn. ⁴⁸ Yezu hɔn d'a ma: «Zuda, yee be hɔn kɔn ka sra hɔn ra?» ⁴⁹ Wiin fa hɔn mane na tɛ, Yezu ta kalanmanɛ naa hɔn hɔn hɔn wiin sangan ma, hɔn da: «Matigi, mɛ daga kunkwinitabe wa ra?» ⁵⁰ Ye na hɔnna hɔn salakawɛnɔ ta barateta digesramaturu kien n'a hɔn. ⁵¹ Nka Yezu hɔn da ye ma: «Ka ye to ye tɛ.» A hɔn hɔn we turu ta a hɔnna na ye. ⁵² Hɔn timi wiinye salakawɛnɔ kɔn Wuro ta hɔn na yeresma wɔnna kɔn hɔnna lala hɔn mane naa a figɛ na, a hɔn da ye ma: «Ka naa kɔn tabekurokuro kɔn gwanganɛ wɔkara ka ti ne hɔn hɔn sɔberɛta hɔn ma. ⁵³ Ma mane ti kɔn ka nɛmɛ Wuro ta hɔn hɔn hɔn pepe ma, ka ma ne foga ga. Nka basie k'a wagati wiri. Wɔnna tunio ta sebe.» ⁵⁴ Ye hɔn n'a foga yaa kɔn lege salakawɛnɔ brɛ. Piyere mane hɔn dɛrɛdo hɔn. ⁵⁵ Ye ta tɛ hɔn mane togo mulu luu hɔn hɔn ne timi a na, Piyere mane naa kwɛ tangan kɔn kɔn mɛ. ⁵⁶ Baratɛdalo boo hɔn Piyere za, a ne tangan togo na, hɔn n'a sege hɔn hɔn da: ⁵⁷ «Bo hɔn be mane ti kɔn lege mɛ.» Nka Piyere wee hɔn da: «Ya, m'a hɔn ga.» ⁵⁸ Zɔngɔta ye mɛ, hɔnna n'a za hɔn da: «Bi ye na boo mɛ.» Piyere hɔn da: «Awo rɛ mɛ ye na boo ga.» ⁵⁹ Lɛrɛ tala nɛmɛ hɔn timi, hɔnna hɔn n'a sigebe a

ma tch da: «Tian na, bo koch be mane ti ko lege, a yere Galilesi.»⁶⁰ Piyere koch da: «Be wiin fa yira, ma koch koch ga.» Wonna koch koch kokoro boo koch paro.⁶¹ Matigi koch pan Piyere sege, a kakiri koch tugo ko Matigi domada, ye sanε kokoro da ye paro sma, be na be do bere me ye na kanyinna saa na, ye be me koch ga.⁶² Piyere koch sa sire tch yaa koch koch. ⁶³ Yezu mane ti wiinye kma sra koch, man'a wopa n'a vuro.⁶⁴ Ye man'a yinna pere n'a toga ne kwa: «Yira wa zeyirata, ko te koch be vuro?»⁶⁵ Ye man'a vini ko viniza na yaan ye ye.⁶⁶ Koch naa kie wiin sangan ma Ziwiifu ta sanchmlala ko salakawεkre ko Ten na kma koch ye neme kwe tch yaa ko lege ye ta kitiskre bre.⁶⁷ Ye mane da Yezu ma: «Be koch ma Krista, koch yira ke ma.» A koch da ye ma: «Hali ma koch n'e yira ka ma, ka na n'e koch tian ga.»⁶⁸ Ma koch ka toga, ka na tra ne ta ga.⁶⁹ Nka sma koch naa foch a koch, Soch Nch na tangan Sbepepenate Wuro digesoro ma.»⁷⁰ Ye pepe koch da: «Bi Wuro ko ra?» A koch da ye ma: «Ki yere n'e yira, ye ma Wuro ko.»⁷¹ Koch te ye koch da: «Ke mako ti boo sierebe na ye ra? Ke yere n'a domada koch.»

23 Zame pepe mane kwe tuma tch yaa ko Yezu Pilate bre.² Ye man'a zarake ne kwa: «Mé bo koch be za, a ne kià sisma firebe ne kwa, ye ye ka lanpo sara Sezare ma ga. A da, ye yi yere koch Wuro ta Dégeweta, ye yi fanganma.»³ Pilate koch Yezu toga da: «Bi Ziwiifu ta fanganma ra?» Yezu koch d'a ma: «Bi yere koch n'e yira.»⁴ Pilate koch da salakawεkre ko zame ma, ye yi dayaga sii za a koch wiinye koch sbe n'a yewε wa ga.⁵ Nka ye mane sige ye yere ma koch ne kwa: «N'a bii foch Zudegiamana pepe koch tch naa wiri beε Galilegiamana koch, a sma kala n'e kakiri yanganmu.»⁶ Pilate Galile toga koch wiin sangan ma tch toga, y'a Galilesi ra?»⁷ A naa koch wiin sangan ma ye da Yezu tuma Herode ta mara koch, a n'a fanε koch ma Zeruzalemukuru koch bare wεen koch mane ti ye na sangan ma.⁸ Herode naa Yezu za wiin sangan ma, ye koch dia a ma foch. A man'a da koch, n'a kia ze na. A man'a giati da ye na koch kabakoda za Yezu ta.⁹ Herode Yezu toga da na yaan ye na nka Yezu ma dian fa yira a ma ga.¹⁰ Salakawεkre ko Ten na kma mane tiye n'a zarake foch. ¹¹ Herode ko y'a kochdasi mane Yezu degebe foch n'a zi tch zogo na foch yi ka a ma n'a bere n'a yabe Pilate bre.¹² Wonna koch we yere ma Pilate ko Herode te mare na, yewε wiinye koch mane pia ne neme zugi.¹³ Koch te Pilate koch salakawεkre ko zengenkma tch koch zame pepe wiri n'e kwe ¹⁴ tch da ye ma: «Ka mane naa ne bre ko bo koch be tch da, y'a sma gwangwanabe. Awale, me yere man'a toga ka koch na. Ka man'a zarake wiinye dayaga na, me koch na foyi za a zugo koch ga.¹⁵ Herode me, koch dayaga za a koch ga. Koch ye na Herode a bere n'a fanε ke ma beε. Wiinye da koch koch yewε wa, a koch na foyi ta ga.¹⁶ Koch ye na me na n'a to, y'a vaan tch n'a to a yaa.» [¹⁷ Yeregun o Yere-

gun na feti na, Pilate mane daga kasonkmane na sanchnala dra.]¹⁸ Ye pepe koch kwe koch tch da: «A yeε. Be Barabasi dra, koch yaa.»¹⁹ Barabasi mane ti kaso koch bare kirekma mane wiin gwangwana ta, siri koch sa ye koch, awe koch mane koch na zengente.²⁰ Pilate mane kia Yezu dra. Koch te a koch bere zame toga ye me.²¹ Nka ye mane koch ne kwa: «A kwangwaga, a kwangwaga koch ma.»²² A koch da ye ma kanyinna saaro na: «Wee dayaga sii a koch ta? Me dayaga sii za a koch wiinye koch n'a yewε wa ga. Koch ye na me n'a to, y'a vaan n'a to a yaa.»²³ Nka yewε man'a sigebe ne koch koch, y'a kwangwaga koch ma. Ye koch mane yire ne yaa foch.²⁴ Koch te Pilate koch da ye ma, ye ye wiin fa kia, ye ye na koch ta ye ma.²⁵ Wiin te koch mane sma gwangwanabe, siri koch sa ye koch, ye n'a foga n'a ka kaso koch, koch ye mane koch me a n'a dra tch Yezu to ye ma, ye koch ye dungo na da t'a na.²⁶ Ye mane ti yuru koch ko Yezu, Sirenesi boo koch tuma laga koch ne bige, ye man'a toga wiri Simi. Ye koch n'a foga, y'a Yezu na kwangwagas bii timi.²⁷ Zame na yaan ye mane koch Yezu ma. Yara mane tiye me ne koch n'e dun vuro ninabann ta a ye na.²⁸ Yezu naa taa ye bere tch da ye ma: «Ka ko koch me ye na ga, Zeruzalemudala. Ka koch ka yere tch ka koch ne na.²⁹ Bare boo koch na wiri yi ye na da ye koch karayara ko wiin ya koch ko sigebe n'a za ga, ye koch dangamu.³⁰ Wonna sangan ma sma na ne kwa tola ma, ye ye bere ye ma ne kwa tolala ma, ye ye pi ye ma.³¹ Ye bare ko koch ne te tch bin na, ye ne koch wε ye na bere?»³² Ye mane yaa ko dayagatere sma pla koch me wiin fa to ye kwe n'e yeε ko Yezu.³³ Ye naa yaa wiri boo piri boo ma, ye wεen wiri da Wankobalo, tch Yezu kwangwaga ko koch dayagatere sma pla ko, tala a digesoromapiri ma, bo tala a ninaganmapiri ma.³⁴ Wonna sangan ma Yezu da: «Me tch, yafa ye ma. Bare ye wiin fa ta, ye koch koch ga.» Ye koch wεngene de a ta zoga ma tch n'e dini ye neme koch.³⁵ Zame mane taa ne sege. Ziwiifu ta zengenkma man'a zi ne kwa: «A ko sere kisi. A koch ma Wuro ta Dégeweta, wiin da koch dia a ma, a ye yere kisi me han.»³⁶ Kochdasi man'a zi me. Ye man'e koch a na wiin fa to ye duvensini pere a ma tch d'a ma: ³⁷ «Be koch ma Ziwiifu ta fanganma, be yere kisi ke.»³⁸ Ye mane sebe fa ma n'e zolo a koch ma tch da: «BO ZIWIFU TA FANGANMA.»³⁹ Dayagatere sma pla wiinye koch mane kwangwaga ko lege, koch na sanchnala man'a vini ne kwa a ma: «Bi Krista ga ra? Be yere kisi tch mé kisi me ke.»⁴⁰ Nka bo sanchnala mane sarekie koch ma tch da: «Bi kwan Wuro na ga ra? Tamara koch yanne ko neme koch be ti me.⁴¹ Ke ye koch daga bare kià tēda na ku koch we ke koch. Nka awe dayaga tala koch ta ga yo.»⁴² Koch timi a koch da: «Yezu be koch te fanganma na wiin sangan ma, be be kakiri to ne da.»⁴³ Yezu koch d'a ma: «Tian na, ma ye yira be ma da sma be yere, be na ti ko ne neme Wuro bre.»⁴⁴ Bo sin naa ba wiri wontete koch wiin sangan ma tch logo, mane wenne titiri

ga, fɔn yaa wiri limasin ma, tunio mane ti diniyan pepe hɔn. ⁴⁵ Sin ta tɛ hɔn mige, wiin sosɔzogo hɔn mane ti Wuro ta hɔn hɔn, hɔn hɔn bara ye woro hɔn. ⁴⁶ Yezu hɔn hɔn yuu hɔn da: «Ne hɔn, ma ne ni ka be sra hɔn.» Wɔn yira wɛ timi ma, a hɔn siri. ⁴⁷ Wiin fa hɔn mane tɛ, sɔɔdasi wɔnnate naa hɔn za wiin sangan ma, ne Wuro yirebɛ ne kwa: «Tian na, bo hɔn be mane sɔntele.» ⁴⁸ Wiinye kma pepe hɔn mane kwe yeyɛ sege na, ye naa wɔnna da wɔ za wiin sangan ma, ne bere ne yaa ye brɛ n'ɛ dun vuro ninabannɔ na. ⁴⁹ Yezu mare pepe kɔ wiinye yàra hɔn mane tuma Galilegiamana hɔn ne hɔn a ma, wɔnna pepe mane taa dɛrɛdo hɔn ne sege. ⁵⁰ Sɔnna boo mane tiye, ye n'a togo wiri Zozefu. A mane kitisɔre na boo. A mane sɔnna na fɔn yi ne tele. ⁵¹ A ha mane dian ye do ka Yezu na kitida hɔn ga. A mane Arimatesɔn, Ziwiwu ta kire na boo, ne Wuro ta kolo yéɛ. ⁵² Awe hɔn mane tuma yaa Pilate gun hɔn Yezu na soro mɛ a ta. ⁵³ A mane yaa n'a zibe n'a wa kwangwagasɔ ma n'a muluku zofogo hɔn hɔn yaa n'a sitra bona boo hɔn wiin hɔn mane pra tiri boo hɔn, hɔn ma sitra zɛ a hɔn den ga. ⁵⁴ Wɔnna hɔn we mane Tangantun siankɔ, a na dutigesangan ne vetra wɛ. ⁵⁵ Wiinye yàra hɔn mane tuma Galile hɔn naa kɔ Yezu, wɔnna hɔn hɔn Zozefu ma hɔn yaa bona we sege hɔn n'a na soro tigenɔn sege mɛ. ⁵⁶ Wɔn timi ye hɔn bere yaa ye brɛ hɔn yaa wunnudiadre kɔ wunnudiayin tɛtɛɛ. Tangantun hɔn ma, ye hɔn makunabe ye ta Ten yiranɔn na.

24 Tun na gwerekɔ ma, kikima tiin, yara wɔ hɔn yaa bona we brɛ kɔ y'a wunnudiadre, ye mane wiinye tɛtɛɛ. ² Ye da ye yaa wiri, wiin hɔn hɔn waga hɔn mane pi bona we do ma, hɔn ne pilemile sabɛ. ³ Ye hɔn kɔ bona we hɔn, ma Matigi Yezu na soro za ga. ⁴ Ye kakiri ta tɛ hɔn mane yanganmu, ye da ye hɔn sma pla hɔn hɔn ye yeyɛ hɔn ye ma, zoga na hɔn hɔn ye ne ti ye ta. ⁵ Kuun mane yara wɔ foga, ye hɔn ye zengen sugu hɔn ma. Sma hɔn da ye ma: «Wɔnna na ka nima kia sara hɔn? ⁶ A ti bɛɛ ga, a winni. A na tisangan ma Galile yɛ, a mane wiin fa yira, ka ka kakiri tugo kɔ hɔn. ⁷ A mane da, ye hɔn hɔn daga kɔ kakietere sra hɔn, ye ye na n'a kwangwaga hɔn ma, ye yin saaro hɔn a na winni sa.» ⁸ Wɔnna sangan ma ye kakiri hɔn tugo kɔ wɔnna domada wɔ. ⁹ Ye hɔn tuma bona we brɛ hɔn naa wɔnna da wɔ pepe yira fanɛsma funnala wɔ kɔ kɔ sɛrɛ pepe ma. ¹⁰ Wiinye yàra hɔn mane wɔnna da yira, bo mane Magadaladalo Mari, bo Zane, bo ma Zake sie Mari. Ye yakwɛre man'ɛ hɔn yira fanɛsma wɔ ma mɛ. ¹¹ Nka fanɛsma wɔ man'a giati da yàra wɔ ta yirada hɔnyangan na da. Wɔn tɛ ye hɔn ma man'ɛ hɔn tian ga. ¹² Piyere mane tuma hɔn yaa bona we brɛ. A yaa lo sege, hɔn labanɔnna wɔ hɔn dama za hɔn ye bere ne bige ne kaba da wɔ na. ¹³ Wɔnna hɔn tala we ma yɛ, Yezu ta kalanɔmanɛ na sma pla hɔn mane yaa kuru boo hɔn, ye da Emayuse. Wɔnna kuru kɔ Zeruzalemɔ hɔn kayan kilo funnala nɛmɛ. ¹⁴ Wiinye da pepe hɔn mane tɛ, ye mane

wɔnna baro hɔn ka. ¹⁵ Wɔnna baro we hɔn ye mane ti yɛ, Yezu yeyɛ hɔn ye dɔbɛ ye na ne kwe ne yaa kɔ hɔn. ¹⁶ Ye man'a za nka ye mane sbɛ n'a dége hɔn ga. ¹⁷ A hɔn n'ɛ toga da: «Wee baro hɔn ka ti yee?» Ye hɔn taa, ye zina hɔn sini. ¹⁸ Ye na hɔnna wiin togo hɔn mane ti Kilopase, wɔnna hɔn d'a ma: «Bi dama hɔn samoro Zeruzalemukuru hɔn wiin hɔn n'eyɛ yin damanɛ be ma tɛda hɔn hɔn ga ra?» ¹⁹ Yezu hɔn da ye ma: «Wɔnna wee da?» Ye hɔn da: «Nazaretinɛmɛ Yezu ta da kɛ. Wiin hɔn mane Wuro ta daberebeta na fɔn yi y'a tɛda kɔ y'a bereda hɔn, Wuro yinna hɔn kɔ zame pepe yinna hɔn mɛ. ²⁰ Kià salakawɛwɛre kɔ kià zengenkma n'a kiti hɔn siri dɛ a ma n'a kwangwaga hɔn ma. ²¹ Mé hɔn man'a giati d'awe hɔn na Isirayɛlesi hɔn wa. Nka hɔn pepe nii wa mɛ, wɔnna da wɔ tɛ ma da hɔn, sma n'ɛ yin saa. ²² Wiinye yara hɔn ti kɔ ke nɛmɛ, wɔnna ke kabakobɛ. Ye yaa bona we brɛ kikima tiin ²³ hɔn ma yaa soro we za yeyɛ ga, hɔn naa da ke ma, ye yiwɔ yeyɛ mɛlɛkɛ hɔn za, ye wɔnna hɔn da, y'a ti ni na. ²⁴ Ke na hɔn hɔn yaa bona we brɛ hɔn n'ɛ za yàra wɔ yiranɔn na nka y'awe yeyɛ za ga.» ²⁵ Yezu hɔn da ye ma: «Ki kakiridarakma rɛ. Wuro ta daberebere wiin fa pepe yira, ka hɔn hɔn tian ga. ²⁶ Krista mane daga yanne yee hɔn sbɛ kɔ y'a yirebe hɔn ga ra?» ²⁷ A hɔn n'a bii Moyizi ma, Wuro ta daberebere pepe mane wiinye da pepe yira hɔn hɔn wiinye pepe hɔn mane sɛbɛ Wuro domada na sɛbɛ hɔn a ta da na, a hɔn wɔnna pepe hɔn yira ye ma. ²⁸ Ye naa vetra ye yado na wiin sangan ma, Yezu hɔn tɛ wɔkara a ti ne yaa zin hɔn. ²⁹ Ye n'a mɛ hɔn hɔn d'a ma: «Naa kwe vɛ kɔ mɛ. Bare lii ba wɛ, sindo ne tɛ bɛrɛ na.» A hɔn kwe kɔ kɔ hɔn. ³⁰ Ye naa tangɔn zama na wiin sangan ma, a hɔn buru bii hɔn baraka yira Wuro ma n'a hɔn n'a pere ye ma. ³¹ Wɔnna hɔn hɔn ye yinna hɔn hɔn kini, ye n'a dége hɔn. Wɔnna hɔn hɔn mɛ a hɔn fire ye na. ³² Ye ne kwa ye nɛmɛ ma: «Ke na tisangan ma sogo ma, a ne Wuro domada hɔn yira ke ma, ke woramato mane kabe hɔnna ga ra?» ³³ Ye hɔn tuma wɔnna hɔn hɔn bere yaa Zeruzalemɔ hɔn yaa kalanɔmanɛ funnala wɔ kɔ ye tikwɛre na kwe yi za, ³⁴ wɔnna hɔn da ye ma: «Tian na, Matigi winni, a ye yeyɛ hɔn Simɔn ma.» ³⁵ Wiinye da hɔn man'ɛ wɔ gun sogo ma hɔn a mane buru hɔn hɔn n'a dini yewɔ ma wiin nɛ, yewɔ hɔn sbɛ n'a dége hɔn, yewɔ hɔn wɔnna pepe yira ye ma mɛ. ³⁶ Wɔnna baro hɔn ye mane ti yɛ, Yezu hɔn naa taa ye woro hɔn hɔn da ye ma: «Sira tɛ ka ma.» ³⁷ Kuun na yire yi n'ɛ foga, ye n'a giati da hɔn ye hɔn za. ³⁸ Yezu hɔn da ye ma: «Wɔnna na ka ka kakiri yanganmu? Wɔnna na ka sigi? ³⁹ Ka ne sra kɔ ne kaɛn sege hɔn hɔn d'a mɛ yeyɛ. Ka le ne ma hɔn ne sege. Ka hɔn da komavere kɔ hɔn ti hɔn ta ga wɔkara ka hɔn ti ye na ne ta wiin nɛ.» ⁴⁰ A hɔn yira ye ma, hɔn ye sra kɔ ye kaɛn hɔn ye ma. ⁴¹ Hali kɔ hɔn, ye mane hɔn hɔn, wɔkara nihɔndiaro tɛ bare hɔn na a tɛ wiin nɛ nka hali kɔ hɔn, ye mane kaba yɛ. A hɔn da ye ma: «Wɔnna ti ka ta bɛɛ ra?» ⁴² Ye hɔn wenneze na hɔn kulu boo pere a ma.

⁴³ A ƙƙa n'a ƙƙa n'a ma ye ƙƙaƙƙa na. ⁴⁴ Wƙƙa timi a ƙƙa da ye ma: «Ne na tisangan ma ƙƙa ƙƙa neme, ma mane wiinye bereda yira ka ma, ƙƙa ƙƙa. Ma mane da ka ma da wiinye da ƙƙa seƙe n'a da na Moyizi ta Ten na seƙe hƙƙa ƙƙa daberebere ta seƙe hƙƙa ƙƙa Wuroyirebeturo na seƙe hƙƙa, da fƙƙa ƙƙaƙƙa pepe do paga.» ⁴⁵ Wƙƙa sangan ma a ye kakiri ƙƙa ba wiin fa to ye Wuro domada na seƙe hƙƙa da ƙƙa ƙƙa. ⁴⁶ A mane da ye ma: «Ye seƙe hƙƙa da, ye Krista na yanƙƙa hƙƙa winni sa sara ƙƙa yin saaro ƙƙa ma. ⁴⁷ Ye na zugokatra ƙƙa kakie na yafa na da yira sii

pepe ma a togo na n'a bii Zeruzalemukuru hƙƙa den. ⁴⁸ Ki yeƙe hƙƙa hƙƙa na sierekma. ⁴⁹ Ne hƙƙa wiin fa na do ƙƙa, ma na hƙƙa fane ka ma. Ka ƙƙa kuru ƙƙa hƙƙa fƙƙa yaa kayan seƙe ta tuma wuro hƙƙa hƙƙa zii ka ma.» ⁵⁰ Wƙƙa timi a ƙƙa yaa ƙƙa ƙƙa Betanikuru bre piri ma hƙƙa ye sra duro hƙƙa duba ta ye ma. ⁵¹ Bo a mane ti duba ta hƙƙa ye ma ye, hƙƙa dege ye na hƙƙa ba wuro hƙƙa. ⁵² Yewo mane zii yoloko n'a yirebe. Wƙƙa timi ye hƙƙa tuma bere yaa Zeruzalemu nihƙƙaƙƙa hƙƙa. ⁵³ Ye mane yaa Wuro ta ƙƙa hƙƙa sangan pepe ma ne Wuro yirebe.

ZAN

1 Gwere da ye gwere, Bere כֹּחַ mane tiye. Wֹחְנָא Bere we mane ti Wuro ברֵעַ. Wֹחְנָא Bere we mane Wuro. 2 Wֹחְנָא Bere we mane ti Wuro ברֵעַ gwere da ye gwere wiin sangan ma. 3 Awe baraka חֹחַ frֵעַ pepe תֵעַ. Fa sii ha תֵעַ a ma תֵעַ awe baraka חֹחַ ga. 4 Ni mane ti awe Bere we חֹחַ. Wֹחְנָא ni we mane sansu ta kini. 5 Kini naa כֹחַ tunio חֹחַ, tunio מ'א דֵעֵעַ כֹחַ ga. 6 כֹחַ boo mane sa ne Wuro ta faneta, ye n'а togo wiri Zan. 7 A mane naa sierebe na wiin fa to a תֵעַ kini na siere ta wiin fa to awe baraka חֹחַ sma pepe yֹחְמַבֵעַ gun. 8 Awe ha mane kini we ga. Nka a mane kini na siere dama. 9 Bere כֹּחַ mane kini yereworo. A naa diniyan חֹחַ, חֹחַ kini sabֵעַ sma pepe ma. 10 A mane ti diniyan חֹחַ, awe baraka חֹחַ diniyan תֵעַ nka diniyan ma a דֵעֵעַ כֹחַ ga. 11 A naa y'а kma ברֵעַ, a ta kma m'а foga ga. 12 Nka wiinye kma pepe כֹּחַ n'а foga חֹחַ yֹחְכַּעַ a ma, a sebe pere ye ma ye sbֵעַ תֵעַ Wuro כֹּחְמַנֵעַ na. 13 Ye כֹּחַ כֹּחַ ta sebe חֹחַ ga, ye כֹּחַ כֹּחַ dungo חֹחַ ga nka Wuro dungo חֹחַ ye כֹּחַ. 14 Bere ta תֵעַ כֹּחַ bere תֵעַ כֹּחַ, חֹחַ naa tangan ke woro חֹחַ. Ke n'а ta yirebe za, wiin yirebe חֹחַ כֹּחַ pere y'а nֵמֵטַלַא ma, wiin paga kien ko tian na. 15 Zan sierebe ta a ye na חֹחַ da: «Ma wiin te da yira, d'а na naa ne timi, d'а ne na fan yi bare a mane pia ne ti ne zin, a bo.» 16 Ke pepe ke nii gun a ta woramadiabe na כֹּחַ na. A כֹּחַ siara ta ke ma yaan. 17 Ten pere ke ma Moyizi baraka חֹחַ, woramadiabe ko tian pere ke ma Yezu Krista כֹּחַ baraka חֹחַ. 18 כֹּחַ sii Wuro za n'а za ga. Nֵמֵטַלַא כֹּחְנַלַא dama legelege wiin כֹּחַ Wuro ne ti ko ye חֹחַ, חֹחַ n'а כֹּחַ yira ke ma. 19 Zeruzalemukuru חֹחַ Ziwiifu mane salakawere ko Levi כֹּחַ fanֵעַ Zan ברֵעַ, ye ye yaa n'а toga, y'awe ko te? 20 A mane sierebe ta חֹחַ tian yira חֹחַ da: «Mֵעַ Wuro ta Dֵעֵגֵעַטַא ga.» 21 Wֹחְנָא תֵעַ ye כֹּחַ n'а toga חֹחַ da: «Bi ko te? Eli ra?» Zan כֹּחַ da, ye ye כֹּחַ ga. Ye כֹּחַ d'а ma: «Be Wuro ta daberebeta we ra?» A כֹּחַ da awo. 22 Wֹחְנָא תֵעַ ye כֹּחַ d'а ma: «Bi ko te כֹּחַ? Yira wa, wiin fa to ke yaa fa yira ke na fanֵעַ ma. Be wiin te, חֹחַ yira ke ma.» 23 Zan כֹּחַ da ye ma: «Wiin te כֹּחַ כֹּחַ sa kibekolo חֹחַ ne kwa, ye ka Matigi ta sogo tֵעֵעֵעַ, כֹּחַ Wuro ta daberebeta Izayi n'е yira wiin nֵעַ, mֵעַ כֹּחְנָא te.» 24 Kamas כֹּחַ ye mane wiinye kma כֹּחַ fanֵעַ, ye mane Fariziyen. 25 Ye mane bere n'а toga ye mֵעַ ne kwa: «Be כֹּחַ mane Wuro ta Dֵעֵגֵעַטַא ga, mane Eli mֵעַ ga, mane Wuro ta daberebeta we ga, כֹּחְנָא na be sma batize?» 26 Zan כֹּחַ da ye ma: «Mֵעַ ka batize zu חֹחַ, nka boo ti

ka yֹכַעַ, ka ha wiin כֹּחַ ga. 27 A naa mֵעַ timi. Mֵעַ yerֵעַ dֵעֵעַ a ta kanֵעַ na pֵרֵעַנֹחַ ta firi חֹחַ.» 28 Wֹחְנָא da כֹּחַ pepe mane תֵעַ Betanikuru חֹחַ, Zurudenkukwiri ma, Zan mane sma batize wiin wֵעַעַ. 29 Bo ye na winnisin Zan כֹּחַ Yezu za a ne naa a ברֵעַ, a כֹּחַ da: «Ka bo Wuro ta Gwan כֹּחַ wiin כֹּחַ diniyan ta kakie wa. 30 Awe da ma mane כֹּחַ yira, da boo כֹּחַ na naa mֵעַ timi, d'а fan yi mֵעַ ma bare a pia mane tiye mֵעַ zin. 31 Mֵעַ yerֵעַ ha man'а dֵעֵעַ כֹּחַ ga, nka mֵעַ naa ne sma batize ko zu wiin fa to m'а ta da כֹּחַ yira Isirayeesi ma.» 32 Zan y'а sierebe ta חֹחַ da: «Ma Wuro ta Ni za a כֹּחַ tuma wuro חֹחַ חֹחַ zii כֹּחַ kara zeneyalo חֹחַ tangan a ma. 33 Mֵעַ ha man'а dֵעֵעַ כֹּחַ ga, nka wiin te כֹּחַ ne fanֵעַ חֹחַ da ma sma batize ko zu, כֹּחְנָא te כֹּחַ da ne ma, ye ma כֹּחַ Ni za a כֹּחַ zii wiin te ma חֹחַ tangan a ma, ye כֹּחְנָא te כֹּחַ na sma batize ko Wuro ta Ni. 34 Mֵעַ כֹּחַ n'а za חֹחַ n'е yi-ra n'е כֹּחַ mֵעַ d'awe כֹּחַ Wuro חֹחַ.» 35 Wֹחְנָא winnisin, Zan ko y'а kalan כֹּחְמַנֵעַ sma pla mane kwe ne ti כֹּחְנָא bii tala we חֹחַ ye, 36 Zan כֹּחַ Yezu na חֹחַ yi za חֹחַ n'а sege חֹחַ חֹחַ da: «Bo Wuro ta Gwan.» 37 A ta kalan כֹּחְמַנֵעַ sma pla כֹּחַ כֹּחַ כֹּחַ suu, חֹחַ כֹּחַ Yezu ma. 38 Yezu naa da ye pan ne sege, ye ne כֹּחַ, a כֹּחַ da ye ma: «Wֹחְנָא ka חֹחַ kia?» Ye חֹחַ d'а ma: «Arabi, wee be ברֵעַ ti?» Arabi, חֹחַ כֹּחַ kalata. 39 A כֹּחַ da ye ma: «Ka naa yaa yeyֵעַ sege.» Ye חֹחַ yaa n'а ברֵעַ za חֹחַ sinsere tini a ברֵעַ. Ye mane תֵעַ lii ma sin ma. 40 Sim חֹחַ Piyere na plalo Andre mane כֹּחְנָא sma pla כֹּחַ na כֹּחְנַלַא wiinye כֹּחַ mane Zan ta bereda כֹּחַ חֹחַ כֹּחַ Yezu ma. 41 A mane pia yaa ye na plalo Sim חֹחַ ברֵעַ חֹחַ d'а ma: «Mֵעַ Wuro ta Dֵעֵגֵעַטַא za.» חֹחַ כֹּחַ Krista. 42 A כֹּחַ n'а foga yaa ko lege Yezu ברֵעַ. Yezu naa n'а sege חֹחַ חֹחַ da: «Be Zan חֹחַ Sim חֹחַ. Ye na ne be wiri Sefase.» חֹחַ כֹּחַ Piyere, חֹחַ כֹּחַ כֹּחַ dibi. 43 Wֹחְנָא winnisin Yezu mane kia yaa Galile na wola חֹחַ. A כֹּחַ Filipu za חֹחַ d'а ma: «כֹּחַ ne ma.» 44 Kamas כֹּחַ Filipu mane Betesayidas חֹחַ, Andre ko Piyere ta kuru. 45 Filipu naa yaa Natanayele gun חֹחַ d'а ma: «Wiin te we ta da כֹּחַ sebe Moyizi ta Ten na sebe חֹחַ, ko Wuro ta daberebere ta sebe חֹחַ, mֵעַ a za. A Nazaretis חֹחַ Zozefu חֹחַ Yezu.» 46 Natanayele חֹחַ d'а ma: «Faf כֹּחַ sbֵעַ ne sa Nazaretikuru חֹחַ ra?» Filipu חֹחַ d'а ma: «Naa yaa n'а sege.» 47 Yezu naa Natanayele za, a ne naa ye ברֵעַ, a n'а da yira חֹחַ da: «Bo Isirayees חֹחַ yerֵעֵעַ, חֹחַ sii ti wiin ta da חֹחַ ga.» 48 Natanayele חֹחַ d'а ma: «Wee piri ma bi mֵעַ כֹּחַ?» Yezu חֹחַ d'а ma: «Sanֵעַ Filipu da ye be wiri kaf חֹחַ wee, mֵעַ mane pia be

za.»⁴⁹ Natanayele tch d'a ma: «Kalata, be Wuro Nɔ. Be Isirayele ta fanganma.»⁵⁰ Yezu tch d'a ma: «Mia tɛ tch da be ma, da ma mane be za kafɔtch wee, wɔn tɛ be tch tch ne ma. Be na da na yire ye za ye tch yalo bɔ ma.»⁵¹ Wɔn timi a tch da: «Tian na, ma ye yira ka ma da ka na wurokɔn do na kibɛ yi za, Wuro ta melekɛ ne ba ne zii tch Nɔ na wuro tch.»

2 Bo ye na yin saaro ma, damarasɔn boɔ mane tɛ Kanakuru tch Galilegiamana tch. Yezu sie mane yaa yeyɛ.² Ye mane Yezu kɔ y'a kalanɔmanɛ wiri wɔnna damarasɔndo we tch mɛ.³ Duven ta tɛ tch mane wɛ, Yezu sie tch d'a ma: «Duven ti ye ta titiri ga.»⁴ Yezu tch d'a ma: «Naa, wɔn be kia ma tch ta? N'a wagati wiri dɛn ga.»⁵ A sie tch yaa da baratɛre kɔ ma: «A tch wiin fa pepe yira ka ma, ka tch ta.»⁶ Bagasia konala tch mane tiye, ne dɔge na ye, Ziwifu ta yɛrɛkɔnibɛ ye. Ye na tala tala pepe wɔn mane litiri zɔkɔ nɛmɛ na zio wa.⁷ Yezu tch da baratɛre kɔ ma, ye ye wɔnna sia kɔ paga zio na. Ye n'ɛ paga fɔn ye danɔma ma.⁸ Yezu tch da ye ma: «Ka vun ye na basie tch yaa zɔnfɛyinnahɔwɛta ka.» Ye tch vun yaa tch ka.⁹ Wiinye zio tch bere duven na, zɔnfɛyinnahɔwɛta tch nɛnɛ, tch m'a sado tch ga. Nka baratɛre kɔ, wiinye tch mane zio kɔ vun, wɔn man'ɛ wɔn tch zɔnfɛyinnahɔwɛta we tch da damorote ma:¹⁰ «Sma pepe tɛ duven na dia yi pere sma ma dɛn. Ye tch mɛnɛyingin wiin sangan ma, ye tch sbɛ naa kɔ wiin tch dia sie ga. Nka bi dia yi tige wɔn to fɔn basie.»¹¹ Wɔn tch mane tɛ Yezu ta kabakoda na gwere ye a wiinye ta Kanakuru tch Galilegiamana tch. A mane wɔn ta tch y'a yirebe kɔ, a ta kalanɔmanɛ tch tch a ma.¹² Wɔn timi a tch yaa Kapɛrenawɔmu kɔ ye sie kɔ ye na plala kɔ y'a kalanɔmanɛ nka ye mane yin damanɛ tch dama ta yeyɛ yee.¹³ Ziwifu ta Yɛrɛgun na feti mane vetra, Yezu tch yaa Zeruzalɛmu.¹⁴ A yaa kɔ Wuro ta tch tch, tch frɛzabiresma za wiinye tch mane yanganne zabire kɔ gware kɔ zenɛyala. A mane gwanakatrasma za mɛ, ye ne tanga y'a tabale wɔn tch.¹⁵ A tch pɛrɛnɔ ta gwelekamɛ na n'ɛ pepe laga n'ɛ sabɛ yeyɛ kɔ ye ta gware kɔ ye ta yanganne. A mane gwanakatrasma kɔ ta gwana vun n'ɛ ta tabale yɛn n'ɛ dra.¹⁶ A mane da zenɛyalazabiresma ma: «Ka bɔ frɛ be bii n'ɛ wa bɛɛ. Ka ka ne tch ta tch ta frɛzabiredo na ga.»¹⁷ A ta kalanɔmanɛ kakiri tch tugo kɔ Wuro doma-da na sɛbɛ tch da, ye kɛrɛ n'a Wuro, bia tch na da ne worama too kabɛɛ.¹⁸ Nka Ziwifu n'a toga tch da: «Wee kabakoda be na tch ta n'ɛ kɔ mɛ ma da kɔ da bɛ na tɛsie ti be ma?»¹⁹ Yezu tch da ye ma: «Ka bɔ wɛbe, ma na bere n'a tch yin saa kɔ.»²⁰ Wɔn tɛ Ziwifu tch d'a ma: «Ye dɔkɔ kiepla ne wɔnna konala ta wiin tch be tɔgedo tch, wɔn bi na tch bere n'a tch yin saa kɔ ra?»²¹ Nka Yezu mane wiin tch ta da yira ye ma, wɔn man'a tch.²² A naa winni saa sara kɔ wiin sangan ma, wɔnna sangan ma a ta kalanɔmanɛ n'ɛ wɔn tch da na tch tch man'ɛ kɔ. Ye tch tch Wuro domada

na sɛbɛ ma kɔ Yezu mane wiin fa yira ye ma.²³ Yezu mane ti Zeruzalɛmu Yɛrɛgun na feti na, sma na yaan ye tch n'a ta kabakotɛda za tch tch a ma.²⁴ Nka Yezu mane tch ye ma ga bare a man'ɛ pepe tch.²⁵ A mako ha mane sa tch ta yirada tch ye ma sansukanpla ta da na ga. A mane sma kɔ tch da tch.

3 Sɔn boɔ mane tiye ne Fariziyɛn na boɔ, ye n'a to-go wiri Nikodɛmu. A mane Ziwifu ta zɛngenkma na boɔ.² Boɔ kɔ ma wuru tch, a naa Yezu gun tch d'a ma: «Kalata, mɛ tch da Wuro tch be fanɛ be naa tɛ mɛ na te na. Bare ga, be wiinye kabakoda bɛ ta, tch sii ha sbɛ ne wɔn ta, a ma tɛ Wuro n'a na te diɛma ga.»³ Yezu tch d'a ma: «Tian na, ma ye yira be ma da wiin te ma ye bere kɔ kanyinna pla na ga, wɔn ha sbɛ ne kɔ Wuro ta kolo tch ga.»⁴ Nikodɛmu tch d'a ma: «Sɔn na kiege wɛ yi, nɛ a sbɛ ne bere ne kɔ ye? A sbɛ ne bere ne kɔ ye sie tulu tch, tch sbɛ bere kɔ ra?»⁵ Yezu tch d'a ma: «Tian na, ma ye yira be ma da tch ma kɔ zio kɔ Wuro ta Ni baraka tch ga, a ha sbɛ ne kɔ Wuro ta kolo tch ga.⁶ Komavere tch komavere kɔ. Wuro ta Ni tch ni kɔ. Ma ye yira be ma da ka pepe daga kɔ kanyinna plalo na. Be daga kaba tch na ga.⁸ Wiin wɛɛn tch dia pangan ma, wɛɛn ye wirɛ ne yaa. Be ye digekɔn kɔ, nka be ye tumado tch ga, man'ɛ yado tch mɛ ga. Wiinye kma pepe tch kɔ Wuro ta Ni baraka tch, yee wɔn ta da ti.»⁹ Nikodɛmu n'a toga tch da: «Nɛ tch sbɛ ne tɛ?»¹⁰ Yezu tch d'a ma: «Bi Isirayelekma ta zɛngente na yire yi be, be wɔnna da kɔ tch ga ra?»¹¹ Tian na, ma ye yira be ma da mɛ wiinye da tch, wɔn mɛ tch yira. Mɛ wiinye frɛ za, wɔn mɛ tch siɛrɛ. Nka ka na dian mià siɛrɛbe na ga.¹² Ma tch la-gakɔn ma da yira ka ma, ka tch ma wɔn tch tch tch tch ma, ma tch naa wurokɔn tch da yira ka ma wiin sangan ma, nɛ ka na tɛ tch wɔn tch tch tch tch? ¹³ Bare tch sii ba zɛ wuro tch ga, fɔn wiin te tch tuma wuro tch tch zii. Wɔn tch Nɔ.¹⁴ Moyizi mane san pɛrɛ tch ma n'a duro kibekolo tch wiin nɛ, yee tch Nɔ na duro wuro tch mɛ ¹⁵ wiin fa to wiin te pepe tch tch a ma, wɔnna te sbɛ wɛbareyani gun.¹⁶ Wuro diniyan tch kma da diabɛ ye ma tch. Wɔn ye na a ye kɔ y'a nɛmetala pere wiin fa to wiin te pepe tch tch a ma, wɔn ka siri ga nka a na te wɛbareyani gun.¹⁷ Bare Wuro ye Nɔ fanɛ diniyan tch wiin fa to a naa sma kiti ga, nka a a fanɛ wiin fa to awe baraka tch sma sbɛ kisi.¹⁸ Wiin te tch tch a ma, wɔnna te na kiti ga. Wiin te tch ma tch a ma ga, wɔnna te kiti wɛ. Bare a na te tch Wuro ta nɛmetala ma ga.¹⁹ Bo kiti we, kini naa diniyan tch nka tunio da mane dia yi sma ma tch yalo kini ma bare ye dayagatesma.²⁰ Tian na, wiin te tch dayagate, kini da dia wɔnna te ma ga. A dian ne sa kini na ga, ka tɛ a ta tɛda naa ze ga.²¹ Wiin te tch siɛbɛda ta, wɔnna te sa kini na wiin fa to a ta tɛda ne zɛ, wiinye tɛda tch Wuro dungo.»²² Wɔn timi Yezu kɔ y'a kalanɔmanɛ tch yaa Zudegiamana tch. A mane yindamanɛ ta yeyɛ, yewɛ ne sma batize.²³ Zan

mane ti Ayin, Salimu kiego ma, zuyan wiin ween, sma ne naa a bre, a n'e batize. ²⁴ Tian na, wohn da ye te, Zan mane ko kaso hohn den ga. ²⁵ Bo yerekinibe na da na dakwiero mane naa tuma Ziwiifu boo koo ko Zan ta kalanmane na boo. ²⁶ Ye koo naa Zan gun oh d'a ma: «Kalata, wiin koo we koo mane ti ko be neme Zuru-rukenku do ma, be taa wiin koo we ta da na sierebe na, bele ti ne sma batize me, sma pepe ne yaa awe koo bre.» ²⁷ Zan koo da ye ma: «Wiin fa koo tuma wuro hohn oh pere koo ma, wohn nii we, koo sbere ne foyi gun ye sana ga. ²⁸ Ki yere me siere oh koo da ma da me Wuro ta Dégeweta ga, nka da wiin te koo fane a zin, ma wohn. ²⁹ Damoro ti wiin ta, wohn koo damorobangan. Bangan maa wohn te ne taa a kiego ma ne koo, danbangan berekohn n'a nihohn dia fohna. Wohn koo me ye ne nihohn dia fohna. ³⁰ Awe togo daga yire oh yalo me yi ma. ³¹ Wiin te koo tuma wuro hohn, wohnna te ti fre pepe koo na. Wiin te koo ti lagakohn ma, wohnna te lagakohn ma fa, a lagakohn ma da koo yira. Wiin te koo tuma wurokohn hohn, ³² a wiinye fre za ko a wiinye da koo, wohn a koo yira. Koo sii mane dian a ta yirada na ga. ³³ Wiin te koo dian a ta yirada na, wohnna te n'a koo da Wuro tian yira. ³⁴ Wuro wiin te fane, wohnna te Wuro ta bereda yira bare Wuro wohnna te paga y'a Ni na. ³⁵ Oh Wuro ye ko da diabe ye ma oh fre pepe k'a sra hohn. ³⁶ Wiin te koo yohn wohnna ko we ma, wohnna te na webareyani gun. Wiin te koo ma dian yohn wohnna ko we ma ga, wohnna te na webareyani gun ga. Wuro woro na ba yi koo na bere wohnna te ma.»

4 Yezu naa koo ye da Fariziyen koo ye da y'a kalanmane yanyi Zan ye ma, sma na yaan ye ne naa ne batize a ta oh yalo Zan ye ma me. ² Tian na, a ha Yezu yere koo mane sma batize ga nka a ta kalanmane. ³ A koo tuma Zudegiamana hohn oh bere yaa Galilegiamana hohn. ⁴ Nka a mane daga koo Samarigiamana hohn oh sbere yaa. ⁵ Bo wohn koo te a koo mane yaa koo kuru boo hohn ye wiin wiri Sikare. Wohnna kuru we ti Zozefu ta ko kiego ma, a oh Zakobe wiin ko pere a ma. ⁶ Ween Zakobe ta duru yere ti. Yezu mane bana yuru ta, oh zii tangan duru we do ma. Ye mane te sin hohn wola hohn. ⁷ Samariya boo mane naa ko na, Yezu koo d'a ma: «Ne ka ma mene.» ⁸ Wohn da ye te a ta kalanmane mane yaa zohnfrekiado hohn kuru koo hohn. ⁹ Nka ya we koo d'a ma: «Ne na bi Ziwiifu te oh ne zio me me Samariya ta?» Bare Ziwiifu ko Samarikma ha kwe foyi ma ga. ¹⁰ Yezu koo d'a ma: «Be mane Wuro ta perefa yohn koo koo wiin te koo da be ma, ye be ye ka zio na, bi koo mane na me a ta, a m'a ni na zio pere be ma.» ¹¹ Ya we koo d'a ma: «Me na te, fa na ma ne ti be sra hohn ga han. Duru we ne dere me. Wee wohnna ni na zu we ti bi ta? ¹² Mé bema Zakobe wiin koo bo duru be pra, oh mene a na ko ye wohnna ko y'a worofre wohn hohn, bi fan yi wohn ma wa?» ¹³ Yezu koo d'a ma: «Wiin te pepe koo mene bo zu be na, mulu na wohnna te foga ye.»

¹⁴ Nka me na wiinye zio pere, wiin te pepe koo mene wohnna na, mulu na wohnna te foga titiri ga. Me na wiinye zio pere a ma, wohn na te wohnna penzu a koo hohn ne woro ne sa ne webareyani pere.» ¹⁵ Ya we koo d'a ma: «Me na te, wohnna zu we na boo pere ne ma wiin fa to mulu ka naa ne foga titiri ga, ma ka ne naa ne ko bere titiri ga.» ¹⁶ Yezu koo d'a ma: «Yaa be bangan wiri a naa.» ¹⁷ Ya we koo da: «Bangan ti ne ta ga.» ¹⁸ Yezu koo d'a ma: «Be tian yira oh da bangan ti be ta ga. Bare be oh koo we sini sma koo ta. Be ti wiin ta basie, wohn be bangan ga. Ween be tian yira.» ¹⁹ Ya we koo d'a ma: «Me na te, m'a za da be Wuro ta daberebeta. ²⁰ Mé tame mane Wuro yirebe bo tolo be ma bere. Nka ki n'a koo da sma daga ne yaa Zeruzalemu Wuro yirebe na.» ²¹ Yezu koo d'a ma: «Yohn ne ma, ya. Boo koo na wiri yi, ka na ne yaa bo tolo be ma wele Zeruzalemukuru hohn Oh Wuro yirebe na ga. ²² Ka wiin fa ko ga, wohn ka koo yirebe. Mé wiin fa koo, wohn me koo yirebe bare kisi sa Ziwiifu koo ta. ²³ Nka boo koo naa, a yere wiri we, wohnna sangan ma Wuro na yirebesma na koo ye na ne Oh yirebe kakiri oh tian baraka hohn. Wohnna sma sii ko Oh koo kia. ²⁴ Wuro ni na fa. Wohn ye na wiinye koo n'a yirebe, wohnna daga n'a yirebe a ta Ni baraka hohn tian na.» ²⁵ Ya we koo d'a ma: «Ma ko da Wuro ta Dégeweta na naa, ye wiin wiri Krista. Wohn koo na naa wiin sangan ma, a na da pepe yira ke ma.» ²⁶ Yezu koo d'a ma: «Me wiin te be koo bere be ta, a me.» ²⁷ Wohn hohn ye mane ti, a ta kalanmane koo naa wiri. Ye ta te koo Yezu za a ne bere ko ya, wohn n'e ta ye koo kaba fohna. Nka hali ko wohn, ye na koo dian ya we toga ga, ye wohn a koo kia, ma dian Yezu toga me ga, ye wohn ta na ya we naa? ²⁸ Wohn te ya we koo y'a koo tige oh koo yaa kuru koo hohn, oh yaa n'e yira sma ma ne kwa: ²⁹ «Ka naa koo bo sege ne ma re. A n'a teta pepe yira ne ma. Kone a mane Wuro ta Dégeweta ga re?» ³⁰ Sma koo sa kuru hohn oh yaa yeye. ³¹ Wohn da ye te, a ta kalanmane n'a me ne kwa a ma, ye me na te, y'a koo den. ³² Nka a koo da ye ma: «Me daga wiin fa koo, ki koo ko ga.» ³³ A ta kalanmane koo da ye neme ma: «Boo koo na te boo kohnfa pere a ma ko.» ³⁴ Yezu koo da ye ma: «Mia kohnfa wohn ne na faneta dungo ta te oh ko a ta bara ta te. ³⁵ Ki yere te mane kwa, ye bere koo ne yere naa, ye tugofrekiensangan na wiri ga ra? Nka me n'a yira n'a koo ka ma da ka ka yinna duro oh sege re, kohnfre pepe pra we oh wiri kien yi. ³⁶ Tugofrekienda y'a sara gun ne kia ne tige webareyani ye na. Ye te yee, wiin te koo tugo ko wiin te koo kien, ye ne kwe ne nihohn dia. ³⁷ Bare ye te yee wiin dakalo we koo da, ye boo tugo boo ne kien, wohn te tian. ³⁸ Ka yanne wiinye fre wo teteredo hohn ga, ma ka fane ye kiendo hohn. Koo mane yanne fohna ki koo wohnna yanne ko na koo gun.» ³⁹ Wiin ya we koo mane yira ne kwa, y'a y'a teta pepe yira ye ma, wohn mane te Samarikma na yaan ye koo koo Yezu ma. ⁴⁰ Oh me, Samarikma naa wiri Yezu bre

wiin sangan ma, n'a me y'a kach ye bre. Yezu kach yin pla ta ye bre. ⁴¹ Wiinye kma kach mane yochi a ma a yere domada baraka hach, wachach mane yanyi gwere ye wach ma. ⁴² Ye mane kwa ya we ma: «A ha bia bereda dama kach te me kach yochi a ma ga, me yere n'a domada kach chach da tian na awe kach diniyan na kisata.» ⁴³ Yin pla wach timi, Yezu kach tuma yeye chach bere yaa Galilegiamana hach. ⁴⁴ Awe yere man'a yira n'a kach chach da, ye Wuro ta daberebeta ha degebe gun bii tala boo hach, a ma te a yere ta kuru hach ga. ⁴⁵ Nka a naa wiri Galile wiin sangan ma, Galilekma n'a foga kwa a ma bare yewach mane yaa Yeregun na feti na Zeruzalemu me. Yezu wiin fa ta yeye, ye mane wach pepe za. ⁴⁶ Yezu naa ye bere yaa Kanakuru hach Galilegiamana hach, a mane zio bere duven na wiin wach. Fanganma ta dayinnahachwera na boo mane tiye wiin chach mane ti Kaperenawachmukuru hach ne pare. ⁴⁷ A naa kach ye da, ye Yezu tuma Zudegiamana hach, ne naa Galile, a kach yaa n'a ten n'a me y'a yaa ye chach kene wiin kach pare ne te siri na. ⁴⁸ Yezu kach d'a ma: «Safé ka kach ma kabakoda kach tagamase za ga, yochimabe kach ka hach ga ke?» ⁴⁹ Dayinnahachweta we kach d'a ma: «Me na te, sale yaa, ka te ne chach naa siri ga.» ⁵⁰ Yezu kach d'a ma: «Yaa, be chach kene.» Yezu wiin fa yira a ma, a mane kach wach ma chach sogo bii ne yaa. ⁵¹ A mane ti sogo ma, a ta baratere kach naa n'a ten chach d'a ma, y'a chach kene. ⁵² A n'e toga, ye wee wagati ma a kene? Ye kach d'a ma: «Dugu sin hach wola hach a kach kuna.» ⁵³ Nimisalo we kach n'e na kayan ta chach kach da wachna wagati we yere ma Yezu mane da ye ma, ye ye chach kene. N'a bii wachna do hach, awe kach y'a kach kma pepe kach yochi Yezu ma. ⁵⁴ Yezu tuma we timi ma Zudegiamana hach, chach naa Galile, chach kach mane te a ta kabakoda na plala a wiinye ta yeye.

5 Wach kach we timi ma, Ziwiwu ta feti boo mane ti ne te. Yezu kach yaa Zeruzalemu. ² Ziowuru boo mane ti Gware ta kachdo bre Zeruzalemukuru hach, ye n'a wiri Betezata. Paa kach koo kach mane ti a na. ³ Komatogaparere na yaan ye mane siansian wachna pae wach wee. Bo fue, bo kilenale, bo ma murukue. [Ye mane sian ne yere zu we ta yingini na. ⁴ Bare bo sangan ma Wuro ta meleke boo mane te ne zii zu we hach, a ne yingini. Zu we kach yingini, wiin te kach pia zii a hach, wachna te ta komatogo we hali a ma wiin komatogo sii pepe.] ⁵ Skach boo mane tiye, wach mane kach kiofun ne kach komatogochach gun komatogo hach. ⁶ Yezu naa n'a za, a ne sian, chach n'e kach kach wiin sangan ma, chach da y'a sie dere kach yeye, wach te a kach d'a ma: «Be kia kene ra?» ⁷ Pareta we kach da: «Me na te zu te yingini wiin sangan ma, kach tiye wiin kach me ka a hach ga. Ma kach da ma kach, boo pia ne ma.» ⁸ Yezu kach d'a ma: «Tuma bia sianfa bii chach yaa.» ⁹ Wachna kach tala hach kach we kach kene, chach tuma y'a sianfa bii ne yaa. Kamasochach da chach te wiin kach ma, wach mane Ziwiwu ta Tangantun. ¹⁰ Ziwiwu kach da kach we ma: «Sma Tangantun, be daga bia sianfa bii sma

ga.» ¹¹ Nka kach we kach da ye ma: «Wiin te kach me kene wach da, ye ma n'a sianfa bii chach yaa.» ¹² Ye n'a toga chach da: «Kach te kach da, ye be bia sianfa bii chach yaa?» ¹³ Nka kach we ha man'e na kenebeta kach ga. Yezu mane tuma yeye chach yaa bare zame mane yaan kach. ¹⁴ Wach timi Yezu naa yaa kach we za Wuro ta kach chach chach d'a ma: «Bo be kene basi. Ka da be kach ta titiri ga. Ka te boo fa na be gun ye me chach yagayi gwere yi yere ma ga.» ¹⁵ Skach we kach yaa yira Ziwiwu ma, ye Yezu kach ye kene. ¹⁶ N'a bii wachna do hach, Ziwiwu woro kach ba Yezu ta bare a mane wachna da wach ta Tangantun kach ma. ¹⁷ Nka Yezu mane da ye ma: «Hali chach naa n'a kwe basi ma, me chach ti bara hach, me yere ne ti bara hach me.» ¹⁸ N'a bii wachna do hach, Ziwiwu man'a kia yere na sangan pepe ma bare a mane Tangantun yaga, chach bere me ne Wuro wiri ye ye chach. Ye te yee, a man'e yere ta tala kach Wuro. ¹⁹ Yezu naa bereda bii ye me chach da ye ma: «Tian na, ma ye yira ka ma da Wuro chach sbe ne foyi ta ye yere ma ga. Chach wiinye da ta, wachach chach we kach za chach n'e neme ta me. ²⁰ Chach ye chach da diabe ye ma. A yere wiinye da ta, a wachach pepe kach ye chach ma. Wiinye tacha kach yireyi wachach ma, a na wachach kach a ma me chach ka pepe kaba ye na. ²¹ Chach sara winni, ye ne bere ne ni gun wiin ne, yee me, wiin te da kach dia chach ma, a wachna te to ni na. ²² Chach kach sii kiti ga. A kiti pepe ka ye chach sra hach. ²³ A wach ta wiin fa to sma pepe chach we yirebe wachach y'awe chach yirebe wiin ne. Wiin te kach ma chach yirebe ga, wachna te chach yirebe me ga wiin kach n'a fane. ²⁴ Tian na, ma ye yira ka ma da wiin te kach n'a bereda kach chach ne na faneta ma, wachna te na webareyani gun. A na te na kiti ga, a na kach ni na. ²⁵ Tian na, ma ye yira ka ma da boo kach na wiri yi, a yere wiri we, wiinye kma kach siri we, wachach na Wuro chach kach. Wachna kach we na kach sma na winni. ²⁶ Bare sebe ti chach ta kach ta winni na wiin ne, yee me, Wuro sebe pere chach ma sma ta winni na. ²⁷ A kiti ta kach na sebe pere chach ma bare a kach chach. ²⁸ Ka ka kaba kach chach pepe na ga. Boo kach na wiri yi, wiinye kma pepe kach siri we, ye na n'a kach kach. ²⁹ Wiinye kma kach dachchere, wachach na winni chach kach webareyani hach. Dayagatere winni kiti ye na. ³⁰ Me ha sbe ne foyi ta ne yere ma ga. Wuro wiin fa yira ne ma, wach ma ma sma kiti. N'a kiti bere ne tele me bare ma ne yere dungo kia ga nka ne na faneta dungo. ³¹ Me m'a ne yere siere, sma mane na ne yochi ne ma ga. ³² Skach kach me siere, me kach d'a wiin sierebe yira, wach ne tian me. ³³ Ka mane sma fane Zan bre, a mane tian na sierebe ta. ³⁴ Me mako sa kach ta sierebe hach ga, nka ma chach da be yira ka ma wiin fa to ka kisi. ³⁵ Zan mane te wachach fintina wiin kach kini saba. Ka mane dian nihachndia wachna kini we na kach. ³⁶ Kamasochach mia sierebe yireyi Zan yi ma. Chach wiinye bara pere ne ma te na, wachach yere me siere, ye chach chach ne fane. ³⁷ Chach wiin kach ne fane, wach yere ne siere me. Nka k'a berekach kach n'a za ga chach m'a za n'a za me ga. ³⁸ Ka kwa a domada

ma ga bare a wiin te fane, ka wɔnna te ma ga.
³⁹ Ka Wuro domada kɔɔ kia bare k'a giati da wɔnna na webareyani pere ka ma. Wɔnna yere wɔnna mia da yira.
⁴⁰ Hali kɔ wɔnna me, ka mane kia naa ne bre ga wiin fa to ka webareyani gun.
⁴¹ Me n'a yirebe gun sma ta ga.
⁴² Nka me ka wɔnna da Wuro da dia ka ma ga.
⁴³ Me tɔn ne fane ka bre, ka ne maga ne tɔn. Wiin te wɔnna naa ye yere togo na, wɔnna te tɔn ka na dian.
⁴⁴ Ki wiinye wɔnna k'a yirebe gun ka neme ta, tɔn mane kia Wuro ta yirebe na ga, ne ka na te tɔn mabe gun?
⁴⁵ Ka k'a giati tɔn da me wɔnna ka zarake tɔn zin tɔn ga. Ka mane wɔnna Moyizi wiin te ma, awe wɔnna ka zarake.
⁴⁶ Bare ka ma ne wɔnna Moyizi ma tian na, ka mane na wɔnna me ma me bare mia da a mane wɔnna sebe.
⁴⁷ A wiin fa sebe, ka wɔnna da wɔnna tian ga, ne ka na te tɔn da mia yirada tian?»

6 Wɔnna te we timi ma, Yezu wɔnna Galileparogwaga kwire, ye wiin wɔnna wiri tɔn da Tiberiyade.
² Zame na yaan ye mane wɔnna a ma bare ye man'a ta kabakotɔda za, a ne parere kenebe.
³ Wɔnna te Yezu wɔnna ba yaa tangan tolo ma kɔ y'a kalanmanɛ.
⁴ Ye mane te Ziwiifu ta Yeregun na feti na vetrangan ma.
⁵ Bo Yezu naa ye wɔnna duro da ye sege tɔn zame na yaan ye za, ye ne naa a bre. A wɔnna da Filipu ma: «Wee ke na wɔnna tere wiin fa to ye sebe wɔnna?»
⁶ Yezu mane wɔnna yira n'a taa n'a sege. A mane na wiin fa ta, a yere mane wɔnna.
⁷ Filipu wɔnna d'a ma: «Hali ke wɔnna yaa gwanafuro wɔnna buru tere tɔn naa n'e dini ye pepe ma wɔnna wɔnna, ye na wiri ga.»
⁸ Simɔn Piyere na plalo Andre wiin wɔnna mane Yezu ta kalanmanɛ na boo, wɔnna da a ma: ⁹ «Nimisalo boo ti be, wɔnna wɔnna buru wɔnna koo ka ze wɔnna pla ti a ta, nka wɔnna wɔnna wɔnna smayan be ma?»
¹⁰ Yezu wɔnna da: «Ka yira sma ma ye tangan.»
¹¹ Wɔnna te Yezu wɔnna wɔnna buru wɔnna bii tɔn baraka yira Wuro ma n'e dini-dini wirisma wɔnna ma. Yee a mane ze wɔnna ta ye me, sma pepe wɔnna gun ye dungo.
¹² Ye naa wɔnna wiin sangan ma, Yezu wɔnna da y'a kalanmanɛ ma, ye wiinye wɔnna wɔnna, ye ye wɔnna kwe wiin fa to foyi ka yaga ga.
¹³ Ye n'e kwe tɔn kotala wɔnna funpla paga ka wɔnna wɔnna ta buru wɔnna koo ka se.
¹⁴ Sma naa Yezu ta kabakoda wɔnna za wiin sangan ma, tɔn da: «Wuro ta daberebeta wiin wɔnna daga naa diniyan tɔn, a bo tian na.»
¹⁵ Nka Yezu naa wɔnna da ye kia ye foga fangan na, tɔn ye ta fanganma na, a wɔnna ye bere ba tolo ma ye sana.
¹⁶ Lii naa ba wiin sangan ma, a ta kalanmanɛ wɔnna yaa zu do ma, tɔn kɔ koro tɔn, ne zu kwire ne yaa Kaperenawomu piri ma. Wuru mane ba, Yezu ma bere naa ye bre den ga.
¹⁸ Panganye wɔnna mane wire ne zu tumabe wɔnna.
¹⁹ Kalanmanɛ mane y'a koro wora tɔn kilo koo wɔnna konala neme gun. Ye da ye wɔnna, bo ma Yezu wɔnna yaa zu ma ne naa koro bre. Wɔnna te kuun wɔnna n'e foga.
²⁰ Nka Yezu wɔnna da ye ma: «Ka ka kwan ga, a

me.»
²¹ Ye mane kia a kɔ kɔ ye neme koro tɔn nka koro mane wiri we lo ma ye yado tɔn.
²² Wɔnna wɔnna wiinye zame wɔnna mane wɔnna zu kwiri, wɔnna man'a za da koro tala wɔnna ti zu do ma, Yezu ma bere mane kɔ kɔ y'a kalanmanɛ koro tɔn tɔn yaa ga. Wɔnna mane yaa ye sana.
²³ Nka wɔnna kɔre mane tuma Tiberiyade tɔn naa wiri bii we tɔn Matigi mane baraka yira Wuro ma wiin wɔnna, ye wɔnna buru wɔnna.
²⁴ Zame n'a za da Yezu kɔ y'a kalanmanɛ ti yeye ga, ye wɔnna kɔre tɔn, tɔn yaa Kaperenawomu Yezu kiado tɔn.
²⁵ Ye naa yaa Yezu za zukwiri ma wiin sangan ma, tɔn d'a ma: «Me na te, wee sangan ma be naa be?»
²⁶ Yezu wɔnna da ye ma: «Tian na, ma ye yira ka ma da a k'a te wɔnna kabakoda za, wɔnna ye na ka ne kia ga, nka ye k'a te wɔnna buru wɔnna yingin.
²⁷ Wiin wɔnna yaga, ka ka wɔnna kia ga, nka wiin wɔnna webareyani na yi, ka wɔnna kia. Wɔnna wɔnna na wɔnna pere ka ma. Bare awe ma tɔn Wuro y'a tɔn be de.»
²⁸ Wɔnna te ye wɔnna d'a ma: «Wɔnna me daga wɔnna ta tɔn sebe te Wuro ta bara na tesma na?»
²⁹ Yezu wɔnna da ye ma: «Wɔnna Wuro ta faneta ma, wɔnna wɔnna Wuro ta bara ta te.»
³⁰ Ye wɔnna d'a ma: «Nka wee tagamase bi na wɔnna ta wiin fa to me wɔnna za tɔn sebe wɔnna be ma? Wee ye wɔnna bia bara?»
³¹ Me tame mane maane wɔnna kibekolo tɔn wɔnna ye sebe wiin ne Wuro domada na sebe wɔnna da, y'a wɔnna tumabe wuro tɔn n'a pere ye ma, ye wɔnna wɔnna.»
³² Nka Yezu wɔnna da ye ma: «Tian na, ma ye yira ka ma da a Moyizi wɔnna mane wɔnna tumabe wuro tɔn n'a pere ka ma ga. Nka me tɔn wɔnna na siebe yi tumabe wuro tɔn n'a pere ka ma.
³³ Bare Wuro ta wɔnna wiin wɔnna tuma wuro tɔn ne zii ne ni pere diniyan tɔn kma ma.»
³⁴ Wɔnna te ye wɔnna d'a ma: «Me na te, wɔnna wɔnna we pere me ma sangan pepe ma.»
³⁵ Yezu wɔnna da ye ma: «Me wɔnna ni na wɔnna. Wiin te wɔnna naa ne bre, wu na wɔnna te foga titiri ga. Wiin wɔnna ne ma, mulu na wɔnna te foga titiri ga.
³⁶ Nka ma pia n'e yira ka ma, ka ne za, hali kɔ wɔnna ka ma wɔnna ne ma ga.
³⁷ Wɔnna wiinye kma pepe pere ne ma, wɔnna pepe naa ne bre. Wiin te wɔnna naa ne bre me, ma n'a na te laga ga.
³⁸ Bare me tuma wuro tɔn zii ne yere dungo ta ga. Nka wiin te wɔnna ne fane wɔnna dungo ta na ma zii.
³⁹ Kamasɔn wiin te wɔnna ne fane, wɔnna dungo foyi boo ga, tɔn a wiinye kma pere ne ma, ma ka ye na foyi to, a fire ga. Nka ma ye wɔnna n'e sabe webekɔ ma.
⁴⁰ Wɔnna wɔnna ne tɔn dungo, ye wiin te pepe wɔnna za tɔn wɔnna a ma, wɔnna te webareyani gun, me a na te wɔnna n'a sabe webekɔ ma.»
⁴¹ N'a bii wɔnna do tɔn, Ziwiifu mane dandan bare a mane da, ye yi wɔnna wɔnna tuma wuro tɔn zii.
⁴² Ye mane kwa: «A Zozefu wɔnna Yezu ga ra? Ke a tɔn kɔ a sie wɔnna. Ne na a te tɔn ne kwa, ye yi tuma wuro tɔn zii?»
⁴³ Yezu wɔnna ye bere bereda bii tɔn da ye ma: «Ka ka dandan ga.
⁴⁴ Wɔnna sii sebe ne naa me bre, a ma te ne tɔn wiin wɔnna ne fane tɔn n'a wiri ga. Me ne na n'a na te wɔnna webekɔ ma me.
⁴⁵ Wuro ta daberebere n'a sebe tɔn da, ye Wuro na sma pepe kala. Wiin te wɔnna wɔnna ne tɔn

ta n'a ta kala gun, wonna te naa me bre. ⁴⁶ Sii tuma Wuro bre ga. Wonna te we tuma za. ⁴⁷ Tian na, ma ye yira ka ma da wiin te ne ma, wonna te na webareyani gun. ⁴⁸ Me ni na nafa. ⁴⁹ Ka tame mane maane zok kibekolo, ye siri. ⁵⁰ Wiin tuma wuro zii, wiin te na siri ga. ⁵¹ Me zokfa wiin tuma wuro zii, wiin tuma ni pere ma. Wiin te wonna nafa we zok, a na ni na sangan pepe ma. Ma na wiin zokfa pere, wome ye wiin tuma pere wiin fa to diniyan kma pepe ni gun.» ⁵² Wonna ta koma na, Ziwiwu n'e neme dakwie fofa ne kwa: «Ne bo zok be sbe n'e zok pere ke ma zama na han?» ⁵³ Wonna te Yezu zok da ye ma: «Tian na, ma ye yira ka ma da ka ma zok zok n'a too mene ga, ka na webareyani gun ga. ⁵⁴ Wiin te me zok zok me too mene, wonna te na webareyani gun, me ne n'a na te winni webekoma me. ⁵⁵ Bare me zok zok nafa na siebe yi, ne too zok ne menefa na siebe yi. ⁵⁶ Wiin te me zok zok ne too mene, wonna te na ka me, ma te a ta kweta na. ⁵⁷ Wonna wiin ti ni na ne fane, ma ne ti ni na a baraka zok. Yee me, wiin te ne zok, a na ni gun me baraka zok. ⁵⁸ Wiin zokfa zok tuma wuro zii, zok ti waka ka tame yi ga. Ye mane zok zok siri. Wiin te bo zokfa be zok, wonna te na ni na melemele.» ⁵⁹ Yezu mane sma kala ka wiinye da Kalak zok Kaperenawumukuru zok, bo kwaka o. ⁶⁰ A ta kalanmane naa wonna bereda ka. Ye na yaan ye ne kwa: «Bo bereda be sige re. Ka te zok sbe ne dian ye na?» ⁶¹ Nka Yezu naa n'e ta dandanbere zok, zok da ye ma: «Wonna te ki kakiri na yanganmuda na ra? ⁶² Sii zok mane pia ne ti wiin wenna, ka zok naa n'a za, a ne bere ne ba wenna wiin sangan ma, wonna ka na ta? ⁶³ Wuro ta Ni zok ni ka zok zok. Komavere foyi zok ga. Me wiinye bereda yira ka ma, wonna Wuro ta Ni na ye wiinye zok ni ka zok zok. ⁶⁴ Nka ka na zok zok me ma ga.» Wiinye kma zok mane zok a ma ga, ka wiin te mane n'a ka sma sra zok, Yezu mane pia ne kwaka zok. ⁶⁵ A man'e bere da ye me: «Wonna te ma zok da ka ma, da zok sbe ne naa me bre a ma te zok zok n'e na sogo pere a na te ma ga.» ⁶⁶ N'a bii wonna do zok, a ta kalanmane na yaan ye zok ye timi bere, ma ne zok a ma titiri ga. ⁶⁷ Wonna te Yezu zok da funpla ka ma: «Ki zok yo, ki na yaa me ga ra?» ⁶⁸ Simon Piyere zok bereda bii zok da: «Matigi, ka te bre me na yaa? Webareyani na bereda ti bi zok ta. ⁶⁹ Basie me zok da bi zok Wuro ta Kini yi.» ⁷⁰ Yezu zok da ye ma: «A me ki sma funpla ka dege ga ra? Nka Sitane ti ka na zok zok.» ⁷¹ Simon Isikariyote zok Zuda da a mane zok yira. Bare awe wiin zok mane kalanmane funpla ka na bo, awe zok mane na n'a ka sra zok.

7 Wonna timi, Yezu mane Galilegiamana yara. A mane dian ne yaa Zudegiamana zok ga bare Ziwiwu

man'a kia ye na wenna. ² Nka Ziwiwu ta Pawetanganfeti naa vetra, ³ Yezu na plala zok d'a ma: «Yaa Zudegiamana zok wiin fa to bia kalanmane bia teta za me. ⁴ Wiin te zok ne kia ye togo sa, a daga y'a teta zok sma ma. Be daga zok kabakoda ta, sma pepe n'e za.» ⁵ Tian na, a na plala ye mane zok a ma ga. ⁶ Wonna te Yezu zok da ye ma: «Mia wagati wiri den ga. Ki sbe ne k'a da ta sangan pepe ma. ⁷ Diniyan zok kma sbe ne ka zi ga. A ma me han, ye me zi bare me da ye ta da zok ga. ⁸ Ka yaa wonna feti we na. Me na yaa ga bare mia wagati wiri den ga.» ⁹ A zok yira zok we, zok zok Galile ye. ¹⁰ Nka Yezu na plala naa yaa we, a zok ye yaa feti we na me. A mane kia zok n'e zok zok ga. ¹¹ Ye mane ti feti we zok, Ziwiwu n'a kia ne kwa: «Wee a ti?» ¹² Sma man'a ta da ye n'e bere zame zok fofa, zok ne kwa: «A zok zok.» zok ne kwa: «Wonna tian ga, a sma firebe.» ¹³ Nka hali zok zok, zok sii mane dian n'a ta da bere pasaa na ga Ziwiwu na kuun na. ¹⁴ Bo ye mane ti feti we zok, Yezu zok yaa ka Wuro ta zok zok ne sma kala. ¹⁵ Ziwiwu zok kaba da: «Ne a te zok ne da zok ye ha? A ye na ma debe kala ga han.» ¹⁶ Yezu zok da ye ma: «Mia zok sa me ye zok ga, nka wiin te zok ne fane, wonna zok n'a ka ne zok. ¹⁷ Wiin te zok ne kia Wuro dundo ta, a na kala we dege zok, a zok ma Wuro zok a sa wele a zok ma me ye zok a sa. ¹⁸ Wiin te zok ye ye da yira, wonna te y'a yirebe zok kia. Wiin te zok ye na faneta ta yirebe kia, wonna te dama zok tiante, zok ma bere ne ti a zok me ga. ¹⁹ A Moyizi zok Ten pere ka ma zok ga ra? Awale, ki na zok kwa Ten ma ga. Wonna na ka ne kia ye na?» ²⁰ Zame zok d'a ma: «Bo ziniy zok zok be zok. Ka te zok be kia ye na?» ²¹ Yezu zok da ye ma: «Kabakoda tala dama ma zok ta, ka pepe ne kaba. ²² Moyizi Ten pere ka ma nimisin ta yaro na. Ke bema zok zok sa, a Moyizi ga. Wonna zok te ki zok n'e ta Tangantun zok? ²³ Sii zok zok ne sbe ne zok yaro Tangantun zok ma zok ma Moyizi ta Ten yaga ga. Me wiin te zok zok kenebe melemele na, wonna na ka ka wora babe me ta? ²⁴ Ka ka ne sege zin ma zok ne sbe ne kiti zok ga nka ka ne zok tian zok ma.» ²⁵ Zeruzalemukma na zok mane kwa: «A bo zok be ye zok kia ye na ga ra? ²⁶ Bele bere pasaa na han, ye mane foyi yira a ma ga. Ki zengenkma n'a zok zok Wuro ta Degeweta siebe na ra? ²⁷ Kamas zok ke awe sado zok yo. Nka Degeweta we zok na naa wiin sangan ma, zok na zok sado zok ga.» ²⁸ Wonna te Yezu zok ye to y'a kala zok Wuro ta zok zok, zok da: «Ka me zok, ka ne sado zok bare ma naa ne ye togo na ga. Wiin te zok ne fane, zok tiante, ki man'a zok ga. ²⁹ Me zok n'a zok bare ma tuma awe zok bre, a m'awe zok ne fane.» ³⁰ Ye mane kia n'a foga, nka zok ma dian ye soro de a ma ga, bare a ta wagati mane wiri den ga. ³¹ Zame zok na yaan ye zok mane zok a ma me ne kwa: «Wuro ta Degeweta zok na naa wiin sangan ma, a na zok kabakoda ta zok yalo bo zok be ta te ye ma ra?» ³² Sma mane wiinye da zok zok zok

zame yee, Fariziyen mane kachach. Woch te salakawevore ko Fariziyen och Wuro ta och na yeresma fane on da, ye ye yaa n'a foga. ³³ Yezu och da: «Me ti ko ka neme wagati koch och na yee dama, och timi ma na yaa ne na faneta bre. ³⁴ Ka na ne kia nka ka na ne za ga. Bare me na ti wiin ween, ka na sbe yaa ween ga.» ³⁵ N'a bii ochonna do och, Ziwiwu man'e neme toga ne kwa: «Wee piri ma a daga yaa, ke och mane na n'a za titiri ga? Wiinye kma och och yaa Girekisi bre, och och ma a na och ra? A na yaa ne Girekisi kala ra? ³⁶ A wiinye bereda och yira och da, ye ka na ne kia, ka na ne za ga, ye ye na ti wiin ween, ye ka na sbe yaa ween ga, och och och och och?» ³⁷ Feti we och mane te och na yire yi na. Wochna och we ma Yezu tuma taa och ye och och duro yuu och da: «Mulu ne ti wiin te na, a naa ne bre och naa mene. ³⁸ Wuro domada na sbe ma ye yira wiin ne ga, ye webareyani na kuu na ne och ne sa ye na kma och, wiin te och och me ma, yee a ta da na te.» ³⁹ Wiinye kma och m'a och a ma, ye mane na wiin ni gun, och da a mane och yira. Nka tian na, Wuro ta Ni mane pere den ga bare Yezu mane yirebe gun den ga. ⁴⁰ Wiinye zame och mane Yezu domada och och na och mane kwa: «Tian na, bo Wuro ta daberebeta.» ⁴¹ Och mane kwa me: «Awe och Wuro ta Degeweta.» Nka och mane kwa me: «Degeweta sbe ne sa Galile ra? ⁴² Wuro domada na sbe n'a yira n'a och och da Davidi timikma och a na sa ga ra? Betilehemukuru och, wiin kuru be och kireslala o, Davidi sa wiin och.» ⁴³ Ye te yee zame och sodini a ye na. ⁴⁴ Ye na och mane kia n'a foga, nka och dian ye soro de a ma ga. ⁴⁵ Sorchasi och naa ye bere naa salakawevore ko Fariziyen och bre, och och och da ye ma: «Woch och te ka ma naa ko lege ga?» ⁴⁶ Ye och da: «Och sii tiye wiin och bere ze och kara bo och be ga.» ⁴⁷ Fariziyen och och da: «A ki firebe me ra? ⁴⁸ Och ti kià zengenkma wele Fariziyen och wiin och och bo och be ma ra? ⁴⁹ Wiinye kma och voda, mane Ten och ga, och och och a ma.» ⁵⁰ Nka Fariziyen och na boo, ye mane wiin wiri Nikodemu, awe wiin och mane yaa Yezu bre wuru och, och och da ye ma: ⁵¹ «Kià Ten yirado ma, ke sbe ne och yee och och k'a toga n'a ta yagada och ga ra?» ⁵² Ye och da: «Bi Galiles och me ra? Kià Wuro domada na sbe och tian na re och da Wuro ta daberebeta sbe ne sa Galilegiamana och ra?» [⁵³ Woch timi ye pepe och zanzan och yaa ye bre.

8 Yezu mane yaa Olivutolo ma. ² Winnisin kikima tin, a och bere naa Wuro ta och och. Zame ta te och mane naa a bre, a och zii tangan n'e kala. ³ Ten na kma ko Fariziyen mane naa a bre ko ya boo, ye mane wiin foga vunatedo och. Ye och n'a tabe sma woro och och da Yezu ma: «Me na te, ke bo ya be foga vunatedo och. ⁵ Moyizi ta Ten yirado ma, ke daga ochna yara sii och dra n'e yee och och. Bi da ne?» ⁶ Ye mane och yira ne Yezu taa n'a sege wiin fa to y'a foga a domada och.

Nka Yezu och zii nene ne kwerekwere ko ma ko ye slalo. ⁷ Ye ta te och mane toga ne och a ma, a och ye tumabe och da ye ma: «Ka na wiin och kacie ta n'e za ga, ochna te pia n'a dra den.» ⁸ A och ye bere zii nene ye me ne kwere ko ye slalo. ⁹ Ye naa ochna bereda och och, och yaa tala tala n'a bii ochmlala ma, Yezu och och ye ochna. Ya we ta te och mane taa och koo we och, ¹⁰ Yezu och ye duro och d'a ma: «Ya, wee ye ti och? Ye na och be zarake ga?» ¹¹ A och da: «Ye na och ga, me na te.» Yezu och d'a ma: «Me na be zarake me ga. Yaa, ka da be kacie ta titiri ga.» ¹² Yezu naa ye bere da zame ma ye me: «Me och diniyan ta kini. Wiin te och och me ma, a na yaa tunio och ga. Wiin kini och och ka webareyani och, a na och gun.» ¹³ Woch te Fariziyen och d'a ma: «Be te be yere siere na, och sierebe na och yi ga.» ¹⁴ Yezu och da ye ma: «Ma ne yere siere och tian, n'a sierebe bere ne tian na yi me bare ma ne sado och och bere ne ne yado och. Nka ki han, ka ne sado och ga, och ma bere ne ne yado och me ga. ¹⁵ Ka sma sege ye zin ma och n'e kiti. Me och kiti ga. ¹⁶ Hali ma och ne och kiti, m'a kiti tian ma, bare ma ti ne ochna ga, ne na faneta ti ko ne neme me. ¹⁷ Tamara k'a Ten yere n'a yira n'a och da sma pla ta sierebe och do paga wa. ¹⁸ Ma ne yere siere, och wiin och ne fane, och ne siere me.» ¹⁹ Woch te ye och d'a ma: «Wee be och ti?» Yezu och da ye ma: «Ka me och ga, och mane ne och och me ga. Ka mane me och, ka mane na ne och och me.» ²⁰ A da ye ochna bereda och yira ne taa Wuro ta och na nafortigedo kiego ma, a ne ti ochkala och. Och ma ye soro de a ma ga bare a ta wagati mane wiri den ga. ²¹ Yezu ye bere da ye ma ye me: «Ma na yaa, ka na ne kia nka ka na siri k'a kacie och. Ma yaa wiin ween, ka sbe ne yaa yeye ga.» ²² Woch te Ziwiwu och da: «Och och a kia ye yere yee ra och ne kwa, ye ye na yaa wiin ween, ye ka sbe ne yaa yeye ga?» ²³ Yezu och da ye ma: «Ki lagakoch ma fre, me ne wuro och fa. Ki bo diniyan be och kma, me mane bo diniyan be och och ga. ²⁴ Woch te ma och da ka ma, da ka na siri k'a kacie och. Tian na, ka och ma och ne ma ga och och da a Me Wiin och Tiye ka na siri k'a kacie och.» ²⁵ Woch te ye och d'a ma: «Bi ko te?» Yezu och da ye ma: «N'a bii dubisangan ma, ma ye yira ka ma suu. ²⁶ Da na yaan ye ti ne ta och n'e yira ka ma och n'e kiti. Nka wiin te och ne fane, och tiente. Wiin fa ma och och a ta me, och ma och yira diniyan och kma ma.» ²⁷ Ye mane och da och da a och yira ye ma ga. ²⁸ Woch te Yezu och da ye ma: «Ka och naa och och och duro wuro och wiin sangan ma, ochna sangan ma ka na och d'a Me Wiin och Tiye. Ka na och da ma foyi ta ne yere ma ga, ye och wiin fa yira ne ma, ye och ma och yira. ²⁹ Me na faneta ti ko ne neme, a ne to ne sana ga, bare wiinye da och dia a ma, och och ma och ta sangan pepe ma.» ³⁰ Wochna bereda och mane te sma na yaan ye och och a ma. ³¹ Woch te wiinye Ziwiwu och och Yezu ma, a mane da ye ma: «Ka och ne dian ne och me

domada na suu, ka te n'a kalanmanε na siebe na. ³² Ka na tian kɔkɔ, tian ne na ka ta tisramasma na.» ³³ Ye kɔkɔ d'a ma: «Mé Abrahamu timikma, mé te ze kɔkɔ sii ta tere na abada ga. Ne na bi da ye mé na te tisramasma na?» ³⁴ Yezu kɔkɔ da ye ma: «Tian na, ma ye yira ka ma da wiin te kɔkɔ kakie ta, wɔnna te kakie ta tere. ³⁵ Tere sbe ne ti kɔkɔ hɔn sangan pepe ma ga, nka a ma kɔkɔ nɔ han, wɔnna sangan pepe ma. ³⁶ Wuro kɔkɔ ka ta tisramasma na, ka na te tisramasma na tian na. ³⁷ Mé kɔkɔ da ka Abrahamu timikma. Hali kɔkɔ, ka kia mé yeε bare n'a kala tangando gun ka hɔn ga. ³⁸ Mé tɔn wiinye da kɔkɔ ne ma, wɔnna ma kɔkɔ yira. Ki wiinye da kɔkɔ ka tɔn ta, wɔnna ka kɔkɔ ta.» ³⁹ Ye kɔkɔ d'a ma: «Mé tɔn Abrahamu.» Yezu kɔkɔ da ye ma: «Ka mane Abrahamu manε tian na, ka mane na Abrahamu ta tɔda nεmε ta. ⁴⁰ Awale, basie ki mé kia yeε na bare ma wiin tian kɔkɔ Wuro ta, wɔnna ma kɔkɔ yira ka ma. Abrahamu mane wɔnna nεmε ta ga yo. ⁴¹ Nka ki ka tɔn ta tɔda kɔkɔ nεmε ta.» Ye kɔkɔ d'a ma: «Mé weleyanmanε ga. Tɔn tala dama kɔkɔ ti mé ta, wiin kɔkɔ Wuro.» ⁴² Yezu kɔkɔ da ye ma: «Wuro mane ka tɔn, ka mane na mé da dia-be ka ma bare mé tuma Wuro brε. Mé naa ne sana ga, nka awe kɔkɔ ne fanε. ⁴³ Wiin fa kɔkɔ te ka mane mé domada kɔkɔ ga, wɔnna k'a te kɔkɔ mane dian ne kɔkɔ me ta ga. ⁴⁴ Sitane kɔkɔ ka tɔn, ka kia ka tɔn dungo kɔkɔ ta. A sɔnyeta n'a bii fɔn gweregwerena. A dian tian na ga, bare tian sii ti a hɔn ga. A ne tɔn kɔkɔ wiin sangan ma, a n'e yeε kɔkɔ hɔn da yira bare a wɔnna. A te tɔn na yeε. ⁴⁵ Mé kɔkɔ tian yira, wɔnna ye na ka kɔkɔ mé ma ga. ⁴⁶ Ka na wee yi kɔkɔ kakie za ne hɔn? A kɔkɔ ma tian ma kɔkɔ yira, wɔnna kɔkɔ te ka kɔkɔ mane kɔkɔ ne ma ga? ⁴⁷ Wiin te kɔkɔ te Wuro yi na, wɔnna Wuro domada kɔkɔ ga. Ka Wuro ye ga. Wɔnna ye na ka Wuro domada kɔkɔ ga.» ⁴⁸ Zi-wifu kɔkɔ d'a ma: «Mé da be Samariskɔn, da ziniyɔ ti be hɔn mé, ye tian yo.» ⁴⁹ Yezu kɔkɔ da ye ma: «Ziniyɔ ti me hɔn ga. Mé ne tɔn yirebe, ki ne mé degebe. ⁵⁰ Mé yeε n'a yirebe kia ga. Sɔkɔ tiye wiin kɔkɔ mia yirebe kia, wɔnna te kɔkɔ na kiti kɔkɔ. ⁵¹ Tian na, ma ye yira ka ma da wiin te kɔkɔ ne domada ma, wɔnna te na siri abada ga.» ⁵² Zi-wifu kɔkɔ d'a ma: «Tian na, basie mé kɔkɔ da ziniyɔ kɔkɔ ti be hɔn. Abrahamu siri, Wuro ta daberebere kɔkɔ siri, nka bi naa ne kwa, ye wiin te kɔkɔ be domada ma, ye wɔnna na siri abada ga. ⁵³ Mé tɔn Abrahamu wiin kɔkɔ siri wε, be fan yi wɔnna ma ra? Wuro ta daberebere siri wε mé. Bi kɔkɔ kɔ te?» ⁵⁴ Yezu kɔkɔ da ye ma: «Ma kɔkɔ ne yeε yirebe, wɔnna yirebe na foyi fɔn ga. Ne tɔn kɔkɔ ne yirebe, awe wiin ka da kɔkɔ k'a Wuro. ⁵⁵ Ki n'a kɔkɔ ga nka mé kɔkɔ n'a kɔkɔ. Ma kɔkɔ da m'a kɔkɔ ga, mé na te ka nεmε wɔnna na. Nka m'a kɔkɔ, ma kɔkɔ a domada ma. ⁵⁶ Ka tɔn Abrahamu mane nihɔndia ne mia kɔkɔ kia ze na. A wɔnna kɔkɔ we za kɔkɔ nihɔndia kɔkɔ siri nihɔndiaro hɔn.» ⁵⁷ Zi-wifu kɔkɔ d'a ma: «Bi yeε kɔkɔ keplafun gun den ga, be be to ne kwa, ye bi Abrahamu za ra?» ⁵⁸ Yezu kɔkɔ da ye ma: «Tian na, ma ye yira ka

ma da sane Abrahamu da ye kɔkɔ, A Mé Wiin kɔkɔ Tiye.» ⁵⁹ Wɔnna bereda ta kɔkɔ na, ye kɔkɔ dɔge tee n'a dra nka a kɔkɔ yɔlesa Wuro ta kɔkɔ hɔn.

9 Yezu mane fɔn kɔkɔ kɔkɔ boo za wiin kɔkɔ mane kɔkɔ ne fuu. ² A ta kalanmanε kɔkɔ n'a toga kɔkɔ da: «Mé na te, wɔnna na bo kɔkɔ be da ye kɔkɔ ne fuu? Awe yeε hɔn ye sa ra, taa a na kɔkɔre ta kakie hɔn?» ³ Yezu kɔkɔ da ye ma: «Ye a ta kakie ye na wεε a na kɔkɔre ta kakie ye na ga. Nka a te fuu na wiin fa to Wuro y'a tɔda kɔkɔ a ye na. ⁴ Kɔkɔ kɔkɔ kɔkɔ, ke daga mé na faneta ta bara ta. Wuru kɔkɔ ba wiin sangan ma kɔkɔ sii sbe ne bara ta titiri ga. ⁵ Mé kɔkɔ kɔkɔ ne ti diniyan hɔn, ma diniyan ta kini.» ⁶ Wɔnna bereda yira wε timi a ta, a kɔkɔ dibezio tibe kɔkɔ ma kɔkɔ n'e lεε yege hɔn n'e vangan fuu we yinna ma ⁷ kɔkɔ d'a ma: «Yaa be yinna waa Silowe na zu hɔn.» Silowe, wɔnna kɔkɔ fanε. Fuu we kɔkɔ yaa ye yinna waa kɔkɔ da ye bere ne naa, ne ze. ⁸ A tangankwεre kɔkɔ wiinye kɔkɔ man'a za a ne mé, wɔnna kɔkɔ da: «A kɔkɔ bo kɔkɔ mane tangan ne mé ga ra?» ⁹ Kɔkɔ kɔkɔ da, y'awe. Kɔkɔ kɔkɔ da, y'awe ga, y'a saa a ta yee. Kɔkɔ we kɔkɔ da, y'a yi. ¹⁰ Ye n'a toga, ye nε a yinna te kɔkɔ kibε? ¹¹ A kɔkɔ da ye ma: «Wiin kɔkɔ we togo kɔkɔ ti Yezu, wɔnna kɔkɔ yege ta n'a vangan ne yinna ma kɔkɔ da, ye ma yaa n'e waa Silowe. Mé yaa n'e waa, kɔkɔ sege ze.» ¹² Ye n'a toga d'a ma: «Wee awe kɔkɔ we ti?» A kɔkɔ da, ye yi kɔkɔ ga. ¹³ Ye mane fuu we foga yaa kɔkɔ lege Fariziyen brε. ¹⁴ Yezu yege ta n'a yinna koba wiin kɔkɔ ma, wɔnna mane Tangantun. ¹⁵ Wɔnna te Fariziyen kɔkɔ n'a toga mé, ye nε na a yinna te kɔkɔ kibε? A kɔkɔ da ye ma: «A yege vangan ne yinna ma, ma kɔkɔ yaa n'e waa kɔkɔ ne sege ne ze.» ¹⁶ Fariziyen na kɔkɔ kɔkɔ da: «Wiin te kɔkɔ wɔnna da kɔkɔ ta, a tuma Wuro brε ga bare a kwa Tangantun ma ga.» Kɔkɔ kɔkɔ da: «Kakieteta sbe ne kɔkɔ kabakoda be nεmε ta ra?» Ye ta bereda kɔkɔ te zeze. ¹⁷ Ye kɔkɔ fuu we toga ye mé kɔkɔ da: «Wiin te kɔkɔ be yinna koba, wɔnna bi yeε kɔkɔ giati a ta da na?» A kɔkɔ da, y'a Wuro ta daberebeta. ¹⁸ Nka Zi-wifu mane kɔkɔ we ta fube giati n'e ta tian na da ga. ¹⁹ Ye n'a na kɔkɔre wiri n'e toga kɔkɔ da ye ma: «Ka da ka kɔkɔ wiin kɔkɔ kɔkɔ ne fuu a bo ra? Ne na a te kɔkɔ ne ze basie?» ²⁰ A na kɔkɔre kɔkɔ da ye ma: «Mé kɔkɔ da bo mé kɔkɔ, kɔkɔ kɔkɔ d'a kɔkɔ ne fuu. ²¹ Nka a te wiin nε kɔkɔ ne ze basie, mé kɔkɔ kɔkɔ ga. Wiin te kɔkɔ n'a yinna koba wa, mé wɔnna kɔkɔ ga. A nimisalo titiri ga. K'a toga, a na n'e yira ka ma ye sana.» ²² A na kɔkɔre wɔnna yira bare ye mane kwan Zi-wifu na. Zi-wifu mane bεen wε ye na kɔkɔ da, ye wiin te kɔkɔ da, ye Yezu kɔkɔ Wuro ta Dégeweta, ye ye na wɔnna te laga n'a saba Kalakɔn hɔn. ²³ Wɔnna ye na a na kɔkɔre da, y'a nimisalo titiri ga, ye y'a toga. ²⁴ Ye kɔkɔ fuu we wiri ye mé kɔkɔ d'a ma: «Tian yira Wuro togo na. Mé kɔkɔ da kɔkɔ we kakieteta.» ²⁵ A kɔkɔ da ye ma: «A kɔkɔ ma kakieteta, mé kɔkɔ kɔkɔ kɔkɔ ga. Mé fa tala kɔkɔ kɔkɔ. Mé mane fuu nka basie ma ze.» ²⁶ Ye kɔkɔ d'a ma: «Wɔnna a kɔkɔ yira be ma? Ne a be yinna koba?» ²⁷ A kɔkɔ da ye ma: «Ma ye yira n'e wε ka ma, ka kɔkɔ da, ye ye tian ga.

Wochka ka kia ma chka yira ye me? Ki kia te a ta kalanch-manane na me ra?»²⁸ Ye n'a vini ch d'a ma: «Bi ch n'a ta kalanch. Mé chane mé Moyizi ta kalanchmane.²⁹ Mé ch da Wuro mane bere Moyizi ta. Nka ke bo ch be tumado ch ga.»³⁰ Ch we ch da ye ma: «Woch kabako re. K'a tumado ch ga, nka a me yinna koba.³¹ Ke ch da Wuro ch kakietera ta ga. Wiin te ch kwan Wuro na, n'a dungo ta, ch ta a ch.³² Ke ch ze den, ye da boo ch boo ch ne fuu yinna koba n'e za ga.³³ Bo m'a ma tuma Wuro bre ga, a mane na sbe ne foyi ta ga.»³⁴ Ye ch d'a ma: «Bi yere ch kakiere ch, be kia mé kala ra?» Ye n'a laga n'a sbe Kalanch ch.³⁵ Yezu naa ch ye da ye y'a laga, ch yaa ten ch lege wiin sangan ma, ch d'a ma: «Be ch ch N ch ma ra?»³⁶ A ch da: «A ch te, me na te, wiin fa to ma ch sbe ch a ma?»³⁷ Yezu ch d'a ma: «Be ch ti wiin te be na, a ne bere be ta basie, a ch.»³⁸ Ch we ch da: «Matigi, ma ch a ma.» A ch zii yoloko Yezu wee.³⁹ Yezu ch da: «Me naa diniyan ch diniyan kiti na wiin fa to wiinye kma ch ze, ch te fue na, wiinye kma ch fue, ch yinna kibe.»⁴⁰ Wiinye Fariziyen ch mane ti yeye, ch ch bareda ch ch, ch n'a toga da: «Mé fue me ra?»⁴¹ Yezu ch da ye ma: «Ka mane fue, ka mane na zarake ga. Nka k'a te ch da ka sege ne ze, ch ch te ka na zarakedo.»

10 Yezu mane da: «Tian na, ma ye yira ka ma da wiin te ch ne kia ch gun ch, ma ch ch kuledo ga, ch ch ba kulu ma, ch te pan. A beremata.² Nka wiin te ch ch kuledo ch ne ch, ch te gwaneta.³ Kuledayereta do koba a ma, gware ch ne ch a ta. A ye pepe wiri ye toga ma n'e sbe.⁴ A n'e pepe sbe n'e we wiin sangan ma, a sige ye zin, ye ne ch a ma bare y'a ch ch.⁵ Ye dian ne ch samoro ma abada ga. Ye ch na bare ye ch ch ch ga.»⁶ Yezu ch ch dakalo we yira ye ma, ye m'a ch ch ga.⁷ Yezu ch da ye ma ye me: «Tian na, ma ye yira ka ma da me ch gun na chdo.⁸ Wiinye kma pepe ch pia naa me zin, ch pepe mane pana ch beremasma. Gware ch ye ta ga.⁹ Me ch chdo. Wiin te ch ch me ch ch, ch na te na kisi. A sbe ne yara ne y'a chfa gun.¹⁰ Worofre ta kimi ch ye na ye ch ye ta firebe ye na pan te ne naa. Me naa wiin fa to sma ni gun ch n'a gun yaan.¹¹ Me gwaneta na ch yi. Gwanetafara ye ni pere y'a gware ye na.¹² Wiin te ch bara ta gwana ye na, ch mane gware na te ga, ch gwaneta ga. Samilelu ch ne naa wiin sangan ma, a ch. Samilelu ch gware foga, ch sere zanzan.¹³ Ch te gwanakiata, gware ta da foyi a ta ga.¹⁴ Me gwaneta na ch yi. Ma n'a gware ch, n'a gware ne ne ch me.¹⁵ Ch kara ne ch ne ch wiin ne, ma n'a ch me. Me ne ni pere n'a gware ye na.¹⁶ Gware ch ti ne ta ye wiinye ch bo gun be ch ye ga. Ma daga naa ch ch, ye na ch ne ta. Gwakuru tala dama ch na ne tiye, gwaneta ne tala dama me.¹⁷ Me da dia ne ch ma bare me ne ni pere, ch timi ma bere n'a gun ye.¹⁸ Ch sii sbe ne me ni ch ga, nka

me yere ch n'a pere. Sebe ti ne ta n'a pere, sebe ne ti ne ta me n'a ch. Ne ch wiinye fane yira ne ma, bo ch ch.»¹⁹ Ch domada ch mane berezezeza ka Zi-wifu ch ye me.²⁰ Ye na yaan ye ne kwa: «Ziniy ch ti a ch. A kakaba. Woch na ka ch a ta?»²¹ Nka ch mane kwa: «Ziniy ch ta bareda ti yoo ga. Ziniy sbe ne fuu yinna koba ra?»²² Zi-wifu mane ti ne y'a Wuro ta ch na feti ta Zeruzalemukuru ch. Ye mane te liasangan ma.²³ Salom ch ta paa wiin ch ti Wuro ta ch na luu ma, Yezu mane yara ch na paa wee.²⁴ Zi-wifu ch naa taa n'a kori ch d'a ma: «Wee sangan ma be na ke to ke yun be ta ha? Be ch ma Wuro ta Dégeweta, ch yira n'e kini ke ma.»²⁵ Yezu ch da ye ma: «Ma pia n'e yira ka ma, ka ch da, ye ye tian ga. Ne ch ne fane ch da ma wiinye teta ta, ch me sere.²⁶ Ka da mia da tian ga bare ka mia gware na ch ga.²⁷ Mia gware ch ne ta. Me n'e dége ch, ye ne ch ne ma.²⁸ Me webareyani pere ye ma. Ye na siri abada ga. Ch sii na sbe n'e den n'e wa ne sra ch ga.²⁹ Ne ch wiin ch fan yi fre pepe ma, ch wiin fa pere ne ma, ch sii na sbe n'a den n'a wa ne ch sra ch ga.³⁰ Me ch ne ch, mé tala.»³¹ Ch te Zi-wifu ch ch tee ye me a dre na.³² Yezu ch da ye ma: «Ma dafre na yaan ye ta ne ch baraka ch, ka n'e za. Ch dafre ch na wee yi ye na ka kia ne dra ch ch?»³³ Zi-wifu ch d'a ma: «A bia dafre ye na mé kia be dra ch ch ga. Nka be Wuro togo yaga. Bi ch na fa, be ne be yere ta Wuro na.»³⁴ Yezu ch da ye ma: «Ye sbe k'a Ten ch, ye ka te bafre na ga ra?»³⁵ Wuro domada yira wiinye kma ma, Ten ch kma wiri da bafre bare foyi mane sbe ne Wuro domada yaga ga.³⁶ Ch wiin te dége n'a fane be diniyan ch, ka ne kwa, ye ch te Wuro togo yaga bare m'a yira n'a ch da ma Wuro ch.³⁷ Ma ch ma ne ch ta teta ta ga, ka ka ch ne ma ga.³⁸ Nka ma ch n'e ta, hali ka ch mane na ch ne ma ch ye na ga, ka ch teta ch ch ch tian na, ye te wiin fa to ka ch da ne ch ti ch ne me, me yere ne ti ch lege me.»³⁹ Ye man'a figedo kia ye me, nka a ch ye den ye sra ch.⁴⁰ Yezu mane bere yaa Zurudenkukwiri ma ye. Zan mane pia ne sma batize wiin ween, ween a mane yaa ch.⁴¹ Sma na yaan ye mane yaa a bre ne kwa: «Zan kabakoda sii ta ga, nka a wiin fa yira bo ch be ta da na, ch pepe tian.»⁴² Sma na yaan ye mane gun ye ye wiin ch ch a ma.

11 Ch boo mane ti Betanikuru ch ne pare, ye n'a togo wiri Lazare. Ch mane Mari ch ye na plalo Mareta ta kuru.² Wiin Mari ch mane wunnudiayin ka Matigi ma n'a kaen siso ch ye chsogo, a ch Mari we ta ligesin Lazare ch mane pare.³ Lazare we ta ligeyara mane fane yaa yira Yezu ma ch da: «Matigi, wiin te we da ch dia be ma, a pare.»⁴ Yezu ch ch wiin sangan ma, ch da: «Ch komatogo we na n'a ye ga, a na te Wuro ta yirebe na yi ch na. Awe baraka ch Wuro ch na yirebe gun.»⁵ Mareta ch ye na plalo ch

Lazare da mane dia Yezu ma fɔɔna. ⁶ A naa ɔɔ wiin sangan ma ye da, ye Lazare pare, a mane ti wiin wɛɛn, a ɔɔ ɔɔ wɛɛn ye yin pla. ⁷ Wɔɔn timi a ɔɔ da y'a kalanɔmanɛ ma: «Ka tɛ ke bere yaa Zude.» ⁸ A ta kalanɔmanɛ ɔɔ d'a ma: «Mɛ na te, wɔɔn siɛ dɛɛ ga Zi-wifu mane kia be dra kɔ dɔge, be na bere yaa yeyɛ ye ra?» ⁹ Yezu ɔɔ da ye ma: «A lɛɛ funpla ɔɔ ti sinnala kɔɔ hɔn ga ra? Wiin te ɔɔ yaa sin hɔn, wɔɔn ye kaan dun ga bare a na te zɛ bo diniyan be hɔn kini na. ¹⁰ Nka wiin te ɔɔ yaa wuru hɔn, wɔɔn ye kaan dun bare kini ti a hɔn ga.» ¹¹ Yezu wɔɔn yira wɔɔn wɛ ye ma, ɔɔ da: «Ke maa Lazare yin, mɛ na yaa n'a winni.» ¹² Wɔɔn tɛ kalanɔmanɛ ɔɔ ɔɔ d'a ma: «Matigi, a ɔɔ ne yin, a na kɛɛ kɛ.» ¹³ A ta siri Yezu mane ɔɔ yira nka ye n'a giati da yin yɛɛ a mane ɔɔ yira. ¹⁴ Wɔɔn tɛ Yezu n'ɛ yira n'ɛ kini ye ma ɔɔ da: «Lazare siri. ¹⁵ N'a tɛ ɔɔ ma mane tiye ga, ne nihɔndia ka ye na wɔɔn na fɔɔna wiin fa to ka ɔɔn-mabe gun. Nka ka tɛ ke yaa a brɛ.» ¹⁶ Wɔɔn tɛ Toma, ye wiin wiri Kwiyɛn, wɔɔn ɔɔ da kalanɔmanɛsɛɛ ɔɔ ma: «Ka tɛ ke yaa mɛ ɔɔ yaa kwe siri kɔ ke na te.» ¹⁷ Yezu da ye naa wiri, ye ɔɔ Lazare sitra n'a wɛ, ye ne yin naa nɛmɛ wa. ¹⁸ Betani kɔ Zeruzalɛmu yɔfa ta tɛ ɔɔ mane dɛɛ ga, kilo saa nɛmɛ yee. ¹⁹ Wɔɔn tɛ Zi-wifu na yaan ye ɔɔ mane yaa Lazare sakɔn na ne Mareta kɔ Mari zigitugu. ²⁰ Mareta naa ɔɔ ye da ye Yezu ti ne naa, a ɔɔ yaa n'a tɛn. Mari mane ɔɔ hɔn hɔn. ²¹ Mareta mane da Yezu ma: «Matigi, be mane ti bɛɛ, mia ligesin mane na siri ga. ²² Nka basɛ ma ɔɔ da be ɔɔ wiin fa pepe mɛ Wuro ta ye mɛ, a na n'a ta be ma.» ²³ Yezu ɔɔ d'a ma: «Bia ligesin na winni.» ²⁴ Mareta ɔɔ da: «Ma ɔɔ d'a na winni sarawinnikɔ ma wɛbɛkɔ ma.» ²⁵ Yezu ɔɔ d'a ma: «Mɛ ɔɔ sara na winnita. Mɛ ɔɔ ni na te. Wiin te ɔɔ hɔn mɛ ma, hali a ɔɔ siri, a na winni. ²⁶ Wiin te ɔɔ ne ti ni na ye ɔɔ hɔn mɛ ma, a na siri abada ga. Be wɔɔn hɔn ɔɔ ra?» ²⁷ Mareta ɔɔ da: «Wɔɔn. Matigi, ma ɔɔ da bi ɔɔ Krista Wuro Nɔ wiin ɔɔ daga naa diniyan hɔn.» ²⁸ Mareta naa wɔɔnna bɛreda ɔɔ yira n'ɛ wɛ Matigi ma, ɔɔ yaa ye na plalo Mari wiri hɔn yɔle yira a ma ɔɔ d'a ma: «Ke na te naa, a be wiri.» ²⁹ Wɔɔn ta ɔɔ na, Mari ɔɔ tuma sale yaa Yezu tɛn. ³⁰ Yezu mane kɔ kuru hɔn hɔn ga. Mareta man'a tɛn wiin wɛɛn, wɛɛn a mane ti ye. ³¹ Wiinye Zi-wifu ɔɔ mane ti kɔ Mari hɔn hɔn n'a zigitugu, wɔɔnna naa n'a za a ɔɔ baratuma ne sa yee, ye ɔɔ ɔɔ a ma. Ye man'a giati d'a ti ne yaa bona we ti-do hɔn hɔn yaa ɔɔ. ³² Mari yaa wiri Yezu brɛ kuru na kɔdo hɔn wiin sangan ma, ɔɔ n'a za suu, ɔɔ zii bɛɛ a wee ɔɔ d'a ma: «Matigi, be mane ti bɛɛ, mia ligesin mane na siri ga.» ³³ Yezu naa Mari na ɔɔ yɛ za kɔ wiinye Zi-wifu ɔɔ ti kɔ lege, a nina ɔɔ ban fɔɔna, ³⁴ a ɔɔ da: «Wee k'a sitra?» Ye ɔɔ d'a ma: «Naa yaa ne yeye sege, Matigi.» ³⁵ Wɔɔn tɛ suu Yezu ɔɔ ne ɔɔ. ³⁶ Zi-wifu ne kwa: «Ka sege rɛ, a da mane dia a ma rɛ.» ³⁷ Nka ɔɔ ne kwa: «Awe wiin te ɔɔ fuu yinna koba, wɔɔnna ɔɔ tɛ a ma sɛɛ ɔɔ Lazare ta siri ma ga?» ³⁸ Wɔɔn tɛ

Yezu nina ɔɔ ye bere ban ye mɛ, a ɔɔ yaa bona we brɛ. Lazare mane sitra tɔnkoko boo hɔn, kɔɔkɔ boo ne pi a do ma. ³⁹ Yezu ɔɔ da, ye ye wɔɔnna kɔɔkɔ we koba n'a wa. Lazare ta ligeya Mareta ɔɔ d'a ma: «Matigi, sma ɔɔ n'a yin naa bona hɔn, a wunnu na ne sa.» ⁴⁰ Yezu ɔɔ d'a ma: «Ma ye yira be ma da ɔɔn-mabe ɔɔ ne ti be hɔn, da be na Wuro ta sebe za ga ra?» ⁴¹ Suu ye ɔɔ kɔɔkɔ we wa bona we do ma. Yezu ɔɔ ye yin-na duro wuro hɔn, ɔɔ da: «Ma baraka yira be ma tɔn bare be ɔɔ ne ta. ⁴² Ma ɔɔ da be ɔɔ ne ta sangan pepe ma, nka wiinye zame ɔɔ taa ne kori, wɔɔnna ye na ma ye yira wiin fa to ye ɔɔ da bi ɔɔ ne fanɛ tian na.» ⁴³ Wɔɔnna bɛreda yira wɛ timi a ta, a ɔɔ kɔɔkɔ yuu ɔɔ da: «Lazare, tuma sa.» ⁴⁴ Awe Lazare we wiin ɔɔ mane siri, a ɔɔ tuma sa. A na sitralabanɔma ne flɛ a sra kɔ a kaɛn ma, boo zogo ne pi a zin ma mɛ. Yezu ɔɔ da ye ma, ye y'a firi n'a to a yaa. ⁴⁵ Wiinye Zi-wifu na yaan ye ɔɔ mane yaa Mari brɛ, wɔɔnna naa Yezu ta tɛ-da za wiin sangan ma, ɔɔ hɔn a ma. ⁴⁶ Nka ye na ɔɔ mane yaa Fariziyɛn gun ɔɔ Yezu ta tɛda yira ye ma. ⁴⁷ Wɔɔn tɛ salakawɛnɔre kɔ Fariziyɛn ɔɔ ye nɛmɛ wiri n'ɛ kwe ɔɔ da: «Wɔɔnna ke na ɔɔ ta? Bo ɔɔ be kabako da na yaan ye ta rɛ. ⁴⁸ Ke ɔɔ n'a za n'a to yoo, sma pepe na hɔn a ma. ɔɔmukma na naa kià Wuro ta kɔɔn yaga ɔɔ kià sii yaga mɛ.» ⁴⁹ Ye na ɔɔnna boo, ye mane wiin togo wiri Kayifu, awe ɔɔ mane salakawɛnɔre na pra yi ye na ɔɔ we ma, ɔɔ ɔɔ da ye ma: «Ka foyi ɔɔ ye hɔn ga. ⁵⁰ ɔɔnna ɔɔ siri sma pepe ye na, ɔɔ k'a hɔn ga ra? Wɔɔn ɔɔ na tɛ kià sii pepe ka siri ga.» ⁵¹ Wɔɔnna bɛreda ɔɔ ta yira mane sa a yɛɛ hɔn ga. A ta tɛ ɔɔ mane salakawɛnɔre ye na ɔɔ we ma, ɔɔ tɛ a ɔɔ mane wɔɔnna fanɛbɛreda ɔɔ yira, ye Yezu daga siri Zi-wifusi ye na. ⁵² A yɛɛ wɔɔnna sii we dama ye na ga nka wiin fa to Wuro ɔɔmanɛ wiinye pepe ɔɔ zanzan, wɔɔnna sɛɛ kwe ɔɔ tɛ tala. ⁵³ N'a bii wɔɔnna ɔɔ we ma, Zi-wifu ta zengenkma mane Yezu kia yɛɛ na. ⁵⁴ Wɔɔn tɛ Yezu ɔɔ ma mane dian ne yara yee titiri Zi-wifu woro hɔn ga. A mane yaa kibekolo na wola hɔn Efurayimukuru hɔn ɔɔ wɔɔn kɔ y'a kalanɔmanɛ. ⁵⁵ Bo Zi-wifu ta Yɛɛgun na feti mane vetra, feti we na siankɔ ma, sma na yaan ye ɔɔ tuma laga hɔn hɔn bige Zeruzalɛmukuru hɔn wiin fa to ye yaa ye yɛɛ kinibɛ. ⁵⁶ Ye mane Yezu kia. Ye mane kwe Wuro ta ɔɔnna wiin hɔn, ye mane ti wɛɛn ne kwa ye nɛmɛ ma: «Ka yira wa, wɔɔn hɔn a na naa feti na ga ra?» ⁵⁷ Salakawɛnɔre kɔ Fariziyɛn mane yira tige sma ma ɔɔ da, ye wiin te pepe ɔɔ Yezu tido ɔɔ, y'a naa n'ɛ yira wiin fa to ye yaa n'a foga.

12 Yɛɛgun na feti mane ɔɔ yin konala, Yezu ɔɔ yaa Betanikuru hɔn. A wiin Lazare we winni, wɔɔn mane tangan wɔɔnna kuru we hɔn. ² Ye mane zɔnfa ta Yezu togo na. Mareta mane ti zɔnfɛyinnahɔnɛ hɔn, Lazare ne ti zɔnsma hɔn. ³ Ye da ye ɔɔ Mari ɔɔ wun-nudiayin na tereba yi na litiri tala na sodini kobi bii n'a vunuu Yezu kaɛn ma ɔɔ n'ɛ sisɔ kɔ ye wɔɔnna sogo. ɔɔnna we

4 Zuda Isikariyote Yezu ta kalanmanε na boo, awe wiin kɔkɔ mane na Yezu ka sma sra hɔkɔ, wɔkɔ kɔkɔ d'a ma: 5 «Wɔkɔkɔ kɔkɔ tɛ ye ma wɔkɔkɔ yɔn we zabire gwanafuro zɔsaa (300) na ga kɔkɔ gwana wɔ pere durukma ma?» 6 A durukma ta da na ninabann kɔkɔ mane ti kɔ lege ga. A wɔkɔkɔ bereda wɔ yira bare a mane pan. Awe kɔkɔ mane gwanatigeta. Wiinye gwana kɔkɔ mane ti a ta, a mane wɔkɔkɔ na kɔkɔ wa. 7 Wɔkɔkɔ tɛ Yezu kɔkɔ da: «Ka a to. A ti ne kɔ ta ne na sitra na kayan kɔkɔ na. 8 Durukma ti kɔ ka nεmε sangan pepe ma. Nka mε na ti kɔ ka nεmε sangan pepe ma ga.» 9 Ziwiifu naa kɔkɔ wiin sangan ma ye Yezu ti Betani, ye kɔkɔ yaa yeyε. Ye mane yaa Yezu dama ye na ga. Ye mane kia Lazare za mε bare Yezu mane kɔkɔ winni sara kɔ. 10 Lazare ta da kɔkɔ mane tɛ Ziwiifu na yaan ye kɔkɔ maga ye ta zengenkma ma kɔkɔ Yezu ma. Wɔkɔkɔ ye na salakawεwɔre mane Lazare kia yεε na mε. 12 Ye na winnisin, wiinye zame na yaan ye kɔkɔ mane naa feti we na, wɔkɔkɔ naa kɔkɔ ye da, ye Yezu ti ne naa Zeruzalemukuru hɔkɔ, 13 ye kɔkɔ tegeledazugo kien kɔkɔ yaa n'a tɛn. Ye mane kɔkɔ ne kwa: «Hozana Hozana.» Wɔkɔkɔ, ka Wuro yirebε. Ye mane kwa mε: «Isirayele ta fanganma wiin kɔkɔ naa Matigi togo na, Wuro siara ta a ma.» 14 Yezu mane samaren kɔkɔ boo gun kɔ ba tangan a ma, wɔkɔkɔ ye sɛbε Wuro domada na sɛbε hɔkɔ wiin nε kɔkɔ da: 15 «Siyɔnkuru hɔkɔ kma, ka ka kwan ga. Ka bo k'a fanganma ti ne naa. A tangan samareya kɔkɔ ma.» 16 A ta kalanmanε mane wɔkɔkɔ da wɔ kɔkɔ ye na sangan ma ga. Yezu kɔkɔ wε timi y'a yirebe hɔkɔ, wɔkɔkɔ sangan ma ye kakiri tugo kɔkɔ kɔkɔ, ye ye sɛbε Wuro domada na sɛbε hɔkɔ, ye kɔkɔ n'e t'a ma. 17 Wiinye kma pepe kɔkɔ mane ti kɔ Yezu Lazare winnisakɔ ma, wɔkɔkɔ man'e pepe yira sma ma suu. 18 Wɔkɔkɔ kabakoda kɔkɔ ta tɛ kɔkɔ mane tɛ zame na yaan ye kɔkɔ n'a tɛn. 19 Fariziyen kɔkɔ da ye nεmε ma: «Ka sege rε, ke sbe ne foyi ta ga, diniyan hɔkɔ kma pepe kɔkɔ a ma.» 20 Wiinye kma kɔkɔ mane yaa Wuro yirebε na Zeruzalemu wɔkɔkɔ feti we na, ye na kɔkɔ mane Girekisi. 21 Ye mane yaa Betesayidas hɔkɔ Filipu gun wiin kɔkɔ sa Galilegiamana hɔkɔ kɔkɔ d'a ma: «Mε na te, mε kia Yezu za.» 22 Filipu kɔkɔ yaa n'e yira Andre ma, ye kɔkɔ kwe yaa n'e yira Yezu ma. 23 Yezu kɔkɔ da ye ma: «Sɔkɔkɔ kɔkɔ daga y'a yirebe gun wiin wagati ma, wɔkɔkɔ wagati we wiri basie. 24 Tian na, ma ye yira ka ma da tugofan kɔkɔ berε kɔ ma, ma vra ga, a kɔkɔ ye sana. Nka a kɔkɔ vra, wɔkɔkɔ na tɛ a kɔkɔ na yaan ye kɔkɔ. 25 Wiin te ni da kɔkɔ dia a ma, a na kɔkɔ a hɔkɔ. Wiin te kɔkɔ ye ni giati fa bo diniyan be hɔkɔ ga, a na n'a gun webareyani hɔkɔ. 26 Wiin te kɔkɔ kia bara ta mε ma, a kɔkɔ ne ma wiin fa to ma ti wiin wεn, n'a barateta ne ti wεn mε. Wiin te kɔkɔ baratε mε ma, Tɔkɔ na wɔkɔkɔ te yirebε. 27 Mε kakiri yanganmu basie. Wɔkɔkɔ ma na kɔkɔ yira? Ma da ne Tɔkɔ ne kisi wɔkɔkɔ wagati we ma ra? Nka wɔkɔkɔ wagati we ye na ma naa yo. 28 Be togo yirebε, Tɔkɔ.» Wɔkɔkɔ tɛ berekɔn

boo kɔkɔ saa wuro hɔkɔ, kɔkɔ da: «Ma ne togo yirebε n'a wε. Ma n'a yirebε ye mε.» 29 Wiinye zame kɔkɔ mane ti yeyε, wɔkɔkɔ wɔkɔkɔ berekɔn we kɔkɔ wiin sangan ma, kɔkɔ da ye wuro kɔkɔ gwenmε. Kɔkɔ kɔkɔ da, ye boo meleke kɔkɔ bere a ta. 30 Yezu kɔkɔ da ye ma: «Bo berekɔn be sa mε ye na ga. A sa ki kɔkɔ ye na. 31 Basie kɔkɔ diniyan ta kiti na wagati. Basie ye na diniyan na te laga. 32 A ma mε han, ma kɔkɔ naa duro wuro hɔkɔ wiin sangan ma, ma na sma pepe zin bere ne ma.» 33 A mane kɔkɔ yira ne ye sirin hɔkɔ kɔkɔ yira. 34 Zame kɔkɔ d'a ma: «Kià Ten na sɛbε n'a yira n'a kɔkɔ da ye Wuro ta Dégeweta na kɔkɔ ni na melemele, y'a siri ga. Awale, nε bi tɛ kɔkɔ ne kwa ye Sɔkɔkɔ kɔkɔ daga duro wuro hɔkɔ? Kɔkɔ te wɔkɔkɔ wɔkɔkɔ kɔkɔ we?» 35 Yezu kɔkɔ da ye ma: «Kini ti ka woro hɔkɔ ye fɔkɔ yaa kayan boo wagati ma. Kini ta tɛ kɔkɔ ne ti ka ta, ka ne yara wiin fa to tunio ka naa berε ka ma ga. Bare wiin te kɔkɔ yara tunio hɔkɔ, a ye yado kɔkɔ ga. 36 Kini kɔkɔ ne ti ka ta wiin sangan ma, ka kɔkɔ a ma wiin fa to ka tɛ kini na kɔkɔ na.» Yezu wɔkɔkɔ bereda wɔkɔ yira n'e wε ye ma wiin sangan ma, kɔkɔ n'e to kɔkɔ yaa ye yere kɔkɔ ye na. 37 A mane kabakoda na yaan ye ta ye kɔkɔ na nka ye ma kɔkɔ a ma ga. 38 Ye tɛ yee Wuro ta daberebeta Izayi mane wiinye domada yira ye: «Matigi, mε mane wiinye da yira ye n'e kɔkɔ, kɔkɔ te kɔkɔ ye ma? Kɔkɔ te ma Matigi y'a sebe kɔkɔ?» Wɔkɔkɔ domada wɔkɔ mane paga. 39 Wiin fa kɔkɔ mane tɛ, ye ma mane sbe ne kɔkɔ mabe gun ga, awe Izayi yere man'e bere kɔkɔ yira mε kɔkɔ da: 40 «Wuro n'e ta fue na wiin fa to ye ne sege kɔkɔ ka ne zε ga. A ye kakiri yaga wiin fa to ye ka ne da kɔkɔ kɔkɔ ga, wiin fa to ye ka naa ye zin bere a ma, a ye kenebε ga.» 41 Izayi mane kɔkɔ pepe yira bare a man'a ta yirebe za, kɔkɔ n'a da yira. 42 Hali kɔkɔ, yewɔ zengenkma kɔkɔ hɔkɔ, ye na yaan ye mane kɔkɔ Yezu ma, nka Fariziyen na kuun na, ye mane dian ne fa yira ga, ka tɛ ye naa n'e laga n'e sabe ye ta Kalakɔkɔ hɔkɔ ga. 43 Bare ye mane sma ta yirebe kɔkɔ kia kɔkɔ yalo Wuro ta yirebe ma. 44 Hali kɔkɔ, Yezu naa bereda bii kɔkɔ da: «Wiin te kɔkɔ kɔkɔ mε ma, kɔkɔ kɔkɔ mε dama ma ga. A kɔkɔ ne na faneta ma mε. 45 Wiin te kɔkɔ mε za, kɔkɔ mε na faneta za mε. 46 Mε naa diniyan hɔkɔ, kɔkɔ tɛ diniyan ta kini na wiin fa to wiin te kɔkɔ kɔkɔ ne ma, kɔkɔ ka kɔkɔ tunio hɔkɔ ga. 47 Wiin te kɔkɔ mε domada kɔkɔ, kɔkɔ ma ye ka y'a tɛda hɔkɔ ga, a mε kɔkɔ na n'a zarake ga. Mε naa diniyan hɔkɔ wiin fa to ma sma zarake ga. Mε naa wiin fa to ma sma kisi. 48 Wiin te kɔkɔ maga mε hɔkɔ, kɔkɔ ma dian ne domada ka y'a tɛda hɔkɔ ga, wɔkɔkɔ te zarake wε. Mε wiinye domada yira, kɔkɔ kɔkɔ n'a na te zarake webekɔ ma. 49 Ma ne yere da yira ga nka Tɔkɔ wiin kɔkɔ ne fanε, kɔkɔ kɔkɔ n'a tɛda yira ne ma. 50 Mε bere n'e kɔkɔ mε kɔkɔ d'a domada kɔkɔ webareyani pere. Mε wiinye da yira, ma ye yira wɔkɔkɔ Tɔkɔ n'e yira ne ma wiin nε.»

13 Yeregun na feti zin hɔkɔ, Yezu ta tɛ kɔkɔ mane kɔkɔ da y'a wagati wiri, a daga sa wiin ma bo diniyan hɔkɔ yaa Tɔkɔ brε. A ta kma wiinye da kɔkɔ mane dia a

ma bo diniyan be hñh, a n'e da diabe ye ma fñh diamabe tege na. ²Ye naa tangan zama na, wñh da ye tē Sitane ne kō wē Simñh ñh Zuda Isikariypte hñh, a ne Yezu kia kiē na sra hñh. ³Yezu yere mane kñh da Tñh da pepe ka ye sra hñh, hñh da ye sa Wuro brē, ye wēen ye bere ne yaa ye mē. ⁴A kñh tuma zñhfa wñh hñh, hñh y'a zogwaga wola hñh boo zogo bii hñh ye kñh kñh. ⁵Wñh timi a kñh zio ka boo fa hñh, hñh dutige ne y'a kalanmanē kaen waa n'e sisō kñh y'a kñh kñh zogo. ⁶A naa wiri Simñh Piyere ma wiin sangan ma, wñh d'a ma: «Matigi bi kñh na mē kaen waa ra?» ⁷Yezu kñh d'a ma: «Ma wiin fa ta, be hñh kñh kñh basie ga. Nka boo kñh na wiri yi be na n'e kñh.» ⁸Piyere kñh d'a ma: «Awo, be na mē kaen waa abada ga.» Yezu kñh d'a ma: «Be ma dian ma ye waa ga, be na nii gun mē ta ga.» ⁹Simñh Piyere kñh d'a ma: «Awale, Matigi ka ne kaen dama waa ga, ne sra kñh ne wñh waa mē.» ¹⁰Yezu kñh d'a ma: «Wiin te kñh min, wñh mako ti faza hñh ga fñh kñh n'a kaen waa yee. Bare a kñh. Ka kñh, nka ye ka pepe ga.» ¹¹Wiin te kñh na Yezu ka sma sra hñh, a mane hñh kñh. Wñh tē a kñh mane da, ye ye pepe kñh ga. ¹²Yezu naa n'e kaen waa n'e wē wiin sangan ma, hñh y'a zogo bii n'a ka hñh bere yaa tangan zñhfa wñh hñh ye. Wñh timi a kñh da ye ma: «Ma wiin fa ta ka ma, ka hñh kñh ra? ¹³Ki tē ne mē wiri ka na te kñh k'a Matigi. Ka tian yira, ma hñh. ¹⁴Mē wiin te kñh k'a Matigi ne ka na te, mē kñh ki kaen waa, ka daga ne neme kaen wa mē. ¹⁵Ma tñh kñh ka ma wiin fa to ma wiinye da ta ka ma, ka ne wñh neme ta mē. ¹⁶Tian na, ma ye yira ka ma da barateta fan yi ye na te ma ga. Faneta ma fan yi ye na faneta ma mē ga. ¹⁷Ka kñh wñhna da kñh kñh n'e ka k'a tēda hñh, ka na nihñndiaro gun ¹⁸A ka pepe ma ma hñh yira ga. Ma wiinye kma dége, ma wñh kñh. Nka Wuro domada na sebe wiin fa yira hñh da, ye wiin te kñh mane kñh kñh mē, wñhna te kñh ye bere tuma mē na, hñh do daga paga. ¹⁹Ma ye yira ka ma basie sanē ye na wagati ne wiri wiin fa to ye kñh naa ne tē wiin sangan ma, ka kñh da a Mē Wiin kñh Tiye. ²⁰Tian na, ma ye yira ka ma da wiin te kñh kwa mia faneta ma, mē ma a na te kwa. Wiin te kñh kwa mē ma, wñhna te kwa ne na faneta kñh ma.» ²¹Wñhna bereda yira wē timi, Yezu kakiri kñh yanganmu hñh, a kñh n'a yira n'a kñh ye ma pasaa hñh da: «Tian na, ma ye yira ka ma da ka na kñhna na mē ka sma sra hñh.» ²²Kalanmanē kñh n'e neme sege n'e neme toga, ye kñh te na a da? ²³Kalanmanē kñh na kñhna, wiin yere da kñh mane dia Yezu ma hñhna, hñh yere mane tangan a kieve ma. ²⁴Simñh Piyere kñh hñh yanmē da hñh ma: «A toga, ye kñh te na a da.» ²⁵Wñhna kalan we kñh ye kengele Yezu brē piri ma hñh d'a ma: «Wñh kñh te, Matigi?» ²⁶Yezu kñh da: «Ma na mian sio n'a pere wiin te ma, a wñhna te.» Wñhna kñh hñh, wiin mian kñh mane ti Yezu ta, a kñh n'a sio n'a pere Simñh ñh Zuda Isikariypte ma. ²⁷Wñhna mian we pere Zuda ma suu, Sitane kñh kñh a hñh. Yezu kñh d'a ma: «Be daga

wiin fa ta, a ta salesale.» ²⁸Wiinye kma kñh mane ti yeyē, ye na kñh mane wñhna bereda kñh kñh ga. ²⁹Zuda ta tē kñh man'e ta gwanatigeta, kñh man'a giati da wiin zñhfa kñh n'e wa feti we na, ye hñh Yezu kia a yaa kñh kia wēle mē, hñh yaa kñh pere durukma ma. ³⁰A ma Zuda han, a wñhna mian we gun suu, a kñh tuma sa. Wuru mane ba wē. ³¹Zuda sa wē timi ma, Yezu kñh da: «Kñh ñh yirebe gun basie. Wuro kñh yirebe gun a baraka hñh mē. ³²Wuro na n'a yirebe ye yere baraka hñh, a bere ma bēe kñh ne zōgō a na n'a yirebe mē. ³³Mē wñhna, ma ti kñh ka neme wagati zōgō dama yee basie. Ka na mē kia nka ma man'e yira Ziwiifu ma wiin nē ga, yee ma ye yira ki ma mē hñh da ma yaa wiin wēen, ka sbē ne naa yeyē ga. ³⁴Ma fanē na wun ye yira ka ma hñh da ka ka neme da diabe ka ma wñhna mē ka da diabe ne ma wiin nē. ³⁵Wiin dadiamabe kñh na ti ka hñh, hñh ma sma pepe na ka dége kñh mia kalanmanē.» ³⁶Simñh Piyere kñh d'a ma: «Matigi wee be yaa?» Yezu kñh d'a ma: «Ma yaa wiin wēen, be sbē ne kñh ne ma bo basie be ga. Nka hñh timi be na kñh ne ma.» ³⁷Piyere kñh d'a ma: «Matigi, wñhna na ma sbē ne kñh be ma bo basie ga? Ma na ne ni pere bi ye na.» ³⁸Yezu kñh d'a ma: «Be na be ni pere mē ye na tian na ra? Tian na, ma ye yira be ma da kokoro na paro den ga, be na wee kanyinna saa na hñh da be mē kñh ga.»

14 «Ka kakiri ka yanganmu ga. Ka kñh Wuro ma, hñh kñh mē ma mē. ²Wñhna na yaan ye ti ne Tñh ta kñh hñh. Wñh ma tē ga, ma mane na da ka ma da ma yaa bii hñh teterē ka ma ga. ³Ma kñh yaa bii hñh teterē n'a wē ka ma, ma na bere naa ka foga wiin fa to ma ti wiin wēen, ka ne ti wēen mē. ⁴Ma yaa wiin wēen, ka wñhna sogo kñh.» ⁵Toma kñh d'a ma: «Matigi, mē yere na ma debe ne be yado kñh ga han, nē mē na tē kñh ne yeyē sogo kñh?» ⁶Yezu kñh d'a ma: «Mē kñh sogo kñh tian ne ni. Sñhna sbē ne yaa Tñh brē, a ma tē mē baraka hñh ga. ⁷Ka ma ne mē kñh, ka mane na ne Tñh kñh mē. N'a bii basie k'a kñh, ka yere n'a za mē.» ⁸Filipu kñh d'a ma: «Matigi, Tñh kñh mē ma, hñh mē wa.» ⁹Yezu kñh d'a ma: «Mē ti ma da hñh kñh ka neme, bi mē kñh den ga ra Filipu? Wiin te kñh kñh de mē ma, wñhna te kñh de kñh ma. Wñhna na be da, ye ma hñh kñh ka ma? ¹⁰Mē ti hñh hñh, Tñh ne ti mē hñh mē. Be hñh kñh kñh tian ra? Ma wiinye domada yira ka ma, ye sa mē yere hñh ga. Tñh wiin kñh ti ne hñh, hñh kñh ye yere ta tēda ta. ¹¹Ma kñh da mē ti hñh hñh, Tñh ne ti ne hñh, ka hñh kñh kñh tian, wēle ka kñh ne ma wñhna tēda kñh ye na. ¹²Tian na, ma ye yira ka ma da wiin te kñh kñh ne ma, wñhna te na n'a tēda neme ta. A na kñh ta wiinye yere kñh yireye wñhna ma mē bare ma ti ne yaa Tñh brē. ¹³Ka kñh wiin fa pepe mē ne togo na, ma na hñh ta wiin fa to Tñh yirebe gun ñh baraka hñh. ¹⁴Ka kñh boo fa mē ne ta kñh ne togo, ma na n'a ta. ¹⁵Mē da kñh ne dia ka ma, ka na kwa n'a ten ma. ¹⁶Ma na Tñh mē, a boo Diemata pere ka ma. Wñh na kñh kñh ka neme san-

gan pepe ma. ¹⁷ Awe tian na Ni, diniyan hɔn kma sɛ ne wiin foga ga bare ye a za ga, man'a tɔn mɛ ga. Nka ki kɔnɛ, ki a tɔn bare a tangan kɔ ki tɔn ne ti ka hɔn. ¹⁸ Ma na ka to ka sana ga, ma na bere naa ka brɛ ye. ¹⁹ Bɛɛ tɔn ne tɔn, diniyan hɔn kma na ne za titiri ga. Nka ki kɔnɛ na ne za, ma ne ti ni na, ki yɛɛ tɔn ni na mɛ. ²⁰ Wɔnna tɔn we ma ka na tɔn da mɛ ti tɔn hɔn, ki ne ti mɛ hɔn, mɛ ne ti ki hɔn mɛ. ²¹ Wiin te tɔn kwa mia tɔn ma tɔn n'e ka y'a tɛda hɔn, mɛ da dia wɔnna te ma. Awale, mɛ da dia wiin te ma, wɔnna te da dia ne tɔn ma, mɛ ne n'a na te da diabɛ ne ma mɛ tɔn ne yɛɛ tɔn a ma.» ²² Zude tɔn dɛgɛ ti Zuda Isikariyɔtɛ na, tɔn tɔn d'a ma: «Matigi, wɔnna na be na be yɛɛ tɔn mɛ ma, tɔn mane be yɛɛ tɔn diniyan hɔn kma ma ga?» ²³ Yezu tɔn d'a ma: «Mɛ da dia wiin te ma, a na kwa n'a tɔn ma, ne tɔn ne n'a na te da diabɛ ye ma mɛ. Mɛ na naa a na te brɛ tɔn naa ki a tɔn tɔn a brɛ. ²⁴ Mɛ da dia wiin te ma ga, wɔnna te kwa n'a tɔn ma ga. Kamasɔn ka wɔnna domada wiinye tɔn, ye mɛ ye ga, nka ye tɔn ye wiin tɔn ne fanɛ. ²⁵ Ne na tisangan ma kɔ ka nɛmɛ, ma wɔnna da tɔn yira ka ma. ²⁶ Diemata we, Wuro ta Ni, tɔn na wiin fanɛ mɛ togo na, tɔn na ka kala kɔ da pepe tɔn ka kakiri tugo kɔ n'a yirada pepe. ²⁷ Ma siara pere ka ma, ma n'a siara to ka ma. M'a pere wɔkara diniyan hɔn kma n'a pere wiin nɛ ga. Ka kakiri ka yanganmu ga, ka ka kwan ga. ²⁸ Ka ye tɔn, ma ye yira ka ma da ma ti ne yaa dɛn, nka ma na bere naa ka brɛ ye. Mɛ da mane dia ka ma, mia yaa tɔn brɛ mane na dia ka ma bare tɔn fan yi mɛ ma. ²⁹ Ma ye yira ka ma basie, ye ma tɛ dɛn ga, wiin fa to ye tɔn naa ne tɛ wiin sangangan ma ka tɔn da ye tian. ³⁰ Sma tɔn naa tɔn a hɔn, ma na barɔtɛ kɔ ka nɛmɛ titiri ga bare bo diniyan be hɔn fanganma ti ne naa. Ye tɛ wɔkara a sɛ mɛ ta ga rɛ. ³¹ Nka a naa wiin fa to diniyan hɔn kma tɔn da ne tɔn da dia ne ma tɔn a wiin fa yira ne ma, tɔn ma tɔn ta. Ka tuma ke yaa ke wa bɛɛ.

15 Mɛ tɔn ɛzɛnsɔn na tɔn yi, ne tɔn tɔn ne ɛzɛnkoro na te. ² Wiinye kala tɔn ti mɛ ma, mane tɔn ga, a na wɔnna kien n'e wa. Wiinye kala tɔn tɔn, a wɔnna zaro n'e kinibɛ wiin fa to ye tɔn tɔn yalo gwerena ma. ³ Mɛ wiinye domada yira n'e wɛ ka ma, tɔn ka kinibɛ ka wɛ. ⁴ Ka tɔn ne nɛmɛ wɔkara ma ti kɔ ka nɛmɛ wiin nɛ. ɛzɛnkalo ma tɔn ye na du ma, a sɛ ne nɛmɛ tɔn wiin nɛ ga, ki mɛ, ka tɔn ma tɔn kɔ mɛ ga, yee ka na tɛ. ⁵ Mɛ ɛzɛnsɔn, ki n'a kala. Wiin te tɔn tɔn kɔ mɛ, mɛ tɔn kɔ lege, wɔnna te na nɛmɛ na yaan ye tɔn. Ka sɛ ne foyi ta, a ma tɛ mɛ baraka hɔn ga. ⁶ Wiin te tɔn ma tɔn kɔ mɛ ga, wɔnna te tɛ wɔkara wiin tɔn ye tɔn kien n'a dra, a kwie. Wɔn timi y'a kwɛ tɔn togo ka a ma. ⁷ Ka tɔn kɔ mɛ, mɛ domada tɔn kɔ ka tɔn hɔn, ka kia wiin fa pepe na, ka tɔn n'a mɛ mɛ togo na, ka na n'a gun. ⁸ Ka tɔn nɛmɛ na yaan ye tɔn tɛ mia kalantɔn na, tɔn tɔn ne tɔn yirebɛ. ⁹ Mɛ tɔn ne da diabɛ ye ma wiin nɛ, yee mɛ

kia da diabɛ ne ma ye mɛ. Ka tɔn n'a dadiamabe hɔn. ¹⁰ Ka tɔn ne kwa n'a tɔn ma, ka na tɔn n'a dadiamabe hɔn wɔkara mɛ kwa ne tɔn ta tɔn ma tɔn kɔ a ta dadiamabe hɔn wiin nɛ. ¹¹ Ma tɔn yira ka ma wiin fa to n'a nihɔndiaro ne ti ka tɔn hɔn, k'a nihɔndiaro ne paga. ¹² Mɛ wiin tɔn tige ka ma, bo hɔn. Ka ka nɛmɛ da diabɛ ka ma wɔkara mɛ ka da diabɛ ne ma wiin nɛ. ¹³ Dadiamabe na yire yi tiye tɔn yalo be ni ta pere ma be mare ye na ga. ¹⁴ Ma tɔn wiin fa yira ka ma, ka tɔn dian wɔn na, ka ne mare. ¹⁵ Ma ka wiri baratɛ titiri ga bare barateta ye wɔnna te tɛda tɔn ga. Ma ka wiri ne mare bare ma wiin fa pepe tɔn ne tɔn ta, m'a yira ka ma. ¹⁶ A ki tɔn mɛ dɛgɛ ga, mɛ tɔn ki dɛgɛ tɔn ka tige wiin fa to ka yaa tɔn yaa nɛmɛ tɔn, ka nɛmɛ tɔn. Wɔn ye na ka tɔn naa wiin fa pepe mɛ tɔn ta ne togo na, a na n'a pere ka ma. ¹⁷ Awale, ma wiin fa sigebe ka ma, tɔn ka ka nɛmɛ da diabɛ ka ma. ¹⁸ Diniyan hɔn kma tɔn ne ka na wu wa, ka tɔn da ye pia mɛ na wu wa. ¹⁹ Ka mane diniyan hɔn ye, ka da mane na ne dia diniyan hɔn kma ma bare k'a yi. Nka ka diniyan hɔn ye ga, mɛ tɔn ka dɛgɛ ka wa tɔn ka tige kige ma, bo tɔn tɛ ka da tɔn mane dia diniyan hɔn kma ma ga. ²⁰ Ma wiinye domada yira ka ma tɔn da barateta fan yi wɔnna te ma ga, ka ye to ka kakiri hɔn. Ye tɔn mɛ yanɛ, ye na ki yanɛ mɛ. Ye tɔn tɔn ne domada na, ye na tɔn ka domada na mɛ. ²¹ Ye na wɔnna da tɔn pepe ta ka na mɛ tɔn ye na bare ye mɛ na fanɛta tɔn ga. ²² Mɛ m'a naa ga, tɔn m'a bere ye ta ga, ye nii mane na ti kakiɛtɛre hɔn ga. Nka basie ye sɛ ne tian gun y'a kakiɛ na ga. ²³ Wiin te tɔn mɛ na wu wa, wɔnna te ne tɔn na wu wa mɛ. ²⁴ Tɔn wiinye da nɛmɛ ta n'e za ga, mɛ ma mane wɔnna nɛmɛ ta ye tɔn na ga, ye nii mane ti kakiɛtɛre hɔn ga. Nka basie ye ta tɛ tɔn wɔnna tɛda tɔn za tɔn bere ne mɛ kɔ ne tɔn na wu wa, ²⁵ nka tɔn tɛ wiin fa to ye ta tɔn na sɛbe wiin fa yira tɔn da, ye ye mɛ na wu wa zana yee dama, tɔn do paga. ²⁶ Ma na ne to tɔn brɛ tɔn wiin Diemata fanɛ ka ma, tian na Ni, tɔn tɔn na naa wiin sangangan ma, tɔn yɛɛ na tɛ mɛ sierɛte na. ²⁷ Ki na tɛ mɛ sierɛkma na mɛ bare ka ti kɔ mɛ n'a bii tɔn dubisangan ma.

16 Ma tɔn yira ka ma wiin fa to k'a yɔnɔmabe ka naa yaga mamangan ma ga. ² Ye na ka laga ka sabɛ Kalakɔn hɔn. Wɔn nii wɛ mɛ, wiin te tɔn na ne ka yɛɛ, a na n'a giati da salaka ye ti ne tɔn wa Wuro ma. ³ Ye na ne tɔn ta bare ye tɔn tɔn ga, mane mɛ tɔn mɛ ga. ⁴ Nka ma ye yira ka ma wiin fa to ye na wagati tɔn naa wiri wiin sangangan ma, ka kakiri tugo tɔn da ma man'e yira ka ma. Ma man'e yira ka ma dubisangan ma ga bare ma mane ti kɔ ka nɛmɛ. ⁵ Nka basie ma ti ne yaa ne na fanɛta brɛ. Ka na tɔn sii mane ne toga ga, ye wee ma ti ne yaa. ⁶ Nka n'a tɛ tɔn wɔnna bɛreda tɔn yira ka ma, tɔn tɔn ka ninaban tɔn. ⁷ Hali kɔ hɔn, tian ma tɔn yira ka ma da n'a yaa tɔn hɔn ka ma. Bare ma ma yaa ga, Diemata na naa ka ma ga. Nka ma tɔn

yaa, ma na n'a fane ka ma. ⁸ A tɔn na naa wiin sangan ma, a na diniyan hɔn kma ta kakie ɔn ye ma ɔn telebe ɔn tian nɔma yira ye ma. ⁹ Ye kakie nɔma ɔn ga, bare ye ɔn me ma ga. ¹⁰ Ye telebe nɔma ɔn ga, bare me ti ne yaa tɔn bre, ka mane na ne za titiri ga. ¹¹ Ye tian nɔma ɔn ga, bare bo diniyan be wɔnnate kiti we. ¹² Da na yaan ye ti ne ta ye n'e yira ka ma, nka ka sbe n'e foga bo basie be den ga. ¹³ Tian na Ni tɔn na naa wiin sangan ma, wɔn na ka diema tian na da pepe hɔn. Bare a na n'e yere da yira ga nka a na ne wiin fa ɔn, wɔn ɔn nada pepe a na ne ɔn yira ka ma. ¹⁴ A na ne me yirebe bare me ta a na n'e ɔn n'e yira ka ma. ¹⁵ Wiin fa pepe ɔn ti ne tɔn ta, wɔn me yi. Wɔn te ma ɔn da ka ma, da me ta a na ne ɔn n'e yira ka ma. ¹⁶ Be ɔn ne ɔn, ka na me za titiri ga. ɔn wɔn timi ye me, ka na ne za.» ¹⁷ Wɔn te a ta kalanmane na ɔn mane kwa ye neme ma: «Wɔn ɔn? A da ye be ɔn ne ɔn ka na ne za titiri ga, ye wɔn timi ke na ye za ye. ɔn da me, ye ye yaa tɔn bre. ¹⁸ Wɔn ɔn wɔn ɔn we ɔn? Ke a ta bereda ɔn ga.» ¹⁹ Yezu naa ɔn da ye kia ye toga, a ɔn da ye ma: «N'a te ɔn da ka ma, da be ɔn ne ɔn ka na ne za titiri ga ɔn ne bere da ye me, da ɔn timi ka na ne ne za, a ɔn ka ɔn kia ɔn ga?» ²⁰ Tian na, ma ye yira ka ma da ki na ne ɔn ne sisigile, diniyan hɔn kma ne ti nihɔndiaro hɔn. Ka nina na ban, nka k'a ninabann na bere te nihɔndiaro na. ²¹ Ya ɔn sangan te wiri, a nina ne ban bare a yannesangan wiri. Nka a ɔn we, a kakiri te we ɔn neme yanne ka. A ni hɔn ne dia ye ɔn ye na a wiin ɔn diniyan hɔn. ²² Yee me, ka ti ninabann hɔn basie, nka ma na bere ka za ye, wɔn sangan ma ka nihɔn na dia, ɔn sii mane na wɔn nihɔndiaro we ɔn ka ta ga. ²³ Wɔn ɔn we ma, ka na toga foyi na titiri ga. Tian na, ma ye yira ka ma da ka ɔn wiin fa pepe me ne tɔn ta ne togo na, a na n'a pere ka ma. ²⁴ Hali ɔn n'a kwe basie ma, ka foyi me ne togo na den ga. Ka me, ka na gun wiin fa to k'a nihɔndiaro do paga. ²⁵ Ma wɔn pepe yira ka ma dakala hɔn nka boo ɔn na wiri yi, ma na ne bere ka ta dakala hɔn titiri ga nka ma na ne tɔn ta da yira n'e kini ka ma. ²⁶ Wɔn ɔn we ma ka na ne me me togo na nka ma da ka ma, da ma na ne tɔn me ka ma ga. ²⁷ Bare k'a te ɔn me da diabe ka ma, ɔn ɔn tian na da me sa Wuro bre, wɔn ɔn te ka da ɔn ne dia tɔn ma. ²⁸ Me sa tɔn hɔn naa diniyan hɔn nka basie ma ti ne sa diniyan hɔn ɔn yaa tɔn bre.» ²⁹ A ta kalanmane ɔn d'a ma: «Be bereda yira n'e kinibe basie ɔn mane bere dakala hɔn ga. ³⁰ Basie me ɔn da be da pepe ɔn, be mako mane ti ɔn sii ta togaro hɔn ga. Wɔn te me ɔn da tian na be sa Wuro bre.» ³¹ Yezu ɔn da ye ma: «Wɔn mabe ɔn ka hɔn basie ra? ³² Ka sege re boo wagati na wiri yi, a yere wiri we, ka pepe na zanzan ɔn me to, wiin ti wɔn ne yaa ye sana. Nka me na ti ne sana ga, tɔn ti ɔn ne neme. ³³ Ma wɔn yira ka ma wiin fa to ka siara gun. Ka na yanne

gun bo diniyan be hɔn, nka ka ka wora sige. Me sbe diniyan ta.»

17 Wɔnna bereda yira we timi ma Yezu ta, a ɔn ye zin duro ɔn da: «Tɔn, wagati wiri basie. Be ɔn yirebe wiin fa to ɔn be yirebe me. ² Bare be mane sebe pere a ma sansukanpla pepe ma wiin fa to be wiinye pere a ma, a webareyani pere wɔn pepe ma. ³ Bare webareyani wɔn ye bi dege ɔn Wuro tala dama legelege ɔn be Yezu Krista wiin te fane. ⁴ Ma be yirebe lagakɔn ma. Be mane wiinye bara pere ne ma, ma wɔn pepe ta. ⁵ Basie tɔn, wiin yirebe ɔn mane pia ne ti ne ta be kiego ma, diniyan ma dan den ga, wɔnna yirebe we pere ne ma be kiego ma ye. ⁶ Be wiinye kma wa bo diniyan hɔn n'e pere ne ma, ma bia yirebe ɔn ye ma. Ye mane bi ye, be n'e pere ne ma. Ye be domada ɔn. ⁷ Ye ɔn basie ɔn da be wiinye pepe pere ne ma, wɔn pepe sa bi ta. ⁸ Ma wiinye domada pepe yira ye ma, ye ɔn da bi ɔn n'e yira ne ma. Ye ye ɔn ɔn da tian na, bi hɔn ma sa ɔn da tian na, bi ɔn ne fane. ⁹ Yewo ye na ma be me, ma be me diniyan ye na ga nka be wiinye kma pere ne ma, ye bi ye. ¹⁰ Wiin fa pepe ɔn ne me yi, wɔn bi yi wiin ne, yee me, wiin fa pepe ɔn ne bi yi, wɔn me yi me. Ma yirebe gun ye baraka hɔn. ¹¹ Sma ɔn a hɔn, me na ti diniyan hɔn titiri ga, yewo na ɔn yeyo, me na yaa bi bre. Tɔn na kini yi, yere ye na be togo ta sebe baraka hɔn, be wiin pere ne ma, wiin fa to ye te tala wɔkara bi ɔn me ke tala wiin ne. ¹² Ne tisangan ma ɔn, ma mane yere ye na be togo ta sebe baraka hɔn, be wiin pere ne ma. Ma yere ye na, ye na ɔn sii ma fire ga ɔn ye na wiin ɔn mane daga fire dama wiin fa to be domada na sebe wiin fa yira, wɔn do sbe paga. ¹³ Basie ma ti ne yaa bi bre, ma bo domada be yira diniyan hɔn, wiin fa to ye n'a nihɔndiaro gun ɔn paga a na. ¹⁴ Ma be domada yira ye ma. Diniyan ɔn n'e wopa bare ye diniyan ye ga wɔkara me diniyan yi wiin ne me ga. ¹⁵ Ma be me da be ye bii n'e wa diniyan hɔn ga. Ma be me da be kwa ye ma wiin fa to dayaga na te ka naa n'e gun ga. ¹⁶ Ye diniyan ye ga wɔkara me diniyan yi wiin ne me ga. ¹⁷ Ye ta bi ye na bia tian baraka hɔn bare be domada tian. ¹⁸ Be mane ne fane diniyan hɔn wiin ne, yee me yere n'e fane diniyan hɔn me. ¹⁹ Me ne yere pere ye ye na wiin fa to ye te bi ye na tian na. ²⁰ Ma be me wɔn dama ye na ga. Wiinye kma ɔn na ɔn me ma ye domada baraka hɔn, ma be me wɔn pepe ye na me. ²¹ Te ye pepe te tala wɔkara bi tɔn ti me hɔn, me ne ti bi hɔn wiin ne. Te ye ne ti ke hɔn me wiin fa to diniyan hɔn kma ɔn da bi ɔn me fane. ²² Ye ɔn da be wiin yirebe pere ne ma, wɔn ma ɔn pere ye ma wiin fa to ye te tala wɔkara ke tala wiin ne. ²³ Me ne ti ye hɔn, wɔkara bi ti me hɔn wiin ne wiin fa to ye sbe te tala telele, diniyan hɔn kma sbe ɔn da bi ɔn me fane, ɔn ɔn da be ye da diabe be ma wɔkara me da dia be ma wiin ne. ²⁴ Tɔn, be wiinye kma pere ne ma, ma na ne ti wiin ween, ma kia ye ne ti

wɛɛn ka ne nɛmɛ mɛ. Be wiin yirebe pere ne ma, ye ne wɔn za bare be ne da diabe be ma n'a bii fɔn diniyan yerɛ ma dan dɛn ga. ²⁵ Wɔn na tele yi, diniyan hɔn kma kɔnɛ be kɔn ga, nka mɛ be kɔn, kɔn sma bɛ bere kɔn da bi kɔn ne fanɛ mɛ. ²⁶ Ma tɛ ye kɔn be dɛgɛ kɔn, ma bere ne na tɛ ye be kɔn ye mɛ wiin fa to be ne da diabe be ma wiin diamabe na, ye wɔn gun. Mɛ yerɛ ne ti ye hɔn mɛ.»

18 Wɔnna bɛreda yira wɛ timi Yezu ta, a ka y'a kalanɔmanɛ kɔn sa yaa Sedirɔnzukwiri ma. Sɔkoro boo mane ti yeyɛ, ye kɔn yaa ka wɔn hɔn. ² Zuda wiin kɔn man'a ka sma sra hɔn, wɔn mane wɔnna bii we hɔn kɔn mɛ bare Yezu mane daro ne yaa yeyɛ ka yewɔn kalanɔmanɛ kɔn. ³ Zuda mane sige sɔrɔdasikuru kɔn zin salakawɛɔre kɔn Fariziyɛn ta fanɛsma, fintinɛ kɔn wɛpɛrɛ kɔn kunkwinifɛrɛ ne titi ye ta. ⁴ Wiinye da pepe kɔn na tɛ Yezu na, a yerɛ ta tɛ kɔn mane wɔn wɔn kɔn wɛ, wɔn tɛ a kɔn ye dɔbɛ ye na kɔn da ye ma: «Ka tɛ ka kɔn kia?» ⁵ Ye kɔn da: «Nazaretisɔn Yezu.» Yezu kɔn da ye ma: «A mɛ.» Zuda wiin kɔn man'a ka sma sra hɔn, wɔn mane ti kɔn kɔn. ⁶ Yezu ta tɛ kɔn da y'a yi, ye kɔn yaa bɛrɛ ye timi. ⁷ Yezu kɔn da ye ma ye mɛ: «Ka tɛ ka kɔn kia?» Ye kɔn da: «Nazaretisɔn Yezu.» ⁸ Yezu kɔn da ye ma: «Ma da ka ma d'a mɛ. A kɔn ma mɛ ka kɔn kia, ka kɔn sɛrɛ to ye yaa.» ⁹ Yee a domada mane paga, ye be wiinye kma pere ne ma, ye na kɔn fire ga. ¹⁰ Wɔn da ye tɛ tabaku boo mane ti Simɔn Piyere ta. A n'a suru n'a wa a na sɛn hɔn, kɔn salakawɛɔn ta barateta digesramaturu kien n'a kɔn. Wɔnna barateta we togo mane ti Malikuse. ¹¹ Nka Yezu kɔn da Piyere ma: «Tabaku we ka a na sɛn hɔn ye. Ne kɔn wiin ninabannɔn na mɛnɛfa pere ne ma, wɔn hɔn ma daga mɛnɛ a na ga ra?» ¹² Wɔn tɛ suu, sɔrɔdasikuru kɔn ye wɔn wɔn kɔn Ziwifu ta fanɛsma kɔn Yezu foga n'a pɛrɛ. ¹³ Ye mane pia yaa kɔn lege Ane brɛ dɛn. Ane mane Kayifu yee. Kayifu kɔn mane salakawɛɔn ye na kɔn we ma. ¹⁴ Awe Kayifu yerɛ kɔn mane da Ziwifu ma, ye sɔnɔnala kɔn siri zame pepe ye na, ye wɔn hɔn yi. ¹⁵ Simɔn Piyere kɔn kalanɔmanɛ wɔn na boo mane kɔn Yezu ma. Salakawɛɔn ta tɛ kɔn mane wɔnna kalan we kɔn, wɔn tɛ wɔn kɔn mane yaa kɔn fanganmalu ma salakawɛɔn brɛ kɔn Yezu. ¹⁶ Piyere mane taa kɔn sire kuledo ma. Salakawɛɔn mane wiin kalan we kɔn, wɔn kɔn sa naa bere kuledayerɛya ta kɔn Piyere kɔn. ¹⁷ Wiin ya we kɔn mane yerɛ kuledo ma, wɔn kɔn da Piyere ma: «Bi kɔn we ta kalanɔmanɛ na boo ga le?» A kɔn da: «Awo, mɛ wɔn ga.» ¹⁸ Luu ta tɛ kɔn mane pɛ, baratere kɔn yerɛsma mane togo mulu kɔn ma ne timi. Piyere mane taa ne timi kɔn kɔn mɛ. ¹⁹ Salakawɛɔn mane Yezu toga a ta kalanɔmanɛ kɔn a ta kala na. ²⁰ Yezu kɔn d'a ma: «Ma bere sma pepe kɔn na. Ma mane sma kala sangan pepe ma Kalakɔan hɔn kɔn Wuro ta kɔn hɔn, Ziwifu pepe ye nɛmɛ kwe wiin wɛɛn. Ma foyi yira tunio hɔn ga. ²¹ Wɔnna na be ne toga? Wiinye kma kɔn mane kɔn ne ta, wɔn wɔn be daga kɔn toga

wɔnna da kɔn na. Ma wiin fa yira, ye kɔn kɔn.» ²² Yezu wɔn yira wiin sangan ma yerɛta boo mane ti a kiego ma, wɔn n'a piri webe kɔn d'a ma: «Yee be bere salakawɛɔn ma ra?» ²³ Yezu kɔn d'a ma: «Ma kɔn bere-dayaga yira, wɔn yira ne ma. Nka a kɔn ma bɛredafɛrɛ ma kɔn yira, wɔnna na be ne vuro?» ²⁴ Wɔn tɛ Ane kɔn Yezu fanɛ salakawɛɔn Kayifu brɛ, a ne pɛrɛ. ²⁵ Wɔn da ye tɛ Simɔn Piyere mane taa ne timi. Ye kɔn d'a ma: «Bi kɔn we ta kalanɔmanɛ na boo ga ra?» Piyere kɔn we kɔn da: «Mɛ ye na boo ga rɛ.» ²⁶ Piyere mane wiin kɔn we turu kien n'a kɔn, wɔn na plalo boo mane salakawɛɔn ta barateta. Wɔn kɔn da Piyere ma: «Mɛ bi za kɔn lege sɔkoro hɔn ga ra?» ²⁷ Piyere kɔn we ye mɛ. Wɔnna kɔn tala hɔn, kokoro kɔn paro. ²⁸ Ye mane tuma kɔn Yezu Kayifu brɛ kɔn yaa kɔn lege giamana wɔn wɔn brɛ. Wɔn mane tɛ kɔn hɔn. Wiinye Ziwifu kɔn mane yaa kɔn lege, wɔn wɔn mane kɔn sire kɔn ma kɔn luu kɔn hɔn ga wiin fa to ye ka naa ye yerɛ yanganmu kɔn ka sbe Yerɛgun na zama ta ga. ²⁹ Wɔn tɛ Pilate kɔn sa naa n'e gun sire kɔn da ye ma: «Wɔnna na ka bo kɔn be zarake?» ³⁰ Ye kɔn da: «Bo kɔn be m'a dayaga ta ga, mɛ mane n'a ka be sra hɔn ga.» ³¹ Wɔn tɛ Pilate kɔn da ye ma: «K'a foga yaa n'a kiti ka yerɛ ma k'a ten yiranɔn na.» Ziwifu kɔn d'a ma: «Sɔn ta yɛɛ na sebe ti mɛ ta ga.» ³² Yezu mane y'a siri yira kɔn d'a na tɛ wiin nɛ, wɔnna domada kɔn mane paga. ³³ Wɔn tɛ Pilate kɔn ye bere kɔn ye brɛ kɔn Yezu wiri kɔn d'a ma: «Bi Ziwifu ta fanganma ra?» ³⁴ Yezu kɔn d'a ma: «Bi yerɛ hɔn ye sa, be n'e yira ra, taa kɔn kɔn n'e yira be ma?» ³⁵ Pilate kɔn d'a ma: «Mɛ Ziwifu ra? Bia sii kɔn salakawɛɔn kɔn be ka mɛ sra hɔn. Wɔnna bi kɔn ta?» ³⁶ Yezu kɔn d'a ma: «Mia fanganmabe bo diniyan hɔn yi ga. Mia fanganmabe mane bo diniyan be hɔn yi, mia yerɛsma mane na kwini wiin fa to ma ka kɔn Ziwifu sra hɔn ga. Nka basɛ mia fanganmabe bo diniyan be hɔn yi ga.» ³⁷ Wɔn tɛ Pilate kɔn d'a ma: «Wɔnna kɔn be fanganma kɛ?» Yezu kɔn d'a ma: «Bi kɔn da, ye ma fanganma rɛ. Ma kɔn naa diniyan hɔn wiin fa to ma tɛ tian sɛrɛte na. Wiin te pepe kɔn tian kia, wɔnna te kɔn ne domada na.» ³⁸ Pilate kɔn d'a ma: «Wɔnna kɔn tian?» Wɔnna bɛreda kɔn yira wɛ timi ma, Pilate ye bere sa yaa Ziwifu gun sire ye mɛ kɔn da ye ma: «Mɛ zarakedo sii za bo kɔn be na ga. ³⁹ Nka n'a tɛ kɔn ne daro ne boo kɔn dra Yerɛgun na feti na. Ka kia ma Ziwifu ta fanganma dra ra?» ⁴⁰ Wɔn tɛ suu ye pepe kɔn ne kɔn ne kwa: «Awo, a ka tɛ awe ga nka Barabasi.» Kamasɔn wɔnna Barabasi we mane sobɛrɛta boo.

19 Wɔn tɛ Pilate kɔn Yezu foga n'a pere ye y'a vaan. ² Sɔrɔdasi mane kile flɛ n'e ta fanganmabanfola na, n'a pi Yezu kɔn hɔn. Ye mane zopenɛbenben boo k'a ma. ³ Ye man'e dɔbɛ a na ne bire a na ne kwa, y'a foo Ziwifu ta fanganma, n'a piri webe. ⁴ Pilate ye bere naa sa sire kɔn da Ziwifu ma: «Ka sege rɛ, ma na n'a sabe ka ma wiin fa to ka kɔn da mɛ zarakedo sii za a na

ga.»⁵ Wɔn tɛ Yezu kɔn naa sa, kile na fanganmabanfo-
 la ne pi a kɔn hɔn, zopɛnɛ we ne ti a mogo hɔn. Pilate
 kɔn da ye ma: «Ka bo kɔn we.»⁶ Nka salakawɛvɔre kɔ
 y'a kma n'a za wiin sangan ma suu, kɔn ne kɔngɔ ne
 kwa: «A kwangwaga, a kwangwaga.» Pilate kɔn da ye
 ma: «Ki yɛrɛ n'a foga yaa n'a kwangwaga. Mɛ kɔnɛ
 zarakedo sii za a na ga.»⁷ Ziwiwu kɔn d'a ma: «Tɛn ti mɛ
 ta. Wɔnna tɛn we yirado ma, a daga siri bare a ye yɛrɛ
 ta Wuro kɔn na.»⁸ Pilate naa wɔnna bɛreda kɔ kɔn wiin
 sangan ma, a ta kuun kɔn moro.⁹ A ye bere kɔ kɔn
 hɔn yɛ kɔn da Yezu ma: «Wee bi tuma?» Nka Yezu ma di-
 an tra a ta ga.¹⁰ Wɔn tɛ Pilate kɔn d'a ma: «Mɛ ta be
 maga tra na ra? Be kɔn da sebe ti ne ta kɔn be dra, sebe
 ne ti ne ta mɛ kɔn be kwangwaga ga ra?»¹¹ Nka Yezu
 kɔn d'a ma: «Sebe m'a ma tuma wuro hɔn kɔn pere be
 ma ga, be mane na sbɛ foyi ta mɛ na ga. Bo wɔn kɔn tɛ
 wiin te kɔn mɛ ka be sra hɔn, wɔnna te ta kakie kɔn ne
 yireyi.»¹² N'a bii wɔnna sangan ma, Pilate mane Yezu
 dɛredo kia nka Ziwiwu mane kɔngɔ ne kwa: «Be kɔn bo
 kɔn be dra, be fanganmagwaga Sezare maa titiri ga.
 Bare wiin te pepe kɔn da ye yi fanganma, wɔnna te tɛ
 fanganmagwaga zugu na.»¹³ Pilate wɔnna bɛreda kɔ
 kɔn wiin sangan ma suu kɔn Yezu sabɛ n'a tanganbɛ ye
 ta paa wee kitisɔdo hɔn, ye wiin wɛɛn wiri Gwendege
 na pare yi. Heburoda hɔn, ye da Gabata.¹⁴ Ye mane tɛ
 Yɛrɛgun na siankɔ ma sin hɔn. Pilate kɔn da Ziwiwu ma:
 «Bo k'a fanganma.»¹⁵ Nka ye mane kɔngɔ ne kwa: «A
 yɛɛ. A yɛɛ. A kwangwaga.» Pilate kɔn da ye ma: «Ma
 daga k'a fanganma kwangwaga ra?» Salakawɛvɔre kɔn
 da: «Fanganmaza ti mɛ ta a ma tɛ Sezare ga.»¹⁶ Wɔn tɛ
 suu, a kɔn n'a ka ye sra hɔn kwangwaga na. Wɔn tɛ ye
 kɔn Yezu foga yaa kɔn lege.¹⁷ Yezu ye na kwangwagasɔ
 bii kɔn yaa kɔn lege bo piri boo ma, ye da wɔnkobalo na
 bii hɔn. Heburoda hɔn ye da Gologota.¹⁸ Wɛɛn sɔkɔdasi
 Yezu kwangwaga kɔn ma. Ye mane sma pla kɔn kwang-
 waga mɛ. Yezu mane ti ye woro hɔn.¹⁹ Pilate mane
 sbɛɛ kɔn ta kɔn da, ye ye malo Yezu na kwangwagasɔ
 ma. A mane sbɛɛ kɔn da: «BO NAZARETISɔN YEZU, ZI-
 WIFU TA FANGANMA.»²⁰ Sɛbɛ kɔn mane sbɛɛ Heburoda
 hɔn kɔn Girekida hɔn kɔn Latenda hɔn mɛ. Ziwiwu na yaan
 ye man'e kala bare ye Yezu kwangwaga wiin wɛɛn, wɔn
 mane kuru do na.²¹ Ziwiwu ta salakawɛvɔre kɔn naa da
 Pilate ma: «Be mane daga n'a sbɛɛ da Ziwiwu ta fangan-
 ma ga nka a daga ne sbɛɛ kɔn da, ye bo kɔn be da, ye
 yi Ziwiwu ta fanganma.»²² Pilate kɔn d'a ma: «Ma wiin
 fa sbɛɛ n'a wɛ, m'a sbɛɛ.»²³ Yezu kwangwaga wɛ timi
 ma sɔkɔdasi ta, ye n'a ta zoga bii n'e dini kuru naa.
 Sɔkɔdasi kɔn pepe kɔn dinido tala tala bii. A mane kɔn a
 ta zogwaga. Wɔnna zogwaga we mane yɛn kɔn dasi tala
 dama, kwarodo mane ti a na ga, n'a bii wuro hɔn fɔn
 du hɔn.²⁴ Sɔkɔdasi kɔn kɔn da ye nɛmɛ ma: «Ka ka tɛ ke
 a bara ga. Ka tɛ ke vɛngɛnɛ dɛ a ma, wiin te ma a na
 wiri, ke wɔn kɔn ma.» Yee Wuro domada na sbɛɛ hɔn
 da mane paga, ye ye n'a zoga dini nɛmɛ hɔn, kɔn

vɛngɛnɛ dɛ n'a zogwaga ma. Yee sɔkɔdasi man'e ta.

²⁵ Yàra kɔn mane taa kwangwagasɔ we do na. Yezu sie
 mane tiye kɔn a sie na plalo Kilopase ta ya Mari kɔn Mag-
 adaladalo Mari.²⁶ Yezu naa ye sie za kɔn wiin kalankɔn da
 kɔn mane dia a ma, wɔn ne taa a sie kiege ma, a kɔn da
 ye sie ma: «Naa, bo be kɔn.»²⁷ Wɔn timi a kɔn da wɔnna
 kalankɔn we ma: «Bo be sie.» N'a bii wɔnna do hɔn kalankɔn
 we kɔn n'a sie we foga yaa kɔn lege ye brɛ.²⁸ Wɔn timi
 Yezu mane kɔn da da pepe do paga. A kɔn da, ye mulu
 ti ye na. A wɔn yira wiin fa to Wuro domada na sbɛɛ wi-
 in fa yira, wɔn do paga.²⁹ Suu boo mane tiye ne paga
 duvensini na. Ye kɔn wɛsɔkɔ ka wɔnna duven we hɔn
 n'e flɛ izɔpekalo ma n'e kɔn a do ma.³⁰ Yezu wɔnna du-
 vensini we nɛnɛ wiin sangan ma, kɔn da: «Da pepe do
 paga.» Wɔn timi a ye wɔnna kwile, a ni kɔn wɛ.³¹ Ye ta tɛ
 kɔn mane tɛ Tangantun siankɔ. Ziwiwu mane kia sara
 wɔnna kwangwagasɔ ma Tangantun kɔn ma ga. Wɔn-
 na Tangantun we yɛrɛ mane Tangantun na yire yi mɛ.
 Ye kɔn yaa Pilate mɛ wiin fa to y'e kaɛn kɔn kɔn n'e na
 sara zibɛ.³² Wɔn tɛ sɔkɔdasi kɔn kɔn naa pia gwere yi we
 ma dɛn kɔn kaɛn kɔn kɔn bo plalo brɛ, yewu wi-
 inye kɔn mane kwangwaga kɔn Yezu.³³ Ye naa wiri Yezu
 ma wiin sangan ma, n'a za d'a siri wɛ, ye m'a kaɛn kɔn
 ga.³⁴ Sɔkɔdasisɔn boo n'a wuro a yannɔ hɔn kɔn sɛlo.
 Wɔnna kɔn tala hɔn, too kɔn kɔn sa, zio kɔn sa mɛ.
³⁵ Wiin te kɔn n'e za, wɔn kɔn n'e na siɛrɛbe ta. A wiin fa
 yira, wɔn bere ne tian mɛ. A yɛrɛ kɔn da tian ye kɔn yira
 wiin fa to wɔnna mabe kɔn ka hɔn.³⁶ Yee wɔnna da kɔn tɛ wi-
 in fa to wiin fa kɔn yira Wuro domada na sbɛɛ hɔn, wɔn
 do paga, ye ye n'a wɔn na foyi bogobogo ga.³⁷ Ye sbɛɛ
 Wuro domada na sbɛɛ hɔn boo piri ma mɛ kɔn da, ye ye
 wiin te wuro n'a sɔkɔ, ye ye kɔn na dɛ wɔn ma.³⁸ Wɔn
 timi Arimatesɔn Zozefu wiin kɔn mane Yezu ta kalankɔ-
 manɛ na boo n'e yɛrɛ dɔndɔn Ziwiwu na kuun na, wɔn
 kɔn yaa Pilate mɛ, y'a Yezu na soro pere ye ma, ye yaa
 kɔn lege. Pilate n'a pere a ma, a kɔn n'a bii yaa kɔn lege.
³⁹ Nikodemu wiin kɔn mane naa Yezu brɛ wuru hɔn,
 wɔn mane naa kɔn wunnudiafrɛ na yanganmu ye, ye ne
 kilo kiofun wa.⁴⁰ Yewu sma pla kɔn kɔn Yezu na soro bii
 n'a ka labanɔmafuro hɔn, kɔn wɔnna wunnudiafrɛ kɔn k'a
 ma Ziwiwu ta kɔn sitranɔn na.⁴¹ Ye mane Yezu kwang-
 waga wiin wɛɛn, sɔkɔro boo mane ti yeyɛ. Bonawun
 mane ti wɔnna sɔkɔro we hɔn, kɔn sitra zɛ wiin hɔn
 dɛn ga.⁴² Ye mane tɛ Ziwiwu ta Tangantun siankɔ ma.
 Wɔnna bona we ta tɛ kɔn mane vetra Yezu kwangwa-
 gado na, wɔn tɛ ye kɔn yaa Yezu sitra wɛɛn.

20 Tun na gwerekɔ ma, kikima tiin, Magadaladalo
 Mari kɔn yaa bona do ma kɔn yaa kɔn wɛ we za, a
 ne wɛ bona we do ma.² A kɔn kɔn yaa Simɔn Piyere
 gun kɔn bo kalankɔn we wiin da kɔn mane dia Yezu ma kɔn
 da ye ma: «Ye Matigi wa bona hɔn, mɛ ma da bo a tige-
 do ga.»³ Piyere kɔn wɔnna kalankɔn we kɔn sa yaa bona
 we brɛ.⁴ Ye pepe sma pla mane kwe ne kɔn, nka bo
 kalankɔn we mane kɔn Piyere fɔn kɔn pia yaa wiri

bona we bre. ⁵ A loo sege, a ma sitralabanma kw a hnk za lo ma nka a ka bona we hnk ga. ⁶ Wnk timi Simnk Piyere hnk naa wiri hnk hnk ka bona we hnk, hnk sitralabanma kw za lo ma. ⁷ Wiin zogo hnk mane pi Yezu wnk ma, a hnk za me. Wnk mane kwe ne ti ka la-banmasere kw ga. Wnkna hnk hnk pizogo mane kwini tige ye sana. ⁸ Wnkna sangan ma bo kalan we wiin hnk pia wiri bona do ma mane ka me hnk n'e pepe za, yonmabe hnk ka hnk. ⁹ Wuro domada na sebe mane wiinye da yira, ye Yezu daga winni sa sara ky, kalanmane kw mane wnkna hnk hnk siebe na ga. ¹⁰ Wnk timi kalanmane kw hnk bere bige. ¹¹ Mari mane taa sire bona we do ma ne hnk, ne loo ne sege bona we hnk. ¹² Ye da ye hnk a hnk meleke pla hnk za, zofuro ne ti ye ta, ye ne tangan Yezu na soro tige do hnk, hnkna hnk we tido hnk, bo tala kaen kw tige do hnk. ¹³ Meleke kw mane da Mari ma: «Ya, hnkna na be hnk?» A hnk da ye ma: «Ye n'a Matigi bii n'a wa be, ma ma da bo a tige do ga.» ¹⁴ A mane ti bereda hnk hnk pan da ye sege, hnk Yezu za a ne taa nka a ma hnk d'awe ga. ¹⁵ Yezu hnk d'a ma: «Ya, hnkna na be hnk? Ka te be hnk kia?» Nka Mari man'a giati d'a hnkoro we na te. A hnk d'a ma: «Baba, a hnk ma bi hnk n'a bii, a tido hnk ne ma, ma na yaa n'a bii n'a wa yeye.» ¹⁶ Yezu hnk d'a ma: «Mari.» Mari hnk ye bere a bre piri ma hnk d'a ma Heburoda hnk: «Araboni.» Wnk hnk me na te. ¹⁷ Yezu hnk d'a ma: «Ka le ne ma ga. Bare ma ba ne hnk bre den ga. Nka yaa yira ne na plala ma, ye ma ba ne hnk ka hnk bre. Wnk k'a Wuro ka mia Wuro.» ¹⁸ Wnk te Magadaladalo Mari hnk yaa n'e yira kalanmane kw ma, ye yi Matigi za. Y'a wiinye fan yira ye ma, ye bo hnkna. ¹⁹ Wnkna hnk tala we ma lii ma, tun na gwerek we ma ye, kalanmane mane ti wiin hnk hnk Ziwiwu na kuun na, hnk na hnk mane hnk, Yezu hnk naa taa ye woro hnk hnk da ye ma: «Siara te ka ma.» ²⁰ A hnk yira ye ma hnk ye sra hnk ye hnk hnk ye ma. Kalanmane Matigi za wiin sangan ma, ye nih hnk hnk dia hnk. ²¹ Yezu hnk da ye ma: «Siara te ka ma. Ma ka fan hnkara hnk ne fan wiin ne.» ²² A hnk yira hnk piu ye ma hnk da ye ma: «Ka Wuro ta Ni gun.» ²³ Ka hnk wiinye kma ta kakie yafa ye ma, ye na yafa ye ma. Ka hnk ma wiinye ta kakie yafa ye ma ga, ye na n'e na yafa gun ga.» ²⁴ Yezu naa y'a kalanmane bre wiin sangan ma, ye na hnkna Toma, ye wiin wiri Didimu, hnk hnk kwien, hnk mane tiye ga. ²⁵ A na naa wiin sangan ma, hnk sebe hnk d'a ma: «Mé Matigi za.» Nka Toma hnk da ye ma: «Me ma pontizene za a satebe hnk ga, hnk ne slalo ka hnkna wura kw hnk ga, hnk ne soro k'a hnk hnk ga, me sbe n'e hnk tian ga.» ²⁶ Bo yin koros hnk hnk timi, kalanmane kw ne kwe ne ti hnk hnk ye me, Toma ne ti ka hnk hnkna hnk ma. Kore pepe mane hnk nka Yezu hnk naa taa ye woro hnk hnk da ye ma: «Siara te ka ma.» ²⁷ Wnk timi a hnk da Toma ma: «Be slalo hnk n'a ka hnk ne sra sege. Be soro sana n'a ka ne hnk. Ka pna yonmabe

hnk ga nka te yonmabe ka be hnk.» ²⁸ Toma hnk d'a ma: «Mia Matigi ka n'a Wuro.» ²⁹ Yezu hnk d'a ma: «Bia te hnk me za, hnk te yonmabe hnk ka be hnk. Wiinye hnk me za ga, yonmabe ne na ka ye hnk yeye, hnkna kma kw dangamu.» ³⁰ Yezu mane kabakoda na yaan ye ta y'a kalanmane hnk na wiinye hnk sebe bo sebe be hnk ga. ³¹ Nka hnk sebe a hnk, wiin fa to ka yonmabe gun hnk da Yezu hnk Wuro ta Dégeweta, Wuro hnk, hnk me, wiin fa to ka yonmabe gun hnk webareyani gun awe baraka hnk.

21 Wnk timi Yezu ye ye hnk hnk y'a kalanmane ma ye me Tiberiyadezu do ma. A man'e ye hnk hnk ye ma wiin ne, bo hnk. ² Simnk Piyere ka Toma, ye wiin wiri Didimu, hnk hnk kwien ka Kanask Natanayele hnk sa Galilegiamana hnk ka Zebede hnkna hnk ka kalanmane sma pla ye. Ye pepe mane kwe ne ti. ³ Simnk Piyere hnk da ye ma, ye yi yaa hnk do hnk. Ye hnk d'a ma, ye yi yaa ne ka lege. Ye yaa ka koro hnk, hnk yaa ka kie ma foyi gun ga. ⁴ Kkie do ma, Yezu mane naa taa zu do ma. Kalanmane ma hnk d'awe ga. ⁵ A hnk da ye ma: «Ka fa gun ra, nimisala?» Ye hnk d'a ma, ye awo. ⁶ A hnk da ye ma: «Ka k'a ka dra koro na digesramapiri ma, ka na gun.» Ye hnk ka we dra, ma sbe n'a suru ga ze ta yaan hnk hnk ta. ⁷ Wiin kalan we da hnk mane dia Yezu ma, hnk da Piyere ma, y'a Matigi. Simnk Piyere hnk hnk wiin sangan ma, hnk y'a zogo ka hnk ye hnk hnk bare a man'e wula hnk tige zii zu hnk. ⁸ Hnk kalanmanesere hnk hnk koro hnk ne naa ne ka we suru, a ne paga ze na. Ye bre mane dere zu do ma na ga, ye mane ti metere hnk (100) hnk. ⁹ Ye sa we timi, ye hnk togo za hnk ma, ze ka buru ne de ye ma. ¹⁰ Yezu hnk da ye ma: «Ka wiinye ze hnk ka foga, ka naa ka ye na hnk.» ¹¹ Simnk Piyere hnk ka koro we hnk, hnk hnk we suru n'a zibe ka ma, a ne paga zeyeye hnk ne kieplafun ne hnk saa (153) na. Nka hali ka hnk, hnk we mane bara ga. ¹² Yezu hnk da ye ma: «Ka naa ke hnk.» Kalanmane kw na hnk hnk sii man'a toga ga hnk da, y'awe ka te. Ye mane hnk d'a Matigi. ¹³ Yezu hnk buru bii n'a pere ye ma ka ze. ¹⁴ Yezu winni we timi hnk sa sara ky, hnk mane te a kanyinna saaro a n'e ye hnk hnk y'a kalanmane ma. ¹⁵ Ye naa hnk we, Yezu hnk da Simnk Piyere ma: «Zan hnk Simnk, me da dia be ma hnk yalo ka sebe ma ra?» A hnk da: «Hnk Matigi. Be hnk da be da dia ne ma.» Yezu hnk d'a ma: «Ye n'a gwanmane na.» ¹⁶ Yezu ye bere d'a ma plalo na ye me: «Zan hnk Simnk, me da dia be ma ra?» Piyere hnk d'a ma: «Hnk, Matigi. Be hnk da be da dia ne ma.» A hnk d'a ma: «N'a gware ne.» ¹⁷ Saaro na, Yezu ye bere d'a ma ye me: «Zan hnk Simnk, me da dia be ma ra?» Yezu ta te hnk Piyere toga kanyinna saa na, ye ye da dia a ma ra, hnk mane Piyere ninaban hnk. A hnk d'a ma: «Matigi, be da pepe hnk. Be hnk da be da dia ne ma.» Yezu hnk d'a ma: «Ye n'a gware na. ¹⁸ Tian na, ma ye yira be ma da be na yelasan ma be mane be hnk hnk ne yaa be dungo na yado hnk. Be hnk kiege

wiin sangan ma, be na be sra ככזא, ככזא ne be ככזא
 ככ ne yaa ככ be ככ boo piri ma wiin ככ dia be ma
 ga.»¹⁹ Yezu mane כככna bereda ככ yira ne Piyere sir-
 in כככ ma ככ yira, a na siri wiin ככ Wuro yirebe.
 W ככ timi a ככ d'a ma: «ככ ne ma.»²⁰ Piyere naa ye ti-
 mi bere ככ da ye sege, wiin kalana we da ככ dia Yezu
 ma, ככ ne ככ. Awe kalana we ככ man'e ככ Yezu
 toga ככsangan ma, ye Matigi, ye ככ te ככ na be
 ka sma sra ככ? ²¹ Piyere naa n'a za wiin sangan ma, ככ
 da Yezu ma: «Matigi, bo ככ yo, כככ ככ na ככ

na?»²² Yezu ככ d'a ma: «Ma ככ ne kia a ככ ככ yaa
 kayan ne berena ma, bi ye ככ wee ye ככ ככ? Bi
 ככ, ככ ne ma.»²³ W כככna bereda ככ ta yira ככ ככ, ye
 ככ mane kwa ye ככ ככ, ye כככna kalana we na siri
 ga. Tian na, Yezu mane d'a ma, y'a na siri ga nka a da:
 «Ma ככ d'a ככ ככ yaa kayan ne berena ma, bi ye ככ
 wee ye?»²⁴ Awe kalana we ככככna da ככ na siere ta,
 awe ככ n'e sebe. Ke ככ d'a ta sierebe tian ככ.²⁵ Yezu
 daza na yaan ye ta ככ. Ye m'a da y'e pepe sebe tala ta-
 la, mia giate ma ye na sebe mane na ku diniyan ככ ga.

TEDA

1 Ne mafurk Tewofili, Yezu mane wiin fa pepe ta on sma kala ko wiinye da pepe, n'a bii ye na dubisangan ma, fon yaa kayan a duobako ma wuro hok, ma mane wok woma yira be ma n'a gweresebe hok. Sane a da ye ba wuro hok, a mane fanesma wiinye dege, a wok wochadi ladi Wuro ta Ni baraka hok. ³ A siri we timi ma, yewo ma a na sugu yi man'e yere dok woma na yaan ye na bare a man'e yere dok ye ma yin kiepla ko ne barote ko kolo ne Wuro ta kolo na da yira ye ma. ⁴ Boo kok ma, ye mane ti zama hok, a wok n'a yira n'a sigebe ye ma, ye ye ka da ye sa Zeruzalemukuru hok ga, ye Ton wiin fa na doso ta, ye n'a da yira ye ma, ye ye kok yeye hok wochadere. ⁵ Ye Zan wochadere mane sma batize zu hok, ye nka be ko ne yin damane, Wuro ta Ni baraka hok yewo na batize. ⁶ Yezu ta kalanwomane pepe mane kwe hok n'a toga, ye Matigi, ye basie a na Isirayele ta fanganmabe tige ra? ⁷ A wok da ye ma, ye Ton wiin wagati tige y'a sebe hok, y'a yewo kok daga hok kok ga. ⁸ Ye nka, ye ye na sebe boo gun wiin kok Wuro ta Ni yi wiin kok na zii ye ma. Ye wok na te ye te yi siere na Zeruzalemukuru hok ko Zudegiamana pepe hok ko Samari wola hok ko lagak hok pepe tege. ⁹ Wochadere domada ko yira we timi ma suu, a wok duro wuro hok ye wochadere na, dabanoo kok pi a ma, ye man'a za titiri ga. ¹⁰ Yezu ba wiin wuro hok, ye mane taa ne ti sege hok wesen ye, ye da ye kok, zogafurokma sma pla kok ne taa ko kolo ¹¹ hok da ye ma: «Galilekma, wochadere na ka taa kok be ne wurok hok sege? Wiin Yezu we wok duro we ka ko, a ba wuro hok wiin ne, yee a na bere naa ye wochadere k'a na yaa yi za wiin ne.» ¹² Ye wiin tolalo we wiri da Olivutolo, wochadere tolalo we ti dere Zeruzalemukuru na sie ga, ye kayan kilo tala neme. Fanesma kok tuma wesen hok ye bere bige. ¹³ Ye naa bige, hok yaa ba zangan hok. Bo mane Piyere, bo ma Zake ko Andre, bo ma Filipu ko Toma, bo ma Baretelemi ko Matije, bo ma Alife ko Zake, bo ma Simon wiin kok mane sma magabe Dokumukma ta fanganma ma, bo ma Zake ko Zude. ¹⁴ Ye pepe man'e neme kwe ne Wuro me kok pepe ma ko yara sma damane kok me. Bo mane Yezu sie Mari wochadere Yezu na plala. ¹⁵ Wochadere kok we ma, sma zoko ne kioro (120) neme mane kwe, Piyere kok tuma taa ye woro hok hok da: ¹⁶ «Kià kma, Wuro ta Ni mane wiin fa yira Wuro domada na sebe hok Davidi baraka hok Zuda ta da na, wiin kok te Yezu na figesma na yeta na, wok mane daga te na. ¹⁷ Zuda mane me na boo, a man'e nii gun mià

bara na me. ¹⁸ Ye man'a sara ko wiinye gwana a ta dayaga ye na, a lo boo tere ko kolo. A da ye bere hok бага ye wok ma yeye, a tulu hok fete, a wochadere mane pepe hok zanzan. ¹⁹ Zeruzalemukma pepe mane wochadere da ko wochadere. Bo wok ye na ye wochadere ko we wiri y'a sida hok, ye Hakeledama. Wochadere too na ko. ²⁰ Ye sebe Wuroyirebeturo na sebe hok hok da, y'a ta kok daga kok kebe, kok ka ne ti yeye ga. Ne bere ne sebe ye me hok da, ye wochadere daga n'a ta bara bii. ²¹ Awale n'a bii fon Matigi Yezu na tisangan ma ko ke neme, kok sma mane dok ke ma ²² n'a bii a batize we timi ma Zan ta fon yaa kayan wiin kok ma awe Yezu yere dok ke ta hok duro hok ba wuro hok. Wochadere ye na, yewo sma ko na boo daga kwe ko ke neme hok te Yezu ta winnisa na siere na.» ²³ Ye kok sma pla dok. Bo mane Zozefu, ye wiin wiri Barasabase, kok n'a togo de da Zusetuse me, bo ma Matiyase. ²⁴ Ye mane bo wurome be ta hok da: «Matigi bi wiin kok sma pepe kok hok da dok, be wiin te dege ko sma pla be hok, kok dok ²⁵ wiin fa to a te fanesma na boo na Zuda na ku na, wiin kok ye tado to hok yaa ye yado hok.» ²⁶ Ye mane wengene dra, ye wok bere Matiyase ma, wok kok kwe ko fanesma sma funnala wo sin.

2 Pantekoste kok naa wiri, wochadere ti wiinye kma hok, wochadere pepe na kwe ye mane ti bii tala hok. ² Ye da ye kok, digek hok na yire yi kok sa wuro hok wochadere wuropanangan digek hok. Ye mane ti wiin wochadere hok, wok pepe hok paga digek hok we na. ³ Bo wesen, ye kok fre kok za, ye ne wochadere toganok hok sodinidini hok tangantangan ye pepe ma. ⁴ Ye pepe mane paga Wuro ta Ni na hok dutige ne bere sidaze hok, Wuro ta Ni mane wiinye ka ye da hok. ⁵ Kamasok ye na kok we ma, Ziwi-fu wiinye kok kwa wurosogo ma wochadere mane sa sii ko pepe hok diniyan hok hok naa Zeruzalemukuru hok. ⁶ Wiinye da ko wok mane te, wok ta kok mane zameta ye ye kok yaa ye neme kwe wiin ti pepe hok ne kaba bare ye pepe man'e ta bereda kok ye yere ta sida hok. ⁷ Ye pepe kakiri mane yanganmu, ye ne kaba ne kwa ye neme ma: «Ko sma be pepe hok bere, ye Galilekma ga ra? ⁸ Ne na ye te ke pepe hok n'e ta bereda kok kià sida hok? ⁹ Ke na kok tuma Paratigiamana hok, kok kok tuma Medigiamana hok ko Elamegiamana hok, kok kok tuma Mezopotamigiamana hok, kok kok tuma Zudegiamana hok, kok kok tuma Kapadokse kok hok tuma Poch, kok kok tuma Azigiamana na wola hok. ¹⁰ Kok tuma Fi-

rizigiamana hɔkɔ, tuma Panfiligiamana hɔkɔ, tuma Ezipitigiamana hɔkɔ, tuma Sirenegiamana na wola hɔkɔ, tuma Libigiamana hɔkɔ, tuma tuma mukuru hɔkɔ. ¹¹ ti ke wiinye hɔkɔ ne Ziwiwu, ma wiinye hɔkɔ ne Ziwiwube hɔkɔ. Bɔ Keretekma, ma Arabu. Hali hɔkɔ, ke pepe n'e ta bereda kià sida hɔkɔ zɛzɛ, ye ne Wuro ta kabakoda yira ke ma.» ¹² Ye pepe kakiri mane yanganmu, ye ma da wiin fa hɔkɔ tɛ ga, ye hɔkɔ ne kwa ye nɛmɛ ma: «Kɔkɔ kɔ hɔkɔ kɔ?» ¹³ mane kwa, ye ye yingin duvendia hɔkɔ na. ¹⁴ hɔkɔ tɛ Piyere wiin hɔkɔ mane ti kɔ fanɛsma funnala kɔ hɔkɔ taa hɔkɔ ye hɔkɔ duro hɔkɔ da: «Zudekma kɔ ki wiinye kma pepe hɔkɔ ti Zeruzalemukuru hɔkɔ, wiin fa hɔkɔ tɛ ka hɔkɔ kɔ hɔkɔ ka tra taba n'a bereda na. ¹⁵ Ka wiin fa giati ne kwa, ye hɔkɔ sma bɛ menɛyingin, ye ti yee ga bare ye kikimasin ma ye. ¹⁶ Wuro ta daberebeta Zowɛle mane wiin fa yira, hɔkɔ ti ne tɛ basie. ¹⁷ A mane da, ye Wuro da, ye wɛbɛsangan ma, ye ye na y'a Ni zibe sma pepe ma. Ye ka manɛ dala kɔ sini na tɛ daberebesma na. Ye k'a smazɔre na ne dɔreda za. Ye k'a hɔkɔmlala na ne hɔkɔnyangan. ¹⁸ Ye hɔkɔna hɔkɔ ma, ye ye na y'a Ni zibe y'a baratere ma, sini na ye kɔ yàra na ye pepe, ye tɛ daberebesma na. ¹⁹ Ye ye na kabakoda ta wuro hɔkɔ ma wuro hɔkɔ tagamase ta lagakɔ ma bɛɛ. Ye hɔkɔ na ne too kɔ togo hɔkɔ tioro. ²⁰ Ye sanɛ Matigi ta hɔkɔ ne wiri, wiin hɔkɔ we hɔkɔ yire, yirebe ne ti a ma, ye sin na bere hɔkɔ tɛ tunio na yuu penɛ wɔkara too. ²¹ Ye hɔkɔna sangan ma, wiin te pepe hɔkɔ Matigi togo wiri, ye hɔkɔna te na kisi. ²² Ka hɔkɔ ne domada na Isirayelenmanɛ. Nazaretinɛmɛ Yezu, Wuro mane wiin hɔkɔ we fanɛ ka brɛ, a ne kabakoda sii pepe ta Wuro yɛrɛ baraka hɔkɔ ka wɔkara ka ye hɔkɔ hɔkɔ wiin nɛ, ²³ Wuro mane pia n'a ta da giati n'e tige wiin nɛ, yee ye tɛ. K'a ka smayaga sra hɔkɔ, hɔkɔ hɔkɔ n'a nii wa hɔkɔ n'a kwangwaga hɔkɔ ma. ²⁴ Nka Wuro n'a winni na wa siri na yanɛ hɔkɔ bare a mane sbɛ ne hɔkɔ siri sra hɔkɔ ga. ²⁵ Davidi man'a da yira hɔkɔ da, ye yi mane Matigi za ye zin sangan pepe ma, y'a ti ye kiego ma wiin fa to ye ka sma ga. ²⁶ Ye hɔkɔ ye na yi nihɔndia, ne hɔkɔ nihɔndiaro hɔkɔ. Ye hɔkɔ pepe nii wa mɛ, ye na ne tangan hɔkɔmabe hɔkɔ. ²⁷ Ye bare be na ye za ye to wara ga, ye be na bia hɔkɔfɔ to a vra ga. ²⁸ Ye be kisi na sogo hɔkɔ ye ma hɔkɔ ne na ye nihɔndiabe kɔ bia zɛ. ²⁹ Kià kma, hɔkɔ ye na ma daga n'a yira n'a hɔkɔ ka ma pasaa na hɔkɔ da ke bɛma Davidi siri, ye n'a sitra, a bona ne ti ke brɛ hali naa n'a kwe sma ma ye. ³⁰ Nka a mane Wuro ta daberebeta hɔkɔ da Wuro ye do hɔkɔ ye ma hɔkɔ ye sun ye na hɔkɔ da ye na ye timikma na boo wiin hɔkɔ ye yɛrɛ ta hɔkɔ yi tanganɛ y'a fanganmakware ma. ³¹ hɔkɔ hɔkɔ a pia Krista ta winni hɔkɔ hɔkɔ n'e tige, bo hɔkɔ tɛ a hɔkɔ man'a da yira hɔkɔ da, ye Wuro na n'a za n'a to wara ga, y'a hɔkɔ ma bere ne na vra mɛ ga. ³² Awe Yezu we, Wuro n'a winni, mɛ pepe hɔkɔ na siera. ³³ A duro hɔkɔ ba yaa tangan Wuro dige-

soro ma. Wuro ta Ni wiin na do hɔkɔ mane hɔkɔ ta, a hɔkɔ gun hɔkɔ n'a zanzanɛ wɔkara ka ye za wiin nɛ hɔkɔ n'e hɔkɔ wiin nɛ. ³⁴ Davidi wiin hɔkɔ ba wuro hɔkɔ ga, hɔkɔ n'a yira n'a hɔkɔ da, ye Matigi da y'a Matigi ma, y'a tangan ye digesoro ma ³⁵ hɔkɔ yaa kayan y'a zugi pepe berɛɛ a wee. ³⁶ hɔkɔ ye na Isirayelenmanɛ pepe daga n'e hɔkɔ hɔkɔ n'e kini hɔkɔ da ka wiin Yezu we kwangwaga hɔkɔ ma, Wuro n'a ta Matigi ne Krista na.» ³⁷ Ye naa hɔkɔna bereda hɔkɔ hɔkɔ wiin sangan ma, hɔkɔ n'e nina ban fɔhɔna, ye hɔkɔ Piyere kɔ hɔkɔ fanɛsmasɛrɛ toga hɔkɔ da: «Kià kma, hɔkɔ mɛ daga hɔkɔ ta?» ³⁸ Piyere hɔkɔ da ye ma: «Ka ka zugo katra. Ka na wiin ti pepe a batize Yezu Krista togo na wiin fa to a y'a kakie na yafa gun. Wuro ta Ni na pere ka ma. ³⁹ Bare ki kɔ ka hɔkɔmanɛ ma dosɔ daga wiri hɔkɔ hɔkɔ wiinye sma na yaan ye pepe hɔkɔ ti dɛrɛdo hɔkɔ Matigi kià Wuro na wiinye wiri.» ⁴⁰ Piyere mane y'a sieraɛ ta kɔ beredazɛ na yaan ye ye n'e mɛ fɔhɔna ne kwa ye ma: «Ka ka nii wa hɔkɔ firesma bɛ hɔkɔ hɔkɔ ka ni kisi.» ⁴¹ Wiinye kma hɔkɔ mane dian hɔkɔ a domada na, hɔkɔ hɔkɔ mane batize. Ye na hɔkɔ ma, sma sana saa (3,000) nɛmɛ mane kwe hɔkɔmabe na kma hɔkɔ ma. ⁴² Ye mane kwa fanɛsma hɔkɔ ta kala ma ne kwe ne y'a hɔkɔfa hɔkɔ ne kwe ne buru dini ne kwe ne Wuro mɛ. ⁴³ Kuun mane sma pepe foga bare fanɛsma hɔkɔ mane kabakoda kɔ tagamase na yaan ye ta. ⁴⁴ hɔkɔmabe mane kɔ wiinye kma pepe hɔkɔ, ye pepe mane kwe ne y'a frɛ pepe kwe. ⁴⁵ Ye mane y'a laga kɔ ye sra hɔkɔ frɛ zabire n'e na gwana dini nɛmɛ hɔkɔ, wiin ti hɔkɔ kɔ ye na kayan ye. ⁴⁶ Ye pepe mane kwe ne yaa Wuro ta hɔkɔ hɔkɔ hɔkɔ pepe ma ne kwe ne buru dini ye nɛmɛ hɔkɔ ye brɛ ne kwe ne hɔkɔ nihɔndiaro hɔkɔ hɔkɔ hɔkɔkinini hɔkɔ. ⁴⁷ Ye mane Wuro yirebɛ, ye da ne dia sma pepe ma. Matigi mane wiinye kma kisi, a mane hɔkɔ hɔkɔ kwe y'a kma ma hɔkɔ pepe ma.

3 Boo hɔkɔ ma, Piyere kɔ Zan mane yaa Wuro ta hɔkɔ hɔkɔ wuromɛdo hɔkɔ limasin ma. ² Ye mane tɛ ne bii ne naa hɔkɔ hɔkɔ boo yeyɛ hɔkɔ pepe ma wiin hɔkɔ mane muruku n'a bii hɔkɔ ye hɔkɔsangan ma. Ye mane tɛ ne naa n'a tige Wuro ta hɔkɔ na kuledo ma, ye wiin wiri da Kuledofɔ, wiin fa to a ne mɛ sma ta wiinye hɔkɔ naa ne kɔ yeyɛ. ³ A naa Piyere kɔ Zan za, ye ne kɔ Wuro ta hɔkɔ hɔkɔ wiin sangan ma, a hɔkɔ mɛ ye ta. ⁴ hɔkɔ tɛ Piyere kɔ Zan hɔkɔ ye yinna baga a hɔkɔ, Piyere hɔkɔ d'a ma: «Mɛ sege.» ⁵ hɔkɔ we n'e sege fɔhɔna bare a man'a giati hɔkɔ da ye na boo fa gun ye ta. ⁶ Piyere hɔkɔ d'a ma: «Gwana wɛlɛ sanɔ ti ne ta ga. Nka wiin fa hɔkɔ ti ne ta, ma na hɔkɔ pere be ma. Nazaretinɛ Yezu Krista togo na, tuma hɔkɔ yaa.» ⁷ A n'a foga a digesoro ma n'a tumabɛ. hɔkɔna hɔkɔ tala hɔkɔ hɔkɔ we kaɛn kɔ a kannile hɔkɔ sige. ⁸ A tuma tige ne yaa. A kwe kɔ kɔ kɔ Wuro ta hɔkɔ hɔkɔ ne yara ne tigetige ne Wuro yirebɛ. ⁹ Sma pepe n'a za, a ne yara ne Wuro yirebɛ. ¹⁰ Ye man'a dɛge hɔkɔ, y'awe hɔkɔ we wiin hɔkɔ mane tɛ ne tangan ne mɛ Wuro ta hɔkɔ na Kuledo ma, ye wiin wiri Kuledofɔ.

Wiin fa ነገር mane ጥሩ a na, ye mane kaba ነገር na ne kwan ጤ. ¹¹ ነገር we man'ጥሩ sabe Piyere ነገር Zan na ga. Sma pepe mane ነገር naa taa n'ጥሩ kori kuledo boo ma, ye wiin wiri Salom ነገር ta Kuledo ne kaba ነገር. ¹² Piyere naa ነገር za wiin sangan ma, ነገር da zame ma: «Wiin fa ነገር ጥሩ, ነገር na ka kaba ነገር na Isirayelene mane? Taa ነገር na ka m'ጥሩ sege yee ነገር ጥሩ ጥሩ mià sebe wele mià Wuro ነገር baraka ነገር m'ጥሩ bo ነገር be ta a ne yaa ne gun? ¹³ Abrahamu ta Wuro ነገር Izake ta Wuro ነገር Zakobe ta Wuro ነገር ke tame ta Wuro y'a barateta Yezu yirebe, ki n'a ka sra ነገር ነገር maga a ነገር Pilate bre, ነገር wiin te ነገር mane kia n'a dra a yaa. ¹⁴ Ki maga ነገር na kini yi ne a na tele yi ነገር ነገር da, ye Pilate ነገር to ነገር yaa. ¹⁵ Ka mane wiin ni na te we ye, Wuro n'a winni n'a sabe sara ነገር. M'ጥሩ ye na siere. ¹⁶ ነገር mabe baraka ነገር Yezu togo na, ነገር togo we ነገር bo ነገር be kene, ka ነገር ti wiin na, ka n'a ነገር. Wiin ነገር mabe ነገር gun Yezu ta, ነገር ነገር bo ነገር be ta keneya pepe pere a ma ka pepe ነገር na. ¹⁷ Awale kià kma, ጤ ye ነገር da datobareyafa ነገር mane ጥሩ ka pepe ነገር ነገር k'a zengenkma timi. ¹⁸ Wuro ye mane pia n'a yira n'a ነገር y'a daberebere baraka ነገር da ye y'a Dégeweta na yanne. A bere ma yee ye ጥሩ. ¹⁹ ነገር ye na, ka ka zugo katra ነገር ka zin bere Wuro ma wiin fa to k'a kakie sbe dibe. ²⁰ Ye ጥሩ yee, Matigi mane wiin makunabewagati tige, ka na ነገር gun. A ta Dégeweta wiin ነገር Yezu, a mane pia wiin dége, a ነገር nabe ka ma. ²¹ Awe Yezu we wiin ነገር daga ነገር wuro ነገር den ነገር yaa kayan bo wagati we ma, Wuro mane pia wiin da yira y'a sma na kini ye y'a daberebere baraka ነገር gwerena. ²² Moyizi mane pia da, ye Matigi Wuro na yi ነገር na daberebeta dége ka ነገር ka na plala ነገር, ye ka ne ነገር a ta a ta yirada pepe na. ²³ Ye wiin te pepe ነገር ma ነገር daberebeta we ta ga, ye ነገር te nii na we y'a kma ነገር. ²⁴ Wuro ta daberebere ነገር pepe, n'a bii Samiyele ma ነገር naa n'a kwe sma ma, wiin fa ነገር ጥሩ sma ke n'a za, ነገር yewo daberebere ነገር pepe ነገር yira n'a tige. ²⁵ Ki ነገር Wuro ta daberebere ነገር mane. Wuro mane wiin been ka ነገር ka tame wiin sangan ma a mane da Abrahamu ma, y'awe timikma baraka ነገር diniyan ነገር kma pepe na siara gun, ki ነገር na been we na ነገር. ²⁶ Ki ye na Wuro pia y'a barateta tumabe den ነገር n'a fane wiin fa to a naa duba ta ka ma ነገር ka pepe timi bere k'a yagada ma.»

4 Piyere ነገር Zan mane ti bereda ነገር zame ta ye, ye da ye ነገር salakawere ነገር Wuro ta ነገር na zengente ነገር Saduseyen ነገር naa n'ጥሩ kori. ² Ye ta ጥሩ mane zame kala ne Yezu ta winnisada yira n'a ነገር sma ma ነገር da sara na winni, ነገር mane dia ye ma ga. ³ Ye mane ጥሩ ye n'ጥሩ foga n'ጥሩ ka kaso ነገር ነገር yaa ነገር winnisin ነገር kie bare lili mane ba we ye na ነገር we ma. ⁴ Wiinye kma ነገር mane ነገር fanesma ነገር ta, ነገር mabe mane ነገር ye na yaan ye ነገር. ነገር mabe na kma mane yaan ne sma sana koo (5,000) ነገር wa. ⁵ Winnisin kikima we ma, Zi-

wifu na zengenkma ነገር ነገር T'en na kma ነገር sebasebere wiinye ነገር mane ti Zeruzalemukuru ነገር ነገር ye ነገር kwe. ⁶ Bo mane salakawere ነገር Ane, bo ma Kayifu, bo ma Zan, bo ma Aleksandire, bo ma salakawere pepe ta ነገር. ⁷ Ye mane ጥሩ ye ነገር yaa Piyere ነገር Zan wiri naa n'ጥሩ tabe ye woro ነገር n'ጥሩ toga ne kwa: «Wee sebe wele ነገር te togo baraka ነገር ka bo ነገር be kene?» ⁸ Piyere mane paga Wuro ta Ni na, ነገር ጥሩ a ነገር da: ⁹ «Zame na zengenkma ነገር Isirayeles ነገር, mià ጥሩ dafre ta ነገር bo muruku be ta a ነገር kene, ነገር ye na ye m'ጥሩ wiri sma ነገር da ke ጥሩ wiin ne ነገር na ነገር kene, ye ke ነገር yira. ¹⁰ Ki pepe ነገር Isirayelen mane pepe, ka ye ነገር ነገር da ka wiin Yezu Krista Nazaretineme we kwangwaga ነገር ma, Wuro n'a winni n'a sabe sara ነገር, ye ነገር togo baraka ነገር bo ነገር be kene ne taa be ka zin ነገር. ¹¹ Awe ነገር we ki ነገር mane ነገር dra. Nka be lege ጥሩ lologo ነገር ነገር na. ¹² Kisi gun biza ነገር a m'awe baraka ነገር ga. Bare togoza tiye diniyan ነገር wiin ነገር pere sma ma ne sbe ne ጥሩ ke kisi ga.» ¹³ Kitisre ነገር mane Piyere ነገር Zan ta ነገር mabe ነገር za ነገር n'a za ጤ da ye wiinye sma, ye kala ga, ye smazana yee, ነገር n'ጥሩ kabakoya ነገር. Ye man'ጥሩ dége ነገር Yezu yakwere. ¹⁴ Wiin ነገር we ነገር mane kene, ye mane ነገር sege taa ye kiego ma ነገር ma fa gun n'a yira titiri ga. ¹⁵ Ye mane da, ye ye fanesma ነገር foga n'ጥሩ sabe kitisre ነገር den, yewo kitisre ነገር ye ነገር za ¹⁶ ነገር da: «ነገር ke na ነገር ta ነገር sma be na? Sma pepe ነገር da yewo ነገር kabakoda be ta. Zeruzalemukma pepe n'ጥሩ ነገር, ke mane sbe ne wee ye na ga. ¹⁷ Nka ke daga ነገር ye ma, da ነገር ka yire zame ነገር ga. ነገር ye na, ke daga gwangwana ye ma ye ka da ye ነገር Yezu we togo yira ነገር naa bo ነገር na titiri ga.» ¹⁸ ነገር ጥሩ ye ነገር n'ጥሩ wiri n'ጥሩ ነገር da ye ma, ye ye ka da ye Yezu togo yira wele ነገር sma kala ነገር lege titiri melemele ga. ¹⁹ Nka Piyere ነገር Zan ነገር da ye ma: «ነገር ነገር daga Wuro ta? Ke ነገር ki ta ra, taa ke ነገር awe ነገር ta? Ki ye n'ጥሩ na kayan ta han. ²⁰ M'ጥሩ wiinye da za n'ጥሩ, m'ጥሩ sbe ne ነገር ma ga.» ²¹ Ye man'ጥሩ bere gwangwana ye ma ነገር n'ጥሩ to ye yaa bare ye mane zarakedo gun ye na zame na kuun na ga. Bare wiin fa ነገር mane ጥሩ, sma pepe mane Wuro yirebe ነገር ye na. ²² ነገር kabakoda ነገር mane ጥሩ wiin ነገር we na a ነገር kene, a mane fan ነገር kiepla ma. ²³ Piyere ነገር Zan dre we timi ma, ye ነገር yaa ye na plala gun. Salakawere ነገር ነገር mane wiin fa yira ye ma, ye n'a pepe yira plala ነገር ma. ²⁴ Ye mane ነገር ye ta, ነገር timi ye pepe ነገር kwe tuma ነገር Wuro ጤ ነገር da: «M'ጥሩ na te, bi ነገር wurokma ነገር lagakma ነገር yengenzu ነገር ye ነገር fre pepe dan. ²⁵ Bi ነገር ነገር domada be ka m'ጥሩ bia barateta Davidi do ነገር bia Ni baraka ነገር ነገር da, ye ነገር na sisma kurukuru yee? Ye ነገር na giamane ነገር kma du ka zana yee? ²⁶ Ye diniyan ነገር kma ta fanganme ye ነገር, ye zengenkma ነገር ye ነገር kwe wiin fa to ke kwe Matigi ma ነገር kwe a ta Dégeweta ma. ²⁷ Tian na, ye ye ነገር

yeε, a timikma pepe ነክ zanzan, foyi ma ነክ a ta da na titiri ga. ³⁷ Wክ timi Galileክ Zuda ነክ naa tuma to-gasebesangan ma. A mane sma na yaan ye gun ye timi hali na. Awe naa siri me, wiinye kma pepe ነክ mane ነክ a ma, ነክ ነክ zanzan. ³⁸ Wክ ye na m'a yira n'a ነክ ka ma ነክ da ka ነክ sma be za n'e to ye yaa. A ነክ ma sma ነክ ye ta tēda ነክ ye ta bara sa, ye na mige ye sana. ³⁹ Nka a ነክ ma Wuro ነክ ye sa siebe na, ka na sbe n'e yaga ga. Ka ka yeε ነክ ነክ ka naa ነክ kun ነክ ነክ Wuro ga.» Kitisore mane dian a domada na ⁴⁰ ነክ bere fanesma ነክ wiri ነክ te ye n'e vaan ነክ ነክ n'a yira n'a sigebe ye ma ነክ, ye ye ka da ye Yezu togo yira titiri ga ነክ n'e to ye ነክ yaa. ⁴¹ Fanesma naa sa kitisore bre wiin sangan ma, ne nihondia ነክ bare ye ta ye ነክ mane yanne Yezu togo ye na, ነክ mane te yirebe na ye ma. ⁴² ነክ pepe ma ye mane Wuro ta Dégeweta Yezu ta da na fanedia yira sma ma n'e kala Wuro ta ነክ ነክ ነክ sma ta lege ma.

6 Wክna sangan we ma, kalanmane mane yaan ne yaa. Wiinye Ziwiifu ነክ Girekida bere, ነክ ne dumudumudabere ነክ Ziwiifu ma wiinye ነክ Heburoda bere. Bare ye mane kwa ነክ ma ነክ pepe ma zconfredinido ነክ ga. ² Bo ነክ te fanesma sma funpla ነክ kalanmane ነክ pepe wiri ነክ da ye ma: «Mé daga Wuro domada na yirabara za n'e to ነክ ye na ga. ³ Wክ ye na kià kma, ka sma kopra kia ka ነክ wiinye ነክ siebesma, Wuro ta Ni ነክ dat ne ti ye ነክ, mé na n'e ka ነክ bara ነክ. ⁴ A ma mé han, mé na ነክ wuromebara ነክ Wuro domada na yirabara ነክ.» ⁵ Wክna bereda ነክ mane dia zame pepe ma. Ye ነክ Etiyeni dége, ነክ mane ti wiin ነክ, a ne paga Wuro ta Ni na. Bo ma Filipu ነክ Porokre ነክ Nikanre ነክ Tim ነክ Paramenase ነክ Nikola wiin ነክ mane Antiyoses ነክ mane pia ye ye ta Ziwiifu na. ⁶ Ye n'e ነክ fanesma ነክ ma ነክ Wuro me ye ma ነክ ye sra de ye ma. ⁷ Wuro domada mane yira ne yaa suu, kalanmane ne yaan ne yaa Zeruzalemukuru ነክ suu me. Salakawere na yaan ye mane dian ነክ mane me. ⁸ Etiyeni mane paga Wuro ta kien ነክ a ta sebe na ne kabakoda ነክ tagamase na yaan ye ta sma ነክ na. ⁹ Bo ነክ te ነክ sma ነክ mane tuma a na. Bo mane Wuro ta ነክ baratesma, ye wiinye wiri da te na tisrama ye, bo ma Sirenekma, bo ma Alekisandirekma, bo ma Silisikma, bo ma Azikma. ¹⁰ Nka ye ta te ነክ mane sbe ne dakwie ne gun ነክ Etiyeni a ta dat baraka ነክ ነክ Wuro ta Ni baraka ነክ wiin ነክ mane ti a ነክ ga. ¹¹ Wክ te ነክ sma sinsanganbe ነክ da ነክ yaa n'a dayagabe ነክ da, ye ye n'e ነክ a do ነክ da y'a mane Moyizi togo yaga ne Wuro togo yaga me. ¹² Ye mane zame gwangwanabe ነክ Tēn na kma, ye ነክ yaa mu Etiyeni ma n'a foga ነክ ye lege kitisore bre. ¹³ Ye yaa wiri ween wiin sangan ma, ne ነክ n'a de a ma ne kwa: «Bo ነክ be kia Wuromekon yagayaga ne Moyizi ta Tēn yagayaga me. ¹⁴ Mé ye ነክ a do ነክ, a ne

kwa ye ነክ Nazaretikon Yezu we na Wuromekon webe, Moyizi wiinye Tēn yira ke ma, a ነክ katra.» ¹⁵ Wiinye kma ነክ mane tangan kitisore we ነክ, ነክ mane Etiyeni sege, a zin ነክ katra te ነክ meleke yi.

7 Salakawere ነክ Etiyeni toga, ye ነክ da ነክ tian ra? ² Etiyeni ነክ d'a ma: «Me tame ነክ me na plala, ka ነክ ne ta. Ke bema Abrahamu mane ti Mezopotamigiamana ነክ, yirebe na te Wuro ነክ ye yeε ነክ a ma, a ነክ sbe ne yaa tangan Harankuru ነክ. ³ Wuro mane d'a ma, y'a sa y'a giamana ነክ ነክ ta ነክ kma ነክ. Ye ye na wiin giamana ነክ a ma, y'a yaa tangan ween. ⁴ Wክ te Abrahamu ነክ sa Kalidegiamana ነክ, ነክ yaa tangan Harankuru ነክ. A ነክ naa siri we, ka tangan bo giamana wiin be ነክ basie, Wuro ነክ n'a nabe ነክ ነክ. ⁵ Wuro mane ነክ sii pere Abrahamu ma bo giamana be ነክ ga, hali ነክ gedo yeε. Nka a ye do ነክ a ma ነክ da, ye ye na beε pere awe ነክ ye timikma ma. Wክna sangan ma, ነክ mane ti Abrahamu ta den ga. ⁶ Wuro mane wiin fa yira a ma, ነክ da y'a timikma na te ነክ smaze ta giamana ነክ, ነክ n'e ta te na dayaga ta ye na ነክ (400) ነክ. ⁷ Wuro da, ye ye na te wiinye sii ta te na, ye ye na ነክ kiti. A da, ye ነክ timi, ye ye na sa ween ነክ naa yi Wuro yirebe bo bii be ነክ beε. ⁸ Wክ timi Wuro mane been ka ነክ Abrahamu, yaro ነክ te ነክ been na tagamase. Abrahamu ye ነክ Izake yaro a ነክ na yin koroskon ma. Izake ነክ Zakobe yaro. Zakobe ነክ ke bemaε funpla ነክ yaro. ⁹ Zozefu na woro mane ti ke bemaε ነክ. Ye n'a zabire Ezipitiasma ta. ¹⁰ Nka Wuro ነክ ke lege ነክ n'a wa a ta yanne pepe ነክ, ነክ kakiri ka a ነክ n'a da diabe Ezipitikma ta fanganma ma. Wክ n'a tanganbe Ezipitigiamana ነክ ye yeε ta kma pepe ነክ na. ¹¹ Awale bo wu naa bere Ezipitigiamana ነክ Kanganigiamana pepe ma, ነክ yanne ነክ mane yire ነክ. Ke bemaε mane ነክ gun ga. ¹² Zakobe mane ነክ wiin sangan ma ye da, ye ነክ gun Ezipitigiamana ነክ, a ነክ ke bemaε fane yeε kanyon tala na. ¹³ Plalo na, Zozefu ነክ ye yeε da yira ye ነክ ma. Yee Zozefu y'a sii ta da yira Ezipitikma ta fanganma ma. ¹⁴ Wክna sangan ma Zozefu fane, ye ye yaa ye ነክ Zakobe ነክ y'a ነክ pepe foga naa ነክ. Ye mane sma kiesaafun ne ነክ koo. ¹⁵ Zakobe yaa Ezipitigiamana ነክ, ke bemaε ween ye siri. ¹⁶ Ye man'e na sara bii yaa ነክ koo Sikemukuru ነክ, Abrahamu mane wiin bona teε gwanafuro na Hemre ነክ ta Sikemukuru ነክ, ነክ yaa n'e sitra ween. ¹⁷ Wuro mane wiin dos ta Abrahamu ma, ነክ do pagasangan ta te ነክ mane vetra, Isirayelenmane ne yaan ne yaa Ezipitigiamana ነክ. ¹⁸ Wክ timi fanganmaza boo mane tangan Ezipitigiamana ነክ na, ነክ mane Zozefu ነክ ga. ¹⁹ Wክna fanganma we ነክ du ka kià sii na ነክ ke bemaε foga yagayaga. A fangan de ye ma ye n'e ነክ tige sire wiin fa to ye ne siri. ²⁰ Bo ነክna sangan we ma Moyizi

mane כִּכְכּ. A mane כִּכְכּ Wuro yinna חֲכִּח. A mane יֶעֱגֶע saa ta ye חֲכִּח ta כִּכְכּ חֲכִּח. ²¹ Ye naa n'a bii n'a tige sire wiin sangan ma, Ezipitikma ta fanganma ta nemedalo n'a bii n'a woro כִּכְכּara ye יֶעֱגֶע חֲכִּח. ²² Bo וְעֵעֵע Moyizi mane Ezipitikma ta kakirikmabe na da pepe kala. Sebe mane ti a ta a ta bereda כִּכְכּ a ta teda חֲכִּח. ²³ A naa כִּכְכּ kepla gun wiin sangan ma, חֲכִּח yaa sa y'a sii Isirayelenkmanε ma. ²⁴ A yaa Ezipitichn boo za, חֲכִּח ne dayaga ta a ta sischn boo na. A kwe y'a sischn we timi חֲכִּח חֲכִּחna Ezipitichn we יֶעֱגֶע. ²⁵ A man'a giati חֲכִּח da, ye ye na plala Isirayelenkmanε na חֲכִּחna da כִּכְכּ כִּכְכּ חֲכִּח da, ye Wuro kia n'e kisi yi baraka חֲכִּח nka ye mane חֲכִּחna da כִּכְכּ כִּכְכּ ga. ²⁶ חֲכִּחna winnisin, Moyizi yaa Isirayelenkmanε sma pla כִּכְכּ za, ye ne kwini. A mane kia חֲכִּחna birisi we ye חֲכִּח. חֲכִּח te a חֲכִּח da ye ma, ye ki nεmε na plala, חֲכִּחna na ka kwini? ²⁷ Wiin חֲכִּח mane ti ne berε ye na plalo ma, חֲכִּח חֲכִּח Moyizi yen חֲכִּח d'a ma, ye ka te חֲכִּח n'a ta yiwi חֲכִּחnate ka yiwi ta kiti na כִּכְכּ na? ²⁸ Y'a kia yi יֶעֱגֶע mε כִּכְכּara a bo Ezipitichn יֶעֱגֶע wiin nε dugu ra? ²⁹ חֲכִּחna bereda ta כִּכְכּ na, Moyizi חֲכִּח חֲכִּח yaa tangan Madiangiamana חֲכִּח. A חֲכִּחna sma pla כִּכְכּ wεen. ³⁰ כִּכְכּ kiepla חֲכִּח timi, Moyizi mane ti Sinayitolo na kibekolo חֲכִּח, meleke boo חֲכִּח ye יֶעֱגֶע כִּכְכּ a ma togakini חֲכִּח כִּכְכּoro boo ma. ³¹ Moyizi חֲכִּח za wiin sangan ma, חֲכִּח kaba חֲכִּחna. A ye כִּכְכּε a na wiin sangan ma, חֲכִּח n'a sege חֲכִּח Matigi berek חֲכִּח, חֲכִּח חֲכִּח d'a ma, ³² ye yi a tame ta Wuro כִּכְכּ Abrahamu ta Wuro כִּכְכּ Izake ta Wuro חֲכִּח Zakobe ta Wuro. Moyizi חֲכִּח kwan ne sma חֲכִּח ma sβε n'a sege ga. ³³ Matigi חֲכִּח d'a ma, y'a y'a kanεε wa. Y'a taa wiin wεen, ye חֲכִּח bii חֲכִּח na kini yi. ³⁴ Ye y'a kma wiinye חֲכִּח ti Ezipitigiamana חֲכִּח, ye y'e ta yanne za חֲכִּח n'e manak חֲכִּח. Ye ye zii ye den na. Y'a yaa basie, ye ye ti n'a fanε Ezipitigiamana חֲכִּח. ³⁵ Isirayelenkmanε mane maga wiin Moyizi we חֲכִּח חֲכִּח da, ye ka te חֲכִּח n'a ta yiwi חֲכִּחnate ka ye חֲכִּח kitischna na? Wuro n'a ta zengente כִּכְכּ dendreta na meleke ta die-ma baraka חֲכִּח. חֲכִּחna meleke we man'e יֶעֱגֶע כִּכְכּ a ma כִּכְכּoro ma. ³⁶ Wiin Moyizi חֲכִּח Isirayelenkmanε sabe Ezipitigiamana חֲכִּח, awe חֲכִּח mane kabakoda כִּכְכּ tagamase ta Buruku na Zu כִּכְכּ kibekolo חֲכִּח כִּכְכּ kiepla חֲכִּח. ³⁷ Awe Moyizi we חֲכִּח mane da Isirayelenkmanε ma, ye Wuro na daberebeta boo sabe ye חֲכִּח כִּכְכּara yi. ³⁸ Awe Moyizi we חֲכִּח mane ti Isirayelenkmanε חֲכִּח kibekolo חֲכִּח. A mane ti ka ke tame ka meleke wiin חֲכִּח mane bere a ta Sinayitolo ma. Awe חֲכִּח ni na bereda כִּכְכּ n'e yira ke ma. ³⁹ Ke tame ma dian כִּכְכּ a ta ga. Ye maga a חֲכִּח ne kia ye bere yaa Ezipitigiamana חֲכִּח ye. ⁴⁰ Ye mane da Archn ma, y'a כִּכְכּ yirebefre tetere ye ma wiin fa to חֲכִּח ne sige zin. Ye wiin Moyizi חֲכִּח ye sabe Ezipitigiamana חֲכִּח, ye ye da bo a tenchn ga. ⁴¹ Ye yanchn gia tetere חֲכִּח salaka wa חֲכִּחna fchn we ma. Ye nihchn חֲכִּח dia ye יֶעֱגֶע sra ta tεbara na. ⁴² Bo חֲכִּחna sangan ma Wuro ye timi bere ye ma חֲכִּח n'e to ye ne mamala yirebe כִּכְכּara ye seβε wiin nε Wuro ta daberebere ta seβε חֲכִּח

חֲכִּח da, ye Isirayelenkmanε ka mane worofre na salaka כִּכְכּ salakaze wa mε ma kibekolo חֲכִּח כִּכְכּ kiepla חֲכִּח ra? ⁴³ Ye awo, nka ka mane Moleke ta bugo כִּכְכּ k'a yirebefa Arafan ta mumulu חֲכִּח gia bii. Ye ka mane חֲכִּחna gia saga n'e yirebe. Ye חֲכִּח ye na ye na ka bii ka tige dεre-do חֲכִּח Babilchnigiamana timi. ⁴⁴ Ten na walaga mane ti wiin bugu חֲכִּח, חֲכִּח mane ti ke tame ta kibekolo חֲכִּח. A mane tetere כִּכְכּara Wuro man'e yira Moyizi ma wiin nε, ye ye wiin bugu כִּכְכּ a ma, y'a tetere כִּכְכּara חֲכִּח. ⁴⁵ Ke tame wiinye חֲכִּח naa חֲכִּח timi, bugu we mane pere חֲכִּחna ma. Zozuwe mane yaa ka lege חֲכִּח yaa ka sisma ta giamana חֲכִּח. Wuro חֲכִּח חֲכִּחna sii laga n'e wa ye zin חֲכִּח. חֲכִּחna bugu we mane כִּכְכּ yeyε fchn yaa wiri fanganma Davidi ta sin חֲכִּח ma. ⁴⁶ Davidi yirebe gun Wuro ta. A Wuro mε da, ye ye kia חֲכִּחna כִּכְכּ Zakobe ta Wuro ma. ⁴⁷ Hali כִּכְכּ חֲכִּח, Salomchn חֲכִּח mane חֲכִּחna כִּכְכּ Wuro ma. ⁴⁸ Nka חֲכִּחna tangan חֲכִּחna soro ta teterechn חֲכִּח ga כִּכְכּara Wuro ta daberebeta n'e yira wiin nε, ⁴⁹ ye Matigi da, ye wurok חֲכִּחna y'a fanganmakware. Lagak חֲכִּח ne y'a kandefa. Ye wee חֲכִּחna sii ka na חֲכִּחna כִּכְכּ yi Matigi ma? Ye wee piri ma חֲכִּח na te y'a makunabedo na? ⁵⁰ Y'a Wuro חֲכִּח fre pepe tetere ga ra? ⁵¹ Ki חֲכִּחna-gasma, worasigesma ka ka tra pi, ka Wuro wirik חֲכִּחna ga. Ka Wuro ta Ni dakwie sangan pepe ma, ka tala ka ka tame. ⁵² Wee Wuro ta daberebeta ka tame חֲכִּחna yanne ga? Wiinye חֲכִּחna Tele yi ta nada yira, ye יֶעֱגֶע חֲכִּחna yeε חֲכִּחna Tele yi we ka sma sra חֲכִּחna basie n'a yeε. ⁵³ Ki wiinye חֲכִּחna Wuro ta Ten gun meleke baraka חֲכִּח, ka maga חֲכִּחna na חֲכִּחna Ten we na.» ⁵⁴ Kitisre naa חֲכִּחna bereda כִּכְכּ wiin sangan ma, ye wora חֲכִּחna ba fchna fchn ye n'e yinni win Etiyeni ye na. ⁵⁵ Nka Etiyeni mane pagaa Wuro ta Ni na. A ye yinna duro wuro חֲכִּח, חֲכִּח Wuro ta yirebe za חֲכִּח Yezu na taa yi za Wuro digesoro ma ⁵⁶ חֲכִּח da: «Mε wurok חֲכִּחna do na kube yi za, חֲכִּחna חֲכִּחna taa Wuro digesoro ma.» ⁵⁷ חֲכִּחna te ye חֲכִּחna חֲכִּחna חֲכִּחna pin ye tra ma. Ye pepe חֲכִּחna yiri naa kwe a ma. ⁵⁸ Ye man'a yenyen sa ka lege kuru timi, חֲכִּח n'a dra ka כִּכְכּ wiin fa to y'a yeε. Sierekma mane y'a zoga tige yali boo bre, ye mane wiin togo wiri Sole. ⁵⁹ Ye mane Etiyeni dra n'a yeε wiin sangan ma, a חֲכִּחna Wuro mε da: «Matigi Yezu, ma ne ni ka be sra חֲכִּחna.» ⁶⁰ חֲכִּחna timi a חֲכִּחna zii yoloko חֲכִּחna חֲכִּחna חֲכִּחna da: «Matigi ka ye ta kakie giati ga.» חֲכִּחna yira we timi a ta, a חֲכִּחna siri.

8 Etiyeni ta siri mane dia wiinye kma ma, Sole nii mane ti חֲכִּחna חֲכִּחna. Wuro ta חֲכִּחna wiinye חֲכִּחna ti Zerusalem, yanne na yire ye mane bere ye ma חֲכִּחna חֲכִּחna we ma. Ychnmabe ti wiinye kma pepe חֲכִּחna, חֲכִּחna mane zanzan yaa Zude כִּכְכּ Samarigiamana חֲכִּחna fchn fanεsma dama. ² Wiinye kma חֲכִּחna kiu ka Wuro ma, חֲכִּחna חֲכִּחna mane Etiyeni na soro bii n'a sitra חֲכִּחna חֲכִּחna a ta siri na חֲכִּחna. ³ A ma Sole han, חֲכִּחna mane Wuro ta חֲכִּחna yeε חֲכִּחna. A mane ka חֲכִּחna חֲכִּחna ne nimisini ka yara foga yeyε n'e ka kaso חֲכִּחna. ⁴ Wiinye kma חֲכִּחna mane zanzan, חֲכִּחna חֲכִּחna mane yara bii pepe חֲכִּחna ne fanedia na do-

mada yira. ⁵ Bo yee Filipu mane yaa Samarikire na boo hɔn ne Krista ta da yira yeyɛ. ⁶ Zamɛ pepe mane dɔɔ Filipu domada ma bare a mane wiinye kabakoda ta, sma man'e da kɔɔ n'e za mɛ. ⁷ Ziniyaga na yaan ye mane ti wiinye kma hɔn, ye mane sa ye hɔn ne sɔngɔ fɔɔna. Muruku na yaan ye kɔ bagaparesma na yaan ye mane kɛnɛ mɛ. ⁸ Nihɔndiaro na yire yi mane ti wɔn-na kuru we hɔn. ⁹ Sɔɔn boo mane ti wɔnna kuru we hɔn, ye n'a togo wiri Simɔn. Awe sɔɔn we mane ginamoritɛ ne Samarikma pepe kabakoya. A man'a yira n'a dɔɔ da yi sɔngwaga. ¹⁰ Sma pepe mane kɔɔ a ta, sɔɔn dɛgɛ sɔɔn na ga. Sma mane kwa, ye bo sɔɔn be Wuro ta Sebe na te ye wiin wiri hɔn da yire yi. ¹¹ A ta te sɔɔn mane sma kabakoya kɔ y'a fianda n'a bii fɔn siɛ dɛrɛ ma da hɔn, hɔn tɛ sma sɔɔn mane kɔɔ a ta yee. ¹² Nka Filipu wiin sɔɔn mane Wuro ta kolo na da yira ye ma kɔ Yezu Krista togo, ye mane wɔɔn hɔn ma, hɔn n'e batize sini kɔ yàra. ¹³ Wɔɔnmabe mane kɔ awe Simɔn yɛrɛ hɔn mɛ, a sɔɔn batize ne dɔɔ Filipu ma suu. Wiinye kabakoda kɔ wiinye da sɔɔn mane tɛ, a n'e za, awe yɛrɛ sɔɔn man'e bere ne kaba. ¹⁴ Wiinye fanɛsma sɔɔn mane ti Zeruzalɛmu, wɔɔn naa sɔɔn ye da Samarikma dian Wuro domada hɔn, ye sɔɔn Piyɛrɛ kɔ Zan fanɛ yeyɛ. ¹⁵ Wɔɔn wɔɔn yaa wiri, hɔn Wuro mɛ ye ma wiin fa to ye Wuro ta Ni gun. ¹⁶ Tian na, Wuro ta Ni mane zii ye na sɔɔn sii ma dɛn ga. Ye mane batize Matigi Yezu togo na yee dama. ¹⁷ Wɔɔn tɛ Piyɛrɛ kɔ Zan sɔɔn man'e sra dɛ ye ma, ye ne Wuro ta Ni gun. ¹⁸ Nka Simɔn naa n'a za da Wuro ta Ni gun fanɛsma ta sra dɛ sɔɔn baraka hɔn, a sɔɔn gwana na do sɔɔn ye ma ¹⁹ hɔn da: «Ka wɔɔnna sebe we pere ne ma mɛ wiin fa to ma sɔɔn ne sra dɛ wiinye kma ma, ye na kma sbɛ Wuro ta Ni gun mɛ.» ²⁰ Nka Piyɛrɛ sɔɔn d'a ma: «Wuro wiin kien ta zana, be a giati da be sbɛ ne wɔɔn tɛrɛ ra? Yaa be wa bɛɛ kɔ bia gwana. ²¹ Wiin fa sɔɔn tɛ bɛɛ, be nii na yi ti ye hɔn ga bare bia gi-atɛ tele Wuro yinna hɔn ga. ²² Ninaban bia zugoyagafa ye na hɔn Matigi mɛ. Be ma farasi ga, wiin giatɛ we sɔɔn ti be kɔɔ hɔn, a na yafa be ma a na. ²³ M'a za da giatɛ na yagayaga yi ti be hɔn. Be tɛ dayaga ta tere na.» ²⁴ Wɔɔn tɛ Simɔn sɔɔn da: «Ki yɛrɛ Matigi mɛ ne ma wiin fa to ka wiinye da pepe yira, ye na foyi ka ne gun ga.» ²⁵ Piyɛrɛ kɔ Zan naa y'a siɛrɛbe ta n'a wɛ, hɔn Matigi domada yira, hɔn ye bere yaa Zeruzalɛmukuru hɔn. Ye mane fanɛdia yira Samarikire na yaan ye hɔn. ²⁶ Matigi ta mɛlɛkɛ mane da Filipu ma: «Tuma yaa saan hɔn piri ma na sogo ma, wiin sogo sɔɔn tuma Zeruzalɛmu ne yaa Gaza, sɔɔn dɔɔ a ma ga.» ²⁷ Filipu sɔɔn tuma sale yaa. Bo Etiyopikma ta fanganmaya ta dayinnahɔnwɛta boo wiin sɔɔn mane ti a ta natoroda wɔɔn na, mane yaa yazarayado hɔn Zeruzalɛmu. ²⁸ A mane tuma wɛɛn ne bere ne naa ye brɛ. A mane tangan y'a wotoro hɔn ne Wuro ta daberebeta Izayi ta sebe kala. ²⁹ Wuro ta Ni sɔɔn da Filipu ma: «Be dɔɔ bo wotoro be na o.» ³⁰ Filipu sɔɔn hɔn ye dɔɔ hɔn kɔɔ Etiyopisɔɔn we ta a ne Wuro ta

daberebeta Izayi ta sebe kala. A sɔɔn d'a ma: «Be wiinye sebe kɔ kala, be ye kɔɔ kɔɔ tian na ra?» ³¹ Sɔɔn we sɔɔn d'a ma: «Sɔɔn ma n'e yira ne ma ga, nɛ na ma na tɛ hɔn n'e kɔɔ kɔɔ?» A sɔɔn da Filipu ma, y'a ba naa tangan ye kiego ma. ³² A mane wiin wɛɛn kala sebe kɔ na, bo wɔɔn: Y'a foga wɔɔkara ye yaa kɔ wiin gwa yɛdo hɔn, wɔɔkara wiin gwana sɔɔn kɔɔ mane fa yira ye wian na senta ma ga. ³³ A ta yɛrɛmazibe baraka hɔn a tian gun ga. Kɔ te sɔɔn na n'a timikma ta da yira? Bare y'a nii wa diniyan hɔn kma hɔn. ³⁴ Wɔɔn timi sɔngwaga we sɔɔn Filipu toga da: «Ma be mɛ, yira ne ma. Kɔ te na Wuro ta daberebeta da? Awe yɛrɛ ra, taa sɔɔnza na a da?» ³⁵ Filipu sɔɔn n'a bii wɔɔnna sebe kɔ ma hɔn Yezu ta da na fanɛdia yira a ma. ³⁶ Bo ye mane ti y'a yuru hɔn, hɔn yaa wiri zu boo brɛ, sɔngwaga we sɔɔn da: «Bo zu, wɔɔnna sɔɔn sbɛ ne sɔɔn ne ma ma ka batize ga?» [³⁷ Filipu sɔɔn d'a ma: «Yɔɔnmabe sɔɔn kɔ be hɔn, ye sbɛ ne tɛ.» Etiyopisɔɔn we sɔɔn d'a ma: «Ma sɔɔn da tian na Yezu Krista sɔɔn Wuro hɔn.»] ³⁸ A sɔɔn da, ye ye wotoro we tabɛ. Ye pepe sma pla sɔɔn kwe zii zu hɔn, awe sɔngwaga we kɔ Filipu. Filipu sɔɔn n'a batize. ³⁹ Bo ye na sa zu hɔn, Matigi ta Ni sɔɔn bii yaa kɔ Filipu, sɔngwaga we m'a za titiri ga nka a mane y'a sogo sere yaa nihɔndiaro hɔn. ⁴⁰ A ma Filipu han, hɔn mane ti Azɔtekuru hɔn. A mane dɔɔ wiinye kire pepe hɔn hɔn yaa wiri Sezare, a mane fanɛdia yira yeyɛ.

9 Sɔle ta tɛ sɔɔn mane Matigi ta kalanɔmanɛ sɔɔn kia yanne na n'e yɛɛ sangan pepe ma. ² Wɔɔn tɛ a sɔɔn mane bii yaa salakawɛnɔ gun, y'a sebe ta n'e pere ye ma Damasekuru hɔn Kalakɔan ye na wiin fa to a sɔɔn m'a yaa Matigi ta sogomakma na sɔɔn za yeyɛ, ye tɛ yara wɛlɛ sini yo, a m'a n'e foga n'e pɛrɛ kɔ sɔɔn hɔn naa kɔ kɔɔ Zeruzalɛmukuru hɔn. ³ Bo a mane ti y'a sogo ma hɔn yaa vetra Damasekuru na wiin sangan ma, ye da ye kɔɔ kɔɔ kɔɔ tuma wuro hɔn hɔn zii n'a kori. ⁴ Sɔle sɔɔn bɛrɛ. A mane bɛrɛkɔn boo sɔɔn, hɔn n'a wiri ne kwa a ma: «Sɔle, Sɔle, wɔɔnna be ne yanne?» ⁵ Sɔle sɔɔn n'a toga da: «A bi kɔ te kɔ Matigi?» Bɛrɛkɔn we sɔɔn d'a ma: «A mɛ Yezu, be ti ne wiin yanne. ⁶ Nka tuma kɔ kuru kɔɔ hɔn. Be daga wiin fa ta, ye na hɔn yira be ma.» ⁷ Sɔle yakwɛrɛ mane taa sɔɔn, mane sbɛ ne bere ga. Ye mane bɛrɛkɔn we sɔɔn nka ye mane sɔɔn sii za ga. ⁸ Sɔle naa tuma, a yinna ne kibɛ yee nka a mane sege ne zɛ ga. Ye n'a soro foga hɔn suru yaa kɔ lege Damasekuru hɔn. ⁹ A sɔɔn yin saa ta mane sege ne zɛ ga, mane sɔɔn ga, mane mɛnɛ mɛ ga. ¹⁰ Kalanɔn boo mane ti Damasekuru hɔn, ye n'a togo wiri Ananiyase. Matigi sɔɔn ye kɔɔ hɔn ma sɔɔnyangan hɔn, hɔn d'a ma: «Ananiyase.» A sɔɔn da: «Bo ne nɛmɛ Matigi, ma ti bɛɛ.» ¹¹ Matigi sɔɔn d'a ma: «Tuma sale yaa wisogo hɔn yoo, ye wiin wiri wisogo na Tele yi. Be yaa kɔ Zuda brɛ hɔn toga Tarasesɔɔn Sɔletogote boo na. A ti yeyɛ ne Wuro mɛ. ¹² A mane sɔɔn boo za sɔɔnyangan hɔn, ye wiin togo wiri Ananiyase, hɔn sɔɔn naa kɔ a brɛ hɔn ye sra dɛ a ma

wiin fa to a sege zε.»¹³ Ananiyase ኦክ d'a ma: «Matigi, bo ኦክ be wiinye yanne dε bia kma ma Zeruzalemukuru ኦክ, sma na yaan ye ኦክ ኦክ yira mε ma.»¹⁴ Sebe ti a ta bεε mε, salakawεvεn sebe pere a ma y'a yaa be togo na wirisma pepe foga n'e pεrε kε ኦክ zε.»¹⁵ Nka Matigi ኦክ da Ananiyase ma: «Yaa bare m'awe ኦክ we dεge n'a ta ne togo na yirata na sisma ma wiinye ኦክ ne ኦክ ga kε fanganmε kε Isirayelenkmanε ma.»¹⁶ A daga wiinye yanne pepe ta mε togo ye na, mε yεrε na wεክwεክ a ma.»¹⁷ Wεክ tε Ananiyase ኦክ tuma yaa wεክwεክ we ኦክ ኦክ yaa ye sra dε Sōle ma ኦክ d'a ma: «Ne na plalo Sōle, be na tisangan ma sogo ma, Matigi Yezu wiin ኦክ man'e yεrε ኦክ be ma, ኦክ ኦክ ne fanε be ta wiin fa to ma naa ne sra dε be ma, be sbε bere sege ኦክ zε, ኦክ paga Wuro ta Ni na.»¹⁸ Wεክwεክ ኦክ tala ኦክ frε ኦክ ኦክ sa a yinna ኦክ wεክwεክ koba ኦክ bere, a yinna ኦክ kini, a ne sege ne zε. A ኦክ tuma batize.¹⁹ A naa ኦክ wiin sangan ma, fangan ኦክ ye bere kε a ኦክ. Wiinye kalankmanε ኦክ mane ti Damasekuru ኦክ, Sōle mane yin damanε ta kε ኦክ. ²⁰ Wεክwεክ sangan yεrε ma a dutige ne Yezu da yira Kalakwεክ ኦክ, y'a Wuro ኦክ. ²¹ Wiinye kma pepe ኦክ man'a domada ኦክ, wεክwεክ mane kaba ne kwa: «Wiin ኦክ we ኦክ mane Yezu togo na wirisma yanne Zeruzalemu, a bo ga ra? A na bεε mε wiin fa to a ye foga ኦክ yaa n'e ka salakawεvεn sra ኦክ ga ra?»²² Nka Sōle mane Wuro domada yira sangan pepe ma kε sebe. Wiinye Ziwiifu ኦክ ti Damasekuru ኦክ, a man'a ኦክ ye ma ኦክ da, ye Yezu ኦክ Wuro ta Dεgεwεta. Yew kε ma da bo y'a yirafa a ma ga.²³ Sangan naa dεrε ኦክ timi, wεክwεክ Ziwiifu kε ኦክ ye do kwe wiin fa to y'a yεε.²⁴ Nka Sōle naa n'e ta du ኦክ. Bare ye mane wisoga pepe ኦክ sin kwe wuru ma wiin fa to y'a gun n'a yεε.²⁵ Bo boo ኦክ ma wuru ኦክ, a ta kalankmanε ኦክ n'a ka kungo boo ኦክ, n'a zibe kwala timi.²⁶ Sōle yaa wiri Zeruzalemu wiin sangan ma, ኦክ ne tεክክ kia wiin fa to a sbε kwe kε kalankmanε kε. Nka wεክwεክ pepe mane kwan a na. Ye mane ኦክ da ኦክ-mabe kε a ኦክ tian na ga.²⁷ Wεክ tε Baranabase n'a foga yaa kε lege fanεsma kε brε. Sōle Matigi za wiin ne sogo ma, Matigi bere a ta wiin nε, Baranabase ኦክ wεክwεክ pepe yira ye ma. Sōle mane Yezu ta da yira wiin ne Damasekuru ኦክ kε worasigi, a ኦክ pepe ኦክ yira ye ma mε.²⁸ Wεክwεክ sangan ma Sōle kε kε kalankmanε kε Zeruzalemu ne yara kε ኦክ ne Matigi togo yira sma ma kε worasigi.²⁹ Wiinye Ziwiifu ኦክ Girekida bere, a mane dakwε kε wεክwεክ. Nka wεክwεክ man'a kia yεε na.³⁰ Plala kε na ኦክ ኦክ ኦክ wiin sangan ma, ኦክ yaa kε lege Sezarekuru ኦክ, ኦክ n'a to a ኦክ yaa Tarase.³¹ Wuro ta kεnkma mane ti siara ኦክ Zude kε Galile kε Samarigiamana pepe ኦክ, ye ta ኦክ-mabe ne yire ne yaa, ye ne kiu ka Matigi ma ne yaan ne yaa suu Wuro ta Ni baraka ኦክ mε.³² Piyere mane yaa bii pepe ኦክ. Boo ኦክ ma, a ኦክ yaa Wuro ta kma brε wiinye ኦክ ti Lidakuru ኦክ.³³ A yaa ኦክ boo za yeyε, ye n'a togo wiri

Ene. Wεክ mane sian bo ኦክ kε koroskε. A mane muruku.³⁴ Piyere ኦክ d'a ma: «Ene, Yezu Krista be kεrε. Tuma bia sianfa bii.» Wεክwεክ ኦክ a ኦክ tuma.³⁵ Lidakma kε Sarεnkma pepe ኦክ za ኦክ dian Matigi ma.³⁶ Ya boo mane ti Zopekuru ኦክ ne kalan, ye n'a togo wiri Tabita. Girekida ኦክ ye da Dεrεkasi, ኦክ wεክwεክ wεክwεክ. A mane dafεre na yaan ye ta ne durukma diema sangan pepe ma.³⁷ Bo wεክwεክ yin plala kε ma, a mane bere ne pare ኦክ naa siri. Ye n'a na soro min ኦክ n'a sianbe zangan ኦክ.³⁸ Lida kε Zope yεrε dεrε ga. Kalanmanε naa ኦክ ye da Piyere ti Lida, ye ኦክ sma pla fanε, ye ye yaa n'a wiri a sale naa.³⁹ Wεክwεክ ኦክ Piyere ኦክ tuma kwe kε ኦክ. Piyere yaa wiri wiin sangan ma, ye n'a babe zangan we ኦክ. Yεfuroyara pepe mane ti yeyε ne ኦክ. Dεrεkasi na tisangan ma ni na a mane wiinye forokia kε wiinye zoga kwaro, ye ne wεክwεክ kε Piyere ma.⁴⁰ Piyere ኦክ sma pepe sbε sire ኦክ zii yoloko ኦክ Wuro mε. Wεክ timi a ye bere soro we brε piri ma ኦክ da: «Tabita tuma.» A ኦክ ye yinna kεba. A naa Piyere za, ኦክ tuma tangan.⁴¹ Piyere ኦክ ye soro ኦክ a ma n'a tumabe. Wεክ timi a ኦክ yεfuroyara kε pepe kε Wuro ta kma kε wiri ኦክ n'a ኦክ ye ma.⁴² Zopekma pepe naa wεክwεክ da kε ኦክ, ye na yaan ye ኦክ ኦክ Matigi ma.⁴³ Piyere mane sangan dεrε Zopekuru ኦክ Simεntogote boo brε wiin ኦክ mane komawureta.

10 ኦክ boo mane ti Sezarekuru ኦክ, ye n'a togo wiri Kεrenye. Ye mane wiin ኦክ dasikuru togo wiri da Itali, a mane ኦክ na zengente.² A ta tε ኦክ mane Wuro yirebe ne kiu k'a ma kε y'a kεnkma pepe, wεክ ኦክ tε a ኦክ mane Ziwiifu na durukma na yaan ye diema ne Wuro mε sangan pepe ma mε.³ Boo ኦክ ma limasin ma, a mane Wuro ta meleke boo za, a ኦክ naa kε a brε ኦክ n'a wiri ኦክ da: «Kεrenye!»⁴ A ኦክ ye yinna бага meleke we ኦክ n'a sege, kuun ኦክ n'a foga, a ኦክ da: «Wεክwεክ tε Matigi?» Meleke we ኦክ d'a ma: «Bia mε kε bia dafεrete tε kakiritugoda na Wuro ta.»⁵ Sma fanε Zopekuru ኦክ basie, Simεntogote boo ti yeyε, ye n'a togo wiri da Piyere mε. Ye yaa n'a wiri a naa.⁶ A vε komatεrεta boo brε, ye wεክ wiri Simε mε. A ta ኦክ ti yengenzu do ma.»⁷ Wiin meleke we ኦክ mane bere a ta, ኦክ naa sa we wiin sangan ma, Kεrenye ኦክ y'a kma na boo fanε kε y'a kεnkasi na boo wiin ኦክ mane Wuro yirebe mε ne ti a soro ma n'a bii ኦክ sangan dεrε ma da ኦክ.⁸ Ye mane daga wiinye da pepe ኦክ ኦክ n'e kini, a mane wεክwεክ yira ye ma ኦክ n'e fanε Zopekuru ኦክ.⁹ Ye na winnisin sma kε mane ti sogo ma yε, ኦክ vetra kuru we na, Piyere ኦክ ba wuromε na zen ma sin ኦክ.¹⁰ Nka wu naa n'a foga, a ne kia ኦክ. Ye mane ti zεfrεtε ኦክ a ma, ye da ye ኦክ, a ኦክ fa boo za.¹¹ A mane wurokε za, a ne kibε, fagwaga boo ኦክ sa yeyε ne zii. A mane wεክwεክ zogo na yire yi, frε ne ti a dεnkma naa na, a ne zii wεክwεክ a na naa tige kε ma.¹² Kannaafre sii pepe kε wiinye ኦክ vololo kε wiinye ኦክ tire, wεክwεክ ኦክ mane ti a ኦክ.¹³ Berekε boo mane da

Piyere ma: «Tuma Piyere, be boo yεε n'a noma.»¹⁴ Nka Piyere nka da: «Awo Matigi, wiin fa nka yanganmu mane daga neme na ga, ma nka noma n'a za ga.»¹⁵ Bere nka we man'e bere d'a ma ye me: «Wuro wiin fa kinibe, nka na bi da nka yanganmu?»¹⁶ Yee ye mane te nka yaa wiri kanyinna saa. Nka timi fa we nka ye bere ba wuro nka ye.¹⁷ Piyere mane ti ne nka zefre ka nka giati, ma da bo ye na kayan ga, ye da ye nka Kreneye ta fanesma ka nka togatoga Sim nka bre na soo nka naa wiri kuledo ma.¹⁸ Ye mane toga, ye ye wiin Sim nka we wiri nka da Piyere, ye beε a ve ra?¹⁹ Nka da ye te Piyere mane ti ne y'a zefre ka ta da nka giati ye. Nka Wuro ta Ni nka d'a ma: «Bo sma pla nka ti ne be kia.»²⁰ Tuma zii yaa ka nka basiε be ye o, ka sigi ga bare me nka n'e fanε.»²¹ Piyere nka zii yaa sma ka gun nka da ye ma: «Ka wiin te kia, a me. Ye dia ra?»²² Ye nka da: «Sondasi ta zengente Kreneye wiin nka santele ne kiu ka Wuro ma, Ziwiwu pepe n'a togafara yira, nka ma Wuro ta meleke boo ye yere nka nka d'a daga be wiri be naa ye bre, a nka be ta.»²³ Piyere nka n'e kabe, ye nka sian yeye. Ye na winnisin yere, Piyere nka tuma kwe ka ye na plala nka wiinye nka mane Zopekma nka yaa ka sma ka.²⁴ Ye yak na winnisin ye mane yaa wiri Sezarekuru nka. Kreneye wiin nka man'e yere, nka mane fanε y'a kma ta ka ye mare na siebesiebe ye ta.²⁵ Piyere naa wiri wiin sangan ma, Kreneye nka n'a ten nka zii yoloko a wee nka n'a yirebe.²⁶ Nka Piyere n'a foga n'a tumabe nka d'a ma: «Tuma. Me yere nka me yo.»²⁷ Ye mane barote ne ka. Piyere naa yaa sma za yaan,²⁸ nka da: «Ka yere nka da Ziwiwu daga kwe ka siza wele nka ka a ta nka nka ga. Nka Wuro n'a nka me ma, ye ma ka nka sii sege d'a yanganmu ga.»²⁹ Bo nka te be nka fanε ne ta, ma nka naa ma dakwie ga. Nka basiε, be fanε ne ta wiin nka na, nka yira ne ma.»³⁰ Kreneye nka da: «Ye yin saa wa sma, bo wagati be neme ma ye limasin ma, ma mane ti wurome nka n'a nka nka, nka da ma nka, zogawakawakate boo nka bare naa taa ne zin³¹ nka da ne ma, ye Wuro dian n'a me na Kreneye, n'a dafre ne ti a kakiri nka me.»³² Ye ma nka fanε Zope Sim nka ta, ye wiin wiri Piyere, a naa beε ne bre. Y'a ve komatetereta Sim nka bre yengenzu do ma.³³ Nka te ma nka fanε da ye yaa be wiri nka nka nka ye, be nka bere dian naa ke bre me. Awale bo ke neme, Matigi kia be wiin fa yira ke ma, ke nka be ta.»³⁴ Nka te Piyere nka bereda bii nka da: «Tian na ma nka da Wuro nka dεge nka na ga.»³⁵ Ma nka da wiin te pepe nka te wiin sii pepe nka ne kiu ka a ma ne telebe ta, nka te da nka dia a ma.³⁶ Isirayelenkmane ye na a y'a fanε pere. Nka siara na fanedia Yezu Krista baraka nka wiin nka sma pepe ta Matigi.³⁷ Ka ye nka nka nka da yewo da ka mane zanzan Zudegiamana pepe nka. A y'a da dubi Galilegiamana nka Zan ta batize na pile nka we timi ma.³⁸ Awe Nazaretisn Yezu we, Wuro mane y'a Ni ka y'a sebe pere a ma wiin ne, ka nka noma nka. A

mane nka bii pepe nka ne dafre ta. Sitane mane wiinye kma pepe parebe n'e yanne, a mane nka nka kenεbe bare Wuro mane ti ka lege.³⁹ A wiin fa pepe ta Ziwiwu ta giamana nka ka Zeruzalemukuru nka, me nka siere. Y'a kwangwaga ka ma n'a yeε.⁴⁰ Nka yin saaro nka ma, Wuro n'a winni nka d'a ye yere nka.⁴¹ Nka a ye yere nka sma pepe ma ga, nka sierekma ma Wuro mane pia wiinye dεge. Nka me wiinye kma nka nka nka me nka lege a winni we timi ma nka sa sara ka.⁴² A fanε yira me ma, ye me ye puru nka n'e na sierebe ta. Awe Wuro nka dεge n'a ta nima ka sara na kitita na.⁴³ Wuro ta daberebere pepe wiin te we siere n'a da yira ne kwa, ye wiin te pepe nka nka a ma y'a togo baraka nka, nka te na y'a kakie pepe na yafa gun, a awe.»⁴⁴ Piyere mane ti nka bereda nka ye, Wuro ta Ni nka zii sma ka pepe ma wiinye nka mane nka a ta.⁴⁵ Yonmabe ti wiinye Ziwiwu nka ye ne yaro, wiinye ka nka mane naa ka Piyere, nka nka mane kaba nka bare Wuro ta Ni mane zii size ma me.⁴⁶ Ye mane sma ka bere nka sidaze nka, ye ne Wuro ta kabakoda yira. Nka te Piyere nka ye bere bereda bii ye nka da:⁴⁷ «Wiinye kma be nka Wuro ta Ni gun nka ke, nka sbε ne maga ye ta batize na ka zio ra?»⁴⁸ A nka sogo pere nka da, ye y'e batize Yezu Krista togo na. Nka timi ye n'a me y'a yin damane ta ye bre.

11 Fanεma ka nka plala wiinye nka ti Zudegiamana nka mane naa nka ye da sisma dian Wuro domada ma me.² Piyere naa bere yaa Zeruzalemu wiin sangan ma, nka mabe ti wiinye Ziwiwu nka, nka nka dakwiero gun ka lege.³ Ye mane d'a ma: «Be mane yaa yarobareyasma bre nka kwe nka nka.»⁴ Nka te Piyere nka da ka bii nka ye du ma n'e pepe yira ye ma tala tala nka yaa n'e we. A mane da ye ma:⁵ «Me mane ti Zopekuru nka ne Wuro me, nka nka nka doreda ka za. Fasi boo mane sa wuro nka ne zii nka zogo na yire yi, kiege naa ne ti a na. A mane zii nka naa wiri me na kayan na.»⁶ Ma mane ne yinna бага a nka n'a sege nka diniyan nka kannaafre za a nka ka kobafre wiinye nka vololo ka wiinye nka tire.⁷ Nka timi ma nka nka boo nka wiin nka mane da, ye tuma Piyere, be ye yeε nka n'e noma.⁸ Nka te me nka da, da awo Matigi. Da bare ne nka ma da nka, wiin fa nka yanganmu, mane daga neme na ga, nka ka ze ne do nka ga.⁹ Bere nka we man'e to wuro nka nka da ye me, ye Wuro da wiin fa nka na kani yi, ye me ka da nka fa na nka yi ga.¹⁰ Nka mane te nka kanyinna saa na, nka timi ye pepe nka ye bere ba wuro nka ye.¹¹ Bo nka nka tala nka ye, me mane ti wiin weεn sma saa nka nka naa taa nka kuledo ma. Ye mane tuma Sezare, ye n'e fanε me ta.¹² Wuro ta Ni nka da, ye ma yaa ka nka ka sigi ga. Nka plala sma konala be na ka nka ti, nka nka yaa ne yee. Ke mane yaa ka nka we bre.¹³ Meleke mane naa ka a bre wiin ne nka wiin fa yira a ma, a mane nka yira ke ma nka da, y'a da, ye ye nka fanε Zopekuru nka a yaa Simontogote boo wiri, ye wiin wiri me nka da Piyere.¹⁴ Ye wiinye da nka na

te awe ka y'a kma pepe kisi, y'a na wɔnwɔ yira a ma. ¹⁵ Me bere da bii wiin sangan ma suu, Wuro ta Ni ka dutige ne zii ye ma wakara a mane te wiin ne ke ma dubisangan ma. ¹⁶ Wɔn te me kakiri ka tugo ka Matigi domada, a mane wiinye yira ka da, ye Zan mane sma batize zu ka nka ki na n'e batize ka Wuro ta Ni ka. ¹⁷ Yew sma ka Matigi Yezu Krista ma, Wuro ka y'a kien ta ye ma wakara a ye ta ke ma wiin ne, me mane sbe ne ka Wuro ma ka d'a ka ye ta ga ra?» ¹⁸ Wɔnna domada ka ta yira na, ye na masma wora ka kuna, ye ne baraka yira Wuro ma ne kwa: «Wiin zugokatra ka ni ka, Wuro ka pere sisma ma me.» ¹⁹ Etiyeni ye me timi ma, wiinye yanne ka mane de sma ma, wɔnwɔ man'e zanzanbe. Ye na ka mane yaa Fenisigiamana ka, ka yaa Sipregiamana ka, ka yaa Antiyosekuru ka. Ziwiwu dama ma ye mane Wuro domada yira. ²⁰ Hali ka wɔn, ye na ka wiinye ka mane Siprekma ka wiinye ka mane Sirenekma, wɔnwɔ yaa wiri Antiyose suu, ne Matigi Yezu ta fanedia yira Girekisi ma. ²¹ Matigi man'e diema ka, wɔn te sma na yaan ye ka man'e zin bere Matigi ma, yankmabe ka ye ka. ²² Wɔnna da ka na bere da mane wiri Wuro ta kankma ma wiinye ka ti Zeruzalemu, ye ka Baranabase dege n'a yabe yeye. ²³ A naa yaa wiri yeye ka Wuro ta tɛda za wiin sangan ma, ka nihondia ka n'a yira n'a ka ye ma, ye ye y'a giate pepe bere Matigi ma. ²⁴ Baranabase mane ka na tele yi ne pagaa Wuro ta Ni na, yankmabe ne ti a ka. Ye te yee, sma na yaan ye man'e zin bere Matigi ma. ²⁵ Wɔn te Baranabase ka yaa Tarasekuru ka ka Sɔle kia na. ²⁶ A yaa n'a za, ka naa ka lege Antiyose. Ye mane ka tala pepe ta yeye ne kwe ne baratɛ ka Wuro ta kankma ne sma na yaan ye kala. Wiin Kiretiyentogo ka de kalanmane ma, ye n'e wiri ka lege, Antiyosekuru ka ka pia dutige. ²⁷ Wɔnna sangan ma Wuro ta daberebere ka mane tuma Zeruzalemu ka yaa Antiyose. ²⁸ Ye na kanala, ye mane wiin togo wiri Agabuse, wɔn man'a yira n'a ka Wuro ta Ni baraka ka ka da, ye wu na yire yi na fige diniyan pepe ka. Tian na, Kulode ta sin ka, wɔnna wu we mane naa bere. ²⁹ Wɔn te kalanmane ka mane been ye na ye neme ka ka da kere ye na y'a fre na ka kwekwe wiin ti ka ka y'a sbe, ye n'e fane ye na plala ma wiinye ka ti Zudegiamana ka. ³⁰ Ye n'e ta yee. Ye mane fre ka pere Baranabase ka Sɔle ma ka da ye yaa n'e pere kanmlala ma.

12 Wɔnna sangan we ma fanganma Herode man'a giati ka da ye daga Wuro ta kankma na ka yanne. ² A mane Zan na plalo Zake ye ka kunkwinitaba. ³ A naa ka za da ka dia Ziwiwu ma, a ka te ye ka Piyere foga me. Wɔn mane te Kwindiekiebareyaburo na feti ka ma. ⁴ A mane te ye ka Piyere foga n'a ka kaso ka ka kankdasikuru naa na sma naa naa ta ye ne yere a na. A mane giati ne kwa, ye Yeregum na feti ka ka, ye ye na n'a kiti zame ka ka. ⁵ Piyere na tisangan ma kaso

ka, Wuro ta kankma mane Wuro me a ye na sangan pepe ma. ⁶ Herode mane kia Piyere kiti wiin ka ma, wɔn na sianka ma wuro ka, Piyere mane sian kankdasisma sma pla woro ka ne yin, ne pere ka kankma pla ka, ka kankdasi ne titi y'a yereda ka kasokan do ma. ⁷ Nka ka tala ka Matigi ta meleke ka naa ka kiti na yire yi ka kasokan we paga. Meleke we ka Piyere pamare n'a winni ka d'a ma: «Tuma salesale.» Zankre ka ka sele we a sra ka. ⁸ Meleke we ka ye bere d'a ma ye me: «Bia kankfa pere ka bia kanegɛ ka.» A n'e ta yee. Meleke we ka ye bere d'a ma ye me: «Bia zogwaga ka, be ka ne ma.» ⁹ Piyere ka sa ka a ma. Meleke mane wiin fa ta, Piyere mane ka ka tian na da ga nka a man'a giati ka da ye ti ne kankangan. ¹⁰ Ye mane yaa ka kankdasi na gwerekuru ma ka yaa ka kuru plalo ma ka ka yaa wiri balo na koro ma wiin ka tele kuru ka ka ma. Wɔnna koro we mane kibe ye ma ye sana. Ye naa sa yaa wiri sire wiin sangan ma, ka yaa wiri sogo tege na, meleke we ka bare yaa Piyere to. ¹¹ Wɔnna sangan ma Piyere yinna ka kiti, a ka da: «Me ka basie tian na da Matigi ka y'a meleke fane wiin fa to a naa ne den ne wa Herode sra ka ka Ziwiwu pepe ta giate na da ka.» ¹² A naa bii ka na kayan ta, ka yaa Zan sie Mari bre, ye mane wiin Zan we wiri da Mareke me. Sma na yaan ye mane ti wurome ka ka. ¹³ Piyere naa koro kwangwaga wiin sangan ma, baratedalo bo ye mane wiin wiri Orode, ka ka naa sege. ¹⁴ A Piyere bereka dege ka wiin sangan ma, ka nihondiaro ma, ma sbe koro koba ga nka ka ka ka yaa yira, ye Piyere taa kuledo ma. ¹⁵ Ye ka d'a ma, y'a kakaba ra? Nka a mane kwa, ye ye tian. Wɔn te ye ka da, ye be ma farase ga, y'a ma Piyere meleke. ¹⁶ Wɔn ka ye mane ti ye, Piyere ne taa ne koro kwangwaga. Ye naa koro koba, a ka te awe Piyere. Ye ma sbe n'e ka tian ga. ¹⁷ A ka yanme yira ye ma ye ye ka. Matigi man'a saba kaso ka wiin ne pepe, a ka ka ka yira ye ma. A ta bere da webedo ka, a ka da ye ma: «Ka yaa n'e yira Zake ka ke na plala ma.» Wɔn timi a ka sogo bii ka yaa biza ka. ¹⁸ Ka naa kie wiin sangan ma kankdasi ga ka tuma ka bare ye mane da bo Piyere yado ga. ¹⁹ Herode mane da ye yaa n'a kia. Ye ka yaa kia bana a ma. A mane da, ye ye kankdasi ka foga naa ka ka, ye toga, ka ka timi a ka da ye y'e ye. Wɔn timi a ka tuma yaa Zudegiamana ka ka naa tuma ka ka yaa Sezare ka yaa wagati ka ta ka. ²⁰ Herode woro mane ba Tirekma ka Sidankma ta ka na. Wɔnwɔ ka been ye neme ka wiin fa to ye kwe yaa a bre. Ye mane been ka awe fanganma ta kankyerevɔ Bilasetuse, ka ka timi ye ka yaa ve awe Herode ta ka d'a siara ta ye ma bare awe fanganma ta giamana ka ye man'e do na zio gun. ²¹ Ye mane been wiin ka ma, ka naa wiri, Herode ka y'a fanganmazogo ka ka yaa tanggan fanganmakware ma ne bere ye ta. ²² Zame man'a yirebe ne kwa, ye bafa ka bere, y'a ka ka. ²³ Nka ye

da ye כַּכְּ, Matigi ta μελεκε כַּכְּ n'a vuro bare a mane Wuro yirebe ga. תַּכְּתַּכְּ n'a כַּכְּמַ, a כַּכְּ siri. ²⁴ Wuro domada mane yire ne yaa suu. ²⁵ A ma Baranabase ko Sֹלֵה han, כַּכְּנַכְּ mane waro y'a bara na Zeruzale-mukuru כַּכְּ כַּכְּ ye bere, ye mane wiin Zan we togo wiri כַּכְּ da Mareke מַעַ, ye כַּכְּ כַּכְּ foga yaa כַּכְּ ye נַמַּעַ.

13 Wuro ta daberebere ko smakalasma כַּכְּ mane ti Antiyose Wuro ta kma כַּכְּ. כַּכְּנַכְּ mane Baranabase ko Simeyֹכְנֹדֻנְגֻן ko Sirenesֹכְנֹ לֻסִיֻּזֻסֻ ko Manayen כַּכְּ Sֹלֵה. Manayen כַּכְּ giamana כַּכְּנַכְּנַתֵּ Herode kwe pra כַּכְּנַכְּ tala כַּכְּ. ² Boo כַּכְּ ma, ye mane ti Matigi yirebe כַּכְּ ne sun ka, Wuro ta Ni כַּכְּ da ye ma: «Ma Baranabase ko Sֹלֵה דֵּגֵּעַ wiinye bara na, ka ye tige ne ma כַּכְּנַכְּ ye na.» ³ Bo כַּכְּ כַּכְּ תַּעַ ye naa sun ka na we wiin sangan ma, כַּכְּ Wuro מַעַ, כַּכְּ ye sra דַּעַ ye ma, כַּכְּ n'e to ye כַּכְּ yaa. ⁴ Bo Wuro ta Ni naa n'e fanַעַ yee, Baranabase ko Sֹלֵה כַּכְּ yaa Selusikuru כַּכְּ כַּכְּ yaa ko koro כַּכְּ wַעַן כַּכְּ yaa Sipre piri ma. ⁵ Ye yaa wiri Salamine wiin sangan ma, ne Wuro domada yira Ziwiifu ta Kalakֹכְנַן כַּכְּ. Zan Mareke mane ti כַּכְּ כַּכְּ n'e diema. ⁶ Ye naa zu na korido pepe כַּכְּ na we wiin sangan ma, כַּכְּ yaa wiri Pafֹסֵה, כַּכְּ ginamori boo za yeyַעַ, a n'e yerַעַ ta Wuro ta daberebeta na. A mane Ziwiifu, ye n'a togo wiri Bareyezu. ⁷ Mara we כַּכְּנַכְּנַתֵּ Serizi Pֹלֻזֻסֻ wiin כַּכְּ mane tangan yeyַעַ, a kakiri ne dia כַּכְּנַכְּ, a mane כַּכְּ ta kma na boo. כַּכְּ mane Baranabase ko Sֹלֵה wiri wiin fa to ye naa Wuro domada yira ye ma. ⁸ Awe ginamori we togo כַּכְּ mane ti Elimase Girekida כַּכְּ. A mane Baranabase ko Sֹלֵה dakwִיעַ ne kia mara כַּכְּנַכְּנַתֵּ we ta yֹכְנַמַּבֵּ yaga. ⁹ כַּכְּ תַּעַ Sֹלֵה, ye wiin wiri Pֹלֵה מַעַ, כַּכְּ כַּכְּ pagaa Wuro ta Ni na כַּכְּ ye yinna бага a כַּכְּ כַּכְּנַכְּ, ¹⁰ כַּכְּ d'a ma: «Bi wiin te be כַּכְּ paga yinnamakwִיעַ ko lamara sii pepe na, be Sitane כַּכְּ wiin כַּכְּ telebe pepe zugu. Be sbַעַ ne saa Matigi ta giatַעַ yaga na ga ra? ¹¹ Sege רַעַ, taa Matigi na be vuro. Bo be na תַּעַ fuu na כַּכְּ yaa kayan boo wagati ma. Be na ne sin za titiri ga.» כַּכְּנַכְּ כַּכְּ כַּכְּ ye, tunio כַּכְּ כַּכְּ a ma, a ne לַכְּגֵלְכְּגֵ ne yeta kia. ¹² Wiin fa כַּכְּ mane תַּעַ, mara we כַּכְּנַכְּנַתֵּ naa כַּכְּ za suu, yֹכְנַמַּבֵּ כַּכְּ כַּכְּ a כַּכְּ bare Matigi ta da na kala man'a kabakobe כַּכְּנַכְּ. ¹³ Pֹלֵה כַּכְּ ye yakwere mane כַּכְּ koro כַּכְּ Pafֹסֵהכֻכֻּ כַּכְּ, כַּכְּ yaa Perezekuru כַּכְּ Panfiligiamana כַּכְּ. Zan Mareke mane דֵּגֵּעַ ye na כַּכְּ bere yaa Zeruzalemu. ¹⁴ A ma yewֹכְנַן han, ye mane tuma Pֹרֵזֵה, כַּכְּ yaa wiri Antiyosekuru כַּכְּ Pisi digiamana כַּכְּ. Tangantun כַּכְּ ma, ye mane yaa ko Kalakֹכְנַן כַּכְּ כַּכְּ tangan. ¹⁵ Wuro ta daberebere ta Ten na sebe kala we timi ma, Kalakֹכְנַן כַּכְּנַכְּנַכְּ כַּכְּ da, ye ye yira ye ma, ye כַּכְּנַכְּ ne ti ye ta n'e yira zame ma n'e wora sigebe, ye ye sbַעַ ne כַּכְּנַכְּ bii. ¹⁶ כַּכְּ תַּעַ Pֹלֵה כַּכְּ tuma taa כַּכְּ ye soro duro כַּכְּ da: «Ki Isirayelenֹכְנַמַּנַּכְּ כַּכְּ ki wiinye kma כַּכְּ salaka wa Wuro ma a yirebe na, ka כַּכְּ ne ta. ¹⁷ Kià sii Isirayele ta Wuro כַּכְּ ke tame דֵּגֵּעַ. A sii we yanבַעַ ye na tisangan ma Ezipitigiamana כַּכְּ. כַּכְּ timi a n'a sabe yeyַעַ y'a sebe

baraka כַּכְּ, ¹⁸ כַּכְּ n'e woro kibekolo כַּכְּ כַּכְּ kiepla נַמַּעַ כַּכְּ. ¹⁹ כַּכְּ timi, a naa sii kopra togo migebe n'e wa Kanangiamana כַּכְּ, n'e ta bii כַּכְּ pere ke tame כַּכְּ wa ma כַּכְּ na. ²⁰ כַּכְּנַכְּ da כַּכְּ pepe mane תַּעַ כַּכְּ כַּכְּנַכְּ ne kieplafun (450) נַמַּעַ כַּכְּ. כַּכְּ timi a כַּכְּ diemasma pere ye ma כַּכְּ naa wiri Wuro ta daberebeta Samiyele ma. ²¹ כַּכְּ timi ye mane fanganma kia Wuro ta, a כַּכְּ Kisi כַּכְּ Sayule pere ye ma כַּכְּ sa Benzame dumakma כַּכְּ, כַּכְּ כַּכְּ tangan ye כַּכְּנַכְּ na כַּכְּ kiepla כַּכְּ. ²² Wuro da ye Sayule dra, כַּכְּ Davidi ta fanganma na ye ma. כַּכְּ ma a mane bo sierebe be ta כַּכְּ da, ye ye Zese כַּכְּ Davidi za wiin da כַּכְּ dia ye ma. Y'awe כַּכְּ na ye dungo na da pepe ta. ²³ Awe Davidi timikma כַּכְּ Wuro Yezu sabe, wiin כַּכְּ Isirayele si na kisita כַּכְּkara a man'e na do כַּכְּ wiin נַעַ. ²⁴ Sane Yezu da ye na, Zan mane zugokatra na batize da yira wiin fa to Isirayelenֹכְנַמַּנַּכְּ pepe sbַעַ ye zugo katra. ²⁵ Sane Zan da ye waro y'a bara na, a mane sma toga ne kwa, ye k'a giatַעַ ma ye מַעַ כַּכְּ? Y'a yi ga. Ye nka כַּכְּ tiye ne naa yi timi, ye yi yerַעַ דֵּגֵּעַ a ta kanַעַ firi כַּכְּ. ²⁶ Kià kma, ka תַּעַ Abrahamu ta sii כַּכְּ kma na boo yo, wele ka na כַּכְּ wiinye כַּכְּ kiu ka Wuro ma yo, ke pepe ma כַּכְּ kisi na domada be fanַעַ. ²⁷ Zeruzalemukma ko y'a zengenma mane Yezu דֵּגֵּעַ כַּכְּ ga. Ye Wuro ta daberebere ta sebe wiinye kala Tangantun o Tangantun, y'a zarake כַּכְּ כַּכְּ do paga. ²⁸ Ye yerַעַ mane yagada sii za a zene כַּכְּ ga, כַּכְּ n'a kia Pilate ta yee ye, y'a ye. ²⁹ Wiinye da pepe כַּכְּ mane sebe a ta da na, ye naa כַּכְּ do paga n'e we wiin sangan ma, כַּכְּ n'a zibe n'a wa כַּכְּ ma כַּכְּ yaa n'a tige bona boo כַּכְּ. ³⁰ Nka Wuro n'a winni n'a sabe sara כַּכְּ. ³¹ Wiinye kma כַּכְּ mane tuma Galilegiamana כַּכְּ, כַּכְּ kwe ko lege כַּכְּ yaa Zeruzalemu, wiinye kma כַּכְּ n'a siere zame כַּכְּ basִיעַ, a man'e yerַעַ כַּכְּ כַּכְּ ma yin damane כַּכְּ. ³² A ma mַעַ han, wiin dos כַּכְּ תַּעַ ke tame ma, mַעַ כַּכְּ fanedia כַּכְּ yira מַעַ. ³³ Wuro Yezu winni n'a sabe sara כַּכְּ wiin sangan ma, a כַּכְּ do כַּכְּ we ta n'a do paga mַעַ ma wiinye כַּכְּ n'e כַּכְּ manַעַ כַּכְּ ye sebe wiin נַעַ Wuroyirebeturo na plala na sebe כַּכְּ כַּכְּ da, ye be ne כַּכְּ be כַּכְּ sma. ³⁴ כַּכְּ da, ye Wuro n'a winni n'a sabe sara כַּכְּ, a mane na vra abada ga, כַּכְּ a mane כַּכְּ yira n'a כַּכְּ כַּכְּ da, ye ma na duba na yֹכְנַמַּבֵּ ye pere ka ma, ma wiinye duba na do כַּכְּ Davidi ma. ³⁵ Bo כַּכְּ כַּכְּ תַּעַ a כַּכְּ n'a yira n'a כַּכְּ boo piri ma ye מַעַ כַּכְּ da, ye be daga be yi to a vra ga. ³⁶ Kamasֹכְנַן Davidi ta sin כַּכְּ, a mane bara ta Wuro ma a dungo na. A naa siri, ye n'a sitra כַּכְּ a tame, a כַּכְּ vra. ³⁷ Nka Wuro wiin te winni, כַּכְּנַכְּנַתֵּ te vra ga yo. ³⁸ כַּכְּ ye na kià kma ka daga כַּכְּ da kakִיעַ na yafa wiin כַּכְּ yira ne wiri ka ma awe baraka כַּכְּ, ka כַּכְּ gun. Ka mane wiin telebe we gun Moyizi ta Ten כַּכְּ ga, ³⁹ awe baraka כַּכְּ ka כַּכְּ pere כַּכְּ sii pepe ma yֹכְנַמַּבֵּ ti wiin כַּכְּ. ⁴⁰ כַּכְּ ye na, ka ka yerַעַ כַּכְּ wiin fa to Wuro ta daberebere wiin fa yira, כַּכְּ ka na תַּעַ ka na ga. Ye mane da, ⁴¹ ye ka yanne na sma sege מַעַ ma רַעַ, ka תַּעַ

kuun ka foga ka mige. Bare ga ma na ka to ni na ye ɔn kabakoda ta, hali man'e yira ka ma ka mane na n'e tian ga.»⁴² Ye na sasangan ma, ye man'a sigebe Pɔle kɔ Baranabase ma fɔrɔna ɔn da ye Tangan-tunza, ye te ye wɔhna da wɔ na kɔ kɔ yira ye.⁴³ Zame na zanzan we wiin sangan ma, kɔ Ziwifu na yaan ye kɔ wiinye kma mane yaro ɔn te Ziwifu na, kɔ wɔhna yaa Pɔle kɔ Baranabase yee, kɔ wɔhna n'a yira n'a sigebe ye ma ye ta baro ɔn da, ye ye wɔ Wuro ta woramadiabe ɔn fɔrɔna.⁴⁴ Tangantun kɔ naa wiri, ye kɔ te wɔkara kirekma wɔ pepe kɔ naa ye neme kwe wiin fa to ye kɔ Matigi domada na.⁴⁵ Wɔhna ta ze na Ziwifu ta, ye wɔhna ba, ye ne Pɔle vini a ta bereda ye na.⁴⁶ Wɔhna te Pɔle kɔ Baranabase kɔ n'a yira n'a kɔ ye ma kɔ yɔnmabe ɔn da: «Ki ma Wuro domada mane daga pia yira dɔre den. Ka debe maga a ɔn n'a yira n'a dɔre ɔn da ki daga kɔ webareyani ɔn ga han, awale bo wɔhna te m'e kɔ zin bere size ma ke.»⁴⁷ Bare m'e wiinye domada gun Matigi ta, bo wɔhna ɔn da, ye ma be tige ɔn be ta diniyan ta kini na wiin fa to be sbe kisi wiribe diniyan ɔn kma pepe ma.»⁴⁸ Wɔhna bereda wɔ ta kɔ na, sisma wɔ pepe mane nihɔndia ne Matigi domada yirebe. Wiinye kma pepe kɔ mane daga webareyani gun, yɔnmabe kɔ wɔhna kɔhna.⁴⁹ Matigi domada mane wiri yeye wola pepe ɔn.⁵⁰ Nka Antiyose kuru ɔn zengenkmayàra kɔ smayeye wiinye kɔ mane Wuro yirebe, Ziwifu mane wɔhna gwangwanabe Pɔle kɔ Baranabase na. Ye kɔ bere ye ma n'e yanne n'e laga n'e wa y'a giamana ɔn.⁵¹ Ye mane ye kaen na tulu sensene n'a dra ye ma n'a kɔ ye ma ɔn da ye maga ye ɔn, ɔn yaa Ikoniyumekuru ɔn.⁵² A ma kalanmane wɔ han, wɔhna mane ti nihɔndiaro ɔn ne paga Wuro ta Ni na sangan pepe ma.

14 Pɔle kɔ Baranabase mane wiin fa ta Antiyose, wɔhna neme ye mane kɔ ta Ikoniyumekuru ɔn me. Ye mane yaa kɔ Ziwifu ta Kalakɔn ɔn bere yeye fɔn yɔnmabe kɔ ye na yaan ye kɔ Girekisi na yaan ye ɔn me.² Nka yɔnmabe mane kɔ wiinye Ziwifu ɔn ga, wɔhna mane kɔ size sinsanganbe ye na plala na.³ Pɔle kɔ Baranabase mane kɔ Ikoniyumekuru ɔn kɔ sangan dɔre yeye. Ye mane kɔ Matigi ma wiin kɔ man'e domada na kien na sierebe ta ne sebe pere ye ma ye ne sbe ne kabakoda ta.⁴ Kirekma wɔ mane sodini kuru pla. Kuru tala ne ti Ziwifu wɔ timi, bo kuru tala ne ti fanesma wɔ timi.⁵ Size wɔ kɔ Ziwifu wɔ man'a giati ɔn da ye daga balabe tumabe wiin fa to ɔn fanesma wɔ dra n'e laga kɔ dɔge.⁶ Wɔhna naa n'e kɔhna kɔ, kɔ kɔhna yaa te Likayonigiamana na kire kɔ kɔ ye na wola. Bo Lisitirekuru, bo ma Derebekuru.⁷ Ye mane ti ween me ne fanedia yira.⁸ Wɔhna boo mane ti Lisitirekuru ɔn ne muruku n'a bii fɔn ye kɔ ma da ɔn. A yere mane tuma yaa ze tala na ga.⁹ Boo kɔ ma, a mane ti ne kɔ Pɔle ta, ye da ye kɔ n'a sege ɔn kɔ yɔnmabe ti a ɔn ne sbe n'a kenbe,¹⁰ ɔn ye kɔ duro

yuu ɔn da: «Tuma taa be kaen ma.» Wɔhna we kɔ tuma tige taa ɔn ne yaa ne gun.¹¹ Sma naa Pɔle ta tɔda za wiin sangan ma, kɔ kɔ sa zame kɔ, ye ne yira ne kwa Likayonida ɔn, ye «Bafre ye ta sma neme na ɔn naa ke bre.»¹² Ye mane Baranabase togo de ɔn da Zeyuse, wɔhna kɔ bafre ta kɔ Pɔle togo de da Heremese, wɔhna ye ta faneta. Bare Pɔle kɔ mane bereta.¹³ Wiin bafa kɔ ti kuru we ɔn, ye n'a togo wiri Zeyuse, wɔhna ma salakaweta kɔ naa kɔ yantole kɔ wɔhna tole wɔhna kɔ pibanfole, kuru we na kɔ do ɔn naa been kɔ zame ne kia salaka wa.¹⁴ Wɔhna ta kɔ na, fanesma wɔ Pɔle kɔ Baranabase kɔ y'a zoga barabara ne kɔhna ne yaa zame wɔ bre ne kɔhna¹⁵ ne kwa: «Wɔhna na yi ka kɔ ta yee? Mé sma me wɔkara ki yo. Mé wiinye fanedia wɔ yira ka ma, wɔhna ka saa kɔ yinnida be neme na ɔn ka zin bere Wuro na Siebesiebe yi ma wiin kɔ wurokɔ kɔ lagakɔ kɔ yengenzu kɔ ye ɔn fre pepe dan.¹⁶ Gwerena, a mane sii wɔ pepe to wiin ti wɔhna ne y'a sogo yaa.¹⁷ Hali kɔ wɔhna, yee a ye yere kɔhna y'a dafrete ɔn ye. Bare a wurozu tumabe wuro ɔn n'a zibe ka ma, ka ne kɔhna ye na tetesangan ma, ɔn ne kɔhna pere ka ma ka nihɔn ne dia.»¹⁸ Wɔhna bereda wɔ mane sige fɔrɔna ɔn sbe kɔ gun zame wɔ ma ye ta salaka ta we na.¹⁹ Kɔ Ziwifu mane tuma Pisi-di kɔ Antiyose kɔ Ikoniyum na kire ɔn, ɔn naa sma gwangwanabe n'e kwe ye ma, ye kɔ Pɔle dra kɔ doge n'a vugo sa yaa n'a to kuru timi n'a giati ɔn d'a siri.²⁰ Nka kalanmane naa ye neme kwe a do na wiin sangan ma, a kɔ tuma ɔn kɔ kuru kɔhna. Winnisin, a kɔ kwe kɔ Baranabase ɔn yaa Derebekuru ɔn.²¹ Pɔle kɔ Baranabase naa fanedia yira Derebekuru ɔn, kɔ kalanmane na yaan ye gun yeye, ɔn tuma yaa Lisitirekuru ɔn kɔ Ikoniyum kɔ Antiyosekuru ɔn wiin kɔ ti Pisidigiamana ɔn.²² Ye mane kalanmane wɔhna sigebe ne yira ye ma, ye ye kɔ yɔnmabe ɔn. Ye mane kwa ye ma me ye: «Sane ke da ke kɔ Wuro ta kolo ɔn, ke daga dian yanne na yaan ye na den.»²³ Wuro ta kɔhna wiinye kɔ titi wɔhna kire wɔhna, ye mane sma dégedége ye ɔn n'e ta ye na zengenkma na ɔn Wuro me ye ma ɔn sun ka ɔn n'e kalfa Matigi ma ye mane kɔhna wiin ma.²⁴ Bo wɔhna kɔhna wɔ timi ma ye Pisidigiamana yaa n'a kwire ɔn yaa Panfili na wola ɔn.²⁵ Ye mane Wuro domada yira Pereze ɔn kɔhna yaa Atali.²⁶ Ye naa tuma ween ɔn koro bii ɔn yaa Antiyosekuru ɔn, ye mane pia tuma wiin ween, ye man'e kalfa Wuro ta woramadiabe ma wiin ween. Wiin woramadiabe we kɔhna n'e diema ye ta bara na ye wiinye ta n'e gun.²⁷ Ye naa wiri wiin sangan ma, ɔn Wuro ta kɔhna pepe kwe. Wuro mane wiinye bara pepe ta kɔ yew, kɔhna ye mane yɔnmabe na sogo kɔ size ma wiin ne pepe, ye kɔhna wɔhna yira ye ma.²⁸ Wɔhna timi ye kɔhna yin damane ta kɔ kalanmane wɔ.

15 Sma kɔ mane tuma Zudegiamana ɔn naa Antiyose ne kia kɔ plala wɔ kala. Ye mane da ye

ma: «Ka ch ma yaro Moyizi ta Ten yiran na ga, ka sbe ne kisi ga.»² Pɔle ka Baranabase mane maga ye domada na, a ch te dakwiero na yire yi na ye yo. Ye mane been ye na ch da, ye Pɔle ka Baranabase ka ch sma daga yaa Zeruzalemu ch yaa fanesma ka ch sm-lala toga n'e kini channa da ch chma na.³ Wuro ta kankma wiinye ch ti Antiyose ch man'e ta sogo-maznfa pere ye ma. Ye mane ch Fenisi ka Samari ch yaa kayan ye na plala ma wiinye ch mane size ch chnmabe gun. Wnch mane te nihndiaro na yire yi na ye ma chna.⁴ Ye naa yaa wiri Zeruzalemu, Wuro ta kankma wiinye ch ti wɛn ch fanesma ka ch sm-lala ka ch kwa ye ma chna. Wuro mane wiinye bara ta yewo baraka ch, ye ch chnwch pepe yira.⁵ Wnch te, wiinye Fariziyen ch mane chnmabe gun, chnwch ch bereda bii ch da, ye chnmabe ka wiinye size ch ch, ye chnwch daga yaro na ne Moyizi ta Ten na da ta mɛ.⁶ Fanesma ka ch sm-lala ch yaa ye nemɛ kwe wiin fa to ye channa da ch chma sege.⁷ Dakwiero we ta te ch mane sige, ch te Piyere ch tuma bereda bii ch da: «Kià kma, ka ch da Wuro ch ne dége, ch ch te n'a bii ch gwerek ma ka bre size ch fanedia na bereda ch ne ta chnmabe ch ye ch.⁸ Wuro wiin ch sma pepe ch ch da ch, a y'a Ni pere ye ma wiin sangan ma kakra ke ma, a ye siere yo.⁹ A ye kinibe chnmabe baraka ch ch ma ke dége wa ye na tintingini yere ga.¹⁰ A ch ma yee, chnwch ch te ke tamɛ wɛɛ ke yere sbe wiinye yanne ta ga, ke ch ne ch kia de na kalanch-manɛ ma basie ne Wuro do kia?¹¹ Wnch nii wa mɛ, ke yere ch tian na ch da Matigi Yezu ta woramadiabe baraka ch ke kisi kakra yewo sma ch.»¹² Bo ch ch te sma pepe ch mane ch ne ch Pɔle ka Baranabase ta. Wuro mane wiinye tagamase ka wiinye kabakoda pepe ta size ch bre yewo baraka ch, ye chnwch pepe yira.¹³ Ye naa waro wiin sangan ma, Zake ch bereda bii ch da: «Ka ch ne ta kià kma.¹⁴ N'a bii gwere-na Wuro boo sii dége wiin dégen na size ch ch ch n'a ta ye togo ma yi na, Simon Piyere ch chma ch yira ke ma.¹⁵ Wnch da ch yere kayan ka Wuro ta daberebere domada. Bare ga ye sbe Wuro domada na sbe ch ch da,¹⁶ ye Matigi da, ye ch chnwch wɛ timi ma, ye Davidi ta chnwch wiin chnwch webe, ye ye na bere naa n'a chnwch ye. Ye wiin chnkuro ch mane chnwch ye, ye ye na n'e bere n'e tɛtɛre ch n'a bere n'a tumabe.¹⁷ Ye na bii chnwch na sangan ma, ye smasere ch pepe, ye ye wiinye sii chnwch pepe ta ye togo ma ye na, ye chnwch na ne yi Matigi bre kia¹⁸ Matigi wiin fa yira, bo chnwch ch. A bere ma yee a y'a yirada ta mɛ n'a bii chnwch sie dɛre ma da ch.¹⁹ Wnch ye na, size ch na wiinye chnwch ye zin bere Wuro ma, ch da ke ka chnwch da ta wiinye chnwch ye ma ga, ma dian chnwch na.²⁰ Wnch ye na, ka te ke sbe ta n'a fanɛ ye ma ch yira ye ma, ye ye yere chnwch fiankankika na da na chnwch wiin kika mogo chnwch ga ka wiin worofa chnwch siri ka ye na too chnwch vunada na.²¹ N'a bii chnwch sie dɛremada ch,

Moyizi ta Ten na bereda na yirasma ti kire pepe chnwch bare Tangantun o Tangantun ye chnwch Ten ch na sbe kala Kalachnwch chnwch.»²² Wnch te fanesma chnwch ka chnwchmlala ka Wuro ta kankma chnwch pepe chnwch mane been ye na ch da ye chnwch sma dége ye chnwch n'e fanɛ, ye kwe yaa Antiyose ka Pɔle ka Baranabase. Bo mane Zuda, ye wiin wiri Barasabase chnwch Silase. Ye man'e giati ye na plala chnwch chna.²³ Ye man'a sbe sbe chnwch n'a pere ye ma ch da: «Kià kma, wiinye chnwch size ne ti Antiyose ka Siri ka Sisili, fanesma ka chnwchmlala ka ka na plala chnwch sbe fanɛ ka ma chnwch bire ka na.²⁴ Mé chnwch da ye da ye mé na chnwch mane yaa ka kwanbe chnwch ka kakiri yanganmu ka y'a bereda. Chnwch man'e fanɛ ga.²⁵ Mé kwe been ye na chnwch sma dége n'e fanɛ ka ta wiinye chnwch kwe ti ka Baranabase ka Pɔle.²⁶ Ye wiinye kma chnwch ye ni katra siri na kià Matigi Yezu Krista togo ye na.²⁷ Awale, mé Zuda ka Silase fanɛ ka ta wiin fa to mé been wiin fa ma bre n'a sbe, y'a yira ka ma chnwch ye do.²⁸ Wuro ta Ni ka mé been ye ma chnwch da Ten na sige ye nii wɛ, mé na da tala chnwch de ka ma ga.²⁹ Ka ka ne size ta salakawekike chnwch ga, chnwch ka ne too chnwch mɛ ga, chnwch ka ne kikesara chnwch mɛ ga, chnwch ka ne chnwch vunada chnwch mɛ ga. Ka chnwch kwa chnwch da chnwch ma chnwchna, ka dafɛre ta. Ke ti boo chnwch ma.»³⁰ Wnch fanesma chnwch naa sogo gun wiin sangan ma, chnwch yaa Antiyose chnwch yaa zame wiri n'e kwe wiin fa to ye sbe chnwch chnwch da yira ye ma.³¹ Sbe chnwch ta kala wiin worasigi ka ye chnwch, chnwch mane te nihndiaro na.³² Zuda ka Silase wiinye chnwch mane te daberebere na, chnwch mane barote chnwch sangan dɛre ka chnwch n'e wora sigebe n'e gia tabɛ.³³ Ye mane yin damane ta yeyɛ, chnwch timi plala chnwch n'e yee chnwch duba ta ye ma wiin fa to wiinye kma chnwch n'e fanɛ, ye bere yaa chnwch gun siara chnwch. [³⁴ Nka Silase mane kia chnwch yeyɛ.]³⁵ A ma Pɔle ka Baranabase han, chnwch mane chnwch Antiyose ye. Ye mane kwe ka sma na yaan ye ne sma kala ne fanedia yira wiinye chnwch Matigi domada na ye.³⁶ Boo sangan naa wiri, Pɔle chnwch da Baranabase ma: «Ke Matigi domada yira yira wiinye kire chnwch ch, te ke bere yaa yeyɛ chnwch yaa ke na plala chnwch sege, chnwch chnwch na te ke ye tin chnwch chnwch.»³⁷ Ye wiin Zan we togo wiri chnwch da Mareke mɛ, Baranabase mane kia ye kwe yaa chnwch chnwch mɛ.³⁸ Nka wiin chnwch we chnwch mane dége ye na Panfili, ma kwe barate ka chnwch ga, Pɔle mane kia chnwch bere te ye yakweta na ga.³⁹ Ye chnwch dakwiero mane sige chnwch ye chnwch dége nemɛ na chnwch yaa zɛzɛ. Baranabase mane kwe ka Mareke, ye chnwch ka koro chnwch, chnwch yaa Sipregiamana chnwch.⁴⁰ A ma Pɔle han, chnwch mane Silase kwe ye ma, ye na plala chnwch duba ta ye ma Matigi togo na ye chnwch yaa.⁴¹ Pɔle mane Sirigiamana ka Silisigiamana pepe yara. Wuro ta kma wiinye chnwch ti chnwchnwch wɛn, a ne chnwchnwch wora sigebe.

16 Pɔle naa yara yara yee, chnwch yaa wiri Derebe, chnwch timi a chnwch chnwch yaa Lisitire. Kalan chnwch boo mane ti wɛn, ye n'a togo wiri Timote. A sie mane Ziwife, chnwch mabe mane ka wiin chnwch, a chnwch ne Girekisi.² A na plala

wiinye ኦክ mane ti Lisitire ኦክ wiinye ኦክ mane ti Iኡ-
 imu, ኦክ man'a togafu yira. ³ Pሎ mane kia yaa ኦክ
 lege, ኦክ ቴ a ኦክ n'a foga n'a yaro Ziwiwu ኦክ ye na wi-
 inye ኦክ mane ti yeyē wola ኦክ bare ye pepe mane ኦክ
 d'a ኦክ Girekisi. ⁴ Fanēma ኦክ wiinye ኦክmlala ኦክ ti
 Zeruzalemu mane bēen wiin fa na, ኦክ Pሎ ኦክ Silase
 mane ኦክ yira ye yada pepe ኦክ ne kwa sma ma, ye ye
 kwa ኦክ ma. ⁵ Yōnmabe mane yire ne yaa Wuro ta
 ኦክkma ኦክ, ye ne yaan ne yaa ኦክ o ኦክ. ⁶ Pሎ ኦክ
 Silase mane yaa Firizigiamana ኦክ Galate na wola ኦክ
 yara bare Wuro ta Ni mane dian ye fanedia yira Azigia-
 mana ኦክ ga. ⁷ Ye naa yaa wiri Misigiamana tege ma
 wiin sangan ma, ne kia yaa Bitinigiamana ኦክ nka
 Yezu ta Ni ma dian ga. ⁸ ኦክ ቴ ye ኦክ ኦክ Misigia-
 mana ኦክ, ኦክ zii Torowasegiamana ኦክ zokretado
 ኦክ. ⁹ Bo boo ኦክ ma wuru ኦክ Pሎ ኦክnyangan. A
 mane Masedowanese ኦክ boo za taa, wiin ኦክ man'a kia a
 ta ne kwa: «Naa Masedowanegiamana ኦክ ኦክ naa ቴ
 ሜ ma.» ¹⁰ ኦክna ኦክnyangan ኦክ ye na Pሎ ta, ke
 mane tuma ኦክna ኦክ tala ኦክ ne yaa Masedowane
 bare ke man'e ኦክna ኦክ ኦክ da Wuro ኦክ ke wiri wiin
 fa to ke yaa y'a fanedia yira yeyē. ¹¹ Ke mane ኦክ koro
 ኦክ Torowase ኦክ tele yaa Samoteraise ኦክ timi, win-
 nisin, ke ኦክ yaa Neyapolise. ¹² Ke naa tuma wēen ኦክ
 yaa Filipekuru ኦክ, Masedowanekma ta kiregwaga, wi-
 in yeyē ኦክ paga ጋሙክma na. Ke mane wagati ኦክ
 ta awe kuru we ኦክ. ¹³ Tangantun ኦክ ma, ke mane sa
 kuru we ኦክ wiin fa to ke yaa ኦክ bo do ma. Ke
 man'a giati ኦክ da ke sbe ne boo piri ma gun ኦክna
 wēen we wurome na. Ke naa tangan wiin sangan ma,
 wiinye yàra ኦክ mane kwe yeyē, ke ኦክ bere ኦክna ta.
¹⁴ Ye na boo mane tiye, ye n'a togo wiri Lidi, a mane
 Tiyatiredalo ne zopene zabire. A mane Wuro yirebe.
 Awe man'e yinnamal ne ኦክna bare Matigi man'a
 kakiri bere wiin fa to a ne ኦክna domada na. ¹⁵ A
 naa batize wiin sangan ma ኦክ y'a ኦክna ኦክ ke wiri ye
 bre ኦክ da: «Ka debe n'a giati ኦክ da ma ኦክna Matigi ma
 han, ka naa ve ne bre.» A man'a sigebe ke ma, ke ኦክ
 dian. ¹⁶ Bo boo ኦክ ma ke mane ti ne yaa wuromedo
 ኦክ, teredalo boo ኦክ naa ke ten, ziniye mane ti wiin
 ኦክ, a ne nada yira wiinye ኦክ mane ኦክna na yire ye
 pere a ኦክna ma. ¹⁷ A mane ኦክ ke ma, Pሎ ኦክ
 ሜ, ne ኦክna ke kwa: «B sma be ህኡwuro ta baratere.
 Ye kisi na sogo ኦክ yira ka ma.» ¹⁸ A mane ኦክ ta yin
 damane ኦክ. Bo Pሎ woro naa ba, a ኦክ taa ye bere ኦክ
 da zini we ma: «Ma ye yira be ma Yezu Krista togo na
 ኦክ da be sa be wa bo dalo be ኦክna.» ኦክna ኦክ tala
 ኦክ, zini we ኦክ sa dalo we ኦክ. ¹⁹ Teredalo we ኦክ-
 nakma naa n'a za da ye ye na ne gwana gun titiri ga,
 ye ኦክ Pሎ ኦክ Silase foga ኦክ yaa ኦክ ኦክna daberedo ኦክ
 kitisore bre. ²⁰ Ye mane yaa n'e tabe kitisore na
 zengenkma bre ኦክ da: «B sma be mià kuru yanganmu.
 Ye Ziwiwu. ²¹ ሜ ጋሙክma daga wiinye da ta ga, mane
 daga ኦክ ye ma ga, ኦክna ye ኦክ yira ke ma.» ²² Zame

wora mane ba ye ta. Kitisore na zengenkma ኦክ da, ye
 y'e ta zoga wa ኦክ n'e vaan ኦክ gwelekame. ²³ Ye naa n'e
 vaan n'e we wiin sangan ma, n'e ka kaso ኦክ ኦክ da
 yereta ma, ye ኦክ n'e ኦክna ኦክna. ²⁴ Ye ta ቴ ኦክ
 mane da yee yereta we ma, ኦክ ቴ ኦክ ኦክ n'e ka ka-
 sokna na dera yi ኦክ ኦክ n'e kaen ka ኦክ ኦክ n'e ኦክ.
²⁵ Bo boro na pra wiin sangan ma, Pሎ ኦክ Silase ne
 Wuroyirebeturo ኦክ, ኦክ kasonmanesere ne ኦክ ye ta.
²⁶ Ye da ye ኦክ, lagakna ኦክ bare sma ኦክ kasokna we du
 smabe. Kore ኦክ pepe mane kibē ኦክna ኦክ, ka-
 sonmane ኦክ pepe na perefere ኦክ firi. ²⁷ Yereta we naa
 da ye winni, ኦክ kasokna we na kore za kibē, ኦክ n'a giati
 da kasonmane ኦክ sa ኦክna, a ኦክ yaa kunkwinitaba
 wa ne kia ye yere yere. ²⁸ Nka Pሎ ኦክ ኦክna ኦክ d'a ma:
 «Ka dayaga tala ኦክ ta be yere na ga, ሜ pepe tiye.»
²⁹ Yereta we ኦክ da, ye ye naa togo pere ye ma. A
 mane sale ኦክ kasokna we ኦክ ne sma ኦክ yaa zii yoloko
 Pሎ ኦክ Silase wee. ³⁰ ኦክ timi a n'e saba ኦክ da ye ma:
 «Babae, ኦክna ma daga ኦክ ta ኦክ sbe kisi?» ³¹ Ye ኦክ
 d'a ma: «ኦክna Matigi Yezu ma, be na kisi ኦክ bia kma
 pepe.» ³² ኦክ ቴ ye ኦክ mane Matigi domada yira awe
 ኦክ ye bre kma pepe ma. ³³ ኦክna wagati we yere ma
 ye, boro we ma, yereta we yaa ኦክ ኦክ n'e ta dae waa ኦክ
 batize ኦክna ኦክ ኦክ ye ኦክ y'a kma pepe. ³⁴ A mane
 Pሎ ኦክ Silase ኦክna ye bre ኦክna timi ma ኦክna pere ye
 ma. Ye ta ቴ ኦክ ኦክna Wuro ma, a mane nihondia ኦክ
 na ኦክ y'a kma. ³⁵ Bo ኦክ na kie, kitisore na zengenkma
 ኦክ y'a dayinnahawere fanē, ye ye yaa yira yereta we
 ma y'a sma ኦክ dra. ³⁶ Yereta we mane ኦክna da ኦክ yi-
 ra Pሎ ma ኦክ da: «Kitisore na zengenkma fanē da ye
 naa yira ne ma, ye ma ka dra. ኦክna ye na, ka sa ኦክ yaa
 siara ኦክna.» ³⁷ Nka Pሎ ኦክ da ye ma: «ሜ wiinye kma
 ኦክna ጋሙክma, ye ke foga ke vaan sma ኦክna na,
 zarakedo mane ti ke na ga, ኦክ ke ka kaso ኦክna, basie ye
 naa ne ke ኦክna ne ke saba ra? ኦክna sbe ne ቴ ga. ቴ
 yew yere naa ke saba.» ³⁸ Dayinnahawere ኦክ yaa ኦክ
 yira kitisore na zengenkma ma wiin sangan ma, ye ኦክ
 ኦክ da ye ye ጋሙክma, ye gia ኦክna tuma ኦክna. ³⁹ Ye
 na yafa kia ye ta, n'e saba n'a kia ye ta, ye ye sa kuru
 we ኦክ. ⁴⁰ Pሎ ኦክ Silase sa we timi kaso ኦክ, ኦክ yaa Lidi
 ኦክna ኦክna plalase ኦክna gun ኦክ n'e wora sigebe ኦክna sbe ne
 yaa.

17 Pሎ ኦክ Silase naa ኦክna Anfiyolise ኦክ Apolini ኦክ
 ኦክna yaa wiri Tesalonike, Ziwiwu ta Kalakna mane
 ti wiin wēen. ² Pሎ mane yaa n'e gun ኦክna a mane
 daro ne ቴ wiin ኦክna Tangantun saa ta ኦክna ne Wuro
 domada na sebe yira ye ma. ³ A man'a yira n'a ኦክna ye
 ma ኦክ da Wuro ta Dégeweta mane daga yanne ኦክ siri,
 ኦክna timi a winnisa sara ኦክ. A mane kwa ye ma: «Ma wi-
 in Yezu we da yira ka ma, awe ኦክna Wuro ta Dégeweta
 we.» ⁴ ኦክna Ziwiwu man'e yere to Pሎ ኦክ Silase ኦክna sbe ye
 ta ኦክna ኦክna Gireki na yaan ye me wiinye ኦክ mane
 Wuro yirebe ኦክna ኦክna zengenkmayàra na yaan ye me.
⁵ Nka Ziwiwu wora mane ba, ye ኦክna yaa smakuro ኦክna

kia wiinye ኦክ mane yara ne ክኦክ wisoga ኦክ, ኦክ sma gwangwanabe ኦክ yanganmu ka kuru we ኦክ. Ye mane tuma yaa Zaseክ bre ne Pole ኦክ Silase kia fige na wiin fa to ye yaa ኦክ ኦክ n'e kiti zame ኦክኦክ na. ⁶ Ye ta te ኦክ ma yaa n'e za ga, ye ኦክ Zaseክ ኦክ ኦክ plala foga ኦክ yaa ኦክ ኦክ kirevore bre ne ኦክኦክ ne kwa: «Wiinye kma ኦክ ኦክ yanganmu ka bii pepe ኦክ, ye naa bea basie, Zaseክ ኦክ vedo pere ye ma. ⁷ Fanganma wiin fa yira, yewo sma ኦክ na ኦክኦክ sii dian ne ኦክ ta ga, ne yira ne kwa, ye boo fanganmaza tiye wiin ኦክ Yezu.» ⁸ Wonne ኦክኦክ we mane zame ኦክ kirevore wora ba, ⁹ ye ኦክ ኦክ de Zaseክ ኦክ ኦክ sefe ኦክ ma den ኦክ da ye ኦክ sara ኦክ sbe ye yere gun. ¹⁰ Bo wuru naa ba wiin sangan ma kia kma ኦክ Pole ኦክ Silase yabe Berekuru ኦክ. Ye wiri ween wiin sangan ma, ኦክ yaa ኦክ Ziwiwu ta Kalakone ኦክ. ¹¹ Wonne ta te ኦክ mane ኦክ fige yi Tesalonikekma ma, ye mane ኦክ Wuro domada na ኦክኦክ ኦክ ኦክኦክኦክ. ኦክ o ኦክ ye mane Wuro domada na seba kia n'e sege, a ኦክ ma yee ye ti tian na. ¹² Ye na yaan ye mane ኦክ mabe gun ኦክ Girekiyara na smayeye ኦክ nimisini na yaan ye me ኦክኦክ. ¹³ Nka Tesalonikekuru ኦክ Ziwiwu naa ኦክ wiin sangan ma ye da Pole ti Berekuru ኦክ ne Wuro domada yira, ye ኦክ tuma yaa ween me wiin fa to ye sma gwangwanabe ኦክ yanganmu ka zame ኦክ. ¹⁴ Wonne te plala ኦክ ኦክ ma yere titiri ga ኦክ tuma Pole foga yaa ኦክ lege wiin fa to a sbe wiri yengenzu bre. Silase ኦክ Timote mane ኦክ yeye. ¹⁵ Wiinye kma ኦክ mane yaa ኦክ Pole, ye mane yaa wiri ኦክ Atene ኦክ sbe ne bere ne naa. A mane da ye ma, ye ye te ye yira Silase ኦክ Timote ma, ye ye sale naa ye gun. ¹⁶ Pole na tisangan ma Atenekuru ኦክ ne Silase ኦክ Timote yere, wonne kuru we ta te ኦክ mane paga fian na, ኦክ man'a ninaban ኦክኦክ. ¹⁷ Bo ኦክ ኦክ te a ኦክ mane barote ኦክ Ziwiwu ኦክ Kalakone ኦክ ኦክ wiinye kma ኦክ Wuro yirebe ኦክኦክ wiinye kma pepe ኦክ mane naa kuru na dayinnahawedo ኦክ ኦክ pepe ma me. ¹⁸ Kakirikma ኦክ mane tiye, ye n'e na ኦክኦክ wiri Epikurikma ne ኦክኦክ wiri Setoyisikma. Wonne kakirikma ኦክ na ኦክ mane barote ኦክ Pole. ኦክ ne kwa: «Bo wuwulukwata be da ኦክኦክ yere ha?» ኦክ ne kwa me: «A daga ne boo wuroso-gowun na da ኦክ yira n'e tige ኦክ.» Bare Pole mane Yezu ta da ኦክኦክ sara ta winnisada ኦክ yira. ¹⁹ Wonne te ye ኦክ mane Pole foga ኦክ yaa ኦክ lege tolalawonmakitisore bre ኦክ n'a toga d'a ma: «Be ti ne wiin kala na wun yi be ta, be sbe n'a ኦክኦክ yira n'a kini ke ma ra?» ²⁰ Tian na, be ke tra ba ኦክ bereda, ke wiinye ኦክኦክ ga. Wonne ye na, ke kia be ye ኦክኦክ yira n'e kini ke ma.» ²¹ Tian na, Atenekma pepe ኦክ wiinye samara pepe ኦክ mane tangan awe kuru we ኦክ, ye mane y'a wagati pepe na yaan yi ta dawun na yira ኦክ wele dawun na ኦክኦክ ኦክ. ²² Wonne te Pole ኦክ mane tuma taa tolalawonmakitisore wo woro ኦክ ኦክ bereda bii ኦክ da: «Atenekma me ኦክኦክ n'a ኦክኦክ n'a za da ka pepe wurosogo na yasma k'a teda pepe ኦክ. ²³ Ma te ne yara k'a wisoga ኦክ, ma ne k'a

kanda na fre za. Ma yere salakawedo boo za me sebeda ኦክ ne ti a ma, ye Ke wiin bafa ኦክ ga. Wonne ኦክኦክ ka wiin fa we yirebe ኦክ man'a dege ኦክ ga, ኦክኦክ yira na ma naa ka ma. ²⁴ Wuro wiin ኦክ diniyan ኦክ ye ኦክ fre pepe dan, awe wiin ኦክ wurokone ኦክ lagakone na te, a tangan sma ta tegekone ኦክ ga. ²⁵ A kia sma bara ta ye ma ኦክ ye sra wokara boo fa ኦክ a mako sa ga. Awe ኦክ ni ኦክ ኦክ fresere pepe pere sma pepe ma. ²⁶ A sii pepe saba ኦክኦክኦክ wiin fa to ye ne ti lagakone pepe ma. A wura tige ye ma ye ta da na ኦክ tege wa ye ma ye ta tanganda na wola na. ²⁷ A ኦክ ta ye ma wiin fa to ye Wuro bre kia. Be ma farase ga, ye na ye to lbeloge ኦክ ኦክ n'a za, awe wiin bre ኦክ dere ke na ኦክኦክ sii na ga. ²⁸ Bare awe baraka ኦክ ke ti ni na, ኦክ ne berebere ne gun ኦክ ne tiye wokara k'a dakalayirasma n'e yira wiin ne. Bare ke yere n'a ኦክ mane. ²⁹ Awale ke debe ma Wuro ኦክ mane han, ኦክ ye na, ke daga n'a giati ኦክ da Wurobe ti wokara sano wele gwana wele ኦክኦክኦክ ga wele fa na teterefokone yi ga wele ኦክኦክ ta giate me ga. ³⁰ Awale wiin ኦክ bareyafa ኦክ mane ti sma ኦክ n'a bii ኦክ sangan dere, Wuro ኦክ giati ga nka a a kia ye pepe ta basie ye ti wiin ween pepe, ye m'a ye zugo katra. ³¹ Tian na, a boo ኦክ tige, a na diniyan ኦክ kma pepe kiti wiin ma telebe ኦክ, y'a degeweta baraka ኦክ wokara a ye dere n'e tige sma pepe ma wiin ne wiin sangan ma. A wonne degeweta we winni n'a saba sara ኦክ.» ³² Pole sara ta winnida yira wiin sangan ma, ኦክ man'a zi, ኦክ ne kwa: «Ke na naa ኦክኦክ be ta kza ma.» ³³ Ye te yee, Pole ኦክ n'e za n'e to. ³⁴ Nka ኦክ mane ኦክ a domada ma ኦክ te ኦክኦክኦክ na. Wonne sma ኦክ ኦክ, tolalawonmakitisore Deni nii mane ti ኦክ ya boo, ye mane wiin togo wiri Damarisi ኦክኦክ ኦክ smaze ye me.

18 Pole naa tuma Atene ኦክ yaa Korentekuru ኦክ. ² A mane yaa kayan Ziwiwu boo ma yeye wiin ኦክ mane ኦክኦክ, ye n'a togo wiri Akilase. Wonne ኦክኦክ we mane de tuma Italigiamana ኦክ ኦክ y'a ya Pisisile bare Doromukuru wonnate Kulode man'a yira n'a ኦክኦክ da Ziwiwu pepe daga tuma Doromukuru ኦክ. Pole mane yaa n'e gun, ³ ye pepe ta te ኦክ mane kwe ne baradogo tala na tesma, ኦክ te Pole ኦክ mane ኦክ ye bre ne barate yeye. ⁴ Tangantun o Tangantun, Pole mane bereda bii Kalakone ኦክ wiin fa to a sbe Ziwiwu ኦክ Girekisi ka tian na sogone ኦክ. ⁵ Nka Silase ኦክ Timote naa tuma Masedowane ኦክ naa wiin sangan ma, wonne sangan ma Pole ኦክ Wuro domada na yirabara ኦክ dama ኦክ n'a yira n'a ኦክኦክ Ziwiwu ma, ye Yezu ኦክ Wuro ta Degeweta. ⁶ Ye ta dakwero ኦክ ye ta vini mane Pole ta a ኦክ y'a zoga sensene ኦክ da ye ma: «K'a yagada te ye ኦክኦክ ka ኦክኦክ ye. Me nii ti ye ኦክ ga. Sma ኦክ naa ኦክኦክ a ኦክ, size bre ma na yaa.» ⁷ A naa tuma ween, ኦክ yaa ኦክኦክ boo bre wiin ኦክ mane Wuro yirebe, ye n'a togo wiri Titiyuse Zusetuse. Wonne ኦክኦክ we ta ኦክኦክ mane ti Kalakone bre. ⁸ Kirisipuse wiin ኦክ mane Kalakone ኦክኦክ, ኦክ ኦክ y'a ኦክኦክ pepe ኦክ Korentekma na yaan

ye mane ככ Pֿle ta ne yֿnchmabe gun ne batize. ⁹ Bo boo ככ ma wuru חכ Matigi חכ da Pֿle ma sֿnyan-gan חכ: «Ka kwan ga, ne bere suu, ka saa ga. ¹⁰ Me ti ka be nֿmֿ, ככ sii mane na ye soro dֿ be ma חכ da ye be yanֿ mֿ ga bare sma na yaan ye ti bo kuru be חכ wiinye חכ na ככ ne ma.» ¹¹ Pֿle mane ככ yeyֿ ככ tala ne yֿgֿ konala ne sma kala ne Wuro domada yira ye ma. ¹² Galiyֿn ta sin חכ Akayigiamana ככ na, Ziwiwu pepe mane tuma ye nֿmֿ kֿ Pֿle ye na חכ nֿ'a foga yaa כ lege kitisֿdo חכ ¹³ חכ yaa ne kwa: «Wiin Wuroyirebe חכ yaa ne כ kiֿ Tֿn ga, חכ חכ bo ככ be ti ne sma kia kiֿ na.» ¹⁴ Pֿle mane kia bereda bii, ye da ye ככ Galiyֿn חכ da Ziwiwu ma: «Ziwiwu, ye mֿ'a tֿ ככ yֿeda wֿle ככ dayaga ye na, ma mane na ככ ka ta. ¹⁵ Nka kֿ'a birisi ta tֿ חכ ma kalada כ togada כ Tֿn na da wiinye חכ kֿ'a da, חכ ki yֿrֿ ta da yo. Me kia tֿ חכna dasie be nֿmֿ na kiti na sֿta na ga.» ¹⁶ A nֿ'e laga nֿ'e sabֿ kitisֿdo חכ. ¹⁷ חכ חכ ye pepe חכ kֿe Sֿsetene ma wiin חכ mane Kalakֿn חכnate חכ nֿ'a fo-ga חכ nֿ'a vuro kitisֿdo zin חכ yֿ. Nka Galiyֿn mako mane ti חכ חכ ga. ¹⁸ Pֿle manֿ'e bere ככ Korenteku-ru חכ yֿ חכ sangan dֿrֿ. חכn timi, a חכ tuma plala כ brֿ חכ yaa כ koro חכ wiin fa to a yaa Siri. A mane ti כ Pirisile כ Akilase. A manֿ'e חכn sֿn Sankire yֿ'a dosֿ boo ye na. ¹⁹ Ye mane yaa wiri Efֿsekuru חכ, Pֿle חכ dֿgֿ ye yakwere na. Awe Pֿle mane yaa כ Kalakֿn חכ חכ barotֿ כ Ziwiwu. ²⁰ חכn mane dֿ'a ma, yֿ'a yin pla ta ye brֿ, a ma dian ga. ²¹ Nka sanֿ a da ye yaa, a mane da ye ma: «Wuro חכ dian ye na, ma na bere naa ka brֿ כza ma.» A mane כ koro חכ Efֿsekuru חכ חכ yaa. ²² A yaa zii Sezarekuru חכ, חכ חכ yaa bire Wuro ta חכkma na wiinye חכ ti Zeruzalemukuru חכ חכ חכ yaa Antiyosekuru חכ. ²³ A yaa wiri wֿֿn, חכ wa-gati ככ ta. חכn timi a חכn sogo bii חכ yaa Galategia-mana כ Firizigiamana yara ne kalanֿmanֿ wora sige-be. ²⁴ Ziwiwu boo wiin חכ mane Alekisandiresֿn, ye nֿ'a togo wiri Apolse, חכ mane naa wiri Efֿsekuru חכ. A mane datֿta ne Wuro domada na sֿbe ככ mֿ חכ חכ. ²⁵ A mane Matigi ta sogo na da ככ חכ ne sma kala כ Yezu ta da חכn. Nka a ta kala tege mane taa Zan batizeta חכ ma yee dama. ²⁶ A mane כ Kalakֿn חכ ne bere כ yֿnchmabe. Nka Pirisile כ Akilase naa nֿ'a domada ככ wiin sangan ma, חכ nֿ'a foga חכ Wuro ta sogo ככ nֿ'a kini a ma. ²⁷ A ta tֿ חכ mane kia yaa Akayi, חכ mane dia plala כ ma, ye חכ sֿbe ta nֿ'a fanֿ kalanֿmanֿ כ ma wiin fa to חכn nֿ'a foga nֿ'a חכ. A naa yaa wiri yeyֿ wiin sangan ma, wiinye kma חכ mane tֿ חכnmasma na Wuro ta woramadiabe baraka חכ, a mane חכn diema חכn ²⁸ bare a ta bereda חכ a mane sֿbe Ziwiwu כ ta daberedo חכ wiin sangan ma, a mane maga ye ta yira ye na, a manֿ'a yira nֿ'a ככ Wuro domada na sֿbe baraka חכ חכ da, ye Yezu חכ Wuro ta Dֿgֿweta.

¹⁹ Apolse na tisangan ma Korente Pֿle mane ככ giamana na tola חכ piri ma חכ naa wiri Efֿse. A mane ככ kalanֿmanֿ gun yeyֿ ² חכ nֿ'e toga חכ da ye ma: «Ka yֿnchmabe gun wiin sangan ma, ka mane Wuro ta Ni gun ra?» חכn חכ dֿ'a ma: «Me yֿrֿ חכnna Ni we ta da na bereda ככ nֿ'e za חכ?» ³ Pֿle חכ da ye ma: «Wee batize ki חכ gun חכ?» Ye חכ da: «Zan yi.» ⁴ Pֿle חכ ye bere da ye ma: «Zan mane zugokatra na batize חכ ta nֿ'a yira nֿ'a ככ sma ma, ye wiin te חכ na naa yi timi, ye ye חכn חכnna te חכ ma, חכ חכ Yezu.» ⁵ Ye חכ חכ a ta חכ batize Matigi Yezu togo na. ⁶ Pֿle חכ ye sra dֿ ye ma, Wuro ta Ni חכ zii ye ma. Ye mane bere sidazֿ חכ ne Wuro ta fanֿ yira. ⁷ Ye pepe na kֿe yi mane sma funpla nֿmֿ wa. ⁸ Pֿle mane tֿ ne yaa Kalakֿn חכ. Yֿgֿ saa חכ, a mane bereda bii חכn-mabe חכ ne Wuro ta kolo na da yira wiin fa to a tian yira ye na חכnma ma. ⁹ ככ ta tֿ חכ manֿ'e wora sige, mane dian tian na ga, ne Wuro ta sogo na wu wa zame woro חכ. חכn tֿ Pֿle חכ manֿ'e za nֿ'e to חכ kalanֿmanֿ כ foga ye sana ne barotֿ כ ככ pepe ma Tiranuse ta kalado חכ. ¹⁰ A mane ככ pla ta חכ חכ חכ Azikma pepe wiinye חכ Ziwiwu כ wiinye חכ Girek-isi חכn pepe חכ Matigi domada ככ. ¹¹ Wuro mane kabakoda na yire ye ta Pֿle baraka חכ. ¹² Ye tֿ yee, a ta baratezoga wֿle wiinye labanֿma חכ mane tֿ ne le a ma, ye ne חכn חכ yaa nֿ'e dֿ bagaparesma ma. חכn ta bu mane wֿ ye חכ, ziniyaga ne sa zinifiges-ma חכ. ¹³ Wiinye Ziwiwu חכ mane tangan bii tala חכ ga, ne ziniyaga laga nֿ'e wa sma חכ, חכn mane da ye tֿ ye ne Matigi Yezu חכ togo yira nֿ'a sege. Bo חכ חכ tֿ ye חכ mane yira ne kwa: «Ma ye yira ka ma Yezu togo ye na Pֿle wiin da yira חכ da ka sa.» ¹⁴ Ziwiwu ta salakawֿn boo ye mane wiin togo wiri Seva, חכ חכn sma kopra mane חכnna da כ nֿmֿ ta nֿ'e sege. ¹⁵ Ziniyֿ we mane taa fangan ma חכ da ye ma: «Ma Yezu ככ, חכ ne Pֿle ככ mֿ. Nka ki חכkma?» ¹⁶ Ziniyֿ mane ti wiin חכn we חכ, a חכn berֿ yewֿ nimisala כ ma חכ sֿbe ye pepe ta חכn, ye חכ חכn sa חכn we חכ ye ta zoga ne barabara ye koma pepe ne dae. ¹⁷ Efֿsekma pepe Ziwiwu kֿe Gireki mane חכn-na da כ na bereda ככ, kuun nֿ'e pepe foga, ye ne Matigi Yezu togo yirebe. ¹⁸ חכn-mabe mane כ wiinye kma חכ, ye mane naa ne yֿ'a gweretֿdayaga yira sma pepe חכn na. ¹⁹ Kiֿnֿbe na yaan ye mane naa כ yֿ'a sֿbe חכ naa nֿ'e kֿe nֿ'e wunna sma חכn na. Ye naa nֿ'e na kayan ta, חכ nֿ'a za da ye gwanafuro sana kieplafun (50,000) na ye mane ti ye חכ. ²⁰ Ye tֿ yee Matigi ta sebe baraka חכ, Wuro domada mane zin gun ne yaa ne sebe gun ne yaa mֿ. ²¹ חכnna da כ חכ wֿ timi ma, Pֿle naa giati nֿ'a za da ye daga ככ Masedowane כ Akayi חכ yaa Zeruzalemu. Bo חכ חכ tֿ a חכ mane yira ne kwa: «Ma חכ naa wiri yeyֿ, חכn ma חכ yaa חכmu mֿ.» ²² A manֿ'e timikma na sma pla fanֿ Masedowane. חכn mane Timote כ Erasite. Awe yֿrֿ חכ

kazi yin damane ta wesen ye. ²³ Bo wonna wagati we ma yanganmu na yire ye mane tuma wurosogo ma da ye na. ²⁴ Sanatetereta boo mane tiye, ye n'a togo wiri Demetiriyuse. Awe sanna we man'e ta fona boo na muna-tetera ka fona we ta kanna hna gwana. Ye mane wonna fona we togo wiri Aratemise. Ye te yee, wana mane te sababu freteteresma ne gwana gun fona. ²⁵ Awe sanna we mane wonna freteteresma ka wiri n'e kwe ka bo srahannabarateresere na da ye ma: «Kià kma, ka kazi da bo bara be hna ke kià dangamu gun. ²⁶ Awale dora ka ye kora n'e za wela ka yere n'e kazi na da ye yere Efese dama ga nka Azigiamana na fangan pepe hna wonna Poretogote we sma na yaan ye kakiri bere ne yira ne kwa ye ma, ye ke wiinye bafre ka tetera, ye ye siebefre ga. ²⁷ Ye te wakara kià bara dama na wu kazi na we sma na ga re nka kià bafagwaga Aretemise yere na wu na we sma na me, y'a za n'a to wiin yirebe kazi ti a ma, Azikma pepe n'a kan, wonna yirebe we na bere.» ²⁸ Wana ta yira na, a na masma wora kazi ba fona, ye ne konge ne kwa: «Ebe, Efesekma ta bafagwaga Aretemise yire fona!» ²⁹ Songoro we mane kirekma ka pepe tumabe, ye kazi yiri yaa ye ta wobi hna. Ye na yangan ma, ye mane Pote yakwere Masedowanekma sma pla kazi foga yaa ka kazi me. Bo mane Gayuse, bo ma Arisitarake. ³⁰ Pote mane kia yaa zame ka bre nka kalanmane ma dian n'a to a yaa ga. ³¹ Mara we hna dayinnahnwere na kazi wiinye kazi n'awe Pote mare, wana mane fane yaa yira a ma me, y'a diande, y'a ka da ye naa yere ga. ³² Zame pepe mane kwe ne konge fi-an yee, yaan ye yere ma kazi da wiin kazi na ye ye neme kwe ga. ³³ Kazi sma mane da ka kazi yira Aleksandiretogote boo ma, Ziwiwu mane wiin dege n'a ta zengente na. A kazi ye soro ta hna yanme yira zame ma, ye ye kia bere ye ta. ³⁴ Nka ye kazi d'a Ziwiwu wiin sangan ma, ye mane lere pla neme ta ne kwe ne konge fona ne kwa: «Efesekma ta fongwaga Aretemise yire fona!» ³⁵ Hali ka hna dayinnahnweta we mane naa sbe zame woromakunabe na da ye ma: «Efesekma, kazi tiye wiin kazi da Efesekuru Aretemisegwaga ta kiregwaga ga ra? Kazi tiye wiin kazi da wuro hna a na tagamase tuma hna zii ga ra? ³⁶ Awale kazi ta te kazi mane ti wana togaro we na ga, ka ka yinnamal hna ka te kazi ka ka dakuro hna ga. ³⁷ Ka sma foga naa ka kazi be wiinye kazi dayaga ta ga, ma kia bafa togo yaga me ga. ³⁸ Kazi da kazi ka Demetiriyuse ka srahannabarate ka boo kazi, kitisodo tiye, kitisore ne tiye me. Wese ye daga yaa ka y'a da. ³⁹ Wana nii wa, daza kazi ne tiye ka wiinye kia, wana sbe ne yinnahnwere neme kwesangan ma. ⁴⁰ Ka ma farase ga, ke wiin neme kwe be ta sma o, ke sbe ne zarakedo gun a na hna da, ye ke gwangwana kazi. Bare ga kazi tala boo ze a na, ke sbe ne wiin yira hna ke yere wa ga.» ⁴¹ Wonna domada ka yira we timi ma, a kazi so-gore pere zame ma, ye ye bige.

²⁰ Bo songoro we naa kuna, Pote kazi kalanmane ka wiri hna n'e wora sigebe, hna timi a kazi tangandia yira ye ma hna Masedowanesogo bii. ² A naa yaa kazi ka ye na plala, hna sangan dera n'e wora sigebe, hna n'eye wola yaa n'e sele, hna yaa wiri Girekigiamana hna. ³ A yaa wiri wese hna yere saa ta. A mane daga ka koro hna wiin sangan ma hna yaa Sirigiamana hna, hna n'a za da Ziwiwu ti ne du fle ye na, hna da, ye ye daga bere yaa kazi Masedowane ye. ⁴ Beresna Piruse ka Sopatoroke ka Arisitarake ka Tesalonikesna Sekunduse ka Derebesna Gayuse ka Timote ka Tisike ka Tirofime wiin kazi mane Azigiamana hna kazi, wana kazi man'a yakwere. ⁵ Wonna sma ka ta te kazi mane sige ke zin, ye mane yaa ke yere Torowasekuru hna. ⁶ A ma me han, Kwindikiebareyaburo na kore fona we timi ma, ke mane ka koro hna hna kazi ye ma. Yin koo wana timi, ke kazi yaa n'e gun Torowasekuru hna, koro mane taa ka ke neme wiin wese tun tala ka. ⁷ Bo Sibiri kazi lii ma, ke naa kwe wiin fa to ke buru dini, Pote wiin kazi mane daga yaa winnisin, a mane barote ka ke na plala. Ye mane barote fona yaa boro pra. ⁸ Ke mane kwe wiin zangan hna, fintine mane ti yere. ⁹ Yeleneme boo mane tiye, ye n'a togo wiri Etike. A mane tangan finetire hna hna yin. Pote ta baro ta te kazi ma mane we ga, neme we kazi we zangan saaro we na finetire hna yin ta hna bere ka ma. Ke da ke zii ne yaa n'a tumabe, a ne siri. ¹⁰ Wana te Pote kazi zii yaa zii yoloko a kazi hna, n'a foga, hna da: «Ka ka kakiri yanganmu ga, a ti ni na ye.» ¹¹ Pote naa ye bere ba, hna buru dini hna ye bere baro bii ye me fona yaa kazi kie, wana timi a kazi ne sbe ne yaa. ¹² A ma neme we han, ye mane yaa ka a na sugu yi. Wana mane te zigitugu na yire yi. ¹³ Me mane sige ye zin hna ka boo koro hna hna yaa Asose, ke mane daga yaa Pote gun wiin wese bare a mane yaa kaen ma wakara a man'e yira wiin ne. ¹⁴ A naa ke gun Asose, ke kazi n'a bii koro hna hna yaa Mitilenekuru hna. ¹⁵ Ke naa tuma wese winnisin kikima, hna koro bii hna yaa fona yaa wiri Siyokuru na kayan na. Wana na winnisin, ke kazi kazi Samosekuru hna, sin tala wana timi, ke kazi yaa kazi Torogiliyoni, hna yaa wiri Milekuru hna. ¹⁶ Efesekuru hna kazi mane dia Pote ma ga bare a mane kia wagati na zana yi ta Azigiamana hna ga. Giate tala dama kazi man'a salesalebe. A mane kia Pantekote na kazi wiri ye gun Zeruzalemukuru hna. ¹⁷ Pote man'e to Mile hna fane Wuro ta kankma na zengenkma ta Efese. ¹⁸ Ye naa n'a gun wiin sangan ma, a kazi da ye ma: «N'a bii ne naa ma da hna Azigiamana hna, ma mane fige wiin ne ka ka neme, ka yere wana kazi. ¹⁹ Ma mane bara ta Matigi ma ka yeremazibe yanne hna ka ninabanna hna Ziwiwu ta du do ma, ye mane wiinye fle ne na. ²⁰ Wiin fa pepe kazi mane ka mako na fona yi, ma mane koko wana ta da na ga. Ma yere mane Wuro domada yira, hna ne ka kala gwendege na ka ki yere na tisangan ma ka sana me. ²¹ Ma mane yira Ziwiwu ka Girekisi ma da ye ye zugo ka-

tra ɔk ɔk Wuro ma ɔk ɔk kià Matigi Yezu Krista ma. ²²Awale bo basiɛ ma ti ne yaa Zeruzalemu. Wuro ta Ni ta fangan do ma ɔk ma ɔk da wiin fa ɔk na yaa tɛ ne ne yeyɛ ga. ²³Nka Wuro ta Ni yɛrɛ n'ɛ ma ɔk ne ma kire ɔk pepe hɔk ma ɔk wiin wɛɛn ɔk da, ye pɛrɛfrɛ ɔk ninabann ɔk na yaa ne gun yeyɛ. ²⁴Yɛrɛ giati mɛ ne ni ta da foyi ne yinna hɔk ga. Wiin fa ɔk sige ne ma, wɔk ma sbɛ n'a bara ta fɔn ye tege na, Matigi Yezu wiinye bara kalfa ne ma wɔk fanɛdia Wuro ta woramadiabe na siɛrɛbe, ma sbɛ wɔk do paga. ²⁵Ma ye ɔk ɔk ɔk ɔk da ma mane ɔk ki wiinye kma pepe brɛ ne Wuro ta kolo na da yira, sma ɔk naa ɔk a hɔk, ka na ɔk na ne za titiri ga. ²⁶Wɔk ye na ma sbɛ n'a yira n'a ɔk ka ɔk na bɛɛ sma ɔk da ne nii ti ɔk ɔk boo ta fire hɔk ga. ²⁷Tian na, ma wɔk foyi tala boo hɔk ga Wuro ta da pepe na kwe yi ma ɔk yira ka ma. ²⁸Ka ka yɛrɛ ɔk. Wuro ta Ni ka ta wiinye worofrekuru ɔk na nɛsma na, ka kwa ye ma. Wuro ta kɔnkma, a wiinye kma ɔk ta y'e na ye yɛrɛ too baraka hɔk, ka tɛ ye na yeresma na. ²⁹Ma yɛrɛ n'ɛ ɔk tian na ɔk da ne yaa wɛ timi ma, sanmilele na ba ye na ɔk ka wiinye ɔk na siɛ worofrɛ ɔk na foyi ma ga. ³⁰Sma na sa ki yɛrɛ hɔk wiinye ɔk na ne ɔk, kalanɔkmanɛ na ɔk ne ɔk ye ma. ³¹Wɔk ye na, ka ka yɛrɛ ɔk ka kakiri tugo ɔk da ɔk saa ɔk sin kwe wuru ma ma mane ti n'a mogo hɔk ne ka ladi yee yɛ. ³²Awale basiɛ, ma ka kalfa Wuro ma ɔk a ta woramadiabe na domada ma. Sebe ti awe ɔk ta ɔk ka wora sigebe. A wiinye frɛfrɛ tɛtɛrɛ n'ɛ tige y'a kma ma, awe ɔk sbɛ ne wɔk pepe pere ka ma mɛ. ³³Ma mere zɛ ɔk sii ta gwana wɛlɛ a ta san ɔk a ta zogo na ga. ³⁴Ka ɔk ti ne sra wiinye bɛ na, wɔk ma mane barate ɔk ɔk ne yɛrɛ ye na ɔk ne yakwɛrɛ ye na. ³⁵Ma n'a sbɛ ye pepe ta n'a ɔk ka ma da yee ɔk daga bara ta ɔk sbɛ durukma diɛma ɔk ye kakiri tugo mɛ ɔk Matigi Yezu yɛrɛ domada, a wiinye yira ɔk da ye wiin te ɔk fa pere wɔkna te dangamu yi fa na gunta ma.» ³⁶Wɔkna domada ɔk naa wɛ a ta, a ɔk tuma yoloko ɔk ye pepe ɔk Wuro mɛ. ³⁷Sma ɔk pepe mane ɔk n'ɛ sra flɛ awe Pɔle mogo hɔk ne bire a na. ³⁸A ta tɛ ɔk mane da, ye ye na ɔk na ye za titiri ga, wɔk yɛrɛ ɔk man'ɛ ninaban ɔk yaa ɔk. Wɔk timi ye ɔk tuma yaa n'a yee n'a ka koro hɔk.

21 Ke naa dége ye na yee, ɔk ɔk koro hɔk ɔk tele yaa Kɔse. Winnisin, ke ɔk yaa Orodɛ ɔk naa tuma wɛɛn ɔk yaa Patara. ²Ke naa yaa koro boo za wɛɛn wiin ɔk ti ne yaa Fenisi, ke ɔk ɔk hɔk. ³Ke naa yaa vetra Sipre na wiin sangan ma, ɔk yengenzu na korilɔ we za n'a to ɔk ɔk yaa Siri piri ma ɔk yaa zii Tirekuru hɔk, koro we mane daga y'a bie zibe wiin wɛɛn. ⁴Ke mane ɔk wɔkna wɛɛn we yin kopra bare ke mane kalanɔkmanɛ ɔk za yeyɛ. Wuro ta Ni baraka hɔk wɔkna mane kwa Pɔle ma, y'a ka yaa Zeruzalemu ga. ⁵Kià yindo naa paga wiin sangan ma ke ne bere ne

yaa, ye pepe mane tuma ne ke yee, yàra ɔk nimisala pepe, fɔn yaa sa kuru ɔk hɔk. Ke naa sa yaa wiri sire wiin sangan ma zu do ma, ɔk kwe yoloko wɛɛn ɔk Wuro mɛ. ⁶Wɔk timi ke ɔk fobire nɛmɛ na mɛ ɔk koro hɔk, yew ɔk ɔk bige ye brɛ. ⁷A ma mé han, ke naa kwire wɛ wiin sangan ma n'a bii fɔn Tire ɔk yaa wiri Petolemayssekuru hɔk, ɔk bire kià kma na ɔk sin tala ta ɔk ɔk. ⁸Ke naa tuma winnisin, ɔk yaa Sezarekuru hɔk ɔk yaa vɛ Filipu brɛ wiin ɔk mane fanɛdia na yirasma sma kopra ɔk na boo. ⁹Nɛmedala sma naa mane ti a ta wiinye ɔk mane sinida ɔk dɛn ga ne Wuro ta fane yira. ¹⁰Kià tɛ ɔk mane yin damanɛ ta yeyɛ, daberebeta boo mane tuma Zudegiamana hɔk ɔk naa yeyɛ, ye n'a togo wiri Agabuse. ¹¹A naa ke gun, ɔk Pɔle ta ɔk bii ɔk ye sra ɔk ye kaɛn pɛrɛ ɔk lege ɔk da: «Wuro ta Ni wiin fa yira, bo ɔk: Ye bo ɔk be wiin te yi, ye yoo Ziwiwu na n'a pɛrɛ Zeruzalemu ɔk n'a ka size sra hɔk.» ¹²Wɔk ta ɔk na, mé ɔk kià kma wiinye ɔk ti kuru we hɔk, ke man'a kia Pɔle ta ɔk d'a ka yaa Zeruzalemu ga. ¹³Wɔk tɛ a ɔk da ke ma: «Wɔkna na ka ɔk ne ne bona tɛge? Mɛ ne yɛrɛ tɛtɛrɛ ne wɛ. Ma da n'a pɛrɛ dama na Zeruzalemu ga nka ɔk n'a siri na mɛ Matigi Yezu togo ye na.» ¹⁴A ta tɛ ɔk ma mane dian kià bere da na ga, wɔk tɛ ke ɔk n'a za n'a to ɔk da: «Matigi dundo tɛ a tɛ.» ¹⁵Wɔkna yin damanɛ ɔk naa ɔk, ke ɔk ke yɛrɛ tɛtɛrɛ ɔk yaa Zeruzalemu. ¹⁶Sezarekuru hɔk kalanɔkmanɛ na ɔk wiinye ɔk mane ti ne yaa yeyɛ mɛ ɔk ke nɛmɛ, wɔkna ɔk mane bii ɔk yaa ke vɛbe Sipresɔk Menasɔk brɛ wiin ɔk mane pia ne kalanɔk gwɛrena. ¹⁷Ke yaa wiri Zeruzalemu wiin sangan ma, kià kma ɔk ke tɛn ɔk nihɔkndiaro. ¹⁸Winnisin Pɔle ɔk kwe ɔk ke nɛmɛ ɔk yaa Zake brɛ, ɔkmlala pepe mane kwe wiin wɛɛn mɛ. ¹⁹A naa bire wɛ ye na wiin sangan ma, Wuro mane wiin fa pepe ta size brɛ awe baraka hɔk, a ɔk wɔk pepe ɔk yira ye ma talatala. ²⁰Wiinye kma ɔk mane ɔk Pɔle ta, ye mane baraka yira Wuro ma ɔk d'a ma: «Ke maa Pɔle, ɔk mabe ɔk wiinye Ziwiwu hɔk, wɔkna yanɔk sege rɛ, ye pepe mane ɔk Tɛn na da ma ɔkna. ²¹Kamasɔk sma wiin fa pepe yira ne ɔk bia da na, ye wiinye Ziwiwu pepe ɔk tangan size ɔk, ye bia kala na n'ɛ pepe ta, ye ye timi bere Moyizi ta Tɛn ma, ye be na da ye ma, ye ye ka n'ɛ manɛ yaro titiri ga, ɔk ka ne landa na da ta titiri ga, ye pepe ti wɔk na tian. ²²A ɔk ma ɔk ke na ɔk ta han? Bare foyi wɔk yaga ga, ye na ɔk da be naa. ²³Awale ke ɔk wiin fa yira be ma, be dian ɔk na. Sma naa ti ke ta wiinye ɔk ye do ɔk. ²⁴Kwe ɔk ɔk, ka kwe ka yɛrɛ kinibe, be taa ye ta da na. Ye tɛ yee, ye na ye wɔk sɛn. Wɔk ɔk na tɛ sma pepe ɔk da, ye ye wiin fa yira n'a dɛ be ma, ye ye tian ga nka ye bi yɛrɛ dian Tɛn na da na mɛ. ²⁵Wɔkna mabe ti wiinye size hɔk han, ke sebe fanɛ wɔkna ma ɔk da ye ka ɔk da ta ga. Ye ye yɛrɛ ɔk, ye ka fi-ankankika ɔk ma ga, wɔk ɔk too ɔk fa mogo na fenɛnɛ yi na kika. Ye daga ye yɛrɛ ɔk kakaladate na mɛ.»

²⁶ Ye na winnisin, Pɔle tɔk kwe ka wɔnna sma ka, ye tɔk kwe dutige n'e yere kinibe, a tɔk yaa ka kɔk Wuro ta tɔk tɔk wiin fa to yerekinibe we tɔk naa we wiin sangan ma, ye pepe tala tala ta salaka daga we wiin tɔk ma, a wɔnna yira ye ma. ²⁷ Bo yin kopra ka mane te paga na, wiinye Ziwiwu tɔk tuma Azigiamana tɔk, wɔnna man'a tɔk tɔk Wuro ta tɔk tɔk, tɔk yaa zame gwangwanabe, ye tɔk naa n'a foga. ²⁸ Ye mane tɔk ne kwa: «Ka naa tɛ ke ma Isirayelenmanɛ. Wiin tɔk we tɔk kià sii kwini ne bo bii be tɔk Ten yaga, a sma pepe kala ka wiinye da bii pepe tɔk, be lege ti ye tɔk. A yere Girekisi foga naa ka kɔk Wuro ta tɔk tɔk tɔk naa ne bii tɔk kini we tɔk.» ²⁹ Wɔnna da ye te, ye mane pia Efesetɔk Tirofime za ka Pɔle kuru tɔk tɔk tɔk n'a giati da Pɔle n'a kɔk n'a we Wuro ta tɔk tɔk. ³⁰ Kirekma ka pepe mane tɔk, zame tɔk tuma yiri naa yaan. Ye mane Pɔle foga Wuro ta tɔk tɔk tɔk suru sa ka lege sire tɔk tɔk we na kɔre pi wɔnna tɔk tɔk sin. ³¹ Ye mane Pɔle kia yere na. Bo tɔk tɔk ye mane ti ye, tɔk mukma ta tɔk tɔk na zengente wiin tɔk ti mara we tɔk na, ye na bereda tɔk yaa wiri tɔk ma tɔk da, ye Zeruzalemukma pepe tɔk gwangwana. ³² A tɔk tuma tɔk tɔk ka dayinnahwɛre pepe kwe wɔnna tɔk tala tɔk tɔk yaa zame na. Ye naa tɔk tɔk na zengente ka tɔk tɔk za wiin sangan ma, tɔk saa Pɔle wuro na. ³³ Wɔnna te tɔk tɔk na zengente naa ye tɔk, tɔk Pɔle foga tɔk da, y'a pere ka tɔk tɔk pla. Wɔnna timi a n'a toga, y'awe ka te, ye tɔk a tɔk yaga? ³⁴ Nka zame ka pepe mane kwe ne tɔk tɔk fian yee, mane tɔk tɔk ta yere ga. Wɔnna tɔk tɔk we mane te tɔk tɔk na zengente we mane foyi tɔk n'a kini ga, tɔk te a tɔk da, ye ye yaa ka Pɔle tɔk tɔk. ³⁵ Pɔle naa yaa wiri digebabala ma wiin sangan ma, tɔk tɔk n'a bii, zame ta wuro tɔk nabada ta. ³⁶ Bare zame ka pepe mane tɔk ne tɔk ne kwa, y'a daga yere na. ³⁷ Ye da ye Pɔle ka kaso tɔk wiin sangan ma, a tɔk da tɔk tɔk na zengente we ma: «Ma sbe ne domada tɔk yira be ma ra?» Tɔk tɔk na zengente we tɔk d'a ma: «Be Girekida tɔk ra? ³⁸ Wiin Ezipitɔk we tɔk sma gwangwanabe tɔk tabekma sma sana naa (4,000) kwe ye ma ye tɔk yaa kibekolo tɔk tɔk, tɔk bi ga wa?» ³⁹ Pɔle tɔk d'a ma: «Mɛ Ziwiwu. Mɛ tuma Tarasekuru tɔk, Silisigiamana tɔk. Wiin kuru we togo tɔk sa fɔkna, mɛ wɛn tɔk. Ma be mɛ da be sogo pere ne ma ma bere zame ta.» ⁴⁰ Tɔk tɔk na zengente we naa sogo pere Pɔle ma, a tɔk tuma taa digebabala na bo ma tɔk ye soro ta zame ma. Ye pepe mane kwe tɔk gurun, a tɔk bereda bii Heburoda tɔk tɔk da ye ma:

22 «Kià kma ka ne tame, ma na wiin fa yira ka ma ne yere ye na, ka tɔk tɔk basiɛ.» ² Pɔle ta te tɔk mane bere ye ta Heburoda tɔk, tɔk man'e ta ye tɔk ye yinnamal tɔk fa kwe y'a tɔk ma. ³ Pɔle mane da ye ma: «Mɛ Ziwiwu. Tarasekuru tɔk ma tɔk Silisigiamana tɔk. Nka bɛ bo kuru be tɔk mɛ pra Gamaliyele brɛ wiin

tɔk mane ne kala ka ke tame ta Ten na da kɔk. Wuro ta da mane sige ne ma fɔkna wɔkara ki yere ti wiin ne bo sma be o. ⁴ Ma mane Wurosogo ma kma yanne n'e yere, ma yere tɔk nimisini ka yara pere n'e ka kaso tɔk. ⁵ Salakawɛn ka tɔk tɔk yere sbe n'e na tian yira. Yewo yere tɔk mane sɛbe ta n'e pere ne ma tɔk sogo pere ne ma wiin fa to ma yaa Damase. Worosogo na yasma wiinye tɔk ti yere, ma yaa n'e pere tɔk naa ka kɔk Zeruzalemu tɔk naa n'e tɔk tɔk.» ⁶ «Mɛ mane sogo bii ne yaa tɔk yaa vetra Damasekuru na. Ye da ye tɔk, sintogo tɔk sangan nɛmɛ ma, kini na yire yi boo tɔk tuma wuro tɔk tɔk zii naa pi ne ma. ⁷ Mɛ tɔk bere tɔk ma, tɔk boo ne ne wiri ne kwa, ye tɔk tɔk, ye wɔnna na be ne yanne? ⁸ Ma tɔk toga d'a bi ka te Matigi? Tɔk we tɔk da ne ma, y'a yi Nazaretinɛmɛ Yezu. Ye yi ma tɔk yanne. ⁹ Mɛ yakwere tɔk mane kini we za nka wiin tɔk we tɔk mane bere ne ta, ye mane tɔk tɔk ga. ¹⁰ Ma tɔk toga da tɔk tɔk ma daga tɔk ta Matigi? Matigi tɔk da ne ma, ye ma tuma yaa Damasekuru tɔk, ye ma daga wiin fa ta, ye ye na yaa tɔk pepe yira ne ma wɛn. ¹¹ Nka kini we na tɔk ta te tɔk mane mɛ yinna yaga, ne yakwere tɔk mane ne foga ne soro ma tɔk suru yaa ka ne nɛmɛ Damasekuru tɔk. ¹² Tɔk boo mane ti yere, ye n'a togo wiri Ananiyase. A mane tɔk tɔk ne kwa Ten ma. Wiinye Ziwiwu pepe tɔk ti yere, wɔnna yere man'a togo ta fɔkna. ¹³ Wɔnna mane naa ne gun tɔk da ne ma, ye ne na plalo tɔk ye bere sege zɛ. Wɔnna tɔk tala tɔk mɛ yinna tɔk kibe, ma tɔk sege n'awe za. ¹⁴ A tɔk da ne ma, ye ke tame ta Wuro ne dɛge wiin fa to ma ye dungo tɔk tɔk tɔk za tɔk n'a yere berekɔn tɔk. ¹⁵ Ye ma wiin fa za tɔk wiin fa tɔk, ye ma daga te a siera ta na sma pepe tɔk na tɔk ye na. ¹⁶ Ye tɔk na ma sigi ye? Ye ma tuma tɔk n'a togo wiri tɔk batize tɔk n'a kakie na yafa gun. ¹⁷ Ma naa bere yaa Zeruzalemu. Boo tɔk ma, ma tɔk yaa ka Wuro ta tɔk tɔk ne Wuro mɛ tɔk dɔrefre tɔk za. ¹⁸ Ma mane Matigi za a ne kwa ne ma, ye ma sale sa Zeruzalemukuru tɔk, ye bare ma na wiin siera be ta ye togo na, ye yere kma na dian tɔk na ga. ¹⁹ Ma tɔk d'a ma da Matigi d'a yere tɔk da tɔk tɔk ti wiinye kma tɔk mɛ yere tɔk mane yaa Kalakɔn tɔk n'e foga n'e ka kaso tɔk n'e vaan ka gwelekame. ²⁰ Da y'a siera te Etiyeni yere wiin sangan ma, da mɛ yere mane tiye mɛ yo. D'a na yesma yere da mane dia mɛ ma, ma ne taa ne yere ye ta zoga na. ²¹ Nka a tɔk da ne ma, ye ma yaa deredo tɔk size brɛ, ye wɛn ye ne fanɛ.» ²² Wiinye Ziwiwu tɔk mane wɔnna domada ka pepe tɔk Pɔle ta, wɔnna mane dutige ne tɔk ne kwa: «Bo tɔk be sii daga migebe na tɔk we lagakɔn ma. A daga tɔk na ni na ga.» ²³ Ye ta te tɔk mane tɔk, ne y'a zoga wola n'e dra ne yege turu n'a sere wuro tɔk, ²⁴ tɔk te tɔk tɔk na zengente we tɔk da, ye ye ka ka Pɔle kasokɔn tɔk tɔk n'a vaan fɔkna wiin fa to a zame tɔk tɔk yira n'a kini. ²⁵ Ye mane kia Pɔle pere n'a vaan wiin sangan ma, wiin te tɔk ti a na vanda

na, a na da ma: «mus wiin yere kiti ga, na vansogo ti ki ta ra?»²⁶ W ta na, a na vansma na zengente na yaa n'e yira dasi na zengente ma da: «W be mane na ta yee? Taa we mus.»²⁷ W te dasi na zengente we ye bere naa P toga d'a ma: «Yira ne ma wa, bi mus tian na ra?» P ta da. ²⁸ S dasi na zengente we da: «Me yere gwana na yaan ye sara sb ne wna togo we gun.» P ta d'a ma: «Me ne mus.»²⁹ Ye te yee, wiinye kma mane na n'a vaan, w ta za n'a to wna h h. P ta te ne mus ne ti p e h h na kayan wna wagati we ma ye, w mane kuun babe dasi na zengente we ma. ³⁰ Winnisin, dasi na zengente we ta te mane kia P ta yagada ta Ziwiwu ta, w mane te a na wa p e f e h h na fane yaa salakawere pepe wiri n'e kwe ka kitisore pepe h P ta zibe n'a pere ye ma kiti na.

23 P naa ye yinna бага kitisore h h, da: «Kià kma, me yere ta hali h naa n'a kwe sma ma, zarakedo ti ne na Wuro ta ga.»² Salakawere Ananiyase h d'a kiego ma tasma ma, ye y'a do zengen. W te P ta da: ³ «Taa bi kulu na furobe yi be, Wuro na wuro. Be tangan be wiin fa to be me kiti Ten yiran na. Ten dian wiin fa na ga, a ma w be ta ta da, ye ye me wuro.»⁴ Wiinye kma mane ti yeye, w ta gwangwana a ma h d'a ma: «Taa Wuro ma salakawere be h vini.»⁵ P ta da: «Kià kma, me mane h d'a salakawere ga yo, bare ye sebe Wuro domada na sebe h h da, ye be daga bia kma na zengente vini ga.»⁶ P naa n'a za da zame sodini, h ne Saduseyen, h ne Fariziyen, a h ye to kitisore w woro h h ta da: «Kià kma, me Fariziyen, ne na h ne Fariziyen. Kià h do ma wiin h sara ta winnisa, w ye na ye me kiti.»⁷ Wna domada w ta w na suu, Fariziyen ka Saduseyen h bla ye ne na, zame h sodini. ⁸ Bare Saduseyen w yira ne kwa, ye sara na winni ga, ye meleke tiye ga, zini mane tiye me ga, kama h Fariziyen w ne kwa h tian ga. ⁹ A mane te h na yire yi na. Sebetre na h wiinye h mane Fariziyen, w mane tuma taa h gwangwana h ta da: «Ke zarakedo tala boo za bo h be na ga. Be ma farase ga, a ma boo zini wele boo meleke h bere a ta.»¹⁰ Dakwiero we ta te h mane yire ne yaa, kuun h dasi na zengente we foga, a n'a giati h da, ye ye na P ta bogobogo. W te a h da yeresma w ma, ye ye zii n'a foga n'a wa zame w h yaa n'a ka h h ye. ¹¹ Wuru naa ba, Matigi h ye yere h P ta ma h d'a ma: «Be woro sige. Be mane me sere Zeruzalemukuru h h be ne sere h mukuru h me.»¹² Bo h naa kie wiin sangan ma, Ziwiwu h du fle h ye sun h da, ye ye ma P ta ye ga, ye ye na foyi h ga h mane na me me ga. ¹³ Wiinye kma h mane wna du we fle, ye mane

fan sma kiepla ma. ¹⁴ Ye mane yaa salakawere ka smlala gun h da ye ma: «Mé mé sun h mé do h da ke ma P ta gun n'a ye ga, ke na foyi boo ka ke do h ga. ¹⁵ W ye na, ki daga yaa been ka kitisore h fane yaa yira dasi na zengente ma, y'a foga naa ka lege ka bre wiin fa to k'a ta da na kayan ta n'e h. A ma mé han, mé na n'a ye wiin ne a wiri den ga, h ti mé ta.»¹⁶ Nka P ta ligen mane wna du we na da h, h tuma yaa h h h, h yaa ka n'e ma yi-ra P ta ma. ¹⁷ P ta h boo dasi h wiri h d'a ma: «Bo yeleneme be foga yaa n'a yee dasi na zengente bre o, domada ti a ta n'e yira a ma.»¹⁸ S dasi h we h n'a foga yaa ka lege y'a zengente bre h yaa d'a ma: «Kasoneme P ta ne wiri h da ne ma, ye ma bo ne be foga naa n'a yee be bre, ye domada ti a ta n'e yira be ma.»¹⁹ S dasi na zengente we h ne we foga a soro ma h ye sabe ka lege h d'a ma: «W h ti be ta n'a yira ne ma?»²⁰ Ne we h d'a ma: «Ziwiwu been ye na h da ye na naa yira be ma, ye sen be naa ka P ta kitisore bre, ye wiin fa to ye y'a ta da na kayan ta n'e hini. ²¹ Ka te ye be diebe ga. Ye fan sma kiepla ma wiinye h na ne pi n'a ye. Ye been ye na h ye sun h da, ye ye m'a gun n'a ye ga, ye ye na foyi bo h ga h mane na me me ga. Ye y'a da h n'a w, bia dian ye h ye.»²² S dasi na zengente we h yeleneme we to a h yaa. A mane d'a ma: «Ka b'e yira h ma h da ye be du we ma yira n'e we me ma ga.»²³ W te a h y'a dasi h na zengen kma sma pla h wiri h da ye ma: «Ka ka yere teterere Sezareyuru na wuru na ba h yi. Ka na yaa ka dasi sma zpla (200) ka siorikma sma kiesaafun ka h sma zpla. ²⁴ Ka h siori kia me, P ta na ba wiinye ma, ka yaa n'a ka giamana wna Felikisi sra h, foyi k'a gun ga.»²⁵ A mane sebe w ka h ta: ²⁶ «Me Kulode Liziyase h h be fane ne na fan yi giamana wna Felikisi ma h bire a na. ²⁷ Ma bo h wiin be fane be ma, Ziwiwu man'a foga, ne kia n'a ye. Ma naa h d'a mus wiin sangan ma, ma h kwe ka n'a dasi h n'a h ta. ²⁸ Y'a zake wiin h na, ma mane kia h h hini, h te ma h man'a yabe ye ta kitisore bre. ²⁹ Nka ma n'a za da ye ta dakwiero foyi boo na da wiin h n'a w wa ga, mane p e w wa me ga, h ye ta Ten na da. ³⁰ Ma naa h ye da, ye ye ti ne du fle a na, h h te ma h n'a fane be ma n'a yira n'a h a na zarakesma ma da ye yaa y'a da h n'a ka lege bi bre.»³¹ S dasi h mane P ta foga wuru h ka ye mane yira ye ma wiin ne h yaa ka lege Antipatise. ³² H naa kie, ye h siorikma w to, w h yaa ka lege, yew h ye bere naa h bre. ³³ Siorikma w yaa wiri Sezare suu, h sebe w ka giamana wna sra h h P ta h a ma me. ³⁴ Giamana wna na sebe w kala n'e we wiin sangan ma, h P ta toga, ye wee mara h awe sa? A naa h da Silisi a tuma, ³⁵ a h d'a ma: «Be

na zarakesma כֹּכַח na naa wiin sangan ma, ma na be toga.» A mane da, ye y'a foga yaa kɔ lege Herode ta luu ma.

24 Yin koo wɔnɔn timi, salakawɛvɔn Ananiyase kɔ sɔnɔn-mlala kɔ Teretulusetogote boo wiin kɔn man'e na diemata bɛreda hɔn, mane kwɛ tuma Sezare ɔn naa wiin fa to ye Pɔle yagabɛ mara wɔnnate ta. ²Ye mane Pɔle wiri n'a nabe Teretuluse ɔn bɛreda bii n'a yagabɛ ne kwa: «Mɛ na te, bi baraka hɔn ke ti siara hɔn, a bere ma bia datɛtɛrɛkakiri kɔn tɛ kià sii kɔn ne ti yinnamalɔ hɔn mɛ. ³Mé na te Felikisi, be wɔnna dafɔre wiinye wɔ ta mé ma bii pepe hɔn kɔ sangan pepe ma, mé baraka yira be ma ye ye na. ⁴Nka ma kia be banabɛ kɔ bɛredayan ga. Wɔn ye na ma be mɛ da be dian bia woramadiabe ta ɔn kɔn ke ta kɔkɔ. ⁵Mé a za da bo kɔn be tɛ bu na yire yi na ne diniyan hɔn Ziwiwu pepe gwangwanabɛ. Wiinye kma kɔn Nazaretisɔn we timikma, awe kɔn n'e na zengente. ⁶A yɛrɛ mane kia Wuro ta kɔn dɔnɔnɛ. Wɔn kɔn tɛ ke kɔn n'a foga. [Ke mane kia n'a kiti kià Ten yiranɔn na, ⁷nka sɔnɔndasi na zengente Liziyase naa kɔn ke ma n'a kɔn ke ta fangan. ⁸Wɔn timi a kɔn da ke ma, ye wiinye kma kɔn ne kia n'a zarake, ye ye naa bi brɛ.] Mé wiinye da pepe yira n'e dɛ a ma, be kɔn n'a toga ye na, bi yɛrɛ na n'e kɔn a do hɔn.» ⁹Ziwiwu mane da, ye Teretuluse ta yirada tian. Ye yee ye ti. ¹⁰Mara wɔnnate naa yanmɛ bɛreda pere Pɔle ma, a kɔn da: «Ma kɔn da bi kɔn kià sii ta kiti kɔn n'a bii fɔn kɔkɔyan ɔn. Wɔn ye na, ma na n'a da yira be ma kɔn kɔnmabe. ¹¹Be sbɛ n'e na kayan ta n'e sege ɔn kɔn da ne yaa ma da hɔn Zeruzalɛmu Wuroyirebɛ na, ye yalo yin funpla ma ga. ¹²Ye tɛ Wuro ta kɔn hɔn yo, wɛlɛ Kalakɔn hɔn yo, wɛlɛ wisogo hɔn yo, kɔn sii ne za ne za ma ne dakwɛ kɔn boo wɛlɛ ne zamɛ gwangwanabɛ ga. ¹³Zarakewɔn ti mɛ na kɔn sma bɛ ta ga. ¹⁴Mɛ kɔnɛ wiin fa kɔnɔn kɔn, bo kɔn. Mɛ kɔnɛ ti ke tamɛ ta Wuro ta bara kɔn hɔn ne dɔn Wurosogo ma, yewɔn yira da wiin kɔn tian ga. Wiin fa kɔn sebɛ Ten na sebɛ hɔn kɔn daberebere ta sebɛ hɔn, mɛ kɔnɛ kɔn da kɔn pepe tian. ¹⁵Mɛ kɔnɔn Wuro ma wiin nɛ, yee yewɔn kɔn a ma yɛ, mɛ kɔn kɔn da smatele na winnisa sara ɔn smayaga winni mɛ. ¹⁶Bo kɔn tɛ mɛ kɔn ne sige ne yɛrɛ ma wiin fa to zarakedo ka zɛ n'a giatɛ na ga Wuro zin hɔn kɔn sma zin hɔn mɛ. ¹⁷Dɔkɔkɔyan fɔn wɛ timi ma, ma mane bere naa yirebɛfrɛ kɔn salaka na frɛ pere na n'a sii ma. ¹⁸Bo wɛn ye ne za Wuro ta kɔn hɔn n'a yɛrɛkinibɛ wesangan ma. Zamɛ mane tiye ga, sma ma bere mane sɔngɔ mɛ ga. ¹⁹Nka kɔn Ziwiwu wiinye kɔn tuma Azigiamana hɔn, be ma farase ga kɔn kɔn naa be brɛ wiin fa to ye mɛ zarake. Hali kɔn hɔn, ye yɛrɛ fa gun n'a yira ga. ²⁰Wɔn nii mane ti ga, yewɔn wiinye kma kɔn ti bɛɛ, ye mane yaa kɔn ne nɛmɛ kitisɔre brɛ wiin sangan ma, ye wiinye dayaga za ne hɔn, ye kɔn kɔn yira kɛ. ²¹Ma tuma taa ye woro hɔn ɔn wiinye domada wɔn yira ɔn da, ye sara ta winnisada ye na ka kia ne kiti sma ra? A ma tɛ

wɔnna domada wɔn dama yee ga.» ²²Felikisi ta tɛ kɔn mane Wurosogomada kɔn kɔn, kɔn tɛ kɔn man'e bigebɛ dɛn ɔn da ye ma: «sɔnɔndasi na zengente Liziyase kɔn na naa wiin sangan ma, ma na k'a kiti kɔn.» ²³A mane yira sɔnɔndasi wɔnnate ma, y'a ne Pɔle kɔnɔnɛ. Ye nka y'a to a yɛrɛ soro ma kɔkɔ, y'a mare wiinye kɔn naa a brɛ, y'a ka ne kɔn ye ma kɔn na ga. ²⁴Yin damanɛ wɔn timi, Felikisi kɔn naa kɔn y'a ya Durusiye wiin kɔn mane Ziwiwu mɛ. A mane fanɛ yaa Pɔle wiri naa ɔn ne kɔn Yezu Krista ta da na a ta. ²⁵Nka Pɔle ta bɛreda ta tɛ kɔn mane yaa telebe brɛ piri ma kɔn yɛrɛfigɛnɔn kɔn sɛn kiti na da ma, kɔn kɔn mane Felikisi nina ban, a kɔn d'a ma: «Tuma yaa dɛn. Ne mako kɔn naa ne sa be hɔn, ma na fanɛ be ta.» ²⁶A man'a giati ɔn da Pɔle na gwana pere ye ma, bo kɔn kɔn tɛ a kɔn man'a wiri kanyin-nayan na ne barotɛ kɔn lege. ²⁷Dɔkɔkɔ pla wɔn timi, Porosiyuse Fɛsetuse kɔn tangan Felikisi timi. Felikisi ta tɛ kɔn mane kia ye da dia Ziwiwu ma, kɔn tɛ a kɔn mane Pɔle to yeresma sra hɔn.

25 Bo Fɛsetuse wirikɔn na yin saaro kɔn ma y'a mara hɔn, a kɔn tuma Sezare ɔn yaa Zeruzalɛmukuru hɔn. ²Salakawɛvɔre kɔn Ziwiwu na zengenkma mane yaa Pɔle yagabɛ a ta. Ye mane d'a ma, ³y'a tɛ ye Pɔle nabe Zeruzalɛmu. Ye mane du kɔn flɛ a na wiin fa to y'a yɛrɛ sogo ma. ⁴Nka Fɛsetuse n'a yira n'a kɔn ye ma ɔn da, ye Pɔle ta kaso kɔn daga ne Sezare yi, ɔn kɔn mɛ, yi yɛrɛ na bere yaa wɔnna kɔn hɔn ye. ⁵A mane da ye ma mɛ: «K'a zengenkma ne sbɛ, ye dɔn ne ma, ke kwɛ yaa Sezare. Bɔn da kɔn zɛ awe kɔn we hɔn wiinye kɔn daga ga, y'a zarake.» ⁶Fɛsetuse mane yalo yin korosɔnɔn wɛlɛ yin fun ma ye brɛ ga. A naa yaa wiri Sezare suu, winnisi a kɔn yaa tangan kitisɔdo hɔn ɔn fanɛ da ye yaa Pɔle foga naa kɔn lege. ⁷Pɔle naa wiri wiin sangan ma, wiinye Ziwiwu kɔn mane tuma Zeruzalɛmu, kɔn kɔn naa taa n'a kori ne zarake na yaga ye na yaan ye yira n'e dɛ a ma nka ye mane sbɛ n'e kinibɛ ga. ⁸Nka Pɔle man'e yɛrɛ kɔn wa ne kwa: «Ma foyi tala boo yaga ga, ma Ziwiwu ta Ten na da yaga ga, ma Wuro ta kɔn na da yaga ga, ɔn ma boo fa yaga sɔnɔnmukma ta fanganmagwaga ta mɛ ga.» ⁹Fɛsetuse ta tɛ kɔn mane kia ye da dia Ziwiwu ma, kɔn tɛ a kɔn mane da Pɔle ma: «Be kia yaa Zeruzalɛmu wiin fa to ma bia kiti kɔn wɛn ra?» ¹⁰Nka Pɔle kɔn d'a ma: «Ma ti fanganmagwaga ta kitisɔre zin hɔn yo. Wɛn ma daga kiti na. Ye tɛ wɔkara ma boo fa ta Ziwiwu na ga yo, bi yɛrɛ n'e kɔnɔn kɔn. ¹¹Tian na, ye kɔn ne yaga mɛ ta, ma kɔn kɔn dayaga ta wiinye kɔn ne siriwɔn wa, ma sbɛ ne maga siri na ga yo. Nka kɔn sma bɛ wiin fa yira n'a dɛ mɛ ma, kɔn kɔn mane tian ga, kɔnna boo sbɛ ne mɛ ka ye sra hɔn ga. M'a kia fanganmagwaga ta a n'a da kɔnɔnɔnɔn.» ¹²Fɛsetuse naa nɛmɛzɛ ta kɔn ye kitisɔkwɛrɛ, ɔn da: «Bia tɛ kɔn ne kia fanganmagwaga bia da kɔnɔnɔnɔnɔn, kɔn kɔn na n'e kɔnɔnɔnɔn.» ¹³Yin damanɛ wɔn timi fanganma Agiripa kɔn Berenise naa wiri Sezare, ɔn yaa bire

Fesetuse na. ¹⁴Ye ta te kank mane ti ne yin damane ta yeye, wank te Fesetuse kank Pɔle ta da yira fanganma ma kank da: «Feliksi mane sɔkɔ boo to kaso hɔkɔ bɛɛ. ¹⁵Me yaa wiinye yin damane ta Zeruzalemu, salakawɛwɔre kɔ Ziwifu ta sɔnkmlala man'a yagabe n'a kia ne ta, ye m'a yɛɛ. ¹⁶Me n'a yira n'a kɔkɔ ye ma kank da ɔɔkɔmukma te mane daro ne te yee ga, da ye te kank kank kank ye na zaraketa ta den kank n'e ta da kiekie n'e kɔkɔ. ¹⁷Ye yere yere kank me ta den ga, kank bii naa bɛɛ. Ye na winnisin ye, ma kank yaa tangan kitiskɔdo kank kank fane da ye yaa kank we foga naa kank lege. ¹⁸Ye naa wiri kank lege wiin sangan ma, me yere mane wiinye dayaga giati a ta da na, a na zarkesma yere ma sbe kank na foyi yira n'e de a ma ga. ¹⁹Ye yere ta Wurosogo ma da na ye mane dakwie. Yezutogote boo ta da na ye da wiin kank siri nka awe Pɔle ne yira ne kwa, y'a ti ni na ye. ²⁰Mia te kank ma kank da ma sbe ne wiin fa yira ye hank ga, wank te me kank d'a yaa Zeruzalemu wiin fa to ye yaa n'a ta da kank-kankhɔkɔhɔkɔ wɛɛn. ²¹Nka Pɔle naa n'a yira n'a kɔkɔ kank da, ye fanganmagwaga kank daga y'a da kankhɔkɔhɔkɔhɔkɔ na. Wank te me kank da, y'a to kaso hank ye fank yaa kayan a ta yuru ma fanganmagwaga bɛɛ.» ²²Wank te Agiripa kank da Fesetuse ma: «Me yere kia kank kankna kank we ta me.» Fesetuse kank d'a ma: «Sen be na kank a ta.» ²³Ye na winnisin Agiripa kank Berenise kank naa kank kitiskɔdo kank, fanganmabegɛfɛɛ na kank ye hank, kankdasi na zengenkma ne ti kank kank kank kuru na smayeye. Fesetuse kank fane ye kank yaa Pɔle foga naa kank lege. ²⁴Fesetuse mane bereda bii kank da: «Fanganma Agiripa kank ki wiinye kma pepe kank ti kank ke neme, ka kank ti bo kank be na. Ziwifu pepe na kwe yi naa ne gun a ye na Zeruzalemu, hali kank bii naa bɛɛ me, ne kank ne kwa, y'a daga kank ni na titiri ga. ²⁵Me kank ta, me foyi boo za a hank wiin kank n'a kank wa ga. Nka a ta te kank da, ye giamana kanknate kank daga y'a da kankhɔkɔhɔkɔhɔkɔ, wank ye na ma da ma daga n'a fane a ma. ²⁶Nka kank da na kini ye ta te kank mane tiye a ta da na, ma sbe ne wiinye sbe kank sbe n'a fane giamana kanknate ma ga, wank ye na m'a sbe ka zin bɛɛ, bi fanganma Agiripa yere zin wiin fa to bo kiti be kank kank ma sbe fa gun n'a sbe a ma. ²⁷Bare mia giate ma, kank sbe ne kason yabe yee kank ka sbe n'a na zarakeda sbe, ye ne kini ga. Wank yinnibe»

26 Agiripa mane da Pɔle ma: «Be sbe ne bia da yira.» Wank kank te Pɔle kank ye soro kank kank da: ²«Ziwifu wiinye da pepe yira n'e de me ma, fanganma Agiripa, me ne sbe ne taa bi zin sma kank ne domada yira, wank me nihɔkɔndia. ³Bia te yere kank ne Ziwifu ta landa pepe kank ye ta dakwiero na da pepe kank, wank ye na m'a kia be ta da be be woromakuna kank kank ne ta. ⁴Me na yelesangan ma, ma n'a sirewɔ ta wiin ne n'a sii kank Zeruzalemukuru kank, Ziwifu pepe kank kank. ⁵Ye yere kank da n'a bii fank sangan dere ma da hank, kià Wurosogo ma da mane sige me ma kank wankara Fariziyen. Ye kank dian ye na, ye sbe n'e na tian yira. ⁶Wuro wiin dosɔ

ta ke tame ma, mia te kank kank wank ma, bo kank kank te ye kank ne me kiti sma. ⁷Ke sa wiinye dumakma funpla wank hank, wankna dosɔ we ye na ye Wuro yirebe sin kwe wuro ma wiin fa to y'a gun. Be za re fanganma kankna kankmabe we ye na Ziwifu me zarake. ⁸Wuro ta te kank ne sara winni n'e sbe, wank kank te ki Ziwifu mane wank kank tian ga? ⁹Me yere man'a giati da ma na n'a sbe ye pepe ta kank kank Nazaretiskɔ Yezu togo ma. ¹⁰A bere ma kank ma kank ta Zeruzalemukuru kank me. Salakawɛwɔre mane wiin sebe pere ne ma, wank baraka hank, me yere degewesma na yaan ye ka kaso hank kankna. Ye te da y'e yee wiin sangan ma, ma dian wank na. ¹¹Ma mane yara ne kank Kalakɔkan pepe hank ne fangan de ye ma wiin fa to ye ne Wuro togo yaga. N'a bankmayɔ do ma yere, ma mane le ne kank ye ma ne yaa kireze hank. ¹²Bo yee boo kank ma, ma mane ti ne yaa Damasekuru kank, salakawɛwɔre ta sebe ne ti ne ta, ma ne yaa ye ta fane na. ¹³Bo me mane ti sogo ma fanganma, sintogo hank neme. Ye da ye kank me kank kini boo za, a kank tuma wuro hank kank yi sin na kini ma kank zii naa pi me kank ne yakwere ma. ¹⁴Mé pepe kank kwe bere, ye da ye kank me kank berekank boo kank Heburoda hank a ne kwa ne ma, ye Sɔle Sɔle, ye kank na be ne yanne? Ye hali ma kank bere wiin ne pepe, ye ma sbe ne de ga, wankara worofa sbe ne de ye na worota ta gwangan ta wiin ne ga. ¹⁵Me kank toga d'a bi kank te Matigi? Matigi kank da, y'a yi Yezu ma wiin yanne. ¹⁶Ye nka ma bere tuma, ye ma tuma taa ne kaen ma. Ye ye ye yere kank ne ma wiin fa ye na, ye bo kank: Ye ye ye yere kank ne ma wiin dɔre we na kank ma na bere n'e za wiinye dɔreda hank ye, ye ye kia ma te kank na sierete na kank te y'a barate ta na. ¹⁷Ye ye na ne yabe wiinye sii kank wiinye size bre, ye ye ne den ne ne wa ye sra hank sin ¹⁸wiin fa to ma ye yinna koba, ye ye timi bere tunio ma kank ye zin bere kini ma. Ye ye timi bere Sitane ma kank ye zin bere Wuro ma wiin fa to ye y'a kank na yafa gun kank ye nii gun yi ta kank na kankmabe baraka hank kank Wuro ta kma. ¹⁹N'a bii kankna do hank ye fanganma Agiripa, me maga kankna wuro hank zefa we ta da na ga. ²⁰Nka n'a bii Damasekma ma kank Zeruzalemukma kank Zudegiamana pepe hank, kank kank yaa wiri size bre, m'a yira n'a kank ye ma kank da ye ye zugo katra kank ye zin bere Wuro ma kank ye datenkɔkan kayan kank kankna zugokatra we. ²¹Bo kank ye na Ziwifu ne foga Wuro ta kank hank ne kia ne yee. ²²Nka Wuro ta diema baraka hank, ma tiye hali naa n'a kwe sma ma n'a ta da yira smayeye kank durukma ma. Wuro ta daberebere kank Moyizi mane pia wiin fa yira kank da wank kank na te, ma foyi yira n'a kwe kank ma ga. ²³Ye Krista yanne, y'awe kank pia winnisa sara kank ne daga kini da yira kià sii kank size ma.» ²⁴Pɔle mane ti y'a da kank yira hank, ye da ye kank Fesetuse kank bare gwangwana yuu kank da: «Taa be kakaba Pɔle. Bia kank pepe be ta be ne kakaba.» ²⁵Nka Pɔle kank d'a ma: «Me na te Fesetuse, ma kakaba ga. Tian na bereda kank yinnamalɔda ma kank

yira. ²⁶ Fanganma, ma ti ne wonna da ka yira bi wiin te ma ka worasigi, ma tka da b'e pepe kanki, ye na foyi mane dka be na ga bare ye te kanki kanki ga. ²⁷ Fanganma Agiripa, be Wuro ta daberebere ta bereda tka tian ra? Ma tka da b'e tka tian.» ²⁸ Wnka te Agiripa kka da Pka ma: «Be m'a yira ne ga, be kka kka ne ta Krista timite na.» ²⁹ Pka kka da: «Ye kka na da nka ne da na yire ye me. Wuro kka dian ye na, a na ne bi dama ga nka wiinye kma pepe kka ne ta bo sma be o, me wiin fa, ka na te wnka na me. Nka wiinye kka ti ne sra hka, kanki neme na ne ti ka sra hka ga.» ³⁰ Fanganma ka mara wonnate Berenise ka wiinye kma kka mane kwe ne tangan ka lege, ye mane kwe tuma. ³¹ Ye na sasangan ma, ye mane baro boo ta ye neme hka hka da: «Bo kka be foyi ta wiin kka n'a yewa wele n'a perewa wa ka kka ga.» ³² Agiripa kka da Fesetuse ma: «Bo kka be m'a da ye fanganmagwaga kka daga y'a da kanki hka, a mane sbe ne dre.»

27 Ye naa been mià Italiyuru na wiin sangan ma koro hka, ka Pka kwe ka kka kasonma n'e pere Ogusite ta kka dasi na zengente boo ma wiin kka mane kasoyereve, ye n'a togo wiri Zuliyuse. ² Ye te yee ke mane ka Adaramitimekma ta koro boo hka wiin kka mane ti ne yaa Azigiamana hka. Masedowanegiamana hka kka Arisitarake wiin kka tangan Tesalonikekuru hka, hka mane ti ka ke neme. ³ Ye na winnisin, kià te kka mane taa Sidankuru hka. Zuliyuse ta te kka mane kwa Pka ma, a mane sogo pere a ma ka d'a mare wiinye kka ti yeye, a yaa bire ye na ka ye mako na fre gun ye ta. ⁴ Ke naa tuma wesen, ka ke bere ka koro hka ye ka yaa kka Sipre na tolo wee bare pangan mane wire ne ke ten. ⁵ Ye te yee, ke mane kka Silisi ka Panfili, ka yaa zii Mire Lisigiamana ma. ⁶ Kka dasi na zengente we mane Alekisandirekma ta koro boo za wesen wiin kka ti ne yaa Itali. A kka ke kka hka. ⁷ Yin damane ka, kià koro mane kka ne gun siessie ga. Ye te yee, ke mane bana kka hka sbe ne wiri Kenidikuru hka. Pangan ta te kka mane wire ne ke ten, ke mane kka Kerete na tolo wee Salamone ta zokretado bre piri ma. ⁸ Ke mane wonna bii we hka kka salesale ka yaa wiri boo piri boo ma Lasekuru kiego ma, ye wnka wiri da Zokretado na kka yi. ⁹ Wagati na yaan yi mane kka. Wiin wuru kka mane naa, wnka mane te farasi na yi zokrewire na bare Ziwiifu ta sun na wagati mane kka we. Pka mane kia y'a giate yira, ¹⁰ ka da ye ma: «Ka sege re kià kma, me a za da krewire be na naa ka yaga ka kka na yire ye bie ka ka koro we ma ka ke yere ma me.» ¹¹ Nka kka dasi na zengente we mane kka koro wonnate ka koro na te ta faneta domada ma ka yalo Pka ye ma. ¹² Zokretado we ta te kka ma mane kka sie, koro ne sbe ne kka yeye ka pian hka pepe ta ga, sma ka na yaan ye yere mane kia ke kià yuru ta ka sege da ke na sbe wiri Fenikisi ka pian hka ta wesen ra? Wnka boo zokretado wiin kka ti Keretegiamana hka ne

kibe saan hka piri ma na wurownka ma piri ma ka kudo-ma piri ma na wurownka ma piri ma me. ¹³ Pangan kka kka mane tuma saan hka piri ma, ye n'a giati ka da, ye ye mane wiin giate we bii, ye wnka sbe ne te. Ye te yee, ye kka koro na tabebalo duro suu ka da, ye ye te ye kka Kerete na tolo kiego ma. ¹⁴ Nka ye te waka wonna kka hka ye sin panganye kka kka tuma kudo ma piri ma ka naa bere ye ma. ¹⁵ Koro we kka kka zii du hka piri ma, mane sbe ne bere ne ba pangan ta titiri ga. Ye te yee, ke kka ke yere to pangan ka ma. ¹⁶ Ye mane kka yaa yengenzu na koril booo bre, ye wiin wiri da Koda. Wesen ke kkanadia, ke kka sbe koro na diemakoro boo gun. ¹⁷ Ye naa sbe kka kka n'a gun koro we hka wiin sangan ma, ka kka perenkama pere kià koro kiego pepe ma. Ye ta te kka mane kwan ka da, ye koro we ka naa yaa ka ke neme Libigiamana na banyege ma ga, koro na tabefa wiin kka sbe ne te koro we ne kka pangan ma ye, ye kka wnka wa wnka ka zu hka. Ye te yee, pangan kka mane ke yen ye. ¹⁸ Ye na winnisin pangan ta te kka mane ke yan ye, ye kka dutige ne koro we hka fre wa n'e dra yengenzu hka. ¹⁹ Ye na yin saaro kka ma yewa yere kka koro we na fre wa ne dra ka ye sra. ²⁰ Yin damane mane kka, kka mane sin za ga, mane mamala za me ga. Pangan mane wire ye wirenka na ye kka kka ke nina kka ban kka, ke mane kka kisi tala boo ma titiri ga. ²¹ N'a bii siedere ma da hka, ke mane foyi ka titiri ga. Bo kka kka te Pka kka mane tuma taa ye woro hka ka da ye ma: «Ka za re kià kma, ka mane daga dian n'a yirada na ke m'a kka Kerete ka kka kka fre be hka ga. ²² Nka basie m'a kia ka ta ka ka wora sige bare ka na kka sii na siri ga, koro we dama kka na yaga. ²³ Sma wuru be yere hka, me wiin Wuro yi ne bara ta a ma, a ta meleke boo ye yere kka ne ma ²⁴ ka da ne ma, ye ma ka kwan ga Pka. Ye fanganmagwaga na ne kiti, ye ma ti ka wiinye kma pepe n'a yuru hka me, ye Wuro n'e pepe to ni na y'a woramadiabe baraka hka, a wiin ta ne ma. ²⁵ Wnka ye na, kià kma ka ka wora sige. Me kka Wuro ma. A ye yira ne ma wiin ne, yee ye na te. ²⁶ Nka ke na yaa dre yengenzu na koril boo kka ma.» ²⁷ Yin funnaana kka ma, boroma wola hka, pangan ka kka ke yen yaa ka ke neme Yengenzugwaga bre. Kkawiresma ka mane kka ka da ke vetra lagakna. ²⁸ Ye kka ziyirabefa wa n'a ka zu hka n'a yirabe. A ta dere mane kayan metere kiofun ne kka kopra. Ye naa ye yabe zin kka ye, ka n'a yirabe ye me. A ta dere mane metere koro ne kka koroska. ²⁹ Ye mane kwan ka da kià koro na yaa vuro kka kka hka. Wnka te ye kka koro na tabebala naa wa n'e ka koro we timi ne kka ta kie yere salesale. ³⁰ Nka kkwiresma ka ta te kka mane kia kka, ye kka koroslalo wa n'a zibe zu hka ka yira da, ye ye yaa kka tabebala ka koro we zin hka. ³¹ Wnka te Pka kka da kka dasi na zengente ma ka kka dasi ka ma: «Bo sma be ma kka be ga, ka na dre ga.» ³² Wnka te suu kka dasi ka kka perenkama ka

koroslalo we to a kank yaa. ³³ Sane kank ne kie Pɔle man'a kia sma pepe ta kank da ye kank. A mane da ye ma: «Sma kank n'e yin fun naa ka ne yere kank mane foyi kank ga. ³⁴ Wank ye na, m'a kia ka ta da ka kank bare kank kank sbe ne te ka kisi. Ma ye yira ka ma ye me kank da foyi tala boo na te ka na kank sii na ga.» ³⁵ Wankna domada wank yira we timi ma, a kank buru bii, kank baraka yira Wuro ma sma pepe kank na, n'a kank, kank n'a kank. ³⁶ Wank kank mane te sma pepe wora kank sige, ye kank kank me. ³⁷ Ke pepe na kwe yi mane sma zɔpla ne kiesaafun ne kankma konala (276) koro we kank. ³⁸ Ye naa kank yingjin wiin sangan ma, wiin bile kank mane ti koro we kank, ye kank kank wa kank dra yengenzu kank wiin fa to koro we zara kank. ³⁹ Bo kank naa kie wiin sangan ma kank wiresma wank ma lagakank we dege kank ga nka ye kank mane ti dungundo boo kank na yee kank banyege. Ye mane giati ne kwa, ye ye kank mane na sbe, ye mane na yaa koro we tabe yeye. ⁴⁰ Ye mane koro na tabebala firi ne to yengenzu kank ye, wiinye perenkama kank mane ti koro we na ne fige kank a na paga, ye kank kank firi me. Wank timi ye kank zogo boo pere koro we zin wiin fa to pangan n'a yen yaa kank lege yege we bre. ⁴¹ Nka ye yaa kayan banyege na kwe yi boo ma zu kwedo kank, koro we kank taa kank. Koro we na zin kank piri ma mane mere kank, koro we mane sbe ne yaa titiri ga. Wank da ye te, zu na fangan ne koro we na timi piri ma yaga. ⁴² Sɔkɔdasi mane kakiri gun kank da, ye ye te ye kasonkama wank ye, ka te ye na yinna kank kank ga. ⁴³ Nka kankasi wank ta zengente ta te kank mane kia Pɔle kisi, kank te a kank ma dian ye ta giate we ta te na ga. A mane da, ye wiinye kma kank yinnan kank, ye kank pia zii zu kank den kank yinna yaa sa. ⁴⁴ Ye kank sere na kank kank wela koro na kank yi sere ma. Yee ke pepe mane te kank yaa sa siara kank.

28 Ke de ye timi ma, ke kank ye da, ye kankna zu na korido we togo ti Malete. ² Yeye kma mane dafre na yire ye ta ke ma. Wuro mane mene, luu ne pere kank. Ye kank togo na yire yi mulu kank ke pepe wiri ke kank yaa timi. ³ Pɔle mane yaa kank bii n'e ka togo kank. Kank sa ye kank tuu sra kank kank Pɔle wiin kank zolo kank a soro ma. ⁴ Yeye kma kank kank we na kank yi za Pɔle soro ma, kank da ye neme ma: «Tian na, bo kank be kank, a kank de yengenzu ta nka Wuro ta kiti kia n'a to ni na ga.» ⁵ Nka Pɔle ye soro sere, kank we kank bere togo kank, foyi ma te awe Pɔle na ga. ⁶ Kank mane giati kank da Pɔle soro na kank wela a na bere siri kankna kank tala kank. Nka ye n'a sege kank y'a sie dere, n'a za da foyi te a na ga. Wankna sangan ma ye ta giate kank bere, ye kank da y'a boo yirebafa. ⁷ Zu we na korido kank kankwaga ta bii kank mane vetra yeye na. Wankna kank we togo mane ti Pubiliyuse. Wank ke veye ye bre. Ke yin saa ta yeye, a kank dafre na yaan ye ta ke ma. ⁸ Pubiliyuse kank mane toba, a ne sian, sanganfa ne ti kank lege. Pɔle kank kank yaa n'a sege kank Wuro me a ma kank ye sra de a ma n'a kenebe. ⁹ Wank timi zu we na korido kank komatoga-

pareresere pepe mane naa a bre, a n'e kenebe. ¹⁰ Ye mane ke yirebe kank. Ke na sasangan ye bre, ke mako mane sa wiin fa pepe kank, ye kank kank pere ke ma. ¹¹ Yee saa kank timi, ke kank kank Alekisandirekma ta koro kank kank yaa. Wankna koro we mane pian kank ta zu we na korido kank. Ye man'a wiri da Girekisi ta Kwiyeri. ¹² Ke yaa wiri Serakusekuru kank, kank yin saa ta wen. ¹³ Ke naa sa wen, kank mini yaa wiri Ezeziyo. Wankna win-nisin, saan kank piri ma pangan mane wire ne ke yen. Yin plalo kank ma ke kank yaa wiri Puzole. ¹⁴ Ke mane ke na plala kank za kankna kuru we kank. Ye n'a kia ke ta, ye ke yin kopra ta ye bre. Wank timi ke kank yaa kank. ¹⁵ Ke na plala wiinye kank ti kank mukuru kank, kank naa kià da kank wiin sangan ma, kank naa ke ten kank Apiyuse-tun kank kank Veda Saa bre. Pɔle ye za wiin sangan ma kank baraka yira Wuro ma, a woro kank ye bere sige. ¹⁶ Ke yaa wiri kank wiin sangan ma, ye mane dian kank pere Pɔle ma a sana kank wiin kank kank man'a kank. ¹⁷ Yin saa kank timi, Pɔle kank mukuma ta Ziwi-fu na kank lala wiri ye bre. Ye naa kwe wiin sangan ma, a kank da ye ma: «Kià kma ma dayaga sii ta kià sii na ga, ma ke tame ta landa yaga me ga. Hali kank, ye ne foga Zeruzalemu kank ne ka kank sra kank. ¹⁸ Wankna ne foga wiin sangan ma, ye mane kia ne to ma yaa bare ye da sii za ne kank wiinye kank ne yee wa ga. ¹⁹ Nka Ziwi-fu da kank te ga. Wank ye na ma n'a da to fanganmagwaga ma. Ye te kank ma kia n'a sii yagabe ga re. ²⁰ Wank ye na ma ka wiri bre kank nemeze kank kank neme. Tian na Isirayele si ta kank mabe do ma kank kank be ti ne sra kank.» ²¹ Ye kank d'a ma: «Sebe sii tuma Zude-giamana kank kank naa pere me ma bia da na ga. Ke na plala na kank sii ma bere naa bre kank kank beredaya-ga sii yira bia da na me ga. ²² Nka wiin fa kank ti be kank kank, me kia kank bi yere do kank bare sma bia neme kwekuru togo yaga bii pepe kank.» ²³ Ye mane been boo kank na kank Pɔle kank naa kankna kank we ma yaan a ta vedo kank. N'a bii kikima kank yaa lii ba, Pɔle kankna sogo we na da pepe kinibe ye ma kank Wuro ta kolo kank da yira ye ma. Yezu ta da wiinye kank sebe Moyizi ta Ten kank kank Wuro ta daberebere ta sebe kank, a mane kia n'e zin bere kankna da kank ma. ²⁴ Ye na kank mane kank d'a ta yira-da tian, kank ma kank ye ma ga. ²⁵ Ye mane been ga. Sane ye da ye yaa, Pɔle kank da ye ma: «Wuro ta Ni wiin fa yira ka tame ma Wuro ta daberebeta Izayi baraka kank, kank tian. ²⁶ A mane da, ye yaa yira bo sii be ma, ye ye na ne sege kankna nka ye na ne da kank kank ga. Ye ye na ne sege kankna nka ye ye na ne foyi za ga. ²⁷ Ye bare bo sii be kakiri dege kank. Ye ye te tramakwiesma na, ye ye ye yinna pi wiin fa to ye ka ne ze ga wiin fa to ye ka ne da kank ga kank n'e kank kank ga, wiin fa to ye ka ne da na kayan ta ga wiin fa to ye ye zin bere yi Wuro ma ga wiin fa to ye ka naa n'e kisi ga. ²⁸ Wank ye na, ka kank da Wuro y'a kisi na bere fan sisma ma kankna ne na kank a ta.» [²⁹ Wankna domada wank yira we timi ma Pɔle ta, Zi-

wifu ከክ yaa. Ye man'e ከጠጠጠ dakwie ከክክክ.]³⁰ Pክle
 mane ከክክ boo kia ከክክ boo ta ክ ክ ክክክ pla pepe ta
 ወጸጠ n'a sara ye sana. Wiinye kma pepe ከክ mane naa
 a brጤ, a mane kwa ye pepe ma ከክክክ. ³¹ A mane Wuro

ta kolo ከክ da yira sma ma n'e kala ክ Matigi Yezu
 Krista ta da yonmabe ከክ. ከክክ sii ma ከክ a ma ye na
 ga.

ta, bia giate ነገር da be na ደጅ Wuro ta kiti na ra? ⁴ Wele be a ta foro ነገር a ta woramak ነገር a ta makare na wu ነገር wa, ma ነገር da ነገርna foro we be ka zugo katra ነገር ga ነገር? ⁵ Bia worasigenካማካ do ma ነገር bia zugokatra-bareyafa do ma be woro na yaan yi kia n'a tige be yere ma woro na ነገር ma na, Wuro ta kiti na ነገር yi na ጥገኛ wiin ነገር ma, ⁶ wiin ነገር na sma pepe ta teda na ku sara ye ma. ⁷ Wiinye kma ነገር sige ye yere ma ነገር daföre ta ነገር ne yirebe ነገር togo ነገር wɛbareyani kia, a na n'a pere ነገር-wa ma. ⁸ Nka wiinye ነገር maga, mane dian tian na ga, a ma telebareyada ma ye ነገር, a woro a na ነገር vunu ነገር ነገር ma. ⁹ Wiinye kma pepe ነገር dayagate, yanne ነገር yinnahካንቲዎ ነገር na bere ነገር ነገር ma ነገር pia n'a bii Ziwi-fu ma ደን ነገር sbɛ wiri ነገር sere ma. ¹⁰ Wiin te pepe ነገር daföretɛ, yirebe ነገር togo ነገር siara ጥገኛ ነገርna te ma n'a bii Ziwi-fu ma ደን ነገር sbɛ wiri ነገር sere ma. ¹¹ Bare Wuro ነገር dége ነገርna ga. ¹² Wiinye kma pepe ነገር kakie ta, ma ne Tɛn ነገር ga, ye na siri ye Tɛn ነገር me ga. Wiinye kma pepe ነገር Tɛn ነገር ነገር ne kakie ta, ነገርna kma pepe na kiti Tɛn yiran ነገርna me. ¹³ Ye ጥገኛ ነገርna wiinye kma ነገር ነገር Tɛn na, ነገርna ነገር smatele Wuro yinna ነገርna ga re nka wiinye kma ነገር n'a na da ta, ነገርna ነገርna te smatele na. ¹⁴ Sismaze wiinye ነገር Tɛn ነገር ga, ነገር ne Tɛn na da ta, Tɛn ti yewo ነገርna ta ga, yewo ነገርna ye yere ta Tɛn na. ¹⁵ Y'a ነገርna da Tɛn wiin fa yira, ነገርna ti yiwi ነገርna ነገር. Ye ta teda ነገርna ye ta giate ነገርna n'e siere bare ነገርna ነገር n'e zarake, ne tian pere ye ma me. ¹⁶ N'a fanedia yirado ma, Wuro na sma ta teda na ነገርna ye kiti wiin ነገርna ma Yezu Krista baraka ነገርna ነገርna te. ¹⁷ Nka bi wiin ነገርna da be Ziwi-fu, ne bia da ta Tɛn yiran ነገርna na, ne be yere yirebe bia Wuro ye na, ¹⁸ bi wiin ነገርna n'a dungo na da ነገርna, ne kala Tɛn yiran ነገርna na, ne da na tele ye dége ነገርna, ¹⁹ bi wiin ነገርna ነገርna da be fue na yeta, ye be tunio ነገርna kma ta kini, ²⁰ ye be datobareyasma na ladita, ye be yinna ነገርna kinibareyasma na kalata, bare da na ነገርna ነገርna tian na da ti be ta Tɛn ነገርna, ²¹ awale bi wiin ነገርna ነገርna sere kala, mane be yere kala ga, bi wiin ነገርna yira ne kwa, ye ye ka da ye kimi ga bi ne kimi. ²² Bi wiin ነገርna da, ye ye ka ne vunafa ta ga bi n'a ta, fian da dia bi wiin ma ga, be ne fian ነገርna ነገርna frɛ bii, ²³ be be yere yirebe Tɛn ye na ne Wuro degebe ne Tɛn yaga. ²⁴ Tian na, yee ye sebe Wuro domada na sebe ነገርna ነገርna da, ye ki Ziwi-fu ነገርna te size ነገርna ne Wuro togo yaga. ²⁵ Dora be ነገርna ne kwa Tɛn ma, yaro fa na ነገርna yi nka be ነገርna ne yaro ne Tɛn yaga, be ጥገኛ yarobareyata na. ²⁶ A ነገርna ma yee, yarobareyata ነገርna ne kwa Tɛn na da ma, a ta yarobareyafa daga ne giati yaro a ta ga ra? ²⁷ Awe wiin te ነገርna yaro ye ነገርna ma ga, ne Tɛn na da ta n'e do paga, a na be kiti bi wiin te ነገርna ti ነገርna Tɛn ነገርna ne yaro ነገርna ne Tɛn na da yaga. ²⁸ Tian na, wiin fa ነገርna ze, a ነገርna ነገርna Ziwi-fube ga a ma bere ma ነገርna ma ነገርna be ነገርna yaro me ga. ²⁹ Nka wiin fa ነገርna ነገርna ነገርna Ziwi-fube ነገርna ta zugokatra wiin ነገርna sa Wuro ta Ni ነገርna, ነገርna ma ne Tɛn na da ga, ነገርna ነገርna yaro. Wiin te ነገርna

ነገርna ta, ነገርna te y'a yirebe gun sma ta ga nka Wuro ta a a gun.

3 Awale ነገርna na Ziwi-fu ነገርna ነገርna sere? ነገርna ነገርna yaro na ነገርna? ² Ye na ነገርna ነገርna yire o bare yewo ma Wuro pia y'a da ነገርna. ³ ነገርna ነገርna? ነገርna ነገርna te smatele na ga, ye ta telebareyafa sbɛ ne Wuro ta telebe yaga ra? ⁴ Awo yo. Wuro ነገርna ነገርna daga ne ነገርna tianyirata, ነገርna ne ነገርna, ነገርna ye sebe wiin ne Wuro domada na sebe ነገርna ነገርna da, ye be domada daga bia telebe ነገርna ነገርna, ye ne be kiti wiin sangan ma, be daga tian gun. ⁵ Nka kià telebareyafa ነገርna ne Wuro ta telebe dakwie, ነገርna ke na ነገርna yira? Wuro ነገርna ne ye woro na ba yi vunu ke ma, a ጥገኛ telebareyata na ga ra? Sma ta giate ma ነገርna yira. ⁶ Awo yo. Bare ga, ne Wuro na diniyan kiti? ⁷ Nka mia ነገርna do ma, Wuro ta tian ነገርna ne ነገርna a ta yirebe ye na, a ነገርna ma ነገርna na me na zarake ነገርna kakieteta ye? ⁸ A ነገርna ma ነገርna na ke na dayaga ta wiin fa to daföre sa ye ነገርna ga ነገርna ነገርna-sma m'a yira wiin ne ga? Yewo sma ነገርna daga zarake na, a ma ነገርna ነገርna daga ye na ነገርna me. ⁹ A ነገርna ne ye? Boo fan yirebe ti ke Ziwi-fu ta ye ra? Abada. Bare ke ye ነገርna ነገርna da fa sbɛ naa Ziwi-fu na pepe ነገርna ነገርna sisere ነገርna pepe, ye pepe kakietere. ¹⁰ Wɛkara ye sebe wiin ne Wuro domada na sebe ነገርna ነገርna da, ye ነገርna sii tiye ga hali ነገርna legelege. ¹¹ Ye kakirite sii tiye ga, ነገርna sii tiye wiin ነገርna Wuro kia ga. ¹² Ye ye pepe sofro dra. Ye ye pepe kwe fire. Ye daföreteta sii ti ye ነገርna ga, hali ነገርna legelege. ¹³ Ye ye da ጥገኛ ነገርna bone wiinye ነገርna kibe. Ye ye sma diebe. Ye domada ne ti ነገርna kieba ta baga. ¹⁴ Ye vode na yaga ye ye ነገርna yira. ¹⁵ Ye kaa ነገርna ne toba ነገርna na. ¹⁶ Ye yaga ነገርna ነገርna ti ye ta sogga ma. ¹⁷ Ye mane siara na sogga ነገርna ga. ¹⁸ Ye ye kiu ka Wuro ma abada ga. ¹⁹ Kamas ነገርna ke ነገርna da Tɛn wiin fa pepe yira, wiinye kma ነገርna ti Tɛn soro ma, ነገርna ma a a yira. Wiin fa to sma pepe ነገርna, diniyan ነገርna kma pepe zarake Wuro zin. ²⁰ Bo ነገርna ነገርna Tɛn na da ta ጥገኛ mane na ነገርna ta ነገርna na a zin ነገርna ga. Tian na Tɛn kakie ነገርna ta ነገርna ka ነገርna ነገርna. ²¹ Nka basie Tɛn nii we, Wuro ta telebe ነገርna dre. Tɛn na sebe ነገርna Wuro ta daberebere ta sebe yere n'e na siere. ²² ነገርna Wuro ta telebe Yezu Krista baraka ነገርna, a wiin ta ነገርna-masma pepe ma bare dégedo ti ye na titiri ga. ²³ Sma pepe kakie ta ነገርna mane sbɛ ne Wuro ta yirebe gun ga. ²⁴ Nka ye pepe ጥገኛ smatele na zana a ta woromadiabe baraka ነገርna kisi ye na wiin ነገርna ጥገኛ Yezu Krista baraka ነገርna. ²⁵ Wuro Yezu Krista ta salaka na wiin fa to a ta siri baraka ነገርna wiinye kma pepe ነገርna ነገርna a ma, a sbɛ n'e ta kakie yafa ye ma. Wuro ነገርna ta wiin fa to a sbɛ y'a telebe ነገርna ነገርna. Gwerena a mane ነገርna ne sma ta kakie za n'e to ነገርna n'e ነገርna ነገርna toba ye na ga. Nka basie a sma ta smatele na wiin ne ye yinna ነገርna, a ነገርna ነገርna bare awe yere tele. Wiinye kma pepe ነገርna ነገርna Yezu Krista ma, a ነገርna ta smatele na me. ²⁷ Ke sbɛ ne ke yere yirebe ye ra? ነገርna we. ነገርna ye na? Teda

ra? Awo re nka yonmabe do ma. ²⁸ Ke a yira n'a dora ta da yonmabe haka ta santele na, ye Ten na da ta te ga. ²⁹ Ye haka mane yee ga, be Wuro Ziifu dama ta Wuro ke. A haka sisere ta Wuro me ga ra? A haka yi me yo. ³⁰ Bare Wuro tala dama haka na yarosma ta smatele na yonmabe baraka haka ta yarobareyasma ta smatele na yonmabe haka baraka haka me. ³¹ Ke haka yonmabe ma ta Ten na foda pepe yaga ra? Awo re taa ke Ten haka yira n'a sigere.

4 Waka ke naa haka yira Abrahamu ta da na han, awe wiin haka mane ke bema sinsiobe do ma? ² A haka ma a ta teta do ma a te santele na, a daga ye yere yirebe nka a ka ye yere yirebe Wuro yinna haka ga. ³ Tian na, haka Wuro domada na seba haka yira? Ye Abrahamu haka Wuro ma, ye haka haka n'a ta a haka ne giati santele. ⁴ Kama haka wiin te haka teta ta, a ta sara giati woramadiabe ga nka a ta fogora. ⁵ Nka wiin te haka foyi ta ga, wiin te haka dayagata ta santele na, a ma haka ma a haka, a ta yonmabe giati telebe yo. ⁶ Wuro wiin te ta santele na, m'a ta teta na kayan ta ga, yee Davidi haka te ta dangamu haka yira ta da, ⁷ ye wiinye kma haka fire Wuro ma a n'e za n'e to. Wiinye kma haka kake ta a haka yafa ye ma, ye haka kma dangamu. ⁸ Ye Matigi wiin te ta kake giati ga, ye haka te dangamu. ⁹ Yarosma dama wele yarobareyasma dama nii haka ti haka dangamu we na da haka ra? Nka ke yira ne kwa, ye Abrahamu ta yonmabe haka n'a ta a haka ne giati santele. ¹⁰ Nka ne na a ta santele na? A ma yaro den ga ra, taa a yaro we timi ma? Y'a yaro we timi ma ga re nka a ma yaro den ga. ¹¹ Waka timi a wiin telebe we gun yonmabe baraka haka mane yaro den ga, yaro we naa pere a ma ta haka na ta ba na. Ye te yee, yonmabe ti wiinye yarobareyasma pepe haka, a te haka na me wiin fa to ye ne giati smatele. ¹² A yarosma haka me. Ye wiinye kma ta te haka ne yarosma dama yee ga nka ke haka Abrahamu mane wiin yonmabe na sogo yaa mane yaro den ga, wiinye kma haka haka ma. ¹³ Tian na, a Ten baraka haka Wuro ye do haka Abrahamu wele a timikma ma, ye ye na diniyan gun haka na ga nka telebe baraka haka wiin haka gun yonmabe haka. ¹⁴ A haka ma Ten baraka haka haka haka n'e gun, haka ti yonmabe na titiri ga, dos haka bere yaga me. ¹⁵ Bare Ten naa ko woro. Ten mane ti wiin wele me ga, dayagata ti wele me ga. ¹⁶ Waka ye na yonmabe baraka haka haka te haka haka na wiin fa to woramadiabe na dos haka seba te fa na haka yi na Abrahamu timikma pepe ta. Wiinye kma haka kwa, ye yiwi haka Ten haka ma, a ka te haka dama yi na ga, nka wiinye kma haka kwa, ye yiwi haka ke pepe haka Abrahamu ta yonmabe ma, haka haka nii ne ti me. ¹⁷ Tian na, ye seba ta da, ye ma be ta zame na yaan ye ta na. A haka wiin Wuro we ma, a ke haka haka zin haka. Wiin Wuro we haka sara winni, wiin fa haka mane tiye ga a ne haka seba. ¹⁸ Waka mane ti wiinye da na ga, Abrahamu haka ye ma. Ye te yee, a haka te zame na yaan

ye ta na waka ye mane yira wiin ne ta da, ye yee be timikma na ne ti. ¹⁹ Abrahamu man'e haka na kayan ta ne vetra we siri ma bare a mane haka haka (100) neme gun n'e we Sara yere mane seba ne haka haka titiri me ga nka hali haka haka fa ma we a ta yonmabe haka me ga. ²⁰ Wuro ta dos haka man'a ta a sigi ga nka yonmabe mane fangan ka a haka, a ne Wuro yirebe. ²¹ A man'e haka haka haka da Wuro wiinye da na do haka, ye na sie ti a ma n'e ta n'e do paga. ²² Bo haka haka n'a ta santele na. ²³ Kama haka a awe dama ye na ye seba ta da, ye haka haka n'a ta ga re. ²⁴ Nka haka ke me, yonmabe na ne giati ke wiinye kma ma bare wiin te haka kià Matigi Yezu winni n'a seba sara ko, ke haka haka te we ma. ²⁵ Awe wiin haka siri kià yagada ye na, ta winni sa kià telebe ye na.

5 Ye te yee, yonmabe haka ke ta smatele na, siara haka haka ke ko Wuro haka kià Matigi Yezu Krista baraka haka. ² Ke ti Wuro ta woramadiabe wiin haka basi, Yezu haka te ke haka seba ke haka haka na yonmabe baraka haka. Wiin fa haka ke nihanda, haka kià te haka ne haka ke nii ta ko ma Wuro ta yirebe haka. ³ Waka nii we me, ke ke yere yirebe kià ninabann ye na bare ke haka da ninabann haka ka ke haka. ⁴ Haka seba pere haka ma yannesangan ma. Haka seba ne yonmabe ka haka haka. ⁵ Waka yonmabe mane haka firebe ga. Bare Wuro ta Ni wiin haka pere ke ma, haka Wuro ta dadiamabe ka ke haka. ⁶ Tian na, fangan mane ti ke haka wiin sangan ma ga, haka sangan ma Krista siri kakiere ye na. ⁷ Sige ko ye neme sige haka haka ta a dian siri santele ye na. Haka dian ne siri haka ye na. ⁸ Nka Wuro y'a dadiamabe haka ke ma haka haka: Ke mane kakiere ye, Krista haka siri ke ye na. ⁹ Awale basi kià te haka te smatele na a too baraka haka, haka haka seba ne te a ka ke kisi kiti ma ga? ¹⁰ Ke mane Wuro zugi, a haka ta siri haka ke ta haka haka ko ke ko, tian na haka haka seba ne te a ta ti ni na ka haka ko ke ko ga? ¹¹ Bo haka haka te ke haka ne ke yere yirebe Wuro ye na kià Matigi Yezu Krista baraka haka wiin haka haka ka ke ko. ¹² Ye te yee, kake ta te haka ko diniyan haka haka do ma, siri haka ko kake do ma me, siri haka ne wiri sma pepe ma bare sma pepe kakiere. ¹³ Bare san Ten da ye tige, kake mane ti diniyan haka, nka Ten mane tiye wiin sangan ma ga, kake mane giati ga han. ¹⁴ Nka n'a bii Adama ma ta n'a tige Moyizi ma, sma mane siri yo hali wiinye kma yere haka mane Adama ta kake neme ta ga. Wiin te haka mane daga naa, Adama mane haka na tagamase. ¹⁵ Nka Wuro ta woramadiabe tala ko dayaga ga. Bare ga, sma na yaan ye haka siri haka ta kake do ma, Wuro y'a woramadiabe wiin pere haka haka dama baraka haka me, wiin haka Yezu Krista, ne haka na te haka ma wiri sma na yaan ye ma me ga? ¹⁶ Wuro ta kien mane tala ko haka ta kake me ga. Tian na, haka ta kake do ma kiti bere sma pepe ma n'e ka siri haka nka kake na yaan ye do ma, woramadiabe ke ta smatele na. ¹⁷ Bare a haka ma haka haka baraka haka, haka ta kake baraka

hɔn siri fangan gun diniyan hɔn, wiinye kma ɔn woramadiabe gun yaan kɔ telebe na woramadiabe, nɛ wɔn-
 ɔn na tɛ ɔn ma sebe gun ɔn ni gun Yezu Krista ɔnnala
 dama baraka hɔn mɛ ga? ¹⁸ Awale sma pepe debe
 zarake ɔnnala dama ta kakie ɔn do ma han, yee mɛ,
 ɔnnala ta telebe na bara do ma telebe ni pere sma
 pepe ma. ¹⁹ Sma pepe tɛ wiin nɛ ɔn tɛ kakietere na ɔn-
 nala ta mɔmagafa do ma, yee mɛ ɔnnala ta damɔfa
 do ma sma pepe na tɛ smatele na yɛ. ²⁰ Awale Tɛn tige
 wiin fa to yagada ne yaan ne yaa nka kakie yaan wiin
 wɛɛn, Wuro ta woramadiabe yaan yi wɛɛn mɛ, ²¹ wiin
 fa to kakie ta tɛ ɔn mane ti bii pepe hɔn siri do ma,
 woramadiabe ne sbɛ ne ti bii pepe hɔn telebe do ma
 yee mɛ, wɛbareyani ye na kià Matigi Yezu Krista baraka
 hɔn.

6 Wɔnɔn ke daga ɔn yira han? Ye ke daga ɔn kakie
 ietɛ hɔn wiin fa to Wuro ta woramadiabe ne yaan
 ne yaa ra? ² Awo rɛ. Ke na debe siri wɛ kakie hɔn han,
 nɛ na ke sbɛ ne bere ne ti ni na kakie hɔn yɛ? ³ Taa k'a
 ɔn da ke pepe ta tɛ ɔn batize Yezu Krista hɔn, y'a ta
 siri hɔn ke batize ga? ⁴ Awale ke wiin batize gun a ta
 siri hɔn, ye tɛ wɔkara ke kwe sitra kɔ lege wiin fa to
 Krista winni sa sara ɔn wiin nɛ ɔn ta yirebe baraka
 hɔn, ke mɛ ke sbɛ ni na wun yi gun. ⁵ Bare ke ɔn tɛ ta-
 la kɔ lege a ta siri hɔn, ke na tɛ tala kɔ lege mɛ a ta win-
 ni sa hɔn sara ɔn. ⁶ Ka tɛ ke ɔn ɔn ɔn n'e ɔn ɔn da, ye
 ke zugobiri kwe kwangwaga kɔ lege wiin fa to wiin hɔn
 ɔn kakie na yi, wɔn sbɛ yaga. Ye tɛ yee, ke ka ne kakie
 ta tɛɛ titiri ga. ⁷ Bare wiin te ɔn siri, wɔnna te wɛ kakie
 sra hɔn. ⁸ Nka ke ɔn siri kɔ Krista, ke ɔn da ke na win-
 ni kɔ lege mɛ. ⁹ Tian na, ke ɔn da Krista winni wɛ timi
 ɔn sa sara ɔn, a na siri titiri ga. Siri na sbɛ a ta titiri ga.
¹⁰ Bare a na sirisangan ma, a siri kakie ye na tala na
 legelege, basie a ne ti ni na Wuro ye na. ¹¹ Yee mɛ, ki
 mɛ, ka ka yɛɛ giati ɔn da ka siri kakie hɔn ɔn ne ti ni na
 Wuro ye na Yezu Krista baraka hɔn. ¹² Ka ɔn wiin ɔn
 na yaga, ka ka tɛ kakie ne ti wɔn hɔn titiri ne ka ta ka
 ne dian k'a meere na da na ga. ¹³ Ka ka tɛ ka yasɔ tɛ
 wɔkara telebareyafa ta kunkwinifɛ, ka ne kakie tɛ kɔ
 ɔn titiri ga nka ka tɛ ye tɛ wɔkara telebe ta
 kunkwinifɛ, ka ne Wuro ta bara ta kɔ ɔn wɔkara wi-
 inye kma ɔn winni sa sara ɔn. ¹⁴ Bare kakie na sbɛ ka
 ta titiri ga bare ka ti Tɛn soro ma titiri ga nka Wuro ta
 woramadiabe soro ma. ¹⁵ Awale kià tɛ ɔn mane ti Tɛn
 soro ma titiri ga, a ma Wuro ta woramadiabe soro ma
 ke ti, wɔn ye na ke na ne kakie tɛ ra? Awo rɛ. ¹⁶ Ka ɔn
 da ka ɔn ka yɛɛ ka wiin te sra hɔn, ɔn tɛ a ta tere na
 ne ɔn a ta, ka tɛ wɔnna te ta tere na ga ra? Ka ɔn ka
 yɛɛ ka kakie sra hɔn, wɔn naa kɔ siri. Ka ɔn ka yɛɛ ka
 Wuro sra hɔn ne ɔn a ta, wɔn naa kɔ telebe. ¹⁷ Ka tɛ
 ke baraka yira Wuro ma. Ka mane pia ne kakie ta tɛɛ
 nka wiin kala ɔn mane yira ka ma, ka dian wɔn na
 basie siebesiebe na. ¹⁸ Ka wɛ kakie sra hɔn ɔn tɛ telebe
 ta tɛɛ na. ¹⁹ Ma sansiobereda ɔn yira ka ma wiinye

ɔn na ɔn sie ɔn ti ka ma. Ka mane ka yasɔ ta tele-
 bareyafa kɔ dayagatɛ ta tɛɛ na wiin nɛ wiin ɔn naa kɔ
 maga Wuro ma, basie mɛ, ka ye ta telebe ta tɛɛ na wi-
 in ɔn ka kinibe. ²⁰ Ka mane kakie ta tɛɛ wiin sangan
 ma, telebe mane ka zarake ga. ²¹ Wee ɔn ka mane
 ɔn gun wɔnna sangan we ma? Ka piri kɔ ɔn basie
 bare ye naa kɔ siri. ²² Nka basie ka wɛ kakie sra hɔn ɔn
 tɛ Wuro ta tɛɛ na, wɔnna ɔn ka kinibe ne wɛbareyani
 pere. ²³ Bare kakie na sara wɔn siri. Nka Wuro ta kien
 na zana yi wɔn wɛbareyani kià Matigi Yezu Krista bara-
 ka hɔn.

7 Wiinye kma ɔn Tɛn na da ɔn, wɔnna na ma da.
 Kià kma ka ɔn da ɔn ne ti ni na, a ti Tɛn soro ma
 ga ra? ² Ye tɛ yee, wiin ya ɔn wɛ, Tɛn tiye wiin ɔn
 n'a yira n'a ɔn da a ye bangan soro ma fa hɔn wɔn
 siri na. Nka wɔnna bangan we ɔn siri, ya we ti yanma
 na Tɛn soro ma titiri ga. ³ Ye tɛ yee mɛ, wɔnna bangan
 we ɔn ma siri ga, ya we ɔn yaa kwe kɔ sinza, a na wiri
 ɔn da vunatɛya. Nka bangan we ɔn siri, Tɛn sbɛ ne
 foyi ta ya we na titiri ga. Ye tɛ yee mɛ, hali a ɔn yaa
 kwe kɔ sinza, a na wiri da vunatɛya titiri mɛ ga. ⁴ Yee k'a
 da tɛ mɛ kià kma, ka siri Tɛn soro ma Krista hɔn baraka
 hɔn wiin fa to ka tɛ zayi yi na wiin ɔn winni sa sara ɔn
 wiin fa to ke sbɛ ɔn gun Wuro ye na. ⁵ Tian na, ke
 mane ɔn ke dongo na da ma wiin sangan ma, kakietɛ
 na giatɛ wiinye ɔn ɔn Tɛn ma, wɔnna mane bara ta
 ke yasɔ hɔn wiin fa to ke ɔn gun siri ye na. ⁶ Nka wiin
 fa ɔn mane ke ta tɛɛ na, ke siri wɛ timi ma wɔn ta, ke
 dɛɛ Tɛn na. Ye tɛ yee, ke bara tɛ Wuro ta Ni soro ma
 basie wiin ɔn fanganwun, ke ti fanganbiri soro ma ga
 wiin ɔn Tɛn. ⁷ A ɔn ma wɔn ke na ɔn yira han? Ye
 Tɛn ta tɛ kakie ra? Awo rɛ. Nka Tɛn baraka hɔn ma kakie
 ɔn ma. Ye tɛ yee, Tɛn ma m'a da, ye be daga be
 ɔn sabe be nɛmɛ ta fa na ga, ma mane na ɔn da
 wɔn wiin fa ga yo. ⁸ Awale kakie debemada gun yirada
 ta ɔn tɛ mɛ ɔn ne sa frɛ sii pepe na. Bare Tɛn mane
 tiye ga, kakie ɔn sbɛ ne ɔn ga. ⁹ Gwerena Tɛn mane
 tiye ga, ma ne ti ni na. Nka yirada na naa, kakie ɔn
 ɔn, ¹⁰ mɛ ɔn siri. Wiinye yirada ɔn daga ɔn ka ni
 hɔn, mɛ wɔn sege wɔn ne daga ɔn ka siri hɔn. ¹¹ Bare
 kakie debemada kia ɔn mɛ diebe yirada baraka hɔn ɔn
 mɛ ka siri hɔn a baraka hɔn mɛ. ¹² Ye tɛ yee, Tɛn tɛ fa
 na kɔni yi na, yirada ne fa na kɔni yi kɔ a na tele yi ɔn ne
 a na ɔn yi. ¹³ Awale wiin fa ɔn ɔn yo wɔkara Tɛn,
 wɔn sbɛ ne mɛ yɛɛ ra? Awo rɛ. Nka kakie ɔn fa na ɔn
 yi ma ɔn mɛ yɛɛ wiin fa to kakie yɛɛ wiin fa, fa na ya-
 gayaga yi, ɔn sbɛ ɔn ma. ¹⁴ Ke ɔn da Tɛn sa
 Wuro ɔn ta. Nka fangan ti mɛ hɔn ga, mɛ zabire kakie
 ta wɔkara tere. ¹⁵ Tian na, ma wiin fa ta, m'a ɔn ɔn ga.
 Ma kia wiin fa ta, mɛ wɔn ta ga. Nka wiinye da ɔn dia
 ne ma ga, wɔnna ma ɔn ta. ¹⁶ Awale ma kia wiin fa na
 ga, a ɔn ma wɔn ma ɔn ta. Wɔn ɔn ma dian Tɛn ma
 kɛ ɔn d'a fa na ɔn yi. ¹⁷ Wɔn ye na, ma ɔn mane wiin
 fa kia tɛ na ga ɔn n'a ta, a mɛ ɔn n'e ta ga nka wiinye

kakie ከከ ti ne ከከ, ከከከ bara ta ne ከከ. ¹⁸ Bare ma ከከ da dafre ti ne ከከ ከከ ga n'a fanganduru do ma. Dafrete na sie ti ne ma nka ma mane sbe n'e ta ga. ¹⁹ Bare ma wiinye dafre kia te na, ma sbe n'e ta ga, ma wiinye dayaga kia te na ga, a ma ከከከ ma ከከ ta. ²⁰ Awale ma wiin fa kia ga, a ከከ ma ከከ ma ከከ ta, ከከ ከከ a me ከከ n'e ta ga nka wiinye kakie ከከ ti ne ከከ. ²¹ Me wiin te ከከ dafre kia te na, ma bo Ten be ከከ n'a za da dayagete na sie ከከ ti ne ma. ²² Bare m'a giati n'a za da Wuro ta Ten da dia ne ma ከከ. ²³ Nka m'a za da boo Ten ti ne yas ከከ wiin ከከ ne kakiri ከከ Ten kwini. Kakie ta Ten wiin ከከ ti ne yas ከከ, a ne ta ከከ ta tere na. ²⁴ Gwale sa me ma han, bo ከከ be wiin ከከ ne ka siri ከከ, ከከ te ከከ na me den ከከ ta? ²⁵ Yirebe te Wuro ma kià Matigi Yezu Krista baraka ከከ. Bo me kakiri me ta ma ne ti Wuro ta Ten soro ma, ne ከከ ከከ ne ta ma ne ti kakie ta Ten soro ma me.

8 Basie ከከ, wiinye kma ከከ ከከ Yezu Krista ma, zarakedo sii ti ከከከ na titiri ga. ² Bare Ni ta ten wiin ከከ ni pere ke ma Yezu Krista baraka ከከ, ከከ ne den ne wa kakie ከከ siri ta ten sra ከከ. ³ Ten mane sbe ne wiin fa ta ga bare ከከ mane da, ye ye na sie ti yi ma ga, Wuro ከከ ta. A ye yerenan fan a ከከ te ከከ na wakara ke kakietere n'a wa salaka na ke kakietere ye na ከከ kakie zarake ke ከከ, ⁴ wiin fa to ke wiinye kma ከከ ከከ ma diamada ma ga ከከ Wuro ta Ni ye ma, Ten wiin fa sigebe, ከከ do sbe paga ke ከከ. ⁵ Tian na, wiinye kma ከከ ከከ ye ma diamada ma, ye ma diamafre ta da ye ከከ giati nka wiinye kma ከከ ከከ Wuro ta Ni ma, Wuro ta Ni na da ከከከ ከከ giati. ⁶ ከከ ma diamada ከከከ ka siri ከከ nka Wuro ta Ni na da ni ከከ siara ከከ pere ከከ ma. ⁷ Bare ከከ ta tēda ከከ maga Wuro ma, a dian Wuro ta Ten na ga a yere sbe ye ta ga. ⁸ Wiin te ከከ ti ከከ soro ma, ከከከ te da sbe ne dia Wuro ma ga. ⁹ Kamas ከከ ki ti ከከ soro ma ga, ka ti Wuro ta Ni ከከ soro ma bare Wuro ta Ni ti ka ከከ. Krista ta Ni ti wiin te ከከ ga, ከከከ te Krista yi ga. ¹⁰ Krista ከከ ne ti ka ከከ, ከከ ከከ ka na siri kakie ye na. Nka Wuro ta Ni ከከ ka ni telebe ye na. ¹¹ Wiin te ከከ Yezu winni n'a sbe sara ከከ, ከከከ te ta Ni ከከ ne ti ka ከከ, wiin te ከከ Yezu Krista winni n'a sbe sara ከከ ከከከ te na ni ka ka koma ከከ wiin ከከ siri yee a na ni ka ye ከከ y'a Ni baraka ከከ wiinye ከከ ti ka ከከ. ¹² Ye te yee han kià kma, ku ti ke na, nka a ከከ na ku ga bare ke a ma diamada ta ga. ¹³ Bare ka ከከ ne ከከ ma diamada ከከ ta, ka na siri. Nka ka ከከ ka ma diamada dra Wuro ta Ni baraka ከከ, ka na ni gun. ¹⁴ Tian na, wiinye kma ከከ ከከ Wuro ta Ni ma, ከከከ kma ከከ Wuro ከከ-man. ¹⁵ Wiin ni ከከ ka ta tere na ከከ ka ta ka ne kwan, a ከከ ka ከከ gun ga nka wiin Ni ከከ ke ta ከከ-man na ke ከከከ wiin baraka ከከ ne kwa Baba ke ከከ. ¹⁶ Awe Ni we yere ከከ n'a yira n'a ከከ ke ma ከከ da ke Wuro ከከ-man. ¹⁷ Ke ከከ ne ከከ-man, ከከ ከከ ke ከከከ kma. Ke Wuro ከከ na ከከ na ke ከከ ma ከከ Krista.

Bare ke nii ta te ከከ ከከ a ta yanne ከከ, ke nii na ከከ a ta yirebe ከከ me. ¹⁸ Wiin yirebe ከከ na dre ke baraka ከከ, ma basie yanne giati fa ከከ yinna ከከ ga. ¹⁹ Bare diniyan ከከ kma yere ne bana Wuro ከከ-man ta dre ma. ²⁰ Bare wiin fa ከከ foyi na fa ga, ከከ sra ከከ diniyan ከከ kma bere. Ye te wakara ye dia ye ma ye ከከ n'e ta ga nka Wuro ከከ n'e ka ye ከከ. Nka ከከከ tiye ye. ²¹ Ye ti terebe na wiin yaga sra ከከ, ye na den ከከ ta boo ከከ ma ከከ ye nii gun Wuro ከከ-man ta tisramabe na yirebe na me. ²² Tian na, ke ከከ da basie diniyan ከከ kma pepe mana wakara ya te ne mana wiin ne ye na ከከከ-man ma. ²³ A yew dama ከከ mana ga, ke wiinye kma ከከ Wuro ta Ni na gwere yi gun, ke yere mana ke ከከ ከከ me ne Wuro yere a ke ta ye ከከ-man na ከከ ke den. ²⁴ Bare ke ከከ kisi nka ከከ te ከከከ-man baraka ከከ. Kamas ከከ be ከከ ne ከከከ wiin fa ma, ከከ ne ከከ za we, ከከከ ti ከከ na titiri ga. Be wiin fa za, ከከከ na be ከከከ ከከ ma ye? ²⁵ Nka ke wiin fa za ga, a ከከ ma ከከ ma ke ከከ, ke na ከከ n'a yere. ²⁶ Yee Wuro ta Ni ke diema kià fanganduru ከከ. Bare ke wuromen ከከከ sie ga nka Wuro ta Ni mana ከከ-man na, wiin ከከ sbe ne yira ga, ne ve ke na. ²⁷ Wiin te ከከ sma ከከ ከከ da ከከ, ከከከ te we Wuro ta Ni ta giate ከከ. Tian na, Wuro yirado ma a ta Ni ve degewesma na. ²⁸ Ke ከከ da Wuro da dia wiinye kma ma, a wiinye kma wiri y'a giatetigeda na, a dafre sii pepe ta ከከከ kma ma. ²⁹ A mane pia ne wiinye kma ከከ, a pia n'e ta n'e tige ye ከከ gia bisigi naa wiin fa to ከከ te ye na plalayan ከከ pepe ከከ pra yi na. ³⁰ A pia wiinye kma ta da giati, a ye wiri me. A wiinye kma wiri, a ከከከ kma ta sma tele na me. A wiinye kma ta smatele na, a ከከከ yirebe me. ³¹ ከከከ me na ከከ yi-ra ye? Wuro ከከ ne ti ke timi, ከከ te ከከ na te ke zugu na? ³² Awe wiin te ከከ ye ከከ to ye ga nka n'a ka sra ከከ ke pepe ye na, ne a na te ከከ ma fre pepe pere ke ma ከከ ye ከከ ga? ³³ Ke te ከከ na Wuro ta degewesma zarake? Wuro yere ከከ tian pere ye ma. ³⁴ Ke te ከከ na n'e zarake? Yezu Krista siri ከከ ye bere winni sa. A ti Wuro digesoro ma ne ve ke na. ³⁵ Ke te ከከ na ke degē Krista ta dadiamabe na? Yanne ra? Ninabanno ra? Sma ta yanne ra? Wu ra? Duru ra? Kuun ra, taa siri? ³⁶ Wakara ye sbe wiin ne Wuro domada na sbe ከከ ከከ da, ye bi ye na ye me ye ke pepe ma ne ke giati wakara wiinye worofre ከከ daga ye na. ³⁷ Nka hali ከከ ከከ pepe, wiin te ከከ ke da diabe ye ma, ከከ baraka ከከ, ke fan yi sbesma ma. ³⁸ Tian na, ma ከከ ye ma ከከ ከከ da siri yo, ni yo, meleke yo, sbefre yo, basie da yo, nada yo, sebe na da yo, ³⁹ wuro ከከ fangan yo, du ከከ ye yo, danfre yo yo, foyi tiye wiin ከከ sbe ne ke degē Wuro ta dadiamabe na ga wiin ከከ dre kià Matigi Yezu Krista baraka ከከ.

9 Ma tian yira Krista baraka ከከ, ma ከከ ከከ ga. Ne kakiri ne ne siere Wuro ta Ni baraka ከከ. ² Ninabanno na yire yi ke yanne na yire ye ከከ ti me ma.

³ Tian na, mia voda Wuro ta ch dége Krista na mane sbe ne te ne na plala n'a sii kisi kane, wch mane na dia ne ma. ⁴ Yewo wiinye ch Isirayelenkmane Wuro ta k-manebe ko yirebe ko been ko Ten ko Wuro na yirebe ko doso wiri yewo wiinye ma, ⁵ ch kame Krista wiin ch ti fre pepe ch na, wiin Wuro ta yirebe ch we abada ga. Amina. Wch ye yere ta ch na ch koch yewo wiinye kma ch ta. ⁶ Ye te wakara ma kia da Wuro domada paga ga re. Tian na Isirayele timikma pepe Isiraylesi ga. ⁷ Abrahamu timikma pepe man'a kmane me ga. Wuro mane d'a ma, ye Izake timikma ye na ne ch wiri a timikma. ⁸ Wch koch a chnsiobe ch kmane dama ch Wuro kmane ga. Wiinye kmane dama ch doso na ye, wch ch giati timikma. ⁹ Bare wch domada ko mane doso na ye ch da, ye ma na bere naa bo wagati be neme ma, ye ch na ne ti Sara ta. ¹⁰ Ye wch dama ga, Erebeke ye tiye me. Ke bema Izake dama ma a mane koch. ¹¹ Kamasoch wch nimisala ko mane ch den ga, wch ye mane dafre ta den ga, ma dayaga ta den me ga, Wuro ta giatifa ch te we sin. Wiin giata a ch ta ch dége sma ch ye sana. ¹² Wch sa teta ch nka wiin te ch wiri, wch ch ye sa. A mane da ye yira Izake ma, ye pra yi we na te slalo yi we ta tere na. ¹³ Wakara ye sebe wiin ne Wuro domada na sebe ch ch da, ye ma Zakobe da diabe ne ma ch maga Esawu ch. ¹⁴ Wch ke na ch yira ye? Ye telebareyafa ti Wuro ch ra? Awo re. ¹⁵ Tian na, a mane da Moyizi ma, ye ye ne kia y'a woramadiabe ta wiin te ma, ye wch na te ma y'a ta. Ye ye ne kia makare wiin te ma, ye wch na te ma ye makare. ¹⁶ Wch ch dongo na da ga, ch man'a ta sebe na da me ga. Nka ye sa Wuro ta woramadiabe ch ch. ¹⁷ Yee Wuro domada na sebe man'e yira Ezipitikma ta fanganma ma ch da, ye ye ch ye na ch n'awe ta fanganma na wiin fa to ye y'a sebe ch awe baraka ch, wiin fa to me ye togo ne wiri diniyan pepe ch. ¹⁸ Ye te yee, wiin te da ch dia a ma, a y'a woramadiabe ta wch na te ma, wiin te ch dia a ma me, a maga wch na te ma. ¹⁹ Nka han be na da ne ma, ye wch na a ye woro babe ye ra? Bare ga ye ma yee ko te ch na sbe taa a dongo ta? ²⁰ Bi ch be ko te ch ne sbe ne Wuro dakwie? Fa sbe ne da ye na teta ma, ye wch na a ye ta yoo ra? ²¹ A siayenta ch y'a laa na te ga ra? A sbe ne kochwaga ma baratefre teter ko lege ne sbe ne ko kser ma baratefre teter ko lege me. ²² Awale be ch n'a za Wuro ch ye woro ch, ch te ye n'a ta sebe ch ch, be ch d'a woro mane daga ba wiinye kma ta ye yaga, a ye ta da ch na ch yaa ch. ²³ A ye ta yee me wiin fa to a pia y'a yirebe na naforo teter n'a tige wiinye kma ma, a makare wiinye ko ma, a wiinye teter yirebe ye na, a sbe ch ch. ²⁴ Wch a ke wiinye kma wiri, ye Ziwiwu dama ch ga nka ko sisere ch me. ²⁵ Wch a mane ch yira y'a daberebeta Oze ta sebe ch ch da, ye wiin ch mane y'a sii ga, ye ye na n'a wiri y'a sii. Ye wiin ch ma ne morona ga, ye ye na n'a wiri morona.

²⁶ Ye ye mane yira ye ma wiin ween yere ch da, ye ye y'a sii ga, ye ween ye na n'e wiri ch da, ye Wuro na siebe yi kmane. ²⁷ Izayi yere mane Isiraylesi da yira me ne kwa, ye hali Isirayelenkmane ch te wakara yengenzu do ma banyege, ye ye sere ch na kisi. ²⁸ Ye bare Matigi wiin fa yira, y'a na ch ta diniyan ch salesale. ²⁹ Yee awe Izayi yere mane pia n'e yira ye ch da, ye Matigi Sbepepenate ma mane ke timikma na ch to ye ga, ye ke mane na te wakara Sodokumukuru ne tala ko Gomokrekuru. ³⁰ Awale, wch ke na ch yira basie han? Bo ko ke. Wiinye sii ch mane telebe kia ga, y'a gun. Wiin telebe ch gun ch mabe baraka ch. ³¹ Kamasoch Isiraylesi wiin ch mane Ten kia wiin ch sbe ne naa ko telebe, ch ch koch Ten kiego ma. ³² Wch na? Bare ye mane wch telebe we kia ch mabe ch ga nka ye mane giati da teta ch ye na n'a gun. Ye te yee, ye yaa dun ch na berebe ch ch ³³ wakara ye sebe wiin ne Wuro domada na sebe ch ch da, ye bo ma kanch ch tige Siyochkuru ch, y'a chdibi wiin ch ch berebe. Ye nka wiin te ch ye sige a ma, ye wch na te na bere ga.

10 Kià kma, me wiin fa kia ch ch ma Wuro me wiin fa ye na, wch Isiraylesi ta kisi. ² Bare ma ye siere ch ch da Wuro ta da sige ye ma nka a ch wiin dasigefa kinibe ga. ³ Wiin telebe ch sa Wuro ta, ye ta te ch mane ch dége ch ga, a ma ye ye ch kia te na, ye ye yere to Wuro ta telebe soro ma ga. ⁴ Bare Krista ch Ten na pagabedo wiin fa to wiin te pepe ch ch a ma, wch na te sbe te ch tele na. ⁵ Wiin telebe ch gun Ten baraka ch, Moyizi wiin fa yira ch ye na, bo ch: Ye wiin te ch kwa a ma, ye wch na te na ni gun a baraka ch. ⁶ Nka wiin telebe ch gun ch mabe baraka ch, wch wiin fa yira, bo ch: Ye be ka giati be ch ch ch da, ye ko te ch na ba wuro ch ch ga? Ye na te wakara Krista be ch kia zibe na. ⁷ Wele me, be ka da ye ko te ch na yaa wara ga? Ye na te wakara Krista be ch kia winni na sara ch. ⁸ Awale wch a ch yira? A da, ye Wuro domada ti be kiego ma ko be do ch ch be ch ch. Wch domada ko, ye ch mabe na ye ke wiinye puru n'e yira. ⁹ Be ch n'e yira be do ch ch da, ye Yezu Matigi, ch ne ch ye ma tian na, ye Wuro n'a winni n'a sbe sara ch, be na kisi. ¹⁰ Tian na, ch mabe ch ne ti be ch, ch be ta ch tele na. Be ch n'e yira ko be do, wch be ta be kisi. ¹¹ Bare Wuro domada na sebe n'a yira n'a ch ch da, ye wiin te pepe ch ch a ma, ye wch na te na piri ga. ¹² Ye te yee, dégedo ti Ziwiwu ko ko sisere na ga. Matigi tala ma ye pepe kwe wiin ch dafre ta ye na mesma pepe ma. ¹³ Tian na, wiin te pepe ch Matigi togo wiri, a na te na kisi. ¹⁴ Kamasoch ne ye sbe n'a togo wiri ch mane ch a ma ga? Ne ye sbe ne ch a ma ch ma ch ze a ta ga? Ne ye sbe ne ch a ta a ma te ch ch n'a ta da puru n'e yira ye ma ga? ¹⁵ Ne ch sbe n'a ta da puru n'e yira, a ma te wiin te ch fan ga? Tamara ye yere sebe Wuro domada na sebe ch wa ch da, ye

wiinye kma ከከ naa ከ fanedia na bere, ye wonna kma kaen digekon dia. ¹⁶ Nka ye pepe dian fanedia ከከ ga. Tian na, Izayi mane da ye Matigi ከከ te ከከ mia pile ma? ¹⁷ Ye te yee, ከከmabe gun pile baraka ከከ, wonna pile ከከ me, ከከ ma Krista domada. ¹⁸ Ka te me toga han. Wonna ከከ y'e ከከ ga ra? Ye ye ከከ ke. Ye sebe Wuro domada na sebe ከከ ከከ da, ye ye ከከ ከከ la-gakon pepe ma ye ye domada ከከ wiri diniyan pepe tege na. ¹⁹ Ka te me toga han: Wonna ከከ Isirayelesi man'e ከከ ከከ ga ra? Tamara Moyizi yere mane da, ye Wuro da, ye ye na sisma yagayaga na yu ka ka ከከ, ye ye na ka woro babe sisma na kakiridarakma ta. ²⁰ Izayi yere mane da ye me, ye Wuro da, ye wiinye kma ከከ mane ye kia ga, ye wonna ye za. Ye wiinye kma ከከ mane foyi kia ye ta ga, ye wonna ma ye ye yere ከከ. ²¹ Nka a mane Isirayelesi da yira ከከ da, ye Wuro da, ye wiin sii ከከ damo ga, wiin sii ከከ magasi, ye ከከ ma ye man'e sra ከከ ከከ yaa sin tini.

11 Ka te me toga han: Wonna ከከ Wuro ye timi bere y'a kma ma ra? Awo re. Bare me yere Isirayelesi me Abrahamu timikma na boo ከከ sa Benzame ta kma ከከ. ² Wuro ye timi bere y'a kma ma ga, a pia wiinye kma ከከ. Wiin fa ከከ yira Wuro domada na sebe ከከ, Eli ከከ Wuro ma Isirayelenkmane ye na wiin ween, tamara ka ከከ ከከ wa. ³ Ye Matigi, ye bia daberebere yee ከከ bia salakaweda yaga, ye yi ከከnala dama ከከ ከከ ye, ye ye yi kia yee na me. ⁴ Nka ከከ Wuro ከከ yira a ma? Ye ye sma sana kopra (7,000) tige ye yere ye na wiinye ከከ yoloko Bale zin ga. ⁵ Yee ye ti basie me, ከከ sma sere tiye me Wuro wiinye dege ye sana y'a woramadiabe do ma. ⁶ Nka ye ከከ ma Wuro ta woramadiabe baraka ከከ, ከከ ከከ ye sa ከከ ta teda ከከ ga. Wonna ma te ga, woramadiabe ከከ woramadiabe titiri ga. ⁷ Wonna ma na ከከ yira ye? Ye Isirayelesi wiin fa kia, y'a gun ga nka degewesma n'a gun. A ma ከከ sere han, wonna sbē ne foyi ከከ ከከ ga. ⁸ Wonna ye sebe wiin ne Wuro domada na sebe ከከ ከከ da, ye Wuro n'e kakiri yaga ከከ te ye ne sege, mane ze ga, tra ne ti ye ta, ye mane da ከከ ga ከከ naa n'a kwe sma ma. ⁹ Davidi yere mane da me, ye ye ta zondo daga te wrefa na ye na wele gian na. Ye bere, yanne na yire ye n'e gun. ¹⁰ Ye ye yinna daga yaga, ye ka ne ze ga. Ye ye daga ne ti yanne ከከ sangan pepe ma. ¹¹ Awale ka te ma toga han. Wonna ከከ Ziwifu dun ከከ bere wiin bere we na, ye bere melemele ከከ ra? Awo re. Nka ye ta yagada do ma, size kisi gun wiin fa to ye meere ka Ziwifu ከከ. ¹² Awale ye ta yagada ከከ diniyan ከከ kma ta frekma na, ye ta bere ከከ size ta naforokma na, ye pepe ከከ kwe kisi, ከከ ከከ na ከከ ta ga? ¹³ Wonna ye na ki size ma ye yira ka ma ከከ da mia te ከከ ne faneta ki size ma, ma n'a bara na yirebe ከከ ka ma ¹⁴ ne ከከ n'a kma ta meere ma ne ከከ ከከ ta de ma me. ¹⁵ Tian na, ye nii ta te ከከ we, a ከከ ma ከከ ከከ naa ከከ diniyan ከከ kma ta been ከከ Wuro, ከከ ከከ ye ta berena na ከከ ከከ, a ma

te ye ከከ winni sa sara ከከ ni gun ga? ¹⁶ Kamasro ከከ na gwerepra ye ከከ ne kini, ከከ n'a ከከ da ከከ pepe kini me ke. Ssile ከከ ne kini, ከከ n'a ከከ da ከከ kala pepe kini me. ¹⁷ Nka ከከ na ከከ ከከ kien, ye ከከ bii laga ከከ olivu tugu olivukalase ye ከከ wiin fa to be nii gun ከከ sile na ከከ na, ¹⁸ ka ne be yere yirebe kala ከከ ma ga. Be ከከ be yere yirebe, a bi ከከ sile ከከ bii ga nka sile ከከ bii ከከ bi. ¹⁹ Bi na da han, ye ye ከከ kala kien wiin fa to ye bi tugu. ²⁰ Wonna tian. Ye ta telebareyafa do ma ye kien, bi ከከ tugu bia ከከmafa do ma. Ka be yere yirebe ga nka kiu ka Wuro ma ከከ. ²¹ Bare Wuro ta te ከከ ma makare kala yeregoro ma ga, a sbē ne bi za ne bi to me ga. ²² Wonna ye na, Wuro ta foro ከከ a ta worasigi na kayan ta. Wiinye kma ከከ bere, a woro sige ከከ na ከከ y'a foro ta bi ma wiin fa to be ከከ wonna foro we ከከ, ከከ ma te ga bi nii na we me. ²³ A ma yewo han, ye na ከከ ከከmabareyafa ከከ ga, ye na tugu me bare ye na beretugusie ti Wuro ma. ²⁴ Bi wiin ከከ mane laga ከከ olivu na boo, ye ከከ be wa ከከ ma ከከ be tugu kulena yi ma, yewo wiinye ከከ ከከ na boo, ne ye na te ከከ ma ye tugu a ma ga? ²⁵ Kià kma, ma kia ka wonna bunu we ከከ ከከ, ka te ka naa ka yere ta datkma na ga. Isirayelenkmane na ከከ na ከከ datkbareyafa ከከ ከከ yaa kayan size pepe ta ከከ ma. ²⁶ Yee Isirayelenkmane pepe na kisi wakara ye sebe wiin ne Wuro domada na sebe ከከ ከከ da, ye Kisita na tuma Siyankuru ከከ, y'a na Zakobe dumakma ta damkbareyafa we. ²⁷ Ye ye ከከ naa n'e ta kakie wa wiin sangan ma, ye ye na wiin been ka ከከ ከከ bo ከከ ከከ. ²⁸ Ziwifu maga fanedia ከከ wiin maga na, ke ከከ da ke ከከ na kayan ta, ke a za da ye te Wuro zugi na k'a foro ye na. Nka Wuro wiin dege ta, ke ከከ da ke ከከ na kayan ta, wiinye kma da ከከ dia Wuro ma ye na ከከ ye na, ye yewo. ²⁹ Bare Wuro ta kien ከከ a ta wiri sbē ne berebe ga. ³⁰ Tian na, gwerena ki mane maga Wuro ma, basie yewo ta maga do ma, ki Wuro ta woramadiabe gun. ³¹ Yee yewo maga basie me wiin fa to woramadiabe te ki ma, wonna woramadiabe we baraka ከከ yewo sbē woramadiabe gun me. ³² Bare Wuro sma pepe ta dammagasma na wiin fa to a sbē y'a woramadiabe ከከ ye pepe ma. ³³ Wuro ta naforo debe ne yaan re. A ta datk ከከ a ta kakiri debe ne yire re. Kō te ከከ sbē n'a ta teda ከከ ከከ? Kō te ከከ sbē n'a ta giate ከከ? ³⁴ Wuro domada na sebe m'a yira wiin ne ga, ye ከከ te ከከ Matigi ta giate ከከ? Ye wele ከከ te ከከ n'a ta teda yira a ma? ³⁵ Wele me, ye ከከ te ከከ pia n'a ka a ne daga wonna ከከ te ma? ³⁶ Bare awe ta ከከ awe baraka ከከ ከከ awe ye na fre pepe tiye. Yirebe te a ma basie ከከ suu. Amina.

12 Wonna ye na, kià kma ma ka me Wuro ta woramadiabe do ma ከከ da ka ka yere pere salaka na sugu yi na ከከ a na kini yi ne a na dia yi na Wuro ma. Wonna ከከ na te k'a yirebe na siebe yi Wuro ma. ² Ka ka ከከ smasire ma ga nka ka te k'a kakiriwun ka katra wiin

fa to ke ne sbe ne Wuro dungo na da ככ. Wiinye da ככ ככ, wiinye ככ dia a ma ככ wiinye da ככ daga. ³Wuro wiin kien ta ne ma, ma ka pepe tala tala με ככ togo na ככ da ככ ka ye ye yirebe ככ yalo y'a yirebe ma ga. Ka te k'a giate ne ככ. Wuro wiin ככmabe ka ka pepe tala tala ככ, ka ne ka ye kayanbe ככ ככ. ⁴Tian na, ke ככ na yas ככ yaan wiin ne, ככna yas ככ na foyi ta tbara mane tala ga. ⁵Yee ke pepe na kwe yi te tala με ne Krista ככ. Ke pepe te neme yas ככ na wiin ti ככ ככ ye nii na bara. ⁶Ke pepe ta kien zezε, Wuro n'e pere ke ma wiin ne zana, ke ne daga barate ככ ככ. Wiin te ככ Wuro ta fane na yira na kien gun, a na te n'e ta ככ ככmabe. ⁷Wiin te ככ barate na kien gun, a ye ta. Wiin te ככ ככkala na kien gun, a sma kala. ⁸Wiin te ככ sma wora na sigebe na kien gun, a ככ ta. Wiin te ככ da ye ככ ka, a ka ne pere ככ ne giati timida na ga. Wiin te ככ ne sma na zengente, a n'e ta ye na ככ na. Wiin te ככ ne durukma diema, a ye ta ככ nihondiaro. ⁹Ka te k'a dadiamabe ne ככככככini yi. Ka ככככ dayaga na n'e na wu wa ka na. Ka ne dafre ככ kia suu. ¹⁰Ka ka neme da diabe ka ma wakarara plala ככ ne kiu ka ka neme ma ככככ. ¹¹Ka ka ne ככככte ga, ka ne bara ta Matigi ma ככ nihondiaro. ¹²Ka te ka ni ככ ne dia k'a ככmabe ye na, ka ne yanne ככmna ne Wuro με sangan pepe ma. ¹³Ka ne ka neme diema. Wiinye kma ככ naa ka bre, ka n'e foga n'e ככ. ¹⁴Wiinye kma ככ ka yanne, ka Wuro με ye ma. Ka Wuro με ye ma, ka ka ye voda ga. ¹⁵Wiinye kma ככ ti nihondiaro ככ, ka kwe nihondia ככ ככ. Wiinye ne ti ninabann ככ, ka kwe ninaban ככ ככ. ¹⁶Ka ne been ka neme ככ ככככ. Ka ka ne yirebe kia ga nka ka te yeremazibeda ne dia ka ma. Ka ka ka ye ta datasma na ga. ¹⁷Ka ka ככככ sii ta dayaga neme ta a na ga. Ka te dafrete na dimi ne ti ka ככ sma pepe ככככ na. ¹⁸Ye ככ ne sbe ne te, a ma ki ye ככ ye daga sa, ka te siara ne ti ka ככ ככ sma pepe. ¹⁹Ka ka ne k'a ku wa ga, n'a kma fre, nka ka Wuro woro to ככ y'a te ye ta bare ye sbe Wuro domada na sbe ככ, ye Matigi da, ye yi ככ na ku wa, ye yi ככ na teda na ku sara. ²⁰Nka wu ככ ne ti be zugu na, a ka a ככ. Mulu ככ ne ti a na, a ka a menε. Bare be ככ ככ ta, ye na te wakarara togadככ be ככ de a ככככ ma. ²¹Ka dian dayaga sbe be ta ga nka sbe ye ta ככ dafre.

13 Sma pepe daga ne ככ fanganme ta. Bare ככככ sbe ne te fanganma na ye ma te Wuro baraka ככ ga. Wiinye ככ tiye με, awe ככ n'e tige. ²Ye te yee, wiin te ככ maga ככ na fanganma ta, ye te wakarara Wuro dungo na da na a na te maga. Wiinye kma ככ magasma, ye zarake kia n'e pere ye ye ma. ³Tian na, be ne dafrete, be daga kwan kitisככ na ga ככ be ככ ne dayageteta. Be mane kia kwan fanganma na ga, dafre ta, a na be togo yirebe. ⁴Bare Wuro ta bara ככ fanganma ti wiin fa to a be ta be ne dafre ta. Nka be ככ ne dayageteta, be daga ne kwan. Bare vurofa ti a

ta zana yee ga. A ככ ne dayageteta ככככככtoba wiin sangan ma, Wuro ta bara a te ne ככ ta n'a woro na ba yi na da ta. ⁵Wככ ye na ככככ daga ככ fanganme ta. Ye ka te woro na ba yi na kuun na ga nka bia giate ye ye na. ⁶Bo ככ ככ te με ka ככ ne lanpo sara. Wiinye kma ככ n'e ככ, Wuro ככ n'e dεge ככ da ye n'e ta n'e ככ. ⁷Awale wiin fa ne wiri wiin te ma, ka ככ pere ככ ma. Bo lanpo, bo wusugu, bo kuun, bo ma kiu. Wiin fa daga wiri wiin te ma, k'a ta a na te ma. ⁸Ka ka te ככככ sii ta fa na foyi na ku ne ti ka na ga, a ma te dadiamabe dama na yi ga. Bare wiin te ככ ye na plalo da diabe ye ma, a Ten ta n'a do paga. ⁹Tian na, ye sbe Wuro domada na sbe ככ ככ da, ye be ka vunada ta ga, ye be ka ככככ ye ga, ye be ka kimi ga, ye be ka be ככככ sbe ככככ ta fa na ga. ככ ככככ sere pepe sa bo Ten be ככ wiin ככ da, ye be be na plalo da diabe be ma wakarara be ye. ¹⁰Dadiamabe ti wiin te ככ, a dayaga sii ta ye na plalo na ga. Dadiamabe ככ ne ti be ככ, ככ ככככ be Ten ta n'a paga. ¹¹Ke ti wiin wagati ככ ka debe ne ככ ככ han, ככ ye na ka winni. Tian na, kisi vetra yi ke na sma ככ yalo ככmabe na ככ ככככככ ma ke ככ. ¹²Boro pra, ככ ne te kie na. Wככ ye na ka te ke tunio na bara do dra ככ kini ta kunkwinifre bii. ¹³Ka te ke ne dafrete wakarara sin ככ. Ke ka ne vunate ga ככ ka ne meneyinginte ga, ככ ka ne dagiatibareyafa ta ga, ככ ka ne zugoyagafa ta ga, ככ ka ne birisikwini ga, ככ ka ne meere με ga. ¹⁴Nka wiin niwun ככ ti Matigi Yezu Krista ככ, ka te ככ ככ ככ, ka ka ka ye to ka ככ na da ma ככ ככ ka na diamada ככ ga.

14 Wiin te ta ככmabe ככ fiin ga, a foga yee ye, ka n'a zarake a ta bereda na ga. ²Boo tiye a ta ככ-mabe n'a ככככ a ma ככ d'a sbe ne ככ fre pepe na nka boo tiye ככ ta ככmabe ta te ככ mane fiin ga, ככ n'a ככככ a ma ככ d'a daga ne dazugo na fre ככ dama ככככ. ³Wiin te ככ fre pepe ככ, ככ ka ne bo na wu wa ga. Wiin te ככ ככ ye na με ga, ככ ka ne bo zarake με ga bare Wuro n'a foga n'a ככ. ⁴Wiin barate-ta ככ bi yi ga, ככככ na be a zarake? A ככככ yo, a ככככ ga yo, ככ a ככככ na da. A bere ne na barafre ta με bare ככ na sie ti Matigi ma. ⁵Boo tiye ככ tala ככ ta ga, ne tala boo ta. Wiin te ti pepe ככ daga ne ככככ y'a kakiri ma. ⁶Wiin te ככ ככ na kayan ta, a ye ta Matigi ככ ye na. Wiin te ככ ככ fre pepe na, a ye ta Matigi ככ ye na. Tian na Wuro ma a baraka yira. Wiin te ככ ככ fre pepe na ga, Matigi ye na ככ ככ ta με, ne baraka yira Wuro ma. ⁷Tian na, ke na ככככ sii ti ni na ye ye ye na ga, ככככ sii mane siri ye ye ye na με ga. ⁸Bare ke ככ ne ti ni na, ke ti ni na Matigi ככ ye na. Ke ככ siri, ke siri Matigi ככ ye na. Wככ ye na, ke ti ni na yo, ke siri yo, ke Matigi ye. ⁹Bare Krista siri ככ ye bere winni wiin fa to a te sara ככ nima ככככ na. ¹⁰Nka ככככ na bi be na plalo kiti? Bi με, ככככ na be be na plalo na wu wa? Ke pepe na yaa taa Wuro ta kitisככ do ככ wiin fa to a ke kiti. ¹¹Bare ye sbe Wuro do-

mada na sebe hññ da, ye Matigi da, ye y'e yira ye yere togo na hññ da, ye sma pepe na yoloko ye zin, sma pepe ne na baraka yira Wuro hññ ma. ¹² Ye te yee, wiin te ti pepe, hññ na yaa y'a da hññ yira Wuro ma. ¹³ Hññ ye na ka te ke saa ke neme kiti na. Sññ ka te ye na plalo na firebeta wele a na berebeta na ga. ¹⁴ Ma ye hññ n'e hññ tian Matigi Yezu baraka hññ da foyi tiye wiin hññ fa na yaga yi ye yere ma ga. Nka wiin te hññ boo fa giati fa na yaga yi, hññna te ta a te fa na yaga yi na. ¹⁵ Be hññ ne boo fa hññ hññ da hññ be na plalo boo ninaban, be dadiamabe na sogo yaa titiri ga. Be yere korse, Krista siri wiin te ye na, ka te be naa hññna te firebe hññna na da ye na ga. ¹⁶ Wiinye da hññ dafre bi ta, ka te boo naa hññ ta dendenmada na hññ be dayagabere ga. ¹⁷ Bare Wuro ta kolo hññ da hññna wele hññna ga. Ye telebe ka siara ka nihññdiaro na da Wuro ta Ni baraka hññ. ¹⁸ Wiin te hññ bara ta Wuro ma yee, hññna te da hññ dia Wuro ma, sma n'a togo ta. ¹⁹ Hññ ye na wiin fa hññ naa ka siara ka hññna ta yaa zin, ka te ke hññ kia. ²⁰ Ka Wuro ta bara yaga hññna ye na ga. Fre pepe kini hññ tian, nka be hññ ne boo fa hññ wiin hññ na naa ka boo hññ ta fire, hññ dayaga. ²¹ Wiin fa hññ hññ, be ka foyi ta wiin hññ sbe ne be na plalo firebe ga, kika ta neme wele ma duven ta mene. ²² Wiin hññna hññ ti be hññ be yere ma, kayan hññ ma be yere ma Wuro zin. Wiin te hññ dian ne y'a teda ta hññ man'e yere ka zarake hññ ga, hññna te dangamu. ²³ Nka wiin te hññ boo fa hññ ne sigi, hññna te zarake. Bare a ta teda hññna na da ga. Kamas hññna wiinye da pepe hññna hññna na da ga, hññna pepe kakie.

15 Nka ke wiinye kma ta hññna hññna hññna, ke hññna daga hññna sere diema ye ta hññna hññna, ke daga ne ke ma diamada kia ga. ² Ke na wiin ti pepe, a daga sigi ye yere ma wiin fa to a da ne dia a na plalo ma wiin fa to a sbe fa kwe a ta hññna ma. ³ Tian na, Krista mane ye yere ma diamada kia ga. Wokara ye sebe wiin ne Wuro domada na sebe hññna hññna da, ye be na vinisma ta vini bere me hññna ma. ⁴ Kamas hññna wiin fa pepe hññna mane pia sebe, kià kala ye na ye mane sebe wiin fa to Wuro domada na sebe wiin hññna ka wiin zigitugu pere, hññna sbe hññna ka ke hññna. ⁵ Wiin Wuro hññna hññna ka zigitugu ka hññna hññna, a te a hññna na hññna yi ka ka y'okara Yezu Krista n'e kia wiin ne ⁶ wiin fa to ka sbe kwe kakiri tala hññna hññna ka ka kwe hññna kià Matigi Yezu Krista hññna Wuro yirebe. ⁷ Hññna ye na ka neme foga hññna wokara Krista ka foga wiin ne Wuro ta yirebe ye na. ⁸ Tian na, ma ye yira n'e hññna hññna da Wuro ta te hññna ne y'a yirada ta n'e do paga, hññna ye na Krista ye yere ta yarosma ta barateta na wiin fa to wiinye dos hññna mane te tame ma, a hññna do paga. ⁹ A ma size han, hññna Wuro yirebe a ta woramadiabe ye na wokara ye sebe wiin ne Wuro domada na sebe hññna hññna da, ye hññna ye na ma na be togo yirebe size hññna hññna turu hññna hññna be togo yirebe. ¹⁰ Ye bere ne sebe ye me hññna da, ye ki sii hññna ka

nihññdia ka a ta kma. ¹¹ Ye bere ne sebe ye me hññna da, ye sii pepe ka Matigi yirebe, ye sii hññna pepe daga n'a yirebe. ¹² Izayi man'a yira n'a hññna me hññna da, ye Zese timite boo na tuma, wiin te we hññna na ne sii hññna hññna. Y'awe ma sii hññna na ne hññna. ¹³ Wiin Wuro hññna hññna ka hññna hññna, a te a nihññdiaro ka siara ka k'a hññna hññna hññna hññna fa to k'a hññna hññna yire hññna Wuro ta Ni baraka hññna. ¹⁴ A ma ki han kià kma, ma ye hññna hññna hññna da giata na hññna yi ti ka hññna, hññna na hññna yi ne ti ka hññna, ka ne sbe ne neme ladi. ¹⁵ Nka n'a sebe hññna, ma ne woro sigi hññna hññna da sebe hññna para ma wiin fa to ka wiinye da sma n'e we, ma ne bere ka kakiri tugo ka hññna. Ye te yee, Wuro wiin foro we ta ne ma, ¹⁶ hññna da ma te Yezu Krista ta barateta na size ma, ma yaa te bara na sigi ye na teda na fanedia ta yira baraka hññna hññna fa to size te salaka na dia yi na Wuro ma Wuro ta Ni wiin kinibe. ¹⁷ Hññna ye na ma daga ne yere yirebe Yezu Krista baraka hññna Wuro ta bara ye na. ¹⁸ Bare ma mane foyi yira ga, a ma te Krista wiin fa ta me baraka hññna ga hññna size ta damasma na bereda ka teda baraka hññna. ¹⁹ Tagamase ka kabakoda baraka hññna ka Wuro ta Ni baraka hññna me. Ye te yee n'a bii Zeruzalemukuru hññna hññna yaa wiri Iliri, ma Krista ta fanedia na yirabara ta yere hññna. ²⁰ Nka Krista togo mane wiri wiin hññna hññna ga, ma sigi ne yere ma hññna fanedia yira hññna, wiin fa to ma ka te boo ta hññna na prabeta na ga. ²¹ Ye te yee, wiin fa hññna sebe Wuro domada na sebe hññna hññna da, ye a da mane yira wiinye kma ma ga, ye hññna na n'a za. Ye wiinye kma hññna man'a da hññna n'a za ga, ye hññna na n'e hññna hññna. Hññna domada hññna mane paga. ²² Hññna hññna hññna ne ma kanyinnayan na ma sbe yaa ka bre ga. ²³ Nka basie boo ka ta te hññna mane ti ne ta hññna wola hññna ma daga barateta wiin hññna hññna titiri ga, ka bre yuru na wu mane ti ne na n'a bii hññna hññna. ²⁴ Ma hññna naa ne yaa Esepayen wiin sangan ma, ma na n'e ta. Ma kia ma hññna naa ne hññna hññna sangan ma, ma ka za hññna k'a diema gun, hali a ne hññna yee dama, k'a ze na. ²⁵ Nka basie ma ti ne yaa Zeruzalemu wiin fa to ma Wuro ta kma diema. ²⁶ Bare Wuro ta kma wiinye hññna ti Zeruzalemu, duru ne ti ye na, Masedowanekma ka Akayikma kia n'e diema. ²⁷ Ye kia n'e ta, ye bere ne daga me. Bare size hññna ye nii gun ye ta Wuro ta fre na, ye daga taa ye ta da na me. ²⁸ Ma hññna naa waro hññna bara na wiin sangan ma, hññna n'e ta perefre wiribe ye ma, ma na hññna ka bre hññna yaa Esepayen. ²⁹ Ma hññna da ma hññna yaa wiri ka bre, ma na bere ka Krista ta duba hññna. ³⁰ Nka kià kma, ma ka me kià Matigi Yezu Krista togo na ka Wuro ta Ni ta dadiamabe baraka hññna hññna da ka ne diema kun hññna k'a wurome baraka hññna ka wiin ta ne ye na ³¹ wiin fa to ma sbe de Zudekma na tramakwie ye na. Ma yaa wiin diema pere na Zeruzalemukma ma, Wuro ta kma sbe n'a gun ka nihññdiaro. ³² Hññna na te ma sbe wiri ka bre nihññdiaro hññna ka Wuro dungo hññna hññna makunabe ka ka neme hññna.

³³ Wiin Wuro ነገር siara ta sma ma, a ጥጥሩ a ka pepe diema. Amina.

16 ጠጥሩ ነገር ka kwa kià ligeya Fobe ma wiin ነገር Wuro ta ነገር na diemata Sankirekuru ነገር.
² K'a foga Matigi togo na, Wuro ta kma ነገር na. A mako ነገር ne sa ka ነገር wiinye na pepe, k'a diema. Bare a mane sma na yaan ye diema ነገር ጠጥሩ ጠጥሩ.
³ Pirisile ነገር Akila wiinye ነገር ne diema Yezu Krista ta bara ነገር, ka bire ye na. ⁴ Ye man'e ni katra siri na wiin fa to ye ne kisi. ጠጥሩ bire ye na ga, Wuro ta ነገር pepe wiinye ነገር ti size ነገር diniyan ነገር, ነገር bire ye na ጠጥሩ. ⁵ Wuro ta ነገር wiinye ነገር ye ጠጥሩ kwe ye ጠጥሩ, ka bire ነገር na ጠጥሩ. Ka bire ne mafገር Epenete na ጠጥሩ pia ጥጥሩ Krista timite na Azigiamana ነገር. ⁶ Mari wiin ነገር ye ጠጥሩ yanne ka ye na ጠጥሩ, ka bire a na. ⁷ Ne ጠጥሩ ነገር ne yakwere kaso ነገር, Andironikuse ነገር Zuniyase, ka bire ye na. Ye da dia sma ma fanesma ነገር ነገር. Ye ጠጥሩ pia ጥጥሩ Krista timikma na ጠጥሩ ma. ⁸ Anpilyatuse wiin ta da ነገር sige ne ma ጠጥሩ Matigi ye na, ka bire a na. ⁹ Uruben wiin ነገር kwe ne Krista ta bara ta ነገር ke ጠጥሩ, ka bire a na, ነገር ne mafገር Sitakuse ጠጥሩ. ¹⁰ Apelesi wiin ነገር y'a sbe ye ነገር Krista baraka ነገር, ka bire a na. Ka bire Arisitobule ta ነገር na ጠጥሩ. ¹¹ Ka bire ne ጠጥሩ Herodiyon na. Naresisi ta ነገር wiinye ነገር ነገር Matigi ma, ka bire ye na. ¹² Tirifene ነገር Tirifse wiinye ነገር ye ጠጥሩ yanne Matigi ye na, ka bire ye na. Ne mafገር Perisise wiin ነገር ye ጠጥሩ Matigi ye na ጠጥሩ, ka bire a na. ¹³ Wurufuse wiin ነገር bara ta Matigi ye na ጠጥሩ, ka bire a na ka a sie na, wiin ነገር ጠጥሩ sie ጠጥሩ. ¹⁴ Ka bire Asenkirite na ነገር Filegገር ነገር Heremese ነገር Patirobase ነገር Heremese ነገር ke na plala wiinye ነገር ti ነገር. ¹⁵ Ka bire Filologe

ነገር Zuli ነገር Nere ነገር y'a ligeya ነገር Olenpase na ነገር Wuro ta ነገር pepe na wiinye ነገር ti ነገር. ¹⁶ Ka Wuro ta ነገር ta foo na ነገር yi ta ka ጠጥሩ ma. Krista ta ነገር pepe bire ka na. ¹⁷ Kià kma, wiinye kma ነገር berezezeffa ka ka ነገር ne naa ነገር k'a zanzan, ka wiin kala gun ye n'e timi bere ነገር ma, ma ka ጠጥሩ da ka ka ጠጥሩ ye na ነገር ka ጠጥሩ ጠጥሩ ye na. ¹⁸ Bare yewገር sma ነገር bara ta Krista kià Matigi ma ga ነገር ye tala. Wiinye kma ነገር tangan foyi ነገር na ga, ye ነገር firebe ነገር y'a beredadia ነገር y'a lamarabereda. ¹⁹ Tian na, sma pepe k'a damገር ነገር ነገር. ነገር ye na ma nihገር dia ka ye na. Nka ma kia ka ጥጥሩ kakirikma na dafre ye na ነገር ka ne ነገር dayaga ነገር ga. ²⁰ Wiin Wuro ነገር siara ta ነገር ma, ጠጥሩ ነገር a na Sitanገር berebe ka wee. Kià Matigi Yezu ta woramadiabe ጥጥሩ ነገር ka ጠጥሩ. ²¹ Ne baratekweta Timote ነገር ne ጠጥሩ Lusiyuse ነገር Zason ነገር Sozipatere bire ka na. ²² ጠጥሩ Teretiyuse, wiin ነገር bo sebe be sebe Matigi baraka ነገር, ma bire ka na. ²³ N'a konte Gayuse Wuro ta ነገር pepe ጥጥሩ ጠጥሩ, a bire ka na. Kirekma ta gwanatigeta Erasite ነገር ke na plalo Krituse bire ka na. [²⁴ Kià Matigi Yezu Krista ta woramadiabe ጥጥሩ a ne ka pepe diema. Amina.] ²⁵ Wiin te ነገር fangan ka k'a ነገር ነገር fanedia n'e yira wiin ነገር, ma wiinye fanedia ነገር yira ne Yezu Krista ta da puru, kabakoda wiinye ነገር mane ti ነገር n'a bii ነገር sangan ጠጥሩ ma da ነገር yiranገር na. ²⁶ Nka wiinye ነገር ነገር basie ነገር yira size pepe ma Wuro ta daberebere ta sebe baraka ነገር ነገር sangan pepe ma Wuro n'e yira wiin ነገር, wiin fa to ye sbe ነገር mabe na da na ነገር dian. ²⁷ Awe Wuro wiin ነገር dama ነገር datገር, yirebe ጥጥሩ a ma Yezu Krista baraka ነገር basie ነገር suu. Amina.

1 KORENTEKMA

1 Me Pɔle wiin ɔn tɛ Yezu Krista ta fanɛta na Wuro duno baraka ɔn kɔ ne na plalo Sɔsetene, 2 me bɛ sebe fanɛ Wuro ta kɔnkma ma wiinye ɔn ti Korente kɔ wiinye kma ɔn kɔnɛni Yezu Krista baraka ɔn kɔ wiinye kma ɔn tɛ Wuro ta dɛgɛwɛsma na kɔ wiinye kma pepe ɔn kià Matigi Yezu Krista togo yira ye tida pepe ɔn ɔn da, y'a Matigi ne kià Matigi mɛ. 3 Ke ɔn Wuro kɔ Matigi Yezu Krista tɛ ye y'a woramadiabe kɔ y'a siara ta ka ma. 4 Wuro ta woramadiabe wiin ɔn pere ka ma Yezu Krista baraka ɔn, ma tɛ ne baraka yira Wuro ma wɔn ye na sangan pepe ma. 5 Bare awe baraka ɔn ka gun ɔn paga naforo sii pepe na. Bere na yi pepe kɔ ɔn sii pepe na yi. 6 Wɔn kɔ wiin sierebe ɔn yira Krista ye na, wɔn fangan gun ka ɔn. 7 Ye tɛ yee, ki wiinye ɔn tangan ne kià Matigi Yezu Krista ta naa yɛrɛ, ka pna Wuro ta kien tala boo na titiri ga. 8 Awe yere ɔn na fangan ka ka ɔn mɛ fɔn yaa wiri tege ma wiin fa to zarakedo ka zɛ ka na kià Matigi Yezu Krista ta ɔn ma ga. 9 Wiin Wuro we ɔn ka wiri ka kwe kɔ ye ɔn kià Matigi Yezu Krista, a wɔnma yi. 10 Kià kma, ma ka mɛ kià Matigi Yezu Krista togo na ɔn da ka ne bɛɛn dɛgɛ ka ne ti ka ɔn ga. Ka tɛ k'a giatɛ ne tala ka kakiri ne tala mɛ. 11 Ka sege rɛ kià kma, Kolowe ta kɔnkma n'a yira n'a dɔn ne ma ye benbareyafa ti ka ɔn. 12 Ma kia wiin fa yira, bo ɔn. Ka na wiinye ti pepe wɔn kwa, ye yiwi Pɔle ye, kɔn ne kwa, ye yiwi Apolɔse ye, kɔn ne kwa, ye yiwi Sefase ye, kɔn ne kwa, ye yiwi Krista ye. 13 K'a giati ɔn da Krista sodini ra? Pɔle ye mane ɔn kwangwaga ɔn ma ka ye na ra? Pɔle togo na ka mane batize ra? 14 Wuro foo ma yere dafa ma ka na ɔn sii batize ga, a ma tɛ Kirisipuse kɔ Gayuse ga. 15 Ye tɛ yee, ka na ɔn sbe ne da ye mɛ togo na ye batize ga. 16 E, ka taa den. Ma Sitefanase ta kɔnkma batize mɛ. Wɔn kɔnii wa, ma sɔnza batize titiri ma wiin kɔn ɔn ga. 17 Bare Krista ne fanɛ sma batize na ga nka a ne fanɛ ɔn da ma naa fanɛdia ɔn yira. Ma ka ye yira kɔ sma ta datɔkakiri ga wiin fa to ma ka naa a kwangwagada ta zanada ga. 18 Kwangwagasɔ na da wiinye ɔn puru ne yira, wɔn zanada firesma yinna ɔn. Nka wiinye kma ɔn ti kisi na sogo ma, a Wuro ta sebe ke yinna ɔn. 19 Bare ye sebe Wuro domada na sebe ɔn ɔn da, ye ma na datɔsma ta datɔ yaga ɔn kakirikma kakiri yaga. 20 Awale wee datɔta ta datɔ ti? Wee Ten na tɔta ta ɔn ti? Wiin te ɔn bo sire be ɔn da pepe ɔn, wee a ta ɔn ti? Wuro bo diniyan be ɔn kɔn pepe ta yinnifɛ na ga ra? 21 Tian na,

diniyan ɔn kma kɔ y'a ɔn pepe, ye sbe Wuro kɔ y'a datɔ dɛgɛ ɔn ga. Wɔn ɔn tɛ Wuro ɔn n'a za da ɔn mabe ti wiinye kma ɔn, ye daga wɔn kisi wɔnna yinnida kɔ na puruyira baraka ɔn. 22 Ziwiwu kabakoda kia zɛ na, Girekisi ne datɔ kia. 23 Nka mɛ han, Wuro ta Dɛgɛweta wiin ɔn kwangwaga ɔn ma, wɔn ta da mɛ ɔn puru n'e yira. Bɔ ɔn Ziwiwu tra ɔn mɔdayaga ɔn ne kakabafɛ size ma. 24 Nka Wuro wiinye kma wiri, ye tɛ Ziwiwu wele Girekisi yo, A Krista wɔn ta. Wuro ta sebe kɔ a ta datɔ. 25 Bare wiinye da ɔn kakabada Wuro ta, wɔn fan yi sma ta yinnamalɔda ma, wiinye da ɔn fanganduru na da Wuro ta, wɔn ne fan yi sma ta fangan na da ma. 26 Kià kma, ki wiinye ɔn Wuro ta wiri kɔn, ne ka ka yere giati? Sma ta giatɛ ma, datɔsma na yaan ye ti ka ɔn ga, sbeɛsma na yaan ye mane ti ka ɔn ga, siɛɛsma ta kɔnkma na yaan ye mane ti ka ɔn mɛ ga. 27 Nka diniyan ɔn kma wiinye da giati yinnida, wɔn Wuro ɔn dɛgɛ ɔn datɔsma piribe kɔ kɔ. Wiinye da ɔn fanganduru na ye, wɔn Wuro ɔn dɛgɛ ɔn diniyan ɔn fangan piribe kɔ kɔ. 28 Wiinye da ɔn zanada diniyan ɔn kma yinna ɔn, ye n'e na wu wa, man'e giati ga, wɔn Wuro ɔn dɛgɛ ɔn sma ta giatɛ pepe yaga, 29 wiin fa to danfa tala boo ka naa ye yere yirebe Wuro zin ga. 30 Awe baraka ɔn ka kwe kɔ Yezu Krista wiin ɔn tɛ kià datɔ kɔ kià telebe kɔ kià kɔn kɔ kià kisi na Wuro wiin pere ke ma. 31 Wɔkara ye sebe wiin ne Wuro domada na sebe ɔn, ye wiin te ɔn kia ye yere yirebe, y'a ye yere yirebe Matigi baraka ɔn.

2 Kià kma mɛ yere mane naa ka bre wiin sangan ma, ma mane naa Wuro ta kabakoda yira ka ma kɔ beredasige wele kɔ datɔbereda ga. 2 Bare m'a giati da ma daga foyi gun ka ta ga, a ma tɛ Yezu Krista dama ga, wiin Yezu Krista ɔn kwangwaga ɔn ma. 3 Bo wɔn ɔn tɛ ma ɔn mane fangandurute ka yinna ɔn ne kwan ne sma. 4 N'a bereda kɔ n'a pile mane sbe ka ta datɔ baraka ɔn ga nka ye mane sbe ka ta Wuro ta Ni ta tɛda baraka ɔn, 5 wiin fa to k'a ɔn mabe ka tɛ sma ta datɔ na yi ga nka a ne Wuro ta sebe na yi. 6 Kamasɔn a ma datɔ ke ɔn yira Krista timikma ma wiinye ɔn smapapa. Datɔ we bo diniyan be ɔn yi ga, mane bo diniyan be ɔn sebe na kma yi wiinye ɔn daga yaga ga. 7 Wuro ta datɔ wiin ɔn kabako na ye, wiin datɔ ɔn mane dɔn, Wuro mane pia wiin ta n'a tige kià yirebe ye na n'a bii fɔn gwerena, wɔnna datɔ we ke ɔn yira. 8 Bo diniyan be ɔn sebe na kma na ɔn n'a ɔn

ga bare ye ma n'a wɔ, ye mane na Matigi yirebe na te kwangwaga ga. ⁹ Nka ye sɛbɛ wiin nɛ Wuro domada na sɛbɛ hɔ hɔ da, ye wɔhɔ wiin fa za ga, turu wiin fa wɔ ga, wiin fa hɔ hɔ zɛ hɔhɔ ta giatɛ hɔhɔ ga, ye wɔhɔ frɛ wɔ pepe Wuro hɔhɔ tɛtɛrɛ y'a dadiamasma ma. ¹⁰ Tian na, ke ma Wuro wɔhɔhɔ bunu we wɔhɔ y'a Ni baraka hɔhɔ. Bare a ta Ni frɛ pepe kiekie, hali kɔ a hɔhɔ da pepe. ¹¹ Kɔ te hɔhɔ ti sma kɔ ne hɔhɔ hɔhɔ da wɔ, a ma tɛ a yɛrɛ kakiri yɛ ga? Yee mɛ, hɔhɔ sɛbɛ ne Wuro ta da wɔ ga, a ma tɛ Wuro ta Ni yɛrɛ yɛ ga. ¹² A ma ke han, ke diniyan ta kakiri gun ga nka ke Wuro ta Ni hɔhɔ gun wiin fa to ke sɛbɛ Wuro ta woramadiabe na pɛfrɛ wɔhɔhɔ. ¹³ Ke ma bere n'e yira kɔ sma ta datɔ na kakiri ga, ke ye yira kɔ Wuro ta Ni na wɔ. Awe Ni we baraka hɔhɔ ke Wuro ta Ni na da yira. ¹⁴ Sɔhɔhɔ sɛbɛ n'e to ye yɛrɛ ma yee hɔhɔ dian Wuro ta Ni na da hɔhɔ ga. Wɔhɔ kakabafɛ a ta, a sɛbɛ n'e hɔhɔ wɔ ga. Bare Wuro ta Ni baraka hɔhɔ ye na kiti tɛ. ¹⁵ Wuro ta Ni ti wiin te hɔhɔ, wɔhɔhɔ te da pepe kiti, hɔhɔ ma ne na n'awe kiti ga. ¹⁶ Wuro domada na sɛbɛ da, ye kɔ te hɔhɔ Matigi ta giatɛ hɔhɔ ne na n'a sma kɔ da? Nka ke han, Krista ta giatɛ hɔhɔ ti ke hɔhɔ.

3 Kià kma, ma bere ka ta wɔkara Wuro ta Ni ti wiinye kma hɔhɔ ga nka ma bere ka ta wɔkara wiinye kma hɔhɔ diniyan hɔhɔ diamada ma, wiinye kma hɔhɔ Krista ta da wɔhɔ ye sangan mane dɛrɛ ga. ² Yanyingin ma hɔhɔ pere ka ma mɛnɛ na, a hɔhɔ ma hɔhɔ pere ka ma ga. Ka mane na sɛbɛ n'a hɔhɔ ga. Nka hali hɔhɔ naa n'a kwɛ sma ma, ka na sɛbɛ n'a hɔhɔ ga. ³ Bare k'a tɛ hɔhɔ ne hɔhɔ diniyan hɔhɔ diamada ma ye, yu kɔ birisi ti ka yɛ ye. K'a tɛ hɔhɔ ne tɛ wɔkara diniyan hɔhɔ kma, ka kakietɛrɛ ga hɔhɔ nɛ? ⁴ Kɔhɔ ta tɛ hɔhɔ ne kwa, ye yiwɔ Pɔle ta kma, hɔhɔ ne kwa, ye yiwɔ Apolɔse ta kma, a diniyan hɔhɔ kma zugɔ hɔhɔ ti ka hɔhɔ ga ra? ⁵ Apolɔse hɔhɔ hɔhɔ? Pɔle ne hɔhɔ mɛ? Ye baratere ka wɔhɔhɔ gun wiinye baraka hɔhɔ. Matigi wiin kien ta ye pepe tala tala ma, hɔhɔ na bara ye hɔhɔ ta. ⁶ Mɛ hɔhɔ daga, Apolɔse hɔhɔ zio k'a ma. Nka Wuro hɔhɔ man'a prabɛ. ⁷ Ye tɛ yee, wiin te hɔhɔ n'a daga yo, wiin te hɔhɔ zio k'a ma yo, wɔhɔhɔ na hɔhɔ foyi ga. Wuro dama hɔhɔ giati, awe wiin hɔhɔ n'a prabɛ. ⁸ Wiin te hɔhɔ n'a daga yo, wiin te hɔhɔ zio k'a ma yo, ye pepe tala. Ye pepe talatala na y'a bara na hɔhɔ hɔhɔ gun. ⁹ Bare mɛ pepe kwɛ ne Wuro ta bara hɔhɔ ta, Wuro wiin hɔhɔ ne wiin hɔhɔ wɔhɔ, hɔhɔ ma ki. ¹⁰ Wuro wiin woramadiabe ta ne ma, hɔhɔ baraka hɔhɔ, ma hɔhɔ we du ka wɔkara hɔhɔhɔ na hɔhɔ yɛ. Sɔhɔhɔ hɔhɔ naa wɔhɔ a ma. Nka wiin ti pepe hɔhɔ daga ye wɔhɔhɔ hɔhɔhɔ. ¹¹ A ma hɔhɔhɔ we han, za yɛ sɛbɛ ne kie titiri wiin dɛgɛ hɔhɔ ti bo kiekɛ yɛ na ga. Wɔhɔ Yezu Krista. ¹² Be wɔhɔ a ma kɔ sɔhɔ yo, ye tɛ gwanafuro yo, ye tɛ terebadɔge yo, ye tɛ hɔhɔ yo, ye tɛ wɛle yo, ¹³ sma pepe talatala ta bara na kayan na tɛ. Kitikɔ na n'e hɔhɔ bare a ye yɛrɛ hɔhɔ kɔ togo, a ma togo hɔhɔ na sma pepe ta bara na kayan hɔhɔ. ¹⁴ Wiin te ta wɔgedo hɔhɔ taa ma berɛ ga,

wɔhɔhɔ te na sara gun. ¹⁵ Togo hɔhɔ wiin te ta bara wɔhɔhɔ, wɔhɔhɔ te na foyi gun ga. Wɔhɔhɔ te yɛrɛ dama hɔhɔ na dɛrɛ wɔkara hɔhɔhɔ dɛrɛ togo na wiin nɛ. ¹⁶ Ka hɔhɔ da ka Wuro ta hɔhɔ, a ta Ni ne ti ka hɔhɔ ga ra? ¹⁷ Wiin te hɔhɔ Wuro ta hɔhɔ yaga, Wuro n'a na te yaga mɛ. Bare Wuro ta hɔhɔ kini. Wɔhɔhɔ hɔhɔ we hɔhɔ ki. ¹⁸ Hɔhɔhɔ sii ka ye yɛrɛ firebe ga. Ka na wiin hɔhɔ n'e yɛrɛ giati datɔta wɔkara bo diniyan be hɔhɔ kma, a daga ye yɛrɛ ta kakabashɔhɔ na hɔhɔ sɛbɛ tɛ datɔta na. ¹⁹ Bare Wuro diniyan hɔhɔ kma ta datɔ giati yinnifɛ. Bo hɔhɔ hɔhɔ tɛ ye hɔhɔ ne sɛbɛ Wuro domada na sɛbɛ hɔhɔ hɔhɔ da, ye Wuro datɔhɔhɔ foga ye ta yinnamakwiɛda hɔhɔ hɔhɔ yɛ. ²⁰ Ye bere ne sɛbɛ ye mɛ hɔhɔ da, ye Matigi datɔhɔhɔ ta giatɛ hɔhɔ, y'a hɔhɔ da ye zanada. ²¹ Awale hɔhɔhɔ sii ka ye yɛrɛ yirebe hɔhɔ ye na ga bare frɛ pepe ka ye. ²² Pɔle yo, Apolɔse yo, Sefase yo, diniyan yo, ni wɛle siri yo, basie frɛ wɛle naa ye yo, ye pepe ka ye. ²³ Nka ki Krista ye, Krista ne Wuro yi.

4 Wɔhɔ ye na ye daga ke giati Krista ta baratere, Wuro ta bunu na da kalfa wiinye kma ma. ² Kama hɔhɔhɔ da hɔhɔ kalfa hɔhɔhɔ ma, ye wiin fa kia a na te ta, wɔhɔhɔ hɔhɔhɔ. ³ A ma mɛ han, ki mɛ kiti yo, wɛle hɔhɔ kiti hɔhɔ mɛ kiti yo, hɔhɔ foyi mɛ ta ga. Mɛ mane na ne yɛrɛ kiti mɛ ga. ⁴ N'a giatɛ mane na ne zarake mɛ ga. Nka a hɔhɔ hɔhɔ tian pere ne ma ga. Wiin te hɔhɔ mɛ kiti, hɔhɔ Matigi. ⁵ Wɔhɔ ye na, ka ka kiti hɔhɔ a na wagati ma wiri ga, Matigi ma naa den ga. Wiin fa hɔhɔ hɔhɔ tunio hɔhɔ, awe hɔhɔ na n'a sɛbɛ kini na hɔhɔ sma hɔhɔ hɔhɔ giatɛ hɔhɔ pasaa. Wɔhɔhɔ sangan ma, wiin yirebe hɔhɔ wiri wiin te ma, hɔhɔ na hɔhɔ gun Wuro ta. ⁶ Kià kma, ki ye na ma wɔhɔhɔ domada wɔhɔ yira yiranɔhɔhɔ na n'e kayanbe Apolɔse kɔ mɛ yɛrɛ ma wiin fa to ka tɛ wɔkara mɛ, hɔhɔ ka ne ka yɛrɛ yirebe ne kwa, ye mɛ bo kɛrɛ wɛle bo kɛrɛ yɛ ga. ⁷ Tian na, kɔ te hɔhɔ bi hɔhɔhɔ kɔ hɔhɔ sɛrɛ? Wɔhɔhɔ hɔhɔ ti be ta hɔhɔ mane Wuro ta pere yɛ be ma ga? A hɔhɔ ma Wuro ta pɛfɛa be ma, wɔhɔhɔ na be be yɛrɛ yirebe wɔkara a Wuro hɔhɔ n'a pere be ma ga? ⁸ Ka yingin wɛ, ka tɛ wɛ frɛkma na. Ka tɛ fanganmɛ na kama hɔhɔ mɛ mane fanganmɛ ga. Nka ma kia ka tɛ fanganmɛ yɛrɛyɛrɛ na wiin fa to mɛ sɛbɛ tɛ fanganmɛ na kɔ ka nɛmɛ mɛ. ⁹ Bare ye tɛ wɔkara Wuro mɛ fanɛsma wɔhɔhɔ timi wɔkara wiinye kma hɔhɔ daga yɛrɛ na. Mɛ pere diniyan hɔhɔ kma kɔ mɛlɛkɛ ma, ye hɔhɔ mɛ ta segefɛrɛ na. ¹⁰ Mɛ tɛ kakabasma na Krista ye na nka ki tɛ datɔhɔhɔ na Krista baraka hɔhɔ. Mɛ tɛ fangandurukma na, ki hɔhɔ tɛ fangankma na. Ki yirebe gun, mɛ ne dɛgɛbe gun. ¹¹ Hali hɔhɔ naa n'a kwɛ basie ma, wu ti mɛ na, mulu ne ti ke na, ke koma ne gwelengwele, sma ne ke yagayaga, ke ne yaratasma ¹² ne yanɛ ne baratɛ kɔ ke sra. Ye ke vini, ke ne duba ta. Ye ke yanɛ, ke ne hɔhɔ hɔhɔ. ¹³ Ye ke yagabɛ, ke ne sma zigitugu. Ke sɛbɛ ne da hali hɔhɔ naa n'a kwɛ sma ma, ke tɛ wɔkara yanmayanma frɛyaga diniyan hɔhɔ kma ta. ¹⁴ Ma hɔhɔ da be sɛbɛ ka ma wiin fa to ma ka piribe ga rɛ. Ma kia ka hɔhɔhɔ wɔkara n'a moronanhɔhɔ. ¹⁵ Tian na, hali ka hɔhɔ

sma sana fun (10,000) gun wiinye ኦክ Krista ta da yira ka ma, ka tame yaan ga. Me ኦክ ka ኦክ Yezu Krista ኦክ fanedia baraka ኦክ. ¹⁶ Wኦክ ye na ma ka me ኦክ da ka ne zugo bii. ¹⁷ Wኦክ ye na ma Timote fanε ka ta, n'a moronan na tele yi Matigi baraka ኦክ. Ma n'a sirewo ta wiin ne Krista baraka ኦክ, wኦክara ma Wuro ta ኦክkma sma ኦክ ኦክ wiin ne bii pepe ኦክ, a na ka kakiri tugo ኦክ ኦክ. ¹⁸ Kamas ኦክ ኦክ n'a giati ኦክ da ma na naa ka bre ga n'e yere yirebe. ¹⁹ Nka Matigi ኦክ dian ye na, beε ኦክ ne ኦክ ma na naa ka bre. Wኦክna yereyirebesma ኦክ wiin fa yira ne wiin fa ta, ma na wኦክ ኦክ. ²⁰ Bare Wuro ta kolo ኦክ da bereda dama yee ga nka ኦክ tεda ne tiye me. ²¹ Wኦክ ኦክ dia yi ka ma? Ma naa ka bre ኦክ vanfre ra, taa ma naa dadiamabe ኦክ ኦክ woramakኦክ?

5 Ye yira ne kwa bii pepe ኦክ, ye ka ti kakalafa ኦክ, size yere dian wiin kakalafa neme na ga. Ye ka na boo ti ኦክ ye ta ya. ² Hali ኦክ, ka ne bere ne ka yere yirebe ye me. Ka sbe ne ninaban ye na ga wiin fa to wiin te ኦክ ti wኦክna da ኦክ a nii sbe we ka ኦክ ga ke? ³ Me ኦክ ne ti ka ka neme ga nka ma k'a da giati. Me ኦክ n'a giati ኦክ da ma m'a ne ti ka ka neme, wiin te ኦክ wኦክna da ኦክ ta, ⁴ Matigi Yezu togo na ኦክ a ta sebe baraka ኦክ, ka ኦክ naa ka neme kwe wiin ኦክ ma, ma na ti ka ka neme n'a giate ኦክ. ⁵ Wiin te ኦክ wኦክna da ኦክ ta, wኦክna te na pere Sitane ma wiin fa to a ni sbe kisi Matigi ta kiti ኦክ ma. ⁶ Yereyirebewኦክ ti ka na ga yo. Ka ኦክ da kwindie na ኦክ ኦክ pepe kobe ga ra? ⁷ Ka kwindiebire wa ka ኦክ wiin fa to ka te fεgawun na bare kwindie ti ka ኦክ ga. Bare Krista wiin ኦክ kià yeregum na salaka, ኦክ ye we. ⁸ Wኦክ ye na ke te ke feti we ta ኦክ k'a ta ኦክ kwindiebire ga, ኦክ k'a ta ኦክ zugoyagafa ga, ኦክ k'a ta ኦክ kakalafa ga, nka ke a ta ኦክ buro, kwindie ti wiinye ኦክ ga, kini ኦክ tian ኦክ. ⁹ Ma man'e yira ka ma n'a sebe ኦክ ኦክ da ka ka te been ne ti ka ኦክ vunateasma ga. ¹⁰ Ye te wኦክara bo diniyan be ኦክ vunateasma pepe wele yinnanayansma pepe ኦክ pana pepe ኦክ fi-ankansma pepe ma mane ኦክ kwe ga bare ka ኦክ da ka dεge ye pepe na, ka daga sa diniyan ኦክ. ¹¹ Awo. Ma ye yira ka ma ኦክ da wiin te ኦክ da, ye ka na plalo, ኦክ ne vunate, wele a ኦክ ne yaan, wele ne fiankan wele ኦክyagabesma, wele ne meneyinginta wele ne pan, ka ka kwe ኦክ wኦክna ኦክsi ga, ka yere ka da ka ኦክ ne ke lege ga. ¹² Wiinye kma ኦክ ke na ኦክ ga, me ኦክ daga wኦክ kiti ra? Wiinye kma ኦክ ke na ኦክ ga, Wuro ኦክ na wኦክ kiti. Ye sebe Wuro domada na sebe ኦክ ኦክ da, ye ka zugoyagasma wa ka yo.

6 Bኦክ da ኦክ ኦክ ka ኦክ, ኦክ na ka bii ne yaa size bre ኦክ mane te dεgewesma n'e ኦክኦክኦክ ga? ² Ka ኦክ da dεgewesma ኦክ na diniyan ኦክ kma kiti ga ra? A ኦክ ma ki ኦክ na diniyan ኦክ kma kiti, ka sbe ne kiti ne bana daslala ma ra? ³ Ka ኦክ da ke ኦክ na meleke kiti me ga ra? A ኦክ ma bo sire be ኦክ da ye. ⁴ Wኦክna dasie be neme ኦክ ne ti ka ta kiti na, Wuro ta kma wi-

inye kma na wu wa, ኦክ na ka ne bii ne yaa wኦክ bre? ⁵ Ma ye yira wiin fa to ka piri. Safe ኦክ ti ka ኦክ wiin ኦክ da ኦክ ne sbe n'e na plala ta da ኦክኦክwaga ke? ⁶ Nka kiti ኦክ ne ti plala sma pla ኦክ, wiinye kma ኦክ Wuro ኦክ ga, a ma wኦክ ኦክ yaa ne wኦክna da ኦክ ኦክኦክwaga. ⁷ Yere giati kiti ta te ኦክ ne ke ka yo, ኦክ k'a da ta yaga yo. Wኦክ ኦክ te telebareyafa da mane dia yi ka ma ga? Wኦክ ኦክ te ka mane ka yere to, ye k'a fre pepe ኦክ ga? ⁸ Nka a ma ki ኦክ telebareyafa ta ne bo sere ta fre pepe ኦክ. Ye ma ka na plala me. ⁹ Ka ኦክ da telebareyasma na Wuro ta kolo gun ኦክ na ga ra? Ka ka ka yere lamara ga. Bo kalalatesma, bo fiankansma, bo vunateasma ኦክ wiinye nimisini ኦክ ye neme nimisini sian. ¹⁰ Bo pana, bo yinnanayansma, bo meneyinginsma, bo ኦክyagabesma, bo beremasma, ኦክ na Wuro ta kolo gun ኦክ na ga. ¹¹ Bo ኦክ mane ka tinan a ኦክ ka na ኦክ tinan. Nka ka mi ኦክ kini ኦክ te smatele na Matigi Yezu Krista togo na ኦክ kià Wuro ta Ni baraka ኦክ. ¹² Ka na ኦክ te ne kwa, ye yiwo sbe ne da pepe ta. Wኦክ tian nka da pepe ka ኦክ ga yo. Ma sbe ne da, da ma sbe ne da pepe ta nka ma na dian ne yere ka terebe ኦክ ኦክ ne yere yaga ኦክ da ga yo. ¹³ Ka te ne kwa me, ye tulu te zεfre ye na, zεfre ኦክ te tulu ye na me. Wኦክ tian nka Wuro na n'e pepe kwe n'e yaga yo. Nka ኦክ ኦክ te kakalafa ye na ga yo. A te Matigi ኦክ ye na, Matigi ne ti a ye na me. ¹⁴ Awale wiin Wuro ኦክ Matigi winni n'a sabe sara ኦክ, ኦክ na ke winni ke sabe me y'a sebe baraka ኦክ. ¹⁵ Ka ኦክ da ka koma ኦክ Krista yas ga ra? Ma sbe ne Krista yas bii n'e ta vunate ye na ra? Awo re. ¹⁶ Ka ኦክ da wiin te ኦክ kwe ne ke vunateya te ኦክ tala ke lege ga ra? Bare ye sebe Wuro domada na sebe ኦክ yo ኦክ da, ye ye pepe sma pla na kwe te komavere tala. ¹⁷ Nka wiin te ኦክ kwe ke Matigi, wኦክna te kwe ke lege ni tala ኦክ me. ¹⁸ Ka ኦክ kakalafa na. Bo kakie sere pepe ኦክ wiinye ta, wኦክ foyi ta a ኦክ na ga. Nka kakalateka kakie ta ye yere ኦክ na. ¹⁹ Taa k'a ኦክ da Wuro ta Ni wiin ኦክ ti ka ኦክ ኦክ ne Wuro ta pere yi ka ma, ka ኦክ ta ኦክ, ka mane ka yere yi titiri ga ra? ²⁰ Wuro k'a wኦክweterere sara. Wኦክ ye na, k'a yirebe ke ka koma.

7 Ka mane sebe fanε ne ma wiinye da na, ka te ke wኦክ bere basie. Ka mane da, ye nimisin sbe ne wኦክ yee ኦክ ka ya ኦክ ga ra? ² Nka kakalafa ta te ኦክ ne ti bii pepe ኦክ, ኦክ ኦክ wiin nimisin ti ኦክ ne ti ke y'a ya, wiin ya ti ኦክ ne ti ke ye bangan. ³ Bangan daga wiin fa ta y'a ya ma, a ne ኦክ t'a ma, ya ne te yee ye bangan ma me. ⁴ Ya ኦክ n'a yi ga, a a bangan yi. Nimisin ኦክ ma bere n'a yi me ga, a a ta ya yi. ⁵ Ka ka da ka ma-ga neme ma ga ኦክ ka pepe sma pla been ye na ኦክ da ka na boo wagati ta wiin fa to ka ka yere pere wurome na. Wኦክ timi ka bere kwe ye, ka te Sitane naa ኦክ k'a fanganduru ma ኦክ ka mama ga. ⁶ Ma ኦክ yira ኦክ dian ka dungo na da ma, ma fangan de ka ma ga. ⁷ Me mane kia sini pepe ne ti wኦክara me nka wiin ti pepe

wɔn ye nii na kien gun Wuro ta. Boo bo gun, boo ne bo gun. ⁸ Wɔn ye na, wiinye kma tɔn den ga, m'a yira n'a tɔn ye ma ka kɔfuroyàra ma, da ye ne sbɛ ne wɔn yoo wɔkara mɛ, tɔn. ⁹ Nka ye tɔn mane sbɛ ne sɔmna ga, ye tɔn. Bare a ma tɔn na tɔn ne yannɛ ye na wu na, be tɔn fan tɔn fɔnyi. ¹⁰ Wiinye kma tɔn, m'a sigebe ye ma. A mɛ tɔn n'a sigebe ye ma ga nka a Matigi tɔn da, ye ya ka da ye sa ye bangan ta ga. ¹¹ A tɔn sa a ta, a ka bere tɔn ga wɛɛ a bere yaa ye bangan brɛ. Sin ka da ye y'a ya dra mɛ ga. ¹² A ma tɔn sɛrɛ han, m'a yira n'a tɔn ye ma, tɔn Matigi ga, tɔn mɛ yɛrɛ tɔn da ka na plalo tɔn ne ti ka ya, ya we tɔn mane Wuro ta kma na boo ga, a tɔn da ye tɔn ne ka ye bangan yee yɛ, bangan we k'a laga ga. ¹³ A tɔn ma ya tɔn ti ka sin, wɔnna sin we tɔn mane Wuro ta kma na boo ga, sin we tɔn da ye tɔn ne ka y'a ya yee yɛ, ya we ka da ye maga mɛ ga. ¹⁴ Bare bangan we wiin tɔn Wuro ta kma na boo ga, a kini y'a ya baraka tɔn. Ya we wiin tɔn Wuro ta kma na boo mɛ ga, tɔn ne kini ye bangan baraka tɔn mɛ. Wɔn ma tɛ ga, ye tɔn mane na tɛ wɔkara wiinye kma tɔn size kamasɔn ye ne kini. ¹⁵ Wiin te we tɔn Wuro ta kma na boo ga, a tɔn ma tɔn da ye yaa, a sbɛ ne yaa. Wɔnna sangana ma, a ta wɔkweta we tɛ ye yɛrɛ yi na. Siara ye na Wuro ka wiri. ¹⁶ Tian na ya, be tɔn da a tɔn ma bi baraka tɔn be bangan na kisi ra? Bi bangan mɛ, be tɔn da a tɔn ma bi baraka tɔn bia ya na kisi ra? ¹⁷ Wɔn nii wa mɛ, Matigi wiin fa pere wiin tɔn ma, yee a na te daga ne figɛ. Wuro da ye ka wiri ka ne ti wiin nɛ, yee ka daga tɔn yɛ. Wɔn ma tɔn yira Wuro ta tɔn kma pepe ma. ¹⁸ Wuro da ye wiin te wiri, a ne yaro wɛ, a daga tɔn yee yɛ. Wuro da ye wiin te wiri, a ma ne yaro ga, a na te ka yaa yaro ga. ¹⁹ Yaro foyi ga, yarobareya mane foyi mɛ ga. Wiin fa tɔn sige, tɔn Wuro ta yirada ta tɛ. ²⁰ Wuro da ye wiin te wiri a ne ti wiin nɛ, a na te daga tɔn yee yɛ. ²¹ Wuro da ye be wiri be tɔn mane tere, ka be nina ban ga. Nka tɔn debɛmada tɔn gun wiinye tɔn sbɛ ne tɛ be be yɛrɛ gun, be be sige. ²² Bare Matigi wiin tere wiri, tɔn tɛ wɔn na Matigi ta. Yee mɛ, wiin te tɔn ne tisramata Matigi tɔn n'a wiri, a tɛ Krista ta tere na. ²³ Wuro k'a wɔnwetere sara. Ka ka tɛ sma ta tɛrɛ na ga. ²⁴ Kià kma, Wuro da ye ka na wiin wiri a ne ti wiin nɛ, a na te daga tɔn yee yɛ. ²⁵ A ma wiinye kma tɔn tɔn ga han, mɛ wiin te tɔn Matigi ta woramadiabe gun, siebɛ ne ti ne tɔn ma fa gun Matigi ta n'a yira ga, n'a giatɛ ma tɔn yira. ²⁶ Mia giatɛ ma d'a ta tɔn yoo tɔn tɔn. Ke tɔn da ke bo basie bonatɛgeda na kayan ta, tian na mɛ a za da nimisin ta tɔn yoo tɔn tɔn yi. ²⁷ Be tɔn ne ti ka boo ya mɛ, k'a laga ga. Be tɔn mane ti ka boo ya mɛ ga, ka boo kia ga. ²⁸ Nka be tɔn tɔn, be kakie ta ga. Wiin dalo tɔn tɔn, a kakie ta ga. Nka wiinye kma tɔn tɔn, ye na yannɛ na yire ye gun y'a sirewɔn tɔn, mɛ ne kia n'e wa ye ma. ²⁹ Kià kma, ma wiin fa yira ka ma bo tɔn. Wagati vetra. Sma tɔn naa tɔn a tɔn, yàra ti wiinye kma ta, ye tɛ wɔkara yàra ti ye ta ga.

³⁰ Wiinye kma tɔn tɔn, ye tɛ wɔkara ye tɔn ga. Wiinye kma tɔn zi, ye tɛ wɔkara ye mane zi ga. Wiinye kma tɔn tɛrɛ, ye tɛ wɔkara foyi ti ye ta ga. ³¹ Wiinye kma tɔn bo diniyan be tɔn tɔn gun, ye tɛ wɔkara ye foyi gun ga. Bare bo diniyan be na sangana dɛrɛ titiri ga. ³² Ma kia k'a ninabannɔn pepe wɛ. Wiin te tɔn tɔn ga, Matigi ta da na ninabannɔn tɔn ti wɔnna te ma. A na tɛ wiin nɛ a da tɔn dia Matigi ma, tɔn a tɔn ta. ³³ Nka wiin te tɔn tɔn, diniyan tɔn da na ninabannɔn tɔn ti wɔnna te ma. A na tɛ wiin nɛ a da tɔn dia y'a ya ma, tɔn a tɔn ta. ³⁴ Ye tɛ yee, a ta giatɛ tɛ pla. Yee mɛ, wiin nimisin tɔn tɔn ga ka wiin dalo tɔn tɔn ga, Matigi ta da na ninabannɔn tɔn ti ka wɔnna wiin fa to ye tɛ sma na kini ye na, ye koma ma ka ye ni tɔn. Nka wiin ya tɔn tɔn, diniyan tɔn da na ninabannɔn tɔn ti ka tɔn. A na tɛ wiin nɛ a da tɔn dia ye bangan ma, tɔn a tɔn ta. ³⁵ K'a tɔn ye na ma tɔn yira ka ma, ye tɛ wɔkara gian ma tɔn tɔn ka na ga rɛ nka wiin fa to wiin fa tɔn tɔn, ka sbɛ tɔn ta tɔn ka sbɛ tɔn Matigi, dɛgedo ka ne ti ka na ga. ³⁶ Wiin dalo tɔn ma wiin sin yi, a tɔn m'a tɔn den ga tɔn mane sɔmna ne gun a ye na ga, tɔn da tɔn y'a pere ye ma yanma na, a wiin fa giati a daga tɔn ta. A kakie ta ga, ye daga tɔn. ³⁷ Nka wiin te tɔn n'a giati ye yɛrɛ tɔn tɔn da ye sbɛ ne kiu ka y'a dalo ma tɔn k'a tɔn ga, wɔnna te dafɔre ta. ³⁸ Ye tɛ yee, wiin te tɔn y'a dalo tɔn, wɔnna te dafɔre ta, wiin te tɔn yi tɔn ga, wɔnna te yaga yi. ³⁹ Ya daga tɔn ka ye bangan a ta sirewɔn pepe tɔn. Nka a bangan tɔn siri, wiin te tɔn dia a ma, a sbɛ ne tɔn a ta nka a daga ne Wuro ta kma na boo. ⁴⁰ Nka mia giatɛ ma a tɔn tɔn yee yɛ, a na dangamu yi tɔn na. Mɛ yɛrɛ tɔn tɔn da Wuro ta Ni tɔn ne ta ma ne tɔn yira.

8 A ma fiankankika na da han, tɔn ti ke pepe tɔn. ¹ Tɔn yɛrɛyirebɛfa ka tɔn tɔn nka dadiamabe fa kwe tɔn ta tɔn mabe ma. ² Wiin tɔn n'a giati tɔn da yi tɔn da tɔn, a ye tɔn tɔn den ga wɔkara ye daga tɔn na wiin nɛ. ³ Nka Wuro da dia wiin te ma, Wuro a na te tɔn. ⁴ Awale, tɔn sbɛ ne fiankankika tɔn ra? Ke tɔn da tɔn foyi na fa ga. Wuro tɔn naa nii wɛ, boo za yi mane tiye mɛ ga. ⁵ Bare hali ye tɔn ne yira ne kwa, ye tɔn bafɛrɛ ti wuro tɔn wɛɛ diniyan tɔn, ye tɔn bafɛrɛ na yaan ye tiye, sbɛfɛrɛ na yaan ye ne tiye mɛ, ⁶ Wuro tala dama tɔn tiye ke ta, frɛ pepe sa wiin tɔn we ta, ke ne bere ne yaa wiin brɛ. Ka Matigi tala dama Yezu Krista frɛ pepe tiye wiin baraka tɔn ka ke tiye wiin baraka tɔn mɛ. ⁷ Nka tɔn ti sma pepe tɔn ga. Tɔn ta tɛ tɔn ne dɔ tuma fiankando tɔn, wɔnna fiankankika tɔn wɔkara fian ma ye pere yɛrɛyɛrɛ na. Ye tɛ yee, ye ta giatɛ wiin tɔn fiin ga, tɔn yanganmu. ⁸ A tɔn tɔn ke vetrabe Wuro na ga. Ke tɔn m'a tɔn ga, ke na tɔn timi mɛ ga. Ke tɔn n'a tɔn, ke na sige zin mɛ ga. ⁹ Nka ka ka yɛrɛ kɔnse, wiin tisramabe tɔn ki yɛrɛ yi, tɔn ka naa fangandurukma firebe ga. ¹⁰ Bare tɔn ti bi wiin te tɔn, ye tɔn bi za bi ne tɔn fiankando tɔn, wiin te ta tɔn mabe

hɔn fiin den ga, wɔnna tɛda wɔ ta zɛ na n'a ka fi-
ankankika ta nɛmɛ hɔn mɛ ga ra? ¹¹ Ye tɛ yee, bia tɔn
baraka hɔn, Krista siri be na plalo wiin ye na, awe wiin
ta yɔnɔmabe hɔn fiin ga, a yaga. ¹² Ka hɔn ka na plala
kakiɛ bii yee, ye ta giatɛ wiin hɔn fiin ga ka hɔn wɔn
yanganmu, Krista kakiɛ ka hɔn bii. ¹³ Bo wɔn ye na boo
zɔnfa hɔn ne na ne na plalo firebɛ, ma na maga wɔnna
kika we ta nɛmɛ na melemele, ka tɛ ma naa ne na pla-
lo firebɛ ga.

9 Ma ti ne yɛrɛ soro ma ga ra? Ma fanɛta ga ra? Ma
kià Matigi Yezu za ga ra? Ki mia bara Matigi bara-
ka hɔn ga ra? ² Hali ma hɔn mane fanɛta hɔn ta ga, ma
fanɛta ki kɔnɛ ta bare n'a fanɛ na tɔbe hɔn ki Matigi
baraka hɔn. ³ Ma wiin fa gun n'a yira ne na zarakesma
ma, bo hɔn. ⁴ Ka daga ke zɔnbɛ hɔn ke mɛnɛbɛ ga ra?
⁵ Ke daga naa kɔ boo ya wiin hɔn Wuro ta kma na boo
wɔkara kɔ fanɛnɛsɛrɛ Matigi na plala kɔ Sefase n'e ta
wiin nɛ ga ra? ⁶ Mɛ kɔ Baranabase dama hɔn daga ne
baratɛ ra? ⁷ Kɔ te hɔn tɛ zɛ kunkwinita na n'e yɛrɛ do
wa? Kɔ te hɔn ɛrɛzɛnkoro hɔn hɔn mane hɔn ɛrɛzɛnɔ-
manɛ wɔ na ga? Wɛlɛ mɛ, kɔ te hɔn worofrɛ nɛ man'e
yɛrɛ woro kɔ ye na yanyingɛn ga? ⁸ Wɔn sma ta tɛda
wɛlɛ a hɔn nɛmɛ tɛn hɔn yira mɛ ga ra? ⁹ Tian na, ye
sɛbɛ Moyizi ta Tɛn na sɛbɛ hɔn hɔn da, ye yangan ne
sɔnfrɛnɔmanɛ vuro, ye be daga n'a do pɛrɛ ga. Wɔn
hɔn Wuro ninaban yangannɛ ye na wa? ¹⁰ A ke dama
ye na a bɛrɛ ga ra? Tian na, ke ye na kɔ sɛbɛ bare wiin
te hɔn hɔn, yɔnɔmabe daga ne ti a hɔn, wiin te hɔn bile-
vuro, yɔnɔmabe daga ne ti hɔn hɔn mɛ a tɔn da ye na ye
nii gun a na. ¹¹ Mɛ hɔn Wuro ta Ni na da tugo ki ye na,
hɔn gun ka sra hɔn frɛ na, hɔn dayaga ra? ¹² Hɔn smazɛ
hɔn naa ne wɔnna tɛn we dɛ ka ma, hɔn na mɛ daga
n'a dɛ ka ma mɛ ga? Kamasɔn mɛ yɛrɛ hɔn ta ka na
ga. Mɛ da pepe hɔnna wiin fa to ke ka hɔn da ta wiinye
hɔn hɔn Krista ta fanɛdia ma ga. ¹³ Ka hɔn da wiinye kma
hɔn ti Wuroyirebɛbara hɔn, ye Wuro ta hɔn hɔn ye do
na zio sa ga ra? Ye wiinye kma hɔn baratɛ salakawɛdo
hɔn, ye wiinye frɛ hɔn dɛ salakawɛdo ma, hɔn wɔn
ye ye nii gun ga ra? ¹⁴ Yee mɛ, wiinye kma hɔn fanɛdia
yira, Matigi sogo pɛrɛ hɔn da ye n'e do na zio gun fanɛ-
dia na yira hɔn. ¹⁵ Nka mɛ kɔ na foyi ta n'e za ga. Ma
ma bɛrɛ ne kɔ sɛbɛ fanɛ ka ma hɔn da ka naa kɔ kɔ mɛ
ga. A ma hɔn na, ma siri fan hɔn hɔn. Wiin sababu we
hɔn tɛ ma ne ne yɛrɛ yirebɛ, hɔn sɛbɛ ne hɔn hɔn ta
ga. ¹⁶ Bare fanɛdia ta yira yɛrɛyirebɛda mɛ ta ga. A fan-
gan wiin hɔn dɛ mɛ ma, ma hɔn ma fanɛdia yira ga,
gwale tɛ a sa ne ma. ¹⁷ A m'a ma mɛ yɛrɛ hɔn ye ta tɛ
sa, ma mane daga ne sara gun ye na. Nka ye ta tɛ hɔn
ne fangan ne ma, ye bara wiinye hɔn kalfa ne ma.
¹⁸ Wee ye hɔn n'a sara? Ma wiinye fanɛdia wɔ yira, ma
daga n'e ta zana yewɔ fanɛdia wɔ wiinye da yira ne ye
na, ma ka wɔnna sigebɛ zin ga. ¹⁹ Tian na, mɛ ti ne yɛrɛ
soro ma sma pepe ta nka yee ma ne yɛrɛ ta sma pepe
ta tere na ye mɛ wiin fa to ma ye hɔn yaan ye gun.

²⁰ Ma mane ne yɛrɛ ta Ziwiifu na kɔ Ziwiifu wiin fa to ma
Ziwiifu wɔn gun. Wiinye kma hɔn ti Tɛn soro ma, ma ne
yɛrɛ ta wɔkara wɔnna mɛ, kamasɔn ma man'e na boo
ga, wiin fa to wiinye kma hɔn ti tɛn soro ma, ma sɛbɛ n'e
gun. ²¹ Wiinye kma hɔn Tɛn giati ga, ma mane ne yɛrɛ
ta ye nɛmɛ na kamasɔn ma ne hɔn Wuro ta Tɛn ma.
Bare Krista hɔn n'a tɛn. Wiin fa to wiinye kma hɔn tɛn
giati ga, ma sɛbɛ n'e gun. ²² Ma mane ne yɛrɛ ta fangan-
durute na kɔ fangandurukma wiin fa to ma ye gun. Ma
mane ne yɛrɛ ta sma pepe yi na wiin fa to ma sɛbɛ sma
hɔn kisi. ²³ Ma hɔn pepe ta fanɛdia ye na wiin fa to ma
ne nii gun a hɔn. ²⁴ Ka hɔn da tɔngɔndo hɔn kma pepe
tɛ ne tɔngɔn nka hɔnna dama hɔn hɔn na hɔn gun
ga ra? Wɔn ye na, ka tɔngɔn wiin fa to ka tɔngɔn na
hɔn gun. ²⁵ Tɔngɔnsma pepe tɛ n'e yɛrɛ yanɛ smado
hɔn. Ye hɔn ta wiin fa to ye banfola gun wiin hɔn sɛbɛ
ne yaga. Nka ke ye ta banfola ye na wiin hɔn sɛbɛ ne ya-
ga ga. ²⁶ Mɛ tɔngɔn wiin nɛ, bo hɔn. Ma ne yinna pi ne
tɔngɔn ga. Ma vuro wiin nɛ, bo hɔn, ma vuro vuna yee
ga. ²⁷ Nka ma sige ne yɛrɛ ma fɔnɔna wiin fa to ma ka
naa fanɛ puru n'e wɛ kɔ sɛrɛ ma, mɛ yɛrɛ nii naa wɛ ga.

10 Kià kma, ma kia ka kakiri tugo kɔ ke tamɛ ta da.
Ye pepe mane kwe ne ti dabannɛ wee hɔn kwe
yengenzu kwire. ² Ye pepe mane kwe batize Moyizi
baraka hɔn dabannɛ hɔn kɔ yengenzu hɔn. ³ Ye pepe
mane kwe Wuro ta zɔnfa hɔn ⁴ hɔn kwe Wuro ta mɛnɛfa
mɛnɛ bare Wuro ta tolo boo na ye mane mɛnɛ, hɔn ne
hɔn ye ma. Wɔnna tolo we hɔn mane Krista. ⁵ Hali kɔ
hɔn, ye na yaan ye mane Wuro ma diamada ta ga, bo
hɔn hɔn tɛ ye na sara hɔn mane bɛrɛ bɛrɛ kibekolo hɔn.
⁶ Wɔnna da wɔ tɛ tagamase na ke ta wiin fa to dayaga
na wu ka ke foga wɔkara a man'ewɔ foga wiin nɛ ga.
⁷ Ka ka tɛ fiankansma na wɔkara ye na hɔn mane tɛ wi-
in nɛ ga, wɔkara a sɛbɛ wiin nɛ Wuro domada na sɛbɛ
hɔn hɔn da, ye zamɛ mane tangan zama kɔ mɛnɛ na, ye
hɔn timi ye hɔn tuma ne nihɔndia. ⁸ Ka ka tɛ ke kɔ
kakalafa hɔn wɔkara ye na hɔn mane tɛ wiin nɛ ga. Bo
hɔn hɔn tɛ ye na sma sana kioro ne hɔn saa (23,000)
hɔn mane kwe siri hɔn tala ma. ⁹ Ka ka tɛ ke Matigi ta
n'a sege wɔkara ye na hɔn mane tɛ wiin nɛ mɛ ga. Bo
hɔn hɔn tɛ sanmɛ hɔn man'e yɛ. ¹⁰ Ka ka ne dandan
wɔkara ye na hɔn mane tɛ wiin nɛ ga. Bo hɔn hɔn tɛ frɛ
na migebeta hɔn man'e na hɔn yɛ. ¹¹ Wɔnna da wɔ
mane tɛ ye na hɔn sɛbɛ tige ke ma wiin fa to ye tɛ taga-
mase na ke ma hɔn ke kala kɔ kɔ, ke wiinye kma hɔn ti
da na wɛbɛdo hɔn basie. ¹² Ye tɛ yee, wiin te hɔn n'a gi-
ati hɔn da ye taa, a ye yɛrɛ kɔnɛ a ka naa bɛrɛ ga. ¹³ Wi-
inye mama hɔn mane ka gun, hɔn wiinye hɔn daga
hɔn gun. Wuro yɔnɔmabe yi. Wiinye sie mane ti ka ma ga,
a dian hɔn na mama ka gun ga. Mamasangan a na sie
pɛrɛ ka ma ka sɛbɛ ka yɛrɛ wa hɔn fangan ka ka hɔn, ka
sɛbɛ taa. ¹⁴ Wɔn ye na ne mɛfɔrɛ, ka tɔngɔn fiankan
na. ¹⁵ Ma bɛrɛ ka ta wɔkara wiinye kma hɔn hɔn kɔnɛ.
Ma wiin fa yira, k'a na kayan ta ka yɛrɛ ma. ¹⁶ Ke baraka

in sangan ma den ga, fian yere hñ bere ne gun ga, ka mane yaa hñ bre gwagana yee. ³ Wñ ye na m'a yi-ra n'a hñ ka ma da Wuro ta Ni ti wiin te pepe hñ, a sbe ne da ye gwale te a sa Yezu ma ga. Sñ mane sbe ne da, ye Yezu Matigi, a ma te Wuro ta Ni baraka hñ me ga. ⁴ Kien sii yaan nka ye pepe Wuro ta Ni tala baraka hñ. ⁵ Bara sii yaan nka a awe Matigi tala we. ⁶ Teda sii yaan me, nka Wuro tala hñ pepe ta sma pepe hñ. ⁷ Wiin te ti pepe hñ Wuro ta Ni na hñre gun sma pepe mako ta hñ na. ⁸ Wuro ta Ni dat hñ ka boo hñ ne kakiriprabe ka boo hñ. ⁹ Awe Ni we hñ hñmabe ka boo hñ, awe hñnala we hñ sebe pere boo ma ne parere kenebe. ¹⁰ A kabakoda na tesie pere boo ma, ne boo ta Wuro ta daberebeta na, ne zini na kayan ta hñ na kakiri ka boo hñ, ne sie pere boo ma, hñ ne sbe ne bere sidaze hñ, ne sie pere boo ma, hñ ne sbe ne hñna sida hñ hñ yira. ¹¹ Nka awe Ni tala we dama hñ hñ pepe ta ne y'a kien dini sma pepe ma ye dungo na. ¹² Tian na, hñ hñ tala nka a na yas yaan. Nka hali hñ yas hñ yaan wiin ne pepe, yee ye pepe na kwe yi hñ tala ye. Yee Krista ti ye me. ¹³ Bare ke pepe batize Ni tala hñ wiin fa to ke kwe te hñ tala dama. Zi-wifu hñ size, tere hñ tisramakma. Ni tala na ke pepe mene me. ¹⁴ A yas hñ tala dama hñ ti hñ hñ na ga nka ye yaan. ¹⁵ Kan m'a da, ye yi soro ga, ye hñ ye na yi hñ na boo ga, hñ mane sbe ne te a nii ka ne ti hñ hñ ga ra? ¹⁶ Turu m'a da, ye yi hñ ga, ye hñ ye na yi hñ na boo ga, hñ mane sbe ne te a nii ka ne ti hñ hñ ga ra? ¹⁷ Hñ pepe na kwe yi mane hñ, ne hñ mane na te hñ ne hñ? A pepe na kwe yi mane turu, ne hñ mane na te hñ ne wunnu hñ? ¹⁸ Nka Wuro yas pepe tige hñ ma ye dungo na. ¹⁹ Ye pepe na kwe yi mane yas tala dama, wee hñ mane na ne ti? ²⁰ Yas hñ yaan nka ye pepe na kwe yi hñ tala dama. ²¹ Hñ sbe ne da soro ma, ye yi mako sa a hñ ga. Wñ mane sbe ne da kaen ma, ye yi mako sa ye hñ ga. ²² Hñ nii we me, ke wiinye yas yere giati fre ga, ye ta hñ tiye. ²³ Wiinye yere hñ giati kiu na fre ga, hñ ma ke kiu ka yi. Yew da hñ daga yira na yee ga, a ma yew ma ke kwa yi. ²⁴ Yew wiinye mako hñ sa hñna kwamabe we hñ ga. Nka Wuro hñ tere wiinye hñ ti a na ga, hñ mako sa yi yirebe hñ, ²⁵ wiin fa to degedo ka ne ti hñ na ga nka yas hñ ne kwe ne ninaban ye neme ye na. ²⁶ Yas tala hñ ne yan, hñ sere pepe kwe ne yan hñ lege. Yas tala hñ yirebe gun, hñ sere ne kwe ne nihñdia hñ lege. ²⁷ Awale ki Krista hñ hñ n'a yas, wiin ti hñ hñ ye tado. ²⁸ Wuro wiinye kma tige y'a koma hñ, ye na gwere ye, hñ fanesma, Wuro ta daberebere hñ hñ ma, sma na kalasma hñ hñ ma, kabakoda na tesie pere wiinye kma ma, hñ hñ hñ, parere na kenese pere wiinye kma ma, hñ hñ hñ, sma na diemasma hñ hñ, zengenkma hñ hñ, sida na berebesie pere wiinye kma ma, hñ hñ hñ. ²⁹ Sma pepe hñ

fanasma ra? Sma pepe hñ Wuro ta daberebere ra? Sma pepe hñ sma na kalasma ra? Sma pepe hñ kabakoda ta ra? ³⁰ Sma pepe hñ sbe ne parere kenebe ra? Sma pepe hñ sbe ne bere sidaze hñ ra? Sma pepe hñ sbe ne sida hñ berebe ra? ³¹ Ka Wuro ta kien na hñ ye hñ kia. Wiin sogo hñ hñ yi hñ sere pepe ma, ma na hñ hñ ka ma.

13 Hali ma ne sbe ne sma ta sida bere ne sbe ne meleke ye bere, dadiamabe mane ti ne hñ ga, ma te wñkara boo fa digekñ, wñkara balokuru digekñ. ² Hali ma ne Wuro ta daberebeta, ne Wuro ta da pepe hñ, hñ sii pepe ne ti ne hñ, hali n'a hñmabe ne yire hñ ne sbe ne tola tumabe ye tanganda hñ, dadiamabe mane ti ne hñ ga, hñ pepe zana. ³ Hali ma hñ n'a fre pepe dini wufigesma ma, hñ ne hñ ka togo hñ, dadiamabe mane ti ne hñ ga, hñ pepe zana. ⁴ Dadiamabe hñ hñ toba ga, dadiamabe hñ mako hñ, hñ ti a hñ ga, a ye yere yira ga, a ye yere yirebe ga. ⁵ Dadiamabe peremagada ta ga, a ye yere ta hñ kia ga, a ye woro babe hñ ta ga, a woro tige ga. ⁶ Dadiamabe nihñdia telebareyafa na ga nka a y'a nihñdiaro gun telebe hñ hñ. ⁷ Dadiamabe da pepe yafa, a dian da pepe na ne hñ da pepe ma ne da pepe hñna. ⁸ Dadiamabe we abada ga. Daberebere domada ra? Wñ hñ na bere. Sida ra? Wñ hñ na we. Hñ ra? Wñ hñ na mige. ⁹ Bare tege ti hñ na, tege ne ti hñ fan na me. ¹⁰ Nka webareyada hñ na naa wiin sangan ma, tege ti wiinye na, hñ na mige. ¹¹ Ne na nimisalasangan ma, ma mane bere wñkara nimisalo, nimisalakakiri ne ti ne hñ, ma ne giati wñkara nimisalo. Ma naa te hñ na, hñ saa nimisaladate na. ¹² Ke wiin fa za basie, hñ sa boo fa gia ta, ke wiin sege dubale hñ ye. Nka boo sangan ke na n'a za srasra. Basie, tege ti mia hñ na. Boo sangan ma ye na ne hñ hñ ma hñ wiin ne. ¹³ Awale basie hñna fre saa hñ tiye, bo hñmabe, bo zigi, bo ma dadiamabe. Nka dadiamabe hñ yire yi.

14 Ka dadiamabe kia. Ka Wuro ta Ni ta kien kia wiinye hñ n'a ta fan na yira ye, ka hñ hñ ye kia. ² Bare wiin te hñ bere sidaza hñ, a bere sma ta ga nka Wuro ta a bere. Hñ n'a ta bereda hñ hñ ga. Wuro ta Ni baraka hñ, a hñ hñ za n'e yira. ³ Nka wiin te hñ Wuro ta fan yira, sma ta hñna te bere. A sma kala n'e me n'e wora sigebe. ⁴ Wiin te hñ bere sidaza hñ, a na te ye yere hñ kala. Nka wiin te hñ Wuro ta fan yira, hñna te zame hñ kala. ⁵ Ma kia ka pepe ne bere sidaza hñ nka ka hñ ne Wuro ta fan yi-ra, hñ dia yi ne ma. Wiin te hñ Wuro ta fan yira, hñ hñ hñ sidaza hñ bereta, hñ a hñ wiin fa yira a hñ n'a hñ berebe zame ta kala na. ⁶ Kià kma, basie be na, me hñ naa ka sege na hñ naa ne bere sidaza hñ, n'a bereda hñ mane hñre yira ka ma ga, mane hñ ka ka hñ ga, mane Wuro ta fan na yira ye ka ma ga, mane ka na kala ye ga, hñ hñ ma hñ hñ ka ma? ⁷ Yee tomare

ti ye: Bo tola, bo ma kolinzo. Tola wele kolinzo kachane mane berebere ga, a wiin fa yira, ka te kachane sbe ne kachane kachane? ⁸ Tolakachane mane kini ga, ka te kachane na ye yere tetere kun na? ⁹ Ki me, k'a bereda kachane mane kakirikma ye ga, ka wiin fa yira, ne kachane na te kachane n'a kachane? Ka te k'a bereda ne kini. ¹⁰ Wiinye domadanmane kachane ti diniyan kachane, ma ye sii kachane n'e we ga, kachane bere ne ti ye pepe na me. ¹¹ Kamasachane wiin te kachane bere, a wiin fa yira, ma kachane mane kachane kachane ga, kachane ti a ta bere na ne ta ga, kachane mane ti mia kachane na a ta me ga. ¹² Ki me, ka ne kia ne kwe Wuro ta Ni ta kien ma wiinye kachane ti ka kachane bare kachane kachane dia ka ma nka ka te ye te zame na kalada na. ¹³ Bo kachane ye na, wiin te kachane ne bere sidaza kachane, a daga ne Wuro me wiin fa to a ne sbe n'e berebe. ¹⁴ Bare ma kachane ne Wuro me sidaza kachane, n'a giate ti wurome kachane nka ne kakiri foyi kachane ga yo. ¹⁵ Awale kachane ma daga kachane ta han? Ma na ne Wuro me ka n'a giate kachane n'a me ka ne kakiri me. Ma na ne kachane ka n'a giate kachane ne kachane ka ne kakiri me. ¹⁶ Bare ga be kachane da be duba ta a ma bia giate dama kachane ti bara kachane, wiin te kachane kachane yee dama, ne kachane te na te kachane da amina bia barakayira na? Be wiin fa yira a na ma debe ne kachane kachane ga han. ¹⁷ Bia barakayira kachane ze han nka kachane sere kala ga yo. ¹⁸ Wuro baraka kachane me bere sidaza kachane kachane yalo ka pepe ma. ¹⁹ Nka zame kwedo kachane, beredanmane koo ta yira kachane sere ta kala na, dia yi ne ma kachane yalo bereda na yaan ye ta yira ma sidaza kachane. ²⁰ Kià kma, ka ka ka yere ta wakara nimisala dagiati kachane ga nka ye kachane ma dayaga na, ka sbe ne ka yere ta wakara nimisala. Ye kachane ma dagiati na, ka ka yere ta wakara smapapa. ²¹ Ye sebe ten na sebe kachane kachane da, ye Matigi da, ye ye na bere bo sii be ta sismaze ka samara baraka kachane ye nka hali kachane kachane, ye ye na kachane ye ta ga. ²² Ye te yee, sibere te tagamase na. Yonmabe ti wiinye kma kachane, a te tagamase na kachane ta ga nka yonmabe ti wiinye kma kachane ga, a te tagamase na kachane kachane ta. Wuro ta fane ta yira te tagamase na. Yonmabe ti wiinye kma kachane ga, a te tagamase na kachane ta ga nka yonmabe ti wiinye kma kachane, kachane kachane ta a te tagamase na. ²³ Awale Wuro ta kachane pepe kachane ye neme kwe, ye pepe ne bere sidaza kachane zezze, wiinye kma kachane kachane ye ta wele yonmabe ti wiinye kma kachane ga kachane naa kachane ye kachane, ye na ka giati kakabasma ga ra? ²⁴ Nka ye pepe kachane ne Wuro ta fane yira, yonmabe ti wiin te kachane ga, wele wiin te we kachane kachane naa kachane, a n'a za da sma pepe ye zarake n'e kiti. ²⁵ A mane wiinye da kachane ye kachane kachane, kachane na dore sire, a zii bere ye zin sugu ka ma kachane Wuro yirebe n'a yira n'a kachane d'a ti ka woro kachane tian na. ²⁶ Ye kachane ma yee, kachane ke na kachane ta han, kià kma? Ka kachane ka neme kwe, ka na wiin ti pepe kachane sbe ne boo turu kachane wele kachane ka kala kachane kachane da wele kachane kachane doreda yira wele kachane bere sidaza kachane wele kachane kachane bereda kachane kachane berebe. Wachane pepe daga te ka na kwe yi ta kala kachane na. ²⁷ Ye kachane ma sidazabere, sma pla kachane daga kachane ta, ye ka yalo sma saa ma ga. Boo

bere, kachane timi bo bere me. Sachane ne tiye me wiin kachane n'e kachane yira. ²⁸ Sachane kachane mane tiye wiin kachane na n'e kachane yira ga, ka na plalo we daga saa. A y'a da bere ye yere ma ka Wuro. ²⁹ A kachane ma Wuro ta fane na yira, sma pla wele sma saa n'e yira, kachane sere n'e na kayan ta. ³⁰ Wiinye kma kachane tangan, kachane na boo kachane kachane doreda za, wiin te kachane bere, kachane daga kachane. ³¹ Ka pepe sbe ne Wuro ta fane yira nka wiin ti kachane kachane ye beresangan wiin fa to ka pepe sbe kala kachane worasigi gun. ³² Wiin te kachane Wuro ta daberebe na ni ta kien gun, kachane te daga n'e yere figen kachane. ³³ Bare Wuro ke wiri piriparada na ga nka a ke wiri siara kachane na. ³⁴ Wakara ye te wiin ne Wuro ta degewesma kachane, yara daga kachane nemekwedo kachane. Sogo pere ye ma bereda na ga. Ye daga ne kachane wakara ten n'e yira wiin ne me. ³⁵ Ye ne kia toga kini kachane da na, ye kachane te ye ye banganne toga ye bre. Ya daga bere na zame kwedo kachane ga. ³⁶ K'a giati da ki bre Wuro ta bere tu ma ra? K'a giati da ki dama ma a wiri ra? ³⁷ Ka na boo kachane n'a giati kachane da yi Wuro ta daberebeta wele Wuro kachane da yira ye ma, a ye yere na kayan ta ka Matigi ta yirada ma wiinye sebe ka ma. ³⁸ Wiin te kachane ma kachane giati ga, ka k'a giati me ga. ³⁹ Ye te yee kià kma, ka ne Wuro ta fane ta yira kia kachane ka ne kachane sidazabere ma me ga. ⁴⁰ Nka ye pepe daga te kachane kachane kachane na.

15 Kià kma, ma wiinye fanedia kachane yira ka ma, ka wiinye kachane kachane, ka kachane wiinye kachane ma, ma kia ka kakiri tugo kachane kachane ye. ² Ma wiinye fanedia kachane yira ka ma, ma ye yira ka ma wiin ne, ka kachane n'e foga yee, yewo baraka kachane ka na kisi. Wachane ma te ga, k'a yonmabe na te zana. ³ Me yere mane wiin fa gun, kachane ma pia kachane yira ka ma den kachane da Krista siri kià kachane ye na wakara Wuro domada na sebe n'e yira wiin ne kachane da, ⁴ ye y'a sitra, a kachane winni sa yin saaro kachane ma Wuro domada na sebe yiran kachane na. ⁵ Y'a ye yere kachane Sefase ma, kachane timi a kachane ye yere kachane kachane kalanchane funpla kachane ma me. ⁶ Wachane timi a ye yere kachane plala sma kachane (500) n'e timi ma kachane kachane tala na. Ye na yaan ye ti ni na ye, ye na damane siri. ⁷ Wachane timi a ye yere kachane Zake ma. Wachane timi me, a ye yere kachane fanesma kachane pepe ma. ⁸ Webedo ma, a ye yere kachane kachane me ma me, me wiin te yere kachane mane daga kachane kachane ga. ⁹ Bare me kachane fanesma pepe kachane slalo yi. Fanetogo yere daga ne wiri me wiin te ma ga bare ma mane Wuro ta kachane kachane yanne kachane. ¹⁰ Nka ma ti wiin ween sma, ma baraka yira Wuro ma, a wiin kien ta ne ma, kachane te zana ga. Ma yere bara ta kachane yalo ye pepe ma. A me kachane kachane bara kachane ta ga nka Wuro ta kien wiin kachane ti ne kachane kachane n'e ta. ¹¹ Ka te ke kachane to. A te me yo, a te yewo yo, ke wiin fa puru kachane kachane a ma, bo kachane kachane. ¹² Ke kachane ne puru ne kwa, ye Krista winni sa sara kachane, ne ka na kachane te kachane ne kwa, ye sara ta winni tian ga? ¹³ Sara ta winni kachane mane tian ga, kachane kachane Krista winni me ga ke. ¹⁴ Krista kachane ma winni ga, mia pile te zana, k'a yonmabe ne zana me ke. ¹⁵ Sara ta winni kachane mane tian ga, me yere te sierekomayaga na Wuro ta yo. Bare me

sierεyagabe ta ɔn d'a Krista winni n'a saba sara ɔy ka-masɔkɔ a ma ye ta ga. ¹⁶ Sara ta winni ɔn mane tian ga, ɔn ɔn Krista winni mε ga kε. ¹⁷ Krista ɔn ma winni ga, ɔn ɔn k'a ɔn mabe tε zana, ka ne ti k'a kakie ɔn ye. ¹⁸ Wiinye kma ɔn siri Krista na ɔn mabe ne ti ye ɔn, ɔn kma ye yaga kε. ¹⁹ A ɔn ma kià sirewɔ dama ye na ke ɔn Krista ma, ɔn ɔn ɔn smasε ye fɔn ke ye melemele kε. ²⁰ Nka awo. Krista winni sa sara ɔy ɔn tε siriwεre pepe na zengente na. ²¹ Awale a debe ma ɔn nala do ma siri ɔn diniyan ɔn han, ɔn nala do ma sara ta winni ɔn diniyan ɔn mε. ²² Sma pepe debe ne siri Adama baraka ɔn han, yee ye pepe na ni gun Krista baraka ɔn ye mε. ²³ Nka wiin ti ɔn ɔn ye tado n'a bii gwere ye ma den, wiin ɔn Krista, ɔn timi wiinye kma ɔn Krista ye a nasangan ma. ²⁴ ɔn timi wεbesangan wiri, a na fanganmabe ka ɔn Wuro sra ɔn wiin sangan ma, toga pepe ɔn fangan pepe ɔn sebe pepe yaga wε timi ma. ²⁵ Bare Wuro domada na sεbe n'a yira n'a ɔn ɔn da, y'a daga tanga fanganmabe na fɔn yaa kayan a zugi pepe ta bere ma a wee. ²⁶ A zugi na wεbe yi wiin ɔn na yaga, ɔn siri. ²⁷ Yee ye sεbe Wuro domada na sεbe ɔn ɔn da, ye Wuro frε pepe berebe a wee. Nka Wuro domada na sεbe da wiin sangan ma, ye frε pepe ti a soro ma, wiin te ɔn n'e ka a sra ɔn, ɔn te nii ti ga yo. ²⁸ Frε pepe ɔn naa kie a sra ɔn wiin sangan ma, ɔn sangan ma wiin te ɔn frε ɔn ka awe ɔn sra ɔn, awe na ti ɔn na te sra ɔn mε wiin fa to Wuro ne ti frε pepe ɔn na. ²⁹ A m'a ma yee ye ti ga, wiinye kma ɔn tε ye n'e batize sara ye na, wee ɔn na ye mane na ne ɔn ta? Sara mane na winni ga, ɔn na ye tε ye n'e batize ye ye na? ³⁰ ɔn na mε ye mane na ne ti farasida ɔn sangan pepe ma? ³¹ Tian na kià kma, mε ti siri na sogo ma ɔn pepe ma. Ki ye na mε ne ye yirebe kià Matigi Yezu Krista baraka ɔn. ³² A m'a ma sma ta zeda ɔn n'e ɔn, mε kwini ɔn wiinye kma Efesekuru ɔn ɔn wεkara ɔn kobafre, ɔn ɔn mane na mε ka ɔn ɔn? Sara ta winni ɔn mane tian ga, dakalo wiin fa yira, ɔn da ye tε ke ɔn ɔn mε bare sεn ke na siri, ka tε ke ɔn ta kε. ³³ Ka ka ka ye firebe ga. Mareyaga sbe ne mafre yaga. ³⁴ Ka ka yinnamal ɔn saa dayagate na. Ka na ɔn Wuro ɔn ga. Ma ye yira k'a pere ɔn na. ³⁵ Nka boo na toga, ye nε sma winni ne sa? Ye wee ɔn ye bere ne naa ɔn? ³⁶ Yinni sege rε. Be wiin fa tugo, a ma katra ga, a sbe ne faga ra? ³⁷ Be wiin fa tugo, wiin fa ɔn daga faga sa, a tε mane ɔn ɔn ga ra? Bilen wεle boo faza ɔn. ³⁸ ɔn timi Wuro ɔn pere a ma. Wiin ɔn sii da ɔn dia a ma tamara ɔn a ɔn pere tugofre ɔn ma zεzε wa. ³⁹ Danfrε pepe koma tala ga. Sma koma dεge ti worofre ye ɔn yala ye ɔn zε ye na. ⁴⁰ Wurokɔn ɔn koma tiye, diniyan ɔn ye ne tiye mε, ye pepe ɔn mane tala mε ga. ⁴¹ Boo ɔn wεkara sin, boo ne ɔn wεkara yuu, boo ne ɔn wεkara mamala. Boo mumulu ye ɔn ɔn ma mε. ⁴² Yee sara winnisangan ma ye

na ti mε. Wiin ɔn ɔn vra, ɔn na winni sa ne vrabareya yi. ⁴³ Wiin ɔn ɔn yaga, ɔn na winni sa ne ɔn yirebe na, fanganduru ti wiin ɔn na ɔn na winni sa ne paga fangan na. ⁴⁴ Wiin ɔn ɔn worofakɔn ɔn na winni sa ne Wuro ta Ni na yi. Worofakɔn ɔn ne tiye, ɔn ɔn Wuro ta Ni na yi tiye mε kε. ⁴⁵ Tamara yee ye sεbe Wuro domada na sεbe ɔn wa, ye Adama na gwere yi ɔn mane tε nima na. Adama na wεbe yi ɔn Wuro ta Ni wiin ɔn ni pere. ⁴⁶ Nka wiin ɔn gwere lagakɔn ma, ɔn mane sansukanpla dama. ɔn timi Wuro ta Ni ti wiin kanpla ɔn ɔn sbe ne naa. ⁴⁷ Gw-eres ɔn wiin ɔn ɔn dan ɔn vere, ɔn ɔn plalo we ɔn tuma wuro ɔn. ⁴⁸ Wiin te ɔn ɔn dan ɔn vere, ɔn mane ti wiin nε, yee lagakɔn ma koma ti ye, wiin te ɔn tuma wuro ɔn ɔn zii, ɔn ɔn ti wiin nε, yee wurokɔn ɔn koma na ne ti mε. ⁴⁹ Ke tε wiin nε ɔn mane ti wεkara lagakɔn ma ɔn, yee ke na ne ti wεkara wurokɔn ɔn ye mε. ⁵⁰ Kià kma, ma wiin fa yira, bo ɔn. ɔn sbe n'e to ɔn Wuro ta kolo gun ɔn na ga, wiin fa ɔn vra ɔn mane sbe n'e to ɔn ɔn vrabareyabe gun ɔn na mε ga. ⁵¹ Ma na kabakoda ɔn yira ka ma. Ke pepe na siri ga nka ke pepe na katra ⁵² ɔn tala ɔn yinna pi ɔn ye kibe, wεbetola digekɔn ta. Bare tola na pen, sara winni sa ɔn koma na vrabareya ye. A ma ke han, ke na katra. ⁵³ Bo ɔn be ɔn vra, ɔn daga bere tε vrabareya yi na. Wiin ɔn siri, ɔn bere tε siribareya yi na. ⁵⁴ Awale bo ɔn be ɔn vra, ɔn naa bere tε vrabareya yi na wiin sangan ma, wiin ɔn we ɔn siri ɔn bere tε siribareya yi na wiin sangan ma, ɔn sangan ma wiin fa ɔn yira Wuro domada na sεbe ɔn ɔn da, sebe sbe siri ma, ɔn domada ɔn na paga. ⁵⁵ Bi siri, wee bia sebe ti? Bi siri, wee be na bado ti? ⁵⁶ Siri na bado ɔn kakie, kakie ta sebe ɔn ma ten. ⁵⁷ Ka tε ke baraka yira Wuro ma wiin ɔn sebe pere ke ma kià Matigi Yezu Krista baraka ɔn. ⁵⁸ ɔn ye na n'a kma fεre, ka ka wora sige ɔn ka vile ga. Ka ne yaa zin suu Matigi ta bara na ɔn da ka wiinye yanne ta Matigi ye na, ye na tε zana ga.

16 Awale ma wiin fa yira Wuro ta kɔnkma ma Galategiamana ɔn gwanakweda na Wuro ta dεgewesma ye na, ɔn nε mε ki daga ɔn ta mε. ² Tun o tun na gwerekɔ ma, ka na wiin ti pepe a y'a gwana wiinye tige n'e gun kiego ma, a ye kwε. Ka ka da ka mia naa yεre ɔn sbe ne gwana ɔn ɔn ga. ³ Ma ɔn naa naa wiin sangan ma, ka wiinye kma dεge, ke na n'e fane ɔn k'a gwana ɔn, ye yaa n'e pere Zeruzalemukma ma. ⁴ Mε ye ɔn ne daga yaa, ye na yaa ɔn ne nε mε. ⁵ Ma na ɔn Masedowanegiamana ɔn naa ka bre. Ma na ɔn yeyε. ⁶ Ka ma farase ga, ma na yin damane ta ka bre wεle ɔn pian ɔn ta ɔn ka nε mε wiin fa to ka ne die-ma, ma sbe n'a yuru sere ta. ⁷ Ma kia naa ka sege basie yee dama ɔn ɔn ga nka Matigi ɔn dian, ma kia ɔn ɔn ka nε mε ɔn boo wagati ta. ⁸ Nka ma na ɔn Efesekuru ɔn fɔn yaa Pantekote na ɔn wiri. ⁹ Bare m'a za da

ma sbe ne bara na yire ye ta yeyε, zugi na yaan ye ne tiye mε. ¹⁰ Timote kɔn naa, ka ka tε a ne kwan ka yɔ ga bare a Matigi ta bara kɔn ta wɔkara mε. ¹¹ Sɔkɔn sii k'a dεgebe ga. K'a diema wiin fa to a bere naa ne brε siara hɔn bare m'a yεre kɔ ne na plala. ¹² A ma ke na plalo Apolse han, ma man'a woro sigebe fɔkɔna, d'a yaa ka brε kɔ ke na plala. Nka a kia yaa basiε ga. A kɔn naa sogo gun wiin sangan ma, a na yaa. ¹³ Ka ka yinna doma kɔn ka woro sige yɔnmabe hɔn. Ka nimisinigia ka ka yere hɔn kɔn fangan ka ka hɔn. ¹⁴ Ka ne da pepe ta kɔ dadiamabe. ¹⁵ Kià kma, ma fa tala yira n'a sigebe ka ma ye mε. Ka kɔn da Sitefanase kɔn y'a kɔnkma kɔn pia kɔn Krista ma Akayikma hɔn. Ye man'e yangan Wuro ta dεgewesma ye na fɔkɔna. ¹⁶ Awale wiinye kma kɔn wɔnna smasie wɔ kɔ wiinye kma kɔn kwe ye ma ye ta bara

kɔ ye ta yanne hɔn, ka ne kɔnna kma wɔ ta. ¹⁷ Sitefanase kɔ Forotunatuse kɔ Akayikuse ta naa dia ne ma fɔkɔna. Ye ka tado bii. ¹⁸ Bare ye mε zigi tugu kɔn ki yi tugu mε. Wiinye kma kɔn wɔnna smasie wɔ, ka ne wɔnna wɔ da diabe ka ma. ¹⁹ Wuro ta kɔnkma wiinye kɔn ti Azi-giamana hɔn, kɔnna bire ka na. Akilase kɔ Pirisile kɔnna Wuro ta kɔnkma wiinye kɔn tε n'e neme kwe ye brε, kɔnna pepe bire ka na fɔkɔna Matigi togo na mε. ²⁰ Ke na plala pepe bire ka na. Ka Wuro ta dεgewesma ta foo bire neme na. ²¹ Mε Pɔle yere soro kɔn bo sɛbe ta kɔn bire ka na. ²² Matigi da kɔn mane dia wiin te ma ga, wɔnna te voda. Maranata. Kià Matigi naa. ²³ Matigi Yezu ta kien tε a ka diema. ²⁴ Ka pepe da dia ne ma Yezu Krista baraka hɔn.

2 KORENTEKMA

1 Με Pɔle Yezu Krista ta faneta Wuro dungo baraka hɔn kɔ ke na plalo Timote bo seɓe ta n'e fanɛ Wuro ta kɔnkma pepe ma wiinye hɔn ti Korɛntekuru hɔn kɔ Wuro ta dɛgɛwɛsma pepe ma wiinye hɔn ti Akayi na mara pepe hɔn. 2 Ke Tɔn Wuro kɔ Matigi Yezu Krista tɛ ye y'a woramadiabe kɔ y'a siara ta ka ma. 3 Yirebe tɛ kià Matigi Yezu Krista Tɔn Wuro ma, awe wiin hɔn woramadiatɔn ne zigitugu pepe na Wuro. 4 A ke zigi tugu kià ninabanda pepe na wiin fa to wiinye kma pepe hɔn ti ninabannɔ hɔn, ke sɓe wɔhɔn zigi tugu kɔ zigitugu ke wiin gun awe Wuro ta. 5 Tian na, Krista yannɛ ke ye na wiin nɛ fɔrɔna, yee ke zigitugu na yire yi gun awe Krista baraka hɔn ye mɛ. 6 Mé hɔn ne ti yannɛ hɔn, be tɔn k'a zigitugu kɔ k'a kisi ye na mé yannɛ. Mé zigi hɔn ne tugu, wiin zigitugu hɔn tɛ ka ne sɓe ne k'a yannɛ wɔhɔn, hɔn hɔn mé zigi tugu mɛ. 7 Wiin yɔnmabe hɔn ti mé hɔn ka ye na, hɔn yire. Mé tɔn da ka yannɛ ne kɔ mé wiin nɛ, yee ka zigi tugu ne kɔ mé ye mɛ. 8 Kià kma, mé kia ka wɔhɔn yee hɔn ka ye hɔn hɔn ga. Wiinye yannɛ hɔn mé gun Azi, hɔn mé banabɛ fɔn yaa hɔn hɔn ke fangan wɛ fɔn ke yɛrɛ ma tɔn ta ke sɓe ne wɔhɔn ni na titiri ga. 9 Mé yɛrɛ man'a giati hɔn da mé sirisangan hɔn wiri wɛ. Ye tɛ yee, mé mane hɔn ke yɛrɛ ma titiri ga nka Wuro ma wiin hɔn sara winni. 10 Awe hɔn mé den mé wa wɔhɔn na siri we hɔn hɔn ne na ne mé den ne mé wa a hɔn suu. Awe ma ke hɔn, awe hɔn na ne ke den suu. 11 Ki ka nii ka hɔn hɔn k'a wuromɛ baraka hɔn mɛ. Ye tɛ yee, mé na wiin woramadiabe we gun sma na yaan ye ta wuromɛ baraka hɔn, hɔn na tɛ barakayira na sma na yaan ye ta mé ye na. 12 Mɛ sɓe ne nihɔndia wiin hɔn ma na, bo hɔn: Mia tɛ hɔn n'e hɔn hɔn mɛ sana hɔn da mɛ Wuro ta telebe kɔ a ta hɔn hɔn ta diniyan hɔn hɔn ki mɛ, hɔn ma tɛ sansukanpla ta datɔ baraka hɔn ga fɔn Wuro ta woramadiabe baraka hɔn. 13 Tian na ke na foyi boo seɓe n'a yira ka ma ga fɔn ka wiinye kala hɔn n'e hɔn hɔn. Nka ma ye hɔn hɔn hɔn da ka na kia yirada hɔn hɔn. 14 Ka debe n'e na hɔn hɔn hɔn n'e wɛ han, mɛ hɔn k'a nihɔndiaro wɔkara ki mia nihɔndiaro wiin nɛ Matigi Yezu ta hɔn ma. 15 Wɔhɔn yɔnmabe we do ma, ma mane kia hɔn ka brɛ den hɔn fa kwe k'a nihɔndiaro ma. 16 Ma hɔn tuma ka brɛ, ma yaa Masedowane. Ma hɔn tuma wɛn, ma bere naa ka brɛ wiin fa to ka n'a Zudegiamana hɔn yuru pepe na da hɔn hɔn. 17 K'a giati da ma wɔhɔn giatɛ we ta ma ne kakiri tanganbɛ ga ra? Taa mɛ nɛmɛ ne hɔn kɔ awo yira

k'a giati hɔn da mia giatɛ sansukanpla ta giatɛ le? 18 Wuro n'e hɔn hɔn hɔn da mé wiin fa yira ka ye na, hɔn hɔn «hɔn» hɔn ne bere ne «awo» ga. 19 Bare mɛ kɔ Siliven kɔ Timote Wuro hɔn Yezu Krista wiin ta da yira ka ma, hɔn hɔn «hɔn» hɔn ne bere ne «awo» ga nka a «hɔn» sangan pepe ma. 20 Tian na, awe hɔn hɔn «hɔn» we wiin hɔn Wuro ta dosɔ pepe do paga. Awe Yezu Krista baraka hɔn ke amina yira Wuro ma a ta yirebe ye na. 21 Wiin te hɔn mɛ kwe kɔ ki Krista hɔn hɔn, hɔn ne ke tɔn, a Wuro. 22 Awe hɔn y'a tɔn de ke ma hɔn y'a Ni ka ke hɔn wiin hɔn n'a ta perefɛ na zin hɔn yi. 23 Ma Wuro ta ne sierete na. A hɔn ma hɔn ma hɔn hɔn, a ka ne to ni na ga. Ka na makare hɔn tɛ ma ma dian naa Korente ga. 24 Ye tɛ wɔkara ke ti ne fangan de ka ma yɔnmabe na ga rɛ, bare yɔnmabe ti ka hɔn hɔn nka ke kia baratɛ kɔ ka nɛmɛ k'a dangamu ye na.

2 Wɔhɔn tɛ ma hɔn da ma na bere yaa ka brɛ titiri ga, ka tɛ ma naa ka ninaban ga. 2 Bare ga mɛ hɔn ne ki nina ban, kɔ te hɔn na mɛ nihɔndia? Ma ki wiinye kma ninaban, ye ki ga ra? 3 Wɔhɔn hɔn mane n'a seɓe tɛwɔhɔn wiin fa to ma ka na naa wiin sangan ma a ma ninabannɔ ma naa hɔn gun ka ta ga, kamasɔ a ma nihɔndiaro hɔn mane daga ne tiye. Ma hɔn hɔn hɔn hɔn da n'a nihɔndiaro hɔn k'a nihɔndiaro mɛ. 4 Ninaban hɔn ma ti, ne yinnazio ne hɔn hɔn hɔn seɓe be ta ka ma. Ma kia ka ninaban ga nka wiin fa to ka hɔn da wiin dadiamabe hɔn ti ne hɔn ka ye na. 5 Wiin te hɔn dayaga ta, a ye ta mɛ na ga nka ki pepe na. Ke hɔn da ke ka ye sigebe ga, ke na da ki na hɔn na a ye ta ye. 6 Ka na yaan ye hɔn daga n'a na te hɔn hɔn hɔn yee dama. 7 Bo hɔn hɔn tɛ ma hɔn da ka ma basie da ka yafa a na te ma hɔn n'a woro sigebe wiin fa to a bona ka na tɛge hɔn yaa hɔn ga. 8 Wɔhɔn nii wa mɛ, m'a kia ka ta hɔn da k'a na te da diabe ka ma. 9 Bare bo seɓe be tɛwɔhɔn ne ta, ma kia ka ta ka sege ka hɔn ne hɔn ne ta hɔn hɔn. 10 Ka hɔn yafa wiin te ma, ma yafa wɔhɔn te ma mɛ. Mɛ hɔn yafa, bare ma daga ne yafa ta, ma ye ta ki hɔn ye na Krista zin hɔn 11 wiin fa to Sitane ta mama ka naa ke gun ga. Bare ke a ta giatɛ hɔn. 12 Ma mane yaa Krista ta fanɛdia yira na Torowasekuru hɔn, Matigi hɔn mane na tɛ ma barafɛrɛ ta yeyɛ. 13 Nka ne kakiri mane tangaan bii tala hɔn ga bare ma mane ne na plalo Tite za ga. Wɔhɔn tɛ ma hɔn sogo kia ye ta hɔn yaa Masedowane. 14 Ke baraka yira Wuro ma wiin hɔn seɓe pere ke ma sangan pepe ma Krista baraka hɔn. A tɛ Krista na hɔn

ne wiri bii pepe ከክ ሠክራ wunnudiafa wunnu. ¹⁵ Ye ቴ yee, wiinye kma ከክ ti kisi na sogo ma ከክ wiinye kma ከክ ti firesogo ma, ke ከክ ቴ wunnudiafa na Krista ta Wuro ma ከክ ሠክራ ye na. ¹⁶ Wiinye kma ከክ ti firesogo ma, a wunnu naa ከክ siri ከክ ሠክራ ma. Wiinye kma ከክ ti kisi na sogo ma, a wunnu ni pere ከክ ሠክራ ma. ከክ ቴ ከክ tiye ne sbε ne ከክ ሠክራ bara ከክ ከክ ሠክራ ta? ¹⁷ Wiinye sma na yaan ye ከክ ከክ Wuro domada katra ne ከክ ከክ kia ye ከክ, ሠክራ ከክ ከክ ሠክራ ga. Tian ሠክራ ከክ yira Wuro togo na ሠክራ Krista ta baratere daga n'e ta wiin ከክ.

3 Bo domada ሠክራ n'a ከክ ከክ da ሠክራ ሠክራ yirebe ሠክራ ሠክራ ra, taa ke ከክ ሠክራ fanε ka ma ሠክራ ከክ ቴ ne ቴ wiin ከክ wiin fa to k'e yira ka ma ሠክራ ከክ da ka ke yirebe? ² Ki ከክ mià ሠክራ, wiinye ከክ ሠክራ ሠክራ ከክ, sma pepe n'e ከክ ከክ n'e kala. ³ Ka ye ከክ ከክ ከክ ከክ da ki ከክ Krista ta ሠክራ wiin ከክ kalfa ሠክራ ma. A ሠክራ ከክ ከክ ሠክራ ga, nka a ሠክራ ከክ Wuro na ሠክራ yi ta Ni. A ሠክራ ከክ na walage ma ga nka komavere na ye ma ka ከክ ከክ. ⁴ Wiin ከክ ከክ ti ሠክራ ከክ Krista baraka ከክ Wuro zin ከክ, ሠክራ ከክ. ⁵ A ሠክራ ሠክራ ta ሠክራ baraka ከክ, ሠክራ ሠክራ n'e ta ga, Wuro ta ሠክራ ሠክራ mià ሠክራ gun. ⁶ Awe ከክ ቴ ሠክራ ne sbε ne ቴ ሠክራ na wun yi na baratere na wiinye ከክ ሠክራ ከክ ye ga, ke Wuro ta Ni ከክ na ye. Bare ሠክራ ከክ ሠክራ nka Wuro ta Ni ከክ ሠክራ webareyani ka ከክ ከክ. ⁷ Awale siri na ሠክራ wiin ከክ mane ሠክራ ከክ ከክ ma, ከክ ከክ yirebe gun ሠክራ Moyizi, Isirayelenከክ mane sbε n'e yinna duro ከክ wiin sege a ta yirebe do ma ga, kamas ከክ ከክ ne ከክ ከክ zin we ma. ⁸ Ne ni ta yirebe na ቴ ከክ ma yalo ከክ ma ga? ⁹ Wiin fa ከክ sma ka siri ከክ, ከክ ከክ yirebe gun, ከክ telebe yi na ቴ ከክ ma yalo ከክ ma ga? ¹⁰ Ke sbε ne da wiin yirebe ከክ pia ከክ ከክ gwerena, ከክ wiri bo basie yi ta wiin ከክ ከክ tiye ga. ¹¹ Bare wiin fa ከክ ከክ ከክ ከክ yirebe gun, wiin fa ከክ ከክ ከክ ከክ na ቴ ከክ mane yaga yi ga? ¹² ከክ ከክ ከክ we ta ቴ ከክ ne ti ሠክራ ከክ, ከክ ቴ ሠክራ ከክ da ye tian. ¹³ Mé zogo pi ሠክራ zin ma ሠክራ Moyizi mane ቴ wiin ከክ ga wiin fa to Isirayelenከክ ka naa yirebe za wiin ከክ ከክ. ¹⁴ Ye kakiri mane yaga ከክ. Bo ከክ ከክ ቴ hali naa n'a kwe sma ma, ye ከክ ne Wuro ta ሠክራ na bire yi na ሠክራ kala wiin sangan ma ከክ ከክ zogo we ne pi ሠክራ. A kibε ga bare Krista baraka ከክ a daga ሠክራ. ¹⁵ Tian na, hali ከክ naa n'a kwe sma ma, ye ne Moyizi ta ሠክራ kala wiin sangan ma, fa ቴ ne pi ye kakiri ma. ¹⁶ Zugokatra dama ከክ ከክ Matigi ma, ከክ ከክ sbε ne ቴ fa we kibε ሠክራ. ¹⁷ Bare Matigi ከክ Ni. Matigi ta Ni ከክ ne ti wiin ሠክራ, ሠክራ tisramabe ti. ¹⁸ Ke wiinye kma pepe yinna ከክ ከክ kini, ke na Matigi ta yirebe ከክ ከክ, ke ቴ ሠክራ ከክ ከክ ga we ሠክራ, yirebe we ne yire ne yaa suu ሠክራ Matigi baraka ከክ, wiin ከክ Ni.

4 ከክ nii wa ሠክራ, a debe ma woramadiabe do ma ሠክራ ከክ bara ከክ gun, ሠክራ ሠክራ koma siribe ga. ² Mé foyi boo ta wiinye ከክ ከክ da ga, ma peremagada ta ga ከክ mane na dian beremafa na ga ከክ mane Wuro

domada katra ሠክራ ga. Nka ke telebe ከክ ta wiin fa to ke sma pepe ta ከክ ከክ gun Wuro ከክ na. ³ Hali ከክ naa n'a kwe sma ma, mià fanedia ከክ mane kini ከክ ga, wiinye kma ከክ fire, ከክ ሠክራ ta a kini ga. ⁴ ከክ ከክ ከክ ti wiinye kma ከክ ga, Sitane wiinye kma yinna pi ከክ n'e kakiri yaga, wiin fa to Krista wiin ከክ Wuro gia, ye ka ከክ ta yirebe na fanedia na kini za ga. ⁵ Mé ሠክራ ሠክራ da yira ga nka Matigi Yezu Krista ta da ሠክራ ከክ yira. A ma ሠክራ han, ሠክራ a yira n'a ከክ ka ma da ሠክራ ቴ k'a baratere na Yezu ye na. ⁶ Bare wiin Wuro ከክ da ye kini sa tunio ከክ, awe ሠክራ ከክ ከክ ke ከክ ከክ wiin fa to a ta yirebe wiin ከክ ከክ Krista zin ma, ke sbε ከክ na ከክ gun. ⁷ Nka ሠክራ ከክ naforo we bii veresia ከክ wiin fa to ከክ ሠክራ sebe we wiin ከክ ከክ tiye ga, ከክ ka ne sa ሠክራ ከክ ga nka a sa Wuro ከክ ከክ. ⁸ Wiinye yanne ከክ de ሠክራ ma bii pepe ከክ, ከክ ከክ foyi ta ke na ga. Nina-banda sii pepe ከክ ቴ ke na nka ke koma siri ga. ⁹ Ye ሠክራ laga mane ke gun ga, ne ሠክራ ሠክራ mane sbε ne fa ta ke na ga. ¹⁰ Mé taa Yezu ta da na yanne na wiin fa to a ni ne ti ke ከክ. ¹¹ Sangan pepe ma ye ሠክራ nima ka siri ከክ Yezu ye na wiin fa to Yezu ni ne ti mià sirewe ከክ. ¹² Ye ቴ yee, siri bara ta ሠክራ ከክ nka ni ne ti ki ከክ. ¹³ Nka ከክ ከክ ከክ tala we wiin da ከክ ሠክራ ከክ da, ye ከክ ከክ ከክ ke ከክ ከክ ሠክራ, ye ከክ ከክ ቴ ma ከክ ሠክራ, ከክ ሠክራ ከክ ከክ ከክ ሠክራ, ሠክራ ሠክራ ሠክራ, ሠክራ ከክ ne bere. ¹⁴ Bare ke ye ከክ ከክ ከክ ከክ da wiin ቴ ከክ Matigi Yezu winni, ከክ ከክ na ke winni ከክ Yezu ሠክራ ከክ ሠክራ ki tige ye kiego ma. ¹⁵ Wiin fa pepe ከክ ቴ ሠክራ na, ki ye na a ቴ ሠክራ na wiin fa to woramadiabe ከክ ne yire ne yaa, za-ሠክራ na yaan ye ne baraka yira Wuro ta yirebe ma. ¹⁶ Bo ከክ ከክ ቴ ሠክራ ከክ mane siri ga. Hali ሠክራ yas ከክ ከክ ne kiego ne yaa ne vetra ne yaa sirido ma, ሠክራ ከክ da ሠክራ kakiri bere ne ቴ wun yi na ከክ pepe ma. ¹⁷ Bare mià kanyከክ tala na ninabann ከክ yirabe ne ከክ a wiin yirebe na webareya yi ቴ ሠክራ n'a tige ke ma ga. ¹⁸ Wiin fa ከክ ሠክራ, a ከክ ሠክራ giati ga, nka wiin ከክ ሠክራ ga. Wiin fa ከክ ሠክራ, ከክ na yaga nka wiin ከክ ሠክራ ga, ከክ webareya yi.

5 Wiin ከክ ከክ ti ሠክራ ta ne ሠክራ wiin ከክ ከክ na yaga, ሠክራ ከክ da ከክ ti ke ta wuro ከክ wiin ከክ na yaga ga. ከክ Wuro ta ቴ ሠክራ yi, a ከክ ta ቴ ሠክራ yi ga. ² Mé sige ሠክራ ሠክራ ma ከክ ከክ wiin fa to ሠክራ sbε yaa gun ከክ ከክ ከክ we ከክ. ³ Wiin fa to ke sbε yaa kià zoga ka ከክ ka ከክ gwelengwele ga. ⁴ Bare ke wiinye kma ከክ ti bo tin ከክ be na, ke yanne ከክ. Ye ቴ da ke kia ke wola ga nka ke kia ከክ zoga ka n'e de ከክ ma wiin fa to wiin fa ከክ siri yi, ni sbε pi ከክ ma. ⁵ Wiin ቴ ከክ ke ቴ ሠክራ ከክ nada ከክ na, a Wuro wiin ከክ y'a Ni pere ke ma y'a perefre na zin ከክ ye na. ⁶ Ye ቴ yee, ከክ ከክ ti ke ከክ sangan pepe ma, ke ከክ ከክ da a ከክ ma ከክ koma ሠክራ ከክ ke ta, ke ti kià ከክ ከክ ga, ke bre ne de Matigi na. ⁷ Bare ከክ ከክ ma ke ከክ, ke ከክ zeda ma ga. ⁸ Tian na, ከክ ከክ ti ke ከክ, ከክ ከክ ቴ ke ከክ ne kia sa ከክ koma ሠክራ ከክ ከክ yaa ከክ

Matigi kiego ma. ⁹ Nka mé wiin fa kia, ƙƙ ƙƙ be ti ke ta yo, ke sa a ƙƙ yo, ƙƙ ke dia a ma. ¹⁰ Bare ke pepe na sa kiti na Krista zin wiin fa to wiin te ƙƙ ti, ƙƙ wiinye dafɔre wele wiinye dayaga ta y'a sirewo ƙƙ, a na te ye na sara gun. ¹¹ Wiin fa ƙƙ kiu ta kie Matigi ma, mià te ƙƙ ne ƙƙ ƙƙ, bo ƙƙ ƙƙ te mé ƙƙ n'a da yira sma ma wiin fa to zarakedo ka ze mé na Wuro zin ƙƙ ga. Mé yere kia zarakedo ka ze mé na ki ta me ga. ¹² Mé da ka mé yirebe ga re nka mé kia dendenmada ƙƙ yira ka ma, ka nihondia mé ye na wiin fa to wiinye kma ƙƙ ye yere yirebe sma ta zeda na wiinye ƙƙ ti ye ƙƙ ƙƙ ga, ka sbe fa yira ye ma. ¹³ Mé ƙƙ ne kakaba, Wuro ye na mé kakaba. Mé ƙƙ ne datɔsma, ki ye na mé datɔ. ¹⁴ Krista ta dadiamabe n'a ƙƙ ke ma ƙƙ da ƙƙnala dama ƙƙ siri sma pepe ye na, sma pepe ƙƙ siri me. ¹⁵ A siri sma pepe ye na wiin fa to wiinye kma pepe ƙƙ ti ni na, ye ka ne ti ni na ye yere ye na titiri ga nka wiin te ƙƙ siri ƙƙ winni sa ye ye na, ye ne ti ni na ƙƙna te ye na. ¹⁶ Ye te yee, ke ƙƙ ƙƙ ƙƙ kanpla titiri ga. Ke ƙƙ mane Krista ƙƙ kanpla, basie ke a ƙƙ yee titiri ga. ¹⁷ Ƙƙ te, wiin te ƙƙ ne ti Krista ƙƙ, a na te te dan-fawun na. Dabire ƙƙ, dawun ƙƙ tiye basie. ¹⁸ Wiin Wuro ƙƙ te ke ƙƙ bere been ƙƙ ye neme Krista baraka ƙƙ ƙƙ ƙƙna bereben we na bara kalfa mé ma, awe ƙƙ da pepe sa. ¹⁹ Bare hali ye ƙƙ te wiin ne pepe, Wuro ƙƙ mane te diniyan ne bere ne been ƙƙ ye neme Krista baraka ƙƙ, a mane sma ta kakie giati ga, ne bereben na domada yira mé ma. ²⁰ Mé Krista togo na fanasma, Wuro ne ka wiri mé baraka ƙƙ. Ke ka me Krista togo na ƙƙ da ka te been bere ƙƙ ka ƙƙ Wuro. ²¹ Wiin te ƙƙ mane kakie ta ga, a ƙƙna te ta kakieta na ke na ku na wiin fa to ke te smatele na Wuro yinna ƙƙ ƙƙna te we baraka ƙƙ.

6 Mé debe ne ti bara ƙƙ ƙƙ lege han, ƙƙ ye na me ka me ƙƙ da ka wiin woramadiabe gun Wuro ta, ka ka te a te zanafa na ga. ² Bare Wuro da ye ye ƙƙ bia me na wagati na ƙƙ yi ma, ne té be ma kisi na ƙƙ ma. Sege re, bo ƙƙ wagati na ƙƙ yi basie. Bo ƙƙ kisi na ƙƙ. ³ Mé kia ƙƙ ƙƙ sii ma wiin fa to zarakedo ka ze mia bara na ga re. ⁴ Nka mé a sigebe ke yere ma da pepe ƙƙ ƙƙ da ke Wuro ta baratere. Ƙƙmabe na yire yi ƙƙ ƙƙ yanne ƙƙ ƙƙ ninabann ƙƙ. ⁵ Bo vurofre bo kaso bo siri bo banann bo siyanna bo sunkie. ⁶ Ke a ƙƙ da ke Wuro ta baratere kià telebe ƙƙ kia ƙƙ kià woramakann ƙƙ kia foro ƙƙ ni na kini yi ƙƙ dadiamabe baraka ƙƙ. ⁷ Ƙƙ kia te ƙƙ ne tian ƙƙ yira ƙƙ Wuro ta sebe baraka ƙƙ ne tian ta kià kunkwinifa na. ⁸ Yirebe ƙƙ ƙƙ wopa ƙƙ, togay ƙƙ togafann ƙƙ. Ƙƙ ne ke giati siwesma kamasann a ma tian ke ƙƙ yira. ⁹ Ƙƙ mane ke ƙƙ ga kamasann ke ne ƙƙ ƙƙ, ye ne ke giati siwesma kamasann ke ne ƙƙ ƙƙ, ye ne ke na wu wa mane ke yere ga. ¹⁰ Ye ke yanne ke nihon ne dia, ye ke ta durukma na kamasann ke ne naforokma, y'a giati da foyi ti ke ta ga kamasann fre pepe ne ti ke ta.

¹¹ Mé fangan de ka ma ga Korentekma ke ke ƙƙ ƙƙ kini ka ma. ¹² Ka mere me ta ga ki ƙƙ ka yere merebe. ¹³ Ma bere ka ta wakkara ne manne. Ka ka ƙƙ ƙƙ kini ke ma ƙƙ kià tɔda na ku sara ke ma me. ¹⁴ Ka ka been ka ƙƙ Wurotkbareyasma ga. Ye k'a kwewasma ga. Ne fa na tele yi sbe ne kwe ne ƙƙ fa na telebareya yi? Ne kini sbe ne kwe ne ƙƙ tunio? ¹⁵ Ne Krista sbe ne kwe ne ƙƙ Sitane? Wiin te ƙƙ Wuro ƙƙ, ne ƙƙ sbe ne kwe ne ƙƙ Wurotkbareyata? ¹⁶ Ne Wuro ta ƙƙ sbe ne te fiankann na? Bare ke Wuro ta ƙƙ na nima ye wakkara Wuro n'e yira wiin ne ƙƙ da ye yewo woro ƙƙ ye na tangan ƙƙ ne yara. Ye ye na te ye ta Wuro na, ye te y'a kma na. ¹⁷ Ye ƙƙ ye na ka sa ka wa ƙƙ sma be ƙƙ ƙƙ tangan kiego ma. Ye ka ka le fa na ƙƙ yi ma ga. Ye ƙƙ ƙƙ na te ye dian ka ƙƙ. Matigi ƙƙ da yee. ¹⁸ Ye yi na te ka ƙƙ na, ka na te yi manne na. Matigi Sbepepenate ƙƙ da yee.

7 Ne marefre, ƙƙna dos we ta te ƙƙ ne ti ke ta, ka te ke ke yere kinibe ƙƙ na ƙƙbeda ƙƙ ni na ƙƙbeda pepe ma ƙƙ ne ke yere kinibe ƙƙ kiu ta kie Wuro ma. ² Ka ka ƙƙƙƙƙƙini mé ma. Mé dayaga ta ƙƙ sii na ga, ma ƙƙ sii togo yaga ga, ma ƙƙ sii lamara me ga. ³ Ma ye yira ka zarake na ga bare ma ye yira n'e we ƙƙ da me k'a da giati. Ke ƙƙ ne na siri, ke kwe siri, ke ƙƙ ne na ƙƙ ni na yo, ke kwe ƙƙ. ⁴ Me ƙƙ ka ma ƙƙna ne yereyirebe ka ye na. Ne zigi tugu mià yanne pepe ƙƙ ƙƙna ne nihon ne dia. ⁵ Mé yaa wiri Masedowane wiin sangan ma, mé makunabe ga. Ke mane yanne ƙƙ, birisi ne ti bo piri, kuun ne ti bo piri ma me. ⁶ Nka Wuro wiin ƙƙ ninabansma zigi na tuguta, ƙƙ mé zigi tugu ƙƙ Tite ta naa. ⁷ A a ta naa dama ga, nka ka man'a woro sigebe wiin ne, a ƙƙ yira ke ma me. Me na wu ti ka na wiin ne, a ƙƙ ƙƙ yira mé ma me. Ye ka ninaban ƙƙ. Ye ka mia da giati ƙƙ, ye te yee ƙƙ me nihon ƙƙ dia ƙƙ ye me. ⁸ Hali ma ƙƙ ka ninaban ƙƙ n'a sebe, ma ma mane ƙƙ yira ƙƙ na ga. Bare m'a za da ƙƙna sebe ka ninaban ƙƙ nka ma na ma mane ƙƙ yira ye na ga. ⁹ Me nihondia basie. Me nihondia k'a ninabann na ga nka ma nihondia bare ƙƙna ninabann mane ka zugo katra. Wuro mane ƙƙna ninabann we bere n'a ta dafɔre na. Mé dayaga sii ta ka na ga. ¹⁰ Wuro wiin ninabann bere n'a ta zugokatra na, ƙƙ kisi pere ƙƙ ma. Ma mane ƙƙ sii ti ƙƙ na ga. Wiin ninabann ƙƙ ti diniyan ƙƙ kma ma, ƙƙ yaa webe siri ma. ¹¹ Wuro wiin fa ta ka na ƙƙ ƙƙna ninabann we, k'a ƙƙ. A kwamafa ka ka ƙƙ, ƙƙ ƙƙƙƙƙƙdate ka ka ƙƙ. A dagiati ka ka ƙƙ, ka ne kiu ka Wuro ma ne me kia ze na salesale ne bara ta, mane dian dayaga na ga. K'a ƙƙ da pepe ƙƙ ƙƙ da tian ti ka ta. ¹² Ma ƙƙ sebe fane ka ma, m'a fane dayagata ye na ga, a dayaga ta wiin te na, ma m'a fane ƙƙ ye na me ga. Nka m'a fane ka ma n'a ƙƙ ka ma Wuro togo na da mià da sige ka ma ƙƙ. ¹³ Ƙƙ ƙƙ me zigi tugu. Ƙƙ nii wa me, mé nihondia ƙƙna Tite ta

nihondiaro ye na. Ka man'a zigi tugu wiin ne, wɔn man'a nihondia. ¹⁴ Bare ma mane ka togafɔrɔ yira a ma, ka ma ne piribe ga. Mé tian yira ka ma sangan pepe ma. Ye tɛ yee, ma mane ka togafɔrɔ wiin yira Tite ma, wɔn tɛ tian. ¹⁵ K'a tɛ wɔn ne wɔn sma pepe ta, wɔn kiu k'a ma wɔn n'a foga kwa a ma, a kakiri tɛ tugu wɔn wɔn wiin sangan ma, ka da dia a ma fɔrɔna. ¹⁶ Mia tɛ wɔn wɔn ka ma da pepe na, wɔn mɛ nihondia fɔrɔna.

8 Wuro wiin foro ta Masedowanekma ma, wɔn wɔn ma ke kia wɔn yira ka ma, kià kma. ² Wiinye yanɛ na yire ye wɔn mane bere ye ma, ye ta nihondiaro mane moro ne yaa. Duru wɔn mane ti ye na nka yee ye ye sra wɔn frɛ pere ye. ³ Mɛ yɛrɛ n'e sɛrɛ wɔn da wiinye sie wɔn mane ti ye ma, hali yɛrɛ wɔn yalo wɔnna sie wɔn ma wɔn wɔn, ⁴ ye man'a sigebe ke ma fɔrɔna wɔn da ke yaa y'a diɛmafrɛ pere Wuro ta dégɛwɛsma ma wiinye wɔn ti Zudegiamana wɔn. ⁵ Mé yɛrɛ mane wiin fa giati ye ta da wɔn ga, wɔn ye wɔn ta wɔn frɛ pere wɔn yalo wɔn ma. Ye pia ye yɛrɛ pere Matigi ma den, wɔn timi ye ye yɛrɛ pere mé ma Wuro dungo na. ⁶ Wɔn tɛ mé wɔn n'a sigebe Tite ma wɔn d'a wɔnna perefɛrɛ wɔn na bara du bii wiin nɛ, a yaa wɔn wɔn ye tege na. ⁷ Nka frɛ pepe debe ne ti ka ta yanyan, wɔn mabe wɔn bereda wɔn datɔ wɔn datɔn sii pepe wɔn dadiamabe ka wiinye gun mé ta, wɔn ye na k'a wɔn wɔn da ka frɛkma ne sɛrɛ ne pere yaan mɛ. ⁸ Ma fangan dɛ ka ma ga rɛ nka ma wɔn sɛrɛ ye yira ka ma wiin fa to ka sɛrɛ k'a zugodiafa wɔn mɛ. ⁹ Ka kià Matigi Yezu Krista ta woramadiabe wɔn ma. Awe wiin wɔn mane natorote, a ye yɛrɛ ta durute na ka ye na wiin fa to a sɛrɛ ki ta natorokma na y'a duru wɔn. ¹⁰ Mɛ wiin fa giati ye wɔn, bo wɔn: Ki yɛrɛ ma ye mane dia bare kabe ki yɛrɛ wɔn mane pia pere, wɔn bere n'e dutigɛ mɛ. ¹¹ Wɔn ye na, ka ye ta n'e do paga basie, wɔn wɔn na tɛ k'a giatɛ tɛ tɛda na wɔn ye na wiinye na sie wɔn ti ka ma. ¹² Bia giatɛ wɔn ne fɔrɔ, wiin fa wɔn ti be ta, yee ye be foga ne be fɔrɔ wɔn ye. Wiin fa wɔn ti be ta ga, ye be giati wɔn na ga. ¹³ Ka ka ka yɛrɛ ka nina-bannɔ wɔn ne wɔn sɛrɛ zigi kia tugu na ga nka ka srasra wɔn ka ka yɛ. ¹⁴ Ye wɔn tɛ yee, wiinye wɔn dɛ ki ye ma, wɔn na n'ewɔ ye pagabe, wɔn na tɛ bo wɔn ma mɛ, wiinye wɔn dɛ yewɔ ye ma, wɔn ki ye pagabe mɛ, wɔn wɔn na tɛ srasra na. ¹⁵ Yee ye sɛrɛ Wuro domada na sɛrɛ wɔn wɔn da, ye wiin te wɔn mane yaan yi turu, wɔn yi mane yanfɔrɔ ga. Wiin te wɔn mane wɔn turu, wɔn yi ma mane dɛgɛ yi mɛ ga. ¹⁶ Ke baraka yira Wuro ma bare a k'a giatɛ nɛmɛ ka Tite wɔn mɛ. ¹⁷ A dian kià wiri na salesale wɔn naa ye bere yaa ki brɛ wɔnna wɔn wɔn. ¹⁸ Wuro ta kma pepe ke na plalo wiin ta da yira fanedia ye na, ke wɔn kwe wɔn lege. ¹⁹ Wɔn nii wa mɛ, Wuro ta wɔnna wɔn n'a dégɛ n'a ta mé yakwɛta na wɔn bara be wɔn perefɛrɛda na. Ke wiinye bara wɔn ta Matigi togo ta yire na wɔn kià giatɛfɔrɔ we ta fɔrɔ na. ²⁰ Wiinye gwana na yaan ye wɔn wɔn kié mé sra wɔn, mé mé yɛrɛ wɔn wɔn fɔrɔna wiin fa to zarake ka zɛ mé wɔn ye na da na ga.

²¹ Mé dafɔrɛ ta Wuro dama wɔn na ga, nka k'e ta sma wɔn na mɛ. ²² Ke na plalo wiin wɔn ti ka ke nɛmɛ da na yaan ye wɔn, awe wiin wɔn yanɛ barafɔrɛtɛ na, ne bere ne za ye ta basie ye mɛ wɔn yalo gwere ye ma, mé a kwe wɔn mià fanɛsma bare a wɔn ka ma fɔrɔna. ²³ Tite wɔn mɛ yakwɛta wɔn ne ne baratɛkwɛta ki kiegɛ ma. Ke na plala wɔn wɔn Wuro ta kma Krista ta yirebe ta dégɛwɛsma wɔn. ²⁴ Ka k'a dadiamabe wɔn ye ma wɔn Wuro ta kma n'e ta wiin nɛ wɔn mé ka togafɔrɔ wiin yira ye ma mɛ.

9 Ke na wiin diɛma fanɛ Wuro ta dégɛwɛsma ma wiinye wɔn ti Zudegiamana wɔn, yirawɔn ti ka ma wɔn na ga. ² Wiin giatɛfɔrɔ wɔn ti ka wɔn, ma wɔn wɔn ne togo gun a na Masedowanekma ta. Ma mane da ye ma da n'a bii fɔn kabe, Akayikma kia frɛ pere. Ye tɛ yee, k'a da mane dia Wuro ta kma na yaan ye ma. ³ Ma wɔn plala be fanɛ ka brɛ wiin fa to ma wiin togo gun ka ye na, a ka tɛ zana ga wɔn ma ma n'e yira wiin nɛ mɛ ga, ka ne tɛtɛrɛ tigɛ wɛ mɛ. ⁴ Masedowanekma wɔn naa wɔn mɛ, ka ma tɛtɛrɛ tigɛ gun den ga, wɔn fɔrɔ ga. Wiin wɔn mabe wɔn mane ti mé wɔn ka ye na, wɔn na tɛ pere na ke ma, ma da ki ma han. ⁵ Wɔn tɛ ma wɔn da, ye tɛ ma pia ke na plala fanɛ den wiin fa to ka ne tɛtɛrɛ ne tigɛ. Ka togafɔrɔ wiin wɔn pia yira tigɛ, wɔn wɔn ka ma, a ka tɛ togayɔ na ga. ⁶ Ka wɔn da wiin te wɔn ma tugu yaan ga, wɔnna te sɛrɛ ne kien yaan ga. Wiin te wɔn tugu yaan, wɔnna te wɔn kien yaan mɛ. ⁷ Wiin te ti pepe, wɔn y'e pere wɔn y'a giatɛ. A ka ye ta wɔn ninaban ga, ka ka fangan dɛ wɔn ma mɛ ga bare wiin te wɔn pere wɔn nihondiaro, wɔnna te da wɔn dia Wuro ma. ⁸ Woramadiabe sii pepe wɔn ti Wuro ta, a ne sɛrɛ n'e ta ka ma wiin fa to frɛ pepe wɔn ne ti ka ta, ka ne sɛrɛ ne fa kwe k'a barafɔrɛ ma ye mɛ. ⁹ Wɔn Wuro ye sɛrɛ wiin nɛ Wuro domada na sɛrɛ wɔn wɔn da, ye a dini wɔn durukma ka, a ta woramadiabe wɛ abada ga. ¹⁰ Wiin te wɔn tugofɛrɛ pere tugota ma, ne buru pere wɔnna na, a na tugofɛrɛ pere ka ma mɛ wɔn n'e yanɛ wɔn k'a telebe na sara ta yaan. ¹¹ Ka na tɛ natorokma na fɔrɔna sangan pepe ma wiin fa to ka ne sɛrɛ ne wɔn sɛrɛ ka sangan pepe ma mɛ wiin fa to ka wiinye frɛ pere, mé ne yaa n'e pere ye ma, ye ne baraka yira Wuro ma wɔn ye na. ¹² Bare k'a perefɛrɛ Wuro ta kma mako wɔn dama ga nka ye tɛ sma ne baraka yira Wuro ma fɔrɔna. ¹³ Ye wɔn naa k'a tɛda na kayan ta, k'a tɛ wɔn wɔn Krista ta fanɛdia na wɔn tɛ ka yere soromakma na ne dini ne wɔn yewɔ wɔn sma pepe, ye na baraka yira Wuro ma wɔn na. ¹⁴ Ye na ne Wuro mɛ ka ma ne k'a da giati fɔrɔna bare Wuro y'a woramadiabe ta ka ma. ¹⁵ Ke baraka yira Wuro ma a ta perefɛrɛ ye na, wiin nɛmɛ wɔn tiye ga.

10 Mɛ Pɔle ma ka mɛ Krista ta makare wɔn a ta foro do ma. Ke tɛ ne kwe ne ti wiin sangan ma, mɛ wiin wɔn tɛ ne ne yɛrɛ ma zibe nka ne brɛ wɔn dɛrɛ ka na wiin sangan ma n'a da ne sige hali na. ² Ka ka fangan dɛ ne ma wɔn da ma gwangwana wɔn ma ka brɛ ga. Bare ma ye wɔn wɔn wɔn da wiinye kma wɔn kià tɛda

sege ɔn da ye sma ta tɛda nɛmɛ, ma na gwangwana ye ma. ³ Ke kɔnɛ sma nka ke kun kwini wɔkara sma ga. ⁴ Kià kunkwinifɛ sma ta tɛtɛrɛ ye ga nka Wuro ta ye ta sebe sa ɔn ne nɔnmakire yaga. Wiinye giatɛ ɔn giatɛ na fɔrɔ ye ga, ke wɔnwɔn yaga ⁵ ɔnkɔ wiin yɛyɛyirebɛta ɔn tuma Wuro ta ɔn yaga na mɛ. Ke kun sii pepe kwini wiin fa to sma pepe ta giatɛ ne ɔn Krista ma. ⁶ K'a damɔ do ɔn naa paga wiin sangan ma, ke na damɔbareyasma pepe ɔnɔnɔntoba. ⁷ Ka ne frɛ pepe na kayan ta. Wiin te pepe ɔn ɔn da yi Krista yi, a ye ɔnɔn ɔn wɔnwɔn ɔn hɔn ye sin ɔn ɔn da ye ɔn ne Krista yi, ke Krista ye mɛ. ⁸ Matigi wiin sebe pere ke ma a mane ka na yaga yi ga fɔn ka na fɔrɔ yi, hali ma ɔn ne ne yɛrɛ yirebɛ wɔn ye na, ma na piri ga. ⁹ Ma kia ka kwanbɛ kɔ n'a sebe ga. ¹⁰ Bare ye da ye mia seɛbɛ hɔn da tɛ ne sige hali han. Nka ɔn ɔn da ye ne za, fangan ti ne hɔn ga, ne domada mane foyi mɛ ga. ¹¹ A na te n'e ɔn ɔn n'e tige ɔn da ke tɛ ne ti dɛrɛdo hɔn ke domada ne ti wiin nɛ seɛbɛ hɔn, ye yee kià tɛda na ne ti ye mɛ. ¹² Bare wiinye kma ɔn ye yɛrɛ yirebɛ, ke dian ne ke yɛrɛ yirebɛ wɛlɛ ɔn ke ta tala kɔ kɔ ga. Ye ta tɛ ɔn n'e yɛrɛ yirabɛ ɔn n'e kayanbɛ, hɔn ɔn n'e kakababɛ. ¹³ A ma mɛ ta, ke ke yɛrɛ yirebɛ wiinye da na, ke na wɔnwɔn yirabɛ ga. Nka Wuro wiin tɛn tige ke ma ɔn sɛbɛ ne ke yabɛ ka brɛ, wɔn ke na ke yɛrɛ na kayan ta kɔ ɔn. ¹⁴ Bare mɛ mɛ tege fɔn ga wɔkara ke yɛrɛ naa ka brɛ ga. Mɛ ɔn pia naa ka brɛ kɔ Krista ta fanedia. ¹⁵ Mɛ dɛndɛn smaza ta bara ma ne mɛ yɛrɛ yirebɛ zana ga. Nka mɛ ɔn da wiin ɔnmabe ɔn ti ka hɔn, wɔn yire ne yaa wɔkara mɛ ye yira ka ma wiin nɛ. ¹⁶ Ke naa fanedia yira ka ma wiin sangan ma ɔn ɔn yaa biza hɔn ɔn ma ke yɛrɛ yirebɛ kɔ smaza ta bara ga. ¹⁷ Wɔkara ye sebe Wuro domada na sebe hɔn wiin nɛ ɔn da, ye wiin te ɔn n'e yɛrɛ yirebɛ, a ye yɛrɛ yirebɛ Matigi ye na. ¹⁸ Wiin te ɔn ye yɛrɛ yirebɛ, a wɔnwɔn te ɔn yirebe gun ga nka Matigi wiin te yirebe hɔn ɔn yirebe gun.

11 Ee ka m'a dian mia yinnifɛ ɔnmɔna ɔn kɔnɛ, tian na ma ka mɛ ka n'a da ɔnmɔna. ² Ma ba k'a da na wɔkara Wuro ba k'a da na wiin nɛ. Bare ka tɛ wɔkara danzoro na paga yi, ma wiin pere bangan tala dama ma wiin ɔn Krista. ³ Nka san mane Awa diebɛ kɔ y'a yinnamakwɛ wiin nɛ, ma kwan da ki kakiri ka naa yaga mɛ, ka ka timi bere Krista ma ɔn n'a ta dadiamabe wa ka hɔn ga. ⁴ Tian na, wiin te ɔn na naa ɔn boo Yezuza da yira ka ma wɔn dɛgɛ ne ti mià yira yi we na, ɔn boo kakiriza ka ka hɔn wɔn dɛgɛ ne ti mɛ yi na, wɛlɛ ka ɔn dian ɔn fanediaza hɔn wɔnwɔn dɛgɛ ne ti mià yira ye na, ka na dian hɔn hɔn mɛ yo. ⁵ Ye tɛ wɔkara dɛgɛdo ti ke na, mɛ kɔ wɔnwɔn fanɛsma kɔ wiinye ɔn ye yɛrɛ ta fɔrɛfɔrɛ na ga yo. ⁶ Ke pepe bɛrɛnɔn tala nka kià datɔ ɔn dɛgɛ. Ke wɔn wɔn kɔn ka ma da pepe hɔn. ⁷ Ma mane Wuro ta fanedia yira ka ma zana wiin sangan ma ne ne yɛrɛ ma zibe ne ka yirebɛ, wɔn mane tɛ dayaga na ne ta ra? ⁸ Ma Wuro ta kma ɔn bɛrɛbɛ bare ye

mane wiinye frɛ pere ne ma n'a sirewɔ ye na, ma mane dian n'e ɔn ne ki mako fɔrɔ kɔ kɔ. ⁹ Ne na tisangan ma ka brɛ mɛ, duru ne ti ne na, ma mane ɔn sii ta fa ɔn ga. Bare ke na plala wiinye ɔn mane tuma Masedowane ɔn naa, wɔnwɔn mane fɔrɔ ne ma. Ye tɛ yee, ma ma tɛ bie na ka ta ga, ɔn mane na dian tɛ bie na ka ta mɛ ga. ¹⁰ Krista ta tian wiin ɔn ti ne hɔn, wɔn do ma m'a yira n'a kɔn da wiin yɛyɛyirebɛfa ɔn ti ne hɔn Akayigiamana hɔn, ma sɛbɛ n'a kɔn ga. ¹¹ Wɔnwɔn na ma wɔn yira? Ka da ta tɛ ɔn mane dia ne ma ga ra? Wuro n'e ɔn ɔn. ¹² Ma mane wiin fa ta, ma na wɔn nɛmɛ ta ye mɛ wiin fa to wiinye kma ɔn mane ɔn dɛndɛnmada kia wiin fa to ye sɛbɛ ye yɛrɛ yirebɛ wɔkara mɛ, ma sɛbɛ n'e ta yirebe yaga. ¹³ Wɔnwɔn sma kɔ fanɛsma na ɔnɔn ye. Ye ɔnɔnɔn wiinye ɔn ye yɛrɛ ta Krista ta fanɛsma na. ¹⁴ Wɔn kabada ga. Sitane yɛrɛ tɛ n'e yɛrɛ ɔn n'e ta meleke na fɔrɔ yi na. ¹⁵ A ta baratere ta tɛ ɔn n'e yɛrɛ dɔnɔn n'e yɛrɛ ta tian ta baratere na, wɔn foyi na da ga. Ye wɛbɛnɔn ɔn na tɛ tala kɔ ye ta tɛda. ¹⁶ Ma ye yira n'e kɔn ka ma ɔn da ka k'a giati ɔn da ma yinni ga wɛlɛ mɛ, ka dian n'a yinnibe na wiin fa to mɛ sɛbɛ ne yɛrɛ yirebɛ ɔn mɛ. ¹⁷ Ma na wiin fa yira, m'a yira Matigi togo na ga nka m'a yira yinnibe ɔn na ɔn ɔn da a na tɛ yɛyɛyirebedo na ne ta. ¹⁸ Sma na yaan ye debe n'e yɛrɛ yirebɛ y'a sansiobe na da do ma han, mɛ na ne yɛrɛ yirebɛ mɛ kɛ. ¹⁹ Ki wiinye kma ɔn da ɔn fɔrɔna, tamara ki dian ne ɔn kakabasma ta yirada na wa. ²⁰ Ka dian ye ne bɛrɛ ka ma ne ka wɔn kika ne k'a frɛ ɔn n'e kɔn melemele ne ka yinna pi. ²¹ Mɛ piri kɔ wɔn, sma ye to ne kwa, ye ye na tesie ti mɛ ma ga. Mɛ ne worosige mɛ ɔn n'a yira n'a kɔn da ma bere wɔkara yinni. ²² Ye ɔn ne Heburo, mɛ boo mɛ. Ye ɔn ne Isiraylesi, mɛ boo mɛ. Ye ɔn ne Abrahamu timikma, mɛ boo mɛ. ²³ Ye ɔn ne Krista ta fanɛsma, ma na yinnida ɔn yira. Ma wɔn na yanɛ ta ɔn fan ye ma. Yanɛ hɔn, ma fan ye ma. Kaso hɔn, ma fan ye ma. Vuofɛ ta, ma fan ye ma melemele na. Ne tɛ siri na boo sangan ma ra, ma fan ye ma wɔn na mɛ. ²⁴ Ma gwelekame yinna kiofun ne wɔn koronɔnɔn na kanyinna koo gun Ziwiwu ta. ²⁵ Ye ne vaan kanyinna saa na, ɔn ne dra kɔ dɔge kanyinɔn tala na, koro ɔn yaga zɛ kɔ ne nɛmɛ kanyinna saa zu ma, ma ɔn sin tala ta n'a za zu hɔn. ²⁶ Ma mane kireyuru ta kaɛn ma kanyinnayan na, bo kuu na kwanda kɔ bɛrɛmasma ta da na kuun, kɔ n'a sii ta da na kuun, kɔ Wurotareyasma na kuun, kɔ kuru kɔn hɔn kuun, kɔ kibekolo hɔn kuun, kɔ yengenzu ma kuun, bo ma kɔ plalayaga na kuun. ²⁷ Bo bananɔ, bo barasige, bo siyanna, bo wu, bo mulu, bo sunkie, boo sangan ma bo ma luu kɔ zogaduru. ²⁸ Kɔ sɛrɛ nii mane ti ga, n'a kɔn pepe ma tɛbara bo ma Wuro ta kɔnɔn ta da na giatɛ. ²⁹ Kɔ te ɔn tɛ fangandurute na, mɛ ma tɛ fangandurute na kɔ a na te mɛ ga? Kɔ te ɔn bɛrɛ ye ma mɛ ba ga? ³⁰ A ɔn ma yɛyɛyirebɛ ɔn n'e wɔnwɔn, mɛ na n'a fanganduru ɔn ta n'a yɛyɛyirebɛfa na. ³¹ Matigi

Yezu Tɔn Wuro wiin ɔn yirebe na te sangan pepe ma, wɔn ɔn da me ɔn ɔn ga. ³² Me na tisangan ma Damasekuru ɔn, fanganma Aretase ta kuru wɔnnate ɔn yeresma tigetige wiin fa to ye me foga. ³³ Nka ye me ka kungo ɔn ɔn ne sabɛ finɛtire ɔn ɔn ne zibe kuru na korikulu timi ma ɔn deɛ a na.

12 Wɔn ti yereyirebe na ga nka Matigi wiinye frɛ ɔn ne ma zɛda ɔn, wɔn ma na ɔn yira ka ma. ² Ma Krista timite boo ɔn, bo ɔn n'e ɔn fun naa. Me ɔn a mane ti wa, a mane ti me ɔn me ga wa, me ɔn ga nka Wuro ɔn n'e ɔn. Wɔnna ɔn we mane bii ɔn yaa ɔn Aregiana ɔn. ³ Wɔnna ɔn we mane ti ɔn ye ɔn wa, a mane ti ɔn ye ɔn ga wa, me ɔn ga nka Wuro n'e ɔn. ⁴ ɔn we mane bii ɔn yaa ɔn Aregiana ɔn ɔn yaa bereda ɔn ɔn yeyɛ wiinye ɔn sbe ne yira ga, ɔn mane daga n'e bere n'e yira me ga. ⁵ Ma na ne yere yirebe wɔnna ɔn we ye na nka me yere na n'a yereyirebɛfa ka n'a fanganduru ɔn. ⁶ Me m'a da ma ne yere yirebe ɔn, ma mane na te yinni na ga, tian dama ma mane na ne ɔn yira. Nka ma na n'e ta ga wiin fa to sma ne za wiin ze na, ye ka naa ne da yira ɔn yaa ɔn ma ga wele ye wiin fa ɔn ne ta, ye ka na yira yaa fan ɔn ma ga. ⁷ Wɔnna zɛda ɔn ta te ɔn mane te kabakoda na, ɔn te yanne ɔn ɔn mane bere ne ma wiin fa to ma ka naa ne yere yirebe ga. Sitane ta fanɛta boo mane tige ne wuro na wiin fa to ma ka naa ne yere yirebe ga. ⁸ Ma mane Matigi me kanyinna saa na wiin fa to a a bre derɛbe ne na. ⁹ Nka a ɔn da ne ma, ye y'a woramadiabe ne wa, ye y'a sebe ne y'a tɛda pepe ta fanganduru ɔn. Bo ɔn ɔn te me ɔn ne n'a yereyirebɛfa ka n'a fanganduru ɔn wiin fa to Krista ta sebe zii ne ma. ¹⁰ Ye te yee, ma ne yere pagabe fanganduru ɔn ɔn vini ɔn bonatege ɔn yanne ɔn ninabann ɔn Krista ye na. Bare fanganduru te ne ti ne na wiin sangan ma, wɔnna sangan ma kɛnɛro te ne ti ne ɔn bere. ¹¹ Bo me te yinni na han, a ma ki ɔn me ka ye ɔn kamasɔn a ma ki ɔn mane daga taa mia da na fangan ma. Bare ga, hali ma ɔn mane foyi ga, wiinye fanɛsma ɔn ɔn ye yere ta ɔn ye na, ye ɔn ɔn ne neme abada ga. ¹² Wiinye tagamase ɔn fanɛta dɛge wa, wɔn ɔn te ka woro ɔn. A dian yanne pepe na bo kabakoda, bo ma sebe na da. ¹³ Wɔnna ɔn te Wuro ta kma sere ma ɔn ma te ki ma ga? A ma te mia te ɔn ma bere ka ma ga. Ka yafa ne ma wɔnna telebareyafa we na. ¹⁴ Bo ma na naa ka bre kanyinna saaro na nka ma na bere ka ma ga. Bare me k'a frɛ kia ga nka ki yere ma ɔn kia. A nomanɛ ɔn daga ne kia ne tige ye na ɔn ma ga nka ɔn daga ne kia ne tige ye nomanɛ ma. ¹⁵ Me dian ne n'a gwana pepe ka ki wɔnda ɔn ne dian ne ne yere yanne ka ye na. Ki da ɔn ne dia me ma yee, wɔn ɔn na te me da ka ne dia ki ma yee me ga? ¹⁶ Ka ɔn da ma wɔnda pere n'e za ka ma ga re nka ma ɔn n'a yinnibe, ma yinnamakwiete ɔn ka gun. ¹⁷ Ma wiinye

kma pepe fanɛ ka bre, ka ye pepe na kayan ta. Ma ka lamara ka za ye na boo baraka ɔn ra? ¹⁸ M'a sigebe Tite ma ɔn n'a fanɛ ka bre ɔn ke na plalo we, ma mane wiin da yira ka ma. Tite mane ka lamara ra? A kakiri tala ke ɔn yira ka ma ɔn soga tala ɔn ka ma me ga ra? ¹⁹ Dora n'a bii sie derɛ ma da ɔn k'a giati da me te naa ne ve ka ta ɔn. Awo re, Krista togo na me bere ka ta Wuro ɔn na. N'a kma fɔre, ke ɔn pepe ta wiin fa to fa sbe kwe k'a yonmabe ma. ²⁰ Wiin fa ɔn ne ninaban, wɔn ma ka na naa ka gun wɔkara ma ye giati wiin ne ga, ki ka me za wɔkara ka ye giati wiin ne me ga. Ka ka te benbareyafa ɔn ɔn ɔn woro ɔn yanne ɔn nemed-abere ɔn dakwiero ɔn birisi ɔn ɔn ka ɔn ga. ²¹ Ne nina ban ɔn da ma ɔn bere naa wiri ka bre wiin sangan ma ma ka naa piri Wuro ta ka ɔn na ɔn ɔn ka na yaan ye ye na wiinye ɔn mane pia kakie ta ɔn ma dian ye zugo katra y'a yagada ɔn y'a dakuro ɔn y'a vunada ye na ga.

13 Bo na te ye kanyinna saa ma ne naa ka bre. Ke ɔn naa da ke wiinye da pepe ɔn, ke na n'e ta sierekma sma pla wele sma saa ta yirada ma. ² Ma pia n'e yira ka ma ɔn bere n'e yira ka ma sma ye me wɔkara ne yaa kanyinna plalo na ka bre, da wiinye kma ɔn pia kakie ta ɔn ɔn sere, ma been ɔn ɔn ga. Ma ɔn naa bere naa wiin sangan ma, ma na makare ye ma ga ³ bare wiin fa ɔn n'a ɔn da Krista doma-da me ɔn yira, a debe ma ɔn ka ɔn kia. Fanganduru ti a na ga nka a y'a sebe ɔn ka ɔn. ⁴ Tian na, a ta fanganduru do ma y'a kwangwaga nka a ti ni na Wuro ta sebe baraka ɔn. Me kwe ɔn lege fanganduru ɔn me nka ke na ti ni na ɔn lege Wuro ta sebe baraka ɔn ki ye na. ⁵ Ka k'a da na kayan ta ka yere ma ɔn da ɔn mabe ti ka ɔn ra. Ki yere ɔn da Yezu Krista ti ka woro ɔn. ɔn ka ɔn mane sbe ne ɔn mabe na da ɔn ga. ⁶ Ka na ɔn da me sbe ne ɔn mabe ka ɔn. ⁷ Me Wuro me wiin fa to ka ka dayaga tala ɔn ta ga. Me kia n'e ma yira ka ma ga nka me kia ka za ka ne dafɔre ɔn ta hali me mane sbe ne ɔn neme ta ga. ⁸ Bare me sbe ne foyi boo ta tian na ga, tian ye na fangan ti me ɔn. ⁹ Fanganduru te ne ti me na wiin sangan ma ki ne kɛnɛ, me nihɔn ne dia. Me Wuro me wiin fa na, ɔn k'a yonmabe Krista ɔn do ne paga. ¹⁰ Bo ɔn ɔn te ma ɔn ne to derɛdo ɔn ye n'e sebe ka ma wiin fa to ma ka naa denden Matigi ta fangan ma ɔn ne dasige ta ka na ga. A a ka ne ɔn wiin fa to ma ne yonmabe ka sma ɔn, a da ma ne yaga ta ga. ¹¹ Awale n'a kma, ke na ti boo ɔn. Ka te fa ne kwe ne yaa k'a yonmabe ma, ka ne neme wora sigebe ne been ɔn siara ta neme ma, dadiamabe ɔn been na Wuro na ka diema. ¹² Ka Wuro ta dɛgewɛsma ta foo bire neme na. Wuro ta dɛgewɛsma pepe bire ka na. ¹³ Matigi Yezu Krista ta woramadiabe ɔn Wuro ta dadiamabe ɔn Wuro ta Ni ta dokwe te ye ne ka pepe diema.

GALATEKMA

1 Με Πῶλε wiin ኦክ ቴ faneta na, ma bo seβε fanε ka ma. Ma ኦክ ta fanε yira ga, ma ቴ faneta na ኦክ ta seβε ኦክ ga. Nka ma ቴ Yezu Krista ኦክ ta faneta na ኦ a ፐክ Wuro wiin ኦክ n'a winni n'a sabe sara ኦ. 2 Με ኦ ne na plala pepe wiinye ኦክ kwe ti, ke bire Wuro ta kma na wiinye ኦክ ti Galate ኦ da: 3 Ke ፐክ Wuro ኦ Matigi Yezu Krista ቴ ye y'a dadiamabe ኦ y'a siara ta ka ma. 4 Awe Krista wiin ኦክ ye yere pere kià kakie ye na wiin fa to a ke den ke wa bo diniyan be ta dayaga ኦክ ke ፐክ Wuro dungo ye na, 5 yirebe ቴ a ma basie ኦክ suu. Amina. 6 Wiin te ኦክ ka wiri Krista baraka ኦክ, k'a ቴ ኦክ ka timi bere ኦክ ma salesale ኦክ yaa ne ኦክ domadaze na, ኦክ me kabakoya ኦክ yaa ኦክ. 7 Ye ቴ wokara domadaze ኦክ tiye ga nka sma ኦክ tiye wiinye ኦክ yanganmu ka ka ኦክ ne kia Krista ta fanedia bere. 8 Nka wiin te pepe, hali a ma me na boo wele boo meleke wiin ኦክ tuma wuro ኦክ, ኦክ naa ኦክ domadaze yira ka ma wiinye dege ኦክ ti mià yira ye ኦክ na, a na te ቴ a voda. 9 Ke pia n'e yira ka ma, ma ne ne bere n'e yira ka ma basie ye me ኦክ da wiin te ኦክ fanediaze yira ka ma wiinye dege ኦክ ti mià yira ye ኦክ na, a na te ቴ a voda. 10 Awale basie ma ka toga. Wuro ta me toga kia ra, taa sma ta ma toga kia? Sma ma me kia ne da ne dia ra? A m'a ma sma ma ma kia ne da ne dia, ma mane na ne Krista ta barateta titiri ga. 11 Bare ma ye yira ka ma, kià kma, ኦክ da ma wiinye fanedia ኦክ yira ka ma, ye ኦክ ye ga. 12 ኦክ nii wa me, a yere ha ኦክ ኦክ n'e yira ne ma ga, ኦክ ma bere ne kala ኦክ me ga nka Yezu Krista ኦክ ye yere ኦክ ne ma ኦክ n'e yira ne ma. 13 Bare me yere mane pia ne wiin fa ta Ziwifu ta landa ye na, ka yere ኦክ. Ma mane Wuro ta kma yanne wiin ne n'e toga kia migebe na. 14 Ma mane zin gun ne yaa Zi-wifulanda ኦክ ne n'a dogore ኦክ n'a sii na yaan ye pepe ኦክ ne ኦክ ta ቴ ኦክ mane kie ne tame ta landa na da ኦክ. 15 Nka wiin te ኦክ ne dege ne tige n'a bii ኦክ ma ne ti ne sie tulu ኦክ ye ኦክ ne wiri y'a woramadiabe baraka ኦክ, ኦክ n'a za da wagati na ኦክ yi wiri wiin sangan ma, 16 ye ne daga ye ኦክ ኦክ ne ma wiin fa to m'a da yira Wuro bareyasma ma, ኦክ ኦክ, ma mane yaa ኦክ ኦክ sii ta ga, 17 ma yaa Zeruzalemukuru ኦክ ኦክ yaa ኦክ ኦክ fanesma ta wiinye ኦክ pia me zin ga. Ma mane yaa Arabugiamana ኦክ, ኦክ timi ma ኦክ ne bere naa Damasekuru ኦክ. 18 ኦክ saa ኦክ timi ma, ma ኦክ yaa Zeruzalemukuru ኦክ wiin fa to ma Piyere ኦክ. Ma mane yin funkoo ኦክ ta ኦክ lege. 19 Ma fanetaza boo za

ga, a ma ቴ Matigi na plalo Zake dama ga. 20 Ma wiin fa seβε ka ma, m'a yira Wuro ኦክ na, ye ኦክ ga. 21 ኦክ timi ma ኦክ yaa Sirigiamana ኦክ Silisigiamana ኦክ. 22 Nka Krista ta kma wiinye ኦክ ti Zudegiamana ኦክ, ኦክ mane ne ኦክ ga. 23 Ye mane ኦክ yee dama ye da ye wiin ኦክ we ኦክ man'e yanne gwerena, y'awe yere mane wiin ኦክ we kia yaga na, y'a yira ne ኦክ ኦክ lege basie. 24 Ye mane Wuro yirebe me ye na.

2 ኦክ funnaa ኦክ timi, ma ኦክ yaa Zeruzalemukuru ኦክ ኦክ Baranabase. Ma mane yaa ኦክ Tite me. 2 Kamas ኦክ doreda ኦክ mane dore ne ma, ኦክ ኦክ te ma ኦክ mane yaa yeye. Wiinye kma ኦክ smayeye, ma mane nemeze ta ኦክ ኦክ ye sana wiin fa to ma wiinye fanedia ኦክ yira Wuro bareyasma ma, ma ኦክ ኦክ na kayan yira ye ma. Ma wiinye bara ta ኦክ ኦክ wele ma ti ne wiinye ta basie, ye na foyi ka ቴ zana ye na ga. 3 Nka ne yakweta Tite wiin yere ኦክ Girekisi, ኦክ man'a sigebe ኦክ ma ኦክ d'a daga yaro ga. 4 Ye m'a ኦክ ta, ኦክ mane na ቴ ke na plalayaga ta yira da wiinye ኦክ foyi ኦክ ga, ኦክ ye nii ka ke ኦክ. Ke wiin tisramabe gun Yezu Krista ta, ye ne ኦክ yaga wiin fa to ke bere te tere na ye. 5 Me dian me yere to ኦክ sma ኦክ hali kanyokna tala na yere ga, wiin fa to ke seβε fanedia na tian gun ka ma. 6 Nka a ma ኦክ smayeye ኦክ han, ye mane pia ne ti wiin ne, ne do ti ኦክ ኦክ ga. Wuro sma ኦክ na kayan ta ga. Yewo smayeye ኦክ fangan de me ma foyi tala boo na titiri ga. 7 Ye yere n'a za da fanedia ta wiri yarobareyasma ma, ኦክ kalfa me ኦክ ma wokara a kalfa Piyere ma wiin ne yarosma ye na. 8 Bare wiin te ኦክ mane bara ta Piyere ኦክ fanedia ta yira na yarosma ma, ኦክ te we ኦክ mane bara ta me ኦክ yarobareyasma ye na me. 9 Wuro ta woramadiabe wiin fa ta ne ma, Zake ኦክ Piyere ኦክ Zan wiinye ኦክ mane zengenkma, ኦክ ኦክ ኦክ wiin sangan ma, ye ኦክ bire me ኦክ Baranabase na, me yaa Wuro bareyasma bre, yewo yaa yarosma bre. 10 Ke mane daga ne durukma ta da ኦክ giati, a bere ma ኦክ ma mane sige me. 11 Nka Piyere naa wiri Antiyosekuru ኦክ wiin sangan ma, ma ኦክ gwangwana a ma ኦክ bare a mane dayaga ta. 12 Sane Zake ta kma da ye naa, awe mane tangen ne ኦክ ኦክ Wuro bareyasma ኦክ. Nka ኦክ naa wiri suu, awe ኦክ ne pipi n'e sabe yarosma na kuun na. 13 Ye ቴ yee, ኦክ Ziwiwuse ኦክ ye nii ka a ta teta ኦክ, Baranabase nii ኦክ yaa ኦክ ye ኦክ me. 14 Nka ma n'a za wiin sangan ma da ye yaa ne tele fanedia na

sogo ma ga, ma chch da Piyere ma sma pepe chch na: «Bi wiin te chch Ziwiifu, a chch ma bo chch bi tēn chch wākara Wurot̄bareyata, mane tē Ziwiifu tēn chch na ga, nē bi sbe ne fangan dē Wurot̄bareyasma ma ye ne tē wākara Ziwiifu?»¹⁵ Ke chch, ke chch ne Ziwiifu, ke chch kakietere Wurot̄bareyasma bē nēmē ga.¹⁶ Hali chch, ke chch d'a Tēn chch chch ta chchtele na ga nka ke wiin chchmabe gun Yezu Krista chch. Ke mē, ke chch Yezu Krista ma wiin fa to ke sbe tē smatele na Krista ma chchmabe baraka chch nka ye ka tē Tēn baraka chch ga. Bare chch sbe ne tē chchtele na Tēn baraka chch ga.¹⁷ Nka ke chch ne telebe kia Krista baraka chch ch yaa tē kakietere na mē han, chch chch Krista chch chch ka kakie chch wa? Awo rē.¹⁸ Ma wiin fa yaga, ma chch naa da ma chch teterē ne yere ma ye mē, mē chch ne yere na zaraketa ye kē.¹⁹ Bare Tēn yere chch mē yere wiin fa to ma ne ti ni na chch Wuro. Mē kwangwaga chch Krista²⁰ chch ne ti ni na nka chch mē titiri ga yo, Krista chch ti ni na mē chch. Bare wiin ni chch ti mē komavere chch, m'a ta Wuro chch ma chchmabe chch, awe wiin chch ne da diabe ye ma chch ye yere pere ne ye na.²¹ Mē Wuro ta woramadiabe yaga ga. Bare ke chch ne telebe gun Tēn baraka chch, chch chch Krista ta siri tē zana.

3 Ee ki Galatekma, ka debe ne yinni rē. Kō te chch ka diebe kamaschch a ma ki yere ma Yezu Krista ta kwangwaga dōre kini?² Ka fa tala dama yira n'a kini ne ma: K'a tē chch chchmabe na fanē chch, chch chch tē ka chch Wuro ta Ni gun ra, taa k'a tē chch ne kwa Tēn ma?³ K'a yinnifre wiri chch ma ra? Ki wiinye chch pia k'a da du bii ne chch Wuro ma a ta Ni baraka chch, ka yere ta fangan chch ka na n'a webē basie ra?⁴ Ka wiinye da pepe ta chch chch, safē chch tē zana yee kē? Ye sbe ne tē zana yee ga.⁵ Wiin te chch Wuro ta Ni pere ka ma chch ne kabakoda ta ka chch, k'a tē chch chchmabe na fanē chch, chch chch tē a chch n'e ta ra, taa k'a tē chch ne kwa Tēn ma?⁶ Abrahamu ta tē chch mane chch Wuro ma, chch chch man'a ta chchtele na.⁷ Awale ka ye chch chch chch han chch chch da chch chch tē chchmabe chch ne ti wiinye kma pepe chch, chch chch chch ne Abrahamu timi kma.⁸ Yere giatē Wuro domada na sbe mane pia n'a yira n'a chch chch da Wuro na Wurot̄bareyasma ta smatele na chchmabe baraka chch, chch chch tē a chch mane chch fanedia bē yira n'e tige Abrahamu ma chch da y'awe baraka chch sii chch pepe na siara gun.⁹ Ye tē yee, chchmabe ti wiinye kma chch, ye duba gun chch Abrahamu chchmabe ti wiin chch.¹⁰ Bare wiinye kma pepe chch kwa Tēn ma, vodē chch na bēre ye ma. Bare ye sbe Wuro domada na sbe chch chch da, ye wiinye da pepe chch sbe Tēn na da na sbe chch, ye wiin te pepe chch kwa chch pepe ma ga, ye chchna te voda.¹¹ Awale ye tē yee, foyi n'a chch chch da chch sbe ne tē chchtele na Wuro yinna chch Tēn baraka chch ga bare chchmabe chch wiin te ta chchtele na, chchna te chch na ni gun.¹² Kamaschch a chchmabe chch naa chch Tēn ga. Nka Tēn n'a yira n'a chch chch da, ye wiin te chch kwa yi ma, ye

chchna te na chch ni na.¹³ Nka Krista ye yere voda ke ye na wiin fa to a ke chchku sara chch ke chch wa bare ye sbe Wuro domada na sbe chch chch da, ye ye wiin te kwangwaga chch ma, ye chchna te voda.¹⁴ Chch tē wiin fa to Abrahamu ma duba sbe wiri Wurot̄bareyasma ma Yezu Krista baraka chch. Ye tē yee, wiin Ni na do chch mane chch, ke chch gun chchmabe baraka chch.¹⁵ Kià kma, ka tē ke sma yere ta da na kayan ta den han. Chch ye do chch wiinye da na, a na te ta da chch n'e tele, chch n'a ta doschch yaga ga, chch mane fa kwe ye ma mē ga.¹⁶ Awale, Abrahamu chch ye timite ma doschch tē. Ye d'awe chch ye timikma chch tē wākara ye yaan ga yo. Nka timite chchchala dama na ye da yo. Ye sbe chch da bi chch be timite, chch chch Krista.¹⁷ Bo mia giatē: Wiin doschch chch ti sogo ma, Wuro chch pia n'a tige. Wiin Tēn chch naa chch chchnaa ne kiofun (430) chch timi, chch sbe n'a yaga ga yo. Ye chch tē yee, doschch tē zanafa na.¹⁸ Bare a chch ma Tēn baraka chch chch gun, chch chch ye doschch baraka chch titiri ga. Kamaschch a ma doschch baraka chch Wuro y'a woramadiabe ta Abrahamu ma.¹⁹ Chchna na Tēn yere tige? A tige wiin fa to sma dayaga chch chch, doschch tē wiin timite we ye na sanē chch ne naa. Meleke n'a puru n'a yira veta boo baraka chch wiin chch Moyizi.²⁰ Kamaschch wiin te chch ne ti ye sana, vetada ti chchna te ta da chch ga, Wuro ne ti ye chchchala dama yee.²¹ Tēn sbe ne Wuro ta doschch yaga ra? Awo. Boo Tēn m'a tige wiin baraka chch, chch sbe ne chch ni na, chchna sangan ma Tēn mane na ne sbe ne chch ta chchtele na.²² Nka Wuro domada na sbe n'a yira n'a chch chch da, ye diniyan pepe ti kakie soro ma wiin fa to wiin doschch chch tē, ye sbe chch gun Yezu Krista baraka chch chchmabe do ma.²³ Sane chchmabe da ye naa, ke mane ti Tēn ta pere chch ne tere ne chchmabe ta dōre yere.²⁴ Ye tē yee, Tēn mane tē ke na yereta na ne Krista ta naa yere wiin fa to ke sbe tē smatele na chchmabe baraka chch.²⁵ Nka chchmabe naa wē timi ma, ke ti chchna yereta we soro ma titiri ga.²⁶ Bare chchmabe ka pepe ta Wuro chchmanē na Yezu Krista baraka chch.²⁷ Ki wiinye kma pepe chch batize Krista chch, ka mane Krista ka wākara zogo.²⁸ Ziwiifu tiye titiri ga, Gireki mane tiye mē ga. Tere tiye titiri ga, tisramaschch mane tiye mē ga. Nimsin tiye titiri ga, ya mane tiye mē ga bare ka pepe tē tala Yezu Krista baraka chch.²⁹ Ka chch ne Krista ye, chch chch ka Abrahamu timikma. Doschch n'a yira n'a chch chch da ka chchchchchchch.

4 Bo mia giatē: Kōchchchchchch chch ne nimisalo, foyi n'a dége wa tere na ga, kamaschch a ne fre pepe chchchchchch. ² Nka a kalfa wiinye kma ma, a na ne ti chchchchchch soro ma chch yaa kayan chch we wiin wagati tige. ³ Yee mē, ke mane ti diniyan chch da soro ma wiin sangan ma, ke mane ti wākara nimisala ne tere. ⁴ Nka wagati do naa paga wiin sangan ma, Wuro chch ye chch fanē, a chch naa chch ya ta ne ti Moyizi ta Tēn soro ma ⁵ wiin fa to wiinye kma chch ti Tēn soro ma, a chchchchchch wa, ke sbe tē Wuro chchmanē na. ⁶ Ka Wuro chchmanē siebe na.

Wuro ye ነኦ Ni ka ka ከኦ, a ne ከኦ ne kwa: «Aba ke ከኦ.»⁷ Ye ቴ yee, be tere titiri ga nka be ነኦ. Awale, be ነኦ ne ነኦ, be ነኦ da Wuro ነኦ be ta ነኦነኦ na.⁸ Ka mane Wuro ነኦ wiin sangan ma ስen ga, bafre soro ma ka mane ti wiinye ነኦ Wuro ga.⁹ Nka basie ka Wuro ነኦ wele basie Wuro ka ነኦ, ne na ka sbe ne bere ne yaa wከna fre ነኦ bre ye, fangan ti wiinye ከኦ ga, duru ne ti ye na ነኦ yaa ka yeሬ ka ye sra ከኦ ye?¹⁰ Ka kwa ነኦ ነኦ ነኦ yeሬ ነኦ ነኦ wora ነኦ ነኦ ma ነኦኦ.¹¹ Ka ne kwanbe ነኦ k'a da. Ma ka na barate ka ye na zana yee ga.¹² N'a kma, ma ka me ka ne ቴ wኦkara ne neme bare ma ቴ ka na boo na. Ka foyi boo ta ne na ga.¹³ Ka n'e ነኦኦ ነኦ tian na ነኦ da ma gwere da ma fanedia yira ka ma, ye mane ቴ laganuruda ነኦ du ma.¹⁴ N'a laganuruda mane ቴ ቴsegeda na ka ma nka hali ነኦ ከኦ, ka ma maga ne ከኦ ga, ma ne laga me ga. Nka ka ne foga wኦkara Wuro ta meleke wele Yezu Krista.¹⁵ Wiin nihondiaro ነኦ mane pia ne ti ka ከኦ, ne a ቴ? Bare ma sbe n'e yira ነኦ da ka yeሬ mane sbe ne ka yinna mile, ka mane na n'e mile n'e pere ne ma.¹⁶ N'a ቴ ነኦ ne tian yira ka ma, ከኦ ነኦ ቴ ma ነኦ ቴ ka zugu na ra?¹⁷ ነኦ sma be ka togo yira ነኦኦ nka ye ta giate ነኦ ga. Ye kia ka deሬ me na wiin fa to ka ne k'a ነኦ pepe pere ye ma.¹⁸ Wiin fa ነኦ ነኦ, ከኦ ka ne barafre ta sangan pepe ma, ye ka ne ቴ me na tisangan ma ነኦ ka neme dama yee ga.¹⁹ Me ነኦኦ, me ni na debe ne ban ነኦኦ re wኦkara wiin ya ነኦ mana ነኦ yaa kayan Krista ta da ta ነኦ ka kakiri ከኦ.²⁰ Ee ma mane ti ነኦ ka neme bo basie be na wiin fa to ma ne domada yira ka ma ነኦ, bare ma ነኦ da ma sbe ne ka foga wiin ne ga yo.²¹ Ki wiinye kma ነኦ kia ነኦ Ten soro ma, ka yira ne ma, Ten wiin fa yira, ka ከኦ ነኦ ga ra?²² Ye sebe ነኦ da ye Abrahamu mane nimisininኦኦ sma pla ነኦ gun. Tala man'a ta ቴሬya ነኦ, bo tala n'a ta venኦmaya ነኦ.²³ Nka ቴሬya we ነኦ mane ነኦ ነኦ ta sebe baraka ከኦ. Venኦmaya we ነኦ ነኦ ነኦ Wuro ta dos ነኦ baraka ከኦ.²⁴ Wከna da ነኦ sbe ne ቴ tagamase na. Wከna yara sma pla ነኦ Wuro ta been pla ነኦ me. Bo tala wiin ነኦ tuma Sinayitolo ma, ከኦ ነኦ ቴሬbe na. ከኦ Agare.²⁵ Bare Sinayitolo ti Arabugiamana ከኦ. Agare ከኦ ቴ wኦkara Zeruzalemukuru na basie na yi bare a ti ቴሬbe ከኦ ነኦ ye ከኦ kma.²⁶ Nka Zeruzemu na wuro ከኦ yi, ከኦ ti ye yeሬ soro ma. Awe ነኦ ke sie.²⁷ Bare ye sebe Wuro domada na sebe ከኦ ነኦ da, ye nihondia ነኦኦ karaya. Bi wiin ነኦ ነኦኦ na bado ነኦ ga, nihondia ነኦኦ. Bare yanma yaga bi wiin ya na, be ነኦኦ na yaan ye moronaya ye ma.²⁸ Kià kma, ki ቴ dos ነኦ ነኦኦ na wኦkara Izake.²⁹ Nka wiin ነኦ ነኦ ነኦ ነኦ baraka ከኦ, ከኦ mane Wuro ta Ni baraka ከኦ ነኦ yi yanne wiin ne, yee ye ti basie ye me.³⁰ Awale, ከኦኦ Wuro domada na sebe ነኦ yira? ቴሬdalo we laga ነኦ a ነኦ bare a ነኦ daga gun ነኦ ነኦ ነኦ venኦmaya we ነኦ ga.³¹ Kià kma, ye ቴ yee, ke ቴሬdalo ነኦኦ ga nka ke venኦmaya ነኦ ነኦኦ.

5 Krista kia ke ne ti ke yeሬ soro ma siebe na, ከኦ ነኦ ቴ a ነኦ ke wa ቴሬbe ከኦ. ከኦ ye na, ka ka sige wiin fa to ka ka naa bere ነኦ ቴሬbe na yanne ከኦ titiri ga.² Me ነኦ n'a yira n'a ነኦ ka ma ነኦ da ka ነኦ yaro, Krista na ቴ foyi na ነኦኦ na ka ta titiri ga.³ Wiin te pepe ነኦ yaro, m'a yira n'a ነኦ a na te ma ye me ነኦ d'a daga Ten na da pepe ta.⁴ Ka ነኦ n'a giati ነኦ da Ten ነኦ na ka ta smatele na, ከኦ ነኦ ka ti ነኦ Krista titiri ga, ka nii ma bere ne ti woramadiabe ከኦ titiri me ga.⁵ A ma me han, Wuro ta Ni baraka ከኦ ነኦኦ mabe baraka ከኦ telebe daga wiin fa pere ነኦ ma, me tanga ne ከኦ yeሬ.⁶ Bare wiin te ነኦ ti ነኦ Krista, yaro ነኦ yarobareya foyi ከኦኦ te ta ga nka wiin ነኦኦ ነኦ ze dadiamabe baraka ከኦ, ከኦ ነኦ fa.⁷ Ka dubinኦ mane ነኦ nka ነኦ te ነኦ ka ta ka ነኦ tian na sogo dra?⁸ Wከna yanganmu we sa ka na wirita ከኦ ga.⁹ Kwindie na ነኦ ነኦ ነኦ kobe.¹⁰ Me ነኦ Matigi ma ka ye na ነኦ ነኦ da ka na soza bii ga. Nka wiin te ነኦ ka ka yanganmu ከኦ, hali a ነኦ ቴ wiin te pepe, a na n'e na yinna ከኦ togo gun.¹¹ A ma me han kià kma, ma ነኦ ne yaroda yira, ከኦኦ na ye ne yanne ye me? Ye ነኦ ma ne ti yee, ma Krista ta kwangwaga wiin yira, ከኦ mane na ne ነኦ ba titiri ga yo.¹² Wiinye kma ነኦ yanganmu ka ka ነኦ, ye y'a sinifre pepe ነኦ n'e wa melemele ke.¹³ Kià kma, tisramabe ye na ka wiri. Nka ka ka ቴ ከኦኦ tisramabe we ቴ dendenmada na ka ነኦ ka ma diamada ከኦ ga. Dadiamabe do ma, ka ne ka neme mako ነኦ.¹⁴ Bare ከኦኦ domada tala ነኦ dama ነኦ Ten pepe na kwe yi do pagabe ነኦ da: Be be neme da diabe be ma wኦkara be yeሬ.¹⁵ Nka ka ነኦ. ከኦ ma ቴ ga, ka ነኦ ne neme win, ne neme ነኦ, ka na ka neme yaga.¹⁶ Ka ነኦ ne ta. Ka ne yaa Wuro ta Ni ta kini na, ከኦ ነኦ na ቴ, ka ka ne ka yeሬ ma diamada ta titiri ga.¹⁷ Bare ki ነኦ ka ma diamada been ne ነኦ Wuro ta Ni ga. Wuro ta Ni mane been ne ነኦ lege me ga. Birisi ነኦ ti ye ነኦ. Ye ቴ yee, ka sbe ne ka ma diamada ta ga.¹⁸ Nka a ነኦ ma Wuro ta Ni ነኦ ka diema, ከኦ ነኦ ka ti Ten soro ma ga.¹⁹ Ke komavere ta ቴda ነኦ: Bo mafa bo vunafa bo kakalafa²⁰ bo fiankan bo kicኦ bo yuu bo zugoyagafa bo kicኦ bo woraba bo samane bo nemedéሬ²¹ bo yinnanayanfa bo meneyingin bo korokunfa ነኦ ከኦ neme na yaan ye ye. Ma ye yira ka ma wኦkara ma mane pia n'e yira ka ma wiin ne ነኦ da, wiinye kma ነኦ ti ከኦ ነኦ pepe ከኦ, ከኦኦ na ነኦ Wuro ta kolo ከኦ ga.²² Nka Wuro ta Ni wiin fa ta bo ከኦ: Dadiamabe, nihondiaro, siara, ነኦ, foro, woramadiabe, ነኦኦ, ²³ woramakuna, yeሬfige. Ten maga ከኦ na da ነኦ na ga yo.²⁴ Wiinye kma ነኦ Yezu Krista ye, ከኦኦ y'a mere na da ነኦ ye ma diamada yeሬ yo.²⁵ A ነኦ ma Wuro ta Ni baraka ከኦ ke ti ni na, ka ቴ ke ne yaa Ni ta kini na me ke.²⁶ Ka ka ቴ ke ne ke yeሬ yirebe neme ከኦ ga, ነኦ ka ne ke neme nabada ta ga, ነኦ ka ne ke yinna sabe ke neme ta fre na ga.

6 Kià kma, ka na wiin ƙƙ fige ƙƙiƙi ƙƙi, ki wiinye kma ƙƙ yaa Wuro ta Ni ta kini na, ki ƙƙ daga n'a telebe ƙƙ ƙƙirifƙƙ. Be yere ƙƙƙse bare bi yere sbe ne ƙƙ mama ƙƙ mɛ. ² Ka ne ka nɛmɛ diɛma, wɛn ƙƙ na te ka Krista ta Tɛn do paga. ³ Bare wiin te ƙƙ ye yere ta sɔngwaga na kamasƙƙ a mane ti yee ga, awe ƙƙ ye yere lamara yɛ. ⁴ Wiin ti pepe ƙƙ n'e datɛnƙƙƙse ye sana. A ƙƙ zugofɔre za ye yere ƙƙ, a na te nihƙndia ƙƙ na, a ka ye yirabe ƙƙ ƙƙza ga. ⁵ Bare wiin ti pepe, ƙƙ na ye yere ƙƙƙie ƙƙ bii. ⁶ Wiin te ƙƙ Wuro do-mada ƙƙ, wiin te ƙƙ n'a kala ƙƙ ƙƙ, a ye sra ƙƙ frɛ pepe na ƙƙ pere ƙƙƙna te ma. ⁷ Ka ka ka yere firebe ga. ƙƙƙ ka ye ƙƙƙƙ ka Wuro na ga. ƙƙƙ wiin fa tugo, ƙƙ a na ƙƙ ƙƙ. ⁸ Wiin te ƙƙ ƙƙ ye ma diamada ma, siri a na te na ƙƙ gun ƙƙ na. Wiin te ƙƙ Wuro ta Ni ma diamada ta, ƙƙƙna te na wɛbareyani ƙƙ gun. ⁹ Ka te ke ne dafɔre ta suu ƙƙ ka da ke bana ga bare ke ƙƙ ma sa ga, wagati ƙƙ naa wiri wiin sangan ma, ke na ƙƙ gun yaan. ¹⁰ Wɛn ye na wagati ƙƙ ne ti ke ta, ke

ne sma pepe mako na fɔrɔda ta. Wiinye kma yere ƙƙ ke na plala yɔnmabe ƙƙ, ke ne wɔƙƙ yere mako fɔrɔ. ¹¹ Ka sebede ƙƙ za yeye rɛ, mɛ yere ƙƙ n'e sebe ka ma. ¹² Wiinye kma ƙƙ fangan dɛ ka ma yaro na, ye wiinye kma ƙƙ ƙƙ n'e yere ƙƙƙ sma ma yee dama. Ye ƙƙ ta wiin fa to sma ka na n'e yanne Krista ta kwangwagada ye na ga. ¹³ Bare wiinye kma yere ƙƙ yaro, ye kwa Tɛn ma ga yo. Nka ye ƙƙ ka yaro wiin fa to sma n'e yirebe yee dama ƙƙƙna tɔbe ƙƙ ye na ka ma. ¹⁴ A ma mɛ han, yirebeza ti mɛ ta a ma te Matigi Yezu Krista ta kwangwagas ƙƙ. Awe baraka ƙƙ diniyan kwangwaga mɛ ye na, mɛ ƙƙ kwangwaga diniyan ye na mɛ. ¹⁵ Bare wiin fa ƙƙ sige yi, ƙƙ yaro wɛɛ yarobareya ga nka ke te dan-frɛ na wun ye na. ¹⁶ Wiinye kma ƙƙ ƙƙƙna Tɛn we ma, ma da Wuro te a y'a siara ƙƙ y'a foro ta ye ma ƙƙƙ Wuro ta kma pepe ma mɛ. ¹⁷ N'a bii basiɛ, ƙƙƙ sii ka da ye ne ninaban titiri ga bare Yezu ta tɔbe ƙƙ ti mɛ ƙƙ ƙƙ. ¹⁸ Kià kma, kià Matigi Yezu Krista ta woramadiabe te a ne ka diɛma suu. Amina.

EFĒSEKMA

1 Mē Pōle Yezu Krista ta faneta Wuro dungo baraka hñh kñh kb sēbē fanē Wuro ta kma ma wiinye kñh Yezu Krista timikma. ² Ke Tōn Wuro kñ Matigi Yezu Krista tē ye y'a woramadiabe kñ y'a siara ta ka ma. ³ Yirebe tē kià Matigi Yezu Krista Tōn Wuro ma. A yirebe na siara sii pepe ta ke ma wuro hñh Yezu Krista baraka hñh. ⁴ A ke dégē Yezu baraka hñh, diniyan yērē ma dan den ga, wiin fa to ke tē sma na kini ye na, zarakedo ti wiinye na a yinna hñh ga. A ta dadiamabe do ma, ⁵ a pia ke dégē ke ta ye nōmanē na Yezu Krista baraka hñh ye dungo na. ⁶ Wñh ye na Wuro wiin kien na yire yi ta ke ma zana y'a moro na kñ baraka hñh, ka tē ke baraka yira a ma wñh ye na. ⁷ Awe baraka hñh a too ke kisi. Awe baraka hñh kià kakie yafa ke ma a ta woramadiabe do ma a wiin ta ke ma yaan. ⁸ Wuro wñh ta ke ma wiin fa to ke sbē da pepe kñh kñh kakiri pepe gun. ⁹ A ye dungo na bunu dñh ke ma, a mane wiin makare we ta n'a tige ye yērē baraka hñh ¹⁰ wiin fa to da pepe na wagate do kñh paga, a diniyan hñh kma pepe kñh wurokñh ma ye kñ wiinye kñh ti lagakñh ma, ye kwē wñh nate tala dama sorō ma wiin kñh Krista. ¹¹ Awe baraka hñh ke ke nii gun mē, wiin te kñh da pepe ta ye dungo na, wñh yiran hñh na. Ke da mane pia yira tige ¹² wiin fa to wiinye kma kñh pia kñh Krista ma, wñh kb sēbē kñh a ta yirebe na yire yi hñh. ¹³ Awe baraka hñh ka tian na bereda kñh mē. Wñh wiinye fanedia kñh ka kisi. Awe baraka hñh ka yonkñhabe gun mē kñh Wuro ta Ni na tñhbe gun wiin na do kñh mane kñh. ¹⁴ Wuro y'a Ni pere ke ma n'a kñh ke ma da ke na tē kñh kñh sma na wñh kara a ye na do kñh ke ma wiin nē. A da kià tisramabe do kñh paga wiin sangan ma, ye wñh sangan ma ke na wñh kñh kb kñh gun Wuro ta yirebe na yire yi hñh. ¹⁵ Bō wñh kñh tē mē, n'a bii mē kñh ma da hñh, ye da ye ka kñh Matigi Yezu ma, Wuro ta dégēwēasma pepe da ne dia ka ma mē, ¹⁶ ma kñh tē ne Wuro mē ka ma wiin sangan ma pepe, ma ne baraka yira a ma. ¹⁷ Kià Matigi Yezu Krista ta Wuro, yirebe n'awe tñh wiin we yi, a tē a datkñh kñh ka ka hñh wiin kñh sbē n'a da yira ka ma wiin fa to k'a dégē kñh siebē na. ¹⁸ A tē a ka kakiri koba y'a kini ma wiin fa to ka wiin kñhabe we gun, a kia wiin fa kñh ka ma, ka sbē wñh kñh ma kñh. A ta yirebe wiin kñh pere ka ma kñh na, ka n'a dini kñh Wuro ta dégēwēasma pepe, ka sbē wñh kñh ma kñh. ¹⁹ Ke wiinye kma kñh kñh a ma, a wiin sebe ta ke ye na, wñh yire kñh. A ta fangan n'a kñh d'a Sbepepenate. ²⁰ A mane Krista winni n'a sbē sara yō

wiin sangan ma kñh n'a tanganbē ye digesoro ma wuro hñh, wñh sangan ma a wñh fangan we kñh.

²¹ Wuro Krista tanganbē wñh kñhabe kñh sebe kñh fangan kñh fanganmabe pepe kñh na. A togo na yire yi gun wiin kñh yire yi toga pepe ma, diniyan hñh kñh sēn. ²² Tian na, Wuro frē pepe bērebē Krista wee kñh n'a tige frē pepe kñh na n'a pere y'a kma ma n'a ta ye wñh nate na. ²³ Wuro ta kma wñh kñh Krista komavere. Wuro ta kma do paga Krista hñh, awe wiin kñh frē pepe do pagabē bii pepe hñh.

2 Ki wiinye kñh mane siri k'a dayaga kñh k'a kakie do ma, ² ka mane pia ne kñh diniyan hñh bafre ma, lagakñh ma kñh wiin kñh magasma kakiri yanganmu. ³ Ke pepe nii mane pia ne ti wñh sma kñh mē, ne ke ma diamada ta ne ke dungo na da ta, ne kñh kià giatē kñh ma. Bō sērē wiinye kñh na Wuro woro na ba yi kñh kñh, ke pepe mane ti wñh kara wñh mē. ⁴ Nka Wuro ta makare yire kñh a ta dadiamabe do ma a wiin ta ke ma. ⁵ Awale bō ke mane siri kià yagada ye na, a kñh ni pere ke ma kñh Krista. Woramadiabe do ma ke kisi. ⁶ A ke winni kñh Yezu Krista kñh ke tanganbē wuro hñh a baraka hñh. ⁷ Ye tē yee, a wiin foro ta ke ma Yezu Krista baraka hñh, a mane kia wñh kñh sangan pepe ma kñh da tege ti y'a woramadiabe na ga. ⁸ Tian na, woramadiabe baraka hñh ka kisi kñhabe do ma. Ye k'a sebe ga nka ye Wuro ta kien. ⁹ A tēda hñh ye sa ga, wiin fa to kñh sii ka naa ye yērē yirebē ga. ¹⁰ Bare awe kñh ke tēterē. A ke dan Yezu Krista baraka hñh wiin fa to Wuro wiinye dafre tēterē n'e tige siē dēre ma da hñh, ke kñh ye hñh n'e ta. ¹¹ Ka kakiri ti kñh kñh kñh da gwerena ki wiinye kma kñh mane yaro ga, wiinye kma kñh yaro, wñh ne ka wiri da yarobareyasma bare yewo kñh kñhbe gun ye komavere hñh. ¹² Ka kakiri ti kñh kñh kñh da wñh sangan we ma ka brē mane dēre Krista na, nii mane ti ka ta Wuro ta kma kñh ga, wiin bēen na do kñh tē, ka nii mane ti wñh hñh ga, yonmado mane ti ka ta ga, Wuro mane ti ka ta diniyan hñh mē ga. ¹³ Nka ki wiinye kma brē kñh mane pia ne dēre, Yezu Krista baraka hñh, a too baraka hñh, ka brē vetra. ¹⁴ Awe kñh kià siara, a Ziwiwu kwē kñh size n'e ta fa tala. Yu wiin kñh mane tē kulu na ne kñh, a wñh yaga ye kñh baraka hñh. ¹⁵ A Tēn kñh ye na da pepe wē. Ye tē yee, a siara tige kñh Ziwiwu kñh kñh kwē n'e ta tala ye yērē hñh. ¹⁶ N'e pepe pla ta ye kñh bēen kñh Wuro ye kñh baraka hñh kwangwagas ma. Wēen a yu yē. ¹⁷ Ki wiinye kma brē kñh

do hñh ga nka ye ññ ne sbe ne te, ka te beredadia ne sa ka do hñh wiinye ññ sbe n'e na mɔsma zigitugu. ³⁰ Wuro ka tɔbe ko y'a Ni wiin kisi na ññ ye na, ka ka wɔhna Ni we nina ban ga. ³¹ Wɔray ko woraba ko gwangwana ko vini ññ na foyi daga ne gun ka hñh ga wɔkara zugoyagafa sii pepe. ³² Ka ka nemene da diabe ka ma ne dafɔre ta ka neme ma ne ññ na ne yafa neme ma wɔkara Wuro yafa ka ma wiin ne Krista baraka hñh.

5 Ka ne Wuro ta tɔda neme ta bare k'a mɔmanɛ wiinye da ññ dia a ma. ² Ka ka nemene da dadiamabe ka ma wɔkara Krista ke da diabe ye ma wiin ne ññ ye yere pere Wuro ma salaka na ke ye na wɔkara wunnudiafa. ³ Kakalate ko mamafa sii pepe ko yinnanayanfa ka ze ka ññ ga. Wɔh daga ne te Wuro ta kma ññ ga. ⁴ Peremagabereda ko yinnibereda daga ne sa ka do hñh me ga. Nka ka ne Wuro me ne baraka yira a ma. ⁵ Bare ka daga n'e ññ ññ ññ n'e kini ññ da kakalatesma ko dakurotesma ko yinnanayansma wiinye ta da ññ tala ko fiankansma, ññ ññ na ññ sii na nii gun Krista ko Wuro ta kolo hñh abada ga. ⁶ Ka ka te ññ sii ka firebe ko beredadia tala ññ ga. Wɔh ññ Wuro woro ba magasma ta. ⁷ Wɔh ye na ka ka te ye na ññ na ga. ⁸ Gwere na ka mane ti tunio hñh nka basie ka ti kini na Matigi baraka hñh. Ka ne te wɔkara kini na kma. ⁹ Kini na ññ ññ foro ko telebe ko tian. ¹⁰ Wiin fa ññ dia Matigi ma, ka ne ññ ññ ññ. ¹¹ Ka ka ne ka nii ka tunio na da hñh ga. Nka ka n'e ññ kini na. ¹² Wɔhna sma ko wiinye da ta tunio hñh, ye ta yira yere pere. ¹³ Wɔhna da ko pepe te ññ kini na wiin sangan ma, ññna sangan ma sma pepe n'e ññ ññ. ¹⁴ Bare wiinye da pepe ññ ññ, ññ kini na da. Bo ññ ññ te ye ññ te ne kwa, ye tuma yinta. Tuma be wa sara ko. Krista na kini sabe be ma. ¹⁵ Ka ne ka yan ññ ññ k'a sirew hñh ññ. Ka ka ka yere ta yinni na ga nka ka te yinnamakwisma na wiinye ¹⁶ ññ wagati na ññ ññ ññ bare sire te sirew na. ¹⁷ Wɔh ye na ka ka te kakiridarakma na ga, nka ka ne Matigi dongo na da ññ. ¹⁸ Ka ka ne mɛne ne yingɔn ga, ññ ññ firebe. Nka ka Wuro ta Ni wiin gun, ka ka yere to ññ soro ma. ¹⁹ Ka ne kwe ne Wuroyirebeturo ññ, Wuro ta Ni wiinye turo ka ka kakiri hñh, ka ne ññ ññ. Ka ne turo ññ ne Matigi yirebe siebe na. ²⁰ Ka ne baraka yira ññ Wuro ma sangan pepe ma ko da pepe na kià Matigi Yezu Krista togo na. ²¹ Ki wiinye ññ kiu ka Krista ma, ka ne ññ ka neme ta. ²² Yàra, ka ne ññ ka banganne ta wɔkara ka ññ Matigi ta wiin ne. ²³ Bare sin ññ ya wɔhna wɔkara Krista Wuro ta kma wɔhna wiin ne wiinye na kwe ye ññ n'a ññ, awe wiin ññ n'a kisi. ²⁴ Nka Wuro ta kma ññ Krista ta wiin ne, yee yàra daga ne ññ ye banganne ta me. ²⁵ Banganne, ka ka yàra da diabe ka ma wɔkara Krista Wuro ta kma da diabe ye ma wiin ne ññ ññ ye yere pere ye na. ²⁶ Yee a ye ta wiin fa to a a ta fa na kini yi na ññ n'a kinibe ko zio bereda baraka hñh. ²⁷ A a ta n'a tige ye

yere ma, a ne ññ, doma ka ne ti a ma ga, yagado ka ne ti a na ga. Yee a y'a kma ta ye ne kini, zarakedo ka ne ti ye na ga. ²⁸ Yee bangan daga y'a ya da diabe ye ma wɔkara ye yere ññ. Wiin te ññ y'a ya da diabe ye ma, a ye yere ññ da diabe ye ma. ²⁹ ññ sii ye yere ññ da yagabe n'a za ye ma ga. Nka a te n'a woro n'a tere wɔkara Krista y'a kma ta wiin ne. ³⁰ Tamara ke Krista ññ na yasɔ wa. ³¹ Bo ññ ññ te sin ññ ne na ye ññ ko ye sie to ññ malo y'a ya ma, ye pepe sma pla te komavere tala dama. ³² Wɔh bunu na yire yi, m'a yira n'a ññ ññ da ññ Krista ko y'a kma ta da. ³³ Nka ka na wiin ti pepe a daga y'a ya da diabe ye ma wɔkara a ye yere da diabe ye ma wiin ne, ya ññ n'e bangan yirebe.

6 Nimisala, ka ññ ka na ññre ta Matigi togo na bare ññ ññ daga. ² Be ññ ko be sie yirebe. Wɔh Wuro ta fane na gwere yi dosɔ yaa ne ko wiin ³ ññ da, ye wiin fa to be dangamu ññ sii na yaan yi gun. ⁴ Ki ññre me, ka ka ka mɔmanɛ gwangwanabe ga. Nka ka ye woro ññ n'e kala n'e ladi wɔkara Matigi n'e yira wiin ne. ⁵ Ki tere, ka ne ka wɔhna yirebe ko kiu ko smasman ññ ññ ññ ññ wɔkara ka Krista ta wiin ne. ⁶ Ka ka n'e ta bare ye ka ññre, ka ne togo kia sma ta ga re nka ka n'e te wɔkara Krista ta tere wiinye ññ ññ Wuro dongo ta na. ⁷ Ka ne bara ta ko diamabe wɔkara ka ti n'e ta Matigi ññ ma, ka ka n'e giati ññ da sma ma ka ye ta ga. ⁸ Ka ññ da ññ wiinye dafɔre ta, ññ na ku a na yaa ññ gun Matigi bre. A te tere wele venne. ⁹ Ki wɔhna me, ka ne ññ neme ta k'a tere ma. Ka ka ne gwangwana ye ma ga. Wɔhna te ti wuro hñh, ññ mane d'egɛ ññ na a bre ga. ¹⁰ Sane ma ne waro, ma yira ka ma da ka fangan kia Matigi ta n'a ta fangan na yire yi gun. ¹¹ Ka Wuro ta kunkwinifre ka wiin fa to ka sbe taa gun ññ Sitane ta kun yere. ¹² Ke kwini ne ko ññ ga, bo diniyan be wiin ññ ti tunio hñh, ññ na fanganme ko a ññ sebe na kma ko a wɔhna, ke kwini ne ko ññ, ññ dayaga na kma wiinye ññ ti wuro hñh. ¹³ Wɔh ye na ka Wuro ta kunkwinifre bii wiin fa to ko ññ ññ naa wiri, ka sbe bara ta ko ye pepe ññ sbe gun ye pepe ta ññ taa gun. ¹⁴ Wɔh ye na, ka tuma. Ka tian ta k'a ko ññ na, ññ telebe ta k'a balozogo na. ¹⁵ Ka siara na fanedia ta yira ta k'a kanegɛ na ¹⁶ ññ ññ ta k'a sietenfa. A na te ka ne sbe ne Sitane ta togan ññ pepe tabe. ¹⁷ Wɔh timi ka kisi gun kunkwinibanfola na ññ Wuro ta Ni gun kunkwinitaba na. Wɔh ññ Wuro domada. ¹⁸ Ka ne ññ pepe ta wurome baraka hñh, ne Wuro ta diema kia. Ka ne Wuro me sangan pepe ma Wuro ta Ni baraka hñh. Wɔh ye na, ka ne ka yere ññre ne tele sangan pepe ma. Ka ne Wuro me a ta d'egwesma ma sangan pepe ma ññ ka da ka bana ga. ¹⁹ Ka ne Wuro me me ma me, wiin fa to ma ne sbe ne fanedia na bunu yira ko worasigi. ²⁰ Ma wiinye fanedia ko na yirata ne ti zɔgre hñh. Ka Wuro me ne ma ma ne sbe n'e yira ko worasigi. ²¹ Ma wiin fa ta, ma kia k'a ññ ññ. Tisike ne na plalo wiin da ññ dia ne ma, a ne barateta

na siεβε yi Matigi ma, wɔn na n'ε pepe yira ka ma.
²² Ma ɔn ye na ɔn n'a fanε ka ta wiin fa to ke ti wiin fa
hɔn, a wɔn yira ka ma ɔn ka zigi tugu. ²³ Ke Ɔn Wuro
kɔ kià Matigi Yezu Krista tε ye y'a siara ta ka ma ɔn fa

kwe k'a dadiamabe kɔ k'a yɔnmabe na n'a kma. ²⁴ Kià
Matigi Yezu Krista da dia wiinye kma pepe ma fɔnna,
tege ti wiin dadiamabe na ga, Wuro tε a y'a woramadi-
abe ta ye ma.

FILIPEKMA

1 Me Pɔle kɔ Timote, Yezu Krista ta baratere, mé bo sebe fanɛ Wuro ta sma ma Filipekuru hɔn, wiinye hɔn kɔn Yezu Krista ma kɔ Wuro ta kɔnkma na zengenfigesma kɔ Wuro ta kɔnkma ta baratere ma. 2 Ke Tɔn Wuro kɔ Matigi Yezu Krista hɔn kien kɔ siara ta ka ma. 3 Me hɔn k'a da giati wiin sangan ma pepe, ma baraka yira n'a Wuro ma. 4 Me ne Wuro me ka ma wiin sangan ma pepe, me Wuro me kɔ nihɔndiaro neme. 5 Wɔhɔn na? Kamasɔkɔ ka mane ne diɛma hɔn fanɛdia na bere yira n'a bii ye na gwerekɔ ma hɔn yaa wiri basie. 6 Me a hɔn n'a kɔni da Wuro wiin barafɔre dutige ka hɔn hɔn, hɔn na hɔn ye ma hɔn ne do paga hɔn Yezu Krista ta hɔn ma. 7 Ma k'a da giati bare ne na tisangan ma kaso hɔn, wele ma mane fanɛdia na bere yira wiin sangan ma, Wuro mane wiin foro ta ne ma, ka pepe nii mane ti hɔn hɔn. 8 Wuro me siere ka na wu ti ne na fɔhɔn hɔn kayan kɔ Yezu Krista ta woramadia neme. 9 Me Wuro me ka ma da k'a dadiamabe hɔn yire yaa zin hɔn, ka hɔn hɔn na siebe yi kɔ kakirikmabe na do paga yi gun, wiin fa to ka hɔn sbe dafɔre dége hɔn. Yee neme ka na te smakini na zarakebareya ye na Krista ta hɔn ma. 11 Me a me da Yezu Krista hɔn da na tele yi ka ka hɔn wiin fa to yirebebe kɔ yirebe hɔn de Wuro ma. 12 Siɛnɔmane, ma kia ka hɔn hɔn da, da wiinye hɔn te me na, hɔn hɔn te fanɛdia na bere hɔn yaa zin hɔn, hɔn ha a bare ga. 13 Wɔhɔn da ye na sma wiinye hɔn fanganma ta hɔn hɔn se, hɔn hɔn kɔ smasere pepe hɔn da me bara ta Krista ma, ye hɔn ye na me ti kaso hɔn. 14 Siɛnɔmane na yaan ye wiinye me za beɛ kaso hɔn, hɔn hɔn ye wora sige Matigi ta da na hɔn ne Wuro domada yira, ye ha kwan ga. 15 Tian na, ye na hɔn Krista ta da yira kɔ me na yuu kɔ dakwiero neme. Nka ye na hɔn ye ta kɔ kɔhɔnkɔnkini neme. 16 Wɔhɔn ye ta dadiamabe ye na. Ye hɔn da Wuro bara kalfa me ma hɔn taa fanɛdia na bere da na. 17 Nka ye na hɔn wiinye Krista da yira kɔ dakwiero neme, hɔn hɔn a ye ta kɔhɔnkɔnkini neme ga. Ye giati da ye na hɔn kwe mia yanne ma hɔn ne to kaso hɔn. 18 Nka hɔn ha foyi ga. Hali ye te wiin ne pepe, ye ye ta kɔhɔnkɔnkini yoo, ye ye ta kɔ yuu yoo, Krista ta da ye hɔn yira. Me nihɔndia hɔn na. Me ne na ne nihɔndia suu me. 19 Bare me hɔn da hɔn da na yaa we mia de hɔn ma k'a wurome kɔ Yezu Krista ta Ni baraka hɔn. 20 Me zigi ti a ma fɔhɔn da me ha na piri foyi na ga. Basie kɔ sangan pepe ma me kia ne woro sige wiin fa to ma hɔn sugu o, ma hɔn siri o, mia da pepe na yirebe

de Krista ma. 21 Bare sii hɔn hɔn hɔn? Krista hɔn mia da pepe. Ma hɔn siri, ma hɔn gun. 22 Nka me ne daga hɔn ni na hɔn barafɔre ta, me daga wiinye dége, ma hɔn hɔn ga. 23 Me kakiri yangamu hɔn dadoga pla na. Me kia yaa hɔn Krista bre, hɔn hɔn yi. 24 Nka me na sugu yi hɔn hɔn ye, hɔn hɔn ka ma. 25 Me la ye na da ma na hɔn ye hɔn tangan ka pepe bre wiin fa to ka hɔn yaa zin hɔn, hɔn nihɔndia lanabe ta da na. 26 Me kia bere naa ka bre wiin fa to Krista ta yirebe wiin hɔn ti ka ta, hɔn sbe yire me baraka hɔn. 27 Ka yan hɔn daga kayan kɔ Krista ta fanɛdia na bere neme. Yee neme, ma hɔn yaa ka bre o, me ma yaa me ga o, ma na hɔn da ka hɔn gi-ate tala ma. Ane fanɛdia na bere, hɔn hɔn mabe wiin ka ka hɔn, ka hɔn ka neme diɛma hɔn hɔn hɔn mabe zugi kwini kɔ hɔn tala neme. 28 K'a ka to ka zugi ka kwanbe da sii na ga. Kia worasigebe na te tagamase na ye ta, da ye na yaga. A na te tagamase na ki ta, ye ka ti kisi na sogo ma, hɔn hɔn sa Wuro ta. 29 Wuro bo kien ta ka ma wiin fa to ka hɔn bara ta Krista ma. A ha hɔn dama ga, ka hɔn yanne a ye na me. 30 Ka a za da me mane ti wiin kunkwini hɔn, ane ke hɔn da ma ti a hɔn hali sma, basie ki ti hɔn hɔn kunkwini hɔn me.

2 Kia hɔn mabe Krista ma, hɔn fangan na yire yi ka ka hɔn ra? A ta dadiamabe ka wora sigebe ra? Neme kwebe ti ka hɔn kɔ Wuro ta Ni neme ra? Sena kɔ makare ti ki kɔ ka neme hɔn ra? 2 Awale, ka ka giate ta tala hɔn n'a nihɔndiaro do paga. Woramadia tala hɔn gun ka hɔn, ka giate hɔn te tala, ka giate hɔn hɔn te tala. 3 Ka ka foyi sii ta kɔ dégebe na hɔn hɔn me ga wele yeredrebe. Nka ka pepe hɔn ka yere mazibe hɔn n'a giati da ka neme hɔn hɔn bo hɔn kɔ ka neme. 4 Ka na hɔn sii ka ye yere ta da giati dama ga, nka ka pepe tala tala hɔn ka neme bo ta da giati me. 5 Wiin hɔn hɔn mane ti Yezu Krista hɔn, hɔn hɔn hɔn gun ka hɔn me. 6 Awe mane ti Wuro tin hɔn na. A yere mane tala kɔ Wuro neme. A ma giati da ye daga hɔn hɔn talabe hɔn ga. 7 Nka a hɔn sabe ye na hɔn tere tin hɔn bii hɔn te ke neme na hɔn na. A ye hɔn hɔn kɔhɔn. 8 A ye yere mazibe hɔn te kwenfigeta na hɔn yaa wiri siri ma. Wɔhɔn mane te siri na yaga yi na wiin hɔn te kwangwagas ma. 9 Wɔhɔn ye na Wuro a duro fɔhɔn. Togo wiin hɔn yire yi toga pepe ma, 10 Wuro hɔn hɔn togo de a ma wiin fa to wurokɔ hɔn fre kɔ lagakɔn ma fre kɔ lagakɔn duwefre pepe hɔn yoloko Yezu togo ye na. 11 Sma pepe hɔn taa ye na da Yezu Krista hɔn Matigi hɔn yirebe de hɔn Wuro

ma. ¹² Ne mare, yee neme sii, on me to ka bre wiin sangan ma, ka mane neme ta. Basie me ha ti ka bre titiri ga nka ka daga neme ta on yalo yi gwerena ma. Ka na kwan ye ka ka na sma ye neme k'a kisi na bara ta. ¹³ Wuro neme bara ta ka neme heme, on sebe pere ka ma on dian a yere madiamada ma n'e ta. ¹⁴ Ka da pepe ta, dumudumu bereda ka dakwiero nii ka ne tiye ga. ¹⁵ Ka neme ta wiin fa to ka neme te zarakebareyasma na kini ye na. On ka to bo diniyan heme sma woro heme, wiinye te momegasma, ka neme te Wuro neme na zarakebareya ye na. Ka neme kini sabere ye woro heme wokara wuro heme mamala kini sabere wuro heme wiin ne. ¹⁶ Ka yaa ye bre ka ni na bereda neme. Ka neme heme ta, ma na sberere ye yere yirebere k'a da na Krista ta neme ma. Wome na a doko da mia bara ka n'a yereyanganbe ha te zanada na ga. ¹⁷ Be yonmabe wiin ta, neme te wokara salaka wiin neme pere Wuro ma. Doko me yere too na vunu wome salaka ma, neme neme me neme siri. Wome neme te, me nihondia neme na on kwe nihondia ka pepe ta. ¹⁸ Yee neme sii, ki neme nihondia neme na me neme nihondia ka ne neme. ¹⁹ Me zigi ti a ma Matigi Yezu ma da dogota ma na Timote fane ka bre wiin fa to ma neme k'a da neme wiin sangan ma, neme na ne woro sigebe. ²⁰ Awe soneala ta giater neme tala ka me ye neme k'a da na. A nina ban siebere na k'a da na. ²¹ Bo sere pepe nina ban ka ye yere ta da neme. Ye nina ha ban ka Yezu Krista ta barada neme ga. ²² Ka yere n'e neme da Timote y'a saratipagabe neme. A bara ta ka me neme fanedia na bere na bara na wokara neme bara ta ka ye neme neme wiin ne. ²³ Wome ye na ma neme na ne yere ta da neme n'e kini, ma na a fane ka bre. ²⁴ Me la ye na Matigi Yezu ye na da dogota me yere na yaa ka bre. ²⁵ Me mane giati da me daga Epafurodite berebere n'a yabe ka bre, neme me na plalo ka ne baratekweta. Ka man'a fane, a neme ka mia makofone neme. ²⁶ Ka pepe na wu ti a na fone, a kia ka za. Ka mane neme da y'a pare, neme a ninaban. ²⁷ Wome tian, a ha mane kene ga, a mane te siri na yere. Nka Wuro mane makare a na. A ha awe dama ga, a makare me na me wiin fa to ninabanneme ka na kwe n'a ninabanneme ma ga. ²⁸ Wome ye na ma na a fane salesale wiin fa to ka neme n'a za on nihondia fone. Mia ninabanneme na we me. ²⁹ Awale, ka a foga fone ka nihondiaro neme Matigi baraka heme. Ka daga neme neme na sma yirebere bare a mane kia siri Krista ye na. Ka ha mane sberere ne me diema bara wiinye na ga, a mane kia neme ye yere ni heme, on neme ta.

3 Ayiwa, sienmane, basie ka nihondia Matigi ta da na. On ne bere wome da sberere ne fane ka ma, neme ha sige me ma ga. A sberere ne te ka ka yangan. ² Ka ka yere neme wome dayagatesma na wiinye te wokara gwegi. Wome neme kia sma yaro. ³ Wome yarobe neme yarobe na zana yi. Ke yarobe na siebere yi ta, ke wiinye neme Wuro yirebere Wuro ta Ni baraka heme, on ke yere yirebere Yezu Krista ta da na. Nka ke ha ke zigi de komavere na da ma ga. ⁴ Me neme, me sberere ne ne zigi de komavere

na da ma me. Boo neme neme ne giati da zigidedo ti a ta komavere na da ma, zigidedo ti me ta wome da na on yalo yi wome te ma. ⁵ Ye mane me yaro ne neme neme na yin korosome neme ma. Me Isirayele ta sime na boo. Me Benzame timome, neme Heburome yere. Moyizi ta Ten ta piri ma na, me mane te Fariziyen na boo na, wome neme wiinye kwa Ten ta fane pepe ma. ⁶ Me mane ne yangan wome da na on Wuro ta neme yanere fone. Sime sberere ne telebe wiin gun Ten na kwefigebere baraka heme, zarakedo sii ha mane ti me na wome da na ga. ⁷ Nka me mane neme gun da wiinye na, me maga wome neme Krista ye na. ⁸ A wome dama ga. Me maga da pepe heme, on mia Matigi Yezu Krista na neme giati da na yire yi heme yalo da pepe ma. Me maga da pepe heme, on neme giati wokara yanmayanma wiin fa to ma neme Krista gun on kwe te tala ka awe neme. ⁹ Me telebe wiin gun Ten na kwefigebere baraka heme, me ha neme giati titiri ga. Me telebe wiin gun basie, ma neme gun yonmabe ye na Krista heme. Wome telebe sa Wuro yere heme. A neme pere sma ma wiinye yonmabe ta. ¹⁰ Me wiin fa kia neme bo: On Krista ka a ta winni da na sebe neme, on ne nii bii a ta yanere da na a ta sirime na. ¹¹ Me zigi ti a ma da me yere na winni sa sara woro heme. ¹² A ha te wokara me wome da pepe gun n'e we ga. Me ha te neme na do paga yi na ga. Nka me neme a ma on ne yangan wiin fa to ma neme wome neme na sara gun wokara Yezu Krista a gun na we wiin ne. ¹³ Sienmane, a ha te wokara me wome sara gun n'e we ga, nka me na wiin fa ta, neme bo: Ma na sanfire ka ne timifere ta da neme on ne yangan on zin heme fre gun. ¹⁴ Wome ye na me neme neme neme yaa wiri neme neme ma wiin fa to ma neme wome sebe na sara gun. Wuro neme ke wiri wome sara we ta gun na ye bre wuro heme Yezu Krista baraka heme. ¹⁵ Ke pepe wiinye neme pra ni ta piri ma na, ke pepe ta giater te yee. Wome pepe na, ne giater neme neme ti ka na neme neme, Wuro na neme neme ka ma. ¹⁶ Hali o, ke yaa kayan ka da wiinye neme neme yaa wiri basie ma, ka to ke yaa zin neme na. ¹⁷ Sienmane, ka pepe, ka ne neme sma. Me mane neme neme ka ma. Wiinye neme yaa ne kayan ka wome neme neme, ka wome sege. ¹⁸ Me neme yira ka ma kanyinnayan na. Basie me na neme yi neme bere ne neme yira ka ma ye me da, smayan neme a neme da ye Krista na kwangwagas ta da na zugi. ¹⁹ Ye ta da na we melemele bare ye fa wiin yirebere, neme ye yere komavere na wu, ye ye yere yirebere ye ta pere da na. Ye giati bo diniyan heme da na yee dama. ²⁰ Ke neme, ke neme ti wuro heme. Ke kisita Matigi Yezu Krista yere wiin na neme on tuma wuro heme. ²¹ A na ke komavere na yaga yi berebere n'a ta a yere komavere na yirebere na yi neme na. A na neme ta wome sebe na yire yi baraka heme wiin neme te fre pepe neme neme a ta.

4 Wome ye na, me sienmane na dia ye, ka na wu ti me na fone, me kia ka za. Me nihondia k'a da na on ne yere yirebere ka ye na. Yee neme me, ka daga neme

Matigi ta da hɔ. ² Me Evodi ka Sentise me da, ye been neme hɔ ka kara sien mayàra Matigi hɔ. ³ Bi me, ne baratekweta na siebe yi, ma be me da be wɔna yàra diema. Wɔnɔ mane me diema hɔ fanedia na bere yira, yewo ka Kilema ka ka baratekweresere, wiinye kma pepe toga hɔ sebe Wuro ta. ⁴ Ka nihɔndia Matigi ta da na sangan pepe ma. Ma bere ne yira ye me, ka nihɔndia. ⁵ Ka ka woramakuna sma pepe ta piri ma na. Matigi na bere naa zɔka. ⁶ Ka kakiri ka yanganmu foyi na ga. Nka wiin fa pepe na da hɔ ne ti ka na, ka hɔ me Wuro ta ka mebe na yire yi neme hɔ baraka yira a ma. ⁷ Wɔnɔ hɔ te, Wuro ta siara wiin hɔ yalo sma pepe ta giata ma, hɔ na kwa ka hɔ ka giati ma Yezu Krista hɔ. ⁸ Wɔnɔ pepe timi, sienmane, da wiinye hɔ tian na da ka da wiinye hɔ daga ka yirebe neme ka da wiinye hɔ tele ka da wiinye hɔ kɔni ka da wiinye hɔ dia ka da wiinye togafɔ sa, ka wɔnɔ da pepe giati, wɔnɔ wiinye hɔ hɔ ne daga ka yirebe neme. ⁹ Ka da wiinye kala ne gun hɔ n'e hɔ za ne ta, ka wɔnɔ ta. Wɔnɔ hɔ te, Siaranate Wuro na hɔ ka ta. ¹⁰ Me nihɔndia Matigi ta da na hɔ. Me a za basie da ka giati n'a da na ye. Me ha da ka sanfire ka n'a da neme ga, nka ka ha mane ten hɔ gun hɔ hɔ ga. ¹¹ Me ha hɔ yira ka ma n'a fangandanbe ye na ga. Fre wiinye hɔ ti ne ta, me daro ye na hɔ ne mako hɔ ka wɔnɔ neme. ¹² Duru hɔ ne ti ne na, ma ne ye figen hɔ. Da pepe

na ka ten pepe na, hɔ yingin o, hɔ wu na o, hɔ pna o, me daro wɔnɔ tin pepe na. ¹³ Me sbe ne da pepe sɔmna Krista baraka hɔ. ¹⁴ Wɔnɔ pepe na, ka dafɔre ta hɔ ne diema n'a yanne da na, hɔ hɔ. ¹⁵ Ki Filipekma, ka hɔ ka ye ma da ma tuma Masedowanegiamana hɔ wiin sangan ma, ye mane dutige hɔ Wuro ta fanedia na bere yira wiin sangan ma, ki Wuro ta kma dama hɔ mane me diema. Ki dama hɔ mane ka nii bi mia da na perebe na ka gunbe na. ¹⁶ Me mane ti Tesalonikekuru hɔ wiin sangan ma, ka mane ne mako na fa boo fane ne ma hɔ ye wiri kanyinna damane. ¹⁷ A ha te wɔnɔ me ti ne perefɔ boo kia ga, nka me kia fa hɔ k'a hɔ ma hɔ n'a yanbe. ¹⁸ Ka ne mako na fre wiinye fane ne ma, ma ye pepe za. Ye yaan hɔ yaa yalo ne mako na da ma ye. Ka fre wiinye pere, ma hɔ pepe za. Wɔnɔ ne mako hɔ. Wɔnɔ perefre te wɔnɔ salaka na wunnudia yi. A da dia Wuro ma, a hɔ. ¹⁹ Mia Wuro na ka mako pepe hɔ kayan ka a ye ta frekmabe na yiregwaga yi neme Yezu Krista hɔ. ²⁰ Ke hɔ Wuro hɔ yirebe hɔ sangantege ma. Am-ina. ²¹ Ka bire Wuro ta sma pepe tala tala na Yezu Krista togo ye na. Sienmane wiinye hɔ ti me bre be, wɔnɔ pepe bire ka na. ²² Wuro ta sma pepe wiinye ti be, wɔnɔ bire ka na, sangofre wiinye hɔ ti fanganma ta hɔ. ²³ Matigi Yezu Krista te a y'a kien ta ka pepe ma.

KOLJSEKMA

1 Me Pōle Yezu Krista ta faneta Wuro dungo baraka hñh kñ ne na plalo Timote, ² ke bñ sebē fanē Wuro ta dégewesma ma wiinye hñh ti Koljsekuru hñh, ke na plala na siebē ye Krista hñh, ÷h da ke Tñh Wuro tē a y'a woramadiabe kñ y'a siara ta ka ma. ³ Mé tē ne kià Mati-gi Yezu Krista Tñh Wuro mē ka ye na wiin sangan ma pepe, ke tē ne baraka yira a ma. ⁴ Ka kñh Yezu Krista ma. Wiin hñh na kñ wiin dadiamabe hñh ti ka hñh Wuro ta dégewesma pepe ye na, mē hñh pepe kñh. ⁵ Tian na fanē wiinye hñh fanedia, kñh kñh pia naa wiri ka brē wiin sangan ma, ye wiin hñh mabe ka hñh hñh, wñh mane yira ka ma. Ye tē yee, ka wiin fa kia, wñh ma k'a hñh mabe kñ k'a dadiamabe dē, a ne ka yére wuro hñh. ⁶ Wñhna fanedia kñ barafñre ta diniyan pepe hñh ne yaa zin wñhara ye wiri ka ma wiin nē n'a bii hñh wiin kñh ma ka Wuro ta woramadiabe gun hñh n'a ta tian dége kñh ⁷ wñhara ke maa ne ke baratekweta Epafurase ka kala kñh kñh wiin nē, awe wiin hñh ti Krista ta bara hñh siebē na mé timi. ⁸ Wuro ta Ni wiin dadiamabe ka ka hñh, a hñh kñh ma yira ke ma. ⁹ Bo hñh hñh tē n'a bii wiin kñh ma, mé ye kñh, ke hñh ne Wuro mē ka ye na suu. Ke Wuro mē wiin fa to ka sbē n'a dungo kñh hñh kñh kñh datō pepe hñh Wuro ta Ni baraka hñh, ¹⁰ wiin fa to ka ne sbē ne dñh Matigi ma tian na n'a dungo na da ta. Ka na ne dafñre ta ne yaa zin Wuro na kñh na. ¹¹ Wuro ta sebe na yire yi na ne fangan ka ka hñh sangan pepe ma wiin fa to ka ne sbē ne da pepe hñh ma kñh woramak hñh nihñndiario. ¹² Wiin Tñh we hñh tē ka nii hñh kñh Wuro ta dégewesma hñh hñh tē kñh hñh hñh na kini hñh, ka baraka yira a ma. ¹³ A ke ÷h ke wa tunio ta sebe sra hñh, hñh ke ka y'a Moronano ta kolo hñh, ¹⁴ ke tisramabe kñh kakie na yafa gun wiin baraka hñh. ¹⁵ Sñh wiin Wuro za ga, Krista hñh hñh gia. Awe hñh danfrē pepe hñh gwere yi. ¹⁶ Bare awe baraka hñh frē pepe dan, wurok hñh ma ye kñh diniyan hñh ye, wiinye frē hñh zē hñh wiinye hñh zē ga, fangan kñh fanganmabe kñh zengenkñh mabe kñh sebe. Awe hñh n'e pepe dan, awe ye na ye dan mē. ¹⁷ Awe hñh ti frē pepe zin, awe baraka hñh frē pepe ti ye tado. ¹⁸ Awe hñh Wuro ta kma na zengēn tē, wñh kñh n'a hñh. Awe hñh dubido, awe hñh pia winnisa sara kñh wiin fa to a tē da pepe na zengēn tē na. ¹⁹ Bare ye dia Wuro ma, a hñh ye yere na hñh ka ye ÷h hñh, ²⁰ hñh da pepe na bēn ta awe baraka hñh kñh awe ye na diniyan hñh kñh wuro hñh, a siara ka ke kñh ye too ta vunū baraka hñh kwangwagasō ma. ²¹ Ki wiinye kma

hñh mane pia ne samara, ki wiinye ta tēdayaga mane ka brē dērebē Wuro na, ²² bo Wuro bēn ka ki kñ ye kñh basie ye ÷h hñh baraka hñh kñh a ta siri baraka hñh wiin fa to ka tē a ta dégewesma na, zarakedo ti wiinye na ga, hñh mane sbē ne fa ta ye na ga. ²³ Nka hñh mabe baraka hñh ka daga ka sige hñh mabe hñh, hñh ka yan-gan. Ka wiinye fanedia hñh kñh kñh wiinye hñh mabe ka ka hñh, ka ka hñh dra ga. Wiinye fanedia kñh hñh yira danfrē pepe ma diniyan hñh, mē Pōle hñh tē ye na barateta na. ²⁴ Me wiinye yanñe ta ka ye na, ma nihñh dia ye na basie. Wiin fa hñh mane kñh Krista ta yanñe na, ma hñh ta a hñh ye na wiinye hñh Wuro ta kma. ²⁵ Wuro wiinye bara kñh kalfa ne ma ka ye na, kñh hñh kñh tē ma hñh tē a ta barateta na. Wñh Wuro ta fanedi- asere pepe ta yira na wēbē. ²⁶ Wiinye kabakoda hñh mane dñh n'a bii hñh gwereña, Wuro hñh n'e kñh y'a dégewesma ma basie. ²⁷ A mane kia hñh kabakoda kñh na hñh kñh ye na yirebe hñh kñh size kñh. Krista ta tē hñh ne ti ka kñh, kñh kñh ka na ka nii gun Wuro ta yirebe na. ²⁸ Awe da mé hñh yira ka ma ne ka hñh mēbē ne ka kala kñh datō wiin fa to ke sbē ka pepe ta smapa-pa na hñh mabe hñh Krista baraka hñh. ²⁹ Wñh hñh n'a yanñe hñh. Ma wiin kun kwini kñh a ta fangan wiin hñh ti ne hñh, hñh hñh n'a hñh.

2 Ma wiin kun na sige yi kwini ki kñh Lawodisekma hñh kñh smaze ye na ye, wiinye hñh ne za ne za ÷h ga, ma kia ka ye hñh hñh. ² Ma kia n'e ta yee wiin fa to ye wora sbē sige, ye nii sbē kñh dadiamabe hñh hñh, ye sbē dian a ta hñh pepe na hñh gun paga Wuro ta kakiri kñh a ta datō na kabako na wiin hñh hñh Krista, ³ datō pepe kñh kakirikñh mabe pepe hñh hñh wiin hñh. ⁴ Ma hñh yira wiin fa to hñh sii ka naa ka firebē kñh kñh bēredadia ga. ⁵ Ma hñh ti kñh ka nēme ga nka k'a da ti ne kakiri hñh, k'a tē hñh ne tasige ka ne sige ka yere ma k'a hñh mabe hñh Krista timi, hñh ne ne nihñh dia. ⁶ Ka Matigi Yezu Krista ta da hñh wiin nē, ka dñh ye ma yee. ⁷ Ka ka sile ka a sile hñh hñh k'a sirewñh pepe dē a ma. Ka tē fa ne kwe ne yaa k'a hñh mabe ma wñhara ye ka kala kñh kñh wiin nē, fa ne kwe k'a barakayira ma mē. ⁸ Ka ka tē hñh sii ka firebē kñh kñh da ga, wiin lamarakala we hñh sma ta da yira, wiinye da hñh dia diniyan hñh kma ma, Krista ye mane dia ye ma ga. ⁹ Bare awe Krista hñh Wurobe pepe na paga yi ti hñh hñh. ¹⁰ Ki ne ka nii gun frē hñh kñh ma pepe kñh sebe na kma pepe hñh hñh ta. ¹¹ Awe baraka hñh ka yaro hñh mane ti kakie soro ma

ka hɔn ne sɛɛ ne Wuro dongo na da pepe ta. ¹³ A wi-
 inye yanne na yaan ye wɔ ta ki kɔ Lawodisekma kɔ Iyer-
 apolikma ye na, ma ye na sierebe ta. ¹⁴ Ke maa Luka
 wiin kɔn kɔn kɔn kɔ Demase bire ka na mɛ. ¹⁵ Ka
 bire ke na plala Lawodisekma kɔ Nimufa na hɔn Wuro
 ta kma pepe wiinye kɔn ye nɛmɛ kwɛ a brɛ. ¹⁶ Ka kɔn
 n'a sɛɛ kala, Wuro ta kma wiinye kɔn ti Lawodise, k'a

pere kɔn ma wiin fa to y'a kala mɛ. Lawodisekma
 kɔn wiin fanɛ ka ma, ka hɔn kala mɛ. ¹⁷ Ka yira Arisipu
 ma, ye Matigi ta bara wiinye kɔn kalfa a ma, y'a kwa ye
 ma hɔn n'e ta n'e kɔn. ¹⁸ Mɛ Pɔle kɔn kɔ sɛɛ ta kɔ ne
 soro hɔn bire ka na hɔn da ka ka kakiri to hɔn da ma ti
 kaso hɔn. Wuro tɛ a y'a woramadiabe ta ka ma.

1 TESALONIKEKMA

1 Pɔle kɔ Siliven kɔ Timote kɔk bo sɛbɛ fanɛ Wuro ta kma ma wiinye kɔk Tɔn Wuro kɔ Matigi Yezu Krista ta kma ne ti Tesalonikekuru hɔk, kɔ da Wuro tɛ a y'a dadiamabe kɔ y'a siara ta ka ma. ² Mɛ tɛ ne Wuro mɛ wiin sangan ma pepe, ke ne baraka yira a ma ka ye na. ³ Wiin yɔnmabe kɔk ti ka hɔk ka ne bara ta kɔ wiin dadiamabe kɔk ka ta baratere na, kɔ ka kɔk kià Matigi Yezu Krista ma wiin kɔk na, mɛ tɛ ne kɔk pepe giati ke Tɔn Wuro zin hɔk ⁴ kɔ da Wuro kɔk ka dɛgɛ, kià kma ka da ne dia a ma. ⁵ Tian na, mɛ wiinye fanɛdia wɔ yira, ye mane yira ka ma wɔkara bɛredazana yee ga. Nka ye y'a sebe ta n'a kɔk Wuro ta Ni baraka hɔk. Mɛ mɛ yɛre foga wiin nɛ k'a foro na, ka kɔk dɛgɛ kɔk. ⁶ Ki mɛ, ka kɔk mɛ kɔ Matigi zugo bii ne ti ninabann hɔk, kɔ dian Wuro domada hɔk kɔ Wuro ta Ni ta nihɔndiaro hɔk. ⁷ Ye tɛ yee, Wuro ta kma pepe hɔk Masedowane kɔ Akayi, ka tɛ tagamase na kɔk ta. ⁸ Matigi ta bere tuma ka brɛ kɔ wiri Masedowane kɔ Akayi wiin nɛ, yee k'a yɔnmabe Wuro ma na da na bɛreda wiri bii pepe hɔk ye fɔk yirawɔk yɛre mane ti ye na mɛ ta titiri ga. ⁹ Bare ka mɛ foga wiin figɛnɔn na, kɔ ka ka timi bere fi-an ma wiin nɛ kɔ ne bara ta ni na te Wuro kɔ a na siebe yi ma wiin nɛ, wiin tɛ da ye mià da bere, a ma kɔk a kɔk yira. ¹⁰ Wuro kɔ wiin kɔk na tuma wuro hɔk kɔ naa, a ye kɔ Yezu wiin winni n'a sabɛ sara yɔ, a kɔ wiin kɔk na ke dɛn ke wa a ta kiti hɔk wiin kɔk vetra, kɔk ka kɔk yɛre.

2 Kià kma, ki yɛre n'e kɔk kɔk d'a zana ka mane mɛ foga ga. ² Nka ke mane kɔk sa yanɛ kɔ vini hɔk Filipekma ta wɔkara ka ye kɔk kɔk wiin nɛ, nka yee Wuro worasigi ka ke hɔk. Hali sma kɔk ne ke kwini, ke n'a ta fanɛdia yira ka ma. ³ Wɔk kɔk kià pile kɔk firebe ye ga, kɔ mane giatiyaga na ye ga, kɔ mane lamara ye mɛ ga. ⁴ Nka Wuro ta tɛ kɔk ke ta ke sege wiin fa to a fanɛdia kalfa ke ma, kɔk kɔk ke ka ye na yira hɔk. Mɛ kia sma ma diamada ta ga nka Wuro wiin kɔk ke kɔk da kɔk, kɔk ma diamada ke kia kɔk ta. ⁵ Bo kɔk kɔk tɛ mɛ kɔk ma lamarabereda gun n'e za ga, ki yɛre n'e kɔk kɔk mɛ, kɔk da mɛ yɛre ta kɔk na da giati mane ti ke hɔk mɛ ga. Wuro ke siere ye na. ⁶ Mɛ yirebe kia na za kɔk sii ta ga, m'a kia ki ta ga, m'a kia n'a za kɔk za ta mɛ ga. ⁷ Kamasɔk kià tɛ kɔk ne Krista ta fanɛsma, ke mane sbɛ ne fangan dɛ ka ma. Nka ke mane ke woramakunabe ka ma wɔkara sie kwa ye kɔk ma wiin nɛ. ⁸ Ka da mane dia ke ma fɔk kɔk ke

ne Wuro ta fanɛdia yira ka ma ne ke ni yɛre kia pere na ka ye na. Bare k'a da mane sige fɔk ke ma. ⁹ Mɛ wiinye yanɛ ta, ka kakiri ti kɔ kɔk kià kma. Kià tɛ kɔk mane barate sin kwɛ wuru ma wiin fa to ke ka tɛ kɔk na ka na boo ma ga, kɔk tɛ ke kɔk sbɛ Wuro ta fanɛdia yira ka ma. ¹⁰ Ka ke siere ye na, Wuro yɛre ne ke siere mɛ kɔ da yɔnmabe ti ki wiinye kma hɔk, ke mane kɔk kɔ telebe na sogo kɔk yaa kɔ ka nɛmɛ, zarakedo mane ti ke na ga. ¹¹ Ka yɛre n'e kɔk kɔk mɛ kɔ da ke mane ka pepe foga wɔkara kɔk ye kɔk foga wiin nɛ. ¹² Ke mane ka mɛ ne ka wora sigebe n'a kia ka ta da Wuro wiin kɔk ka wiri y'a kolo kɔ y'a yirebe ye na, d'a wiin fa kia ka ta, da ka ka yɛre foga yee. ¹³ Bo kɔk kɔk tɛ mɛ kɔk tɛ ne baraka yira Wuro ma ka ye na sangan pepe ma. Mɛ mane Wuro domada yira ka ma wiin sangan ma, ka mane dian ye na. Ka mane dian ye na kɔ da ye ye kɔk domada ga, nka ye wiin fa tian na, kɔk na ka mane dian. Yɔnmabe ti ki wiinye kma kɔ hɔk, Wuro domada kɔ wiinye kɔk bara ta ka hɔk. ¹⁴ Tian na kià kma, Wuro ta kma wiinye kɔk ti Zudegiamana hɔk ne kɔ Yezu Krista ma, kɔk kɔk zugo ka kɔk bii bare ki na plala yɛre kɔk ki yanɛ mɛ wɔkara Ziwiwu n'ewɔ yanɛ wiin nɛ. ¹⁵ Yewɔ Ziwiwu kɔ kɔk Matigi Yezu yɛre kɔ Wuro ta daberebere yɛre mɛ, yewɔ kɔk mɛ yanɛ. Ye da dia Wuro ma ga, kɔ ne sma pepe zugi mɛ. ¹⁶ Ye kɔk ke ma wiin fa to ke ka fanɛdia yira size ma n'e kisi ga. Ye tɛ yee, ye fa kwɛ ne yaa y'a kakie ma sangan pepe ma. Nka wɛbedo ma, Wuro woro bere ye ma. ¹⁷ A ma mɛ han kià kma, ke brɛ dɛre nɛmɛ na wagati kɔk dɛn. Ke nɛmɛ za ga nka ke nɛmɛ ta da giati. Ke mane sige ke yɛre ma wiin fa to ke yaa ka sege bare ka na wu mane ti ke na kɔk. ¹⁸ Bo kɔk kɔk tɛ mɛ kɔk mane kia yaa ka brɛ. Mɛ Pɔle yɛre mane kɔk giati kanyinnayan na nka Sitane kɔk ne ma. ¹⁹ Awale kɔk kɔk na tɛ mià kɔk mabe kɔ mià nihɔndiaro kɔ mià yɛreyirebe na fangan-mabanfola Matigi Yezu zin a na nasangan ma, a ma tɛ ki ga? ²⁰ Tian na, ki kɔk mià yirebe ne mià nihɔndiaro.

3 Wɔk timi ke naa za da ye fɔk wiin na ga, ke kɔk Atene ke sana. ² Ke mane ke na plalo Timote, Wuro ta barateta Krista ta fanɛdia na yira na, ke mane kɔk fanɛ ka brɛ wiin fa to a yaa fangan ka ka hɔk, kɔ ka wora sigebe k'a yɔnmabe hɔk, ³ wiin fa to wiinye yanɛ kɔ kɔk tiye basie, kɔk kɔk sii kwanbe ga. Bare ka yɛre kɔk da yee kià sirewɔ ti. ⁴ Ke na tisangan ma ka brɛ, ke mane ka kɔk mɛbe ne kwa ka daga ka

yere teterε ch dian yanne na. Ka yere ch da yee ye naa te me. ⁵ Bo ch ch te ne woro ch ma mane sige titiri ga, ma ch Timote fane d'a yaa toga k'a da na bare ma mane kwan da mamata ka naa ka mama, mià yanne te zana ga. ⁶ Basie Timote tuma ka bre ch naa k'a chn-mabe na da yira ke ma k'a dadiamabe. A da me, ye ka kakiri ti mé da sangan pepe ma fochna, ye mé na wu ti ka na wakara ka na wu ti mé na wiin ne. ⁷ Ye te yee kià kma mé zigi tugu mià yanne k' mià ninabann ch na k'a chnmabe baraka ch. ⁸ Basie mé bere ni gun ye me bare ka ch Matigi ma tian na. ⁹ Me wiin nihchndiaro we pepe gun Wuro ta ka ye na, ne mé sbe ne baraka yira a ma ka ye na ye? ¹⁰ Bo ch ch te mé ch te ne Wuro me wiin sangan ma pepe, mé n'a sigebe fochna wiin fa to a mé diema mé sbe sogo gun ch yaa ka sege, wiin fa ch k'a chnmabe do pagabe, mé sbe ch pere ka ma. ¹¹ Ke Tch Wuro yere k' kià Matigi Yezu te ye ka bre yasogo pere mé ma. ¹² Wiin dadiamabe ch ti ki k' ka neme y, sma pepe da ne dia ka ma me, Matigi te a ch yirebe ka ch ye wakara ka da dia mé ma wiin ne. ¹³ A te a ka wora sigebe, ka te sma na kini ye na, zarakedo ti wiinye na ga, ke Tch Wuro zin ch kià Matigi Yezu nasangan ma k' y'a dégewesma pepe.

4 Kià kma, ke wiin fa kia ka ta ne ka me wiinye da na Matigi Yezu togo na, bo ch: Ka daga fige wiin ne ka da ch dia Wuro ma, mé ch yira ka ma, a bere ma yee ka fige me. Ka ne yaa zin suu. ² Me ka kala k' wiinye da Matigi Yezu togo na, ka ch ch. ³ Wiin fa ch dia Wuro ma, ch ka ne kini ch ka da ka k' kakalafa ch ga. ⁴ Ka na wiin ti pepe ch ch k' y'a ya ch dama ne siebe te ke lege ne kiu ka a ma. ⁵ Kakalafa na wu k'a foga ga, wakara size wiinye ch Wuro ch ga, te ne te wiin ne. ⁶ Ch sii ka ye na plalo nabada ta ch k' a tege na da ch ch da be na ga bare Matigi y'a ku wa ch pepe na wakara ke pia n'e yira ka ma wiin ne, n'e ch ch ka ma me. ⁷ Tian na, Wuro ke wiri wiin fa to ke te kakale na ga nka wiin fa to ke ne kini. ⁸ Ch ye na wiin te ch maga ch ladi be na, a maga ch ch ga nka Wuro wiin ch y'a Ni pere ka ma, ch ch a maga. ⁹ A ma ka ch dadiamabe han, ch daga fa yira ka ma ch na titiri ga bare ka daga ne neme da diabe ka ma wiin ne, ka ch ch Wuro ta. ¹⁰ Ka yere ch ta ka na plala pepe ye na Masedowanegiamana pepe ch me. Kià kma, ke a kia ka ta ch da ka ne yaa zin sangan pepe ma. ¹¹ Ka ne yinnamal ch kia sangan pepe ch ne taa k'a da ch na ne bara ta ka yere ma wakara ke ye yira ka ma wiin ne, ¹² wiin fa to sma ne kiu ka ka ma, ka mako ka ne sa ch ch k'a chnda na ga. ¹³ Awale kià kma, sara ta da ti wiin ne, ke kia ka ch ch n'e kini wiin fa to ka ka na ch ninabann ch wakara chn-mabe ti wiinye kma ch ga. ¹⁴ Ke ch n'e ch ch ch da tian na Yezu siri ch winni, yee mé wiinye kma ch siri Wuro na ne winni Yezu baraka ch ch awe Yezu yere. ¹⁵ Ke mane wiin fa yira ka ma Matigi yere yi-

ran ch na, bo ch: Ke wiinye kma ch ti ni na ch ne na ch ch Matigi nasangan ma, ye te wakara ke ch na sige sara zin ga. ¹⁶ Bare sogo ch naa pere wiin sangan ma, melekek ch naa ch wiin sangan ma k' Wuro ta tolak ch, awe Matigi yere ch na tuma wuro ch ch zii. Wchna sangan ma wiinye kma ch siri k' Krista ch ch na winni den. ¹⁷ Ch timi ke wiinye kma ch ti ni na, ke na kwe yaa k' lege daba ch Matigi tendo ch pangan ch, ch ch lege melemele. ¹⁸ Ch ye na ka ne neme zigi tugu k' chna domada ch.

5 A ma ye na wagati k' ye na wuru han kià kma, ch daga ch yira ka ma ga. ² Ki yere n'e ch n'e kini ch da Matigi ta nak naa wakara pan ch y' wuru ch. ³ Sma na ne kwa wiin sangan ma, ye ye ti siara ch, ye ye ti yinnamal ch, chna sangan ma yaga na bare bere ye ma ye sbe ne de ga, wakara terebeya tulu te ne bare ne bere a ma wiin ne. ⁴ Nka a ma ki han kià kma, ka ti tunio ch ga, chna ch we ch ne na naa bare ka na wakara pan ga. ⁵ Tian na, ka pepe kini na chmanε, ch na chmanε. Ke wuru ye ga, ch mane tunio ye me ga. ⁶ Ch ye na ka ka yin wakara ch sere ga nka ke daga ke yinna doma ch ne ke yere ch. ⁷ Wiinye kma ch yin, wuru ch ye yin. Wiinye kma ch ch ne ying, wuru ch ch ch ne ying ch. ⁸ Nka ke wiinye kma ch kini na chmanε han, ka te ke ne ke yere ch. Ke chnmabe k' dadiamabe ta kià balozogo na ch kisi na chnmabe ta kià kunkwinibanfolo na. ⁹ Bare Wuro ke dan ch da y'a woro wiri ke ma ga nka a ke dan ch da ke kisi gun kià Matigi Yezu Krista baraka ch ¹⁰ wiin ch siri ke ye na wiin fa to a ne yere sirisma na. Ke siri yo, ke ti ni na yo, ke sbe winni ne kwe k' lege. ¹¹ Ch ye na ka ne neme zigi tugu chna ne neme kala wakara ka ye ta wiin ne sin. ¹² Kià kma, ke a kia ka ta ch da ka na wiinye ch ye yere yanne ka ye na, ne ka kala k' Matigi ta da, ka ne kwa ye ma. ¹³ Ka n'e yirebe fochna n'e da diabe ka ma ye ta bara ye na. Ka te siara ne ti ka ch. ¹⁴ Kià kma, ke a kia ka ta ch da wiinye kma ch ti dakuro ch, ka ye ladi. Wiinye kma wora ch sige sie ga, ka ye wora sigebe. Fanganduru ti wiinye kma na, ka ye diema. Ka ne sma pepe ta da chna. ¹⁵ Ka ka yere ch, ch sii ka da ye dayaga na ku sara k' dayaga ga nka ka ne dafre ta ka neme ma k' sma pepe ma me. ¹⁶ Ka ne ti nihchndiaro ch sangan pepe ma ¹⁷ ne Wuro me sangan pepe ma. ¹⁸ Ka ne baraka yira Wuro ma da pepe na Yezu Krista baraka ch bare ch ch n'a dongo. ¹⁹ Ka ka ch Wuro ta Ni ma ga. ²⁰ Ka ka Wuro ta daberebere ta yirada na wu wa ga. ²¹ Ka ne da pepe na kayan ta k' kakiri, ne ch ye to ka kakiri ch. ²² Ka sie dayaga sii pepe ma. ²³ Siara na te Wuro yere te a ka kinibe melemele ch yere ka na wiin fa to zarakedo ka ze ka na foyi boo na kià Matigi Yezu nasangan ma ga. ²⁴ Wiin te ch ke wiri, a tele. A wiin fa yira, a bere ne naa n'a ta me. ²⁵ Ka ne Wuro me mé ma me, kià kma. ²⁶ Ka foo na ch y' bire ke na plala pepe na. ²⁷ Ma ka

με φόρνα Matigi togo na da ka ɓɓe be kala kià kma
pepe yɔɔna. ²⁸ Kià Matigi Yezu Krista te a y'a wora-
madiabe ta ka ma.

2 TESALONIKEKMA

1 Pole ka Siliven ka Timote chn bo sebe fane Wuro ta kma ma wiinye chn ke Tchn Wuro ka Matigi Yezu Krista ta kma ne ti Tesalonikekuru hchn ² chn da Tchn Wuro ka Matigi Yezu Krista te ye y'a woramadiabe ka y'a siara ta ka ma. ³ Kià kma, mé daga ne baraka yira Wuro ma ka ye na sangan pepe ma, ye ne bere ne daga me. Bare k'a yonmabe yire ne yaa, wiin dadiamabe chn ti ka chn, chn ne yire ne yaa ka pepe hchn me. ⁴ Ye te yee, ye wiinye yanne pepe de ka ma, k'a te chn ne wchwn pepe chmna k'a yonmabe do ma, k'a da te yereyirebede na mé ta Wuro ta kma pepe chn. ⁵ Wchn Wuro ta kiti na tele yi na tagamase. Ye te wiin fa to ka yanne Wuro ta kolo wiin ye na, ka sbe n'a gun. ⁶ Wuro ta te chn ne na k'a yanne na ku wa ka na yannesma hchn, wchn daga. ⁷ Ye bere ki wiinye kma ma, Matigi Yezu na tuma wuro hchn wiin sangan ma chn naa ye yere chn chn ka y'a sebe hchn meleke, a te a makunabedo pere ka ma ka mé. ⁸ A na naa ka togakini na yire yi wiin fa to wiinye kma chn Wuro chn ga, mane chn kià Matigi Yezu ta fanedia na ga, a y'a ku wa ye hchn. ⁹ Ye na yaga melemele, Matigi n'e za ga, ye mane na wiri a ta fanganmabe na yirebe hchn me ga. ¹⁰ A na naa wchnna chn we ma wiin fa to a yirebe gun y'a dégewesma ta, wiinye kma pepe chn chn a ma wiin fa to wchnwn pepe n'a sege. Kamaschn ki yonmabe gun mià sierebe do ma. ¹¹ Bo chn ye na mé Wuro me ka ma sangan pepe ma wiin fa to kià Wuro wiinye wiri ta ka ma, a sbe ka gun ye na. Ka wiinye dafre pepe kia te na, a te a wchnwn na tesie pere ka ma chn k'a yonmabe yirebe. ¹² Ye te yee kià Matigi Yezu Krista togo na yire ka baraka hchn, ki yire awe hchn me kià Wuro ka kià Matigi Yezu Krista ta woramadiabe baraka hchn.

2 A ma kià Matigi Yezu Krista ta naa chn chn kià kwe a bre han, ke a kia ka ta kià kma, ² ka ka ka yere firebe wele chn kwan chn chn doreda na wele chn da na wele chn sebe ta da na, ye sbe ne da ye wiinye chn tuma mé ta kamaschn ye mane tian ga, chn n'a yira n'a chn chn ka ma chn da, ye Matigi ta chn wiri ga re. ³ Ka ka te chn chn sii da ye ka firebe ka chn da ga. Sma daga yonmabe dra den wiin zugoyagata chn na yaga ta, chn chn sbe tuma. ⁴ Ye wiinye fre pepe wiri bafre wele ye wiinye fre pepe yirebe chn ne tangan ye ye na Wuro ta chn chn ne yira ne kwa, ye ye Wuro, a na tuma wchnwn pepe na. ⁵ Ne na tisangan ma ka ka neme ka kakiri ti ka chn chn da ma mane chn yira ka ma ga ra? ⁶ Awale wiin fa chn chn a

ma basie a mane sbe n'e yere chn chn ga, chn a ta wagati chn naa wiri, ka chn chn. ⁷ Bare zugoyagafa ta sebe ti we bara hchn. Wiin fa chn chn a ma basie, chn chn daga we ye. ⁸ Wchnna sangan ma Matigi Yezu na wiin zugoyagata yaga ka ye do chn pangan, n'a yaga ka y'a naa na yirebe, chn chn sbe tuma. ⁹ Sitane ta bara na wiin zugoyagafa ta a ma chn ta naa han, chn na ye yere chn chn ka kabakoda sii pepe ka wiinye chn sma firebe. ¹⁰ Dadiamabe na tian wiin chn sma kisi, wiinye kma chn na dian chn chn ga, telebareyada na lamarada sii pepe na wchnwn gun. ¹¹ Bo chn chn te Wuro chn ne diebeda na yire ye fane ye ma chn ye ne chn chn chn ma, ¹² wiin fa to wiinye kma pepe chn dian chn chn tian ma ga, a ma telebareyada chn dia ye ma, wchnwn sbe kiti. ¹³ A ma mé han, mé daga ne baraka yira Wuro ma ka ye na sangan pepe ma, kià komafre wiinye da chn dia Matigi ma. Bare n'a bii chn dubisangan ma Wuro ka dége wiin fa to ka kisi a ta Ni baraka hchn, wiin chn chn chn kinibe, chn chn tian na yonmabe baraka. ¹⁴ Wchn ye na a ka wiri mià fanedia baraka hchn, chn ka ta ka chn chn kià Matigi Yezu Krista ta yirebe gun. ¹⁵ Awale kià kma, ke ka kala ka wiinye da, ye te bereba chn yo, ye te sebe chn yo, ka kwa wchnwn ma chn chn. ¹⁶ Kià Matigi Yezu Krista ka ke Tchn Wuro wiin chn ke da diabe ye ma, chn zigitugu na webareya yi ka yonmabe na chn chn yi pere ke ma, ¹⁷ te a ka zigi tugu chn fangan ka ka chn k'a teta pepe chn chn ka wiinye beredafre pepe yira.

3 Awale kià kma, ka ne Wuro me mé ma wiin fa to Matigi ta bere sbe zanzan. A sbe yirebe gun wchwna ye ti wiin ne ka bre. ² Ka Wuro me ke ma me wiin fa to ke sbe de zugoyagasma ka smayaga na bare yonmabe ti sma pepe chn ga. ³ Matigi tele, a na fangan ka ka chn chn ka kisi dayaga ma. ⁴ A ma ki han, ma ye chn chn chn Matigi togo na chn chn mé wiinye da yira ka ma, wchnwn ka chn chn ne na n'e ta suu me. ⁵ Matigi te a Wuro ta dadiamabe na giate ka Krista ta chmna na giate ka ka hchn. ⁶ Kià kma, ke a kia ka ta Matigi Yezu Krista togo na chn da ka na plalo wiin chn ti siebe chn ga, me wiinye da yira ka ma, wiin te chn chn wchnwn ma ga, ka ka nii wa wchnna te ta da hchn. ⁷ Ka daga mé zugo bii wiin ne, ki yere chn chn. Mé na tisangan ma ka ka neme, mé mane dakurote ga. ⁸ Mé mià chn chn me n'a za chn chn sii ta ga. Nka sin kwe wuru ma, mé mane ti yanne ka banan chn ne barate wiin fa to ke ka naa te wchnbie na ka na boo ma ga. ⁹ Tian na, ke mane daga n'e gun

ka ta nka ke mane kia te tagamase na ka ta, ka daga ne dɔɔ wiin ma. ¹⁰ Tian na, ke na tisangan ma kɔ ka nɛmɛ, ke man'a yira n'a dɔɔ ka ma ɔn da wiin te ɔɔn mane kia bara ta ga, a na te ka ɔɔn mɛ ga. ¹¹ Awale bo ke ɔɔn ye ne kwa, ye ɔɔn sma ti ka yɔ wiinye ɔɔn dakurotɛ. Ne lamaratɛ yee, mane foyi ta ga. ¹² Ke a yira n'a dɔɔn sma wɔ ma Matigi Yezu Krista togo na ɔn n'e mɛ ɔn da ye ye yinnamal ɔn bara ta ɔn ye don-azio kia. ¹³ A ma ki han kià kma, ka ka da ka bana dafɔretɛ ta ga. ¹⁴ Ke wiin fa yira bo sɛbɛ be ɔɔn, wiin te

ɔɔn ma dian wɔn na ga, k'a na te na kayan ta n'a tige ɔn ka ne kwɛ kɔ lege foyi boo na ga wiin fa to a piri ye na. ¹⁵ Nka ka k'a giati wɔkara zugu ga, ka n'a giati ka na plalo ye. ¹⁶ Awale, Matigi siara na te yɛrɛ tɛ a siara ta ka ma sangan pepe ma kɔ tɛnɔn sii pepe na. Matigi tɛ a ka pepe diɛma. ¹⁷ Mɛ Pɔle ɔɔn bo sɛbɛ be ta kɔ ne soro ɔn bire ka na. Yee ma ne soro zɛnɛ ta sɛbɛ wɔ pepe ma. Ye mɛ yɛrɛ ta sɛbedɛ. ¹⁸ Kià Matigi Yezu Krista tɛ a y'a woramadiabe ta ka pepe ma.

1 TIMOTE

1 Με Πῶλε Yezu Krista ta faneta ke na kisita Wuro ko awe Yezu Krista yere kià yonkmata yirado ma. ² Ma bo sɛbɛ fanɛ Timote ma wiin kɔkɔ ne yere woro yonkmabe na sogo ma, kɔ da Tɔn Wuro kɔ kià Matigi Yezu Krista te ye y'a woramadiabe kɔ y'a makare kɔ y'a siara ta be ma. ³ Ma mane yira be ma wiin ne kɔ sbe ne yaa Masedowanegiamana hɔkɔ, kɔkɔ Efɛsekuru hɔkɔ wiin fa to wiinye kma kɔkɔ ti yeyɛ ne kala na yaga yi ta sma ma, be yira ye ma, ye ye saa ye na. ⁴ Be yira ye ma, ye ye ka ne kɔkɔ gwereda ma ne dumakma ta da na kayan ta ga. Yonkmabe Wuro ta giati na da wiinye ta kɔkɔ ma, ye kɔkɔ kɔkɔ ma ga, kɔkɔ dakwiero dama ye kɔkɔ tumabe. ⁵ Με kɔ yira be ma wiin fa to wiin dadiamabe kɔkɔ sa kɔkɔ na kɔni ye kɔ giate na kɔkɔ yi kɔ yonkmabe na siebe yi hɔkɔ ye sbe hɔkɔ ma kɔkɔ. ⁶ Kɔkɔ ta te kɔkɔ ye wa wɔkɔna sogo we ma, kɔkɔ te ye kɔkɔ yaa fire dakwiero na zana yi ta. ⁷ Ye yira ne kwa, ye yiwi Tɛn na kma kamaskɔkɔ ye wiin fa yira ne wiin fa puru yireyire, ye man'a kɔkɔ ga. ⁸ Kamasɔkɔ ke kɔkɔ da be kɔkɔ bia da ta n'e tele kɔ Tɛn, kɔkɔ kɔkɔ te a te fa na kɔkɔ yi na. ⁹ Ke daga kɔkɔ da Tɛn tige smatele ye na ga nka dayagatere kɔ magasma kɔ zugoyagasma kɔ wiinye kma kɔkɔ kiu ka Wuro ma wɛle frɛ na kɔni ye ma ga, kɔ wiinye kma kɔkɔ ye tame yere wɛle wiinye kɔkɔ ye sieri yere kɔkɔ smayɛsma, kɔkɔkɔ ye na Tɛn tige. ¹⁰ Bo ma kakaladatesma kɔ wiinye sini kɔkɔ ye nɛmɛ sini sian kɔ wiinye kma kɔkɔ tere zabire kɔ kɔkɔkɔre kɔ siera yaga wiinye kɔkɔ ye sun kɔkɔ na kɔkɔ wiinye kma pepe kɔkɔ dian kala na kɔni yi na ga. ¹¹ Dangamu na te Wuro ta yirebe na fanɛdia wiinye kɔkɔ kalfa ne ma, wiin fa kɔkɔ bɛɛn kɔkɔ, kɔkɔ kɔkɔ. ¹² Kià Matigi Yezu Krista wiin kɔkɔ fangan ka ne hɔkɔ, ma baraka yira a ma. Awe kɔkɔ ne sege kɔkɔ ne ma kɔkɔ ne ka y'a bara hɔkɔ. ¹³ Με wiin te kɔkɔ mane pia ne Wuro togo na yagata, ne sma yanɛ ne yaga ta fɔkɔna. Nka a makare ne ma bare ma mane pia n'e kɔkɔ ga, yonkmabe ma bere mane ti ne hɔkɔ ye na tɛsangan ma mɛ ga. ¹⁴ Tian na, kià Matigi ta woramadiabe kɔ wiin yonkmabe kɔkɔ wiin dadiamabe kɔkɔ ti Yezu Krista hɔkɔ, a kɔkɔ ta mɛ ma yaan. ¹⁵ Kɔ domada bɛ wiinye kɔkɔ n'a yira n'a kɔkɔ kɔ da ye kakiɛtere kisi na Yezu Krista naa diniyan hɔkɔ, ye yonkmabe na ye ne daga fige na. Mɛ yere kakiɛtere kɔ pepe hɔkɔ yire yi. ¹⁶ Nka a ta te kɔkɔ makare mɛ ma, kɔkɔ te wiin fa to a pia y'a foro kɔkɔ kɔ mɛ ta tagamase na, sma sbe kɔkɔ da wiin te kɔkɔ kɔkɔ a ma, kɔkɔ kɔkɔ da ye na webareyani gun. ¹⁷ Wiin fanganma kɔkɔ tiye suu, wiin

Wuro tala dama kɔkɔ tiye ma ne siri ga, kɔkɔ man'a za ga, sebe kɔ yirebe te a ma sangan pepe ma. Amina. ¹⁸ Ne kɔ Timote, Wuro ta fanɛ wiinye kɔkɔ pia yira tige be ye na wiin fa to ye fangan ka be hɔkɔ, be sbe kun na kɔkɔ yi kwini, ma wiin fa yira n'a tige be ma, bo kɔkɔ: ¹⁹ Tɛ yonkmabe ne ti be hɔkɔ, be gia ne tangan. Kɔkɔ mane maga kɔkɔ na y'a giate ta, ye ta yonkmabe kɔkɔ yaga. ²⁰ Himene kɔ Alekisandire n'e na kɔkɔ. Ma ye ka Sitane sra hɔkɔ wiin fa to ye ka ne Wuro togo yaga titiri ga.

2 M'a yira n'a sigebe da da pepe zin, ka Wuro mɛ kɔkɔ ve a ta, kɔ baraka yira a ma sma pepe ye na. ² K'a mɛ fanganmɛ kɔkɔ kɔkɔkɔkɔ pepe ye na wiin fa to ke ne ti siara hɔkɔ, ke kakiri ne tangan, ke ne sbe ne kɔkɔ Wuro ma, kiu ne ti ke ma. ³ Kɔkɔ kɔkɔ ne dia ke na kisita Wuro ma. ⁴ Awe wiin kɔkɔ kia sma pepe kisi kɔkɔ tian kɔkɔ. ⁵ Bare Wuro tala dama kɔkɔ tiye, vɛta kɔkɔkɔkɔ dama mɛ Wuro kɔ sma kɔkɔ. Wɔkɔ Yezu Krista wiin kɔkɔ ye yere ta kɔkɔ na. ⁶ Awe kɔkɔ ye yere pere sma pepe ye na. Wiin siera be kɔkɔ te wagati na tige yi ma, bo kɔkɔ hɔkɔ. ⁷ Wɔkɔ ye na mɛ dɛge mɛ kɔkɔ te faneta na ne sma kala. Tian ma kɔkɔ yira, ma kɔkɔ kɔkɔ ga. Ma te sii kɔkɔ ma faneta na wiin fa to ye yonkmabe gun kɔkɔ tian kɔkɔ. ⁸ Wɔkɔ ye na ma kia sini n'e sra na kɔni ye duro, woro ka ne ti ye hɔkɔ ga, dakwiero ka ne ti ye kɔkɔ ga, ye ne Wuro mɛ bii pepe hɔkɔ. ⁹ A ma yàra han, ma kia kɔkɔkɔ ne zoga ka n'e kɔkɔ n'e yere tɛtɛre kɔ yirebe kɔkɔ kiu. Ye ta bege ka te wɔkɔkɔkɔle kɔkɔ sans na frɛ kɔ denkɔma na tereba ye ga. ¹⁰ Nka ye ye yere tɛtɛre kɔkɔ tɛdafɔre wɔkɔkara Wuro tɔyàra daga ne te wiin nɛ. ¹¹ Kalasangan ma, yàra daga kɔkɔ kɔkɔ ye yere mazibe. ¹² Ma dian ya te nimisin na kalata wɛle a kɔkɔkɔkɔ na ga. Wɔkɔ ye na a daga ne kɔkɔ kɔkɔ. ¹³ Adama Wuro pia kɔkɔ dan den kɔkɔ sbe ne Awa dan. ¹⁴ A Adama Sitane kɔkɔ diebe ga, nka ya kɔkɔ dian Sitane ta diebe na kɔkɔ Tɛn na yagada ta. ¹⁵ Hali kɔkɔ, a kɔkɔ dian kɔkɔ yonkmabe hɔkɔ kɔ dadiamabe hɔkɔ ne kɔni ne kiu ka ye yere ma, a ta voro sbe n'a kisi.

3 Wiinye domada kɔkɔ kɔkɔ n'a yira n'a kɔkɔ kɔkɔ da wiin te pepe kɔkɔ kia te Wuro ta kma na zengente na, ye bara na kɔkɔ ye a kɔkɔ kia, kɔkɔkɔ domada kɔkɔ yonkmabe na ye ne daga fige na sma pepe ta. ² Wɔkɔ ye na zarakedo daga ne ti Wuro ta kma na zengente na ga, a ne ya tala dama te, ne sbe n'e yere foga, kakiri ne ti a hɔkɔ, a ta da ne tele, a ne samarafige, ne sbe ne sma kala. ³ A ka te meneta na wɛle dasigeta ga nka a woroma ne ku-

na. A ka tɛ birisikwinita ga, ɔn ka ne dɔn gwanada ma ga. ⁴ A daga ne sɛɛ ne y'a kɔnda tɛtɛrɛ, ɔn ye wɔmanɛ ta ye ne mɔn a ta n'a yirebɛ. ⁵ Tian na, wiin te ɔn mane sɛɛ n'e yɛrɛ ta kɔnda tɛtɛrɛ ga, nɛ a na te na tɛ ɔn sɛɛ taa gun Wuro ta kma ta da na? ⁶ Wiin te ɔn dɔn kɔ Wuro ta kma hɔn, a ka tɛ wɔn mɛ ga, ka tɛ a naa tɔn yɛrɛyirebɛfa ma ɔn bɛrɛ Sitane ta pɛrɛ hɔn ga. ⁷ A to-gafɔn daga ne wiri smaze ta mɛ wiin fa to dɛgɛbe ka naa n'a gun ga, a ka naa bɛrɛ Sitane ta wɔrefrɛ hɔn mɛ ga. ⁸ Zengenkma na diɛmasma daga ne siebɛsma mɛ. Domada tala dama ne ti ye ta. A ka tɛ mɛnɛfa ta tere na ga, ɔn ka ne bɛrɛ sma ma ga. ⁹ Wuro yɔnmabe na da wiinye kɔn ke ma, ye daga ne kwa wɔn ma fɔn-na, ye gia ne tangan. ¹⁰ Ye daga n'e ta n'e sege dɛn. Zarakɛdo ɔn ma zɛ ye na ga, wɔnna sangan ma ye sɛɛ ne tɛ zengenkma na diɛmasma na. ¹¹ Yee ye na yàra daga ne ti yɛ, sma kiu ka wiinye ma, ye ka ne barozana ta ga, n'e yɛrɛ figɛn ɔn ne tele da pepe hɔn. ¹² Zengenkma na diɛmasma daga ne yàratala dama kma ne sɛɛ n'e wɔmanɛ ta da kɔ y'a kɔnda tɛtɛrɛ fɔnna. ¹³ Bare wiinye kma ɔn zengenkma na diɛmabara ta n'e fɔn, ye datɔn na fɔn yi kɔ yɔnmabe na yire yi gun Yezu Krista hɔn. ¹⁴ Ma kɔ sɛɛ be ma ne ɔn da bɛɛ ɔn ke na ke nɛmɛ za. ¹⁵ Ye tɛ yee, hali ma ɔn sangan dɛrɛ, be ɔn da be daga wiin fa ta Wuro ta ɔn hɔn wiin ɔn Wuro na siebɛ yi ta kma na kwɛ ye. Yew wii-nye ɔn tian na bintae kɔ a na figɛfrɛ. ¹⁶ Tian na, yɔnmabe na bunu yire. Krista man'e yɛrɛ ta ɔn na, Wuro ta Ni ɔn n'a ta telebe kɔn. Mɛlɛkɛ man'a za, n'a ta da puru n'e yira size ma. Diniyan hɔn kma yɔn a ma, a ɔn duro ba wuro hɔn yirebe hɔn.

4 Wuro ta Ni n'e yira n'e kɔn da, ye wɛbɛsangan ma, ye ɔn na ye timi bere, y'a yɔnmabe dra ne ɔn ziniyaga ta kala na yaga yi ma. ² Niɔn wiinye ɔn ninaban y'a tɛda na ga, ɔn wɔn na n'e firebɛ kɔ y'a daplabere. ³ Ye na ɔn yanma ma, ɔn da sma ka ne ɔn kɔnfrɛ ɔn ga, kamasɔn a ma Wuro ɔn n'e dan ɔn da y'a kma wiinye ɔn tian ɔn fɔnna, n'e ɔn ne baraka yira. ⁴ Bare Wuro wiinye frɛ pepe dan, be ɔn n'e ɔn ne baraka yira, ye dia, foyi mane ti ye ɔn wiin ɔn daga drɛ ga. ⁵ Wuro domada kɔ wuromɛ n'e kinibɛ. ⁶ Be ɔn be na plala kala kɔ wɔnna da kɔ pepe, be na tɛ Yezu Krista ta kma na zengenkma na diɛmata na fɔn yi na wiin ɔn ye yɛrɛ woro kɔ yɔnmabe na bɛreda kɔ kala na fɔn yi, be be yinnamal ɔn ɔn wiin na. ⁷ A ma yàrasɔnmlala ta zanabere wiin ɔn yɔnmabe ka ɔn hɔn ga han, ka ne ɔn na ga. Ne ɔn Wuro ta da ɔn ma. ⁸ ɔn dama ɔn ti ɔn na darobɛda hɔn yee nka ɔn na yire ye ɔn ti daro na Wuro ta da na. Tamara ni na dɔn ti ye ɔn wa. Basie ni ɔn wɛbareyani. ⁹ ɔn domada bɛ yɔnmabe na ye ne daga figɛ na sma pepe ta. ¹⁰ Bare ke ɔn ne yanɛ ɔn kwi-ni, ɔn ke kià yɔnmabe dɛ Wuro na siebɛ yi ma wiin ɔn sma pepe na kisita n'a bii yɔnmasma ma dɛn.

¹¹ be daga ɔn yira sma ma n'e kala kɔ. ¹² ɔn sii ka ɔn bia nimisalabe ma ne be yagayaga ga. Nka be daga tɛ tagamase na Wuro ta kma ta bia bɛreda hɔn kɔ bia tɛda hɔn kɔ bia dadiamabe hɔn kɔ bia yɔnmabe hɔn kɔ bia kini hɔn. ¹³ Sanɛ ma ne naa, be yan-gan ne Wuro domada kala n'e ɔn giati ne sma kala. ¹⁴ Wuro wiin kien ta be ma y'a fane baraka hɔn ɔnmlala ta nɛmɛ kwɛkuru ɔn ye sra dɛ be ɔn hɔn, ka wɔn yagayaga ga. ¹⁵ Be daga kwa wiin fa ma fɔnna, ɔn ɔn. Wɔn ma be daga ne ɔn fɔnna mɛ. Wɔn ɔn na tɛ, be ne yaa zin sma pepe yinna hɔn suu. ¹⁶ Be yɛrɛ kɔn ɔn bia kala kɔn mɛ. Sige a ma. Be ɔn ne tɛ yee, ɔn ɔn na tɛ wiinye kma ɔn be ta, ɔn bi yɛrɛ, ka sɛɛ kisi.

5 Ka ne gwangwana ɔnmlalo ma ga nka bere a ta wɔkara be ɔn, ne yɛlɛnɔmɛ foga wɔkara be piare. ² Ne yasɔnmlala foga wɔkara be sieri ne dala foga wɔkara bia ligeyàra kɔn hɔn. ³ Diɛmasma ti wiinye yɔnfuroyàra na melemele ga, ne wɔn yirebɛ. ⁴ Nka wɔn wɛlɛ mamawɔn ɔn ne ti wiin yɔnfuroya ta, wɔn ɔn daga dafɔre ta y'a kma ma dɛn wɔkara Wuro n'e kia wiin ɔn n'e na ɔn ta dafɔre nɛmɛ ta ye ma. Wɔn ɔn dia Wuro ma. ⁵ Nka wiin yɔnfuroya ɔn ɔn ye sana, wɔn Wuro ɔn ma ɔn wuromɛ hɔn sin kwɛ wuru ma. ⁶ Nka wiin ya ɔn nihɔn-diaro dama giati, hali a na ni ma yi giatɛ siri wɛ. ⁷ Be daga wiin fa yira ye ma wiin fa to ye ka naa zarakɛdo gun ga, ɔn hɔn. ⁸ Wiin te ɔn mane kwa y'a kma ma ga, y'a kɔnma yɛrɛ ma, wɔn ɔn wɔnna te maga yɔnmabe hɔn. Wurotɔbareyata yɛrɛ fɔn kɔ lege. ⁹ Wiin ya sii ɔn kɔn kiesaa gun, a ma bangan tala dama ta a mane ɔn mɛ, wɔn nii ɔn sɛɛ ne kɔ yɔnfuroyàra hɔn. ¹⁰ A to-gafɔn daga ne wiri a ta dafɔre ye na. A wiin ya ɔn ɔn nimisala woro, ɔn mane kwa samara ma, ɔn mane taa y'a kma ta da na, ɔn mane ninabansma zigi tugu, ɔn mane dafɔre sii pepe ta. ¹¹ A ma yɔnfuroyàrazɔn han, ka wɔn nii ka ga. Bare ga ye ma diamada ɔn naa n'e timi bere Krista ma wiin sangan ma, ye ne yanma kia. ¹² Ye tɛ yee, kiti na bɛrɛ ye ma ye ta gwɛredosɔ ye na. ¹³ Wɔn nii wɛ mɛ, ye ta tɛ ɔn mane ti bara hɔn ga, ye ne yara ne ɔn sma brɛ. Ye tɛ yee, ye ta bɛreda yaan ye ma bere ne bere ne kɔn mɛ ga. Ye ne bere ne drɛ yee. ¹⁴ Wɔn ye na ma kia yɔnfuroyàrazɔn ne bere ne ɔn ne wɔn ɔn ne taa ye ta da na wiin fa to ke zugu ka naa dɛndɛnmada sii gun ɔn ke dayagabere ga. ¹⁵ Bare wɔnna yɔnfuroyàra kɔn ɔn sotele dra n'a wɛ ɔn ɔn Sitane ma. ¹⁶ Yɔnmabe ti wiinye yàra hɔn, yɔnfuroya ɔn ne ti ye na boo ta kma hɔn, a daga ne kwa a ma. A k'a wɔnna dɛ Wuro ta kɔnma ma ga wiin fa to wiinye ɔn yɔnfuroyàra na siebɛ ye, Wuro ta kɔnma sɛɛ wɔnna diɛma ne gun. ¹⁷ Wiinye kma ɔn zengenkma ta n'a fɔn, wɔn daga yirebe na kanyinna pla gun. Wiinye kma yɛrɛ ɔn yanɛ Wuro domada ye na ɔn kala ye na wɔn ya-

ga yi. ¹⁸Ye sebe Wuro domada na sebe hñk ñk da, ye wiin yangan ne ti sñkfrēnōmānē vuro hñk, ye be daga n'a do pēre ga. Ye bere n'a sebe ye mē ñk da, ye barate-ta daga kō y'a sara. ¹⁹Ka be dian ne zēngente zarake ga, a ma tē sma pla wēle sma saa ta sierebe do ma ga. ²⁰Wiinye kma hñk kakie ta, gwangwana ye ma sma pepe hñk na wiin fa to kō sere kwan. ²¹Ma ne sun ye na be ma Wuro hñk na kō Yezu Krista hñk na hñk Wuro ta meleke hñk na ñk da be kwa hñkna da wō pepe ma ñk ka n'e ta ne hñk dēge ga. ²²Ka be sale ne be sra dē hñk sii ma ga, ka da be be nii ka hñk sii ta kakie hñk mē ga. Wō bia kini hñk. ²³Saa ziokuna dama ta mēne na ñk ne duven zōkzōk mēne be hñk ye na kō bia sangan pepe ma laganurumēngēn ye na. ²⁴Wō sma tiye ye n'e ta kakie hñk kō y'e kiti dēn ga. Nka hñk ye tē mane zē ga, hñk yaa kayan boo sangan ma ma. ²⁵Yee tēdafōre tē ne zē ye. Hali wiinye hñk ma zē hñkna hñk hñk ga, ye sbe ne hñk dōdo hñk ga.

6 Wiinye kma pepe hñk ti terebe hñk hñk daga ye hñkna yirebe wiin fa to hñk sii ka naa Wuro togo kō kala na hñk yi yaga ga. ²Hñk mabe ti wiinye tere hñkna hñk, ye ka da ye neme tē plala na, hñk ye na ye daga n'e yirebe ga rē. Ye yere daga bere fa kwē y'a barafōre ma ye bare hñk sma hñk mabe ti wiinye hñk, ye da ne dia ye ma, hñk hñk n'e ta barafōre na hñk gun. Be daga sma kala kō wiin fa n'a yira n'a sigēbe ye ma, hñk bo: ³Wiin tē hñk ne boo kala na za yi ta ye ma, hñk mane kià Matigi Yezu Krista ta domada na kini ye yira ye ma ga, man'e kala kō Wuro ta hñk ga, ⁴hñk hñk hñkna tē yereyirebeta. A foyi hñk ga, a wiin tē hñk yaa beredo hñk ne birisi kia. Hñk hñk yinnanayanfa kō dakwiero kō Wurotogayaga kō giatiyaga sa. ⁵Hñk hñk giatiyaga na kma ta beredayan sa mē, hñk hñk wiinye kma hñk tian hñk mē ga, n'a giati da hñk hñk Wuro ta da ma, hñk hñk kiada. ⁶Tian na, wiin tē hñk kayan ye sra hñk fa dama ma, Wuro ta hñk na yire yi hñkna tē ta. ⁷Ke na kō foyi ke sra hñk diniyan hñk wiin nē ga,

ye ke na sa kō foyi ke sra hñk hñk yaa kō kō mē ga. ⁸Hñk ye na hñkfa kō zoga hñk ne ti ke ta, hñk daga ke wa. ⁹Nka wiinye kma hñk kia tē frēkma na han, hñk hñk bere mama hñk. Giatiyaga na yaan ye wiinye hñk hñk ka bere hñk kō fire hñk, hñk hñk bere ye ma. ¹⁰Dayaga sii pepe sulu, hñk gwana na wu. Wō hñk a ye ma hñk hñk mabe na sogo dra hñk yanne na yire ye kia n'e dra ye yere ma. ¹¹A ma bi Wuro ta hñk han, be yere wa hñkna da hñk hñk. Telebe kō Wuro ta hñk hñk mabe kō da-diamabe kō woramakhñk kia. ¹²Hñk mabe na kun na hñk yi kwini wiin fa to be wiri wiin webareyani we na, be hñk gun. Be wiin hñk mabe we n'a hñk yi yira sierekma na yaan ye hñk na. ¹³Ma ye na sogo pere be ma Wuro hñk na wiin hñk ni ka frē pepe hñk kō Yezu Krista hñk na wiin hñk hñk mabe na sierebe na hñk yi ta hñk na, ¹⁴hñk da be kwa kō yirada be ma hñk ka tē zarakedo zē be na ga hñk yaa kayan kià Matigi Yezu Krista ta naa ma hñk ye yere hñk. ¹⁵Dangamu na tē wiin dama hñk fanganmagwaga wiin hñk hñk wagati na tige yi ma. Awe hñk fanganmē na fanganma, hñk hñk hñk. ¹⁶Awe dama hñk siri ga. Hñk hñk wiri ne gun wiin kini na ga, m'a za n'a za ga, mane na n'a za mē ga, wēn a tangan. Yirebe kō sebe n'a ye sangan pepe ma. Amina. ¹⁷Yira diniyan hñk naforokma ma, ye ye ka ye yere yirebe hñk ka hñk naforo ma wiin hñk foyi na fa ga. Nka ye hñk Wuro ma wiin hñk frēfrēfrē pepe pere ke ma yaan wiin fa to ke ne nihñkndia. ¹⁸Ye ye ne dafōre hñk ta n'e yere dangamube kō hñk n'e sra hñk frē pere ka ne giati ga, ne dini ne kō kō sere. ¹⁹Ye hñk hñk na tē ye naforo na hñk yi gun n'a tige ye yere ma sēn wiin fa to ye webareyani gun. ²⁰Timote we, wiinye frē hñk kalfa be ma, kwa ye ma hñkna. Ka dian dakwiero na zana yi na wiin hñk hñk mabe ka hñk hñk ga. Ka dian baro na zana yi na ye yira ne kwa, ye wiin hñk datō kamas hñk ye mane tian ga. ²¹Wō ta tē hñk mane hñk hñk ma, hñk hñk tē ye hñk hñk mabe na sogo dra. Wuro tē a y'a woramadiabe ta ka pepe ma.

2 TIMOTE

1 Με Πῶλε, Wuro wiin fanε ye dungo baraka hɔn wiin fa to ma ni na domada yira, a wiinye na do ɔɔ Yezu Krista hɔn. 2 Ma bire n'a moronanɔ Timote na ɔn da Tɔn Wuro kɔ kià Matigi Yezu Krista tε ye ye y'a dadiamabe kɔ y'a woramadiabe kɔ y'a siara ta be ma. 3 Ma baratε wiin Wuro we ma ne tamε timi, ma tε n'a mε wiin sangan ma pepe, ma ne baraka yira a ma kɔ kɔɔkɔnkini be ye na sin kwe wuru ma. 4 Ke na dégesangan ma nemε na, wiin ninabannɔ ɔn mane ti be ma, ne kakiri tε tugo kɔ ɔn wiin sangan ma, ma ne kia bere be za salesale wiin fa to ma nihɔndia. 5 Wiin yɔnmabe na kɔɔkɔnkini yi ɔn ti be hɔn, ne kakiri ti kɔ ɔn kɔ da wɔnna yɔnmabe we nemε ɔn mane ti be mamasie Lowizi hɔn kɔ be sie Enise hɔn mε. Ma ɔn da wɔnna yɔnmabe we nemε ɔn ti bi hɔn mε. 6 Wɔn ye na mε be kakiri tugo ɔn da n'a bii ne sra dε ma da hɔn be ma, be Wuro ta kien wiin gun, tε a ne yire ne yaa. 7 Bare Wuro wiin Ni pere ke ma, ɔn kuun ka ke hɔn ga nka a kenεro kɔ dadiamabe kɔ yerefigenɔn ta ɔn na yi. 8 Wɔn ye na, ka piri kɔ kià Matigi ta da na sierebe ga, mε wiin te ɔn kason a ye na, ka piri mε na mε ga nka ne yanne kɔ ne nemε fanedia ye na ne ɔn Wuro ta sebe ma. 9 Awe wiin ɔn ke kisi ɔn ke wiri ke ta y'a kma na. A ye ta kià teda ye na ga, nka a ye ta ye yere ta giatε kɔ y'a woramadiabe ye na. A mane pia wiin woramadiabe we ta ke ma n'a bii fɔn dutigesangan ma Yezu Krista baraka hɔn. 10 Wɔn dɔre ke ma basie ke na kisita Yezu Krista baraka hɔn. Awe ɔn siri yaga, ɔn ni siribareyafa wɔnbe fanedia baraka hɔn. 11 Wɔn ye na mε tε fanedia na yirata na ne kalata, ne datɔta. 12 Bo wɔn ye na mε ti yanne hɔn. Nka ma piri kɔ kɔ ga bare ma ɔn wiin te ma, ma wɔnna te ɔn. Ma bere n'e ɔn ɔn mε ɔn da a wiin fa kalfa ne ma, a na yere a na fɔn yaa wiri a naa ɔn ma. 13 Be wiinye tian na bεreda ɔn ne ta Yezu Krista na ɔnmabe kɔ a na dadiamabe do ma, kwa ye ma. 14 Wuro ta Ni wiin ɔn ti ke hɔn, ne bia da giati wɔn baraka hɔn. 15 Be ɔn da Azikma pepe tɔn ne to, hali Fizele kɔ Heremozene pepe. 16 Matigi tε a y'a woramadiabe ta Onesifore ta kɔnkma ma. Bare a mane ne zigi tugu kanyinna yaan na ɔn mane piri kɔ n'a yanne ga. 17 Nka a yaa wiri ɔn mu wiin sangan ma suu ɔn ne kia fangan na fɔn ne za. 18 Matigi tε a y'a woramadiabe ta a ma ye kiege ma wɔnna ɔn we ma. A wiin fa pepe fɔn mε ma Efese, bi yere n'e ɔn be sana.

2 A ma bi han ne ɔn, wiin dadiamabe ɔn ti Yezu Krista hɔn, fangan ka be hɔn wɔn baraka hɔn. 2 Be wiin fa sma ne ta sierekma na yaan ye ɔn na, a yira sma na siebe ye ma wiinye ɔn sbe ne smaze kala kɔ lege mε. 3 Dian be nii na yanne na wɔkara Yezu Krista ta ɔn dasis ɔn na fɔn yi. 4 Wiin te ɔn kɔ ɔn dasibe hɔn ne ninaban kɔ sirewɔda, wɔnna te sbe n'e na bita dungo ta ga. 5 Yee mε, viendo hɔn, wiin te ma vien na tɔn ta ga, wɔnna te sbe ne vien na togo gun ga. 6 Wiin lagasɔnna ɔn yanne, ɔn ɔn daga pia ye nii na frε gun dɔn. 7 Ma wiin fa yira, wɔn kɔ ɔn dɔn. Matigi na be ta be ɔn sere pepe kɔ ɔn. 8 Be be kakiri to Yezu Krista da, Davidi timikma na boo wiin ɔn winni sa sara ɔn. Bo ɔn n'a fanedia, ma wiinye yira be ma. 9 Awe ye na ma yanne fɔn ne ti ɔn kɔre hɔn wɔkara dayagateta. Nka Wuro domada ti ɔn hɔn ga. 10 Wɔn ye na ma dian da pepe na Wuro ta dégewesma ye na wiin fa to wiin kisi ɔn ti Yezu Krista hɔn, ye sbe wɔn gun kɔ yirebe na webareya yi. 11 Wiinye domada kɔ ɔn da, ye ke ɔn siri kɔ lege, ye ke na winni kɔ lege mε, ye ɔnmabe na ye. 12 Ye ke ɔn ne yanne kɔ lege, ye ke na kwe tε fanganmε na kɔ lege mε. Ye ke ɔn da ke a ɔn ga, y'awe na da ye ke ɔn mε ga. 13 Ye ke ɔn mane tele a ma ga, y'awe kɔnε tele. Ye bare awe sbe ne maga ye yere hɔn ga. 14 Sma pepe kakiri tugo kɔ ɔn n'e yira n'e kɔnε ye ma Wuro ɔn na ɔn da ye ma, ye ye ka ne dian ne kɔ domadanmanε na dakwiero hɔn ga. Ye ye foyi na da ga fɔn wiinye kma ɔn ye na, ye ne wɔn firebe dama. 15 Sige be yere ma wiin fa to be sbe be yere kɔnε Wuro ma wɔkara wiin barateta ɔn y'a bara ta. Wiin barateta ɔn kwan ga, ne Wuro domada yira tian na. 16 Ka ne dian dakwiero na zana yi na ga. Wiinye kma ɔn kɔ ye hɔn, ye na ne yaa zin suu y'a zanada hɔn. 17 Ye domada ti wɔkara dae na yaga ye. Yee Himene kɔ Filete ti. 18 Ye ye sbe tian na ne yira ne kwa, ye sara ta winni kɔnε wε. Ye tε yee, ye ne sma na yaan ye ta ɔnmabe yaga. 19 Hali kɔ wɔn, Wuro wiin du na sige yi ka, wɔn tiye. A na be, wɔn Matigi y'a kma ɔn. ɔn mε, wiin te pepe ɔn Matigi togo wiri, wɔnna te ye nii wa dayagatε hɔn. 20 A sanɔ na frε kɔ gwanafuro na ye dama ɔn ti kɔngwaga hɔn ga. ɔn na ye kɔ laa na ye ti yeyε mε. ɔn kɔngwaga ma ye ɔn ne kɔnε mε ye. 21 Wiin te ɔn ye yere kinibe y'a doma na, wɔnna te na tε kɔngwaga ɔn ma fa na wiin ɔn kinibe, wɔnnate mako ne sa a hɔn, a ne kini ne sbe ne dafɔre sii pepe

ta. ²² Ka be ko yeleteda na mere hñk ga. Telebe ko hñk-mabe ko dadiamabe ko siara kia ko sma wiinye hñk Matigi kia ko hñk-hñk-hñk. ²³ Nka wiinye bereda hñk zana ye ne yinni ye, ka be dian hñk na ga. Be yere hñk da ye naa ko birisi. ²⁴ Kamas hñk Matigi ta barateta mane daga birisikwini na ga. A daga ye da diabe sma pepe ma ne sbe ne sma kala ne sbe ne hñk. ²⁵ Wiinye kma hñk sma dakwie, a daga hñk kala ko woramakhñk. Dora Wuro na zugokatra ka ye hñk, ye tian hñk wa, ko te hñk hñk. ²⁶ Wñk na te ye ye kakiri bere Sitanε ta worefere wiinye hñk n'e ta tere na ye ne hñk a dongo ma, ye ye wa hñk hñk.

3 Be daga hñk da yanne na ne tiye webek ko ma. ² Sma na n'e yere ta da hñk dama giati, ne hñk gwana ma, wiinye fere hñk ti ye ta ga, ye ne hñk da yira n'e yere yirebe, ne yereyirebe, ne Wuro togo yaga, ne maga ye na hñk ma, mane foro hñk hñk ga ne dayaga te. ³ Ye na ne da giati ga, ma ne na ne sbe ne foyi ta ga, ne dayebere, ye yinnama mane na ne lo ga, ye zugo ne yaga, ye ne dafere zugu. ⁴ Ye na te gianfansma na, woranayansma, yereyirebefa n'e ta fue na ye ne hñk nihñkdiada hñk ma, mane hñk Wuro ma ga. ⁵ Ye na ne te wakhara wiinye kma hñk Wuro ta sogo yaa kamas hñk ye ne kwa, ye Wuro ta sebe tian ga. Ka be hñk hñk sma ko ma me ga. ⁶ Bare wiinye kma hñk ko hñk hñk ne ydala kakiere mere sii pepe na kma foga ko y'a wakhara, hñk n'e na hñk me. ⁷ Ye ti kala hñk sangan pepe ma nka mane sbe ne tian hñk abada ga. ⁸ Zanesi ko Zanbiresi mane Moyizi dakwie wiin ne, yee yewo sma ko tian dakwie ye me. Ye kakiridarakma ye ta hñk-mabe mane fiin me ga. ⁹ Nka ye na yaa zin ga bare sma pepe na n'e ta yinnifere hñk hñk wakhara ko sma pla be yi mane te wiin ne me. ¹⁰ Nka bi han, be hñk me ma salesale kala hñk, hñk ne zugo bii n'a giate hñk ko n'a hñk-mabe hñk ko n'a hñk hñk ko n'a dadiamabe hñk ¹¹ ko yanne hñk ma wiinye ta Antiyosekuru hñk ko Ikonyumekuru hñk ko Lisitirekuru hñk. Ee ma debe yanne re. Matigi bere ne den ne wa yewo yanne ko pepe hñk me. ¹² Yere giate wiinye kma hñk kia hñk telebe hñk ko Yezu Krista, ye na n'e yanne. ¹³ A ma smayaga hñk wiinye kma hñk sma firebe han, hñk na yaa zin dayagete na ne sma firebe ne fire ye yere ma me. ¹⁴ A ma bi han, be wiin fa sma hñk dian ye na wakhara hñk sma, sige hñk ma. Be a sma wiin te ta, be hñk te hñk. ¹⁵ N'a bii be na nimisala yi, be Wuro domada na sebe hñk hñk da hñk. Wiin dat hñk hñk ka kisi hñk hñk-mabe baraka hñk Yezu Krista hñk, ye hñk hñk yira hñk ma. ¹⁶ Wuro domada na sebe hñk hñk da pepe sa Wuro hñk ta. Ye kala na hñk yi wiin hñk ne

sbe ne te be hñk ta yirada dakwie, ne da telebe, ne sbe ne te be hñk ladi ko telebe ¹⁷ wiin fa to Wuro ta hñk sbe te hñk na ne sbe ne dafere sii pepe ta.

4 Ma be me hñk Wuro togo na ko Yezu Krista togo na wiin hñk na naa nima ko sara kiti y'a yeredere ko y'a fanganmabe togo na, ² hñk da be fanedia na bereda puru hñk sige ye ma hñk hñk gwangwana sma ma n'e me hñk be woromakuna ye ma n'e kala sangan pepe ma. ³ Bare boo wagati tiye ne naa, sma na dian tian na kala ta hñk na titiri ga nka wiin fa hñk dia ye ma, hñk ye na ne hñk kia hñk na. Bo hñk hñk na te ye kalasma na yaan ye kia wiinye hñk na n'e kala ko ye ma diamada. ⁴ Ye na ne hñk tian na titiri ga hñk zanada dama. ⁵ Nka a ma bi han, be yere foga da pepe hñk. Yanne hñk hñk n'a hñk da be fanedia na yirata hñk bia bara ta n'e do paga. ⁶ A ma me han, ye me ta salaka na, ne sirsangan hñk wiri we. ⁷ Ma kun na hñk yi kwini hñk wiri n'a hñk hñk hñk. ⁸ N'a bii basie, Matigi kiti hñk na tele yi na wiin yirebe pere ne ma hñk na hñk hñk we ma, hñk tige we ne ma. A me dama ma a na n'a pere ga, nka a ta te hñk ye yere hñk, hñk dia wiinye kma pepe ma me. ⁹ Sige be yere ma hñk sale naa ne sege. ¹⁰ Bare Demase hñk diniyan hñk fere na mere ma hñk hñk ne to. A yaa Tesalonike. Kiresanse hñk yaa Galategiamana hñk. Tite hñk yaa Dalamasi. ¹¹ Luka hñk dama hñk ti ko ne hñk. Be ne naa, be naa ko Mareke bare a ta da sige ne ma bara ye na. ¹² Ma Tisike fane Efese. ¹³ Ma wiin zogwaga to Karapose ma Torowase, be ne naa, be naa ko lege hñk sebe ko me. Wiinye yere hñk koma na ye, ka sanfire hñk hñk ma ga. ¹⁴ Kales hñk Alekisandire zugoyagafa ta ne na hñk. A wiin fa ta, Matigi na n'e na ku sara a ma. ¹⁵ Bi me, be yere hñk a na me bare a ke domada dakwie hñk. ¹⁶ Me pia ne domada yira wiin sangan ma kititedo hñk, hñk mane ze hñk paga me timi ga. Sma pepe me za me to. Wuro te a ka ye ta yagada na kayan ta ga wala. ¹⁷ Nka Matigi mane ne diema hñk fangan ka ne hñk wiin fa to fanedia sbe yira paga na ne baraka hñk, sisma pepe sbe n'e hñk. Ma mane den we zara do hñk. ¹⁸ Matigi na ne den ne wa dayaga pepe hñk, hñk ne kisi hñk ne ka y'a kolo hñk wuro hñk. Yirebe te a ma sangan pepe ma. Amina. ¹⁹ Bire Pisisile ko Akilase ko Onesifere ta kma na. ²⁰ Erasite hñk Korente. Ne na tu-masangan ma Mile, Tirofime mane pare. ²¹ Sige be yere ma hñk naa, pian ka ko den ga. Ubulusi ko Pudense ko Len ko Kulodiya ko ke na plala pepe bire be na me. ²² Matigi te a be diema. Wuro te a y'a woramadiabe ta ka ma.

TITE

1 Με Πῶλε wiin ኦክ Wuro ta barateta ne Yezu Krista ta faneta wiin fa to ma sbe yonmabe ኦ tian na ኦክ ka Wuro ta dégewesma ኦክ ሠኦkara yonmabe n'a kia wiin ne, ² wiin fa to awe Wuro wiin ኦክ ኦክ ኦክ ga, a y'a webareyani wiin na do ኦክ n'a bii ኦክ diniyan na dutigesangan ma, ye ne ኦክ ኦክ ma, ³ awe wiin ኦክ ye domada kalfa ne ma fanε ኦክ wagati na tige yi ma ke na kisita Wuro yirado ma. ⁴ Ma bo sεbe fanε Tite ma, wiin ኦክ ne ኦክ yereworo yonmabe baraka ኦክ, ke kwe wiin ma ኦክ da ኦክ Wuro ኦክ ke na kisita Yezu Krista te ye y'a woramadiabe ኦክ y'a siara ta be ma. ⁵ Be ኦክ n'a za da ma be to Keretekma bre, wiinye bara ኦክ dutige yeyε, ኦክ ኦክ ma kia be ኦክ sere ta ኦክ zengenkma tigetige kire ኦክ ኦክ ma ye ye yira be ma wiin ne. ⁶ Zarakedo daga ne ti ye na ኦክ sii na ga. Yara tala tala kma, yonmabe ne ti ye ኦክ manε ኦክ, ኦክ sbe ne wiinye zarake telebareyafa wele magada na ga. ⁷ Wiinye kma ኦክ na ne ti Wuro ta ኦክ kma zin, zarakedo daga ne ti ye na ga bare ye ti Wuro tado ኦክ. A ka ne yereyirebeta ga, ኦክ ka ne worote ga, ኦክ ka ne meneta ga, ኦክ ka ne birisikwinita ga, ኦክ ka ne peremagafrekiata ga. ⁸ A daga te samarfigeta na, daforetε ne dia a ma, a ne kakirite, ne santele ne ኦክ na kini yi, ne sbe n'e yere foga. ⁹ A daga te ኦክ na wiin ኦክ ኦክ yonmabe na bereda ma kala wiin pere ኦክ ma. ኦክ ኦክ na te a ne sbe ne sma kala ኦክ ኦክ na kini yi ne sbe ne firesma ta firedo yira ye ma. ¹⁰ Bare sma na yaan ye ኦክ ti Ziwiwu ኦክ ኦክ wiinye ኦክ maga ne sma firebe ኦክ y'a dakwiero. ¹¹ Ka b'e to ga. Bare wiinye da ኦክ daga ga, ኦክ ye sma kala ኦክ ne peremagagwana ኦክ ye ta. Ye ኦክ kma na yaan ye firebe ኦክ. ¹² Ye na boo yere, wiin ኦክ mane Wuro ta daberebeta mane da ye Keretekma nihonksma sangan pepe ma, ye ye ሠኦkara skobafre na yaga ye, ye ye ኦክ ኦክ ma wiinye ኦክ ኦክ freda dama ኦክ giati. ¹³ Wonna domada ኦክ tian. ኦክ ye na be daga ne gwangwana ye ma ኦክ na wiin fa to ye sbe yonmabe na ኦክ yi gun. ¹⁴ Ye ka ne ኦክ Ziwiwu ta sian ma ga, ኦክ sma ta yirada ma wiinye ኦክ ye timi bere tian ma ga. ¹⁵ Wiinye kma ኦክ ኦክ, ኦክ ta fre pepe kini. Nka wiinye kma ኦክ yanganmu ኦክ mane dian yonmabe na ga, foyi kini ኦክ ta ga. Ye kakiri ኦክ ye ta ኦክ pepe yere ኦክ me. ¹⁶ Ye Wuro ta ኦክ ta y'a bara na nka ye ta teda n'a ኦክ da ye tian ga. Ye dayagatesma, magasma wiinye kma ኦክ sbe ne dafore ta ga.

2 A ma bi han, wiin kala ኦክ ኦክ na ኦክ yi ka ኦክ ኦክ, sma kala ኦክ. ² Be yira ኦክ mlala ma, ye ye te siebesma na ne da giati, yonmabe na ኦክ yi ne ti ye ኦክ ኦክ dadiamabe, ye ne ኦክ. ³ Yee yarasonmlala daga ne ti me, ye ta sirew ኦክ ne tele. Ye ka ne dakuro na baro ta ga, ኦክ ka te menefa ta tere na ga. Ye daga ne ladi na ኦክ ye ኦክ yira sma ma. ⁴ W ኦክ na te ye sbe yodala sma, ye sbe ye banganne da diabe ye ma ኦክ ye ኦክ. ⁵ Ye ኦክ ኦክ ne kini, ye ne tele, ne kwa y'a konkma ma, ye zugo ne dia, ye ne ኦክ ye banganne ta wiin fa to ኦክ ka naa beredayaga yira n'e de Wuro domada ma ga. ⁶ Smazore ladi ኦክ datε me. ⁷ Te bia tedafore ኦክ ne ኦክ bia teda pepe ኦክ, bia kala ኦክ ኦክ bia siebe ኦክ. ⁸ Bia bereda ne kini ኦክ ka ne ኦክ dakia ye ga, wiin fa to zugu ka naa fa gun n'a yira n'a de ke ma ga, nka a piri. ⁹ Be tere ladi ye ne ኦክ ye ኦክ nakma ta ye ta da pepe na, ye ka n'e dakwie ga wiin fa to ye da ne dia ye ma. ¹⁰ Ye ka ne kimi ga. Ye ne y'a telebe ኦክ sangan pepe ma. ኦክ ኦክ na te ye ke na kisita Wuro ta kala wiin gun, ye sbe kiu ka a ma y'a da pepe ኦክ. ¹¹ Bare Wuro ta woramadiabe wiin ኦክ kisi sulu, a dore sma pepe ye na. ¹² A ke kala ke ne sbe ne maga datobareyafa ኦክ bo diniyan be ኦክ da na wiin fa to ke ne ti diniyan ኦክ ne ke yere ኦክ se ne telebe ta ne makare. ¹³ Ke ኦክ wiin nihondiak we ma, yee ke daga tangan n'a yere. Awe ኦክ we ma kià Wurogwaga ne ke na kisita Yezu Krista na dore. ¹⁴ A ye yere pere ke ye na wiin fa to a ke den ke wa telebareyada pepe ኦክ, ኦክ te ta y'a kma na wiinye ኦክ kini ne sbe ne dafore ta. ¹⁵ Yee be daga ne bere ne sma ladi ne yira sma ma ኦክ sebe wiin fa to ኦክ ka ne be degebe ga.

3 Be yira sma pepe ma, ye ye daga ne ኦክ kitisore ta ኦክ fanganme ta ne dian dafore ta te na sangan pepe ma. ² Ka ka ኦክ sii vini ga, ኦክ ka ne birisikwinita ga, ne makare, ka woro ma ne dia sangan pepe ma sma pepe ma. ³ Bare ke yere mane pia ne kakiridarakma me, ne magasma ne fire nihondiada sii pepe ኦክ dangamu na da sii pepe ne dia ke ma, ke ne ti zugoyagafa ኦክ yinnanayanfa ኦክ ne ke yere yirebe ne ke ne plala degebe. ⁴ Nka ke na kisita Wuro ta foro ኦክ a ta woramadiabe naa dore sma ye na wiin sangan ma, ⁵ a ኦክ ke kisi. A na ke kisi kià daforetε do ma ga, nka a na ke kisi bare a makare ke ma. A ke kisi ኦክ niwun pere ke ma, zio ኦክ Wuro ta Ni baraka ኦክ. ⁶ A ኦክ Ni we zibe ke ma yaan ke na Kisita Yezu Krista baraka ኦክ, ⁷ wiin

fa to ke sɛ tɛ smatele na a ta woramadiabe baraka
 hɔn ɔn tɛ wɛbareyani na kɔɔkɔnsma na kià yɔnmabe
 baraka hɔn. ⁸ Wɔnna bɛreda yɔnmabe na ye. Ma kia be
 be yinnamalɔ n'ɛ na kayan ta wiin fa to wiinye kma
 pepe kɔn kɔn Wuro ma, ye ye yangan ne dafɔre ta.
 Wɔn kɔn kɔn ne daga sma ta. ⁹ Nka wiinye da kɔn
 zanada, ka be ka kɔn hɔn ga. Bo dumakma ta da,
 bo dakwiero bo tɛn na da na kayan. Ye foyi kɔn ga, ye
 zanada. ¹⁰ Wiin te kɔn sma ta dɛgɛ kia, be kɔn bɛre a
 ma tele da pla, a ma dian ga, be be kiele a ma. ¹¹ Be kɔn
 da wɔnna kɔn sii sofɔn dra. A kakietɛta, a kɔn y'a kak-

ietɛ hɔn ye sana. ¹² Ma kɔn Aritemase wɛɛ Tisike fanɛ
 be ta wiin sangan ma, be sigɛ be yɛɛ ma ɔn naa ne
 brɛ Nikopolisekuru hɔn bare wɛɛn ma kia pian hɔn ta.
¹³ Taa kitisɔta Zenasi kɔn Apolɔse ta yuru na da na wiin
 fa to ye ka pna foyi na ga. ¹⁴ Kià kma daga dafɔretɛn
 sma mɛ wiin fa to ye ne sɛ ne kɔn durukma ta da yɔn-
 nɔkɔnwa wiinye kɔn sɛ ne naa. Wɔn kɔn na tɛ ye ka ne
 tiye zana yee ga. ¹⁵ Ne tikwere pepe bire be na. Ke da
 dia wiinye kma ma yɔnmabe do ma, kià foo wiribɛ ye
 ma. Wuro tɛ a y'a woramadiabe ta ka pepe ma.

FILEMƆN

1 Mɛ Pɔle Yezu Krista ta kasonƆ kɔ ne na plalo Timote Ɔ seɓɛ fanɛ bi ke baratekwɛta na dadiama yi FilemƆn ma ² kɔ kià ligeya Afiya ma kɔ Arisipu ma wiin Ɔ ke diɛma kun hɔn, Ɔkɔ Wuro ta kma pepe ma wiinye Ɔn ye nɛmɛ kwɛ be brɛ. ³ Ke Tɔn Wuro kɔ Matigi Yezu Krista tɛ ye y'a dadiamabe kɔ y'a siara ta ka ma. ⁴ Ma tɛ ne Wuro mɛ wiin sangan ma pepe, ma ne baraka yira a ma be ye na. ⁵ Bare wiin dadiamabe kɔ wiin yɔnmabe Ɔn ti be hɔn Matigi Yezu ye na, Ɔkɔ be wiin ta Wuro ta kma pepe ye na, ma wɔnna bɛreda Ɔn. ⁶ Be wiinye bara ta yɔnmabe ye na, Wuro n'ɛ fɔrɔɓɛ. Ke sɓɛ ne wiinye dafɔre pepe ta Krista ye na, wɔn Ɔnma Ɔkɔ sma ma. ⁷ Ne puu, bia tɛ Ɔn Wuro ta kma zigi tugu, wɔn nihɔndiario na yire yi kɔ zigitugu ka mɛ hɔn. ⁸ Sebe ta tɛ Ɔn ne ti ne ta, ma ne daga bia tɛda yira be ma Krista baraka hɔn. ⁹ Wɔn ye na, ma kia da Ɔn mɛ be ta dadiamabe do ma. Tian na, mɛ Pɔle kɔnɛ kiɛgɛ, mɛ wiin Ɔn Yezu Krista ta kasonƆ basie. ¹⁰ Ma be mɛ ne Ɔn Wonezimu ye na, ma wiin gun Krista ma kaso hɔn, ¹¹ awe wiin Ɔn mane pia ne foyi fɔrɔ be ma ga nka basie a ke pepe mako fɔrɔ bi kɔ mɛ. ¹² M'a bere n'a yabɛ be brɛ, a foga wɔkara mɛ yɛrɛ. ¹³ Ma mane sɓɛ n'a to ne kiegɛ ma wiin fa to a ne barate ne ma be na ku na kaso hɔn, ma ti wiin wɛɛn fanɛdia ta yira do ma. ¹⁴ Nka

ma mane kia foyi ta dɛn, be ma ye na sogo pere ga wiin fa to wɔnna dafɔre wɔ ka naa tɛ wɔkara fangan ma Ɔn dɛ be ma ga nka ye sa bi yɛrɛ hɔn. ¹⁵ Dɔra Wonezimu mane dɛgɛ be na wagati Ɔkɔ Ɔn ye na wiin fa to Ɔn bere tɛ bi yi na melemele yo. ¹⁶ A tere titiri ga, a fan yi tere ma. A plalo wiin ta da Ɔn sige ne ma fɔrɔna. A ta da sige fɔrɔ ne ma nka a ta da daga ne sige yaga yi bi ma. A ta tɛrɛbe do ma kɔ a ta tɛ Ɔn ne ke na plalo, bare a Krista timite. ¹⁷ Be Ɔn ne mɛ giatɛ be na plalo yɔnmabe hɔn, a foga wɔkara mɛ yɛrɛ. ¹⁸ A Ɔn fire be ma Ɔn da na wɛɛ bia ku Ɔn ne ti a na, ye ta mɛ ye na. ¹⁹ Mɛ Pɔle yɛrɛ Ɔn n'ɛ seɓɛ kɔ ne soro. Mɛ Ɔn na n'ɛ sara. Ma daga be kakiri tugo Ɔn da bi yɛrɛ daga be ni pere ne ma ga. ²⁰ Awale wɔnna foro we ta ne ma Matigi ye na. Ne zigitugu wɔkara Krista timikma n'ɛ ta wiin nɛ, ne puu. ²¹ N'a tɛ Ɔn Ɔn da be na dian ye na, wɔn Ɔn tɛ ma Ɔn ne seɓɛ fanɛ be ma. Ma yɛrɛ wiin fa yira be ma ga, ma Ɔn da be na tɛ fan wɔn ma mɛ. ²² Boo Ɔn tɛtɛrɛ n'a tige ne ma mɛ. Wuro ma k'a wuromɛ baraka hɔn, ma Ɔn da ye na ne pere ka ma. ²³ Epafurase wiin Ɔn ti kɔ ne nɛmɛ kaso hɔn Yezu Krista ye na, wɔn bire be na, ²⁴ awe kɔ ne baratekwɛre Mareke kɔ Arisitarake kɔ Demase kɔ Luka. ²⁵ Kià Matigi Yezu Krista tɛ a y'a woramadiabe ta be ma.

HEBURO

1 Gweregwerena Wuro mane bere ke tame ta y'a daberebere baraka hñh kanyinnayan na kñh mayan na me. 2 Bo basiε wεbedo ma, a bere ke ta ye Nñh baraka hñh, a wiin ta frε pepe na kñh kñh na nkñh a diniyan dan wiin baraka hñh. 3 Wñhna Nñh we, wñh awe Wuro yεre ta yirebe na foro na tagamase. Wuro ti wiin nε kiñh, yee a ti diniyan ne ti a sra hñh a domada baraka hñh. A naa sma kinibe n'e wε ye ta kakie na wiin sangan ma, ñh baa yaa tangan Sβεpepenate na te digesoro ma wuro hñh. 4 Nñh we fan yi meleke pepe ma fñh Wuro ñh togo pere a ma wiin ñh yire yi ye pepe togo ma. 5 Wee meleke ma Wuro da zε boo kñh ma, ye be ne ñh, ye me ñh be kñh sma? Wele me, ye na wee yi ma a da zε me na tε be ñh na, be tε ne ñh na. 6 Kamaso a da ye y'a gwerenñh fanε diniyan hñh wiin sangan ma, a da ye Wuro ta meleke pepe tε ye ne yoloko a wee. 7 A wiin fa yira meleke ye na, bo ñh, ye Wuro y'a meleke ta pangan na ne y'a baratere ta togakini na. 8 Nka a Nñh, bo Nñh be han, a da, ye ee Wuro, ye bia fanganmakware na kñh fñh melemele na, ñh da me ye be bia fanganmabe ta kñh telebe. 9 Ye telebe da mane dia be ma fñhna, Zugoyagafa mane dia be ma ga. Ye wñh ye na Wuro, bia Wuro, be ta yi na ñh fetiteyin vunu be ma, ñh be dεge be wa be na plala kñh. 10 A da ye me, ye bi ñh lagakñh dan n'a bii fñh gwerena Matigi. Ye wurokñh ñh ne be sra ta tebara. 11 Ye wñh pepe na yaga nka bi na wñh ye. Ye tian na ye ye pepe na bire wñhara zogo. 12 Ye ye tε ne zogogwaga kwini wiin nε, ye yee be na n'e kunbere. Ye nka bi na wñh be tinñh na, tege ti bia sirewñh na ga. 13 Wee meleke ma Wuro da zε y'a tangan ye digesoro ma? Ye ye na n'a zugi pepe berebe a wee? 14 Awale meleke wñh pepe nima na frε wiinye ñh barate Wuro ma, a n'e fanεfanε sma mako ta fñh na wiinye ñh na kisi gun kñh na ga ra?

2 Wñh ye na, ke ñh mane kia bere ga, ke wiinye fanε kñh, ke daga wñhkie ye hñh kñh. 2 Bare meleke mane wiin fa yira wñh ta tε ñh tε, wiinye kma ñh mane maga ye na kñh wiinye ñh mane kñh ye na ga, wñh kñh yinna hñh togo gun. 3 Wiin kisi na yire yi be ñh dutige ne yira Matigi ta, wñh timi wiinye kma ñh n'a za, wñh yεre n'a yira n'a kini ke ma, ke ñh ma wñhkie a hñh ga, nε ke yεre na tε ñh dεε? 4 Wuro yεre n'e ta sierrebe pagabe kñh tagamase kñh da na yire ye kñh kabakoda sii pepe na yaan ye kñh y'a Ni ta perefε ye yεre dungo na. 5 Awale wiin diniyan ñh naa ke n'a da

yira, a meleke sra hñh a a ka ga. Ye yira kini boo piri boo ma Wuro domada na sebe hñh ñh da: 6 Ye kñh kñh be ñh ne be kakiri to a ta da? Sansukanpla wñh be ñh kwa a ma yee? 7 Be man'a dεgebe wagati zokñh ñh yalo meleke ma, be yirebe kñh togo pere a ma. 8 Be a tige frε pepe wñh na, ñh frε pepe ka a sra hñh. Be man'a tige frε pepe wñh na wiin sangan ma, foyi wñh wiin ñh ti a soro ma ga. Kamaso wiin fa ñh n'a ñh ñh da frε pepe ti a soro ma, ke mane wñh za den ga. 9 Nka ye ke boo fa kñh n'a za. Wiin te we ñh mane dεgebe wagati zokñh ñh yalo meleke ma, awe Yezu we a yirebe kñh togo gun siri na yanne do ma. Ye tε yee Wuro ta woramadiabe baraka hñh, a siri sma pepe ye na. 10 Tian na, wiin Wuro we ñh frε pepe dan, ye pepe ne ti a soro ma, a mane daga Yezu ta fa na do paga yi na yanne fñh wε timi ma wiin fa to a sbe tε ñh mane na yaan ye nii sbe kñh a ta yirebe hñh. Bare awe Yezu ñh kisi na sogo ye ta. 11 Bare wiin te ñh sma kinibe kñh wiin te ñh kinibe, ye pepe sa bii tala hñh. Bo ñh ñh tε a ñh mane piri kñh ye ta wiri ñh da ye na plala ga, 12 ñh da me, ye ye na ne be togo yira ye na plala ma ne be togo yirebe zame kñh. 13 A ye bere da ye me, ye me na ne wñh a ma fñhna, ñh ye bere da ye me ye Wuro wiinye ñh mane pere ye ma, ye bo yi kñh kñh. 14 Ye tε yee, ñh mane debe ne too tala kñh tala, awe Yezu yεre tε tala kñh kñh me ñh tε ye neme ñh na. A wñh ta wiin fa to a sbe Sitane ta fangan yaga y'a siri baraka hñh, siri na sebe ti wiin sra hñh, 15 wiin fa to wiinye kma pepe ñh mane kñh siri na kuun ma ne y'a sirewñh pepe ta terebe hñh a sbe wñh den me. 16 Bare a meleke a ñh diema ga, nka Abrahamu timikma. 17 Wñh ye na a mane daga tε tala kñh ye na plala wiin fa to a tε salakawεwñh na wiin woroma ñh dia, wiin ñh veta Wuro bre zame ta kakie na yafa na. 18 Bare awe yεre ta tε ñh yanne, wiinye kma ñh ti yanne hñh, awe ñh sbe n'e diema.

3 Wñh ye na n'a kma, Wuro ki wiinye wiri, ka Yezu ta da giati, Wuro wiin fanε wiin fa to ke wiin wñh mabe we puru n'a yira, a tε a na salakawεwñh na. 2 Tian na, Wuro wiin ñh man'a fanε wñhna bara wñh na, a man'e ta wñhara Wuro man'e yira a ma wiin nε, wñhara Moyizi da yira wiin nε ñh da, y'a mane Wuro ta ñh na da pepe ta ye yiranñh na. 3 Wiin yirebe ñh wiri a ma, wñh fan yi Moyizi yi ma melemele wñhara kñh kñh togo gun wiin nε ñh yalo kñh ma. 4 Wiin ñh ti pepe ñh kñh ye na togeta ye pepe na togeta wñh ne Wuro.

⁵ Awale wiin fa pepe ከክ mane yira Moyizi ma, yee a ye ta wākara ከክ te barateta na Wuro ta kma pepe ከክ na wiin fa to wiin fa ከክ naa yira, a te ከክ siera na. ⁶ Nka Krista ከክ te ከክ na y'a ከክkma ከክ na. A ta ከክ ከክ ke, ke ከክ ከክ kià ከክmabe ከክ kià worasigi ከክ ከክ ni-hōndiaro. ⁷ ከክ ye na, Wuro ta Ni m'a yira wiin ne ga, ye ka ከክ n'a ከክ ከክ sma, ⁸ ye ka ka ka tramakwie wākara ka mane te wiin ne ka na magasangan ma a ma ga. Wākara ka man'a taa n'a sege wiin sangan ma kibekolo ከክ ga. ⁹ Ye wēen ka tamē man'e taa ye sege ne kia ye ከክ ከክ da ከክ. Ye ye mane y'a tēda za dōgk kiepla ከክ, nka hali ከክ ከክ pepe. ¹⁰ Ye bo ከክ ከክ te ye woro ከክ mane ba ከክna sma ከክ ta, ye ከክ da, ye ከክ sma be ta giate brē dēre sangan pepe ma, ye ye y'a so-go ከክ ga. ¹¹ Ye ye woro do ma ye man'e sun ከክ da, ye ye wiin wēen na do ከክ ye ma makunabe na, ye ye na n'e ከክ ye ye titiri ga. ¹² Ka ka yere ከክse kià kma, gi-atiyagafa ከክmabareyafa ka naa ka na ከክ sii ta a maga ni na te Wuro ከክ ga. ¹³ Nka ka ne ka neme wora sigebe ከክ o ከክ ከክ yaa kayan Wuro domada na sebe wiin fa yira ከክ da sma, ከክ na ne tiye suu wiin fa to kakie ka naa ka na ከክ sii firebe, a maga da ከክ ከክ na ga. ¹⁴ Awale bo ke te Krista yakwere na han. Nka ke wiin ከክmabe gun n'a bii dubisangan ma, ከክ daga ከክ ke ከክ ከክ yaa wiri tege ma. ¹⁵ Bare Wuro domada na sebe n'a yira n'a ከክ ከክ da ye ka ከክ n'a ከክ ከክ sma, ye ka ka ka tramakwiebe wākara ka na magasangan ma ga. ¹⁶ Kōkma ከክ man'a ከክ ከክ ከክ maga a ma? Ye wiinye kma pepe ከክ sa Ezipitigiamana ከክ Moyizi baraka ከክ ga ra? ¹⁷ Kōkma ta a woro mane ba dōgk kiepla ከክ? Ye wiinye kma ከክ mane kakie ta ከክ bere siri kibekolo ከክ ga ra? ¹⁸ Kōkma ye na a man'e sun ከክ da, ye ye na ከክ y'a makunabedo ከክ ga, a ma te ከክ damōmagasma be ga? ¹⁹ Ke a za da ye sbe ከክ ye ye ga bare ከክmabe mane ti ye ከክ ga.

4 Wuro ye do ከክ ke ma ከክ da, ye ke na ከክ makunabedo ከክ. ከክ ye na, ka te ke ke yere ከክse ከክna ke na boo ka naa pna yeye ከክ ga. ² Bare ke pepe fanedia ከክ wākara yewo sma ከክ nka ye mane wiinye domada ከክ, ye foyi ከክ ye ma ga. Bare ye na ከክma dian te ከክmabe ከክ ye ከክ ga. ³ Yōnmabe ti ke wiinye kma ከክ, Wuro wiin makunabedo we da yira ከክ da, ye ye man'e sun ye woro do ma ከክ da, ye ye na ከክ y'a makunabedo wiin ከክ titiri ga, ke na ከክ a ከክ. A ta bara we we timi ma ከክ diniyan dansangan ma a mane ከክna domada ከክ yira. ⁴ Bare yin kopraro da yira boo piri boo ma Wuro domada na sebe ከክ ከክ da, ye yin kopraro ma Wuro y'a bara pepe na makunabe ta. ⁵ Ye bere da kià sebe ከክ me, ye ma wiin makunabedo tētere ye ma, ye ye na ከክ ye ye ga. ⁶ Awale ከክ sma debe ne daga ከክ na ye ye, wiinye kma ከክ pia fanedia ከክ, ከክna ma ከክ ye ye y'a damōbareyafa do ma ga, ⁷ a bere ne kza tige ye me ከክ da sma wākara a mane pia n'e yira wiin ne sangan dēre ma da ከክ Davidi baraka ከክ,

ከክ da, ye ka ከክ n'a ከክ ከክ sma, ye ka ka ka tramakwie ga. ⁸ Awale Zozuwe ከክ mane makunabedo pere sma ከክ ma, Wuro mane na kza da yira titiri ga yo. ⁹ ከክ ye na yin kopraro ከክ ma makunabe ከክ Wuro ta kma ye na. ¹⁰ Bare wiin te ከክ ከክ a ta makunabedo ከክ, ከክna te makunabe y'a bara na me wākara Wuro makunabe y'a bara na wiin ne. ¹¹ ከክ ye na ka te ke sale ከክ ከክna makunabedo we ከክ wiin fa to ከክna sma ከክ ta damōbareyafa neme ka naa ke na ከክ gun ga. ¹² Awale Wuro domada sugu ne kene, ye do ne dia yi kunkwinitaba sii pepe ma. Ye ከክ ከክ yaa wiri ከክ woro ከክ a ni tido ከክ, ye ከክ ta tēda ከክ a ta giate pepe ከክ. ¹³ Danfa sii tiye a wiin za ga. Da pepe pasaa a yinna ከክ, awe ma ke na yaa kià da pepe kuna. ¹⁴ Salakawewo na yire yi debe ne ti ke ta han wiin ከክ ba ከክ yaa wuro ከክ. ከክ Wuro ከክ Yezu, ka te ke fige sige kià ከክmabe ma. ¹⁵ Wiin salakawewo ከክ sbe ne ke diema kià fanganduru ከክ ga, a ከክ ከክ ti ke ta ga. A mane te ke neme na ከክ yanne sii pepe ከክna nka a kakie ta ga. ¹⁶ ከክ ye na ka te ke ke dōbe Wuro ta fanganmakware na ከክ ከክmabe, woramadiabe ti wiin wēen wiin fa to ke sbe makare ከክ woramadiabe gun wiin fa to a ne ke diema sangan pepe ma.

5 Awale ye wiin salakawewo dēge n'a wa sma ከክ, ከክ tige ne ve sma na Wuro ta. A salaka wa Wuro ma ne perefere pere sma ta kakie ye na. ² Wiinye kma ከክ da ከክ ከክ ga, ne fire ye ከክ, a sbe ne yafa gun ከክna ye na. Bare fanganduru ti awe yere na me. ³ ከክ ye na, a daga salaka wa ye yere ta kakie ከክ zame ta kakie ye na. ⁴ Awale ከክ sbe ne ከክna salakaweworebe we na yirebe pere ye yere ma ga. Wuro ከክ n'a pere wākara a man'e ta Aron ma wiin ne. ⁵ Yee me, Krista salakaweworebe na yirebe pere ye yere ma ga. Wiin te ከክ mane d'a ma, ye be ne ከክ, me ከክ be ከክ sma ከክna te ከክ n'a pere a ma. ⁶ Wākara domadaza ma ye wiin yira ne ga ከክ da, ye be salakawewo sangan pepe ma wākara Melekisedeke. ⁷ Awe Yezu ከክ mane Wuro me ne ve a ta y'a sirewo ከክ, wiin Wuro ከክ mane sbe n'a den n'a wa siri ከክ. A mane ከክ a ma ከክna ከክ yinnazio, a ta me ከክ naa fige a ta yeremazibe do ma. ⁸ Awe wiin ከክ mane ከክ, a mane damōkma sma y'a yanne baraka ከክ. ⁹ A ta da do naa paga wiin sangan ma, wiinye kma pepe ከክ ከክ a ta, a ከክ te kisi na webareya yi na sogo na ከክna ta. ¹⁰ Wuro ከክ n'a ta Melekisedeke neme na salakawewo na. ¹¹ Da na yaan ye tiye n'e yira, ye pepe ከክ mane sbe ne yira ga. Bare ka kakiri dēge ከክ da ከክ ta ከክ ma. ¹² N'a bii ከክ sangan dēre ma da ከክ, ka mane daga te smakalasma na nka bo ka kia ye ne Wuro ta gwereda ከክna yira ka ma ye. Ka te wākara bibiye, ከክ daga ne yingin pere wiinye ma ye, ከክ ka ከክna na sige yi pere ye ma ga. ¹³ Wiin te pepe ከክ sige ye, ከክna te sbe ne tian na da ከክ n'e wa ከክ na ga bare a bibi. ¹⁴ Nka smapapa te ne ከክna na

kma wu na a baraka hñ, a hñ n'e kisi melemele na bare a ti ni na suu ne ve ye na. ²⁶ Wiin salakaweta hñ mane daga ke ye na, bo hñ n'a le. A kini, a dayaga ta ga, ma kakie ta ga, a nii mane ti kakietere hñ me ga, a hñ duro ba wuro hñ. ²⁷ Bo salakaweworesere te wiin ne hñ pepe ma, ne salaka wa ye yere ta kakie ye na den, hñ timi ye ne salaka wa zame ta kakie ye na, a mako ti hñ hñ ga. A hñ ta kanyonhñ tala na dama ko ye yere ta pere. ²⁸ Boo Ten mane tiye ne sma tige salakaweworebe na, fanganduru ti wiinye na. Dos ko na domada hñ naa Ten timi ko naa ko bo tige wiin hñ da pepe do paga melemele na.

8 Ke wiin fa pepe yira, bo a na sigedo: Wonna salakawewo we neme hñ ti ke ta. A ba yaa tangan Sbepepenate Wuro ta fanganmakware digesoro ma. ² Wuro ta hñ yeworo, Matigi wiin bugu tetera a mane sma ta tetera yi ga, awe hñ hñ hñ barateta. ³ Salakawewo pepe tige wiin fa to a ne perefere ko salaka wa, bo hñ hñ te awe hñ mane daga boo fa wa salaka na me. ⁴ Krista mane ti diniyan hñ, a yere mane na ne salakaweta ga bare wiinye kma hñ perefere pere Ten yiran hñ na, bara ko hñ ye. ⁵ Nka hñ wiin fa pepe ta, hñ boo fa na tagamase. Wiin fa hñ ti wuro hñ wakra Wuro n'e yira Moyizi ma wiin ne nemetepa ta tetera na, y'a sege ye wiin hñ dre a ma tolo ma, y'a pepe ta yee. ⁶ Tian na, wiinye bara hñ yire yi, hñ hñ hñ wiri a ma bare wiin been hñ ko yi bo gwere yi ma, ne de dos ko ma, awe hñ yere hñ na. ⁷ Tian na, yagado mane ti been na gwere yi we na ga, hñ mane na ne ti boo plalo ta tige na titiri ga yo. ⁸ Nka Wuro y'a kma zarake ko da, ye ye sege re, ye Matigi da, boo hñ na wiri yi, ye ye na ye do ko Isirayele ta hñ ma ko been na wun yi ka ko Zuda ta hñ ma. ⁹ Ye ye mane wiin been ka ko ye tame wiin hñ ma y'e foga ye sra ma, n'e sabe Ezipitigiamana hñ. Y'a na ne hñ neme ga. Ye bare yewo yere hñ gun y'a been hñ ga, ye yi yere n'e za n'e to me. Matigi hñ da yee ¹⁰ Matigi da, ye bare ye na wiin been ka ko Isirayele ta hñ ma, ye bo hñ: Ye wonna hñ ko naa hñ, ye ye hñ da ye y'a Ten pere, ye ye kakiri ko ye ta giata hñ ye na n'e ka. Ye ye na te ye ta Wuro na, ye te y'a kma na. ¹¹ Ye ye na hñ sii na n'e na plalo kala titiri ga, ye hñ mane na ne kwa ye na plalo ma me, y'a Matigi dege ko ga. Ye bare ye pepe na n'e ko n'a bii ye na smayeye ma ko yaa n'e kw ye na durukma ma. ¹² Ye bare ye na n'e ta yagada yafa, ko mane na n'e ta kakie giati titiri me ga. ¹³ Wuro been na wun yi da yira wiin sangan ma, a gwere yi we ta bire yi na. Awale wiin fa hñ te bire yi na, hñ kiege ne ti migesogo ma.

9 Wenna mane ti been na gwere yi we na salaka na, hñ ne ti a na be lagako ma me. ² Paa boo mane tetera. Wiin hñ mane pia tetera, ye mane hñ togo wiri da bii hñ kini. Wenna fintinadefa ko tabale ko salakaweburo mane ti. ³ Boo paa mane ti soszogo na

plalo we timi, ye ne wenna wiri da bii hñ kini na kini yi. ⁴ Wunnudifa na wenna wiin hñ hñ na yi, wenna hñ mane ti ko been na kuku wiin pepe hñ vangan ko hñ, hñ na ko bo ne ti a hñ maane ti wiin hñ ko Arko ta gwangan wiin hñ mane tulo hñ been na domada sebe wiinye walaga ko ma. ⁵ Wuro ta yerefe, yirebe ti wiinye ma, hñ mane y'a sinwunna ta kuku we na pogo ma. Nka bo hñ pepe yirado be ga. ⁶ Fre ko pepe tige we timi ma yee, salakawere mane ko gwerepa we hñ sangan pepe ma y'a bara ta na. ⁷ Nka paa plalo we hñ, salakawewo hñ dama hñ mane ko wenna kanyonhñ tala na ko tala ko worofere na too wa na salaka na y'a kakie ko zame ta kakie ye na. ⁸ Wuro ta Ni mane kia n'a ko ko da, ye wenna gwere yi we hñ ne tiye ye, be ko da Wuro ta hñ na sogo dre den ga. ⁹ Wñ basie da na tagamase. Perefere ko salaka wiinye hñ sbe ne da do paga ga, ko mane sbe n'e na weta giata tanganbe ga, hñ hñ mane we yeye. ¹⁰ Wñ mane hñ ko menefere ko kinibe na landa na da dama. Ye mane sma ta landa na da wiinye hñ te sane been na wun yi na wagati ne wiri. ¹¹ Nka Krista naa basie ko te fere na salakawewo na. A y'a salakawebura ta wiin paa hñ, hñ ta da sige yi ne ko yi. A sma hñ n'a tetera ga, a bo diniyan be hñ yi ga. ¹² Too baraka hñ wiinye hñ gugure too ga, mane yanman too me ga nka a yere too a ko ko hñ kanyonhñ tala dama na legelege Wuro ta hñ, ko tisramabe gun melemele na. ¹³ Bare gugure too ko yantole too ko yanganne na yibe hñ mane vunu sma ma n'e kinibe ye koma ma doma ye na, ¹⁴ Krista wiin hñ ye yere pere salaka na webareya yi ne a na kabako yi na Wuro ma, yagado mane ti a na ga, ne hñ too na te ko ma sbe ke kinibe ko giatiyaga wa ke hñ, ke ne sbe ne bara ta ni na te Wuro ma ga? ¹⁵ Bo hñ hñ te a hñ te been na wun yi ko fa na. Wiinye kakie hñ mane te been na gwere yi we na wagati ma, a ta siri te hñ na yafa ye na. Wiinye ko na do hñ ko hñ mane sbe ne we ga, wiinye kma hñ wiri, hñ sbe ne hñ gun. ¹⁶ Bare ko dinida hñ ne ti wiin wenna, hñ n'a ko da fre na te siri we. ¹⁷ Hñ hñ siri, wenna sangan ma a ta yiratigeda sbe ne giati. A ma siri ga, ye sbe ne giati den ga. ¹⁸ Bo hñ hñ te too hñ mane vunu den, been na gwere yi we hñ sbe ne giati. ¹⁹ Moyizi mane yirada ko pepe yira n'e we zame ma wiin sangan ma Ten yiran hñ na, ko yanman ko gugure na too ko zio ko dasipene ko izpekalo bii, ko serepere Ten na sebe yere ma ko zame ma ²⁰ ko da, ye Wuro wiin been ka ko ka neme, ye bo hñ na too. ²¹ Wñ timi a hñ too serepere paa we ko ye ko hñ fre pepe ma. ²² Ten yirado ma, too ye fre pepe kinibe ko hñ. Too hñ ma vunu ga, kakie na yafa tiye ga. ²³ Wiinye fre hñ ti wuro hñ, a hñ ma yee ye na tagamase kinibe, be ko da wuro hñ fre yereyere daga kinibe na ko salaka na ko yi me ke. ²⁴ Sma wiin hñ tetera, a ne yeworo we na tagamase, a hñ hñ

mabe nii wε, kɔkɔ da sbε ne dia Wuro ma ga bare ga wiin te kɔkɔ ye dɔbε Wuro na, a na te daga kɔkɔ da tian na a ti ni na. Wiinye kma kɔkɔ n'a brε kia, a kɔkɔ wɔkɔ ma. ⁷Yɔnmabe baraka hɔkɔ sma mane wiinye frε za dɛn ga, Wuro Nowe kɔkɔmεbε wɔkɔ na. A mane kɔkɔ Wuro ta hɔkɔ tuma korogwaga tɛtɛrε wiin fa to a y'a kɔkɔkma kisi. Ye tε yee, a mane diniyan hɔkɔ kma zarake, Wuro kɔkɔ n'a giati kɔkɔ na tele yi a ta yɔnmabe baraka hɔkɔ. ⁸Yɔnmabe baraka hɔkɔ Abrahamu mane tra Wuro ta wiri na hɔkɔ dian ye na hɔkɔ bii yaa giamanaza hɔkɔ, a mane daga wiin gun kɔkɔ na. A mane tuma ne yaa, man'e ya-do kɔkɔ ga. ⁹Wuro mane wiin lagakɔkɔ na do kɔkɔ a ma, yɔnmabe baraka hɔkɔ a mane yaa tangan yeyε buge hɔkɔ kɔ Izake kɔ Zakɔbe wiinye nii kɔkɔ mane ti wɔkɔna kɔkɔ we hɔkɔ. ¹⁰Bare wiin kuru du kɔkɔ kiε kɔkɔ, kɔkɔ Abrahamu mane kɔkɔ yεrε. Wiin kuru na tɔgɛta kɔ a na tɛtɛrɛta kɔkɔ Wuro yεrε. ¹¹Yɔnmabe baraka hɔkɔ, Sara kɔ y'a kɔkɔmurabe pepe sbε kɔ gun. Bare wiin te kɔkɔ man'e do kɔkɔ a ma, a man'e kɔkɔ hɔkɔ kɔkɔ d'a ye yira wiin nε, yee a na n'e ta. ¹²Bo hɔkɔ kɔkɔ tε mε, a bangan Abrahamu wiin yεrε kɔkɔ mane vetra wε sirido ma, kɔkɔ kɔkɔnala dama baraka hɔkɔ sma kɔkɔ yaan wɔkɔkara wurokɔkɔ ma mamala ne yaan, wɔkɔkara yengenzu do ma banyege. ¹³Wɔkɔna sma kɔkɔ pepe siri yɔnmabe hɔkɔ. Wuro wiin dosɔ ta ye ma, ye kɔkɔ ma dε ye na frε ma ga. Nka ye man'e to dɛrɛdo hɔkɔ n'e za hɔkɔ bire ye na hɔkɔ n'a yira n'a kɔkɔ ye yiwɔ mane samara ne fɔkɔsma diniyan hɔkɔ. ¹⁴Bare wiinye kma kɔkɔ bεrε yee, wɔkɔkɔ n'a kɔkɔ n'a kini da yiwɔ ti ne boo dɔkɔ kɔkɔ kia. ¹⁵Ye mane tuma wiin wεn, wεn da m'a bere kɔ ye kakiri hɔkɔ, ye mane na bere yaa yeyε. ¹⁶Nka wiin dɔkɔ kɔkɔ fɔkɔ yi wɔkɔ ma, wɔkɔ ye mane kɔkɔ kia, wiin dɔkɔ kɔkɔ wuro hɔkɔ yi. Bo hɔkɔ kɔkɔ tε ye ta tε kɔkɔ ne Wuro wiri ye y'a Wuro, a kɔkɔ mane piri kɔkɔ ga. Bare a boo kuru tɛtɛrε ye ma. ¹⁷Yɔnmabe baraka hɔkɔ Wuro mane Abrahamu taa n'a sege a kɔkɔ Izake wa salaka na. A mane ti ne y'a nεmɛtala wa salaka na. Kamasɔkɔ a m'awe Abrahamu ma Wuro man'e do kɔkɔ ¹⁸hɔkɔ d'a ma, ye Izake baraka hɔkɔ a na timikma gun. ¹⁹Abrahamu mane giati ne kwa, ye Wuro sbε ne soro winni. Ye tε yee, wɔkɔna giatε we baraka hɔkɔ, a mane bere ye hɔkɔ gun. ²⁰Yɔnmabe baraka hɔkɔ Izake mane duba ta Zakɔbe kɔ Esawu ma sɛn na kayan na. ²¹Yɔnmabe baraka hɔkɔ Zakɔbe mane tε siri na, hɔkɔ duba ta Zozɛfu kɔkɔmanε ma hɔkɔ zii yoloko hɔkɔ lugo y'a gwangan ma hɔkɔ Wuro yirebε. ²²Yɔnmabe baraka hɔkɔ, Zozɛfu mane tε siri na hɔkɔ Isirayelɛnɔkɔmanε ta sada Ezipitigiamana hɔkɔ kɔkɔ yira n'e tige hɔkɔ ye wɔkɔ ta da na kayan yira n'e sigebe ye ma ye na sitrada na. ²³Yɔnmabe baraka hɔkɔ Moyizi na kɔkɔ man'a kɔkɔ yεgε saa kɔkɔ a kɔkɔ wε timi ma, bare ye man'e kɔ ta foro za, wɔkɔ tε ye ma kwan fanganma ta ten na ga. ²⁴Yɔnmabe baraka hɔkɔ, Moyizi na tε kɔkɔpe na wiin sangan ma, mane dian kɔkɔ n'e wiri da fanganma ta nεmedalo kɔkɔ titiri ga. ²⁵A kɔkɔ da, ye ye daga ne

yannε kɔ Wuro ta kma, ye wɔkɔ hɔkɔ ye yaa ne ti kakie na dangamu hɔkɔ wagati zɔkɔ dama ye na yee. ²⁶A mane Krista ta dεgεbe na kayan ta hɔkɔ kɔkɔ giati naforo na yire yi hɔkɔ yalo Ezipitikma ta naforo ma, bare a mane na wiin yirebe gun Wuro ta, wɔkɔ na kayan a mane kɔkɔ ta. ²⁷Yɔnmabe baraka hɔkɔ a mane sa Ezipitigiamana hɔkɔ, ma kwan fanganma woro ta ba na ga. A man'e woro sige wɔkɔkara wiin te kɔkɔ Wuro za, kɔkɔ wiin za ga. ²⁸Yɔnmabe baraka hɔkɔ a mane Yεrεgun na feti ta hɔkɔ too sɛrɛsɛrε wiin fa to niwεmεlεkε we ka wiri Isirayelɛnɔkɔmanε ta gwɛrɛvɔkɔkɔmanε ma abada ga. ²⁹Yɔnmabe baraka hɔkɔ Isirayelɛnɔkɔmanε mane Buruku na Zu kwire kwie ma nka wiinye Ezipitikma kɔkɔ da y'e ta, wɔkɔ kɔkɔ bora zu hɔkɔ. ³⁰Yɔnmabe baraka hɔkɔ Isirayelɛnɔkɔmanε mane yaa Zerikokuru mini yin kopra, a na kwala kɔkɔ bεrε. ³¹Yɔnmabe baraka hɔkɔ vunatεya Arahabu kwe siri kɔ magasma ga. Bare a mane kwa Isirayelɛnɔkɔmanε ta fanεsma ma. ³²Wɔkɔna ma na hɔkɔ yira yε? Wagati ti ne ta ma Zedey hɔkɔ Barake kɔ Sames hɔkɔ Zefute kɔ Davidi kɔ Samiyεle kɔ Wuro ta daberebere ta da yira tala tala ga. ³³Yɔnmabe baraka hɔkɔ yewɔ mane kɔkɔ giamanε kwini n'e kɔkɔ, hɔkɔ telebe tɛtɛrε hɔkɔ Wuro ta dosɔ na da za hɔkɔ zare da gwolo, ye ma sbε foyi ta ga. ³⁴Hɔkɔ togo na yire yi dibe hɔkɔ dε kunkwinitaba na hɔkɔ kɛnε hɔkɔ fangan gun hɔkɔ y'a sebe dɔkɔ kunkwinido hɔkɔ hɔkɔ samara ta kunkwinini laga. ³⁵Yɔnmabe baraka hɔkɔ kɔkɔ yara ta kma mane siri hɔkɔ ye bere winni hɔkɔ naa ye brε. Ye mane kɔkɔ yannε fɔkɔna, ye ma maga ga, wiin fa to ye tε ye winnisa na kɔkɔ yi gun sara kɔ hɔkɔ ni gun. ³⁶Ye mane kɔkɔ zii n'e vaan n'e pεrε n'e ka kaso hɔkɔ. ³⁷Ye kɔkɔ dra n'e yεε kɔkɔ gɛgɛ hɔkɔ kɔkɔ hɔkɔ kɔkɔ yεε kɔkɔ kunkwinitabe. Ye mane yara ne fɔkɔ a ma gwakoma wεlε sεgεkoma kɔkɔ n'e ta zoga. Ye man'e ta frε pepe kɔkɔ ne bεrε ye ma n'e yannε. ³⁸Ye ta foro do ma ye mane daga ne ti diniyan hɔkɔ kma kɔkɔ ga, ye ne yara kibεkolo hɔkɔ kɔkɔ tola hɔkɔ kɔkɔ wolakore hɔkɔ kɔkɔ wora hɔkɔ. ³⁹Yewɔ sma kɔkɔ pepe da mane dia Wuro ma ye ta yɔnmabe do ma. Nka hali kɔkɔ, Wuro mane wiin dosɔ ta, ye wɔkɔ gun ga, ⁴⁰bare fɔkɔ ye mane tiye Wuro ta hɔkɔ yalo hɔkɔ ma. Wuro ta tε kɔkɔ mane wɔkɔ ta wɔkɔ tige ke ma, bo hɔkɔ hɔkɔ tε a kɔkɔ ma ye ta n'e do pagabε ke timi ma ga.

12 Ke mε, wɔkɔna sierekma na yaan ye bε ta tε kɔkɔ ne ti ke ta, wiinye frε pepe kɔkɔ wiinye kakie pepe kɔkɔ ke ma, ka tε ke ye dra. Wiin hɔkɔ hɔkɔ tige ke ma, ke sige ke yεrε ma hɔkɔ n'a ta. ²Ka tε ke Yezu na kayan ta, awe wiin kɔkɔ yɔnmabe dubido hɔkɔ n'a wεbedo. Wiin nihɔkɔndiaro kɔkɔ mane tige a ma, wɔkɔ ye na a dian yannε na hɔkɔ siri kwangwaga na kɔkɔ ma, ma piri ga, hɔkɔ yaa tangan Wuro ta fanganmakware digesoro ma. ³Tian na, wiin te kɔkɔ mane daga wɔkɔna yannε wɔ ta ga, hɔkɔ dian ye na kakiɛtεrε ye na, ka wɔkɔ na kayan ta hɔkɔ ka ka koma siribe ga. ⁴Bare k'a kun hɔkɔ kɔkɔ kakie, ka wiri siri ma dɛn ga yo. ⁵Wuro wiinye domada kɔkɔ yira

ka ma ne ka wora sigebe wakarara ye manane, ka sanfire wachwara? A da, ye Matigi wiin yinna hank togo de be ma, ye b'e na kayan ta ne ko. Y'a hank hank da ta be na, ye be ka be hank siribe ga. ⁶Ye bare wiin te da hank dia Matigi ma, y'a wachwa te yachwankantoba. Y'a wiin te giati ye ko, y'a wachwa te ladi. ⁷Ka k'a yanne wachwa n'e giati wakarara hank ye ko yachwankantoba wiin ne. Tian na wachwa yanne ko n'a doko da ka Wuro manane. No tiye wiin hank hank n'a ladi ga ra? ⁸Ye hank mane ka ladi wakarara hank manesere ga, ka weleyanama. ⁹Ka ke na wachwa re na kayan ta ke. Ye mane ke yachwankantoba, ke ne hank ye ta yee ye. A hank ma ne na ke hank wiin hank ti wuro hank, ke na hank hank ta wiin fa to ke hank ni na ga? ¹⁰Ke na wachwa re mane ke yachwankantoba wagati hank ye na yee y'a giati do ma nka awe ke yachwankantoba kià hank hank ye na wiin fa to a y'a kini ka ke hank. ¹¹Ye ke yachwankantoba wiin sangani ma, wachwa te ne ke ninaban, ke nihandia ga. Nka sangani te naa dere hank timi, ye wiinye kma ladi ka wachwa yinna hank togo we, wachwa n'e na hank gun. Bo siara, bo ma telebe. ¹²Wachwa ye na ka sra wiinye hank bana, ka ye duro, fanganduru ti ka fugo wiinye na, ka fangan ka ye hank. ¹³Ka ka kaen ka sotele hank wiin fa to kilenala ka naa te kantala na ga nka a ken. ¹⁴Ka te been ne ti ka ko ka sma pepe, ka ne kini k'a sirew hank. Bare ga hank nii we, hank sbe ne Matigi za ga. ¹⁵Ka ka yere wachwa wiin fa to ka na hank ka naa ye nii wa Matigi ta woramadiabe hank ga. Ka na boo ka naa te wakarara hank na saga yi wiin hank faga ko sere ko ne dayaga ta sma na yaan ye na ko y'a бага ga. ¹⁶Ka ka yere wachwa, ka na boo ka naa ko kakalafa hank ga, hank fre na kini ye yaga wakarara Esawu mane te wiin ne ko y'a prayebe na hank zabire kanyachwa tala na hank fa ye na. ¹⁷Bare ga ka ye ko hank hank da a na da, ye ye hank ta duba kia wiin sangani ma, a nii hank we a ma ye gun ga, hank mane sbe ne y'a teda katra titiri ga, hank hank fochwa ko hank ma bere hank me ga. ¹⁸Isirayelachwane man'e doko tolo na wiin ne hank sbe ne le wiin ma, Sinayitolo ko ye ma togo na yire yi ko ye na tunio ko ye na wuropanan, a yee k'a da ti ga. ¹⁹Ye mane tolachwa hank ko hank bere hank. Wiinye kma yere hank mane wachwa hank we hank, wachwa yere hank mane da, ye ye ka hank neme ta ye ma titiri ga. ²⁰Bare ye mane sbe ne taa wachwa domada ko ta ga, wiinye hank mane kwa, ye wiin te pepe hank le tolo we ma, ye hali a hank te worofa, y'a daga dre ye ko hank. ²¹Wachwa da ko mane kwandia hank Moyizi hank da ye yi kwan hank ne sma. ²²Nka ki ka doko Siyachwankantolo na ko ni na te Wuro ta kuru na wiin hank Zeruzalemu na wuro hank yi ko a ta meleke na yaan ye wiinye hank ti fetite hank. ²³Ka ka doko Wuro ta gwerewachwane na me, wiinye toga hank sebe wuro hank, ko Wuro yere na, wiin hank da pepe na kitita ko smafre ni na wiinye hank te fre na do paga ye. ²⁴Ka ka doko Yezu na, hank wiin hank been na wun yi na weta ko too na sereyere ye na wiinye hank ko yi Abele ta salaka na ye

ma. ²⁵Wiin te hank ka wiri, ka ka yere wachwa ko ka naa maga hank na a ta ga. Wiinye kma hank mane maga hank na ye na wachwamebeta ta wiin hank Wuro, wachwa hank hank ma de yinna hank togo na ga. Yee me, wiin te hank ye to wuro hank ko ne bere ke ta, ke hank ma hank a ta ga, ke na de yinna hank togo na ga. ²⁶Awe wiin te bere hank hank mane lagachwa smabe, a da basie ye ye na bere lagachwa smabe ye me ko wuro hank smabe me. ²⁷Wiinye domada ko hank yira, ye basie wachwa, wachwa n'a ko ko da, ye danfre pepe na sma ko mige wiin fa to wiinye fre hank sbe ne sma ga, wachwa hank. ²⁸Ke debe kolo gun wiin hank na sma ga, ka te ke baraka yira a ma hank ye na. Ka te ke bara ta Wuro ma hank na wiin hank dia a ma, awe woramadiabe we baraka hank, ne ti a soro ma, ne kiu ka a ma. ²⁹Bare kià Wuro togo wiin hank yaga ta.

13 Ka te dadiamabe ne ti ka ko sangani pepe ma.

²Ka ka sanfire ko samarafige ga bare hank baraka hank hank vedo pere meleke ma, ma ye ko hank ga. ³Ka ne kasonama ta da giati ko te wakarara ka kwe ne ti ko ko yey. Ye wiinye kma yanne, ka ne wachwa ta da giati bare ki ko sma me. ⁴Ka pepe daga kiu ka yanma ma, vunafa ka ne ti sin ko ya hank ga. Bare Wuro na kakalatesma ko vunatesma kiti. ⁵Ka ka te gwana na wu zugoyaga ka ka hank ga. Ka kayan ka sra hank fre dama ma bare Matigi yere da ye ye na be dra ga, ye ye na be za be to ga. ⁶Ye te yee, ke sbe ne ko ke yere ma ko da, ye Matigi hank kià tedo ke na kwan foyi na ga. Wachwa hank sbe ne hank ta ne na? ⁷K'a zengenkma wiinye hank Wuro domada yira ka ma, ka ka kakiri to ye da. Ye ta sirewchwa we wiin ne, ka hank na kayan ta ko n'e zugobii. ⁸Yezu Krista sbe ne katra ga. A mane ti wiin ne gwerena, yee a ti basie ko ne na ne ti yee suu ye me. ⁹Ka ka yere wachwa ye ka naa ka firebe ko boo kala na yaga yi ga. Bare hank hank fangan gun Wuro ta woramadiabe baraka hank, hank hank ko hank na yi kachwa wiinye kma yere hank ye yere wachwa ko ye ta zama man'e na hank gun ga. ¹⁰Wiinye salakawere hank salakawe Ziwifu ta salakawedo hank, wachwa daga hank kià salakawedo hank fre na ga. ¹¹Bare salakawere ko ko wiinye worofre na too Wuro ta hank hank kakie na yafakia na, wachwa worofre ko na kiki bii ne sa ne wenne zame ta tangando timi. ¹²Bo hank ye na Yezu ta te hank mane kia zame kinibe ko ye yere too, a hank yanne kwala timi. ¹³Wachwa ye na, ka te ke sa kià tangando hank, ko yaa n'a ten ko n'a ta yeremazibezugo bii. ¹⁴Bare kuru na yagabareya yi ti ke ta be ga nka ke ti ne kuru na pagabareya yi kia wiin hank sen yi. ¹⁵Ka te ke ne barakayirasalaka wa Wuro ma awe baraka hank sangani pepe ma. Wachwa ko ke n'a togafachwa wiri sangani pepe ma. ¹⁶Ka ka sanfire ko dafre ko nemediema ga. Bare wachwa salaka ko neme da hank dia Wuro ma. ¹⁷Ka ne hank k'a zengenkma ta ne ka yere kurobe ye ma. Bare yewo hank ka kaen ka wachwa hank, a ma hank na Wuro na n'e toga sen. Ye hank te yee, ye na y'a bara ta ko nihandiaro, ye na n'e ta ko ninaban-

ZAKE

1 Me Zake Wuro ko Matigi Yezu Krista ta barateta bo sebe fane Isirayeledumakma funpla wo ma wiinye zanzan ko sisere kko kore ye na. ² Wiinye yanne wo pepe kko ka gun, ka dian ye na fankna kià kma ³ da wiinye yanne kko ka gun yankmabe do ma, kankama ka ka kko. ⁴ Nka ka sige ka yere ma wiin fa to k'a koma ne ze pasaa wiin fa to k'a da pepe do ne paga, foyi ka ne pna ka na me ga. ⁵ Dato kko mane ti ka na wiin kko ga, a a me Wuro ta wiin kko n'a pere sma pepe ma zana kko mane kko zarake ga. A na te na n'a gun. ⁶ Nka a na te daga n'a me kko yankmabe kko ka ne sigi ga. Bare wiin te kko sigi, a na te te ne ti wakara zu na kungoba yi, pangan wiin tumabe. ⁷ A na te k'a giati kko da ye na boo fa gun Matigi ta ga re. ⁸ Bare a giateplate, mane kko foyi ma y'a teta kko ga. ⁹ Wiin plalo kko duru te, Wuro kko n'a yirebe, a daga nihondia. ¹⁰ Wiin plalo kko ne naforote, kko naa berebe, kko daga nihondia kko na me. Bare naforo te na fank wakara kwoktulo. ¹¹ Bare sin sa ne kko, pangantoba ne kwok wiebe, ye tulo bere, ye ta foro yaga wiin ne, yee naforo te na ne ti y'a teta kko ye kko yaga. ¹² Wiin te kko yanne koma, konna te dangamu. Bare Wuro da dia wiinye kma ma, a wiin webareyani na do kko ye ma a tesege we timi ma, kko a na kko gun. ¹³ Wiin te kko mama gun, a na te ka da Wuro kko yi mama ga. Bare Wuro sbe ne kko mama n'a ka dayaga kko ga, a mane na dian kko mama me ga. ¹⁴ Kko ma diamada yere kko n'a mama n'a diebe n'a ka da kko. ¹⁵ Kko ma diamada kko yire a kko wiin sangan ma, y'a ka kakie kko. Kakie kko wiri ye tege ma wiin sangan ma, ye kko ka siri kko. ¹⁶ N'a kma fore, ka ka ka yere diebe ga. ¹⁷ Perefana na kko yi kko yirebafa na paga yi tuma wuro kko kko Wuro ta, wiin kko kinifre dan, kko da mane tunio ka a ta da kko me ga. ¹⁸ A ke kko ye dongo kko y'a tian na bere baraka kko wiin fa to ke te a ta danfre na gwere ye na. ¹⁹ N'a komafore, ka dato. Nka hali kko kko, kko ka ne maga kko na ga, kko ka ne sale ne bere ga, kko ka ne sale n'e woro babe ga. ²⁰ Bare kko woro na ba yi Wuro dongo na da ta ga yo. ²¹ Ka saa doma na da sii pepe na kko zugoyagada sii pepe na. Wiinye domada kko kko yira ka ma ne sbe ne ka kisi, ka kwa koma ma. ²² Nka ka te Wuro domada na tesma na, ka ka te ye na koma na dama ga, ka sbe ne ka yere yaga kko na. ²³ Tian na, wiin te kko kko Wuro domada na, man'e ka y'a teta kko ga, a na te ti wakara wiin te kko ye zin

sege dubale kko, a kko ko wiin zin we ye o. ²⁴ A te zin we sege dubale kko kko ye timi bere suu, konna kko tala kko a mane sa wiin fa ta, a sanfire kko kko. ²⁵ Nka wiin te kko kko ten na siebe yi ma wiin kko tisramabe na yi, n'a ka y'a teta kko, kko ma te a na matazana na yee ga, kko a n'e ta siebe na, a na te wiin fa ta, a na dangamu gun ye kko. ²⁶ Wiin te kko n'a giati kko da yi Wuro ta kko kko mane sbe ne kko ne gun ga, nka n'e yere lamarra, a wurosogo yaa zana yee dama. ²⁷ Wuro ta sogo na kini yi, doma ti wiin ma kko Wuro yinna kko ga, bo kko: Ne yara kko yufuroyara diema ye ta ninabannan sangan ma, ne be yere kko diniyan kko da na, ka te be naa be yere yanganmu ga.

2 N'a kma, wiin yankmabe kko ti ka kko kià Matigi Yezu Krista yirebe na te kko, ka ka kko yanganmu kko k'a kndéga ga. ² Ka sege wa, ka kko ne ti k'a neme kwedo kko, boo kko kko naa kko san na slala ne ti a ta, a ne begefere, boo kko naa kko me a ma zokuro kko kie konna te ta, ³ wiin te we kko begefere, ka kko da kko ma y'a tangan tangando na kko yi kko, kko da duru te we ma ye kko taa kko wuro kko wele y'a yaa tangan yobia kware wee, ⁴ a ki yere kko déga ga ra? Ka te kitisore na giatiyaga ti wiinye kko ga ra? ⁵ Awale n'a kma fore, wiinye kma kko durukma diniyan kko kma yinna kko, a Wuro kko n'e déga wiin fa to a ye ta naforokma na yankmabe kko, a wiin kolo na do kko kko na sma ma, a da dia wiinye ma, ye sbe kko gun me ga ra? ⁶ Nka ki durute ta yirebe den a ta. A naforokma kko bere ka ma ga ra? A yewo kko fige ne yaa kko ka neme kitisoda kko ga ra? ⁷ Yezu Krista togafere wiin kko wiri ka ma, a yewo kko kko yaga ga ra? ⁸ Tian na, wiin ten kko ti ten pepe zin, ka ma ne kwa kko ma wakara a yira wiin ne kko da, ye be be na plalo da diabe be ma wakara bi yere, ka mane na ne dafere ta. ⁹ Nka ki kko ne sma déga, ka kakie kko ta, ten ne na ka zarake kko da ka yaga ta. ¹⁰ Tian na, be kko ne kwa ten pepe ma, a ma tala dama na be maga, bi kko be yere zarake ye pepe na. ¹¹ Bare ga wiin te kko da, ye be ka vunafa ta ga, konna te kko da me, ye be ka kko ye ga. Awale be kko ma vunafa ta ga nka kko ye, be ten yaga yo. ¹² Ka te ka domada kko k'a teta ne kayan kko sma ye, ye na wiinye wiri tisramabe na ten na kiti na. ¹³ Tian na, wiin te ma makare ga, ye na makare a ma kiti na ga. Makare kko sbe kiti ta. ¹⁴ Mia kma, kko da yankmabe ti be kko, be mane foyi ta ga, kko kko kko kko ma? Yankmabe sbe ne kko

kisi hñk na ra? ¹⁵ Ka na plalo boo hñk ne tiye, zoga mane ti a ta ga, wele a man'e do na zio gun hñk pepe ma ga, ¹⁶ ki na boo d'a ma, y'a yadia, ye Wuro wiri a yunma hñk n'a do na zio pere a ma hñk ma foyi pere a ma ga, wñk hñk a ma? ¹⁷ Yee me yonmabe hñk mane foyi ta ga, wñna yonmabe we siri melemele. ¹⁸ Nka boo na da, ye yonmabe ti be hñk yi ne bara ta, ye be bia yonmabe hñk ye ma wa, wiin hñk barate yi ga, ye ye na y'a yonmabe hñk be ma y'a tēda hñk. ¹⁹ Be hñk da tian na Wuro tala ra? Wñk dafñre. Zini yere n'e hñk me yo ne sma kuun ta. ²⁰ Kakiridurute be hñk da tēda nii we yonmabe foyi ga ra? ²¹ A tēda baraka hñk ke hñk Abrahamu te sñntele na ga ra? A ta te hñk ye hñk Izake de salakawedo ma. ²² Be a za da a mane hñk Wuro ma y'a tēda hñk, tēda hñk n'a ta yonmabe pagabe. ²³ Ye te yee Wuro domada na sebe wiin fa yira hñk da, ye Abrahamu mane hñk Wuro ma, ye hñk hñk n'a ta a hñk te sñntele na, wñna domada wñ mane paga, a hñk togo gun hñk da Wuro maa. ²⁴ K'a za re hñk da hñk te sñntele na y'a yonmabe dama baraka hñk ga nka tēda baraka hñk. ²⁵ Yee vunatēya Arahabu ta da mane te ye me. A a ta tēda baraka hñk a te sñntele na ga ra? A ta te hñk mane kwa Isirayelen hñk a fanesma hñk ma hñk soza ka ye kan hñk. ²⁶ Tian na ni nii we hñk siri wiin ne, yee me tēda nii we, yonmabe siri me.

3 Ka pepe daga te smakalasma na ga n'a kma. Ke smakalasma ta kiti na yaga yi hñk sere yi ma. ² Bare ke pepe fire tēda na yaan ye hñk. Wiin te hñk mane fire bereda hñk ga, wñna te hñk na tele yi wiin hñk sbe n'e yere hñk. ³ Ke hñk ne garefre ka siori da hñk wiin fa to ye ne hñk ke ta, ke ke dungo hñk ta ye yere pepe hñk na yo. ⁴ Ka zokñre na kayan ta me ke: Ye yire hñk ma, wiinye pangan hñk n'e yen, wñk yire hñk me, nka boo fa tintingini hñk tiye n'e zin tele, ye na wurēta ne kia yaa wiin wñn, wñn ye na yaa taa. ⁵ Yee hñk hñk ti me. A fa na yire yi ga, n'e yere yirebe da na yire ye hñk na. Ka togo na kayan ta me ke. A na tintingini yi yee hñk sbe ne saan na yire yi wunna. ⁶ Hñk hñk togo me. Dayaga na koro. Hñk nii ti ke yas hñk. Awe hñk ke hñk pepe hñk. Giagan hñk togo wiin yere hñk ke hñk na kià sirew hñk, awe hñk ke ka a hñk. ⁷ A na fa sii tiye ga, hñkafre kwe yala hñk vololofre hñk ze ma, sansukanpla sbe ne wiin darobe ga. ⁸ Nka hñk sii sbe ne hñk darobe ga. A yaga tege ti wiin na ga, ne paga бага na hñk yi na. ⁹ Ke Matigi ke hñk yirebe ke lege, sma wiinye hñk Wuro gia, ke ne wñk voda hñk lege me. ¹⁰ Wñna do tala we hñk duba hñk vode sa. Ye daga ne te yee ga n'a kma. ¹¹ Zu na dia yi hñk a na saga yi sbe ne kwe ne sa wuru tala hñk ra? ¹² N'a kma, kafñk sbe ne olivun hñk ra? Taa erezen sbe ne kafñk hñk ra? Zu na saga yi sbe ne sa duru na dia yi hñk ga. ¹³ Ka te hñk ti ka hñk ne da hñk, a kakiri ne dia? A wiinye tēda ta hñk a datñ, a wñk hñk ma hñk sma ma y'a tēda

hñk ke. ¹⁴ Nka a hñk ma hñk hñk yu hñk samane na giate hñk ti ka hñk, ka ka ne ka yere yirebe hñk ne hñk ga ke. ¹⁵ Wñna datñ we tuma wuro hñk ga. A diniyan hñk yi, worofre yi, zini yi. ¹⁶ Tian na hñk hñk yu hñk samane hñk dakurote hñk dayagate sii pepe hñk kwe ne yaa. ¹⁷ Nka wiin datñ hñk tuma wuro hñk, hñk pia ne kini den, hñk timi a ne kuro, woramadiabe ne ti a hñk, a ne makare. Dafñre ti a hñk, a ne dafñre ta. A hñk dēge hñk na ga. ¹⁸ Wiinye kma hñk siara ta, wñk ma telebe te siara hñk.

4 Wee benbareyafa hñk birisi tuma ka hñk? Ka ma diamada wiinye hñk ti ka yas hñk, a wñk hñk ye sa ga ra? ² Ka sbe ne wiinye fre gun ga, wñk na ka yinna sa. Ka te smayesma na ka hñk hñk ne yaga, ka mane sbe ne yaa zin ga. Ka kwini hñk ne vien. Ka sbe ne gun ga bare ka mesma ga. ³ Ka me hñk mane gun ga bare k'a giate hñk ga hñk ka na wiin yaga ka ma diamada hñk. ⁴ Ki telebareyasma hñk, ka hñk da diniyan hñk diamada hñk hñk ta Wuro zugu na ga ra? Wñk ye na wiin te hñk ne kia te diniyan hñk fre maa na, wñna te ye timi bere Wuro ma. ⁵ Taa k'a giati hñk da zana Wuro domada na sebe da, ye Wuro wiin Ni ka ke hñk, hñk da sige a ma? ⁶ Nka a sige ye yere ma wiin fa to a y'a foro hñk. Bo hñk hñk te Wuro domada na sebe hñk n'a yira n'a hñk hñk da, ye yereyirebesma da yaga Wuro ma, a ne y'a foro ta yereyirebesma ma. ⁷ Wñk ye na ka ka yere to Wuro sra hñk, hñk taa Sitane na fangan ma, a na hñk ye sbe ka na hñk dere. ⁸ Ka ka hñk Wuro na, a na ye hñk ka na me. Ki kakietesma, ka ka sra waa hñk ka yere kinibe giateplakma. ⁹ Ka k'a yagada hñk hñk ninaban hñk hñk. Ka te k'a ziru bere te ninabann na, k'a nihndiaro te bonatege na. ¹⁰ Ka ka yereyirebesma Matigi zin, a na ka yirebe. ¹¹ Hñk ka ye na plalo dayagabere ga, n'a kma. Wiin te hñk ye na plalo dayagabere wele n'a kiti, wñna te Ten hñk dayagabere hñk n'a kiti. Nka be hñk Ten kiti, be te kiti hñk na, be Ten na tēda ta ga. ¹² Kama hñk hñk dama hñk tiye wiin hñk Ten tige ne kiti hñk. A wiin te hñk sbe ne hñk kisi ne sbe ne te a siri. Bi hñk hñk te hñk ne be na plalo kiti? ¹³ Awale ki wiinye kma hñk kwa, ye sma wele sen ka na yaa bo kuru be hñk hñk hñk tala ta yere hñk frezabire hñk gwana gun, ¹⁴ hñk ma hñk da sen da na te wiin ne k'a sirew hñk ga bare ka wurutulu wiin hñk sa hñk, hñk timi suu a mige. ¹⁵ A ma hñk na ka ne da, ye Matigi hñk dian, ye ka na hñk ni na hñk hñk ta re, ¹⁶ ka ne ka yere yirebe zanazana. Wñna yereyirebesma sii we hñk ga. ¹⁷ Wñk ye na wiin te pepe hñk dafñre hñk hñk hñk man'e ta ga, wñna te ye yere ka kakie hñk.

5 Awale ki wiinye kma hñk natorokma, wiin hñk hñk na bere ka ma, ka ne hñk hñk na hñk. ² K'a natoro vra, koo hñk k'a zoga hñk. ³ Lege ba k'a hñk k'a gwana ma. Wñna lege we na te ka sere na hñk ka wunna hñk togo. Ka fre kia n'e tige ka yere ma bo webesangan be ma. ⁴ Wiinye baratere hñk k'a hñk

tetere n'e tige ka ma, ka ye ta sara na kayan ta. Ka ye kimi ye ne mɔkɔ. Matigi Sɔɔpepenate sɔɔfrɛtɛtɛrɛsma wɔ ta mogo mɔkɔ. ⁵ Ka mane ti dangamu kɔ nihɔndiaro hɔn k'a sirewɔ hɔn, ɔn ka yere woro ka tige yekɔ ma na. ⁶ Ka sɔntele zarake n'a yee, a ma sbe taa fangan ma ga. ⁷ Awale n'a kma, ka sɔmna fɔn yaa kayan Matigi ta naa ma. Ka lagasɔnta na kayan ta ke. A lagakɔn na tɔkɔ yere, a kɔkɔ ga, n'a bii gwerewuro ta mene ma fɔn yaa kayan webewuro ta mene ma me. ⁸ Ki me, ka sɔmna. Ka ka wora sige bare Matigi nasangan vetra. ⁹ N'a kma ka ka worababe ka neme na ga, ka te ye na ka kiti ga, k'a za kitisɔta taa kuledo ma ga. ¹⁰ N'a kma, a ma yanɛ kɔ sɔmna na han, ka daga wiinye kma zugo bii, wɔn Wuro ta daberebere wiinye kɔn mane bere Matigi togo na. ¹¹ Ka sege ke ke sɔmnasma yirebe. Ka mane Zɔbu ta sɔmna mɔkɔ ɔn Matigi ta giate za bare Matigi woromadia fɔkɔna, a ne makare. ¹² Wɔn pepe nii we me, n'a kma ka ka da ka ka sun wurokɔn wele lagakɔn ma wele kɔkɔ ma na ga. Ka te k'a kɔn ne kɔn, k'a awo ne awo

wiin fa to ye ka naa ka kiti ga. ¹³ Ka na boo kɔn ne yanɛ, a Wuro me. A kɔn ne ti nihɔndiaro hɔn, a barakayiraturu kɔn. ¹⁴ Ka na boo kɔn ne pare, a na te Wuro ta kɔnkma na zengenkma wiri, ye Wuro me ɔn yin sini n'a we a ma Matigi togo na wiin sangam, ye Wuro me. ¹⁵ Wiin wurome kɔn te kɔn mabe, wɔn pareta we kisi. Matigi na n'a tumabe. A kɔn mane kɔkɔ kakie ta, a na n'e na yafa gun. ¹⁶ Ka k'a kakie yira ka neme ma ɔn Wuro me neme ma wiin fa to ka kenɛ. Sɔntele ta wurome da na yire ye ta. ¹⁷ Eli mane ke neme na kɔkɔ. A mane Wuro me fɔkɔna wiin fa to Wuro ka mene ga, Wuro kɔn ma mene lagakɔn ma ga dɔkɔ saa ne yegɛ konala kɔkɔ. ¹⁸ Wɔn timi a kɔn Wuro me ye me, Wuro kɔn mene, lagakɔn kɔn ye na tɔkɔ pere. ¹⁹ N'a kma, ka na boo kɔn tian na sogo dra, ye kɔn n'a ladi n'a kaan ka tian na sogo hɔn ye, ²⁰ ka daga kɔn da wiin te kɔn kakieteta ladi n'a wa sogo na yaga yi ma, y'a na te ni kɔn kisi ne na kakie na yaan ye sii migebe.

1 PIYERE

1 Me Piyere Yezu Krista ta faneta, ma bo sebe fane Wuro ta dégewesma ma, wiinye tch ti samarabe hch ne zanzan Tch k Galate k Kapadose k Azi k Bitinigiama pepe hch. 2 Tch Wuro ka dége ye yere dun-go na tch ka ta sma na kini ye na y'a Ni baraka hch wiin fa to ka ne tch Yezu Krista ta tch sbe min kini a too baraka hch. Wuro te a y'a woramadiabe k y'a siara ta ka ma yaan. 3 Ka baraka yira kià Matigi Yezu Krista Tch Wuro ma bare a ta woramadiabe baraka hch, a te ke tch bere tch wiin fa to yonmabe na sugu yi k ke hch Yezu Krista ta winni sa baraka hch sara y 4 wiin fa to ke tch gun wiinye tch vra ga, mane tch ga, mane ya-ga ga. Wonna tch tch tige ka ma wuro hch. 5 Wuro ta sebe yonmabe ka ki wiinye kma hch kisi ye na wiin tch na te webesangan ma. 6 Tch ye na hali yanne sii pepe tch ne na ka gun tch ka ni na ban boo wagati tch hch, ka ne nihndia. 7 Wonna yanne k k'a yonmabe na tsege ye. Sans wiin tch na yaga, tamara ye te n'a ka n'a sege togo hch wa, a tch ma k'a yonmabe wiin tch tch yi sans ma. Tch te wiin fa to a na kayan tch Yezu Krista tch naa ye yere tch wiin sangan ma, ka tch sbe yirebe k togo gun. 8 K'a za ga, a da ne dia ka ma tch m'a za den me ga, tch ne yon a ma. Tch ye na ka nihndia tch, k'a nihndiaro mane sbe ne lakare ga. 9 Ka k'a yonmabe na sara gun, tch k'a kisi. 10 Wiin woramadiabe tch daga wiri ka ma, tch da Wuro ta daberebere mane tch yira. Tch ye na ye mane toga kini wonna kisi we na. 11 Krista Ni wiin tch mane ti ye hch, tch baraka hch ye man'e na tewagati k ye na dendemada kia. Bo tch tch te wiinye yanne tch mane na Krista gun tch wiin yirebe tch mane na tch tch timi, ye tch mane tch yira. 12 A mane yira tch ye ma tch da, y'a yew yere ye na ye yira ga nka ki ye na wonna fan k mane yira ye ma, fanedia na yirasma wiinye yira ka ma basie Wuro ta Ni baraka hch wiin tch tuma wuro hch meleke kia ne wiin sege. 13 Awale ka te ka kakiri ne ti k tch sangan pepe ma, ka ka yere tch tch tige, Yezu Krista tch naa ye yere tch wiin sangan ma. A ta woramadiabe wiin tch na pere ka ma, ka ne tch tch ma. 14 Ka mane foyi tch tch wiin sangan ma den ga, ka mane tch ka ma diamada wiinye ma, ka wonna za n'e to tch tch wakra damonimisala. 15 Nka ka na wirita kini wiin ne, ki me, ka te sma na kini ye na yee me k'a teda pepe hch. 16 Bare ye sebe Wuro domada na sebe hch tch da, ye Wuro da ye ka daga te sma na kini ye na, bare yi

kini. 17 Wiin te tch sma pepe kiti ye ta teda ma, mane tch dége tch na ga, ka tch n'a wiri tch da ka Tch, ka ne k'a teda ta ne kiu ka a ma k'a sirew hch. 18 Ka daga tch da wiinye fre tch yaga, gwana wele sans, a tch ye ka tch wa k tch, ka tame ta soy ma ga. 19 Nka Krista too na kini ye baraka hch, wiin tch te wakra gwana, yagado k doma ti wiin ma ga. 20 Awe wiin tch mane tch tige n'a bii diniyan ma dan den ga tch tch webedo ma ka ye na. 21 Awe baraka hch ka tch Wuro ma, wiin tch n'a winni n'a sbe sara y tch yirebe pere a ma wiin fa to ka ne tch Wuro tch ma. 22 K'a te tch dian tch tch na, wiin fa to ka dadiamabe ta daplaplabere ka ne ti a hch ga, ka ka yere kinibe. Ka ka neme dadiabe ka ma tch. 23 Wuro domada baraka hch wiinye tch yaga ga, ne tiye sangan pepe ma, ka bere tch. Ka bere tch Tch ta ga, wiin tch siri nka wiin tch siri abada ga. 24 Wakra ye sebe wiin ne Wuro domada na sebe hch tch da, ye sma pepe ti wakra tch. Ye ye ta yirebe pepe ne ti wakra tch. Ye tch te kwie, ye tulo tch. 25 Ye nka Matigi domada tiye suu. Kamas tch wonna domada k tch wiinye fanedia tch yira ka ma.

2 Tch ye na ka zugoyagafa sii pepe k lamara sii pepe k daplaplabere k yinnanayanfa k tch tch abere do dra. 2 Ka te fanedia na bereda da ne dia ka ma wakra yingini dia bibi ma wiin ne, wiin fa to ka sbe kisi awe baraka hch. 3 Ye sebe Wuro domada na sebe hch tch da, ye ka Matigi taa n'a sege, tch tch d'a tch. 4 Ka ka tch Yezu Krista na. A tch na sugu yi, sma maga wiin tch nka Wuro n'a dége, a ne tch a yinna hch. 5 Ki me, ka na te tch na sugu ye na tch te tch na, Wuro ta Ni ti wiin hch, tch kwe te Wuro ma salakawere na wiin fa to ka ne salaka na kini ye wa a ma wiinye da tch dia a ma Yezu Krista baraka hch. 6 Bare ye sebe Wuro domada na sebe hch tch da, ye bo ma lologo hch tch tige Siyokuru hch. A tch na tch yi wiin tch dége we. Wiin te tch tch a ma, wonna te na piri ga. 7 Yonmabe ti ki wiinye kma hch, wonna tch we tch fre pepe ka yinna hch. Nka yonmabe ti wiinye kma hch ga han, tch gesma mane maga wiin tch we hch, tch bere te lologo hch tch na. 8 A te sma ta dundok na wiin siriritiri tch sma berebe. Ye dun a hch bare ye tch Wuro domada ma ga. Tch ye na ye mane dan. 9 Nka ki han, ki dégesi, fanganma ma salakawere sii na kini yi, Wuro wiinye kma ta y'e na wiin fa to wiin te tch ka wiri ka wa tunio hch tch ka ka y'a kini na kabako yi hch,

ka sbe n'a ta kabakoteda yira. ¹⁰ Ki wiinye kma ch mane pia n'a ta kma ga ch naa te Wuro ta kma na basie. Woramadiabe mane te ki wiinye kma ma ga ch naa te ka ma basie. ¹¹ Kià kma, ki wiinye ch samara diniyan hch, m'a kia ka ta ch da ka diniyan hch diama-da wiinye ch kwini ne ch chch ni, ka ka da ka ch wchw hch ga. ¹² Ka ka yere foga ka fch sisma y wiin fa to ye ne ka yagabe wiinye da na ch da ye ka dayagatere, ye ka sbe wch gun ga, k'a tedafre sbe kini ch ye ma, ye sbe Wuro yirebe a nak ma. ¹³ Ka ka yemazibe sma ta ten na da pepe ma Matigi ye na. Hali ch fanganma ma a ta fanganmabe ye na. ¹⁴ Hali a ma fanganma ta dayinnahchweta a wiin dege n'a tige wiin fa to a ne dayagatesma ychchchchntoba ne dafretere yirebe. ¹⁵ Bare ka ch ne dafre ta, wch ma ka na datobareyas-ma ta datobareyafa we. Wch yere Wuro dungo me. ¹⁶ Ka ka yere ta wch kara tismasma nka ka te wch na tismabe we ka ta dayagatesma na ga, nka ka te k'a teda n'a ch ch da ka Wuro ta baratere. ¹⁷ Ka ne sma pepe yirebe. Ka ka na plala da diabe ka ma ne kiu ka Wuro ma ne fanganma yirebe. ¹⁸ Ki tere, ka ne ch k'a wch nakma ta ch kiu. Ma da ye na ch ye ch ye na woramadia ye dama ga nka ch ye na zugoyaga ye pepe. ¹⁹ Ye baga ch ma ne wiinye yanne de a ma a n'ech ma Wuro ye na, wch ch bare kiu a ch ka Wuro ma. ²⁰ Bi ch ch dayaga ta, ye ne be vuro ye na, wee yirebe ch ti ch na? Nka be ch dafre ta, ye ne be yanne be n'ech ma, wch ch ch Wuro yinna hch. ²¹ Awale, wch ye na Wuro ka wiri bare Krista yere yanne ki ye na me ch ch ch ka ma wiin fa to k'a zugo bii. ²² Awe wiin te ch kakie ta ga, lamarabere ma sa ze a do ch me ga. ²³ Ye man'awe wiin te vini a ta yanne hch, a mane vini ga, mane gwangwana ga, ch a ne ch kitista na tele yi ta. ²⁴ Awe wiin ch taa kià kakie na kwangwagas ma wiin fa to ke we kakie sra ch ne ti ni na telebe hch. Awe tabada ch ka kene. ²⁵ Bare ka mane fire wch kara worofre nka basie ka ka zin bere worofreneta ch ka ni na yereta ma.

3 Ki yara me, ka ne ch ka banganne ta wiin fa to hali wiinye kma ch dian ne chch Wuro domada ma ga, ye ta yara ta teda sbe te yanmabe ch ye hch, chch fa yira ye ma ga. ² Ye n'a za da ka chch, ka ne kiu ka neme ma. ³ K'a bege ka te ch ma bege yee ga, bo wchchchch bo sano na begere, bo ma begezoga. ⁴ Nka k'a bege daga ne ka ch ch yi wiin ch kini, mane sbe ne yaga ga, ka woroma ne kuna, ka kakiri ne tangan. Wch ch dia Wuro ma ch. ⁵ Gweregwerena wiinye yara ch mane chch Wuro ma, yee ye mane bege ne ch ye banganne ta. ⁶ Yee Sara mane ti ne ch Abrahamu ta n'a wiri ye na te. Ki wiinye kma ch dafrete, mane dian ne kwan foyi na ga, ka Sara ch mane. ⁷ Ki sini me, ka k'a yara foga ch kakiri ch da fangan ti ye ch ga. Ka n'e yirebe bare ka na kwe Wuro ta woramadiabe gun ch na k'a sirew ch wiin fa to

foyi ka k'a wuome yaga ga. ⁸ Wch nii we me, ka te ka pepe zugo ne tala. Ka ne makare, ka da ne dia neme ma, ka worama ne dia, ka ne ch ka neme ta. ⁹ Ka ka ne dayaga na ku sara ch dayaga ga, ch ka ne vini na ku wa ch vini ga. Nka ka ne duba ch ta bare wch ye na ka wiri wiin fa to ka Wuro ta siara gun. ¹⁰ Wch kara ye sbe wiin ne Wuro domada na sbe ch ch da ye wiin ch ne kia sirew na dangamu gun, ne kia dangamu za, wch-na te daga ch dayaga ch ga, mane daga lamarabere yira ga. ¹¹ A daga ye sbe dayaga na ne dafre ta. A daga ne siara kia ne ch a ma. ¹² Bare Matigi chch ti smatele na. A ch ye ta me na. Nka Matigi ye zin wa dayagatere bre piri. ¹³ Ka ch ne sige ka yere ma ne dafre ta, ch te ch na dayaga ta ka na? ¹⁴ Ka ch ne yanne k'a telebe ye na, ka dangamu. Ka ka kwan chch sii na ga, ka ka kakiri yanganmu ga. ¹⁵ Nka Krista wiin ch Matigi, ka wch yirebe ka ch ch. Wiinye kma ch ka toga k'a yanmabe ch na, ka ye yira n'e kini ye ma sangan pepe ma. ¹⁶ Nka ka wch ta ch woramach ch yemazibe, ka kakiri ne tangan wiin fa to wiinye kma ch ka dayagabere k'a tedafre ye na, ye ch ka ch za Krista timi, ye piri y'a yirada hch. ¹⁷ Bare ye ch ma Wuro dungo ch yanne y'a dafrete ye na, wch ch a yanne dayagete ye na. ¹⁸ Tian na, Krista yere siri kanychch tala na dama kakie ye na. Awe wiin ch chchtele, a siri telebareyasma ye na wiin fa to y'awe wiin ye, a ch wini sa Wuro ta Ni baraka ch, a sbe ka pere Wuro ma. ¹⁹ Wch Ni we baraka ch a yere mane yaa fanedia yira sma ma kaso ch wara. ²⁰ Wch wiinye kma ch mane maga Wuro ma gwerena wiin sangan ma ye mane tangan ne Wuro ta naa yere, wiin sangan we ma Nowe mane zokoro tetere sma damane sma koroch kisi zu ta wiin koro we ch. ²¹ Wiin batize ch ka kisi basie, wch mane ch na tagamase. Wiinye doma ch ti ch ma a wch a ch kinibe n'e wa ga nka a kia yere pere Wuro ma ch chchchch. A ka kisi Yezu Krista ta winnisa baraka ch sara ch. ²² Awe wiin ch ba wuro ch, ch yaa tangan Wuro digesoro ma. Meleke ch fanganmabe ch sebe pepe ti a soro ma.

4 Awale Krista debe yanne ye ch ch han le. Ki me, ka wch giate we ka ka ch me. Wiin te ch yanne ye ch ch, wch na te kakie ta da we, ² wiin fa to a y'a sirew sere ta ye ch ch nka a a ta sma ma diamada ch ga, a a ta Wuro dungo na te na. ³ Tian na, ka pia wiin fa ta ch gwerena wch kara ch sismasere ye dungo na da ta wiin ne, ne ti kakalafa ch ch ye yere ma diamada ch menyingin ch fetite ch fianyagakan, wch kayan yee. ⁴ Basie y'a za da ka kwe ne ch ye neme wch-na kakalada ch ch titiri ga, ye ne kaba ch na ne ka vini. ⁵ Nka wiin te ch tetere tangan ne na nima ch sara kiti, ye na n'e chch yira wch na te ma. ⁶ Bo ch ye na fanedia mane yira warakma yere ma wiin fa to ye kiti wch kara nima ch ni gun wch kara Wuro a ta Ni baraka ch. ⁷ Da pepe wesangan vetra. Ka ka kakiri tanganbe

כח wurome חכנ sangan pepe ma. ⁸ Ka ka da diabe neme ma כחכna bare dadiamabe kakie na yaan ye do dibe. ⁹ Ka ka neme foga כחכna ka bre כח ka ne yocyled-abere ga. ¹⁰ Wuro wiin kien ta ka pepe tala tala ma, ka neme mako כחכ כחכn wčkara wiinye kma כחכ kwa a ta kien ma. ¹¹ Wiin te כחכ da ye puru, ye daga te Wuro domada a כחכ yira. Wiin te כחכ ne diema ta, a na te n'e ta כחכ Wuro ta fangan wiin fa to sma pepe sbe Wuro yirebe Yezu Krista baraka חכנ. Yirebe כחכ sebe wiri awe wiin ma sangan pepe ma. Amina. ¹² N'a kma כחכre, k'a te כחכ ne yanne wčkara ye mane daga te na ga, ka ka kaba כחכ na ga. ¹³ Nka k'a te כחכ ka nii gun Krista ta yanne חכנ, ka nihכndia wiin fa to a ta yirebe כחכ naa כחכre wiin sangan ma, ka ne ti nihכndiaro חכנ me. ¹⁴ Ye כחכ ne ka vini Krista togo ye na, ka dangamu bare yirebe na Ni Wuro ta Ni ti ka חכנ. ¹⁵ Ka na כחכn sii ka ne ti yanne חכנ כחכnye do ma wele panכfa do ma wele dayagate do ma wele wiin te כחכ ye do ka da pepe חכנ ga. ¹⁶ Nka a כחכ ma k'a te כחכ ne Krista timikma, כחכ ye na ka yanne, ka ka piri כחכ ga. A na te yere daga Wuro yirebe כחכnna togo we ye na wiin כחכ de a ma. ¹⁷ Kiti כחכwagati yere wiri. Kiti na pia bii Wuro ta kma ma. Awale kiti כחכ ne pia ke ma den, wiinye kma כחכ maga Wuro ta fanedia חכנ, כחכn כחכn na te כחכn na han? ¹⁸ Tamara ye sebe Wuro domada na sebe חכנ wa כחכ da, ye כחכtele ta kisi כחכ ne na sige, ne Wuro כחכbareyata כחכ kakieteta ye na te? ¹⁹ Ye te yee, wiinye kma כחכ ti yanne חכנ Wuro dungo ye na, ye ye ni ka danta sra חכנ, כחכn daga כחכn wiin ma ne dafre ta.

5 Wuro ta kma na zengenkma wiinye כחכ ti כחכ ka neme, ma ye me tian na. Me wiin te yere כחכ zengente, me ne Yezu ta yanne na siereta, wiin yirebe כחכ na כחכre me wiin te כחכ na ne nii gun כחכ na.

² Wuro ta worofre wiinye כחכ kalfa ka ma, ka ye ne. Ka ka ye ta כחכ da fangan ye כחכ de ka ma ga, כחכ ka ne ta כחכn na ga, nka ka ye ta כחכ nihכndiaro Wuro dungo na. ³ Wiinye kma כחכ כחכ kalfa ka ma, ka ka boo fangan de ye ma ga nka ka te tagamase na worofre כחכ ta. ⁴ Ye כחכ te yee, worofrenesma pepe na fan yi כחכ na naa wiin sangan ma, wiin yirebe na כחכn כחכn we ga, ka na כחכn gun. ⁵ Ki smazre me ka ne כחכn כחכnmlala ta. Ka כחכ neme kwe wiin ween pepe, ka ka yeremazibe ye ma. Bare ye sebe Wuro domada na sebe חכנ כחכn da, ye Wuro כחכn ne כחכ yereyirebesma ga nka a y'a woramadiabe ta yeremazibesma ma. ⁶ Wכחכ ye na ka ka yeremazibe Wuro ta sebe wee wiin fa to wiin wagati כחכ tige, כחכn כחכn naa wiri wiin sangan ma, a ka yirebe. ⁷ Ka k'a ninabanda pepe de a ma bare a kwa ka ma. ⁸ Ka ka yere כחכn כחכn כחכn ka yinna doma. Ka zugu Sitane ti ne yara wčkara zara wiin כחכn כחכn ne y'a kika kia. ⁹ Ka taa a na fangan ma כחכn mabe baraka חכנ כחכn כחכn da ka na plala wiinye כחכn ti diniyan חכנ, כחכn yanne כחכn neme כחכn כחכn gun me. ¹⁰ Ka yanne we timi ma כחכn, woramadiabe pepe na te Wuro wiin כחכn ka wiri Krista baraka חכנ y'a yirebe ye na wiin כחכn we ga, awe yere na ye bere fangan ka ka חכנ ye. A na fangan ka ka חכנ כחכn ka wora sigebe כחכn ka tanganbe ka כחכn. ¹¹ Sebe wiri awe כחכn ma sangan pepe ma. Amina. ¹² Siliven, ma כחכn wiin ma plalobe na awe ma כחכn me, a כחכn bo sebe slalobe sebe ne ma ka ye na wiin fa to כחכn ka me ka taa ye na, n'a yira n'a כחכn כחכn da Wuro ta woramadiabe na siebe yi ma ka כחכn. ¹³ Wuro ta kma wiinye כחכn ti Babiloni, כחכn ne כחכn Mareke ye bire ka na. ¹⁴ Ka foo na siebe yi bire neme na. Ki wiinye kma pepe כחכn Krista timikma, Wuro te a siara ta ka ma.

2 PIYERE

1 Me Simɔn Piyere Yezu Krista ta barateta ne a ta faneta ma bo sebe fane sma ma wiinye ɔɔɔ mia ɔɔɔmabe ne me gun kià Wuro ɔɔ ke na kisita Yezu Krista ta telebe do ma, ² ɔɔ da Wuro ɔɔ kià Matigi Yezu na ɔɔ ɔɔ ye y'a dadiamabe ɔɔ y'a siara ta ka ma yaan. ³ Tian na, wiin fa ɔɔ ke kayan kià sirewɔɔ ɔɔ ɔɔ kià Wuro ta da ɔɔ, Wuro ta sebe ɔɔ pere ke ma. Wiin te ɔɔ ke wiri y'a yirebe ɔɔ y'a fangan baraka ɔɔ, a ɔɔ ke ɔɔ ɔɔ ɔɔna te ɔɔ. ⁴ Wiinye frɛ na do ɔɔ ɔɔ mane ɔɔ ke ma, ye tere ne ba yi frɛ pepe tere ma, yewɔɔ baraka ɔɔ ɔɔ pere ke ma wiin fa to ɔɔ ɔɔ baraka ɔɔ diniyan ɔɔ diamada ki wiinye kma paga, ka nii sbe we ɔɔ ɔɔ vrada ɔɔ ɔɔ ɔɔ Wurobe ɔɔ. ⁵ Wɔɔ ye na ka k'a sbe ye pepe ta ɔɔ foro kwe k'a ɔɔmabe ma ɔɔ ɔɔ kwe foro ma. ⁶ Ka yerefige kwe ɔɔ ma ɔɔ ɔɔ kwe yerefige ma ɔɔ Wuro na ɔɔ kwe ɔɔma ma. ⁷ Ka marebe kwe Wuro na ɔɔ ma ɔɔ dadiamabe kwe marebe ma. ⁸ Bare ɔɔna zugo ɔɔ ɔɔ ne ti ka ɔɔ yaan, ka sbe ne ɔɔ yee ɔɔ ka ne foyi ta ga, ɔɔ mane sbe ne ɔɔ yee ɔɔ ka kià Matigi Yezu Krista ɔɔ me ga. ⁹ Tian na, ɔɔna zugo ɔɔ ɔɔ mane ti wiin te ɔɔ ga, ɔɔna te fuu wiin ɔɔ yaa ne lɔgelɔge yee. A na te san-fire ɔɔ da ye mane min ɔɔ kɔni y'a gwerekakie na. ¹⁰ Wɔɔ ye na kià kma, Wuro ka wiri ɔɔ ka dɛge wiin dɛge we na, ka fangan ka ka yere ɔɔ ye ɔɔ ɔɔna wiri ɔɔ do paga. Ka ɔɔ ɔɔ ta, ka ka ɔɔ dayaga ɔɔ abada ga. ¹¹ Wɔɔ ɔɔ na te ka sbe ɔɔ kià Matigi ɔɔ ke na kisita Yezu Krista ta kolo na yagabareya yi ɔɔ zana. ¹² Wɔɔ ye na hali ka n'e ɔɔma ɔɔ, ne ti basie tian ɔɔ siebe na, yee ma bere ne ka kakiri tugo ɔɔ ɔɔ ye. ¹³ Nka ma ɔɔ me ɔɔ da ma ne ti bo diniyan be ɔɔ, ma daga ne ka kakiri tugo. Ye bere ne daga me. ¹⁴ Me ɔɔ ne sirisan-gan wiri we ɔɔkara kià Matigi Yezu Krista n'e ɔɔma yira ne ma wiin ne. ¹⁵ Nka ma na sige ne yere ma wiin fa to ne siri we timi ma, ma ka kala ɔɔ wiinye da, ka ne sbe ne ka kakiri tugo ɔɔ ɔɔ sangan pepe ma. ¹⁶ Tian na, ye te ɔɔkara ɔɔ sian na kayanbe ye ma me perebe ɔɔ ne kià Matigi Yezu Krista ta nada na sebe yira ka ma ga re, nka me a ta yirebe na kini za ɔɔ ke yinna. ¹⁷ Bare a togo ɔɔ yirebe gun Wuro ta wiin sangan ma, ɔɔ boo mane sa Wuro ta yirebe na kabako yi ɔɔ ɔɔ d'a ma, ye bo n'a moronanɔɔ wiin da ɔɔ dia ne ma, ma n'a dɛge. ¹⁸ Me yere mane ti ɔɔ lege Wuro ta tolo ma, me mane ɔɔna ɔɔ we ɔɔ a ɔɔ tuma wuro ɔɔ. ¹⁹ Wɔɔ nii we me, Wuro ta daberebere domada wiinye ɔɔ n'e yira n'e

kini, ɔɔna ti me ta me. Wiinye domada ɔɔ na kayan ka daga ɔɔ ta, ye ye kinibe ka ma ɔɔkara fintina kini sbe tunio ɔɔ wiin ne ɔɔ yaa kayan ɔɔ ta kie ma ɔɔ yaa kayan kikima mumulu ta sa ma ka ɔɔ. ²⁰ Wɔɔ nii wa me, ka daga ɔɔ da ɔɔ sbe ne Wuro domada ɔɔ yira ye sana yee ga. ²¹ Tian na, ɔɔ dongo Wuro domada tala ɔɔ ta n'e za ga, nka Wuro ta Ni baraka ɔɔ ɔɔ sma mane Wuro domada yira.

2 Daberebere na ɔɔna ye mane ti zame ɔɔ wiin ne gwerena, yee kalasma na ɔɔna ye na ti ye ɔɔ ye. Ye na ne ka kala ɔɔ ɔɔ na da wiinye ɔɔ sma firebe, Matigi wiin yere ɔɔ n'e ɔɔ wa, ye na ne kwa, ye ɔɔ tian ga. Wiinye ɔɔ na sangan dɛre ɔɔ naa ga, ye ne ɔɔna kia n'e dra ye yere ma. ² Sma na yaan ye na ɔɔ ye ma ye ta kakalafa ɔɔ. Yewɔɔ ye na tian na sogo na te Wuro togo na yagafa na. ³ Ye na ne lamarabereda yira ka ma ne k'a gwana ɔɔ. Ye na kiti dubi we ye na yaga foyi ɔɔ yaga abada ga. ⁴ Bare wiinye meleke ɔɔ kakie ta, Wuro makare ɔɔna ma ga, a ye dra giaganɔɔma ɔɔ n'e tige ne kitiko yere. ⁵ Wuro makare diniyan-biri ma ga nka a mane zu na yaan yi nabe dayagatesma na wiin sangan ma, Nowe wiin ɔɔ mane desma ɔɔ na ɔɔ korosɔɔna ne telebe puru n'a yira, a mane ɔɔ nii wa. ⁶ Wɔɔ timi a ɔɔ Sodɔmukuru ɔɔ Gomɔrekuru zarake ɔɔ togo ka ye ma n'e ɔɔna. A ɔɔ ta tagamase na n'a ɔɔ smayaga ma wiinye ɔɔ naa zin. ⁷ Lɔti ɔɔtele wiin ɔɔ mane yanne ɔɔna vunateɔma ɔɔ tenɔta, a mane ɔɔ den. ⁸ Bare ɔɔna ɔɔtele we mane tangan ɔɔ ɔɔ ta tɛda za n'e ta bereda ɔɔ. ɔɔ pepe ma a mane yanne ye ɔɔ ɔɔ ye ta tɛdayaga ta. ⁹ Yee Matigi sbe ne smatele den n'e wa yanne ɔɔ n'e tige ye yere soro ma kitiko ma na telebareyasma yaga na. ¹⁰ Wiinye kma ɔɔ ye ma diamada ma ne Wuro ta da na wu wa, a na yaga yi ɔɔna. ɔɔna sma ɔɔ ɔɔ ye yere ma n'e yereyirebe, mane kwan ɔɔ wuro ɔɔ frɛ ta vini ga. ¹¹ Kamasɔɔ meleke wiinye ɔɔ ɔɔ ɔɔ yewɔɔ fangan ɔɔ sebe na, ɔɔna yere mane dian ne wuro ɔɔ frɛ na zarkedada yira Matigi zin ga. ¹² Nka yewɔɔ sma ɔɔ wiinye ɔɔ ɔɔkara worofre na yinni wiinye ɔɔ tɛtere tige ɔɔrefre ye na ɔɔ ye, ye wiinye frɛ ɔɔ ga, ɔɔna ye ɔɔ vini ne na siri ɔɔkara ɔɔkɔbafre. ¹³ Ye na telebareyafa na ɔɔna gun. Ye dayagates sin togo ɔɔ n'e yere nihɔndia. Ye te ne naa k'a ɔɔna ɔɔ wiin sangan ma ne nihɔndia y'a lamara na, ɔɔna te ma pere ɔɔ dayaga na yire ye. ¹⁴ Wiinye yara yinna ma ɔɔ ɔɔ ga,

wachwa ye kia ne facha ka chwa ye ta kakie ne yaan ne yaa. Fanganduru ti wiinye kma na, wachwa ye chwa gun y'a wachrefe hwa. Gwanada na giata chwa ti ye chwa hwa. Wuro ta vode ti ye ma. ¹⁵ Ye sofowa dra chwa chwa Bosorachwa Balamu ta sogo ma wiin chwa mane chwa sara na telebareya yi ma, chwa te ye n'a diebe. ¹⁶ Nka a mane zarake ye yere ta damachwareyafa ye na. Worofa wiin yere chwa sbe ne bere ga, chwa chwa mane bere wachwa chwa chwa daberebeta we ta yinnida ma. ¹⁷ Yewa sma chwa te wachwa wachokwie, wachwa wiin wuro chwa sige pangan n'a tumabe. Tunio na yaga ye chwa tige ye ma.

¹⁸ Yereyirebereda ka yinnibereda ye chwa yira n'e yere ma diamada na giata bii n'e yira sma ma wiinye chwa chwa sa firesma hwa n'e foga y'a wachrefe hwa. ¹⁹ Ye tisramabe na do chwa ye ma kamasochwa yewa n'e yere ta daronada ta tere wiinye chwa na n'e yaga. Bare wiinye da chwa sbe beta, be wachwa ta tere. ²⁰ Wiinye kma chwa ye yere den ye wa diniyan hwa doma hwa kià Matigi ka ke na kisita Yezu Krista na chwa baraka hwa chwa bere ye yere to wachwa n'e yanne ne bere ye ma ye me, ye ta da na yaga yi chwa yalo gwerena ma. ²¹ Bare ye ma mane telebe na sogo chwa ga, chwa mane na fwa yi ye ma ka a ta chwa chwa ye timi bere Ten na kini yi ma wiin chwa mane yira ye ma.

²² Dakalo ma wiin fa yira ki ga chwa da, ye gwege bere ne y'a bian chwa ye, chwa chwa te ye na. Boo bere da me, ye wiin tege chwa chwa min, y'a bere yaa ne pilemile chwa chwa.

3 N'a kma, bo chwa n'a sebe plalo ka ma sin. Wachwa sebe pla chwa pepe hwa, ma ka kakiri tugo ka giata na chwa yi. ² Daberebere na chwa ye mane pia wiinye domada yira ka fanesma wiin ten yira ka ma, kià Matigi ka ke na kisita ta ten, ka ka kakiri to chwa wachwa. ³ Ka daga pia chwa den da diniyanwesangan ma chwa sma na naa wiinye chwa na ne chwa ye ma diamada ma. Ye na ne ka wopa ⁴ ne kwa ka ma, y'a wiin dos chwa ta chwa da ye ye na naa, ye wee a ti? Ye bare ke tame siri ma da hwa, ye diniyan ti ye dann na ye. ⁵ Ye na ne chwa yira ne sanfire chwa da gwerena Wuro chwa bere, wurochwa ka lagachwa chwa dan. Lagachwa sa zu chwa chwa tetera ka zu. ⁶ Wachwa

dadogo tala we chwa pia gwerediniyan yaga me n'a brabe zu hwa. ⁷ A ma bo basie wurochwa ka lagachwa me han, wachwa domada tala chwa chwa n'e tetera n'e tige togo ma. A ye tige kitichwa ma na ka zugoyagasma yek ma na.

⁸ Nka fa tala chwa tiye, n'a kma ka daga sanfire ka wiin ga. Chwa tala dama ti wachwa chwa chwa fun (1,000) Matigi ta, chwa chwa fun ne wachwa chwa tala a ta. ⁹ Matigi wiinye da na do chwa, a sangan dera chwa n'e ta ga, kamasochwa chwa ne kwa, y'a sale n'e ta ga. Nka a ka da chwa ma, a kia ka na chwa naa siri ga, nka a kia ka pepe ka zugo katra.

¹⁰ Matigi ta chwa na naa wachwa pan. Wachwa chwa we ma, wurochwa na mige ka digechwa na yire yi. A na fre wiinye chwa chwa malo neme ma, wachwa na walaka, lagachwa ka ye ma teta mige. ¹¹ Wachwa fre chwa pepe debe ne daga yaga yee han, ki daga te ne na sma sii na? Ka daga te k'a teta ne kini, ka ne chwa Wuro ma siebe na. ¹² Ki wiinye chwa Wuro ta chwa yere ne kia a sale wiri, togo na tuma wurochwa ma wiin chwa we ma a walaka we neme hwa, a na fre wiinye chwa malo neme ma, wachwa na yuu wiin chwa we ma. ¹³ A ye na do chwa ke ma wiin ne chwa da, ye telebe ti wiin wurochwa chwa wiin lagachwa chwa ma, ye wachwa na dan, ke tangan n'e yere. ¹⁴ Chwa ye na, n'a kma ka chwa ne ti wachwa yere we hwa, ka sige ka yere ma wiin fa to a na ka gun siara na tele yi hwa, zarakedo ka ne ti ka na ga. ¹⁵ Ka daga chwa da kià Matigi chwa chwa na sangan dera ka wee, chwa k'a kisi. Bo chwa neme ke na plalo ne ke maa Pochwa mane chwa sebe n'e yira ka ma a ta chwa baraka hwa, Wuro wiin pere a ma. ¹⁶ A chwa da be na bereda yira wiin wachwa pepe, chwa a chwa sebe y'a sebe hwa. Ye na chwa sige. Wiinye kma chwa foyi chwa ga, chwa mane kala me ga, wachwa n'e chwa katra wachwa ye Wuro domada na sebe chwa katra wiin ne me y'a yaga ye na. ¹⁷ Awale n'a kma, ka daga n'e chwa n'e we. Ka ka yere chwa ka ka ka yere to smayaga ma wiinye chwa fire, ye naa ka firebe, ka ti wiin chwa chwa hwa, ye naa ka wa chwa chwa ga. ¹⁸ Nka ka ne fa kwe k'a chwa ma kià Matigi ne ke na kisita Yezu Krista na suu. Yirebe te a ma n'a bii basie chwa sangan pepe ma. Amina.

1 ZAN

1 Gwere da ye gwere wiin fa ככ mane tiye, mé wiin fa ככ, ככ wiin fa za, mé wiin fa sege, ככ le a ma ni na domada na. ² Bare ni ye yeε ככ, mé n'a za, mé a siere ככ ne webareyani ככ yira ka ma wiin ככ mane ti ככ Wuro brε ככ ye yeε ככ mé ma. ³ Mé wiin fa ככ ככ n'a za, mé a yira ki ma me wiin fa to ki ne kwe ne ti ככ mé. Kià kweti ne kwe ככ ככ yi ככ a ככ Yezu Krista yi. ⁴ Mé ye sebe ka ma wiin fa to mia nihondiaro do paga. ⁵ Mé wiinye domada ככ a ta, ככ n'e yira ka ma, ככ ככ: Wuro kini, tunio ti a ככ ga. ⁶ Mé ככ ne da ye mé kwe ככ lege, a ma tunio ככ ke yaa, me ככ ככ mane tian ta ga. ⁷ Nka ke ככ ne yaa kini na ככara awe yeε ti kini ככ wiin ne, ככ n'a ככ ככ da ke kwe ne ti. A ככ Yezu too ne kià kakie pepe wa. ⁸ Ke ככ ne yira ne kwa ye kakie ti ke ככ ga, ke ככ ke yeε firebe. Tian ma bere ne ti ke ככ me ga. ⁹ Ke ככ ne kià kakie yira ye tin ככ na, a na yafa ke ma ככ ke kinibe kià yagada pepe na. ¹⁰ Ke ככ ne yira ne kwa, ye ke kakietere ga, ke a ta nichככta na, a domada mane ti ke ככ me ga.

2 Ne ככmanε, ma ככ sebe n'e yira ka ma wiin fa to ka ka kakie ta ga. Nka wiin te ככ kakie ta, veta ti ke na ככ brε. ככ Yezu Krista wiin ככ tele. ² Bare awe ככ we salaka na kià kakie ye na. Ye ke dama ta kakie ye na ga nka ככ diniyan kma pepe ye na me. ³ Mé Wuro dége ככ wiin fa ma, ככ ככ. ככ ke ככ ne ככ a ta ten ma. ⁴ Wiin te ככ da ye y'a ככ, nka mane ככ a ta ten ma ga, ככna te nichככta tian ma bere ne ti a na te ככ me ga. ⁵ Nka wiin te ככ kwa a domada ma, Wuro ta dadiamabe ti ככna te ככ tian na. ככ ma ke a ככ da ke kwe ככ lege. ⁶ Wiin te ככ yira ne kwa, ye yi ti ככ Wuro, Yezu mane yaa wiin sogo ma, ככ ככna te ne yaa ככ ma me. ⁷ N'a kma fεre, a ten na wun yi ma ככ sebe ka ma ga nka a bire yi wiin ככ mane pia ne ti ka ta ככ gwerena. ככna tenbiri we, ככ Wuro domada ka wiinye ככ. ⁸ Nka hali ככ ככ, a ten na wun yi, ma wiin sebe ka ma. ככ tian awe ta ככ ki ta me. Bare tunio tiye titiri ga, kini na siebe yi ne ככ sin. ⁹ Wiin te ככ yira ne kwa, ye yi ti kini na a na plalo da mane dia a ma ga, ככna te ti tunio ככ ye. ¹⁰ Wiin te ככ ye na plalo da diabe ye ma, ככna te ti kini na, foyi mane ti a na te ככ wiin ככ sbe ne ככ firebe ga. ¹¹ Nka wiin te na plalo da ככ dia a ma ga, ככna te ti tunio ככ. A na te yaa tunio ככ ככ man'e yado ככ ga bare a sege ne ze tunio ככ ga. ¹² Ki nimisala, ma ככ sebe n'e yira ka

ma ככ da k'a kakie yafa ka ma awe Yezu togo na. ¹³ Ki tame, ma ככ sebe n'e yira ka ma ככ da n'a bii dubisangan ma, wiin te ככ mane tiye k'a ככ. Ki smazεre, ma ככ sebe n'e yira ka ma ככ da ka sbe dayaga na te ta. ¹⁴ Ki nimisala, ma man'e sebe n'e yira ka ma, ka ככ ככ. Ki tame, ma man'e sebe n'e yira ka ma, wiin te ככ tiye n'a bii dubisangan ma, k'a ככ. Ki smazεre, ma man'e sebe n'e yira ka ma, fangan ti ka ככ. Wuro domada ti ka kakiri ככ, ka ne sbe dayaga na te ta. ¹⁵ Ka ka diniyan da diabe ka ma ga, ככ k'a ככ frε da diabe ka ma me ga. Diniyan da dia wiin te ma, ככ da dia ככna te ma ga. ¹⁶ Bare wiinye frε pepe ככ ti diniyan ככ, ככ ma diamada ככ yinna ma diamada ככ gunfrε na yeεyirebefre, ככna sa ככ ככ ga, diniyan ככ ye sa. ¹⁷ Kamasככ diniyan ככ ye ככ diamafre na we nka wiin te ככ Wuro dungo na da ta, ככna te na ne tiye suu. ¹⁸ Me ככmanε, webesangan wiri. Ka ככ ye da Krista zugu boo na naa. Kamasככ Krista zugu na yaan ye ne tiye basie sin. ככ ma ke ככ da webesangan wiri we. ¹⁹ Ke brε ye sa nka ye mane ke na ככ ga. Ye mane ke na ככ, ye mane na kwe ככ ke nεme. Nka ye ta te ככ mane daga ככre, ye ye pepe ti wiin ne, ye ye ke na ככ ga. ²⁰ A ma ki han, Wuro ta Ni gun, ka pepe bere ne ככ ככ ככ me. ²¹ Ma sebe ka ma ככ da ka tian ככ ga re nka ma sebe ka ma ככ da k'a ככ ככ me ka ככ da ככ na da tala ככ sa tian ככ ga. ²² ככ te ככ nichככta a ma te wiin te ככ wee ye Yezu Krista ga? Wiin te ככ wee ככ ככ ta da na, ככna te ככ Krista zugu. ²³ Wiin te ככ maga ככ ככ, ככna te maga ככ ככ me. Wiin te ככ ככ da yira, ככna te ככ ככ me. ²⁴ A ma ki han, ka wiinye fane ככ n'a bii ככ dubisangan ma, ye te ye ככ ka kakiri ככ. Ka wiinye fane ככ n'a bii ככ dubisangan ma, ye ככ ככ ka kakiri ככ, ka na ti ככ ככ ככ ככ sangan pepe ma me. ²⁵ Awe yeε wiin fa na do ככ ke ma, ככ webareyani. ²⁶ Wiinye kma ככ kia ka firebe, ma wiin fa sebe ye ye na, ככ ככ. ²⁷ A ma ki han, ka wiinye Ni gun a ta, ככ ti ka ככ, ka mako ma bere ne sa kala ככ titiri me ga. Nka a ta Ni ka kala ככ da pepe. ככna ni we tian yira, ye ככ yira ga. A debe ma ככna Ni we ככ ka kala han, ככ ככ te ka ne kwe ne ti ככ lege. ²⁸ Awale nimisala, ka kwe ככ lege wiin fa to a ככ naa ye yeε ככ wiin sangan ma, ככna na yire yi ne ti ke ככ ke ka naa piri ke brε ne dεre a na a nasangan ma ga. ²⁹ Ka debe ככ da Krista

tele han, ka daga ככ da wiin te pepe ככ telebe ta, wכnna te Wuro כ.

3 Tכn wiin dadiamabe na yire yi ta ke ma, ka wכn na kayan ta. Bo ככ ככ תע ye ככ ne ke wiri Wuro ככmanע. Ke bere ne Wuro ככmanע tian na מע. Bo ככ ככ תע diniyan חכ kma ככ mane ke ככ ga bare ye Wuro ככ ga. ² N'a kma ככre, n'a bii basיע ke Wuro ככmanע. Nka ke na תע wiinye ככre na, ככ ככman yira den ga. Ke ככ da Krista ככ na naa wiin sangan ma, ke na ne tala ככ lege bare a na ne ti wiin נע, yee ke na n'a za. ³ Wiin te pepe ככ ככmanמabe we gun a ye na, wכnna te ye ככre kinibע wכkara awe Yezu kini wiin נע. ⁴ Wiin te pepe ככ kakיע ta, wכnna te Wuro ta Ten yaga מע. Bare kakיע ta תע ככ ככ ten ta yaga. ⁵ Nka ka ככ d'awe Yezu ye ככre ככre kakיע we na, kakיע ma bere ne ti a חכ מע ga. ⁶ Wiin te pepe ככ ככ ככ lege, wכnna te kakיע ta ga. Wiin te ככ kakיע ta, ככ n'a za ga, ככ man'a ככ מע ga. ⁷ Ka ka תע כככ ka fireבע ga. Wiin te ככ telebe ta, wכnna te ככtele wכkara awe Yezu tele wiin נע. ⁸ Wiin te ככ kakיעתע, wכnna te Sitane ta כככ bare n'a bii dubisangan ma, Sitane kakיעתע. Wuro ככ naa wiin כככ na, bo ככ: A naa wiin fa to a Sitane ta תעda yaga. ⁹ Wiin te pepe ככ Wuro ככ, wכnna te kakיע ta titiri ga. Bare Wuro ta tugofa ti wכnna te חכ, bo ככ ככ תע a ככ mane kakיע ta titiri ga, כככ מע, Wuro ככ n'a na te כככ. ¹⁰ Wuro ככmanע דעגע ככ wiin fa ma, Sitane ye ne ככ wiin ma מע, bo ככ: Wiin te pepe ככ telebe ta ga, a na plalo da mane dia a ma ga, wכnna te Wuro ככ ga. ¹¹ Tian na ka wiinye fane כככ n'a bii ככ dubisangan ma, bo כככ: Ye ke ke נעמע da diabע ke ma. ¹² Ke ka תע wכkara Kayen ga. Wכn mane dayaga na te ta soromas ככ ye na plalo ככ. Wכככ na a ככre man'a ככ? Bare awe ככre ta תעda mane ככ ga, a na plalo ye ne tele. ¹³ Diniyan חכ kma ככ ne ka na wu wa, ka ka kaba ככ na ga, n'a kma. ¹⁴ Ke ככ da ke sa siri חכ, ככ ככ ni חכ. Bare ke na plala da dia ke ma. Dadiamabe ti wiin te חכ ga, wכnna te ti siri חכ ye. ¹⁵ Wiin te pepe ככ ye na plalo na wu wa, wכnna te כככע. Ka ככ da wiin te ככ ne כככע, wכbareyani ti wכnna te חכ ga. ¹⁶ N'a bii basיע ma, ke dadiamabe ככ wiin fa ma, bo ככ: Awe Yezu ye ni pere ke ye na. Ke מע, ke daga ke ni pere ke na plala ye na. ¹⁷ Bo diniyan be חכ gunכre ככ ne ti wiin te pepe ta, ככ ye na plalo za, a ne ti duru na, a ma dian dafכre sii ta a ma ga, נע na ke sbע ne da, ye Wuro ta dadiamabe ti a na te חכ? ¹⁸ Ka ka תע kià dadiamabe ne ti ke do חכ ga, nka ka תע a ne זע kià תעda חכ ככ tian חכ. ¹⁹ Ke ke כככ tian ta kma wiin fa ma, ke wora ne na kuna a zin, bo כככ. ²⁰ Bare ke gia ככ mane tangan ga, Wuro yire yi kià gi-atע ma ככ bere ne da pepe ככ מע. ²¹ N'a kma ככre, ke gia ככ mane tangan ga, ke na bere Wuro ta כככ-mabe. ²² Ke כככ wiin fa pepe מע a ta, ke na כככ gun bare ke kwa a ta ten ma, n'a ma diamada ta. ²³ Bo a ta ten: ככ כככ a כככ Yezu Krista ma ne כככ a ma ככככ, ככ

ke נעמע da diabע ke ma wכkara a ten we pere ke ma wiin נע. ²⁴ Wiin te כככ kwa Wuro ta Ten ma, wכnna te ti ככ Wuro, Wuro ne ti ככ lege מע. Wכn ma ke ככ d'a ti ככ ke נעמע, a ta Ni baraka חכ, a wiin pere ke ma.

4 Wiinye kma pepe ככ yira ne kwa, ye Wuro ta Ni ti כככ, ka ka כככ ye pepe ma ga, n'a kma. Nka ka ye taa n'e sege den, a כככ ma Wuro ta Ni tian na bare Wuro ta daberebere na ככככ ye na yaan ye ti diniyan חכ. ² Ka Wuro ta Ni דעגע כככ wiin fa ma, bo כככ: Wiin te pepe כככ n'a yira n'a ככככ ye Yezu Krista כככ diniyan חכ, Wuro ta Ni כככ ti wכnna te חכ. ³ Nka wiin te pepe כככ da, ye Yezu ככככ diniyan חכ ga, a Wuro ta Ni כככ ti wכnna te חכ ga. Ka pia Krista zugu wiin ta da ככככ y'a ti ne naa, כככ כככ ta ni. A ti diniyan חכ n'a bii basיע sin. ⁴ Ki wiinye kma כככ Wuro ye, ka sbע wכnna daberebere כככ ta bare wiin te כככ ti ka כככ, wכnna te fan yi diniyan חכ tita ma. ⁵ Yew כככ diniyan חכ kma, bo כככ כככ תע ye כככ ne diniyan חכ da bere, diniyan חכ kma ne כככ ye ta. ⁶ A ma ke han, ke Wuro ye. Wiin te כככ ne kia Wuro כככ, wכnna te כככ ke ta. Wiin te כככ mane Wuro yi ga, wכnna te כככ ke ta ga. Wכn ma ke tian na kakiri כככ n'a wa כככ na yi na. ⁷ Ka תע ke ke נעמע da diabע ke ma, n'a kma ככre bare dadiamabe sa Wuro ta. Dadiamabe כככ ne ti wiin te חכ, Wuro כככ wכnna te כככ a ne bere ne na Wuro כככ מע. ⁸ Dadiamabe ti wiin te חכ ga, wכnna te Wuro כככ ga bare Wuro כככ dadiamabe. ⁹ Wuro ta dadiamabe ye ככככ ke ke כככ wiin נע, bo כככ: Wuro y'a נעmetalala fane diniyan חכ wiin fa to ke ne ti ni na a baraka חכ. ¹⁰ Dadiamabe wiin fa, bo כככ: A ke כככ Wuro da diabע ke ma ga, awe כככ ke da diabע ye ma ככ ye כככ fane, כככ כככ siri kià kakיע na yafa ye na. ¹¹ N'a kma ככre, Wuro כככ ke da diabע ye ma yee, ke מע, ke daga ke נעמע da diabע ke ma. ¹² ככככ sii Wuro za n'a za ga. Ke כככ ne ke נעמע da diabע ke ma, Wuro na כככ ככ ke נעמע, a ta dadiamabe ne na paga ke חכ מע. ¹³ Wiin fa ma ke כככ da ke ti ככ Wuro, a ne ti ככ ke נעמע, bo כככ: A y'a Ni ka ke חכ. ¹⁴ Mià תע כככ n'a za, מע חככ na sierebe ta ככ da כככ ye כככ fane diniyan kisi na. ¹⁵ Wiin te pepe כככ n'a yira n'a ככככ כככ da Yezu Wuro כככ, Wuro ti כככ wכnna te, a na te ne ti כככ Wuro מע. ¹⁶ A ma מע חכ, mià תע כככ n'e na כככככ gun, כככ כככ תע מע חכככ n'e כככככ da Wuro ta dadiamabe ti ke כככ. Wuro כככ dadiamabe. Dadiamabe כככ ne ti wiin te חכ, wכnna te ti כככ Wuro, Wuro ne ti כככ a na te מע. ¹⁷ Dadiamabe do paga ke כככ wiin נע, bo כככ: Kitכככ ma da na כככככ ti ke חככ, bare Yezu ti wiin נע, yee ke ti bo diniyan be חככ מע. ¹⁸ Kuun ti dadiamabe חככ ga. Dadiamabe na sierebe yi kuun כככככ כככ ga bare kuun naa כככככ yinna חכככ togo. Wiin te ככככ kwan, dadiamabe paga wכnna te חככ ga. ¹⁹ A ma ke han, dadiamabe ti ke חככ bare awe ככככ pia ke da diabע ye ma. ²⁰ Wiin te ככככ yira ne kwa, ye Wuro da dia ye ma, kamasכככ a n'e na plalo na wu wa, a na te ככככככ. Tian na, be na plalo, be ככככככ ti wiin na,

ta ye Nɔ ye na, a na te hɔkɔ hɔkɔ ma ga. ¹¹ Bo wɔhɔna siɛɛbe we: Wuro wɛbareyani pere ke ma. Wɔhɔna Ni we, hɔkɔ a Nɔ. ¹² Wiin te hɔkɔ dian Nɔ we hɔkɔ, wɔhɔna te ni gun. Wiin te hɔkɔ ma dian Wuro Nɔ hɔkɔ ga, wɔhɔna te ni gun mɛ ga. ¹³ Ma hɔkɔ pepe sɛɛ n'ɛ fanɛ ka ma wiin fa to ka hɔkɔ da wɔhɔmabe ti ki wiinye kma hɔkɔ Wuro Nɔ togo na, wɛbareyani ti ka hɔkɔ. ¹⁴ Wiin worasigi hɔkɔ na ti ke hɔkɔ Wuro zin, bo hɔkɔ: Ke hɔkɔ wiin fa mɛ a ta a dundo na, a a pere ke ma. ¹⁵ Ke hɔkɔ ne wiin fa pepe mɛ a ta hɔkɔ d'a hɔkɔ ke ta, ke wiin fa mɛ a ta, ke hɔkɔ da ke hɔkɔ gun hɔkɔ wɛ. ¹⁶ Wiin te hɔkɔ ye na plalo za a ne kakɛ ta, ye ma wiinye kakɛ hɔkɔ hɔkɔ ka siri hɔkɔ ga, a wiinye kakɛ wɔ ta, ye mane naa hɔkɔ siri ga, a hɔkɔ Wuro mɛ, a na ni pere a ma. hɔkɔ kakɛ tiye wiinye hɔkɔ naa hɔkɔ siri hɔkɔ ma. A wɔhɔna ye na ma da ka ne Wuro mɛ ga. ¹⁷ Tɛdayaga sii pepe kakɛ nka ye kakɛ pepe hɔkɔ naa hɔkɔ siri hɔkɔ ma ga. ¹⁸ Ke hɔkɔ da wiin te pepe hɔkɔ ne Wuro Nɔ, wɔhɔna te kakɛ ta titiri ga. Wuro Nɔ yere a na te na, dayaga na te mane sɛɛ n'a gun ga. ¹⁹ Ke hɔkɔ da ke Wuro ye. Diniyan hɔkɔ kma pepe ne ti dayaga na te soro ma. ²⁰ Ke hɔkɔ da Wuro Nɔ naa hɔkɔ naa kakiri pere ke ma wiin fa to ke Wuro na siɛɛ yi dɛgɛ hɔkɔ ye ke ye Yezu Krista baraka hɔkɔ. Awe hɔkɔ Siɛɛ yi, awe Wuro hɔkɔ wɛbareyani pere. ²¹ Ka ka yere hɔkɔ fianda na, nimisala.

hɔkɔ da hɔkɔ mane dia be ma ga, Wuro be wiin za ga, be sɛɛ ne hɔkɔ da diabe be ma ga. ²¹ Ke wiin tɛn gun a ta, bo hɔkɔ: Wiin te hɔkɔ da Wuro da dia ye ma, a ye na plalo da diabe ye ma mɛ.

5 Yɔhɔmabe ti wiin te pepe hɔkɔ, hɔkɔ da Yezu hɔkɔ Krista, Wuro hɔkɔ wɔhɔna te hɔkɔ. Wuro wiin te hɔkɔ hɔkɔ, hɔkɔ da dia wiin te pepe ma, yee Wuro hɔkɔ mane da dia wɔhɔna te ma ye. ² Ke hɔkɔ ne Wuro da diabe ke ma, ne kwa a ta tɛn ma, hɔkɔ ma ke hɔkɔ da Wuro hɔkɔ mane da dia ke ma mɛ. ³ Bare Wuro ta dadiamabe wiin fa, bo hɔkɔ: Ke ne kwa a ta tɛn ma. A ta tɛn ma bere ma bie na tɛn ye mɛ ga. ⁴ Wiinye kma pepe hɔkɔ Wuro hɔkɔ mane, wɔhɔna debe sɛɛ diniyan ta han, wiin sebe hɔkɔ tɛ ke hɔkɔ sɛɛ diniyan ta, hɔkɔ kià hɔkɔmabe. ⁵ Ke te hɔkɔ sɛɛ ta diniyan hɔkɔ, a ma tɛ wiin te hɔkɔ hɔkɔmabe ti hɔkɔ da, ye Yezu Wuro Nɔ ga? ⁶ Yezu Krista wiin hɔkɔ naa zio hɔkɔ too baraka hɔkɔ, a naa hɔkɔ zio dama ga, a naa hɔkɔ zio hɔkɔ too. Wuro ta Ni hɔkɔ n'ɛ na siɛɛbe ta bare Wuro ta Ni hɔkɔ tian. ⁷ Ye frɛ saa wiinye hɔkɔ siɛɛ wɔ. ⁸ Bo Wuro ta Ni, bo zio, bo ma too. Yewɔ siɛɛ saa wɔ ta siɛɛbe ne tala mɛ. ⁹ Ke hɔkɔ ne dian sma ta siɛɛbe na, Wuro ta siɛɛbe yire yi. Bare Wuro ta siɛɛbe n'a yira n'a hɔkɔ d'a ye ke siɛɛ. ¹⁰ Wiin te hɔkɔ hɔkɔ Wuro Nɔ ma, bo siɛɛbe be ti wɔhɔna te hɔkɔ. Wiin te hɔkɔ ma hɔkɔ Wuro ma ga, a Wuro ta hɔkɔ na. Bare Wuro wiin siɛɛbe

3 ZAN

1 Me wankamlalo wank bo sebe fane Gayuse ma, wiin da wank dia ne ma fankana tian na. ² Ne maa, ma kia bia da pepe ne fank, be ne kene sangan pepe ma. Bia wankmabe sige wiin ne, ma kia be ne kene be koma wank yee me. ³ Nihankndiaro na yire yi mane bere ne ma bare wiin tian wank ze bia sirewank wank, ke na plala wank wiinye wank mane naa be, wank yira, ye bi yaa tian ma. ⁴ N'a te wank wank ye da, ye ne wankmane yaa tian ma, wank wank n'a nihankndiaro na yire yi. ⁵ Ne maa Gayuse, bia te wank ne kwa be na plala ma wank samara ma, wank bia wankmabe be wank ta n'a wank. ⁶ Ye bia zugodiafa yira n'a wank Wuro ta kma wank na. Te be ye ta yuru na da tere n'e pere ye ma wankara Wuro n'e kia wiin ne, wank wank fank. ⁷ Bare Wuro togo ye na ye tuma sogo bii wank mane foyi wank sisma wank ta ga. ⁸ A ma ke han, ke wank daga wankna sma wank diema wiin fa to ke a wank wank da ke kwe ma tian na bara na tesma. ⁹ Ma sebe wank fane Wuro ta wankma ma.

Nka Diyotirefu wiin wank kia te ye wanknate na, wank kia maga kia yirada na. ¹⁰ Wank ye na ma wank na naa wiin sangan ma, ma na dian a ta da na foyi na ga, awe wiin wank beredayaga yira n'e de ke ma. Wank n'a wa ga, a ye bere ne maga ke na plala foga na me, wiinye kma wank bere ne kia n'e foga, a ne wankwank laga me n'e laga n'e wa Wuro ta kma wank. ¹¹ Ne maa, ka ne dayagate wankara wank se ga, ne dafre wank ta. Wiin te wank dafre ta, wankna te Wuro ta wank. Wiin te wank dayaga ta, wankna te na Wuro za ga. ¹² A ma Demetiriyuse han, sma pepe n'a togafank yira. Tian yere n'a togafank wank yira me. Me yere n'a togafank yira me. Bi yere wank da me wiin fa yira wank tian. ¹³ Da na yaan ye ti ne ta n'e yira be ma, nka ma kia n'e ka sebe wank ga. ¹⁴ Bare ma kia be za be wank ne wank, ke kwe bere. ¹⁵ Wuro te a siara ta be ma. Be mare bire be na. Bire ne mare na pepe tala tala.

ZUDE

1 Me Zude Zake na plalo Yezu Krista ta barateta. Ma bo sebe fane Tɔn Wuro ta wirisma ma, wiinye kma da tɔn dia a ma Yezu Krista ne yere ye na. ² Makare kɔ siara kɔ dadiamabe tɛ a tɛ ka ma yaan. ³ Ne mare, wiin kisi tɔn ke pepe ta da, ma mane kia tɔn tɔn ma sebe n'e yira ka ma, tɔn n'a za da ma daga n'e ta wiin fa to wiin yɔnmabe tɔn pere Wuro ta dɛgɛwɛsma ma melemele, ma ka wora sigɛbe ka taa tɔn ta da na. ⁴ Bare wiinye kma ta yinna tɔn togo tɔn yira tigɛ n'a bii fɔn dubisangan ma, kɔwɔn na tɔn naa ye nii ka ka tɔn. Yewɔ Wurotogayagasma kɔ wiinye tɔn kia Wuro ta woramadiabe yagayaga ne kakaladate ne kwa, ye ke wɔnnate tɔnnala dama Matigi Yezu Krista ta da tian ga. ⁵ Hali ka tɔn n'e tɔn tɔn, ma kia ka kakiri tugo kɔ tɔn ye tɔn da Matigi y'a kma kisi n'e wɛ Ezipitigiamana tɔn wiin sangan ma, wiinye kma tɔn mane maga yɔn na a ma, a mane kɔwɔn yɛ. ⁶ Wiinye meleke tɔn mane kɔwɔn y'a tado tɔn ga, tɔn ye tɔn za n'a to ye, a kɔwɔn pɛrɛ n'e ka tunio tɔn sangan pepe ma na ne kɔgwaga ma kiti yɛrɛ. ⁷ Wiin togo tɔn wɛnne mane dibe ga, yewɔ ti tɔn na tagamase tɔn. Wiin togo we tɔn Sodɔmukma kɔ Gomɔrekma tɔn ye kiɛɛ ma kire tɔn kma tɔnna, wiinye tɔn man'e yɛrɛ ka ye ta tɛda nɛmɛ tɔn tɔn kakalate fɔn yaa tɔn. ⁸ Yee yewɔ sma kɔ tɔn y'a giatiyaga ma n'e yɛrɛ yanganmu ne Krista ta sebe dɛgɛbe ne wuro tɔn kma vini y'a bɛreda tɔn. ⁹ Kamasɔn hali meleke wɔnnate Misele yɛrɛ na kwinsangan ma kɔ Sitane, ye ne ti dakwiero tɔn, Moyizi na soro ye na, a dian n'a vini ga, nka a d'a ma, ye Matigi tɛ a a tɔn tɔn. ¹⁰ Nka yewɔ sma kɔ, ye wiinye da tɔn ga, kɔwɔn na wu ye tɔn wa. Ye wiin fa tɔn tɔn y'a yinnibe do ma kɔwɔn worofrɛ, tɔn tɔn n'e firebe. ¹¹ Gwale na sa ye ma bare ye tɔn Kayen ta sogo tɔn ma. Ye tɔn sara ma tɔn yaa kɔ Balamu ta fireda nɛmɛ tɔn tɔn siri kɔwɔn Kore mane maga tɔn siri wiin nɛ. ¹² Yewɔ tɔn tɛ n'e yɛrɛ dama ta da

giati ne tɔn ne mɛnɛ ne yingɛn ne k'a forobazama ta yaga ye na. Ye ti kɔwɔn wiin wuro tɔn sigɛ tuma pangan ma, kɔwɔn wiin tɔn tɔn tɔn manɛnɛnɛn ga, wiin tɔn tɔn kwiɛ melemele, sile mane ti a ta ga. ¹³ Ye pere na frɛ kɔwɔn yilabisɔn, kɔwɔn tangando ti wiinye mamala ta ga, Wuro tunio tɛtɛrɛ n'e tigɛ wiinye ma melemele na. ¹⁴ Henkɛ wiin tɔn mane Adama timikma na dogo kopraro na boo, yewɔ ye na a mane Wuro domada bɛ yira tɔn da, ye bo Matigi ti ne naa kɔ y'a meleke na kwiɛ ye sana funfun, ¹⁵ wiin fa to a diniyan pepe kiti tɔn Wurotogayagasma ta tɔnyɛda pepe wa ye tɔn kɔ kakietere wiinye bɛredayaga pepe yira a ma. ¹⁶ Wɔnna sma kɔ wiinye wora tɔn kuna ne zɛ ga, ye ne gwangwana sangan pepe ma, wiin fa tɔn dia ye ma tɔn ye tɔn ta ne yɛrɛfaradabere ne sma dibe ne y'a tɔn kia. ¹⁷ A ma ki han ne mare, kià Matigi Yezu Krista ta fanɛsma pia wiinye bɛreda yira ka ma, ka ka kakiri to kɔ kɔwɔn. ¹⁸ Ye mane kwa ka ma, ye diniyan wɛsangan ma, ye smazisma na ne tiye wiinye tɔn na ne tɔn y'a Wurotogayagada na giate ma. ¹⁹ Ye yewɔ. Ye sma dɛgɛ nɛmɛ na, diniyan tɔn da na giate tɔn ti ye ta, Wuro ta Ni ti ye tɔn ga. ²⁰ Nka ki han ne mare, ka ne tɔn tɔn mabe na fɔn yi ma ne Wuro mɛ a ta Ni baraka tɔn. ²¹ Ka kɔwɔn Wuro ta dadiamabe tɔn ne yɔn kià Matigi Yezu Krista ta woramadiabe ma webareyani ye na. ²² Wiinye kma wora tɔn sigɛ dɛn ga, ka ye wora sigɛbe. ²³ Ka ye dɛn n'e wa togo tɔn. A ma tɔn sɛrɛ kɔ han, ka makare ye ma nka ne ka yɛrɛ kɔwɔn ye na. Hali ye ta zoga wiinye tɔn yanganmu ye ta kakie do ma, ka ka da ka le kɔwɔn ma ga. ²⁴ Wiin te tɔn sbɛ ne kwa ka ma wiin fa to ka ka bɛrɛ ga, tɔn ne sbɛ ne ka ta zarakedo ka zɛ ka na ga y'a yirebe zin tɔn nihɔndiaro tɔn. ²⁵ Wuro tɔnnala dama wiin tɔn ke na kisita kià Matigi Yezu Krista baraka tɔn, yirebe kɔ fanganmabe kɔ sebe wiri a ma gwerena kɔ basie tɔn suu. Amina.

DĠREDA

1 Bo Yezu Krista ta dġreda. Wiinye da kġn na tē bēē kġn ne kġkġ, kġwġkġ Wuro mane kġn pere a ma wiin fa to a ye kġkġ y'a baratere ma. A y'a meleke fanē y'a barateta Zan ta wiin fa to a naa n'e kġma kġkġ a ma. ² Awe Zan kġn Wuro domada yira. A wiin fa pepe za Yezu Krista ta da na mē, a kġwġkġ pepe na sierēbe ta. ³ Wiin te kġn Wuro domada na sēbē kala, kġn ne kġkġ bġ dġreda bē na domada na, wiin fa kġn sēbē ye hġn a ne dġkġ kġn ma, kġwnna te dangamu bare kġwnna da kġ pepe tēsangan vetra. ⁴ Mē Zan kġn kġ sēbē fanē Wuro ta kġnkma ta nēmē kwēkuru kopra ma wiinye kġn ti Azigiamana hġn kġn da: Wuro wiin kġn mane pia ne tiye, awe wiin kġn tiye kġn ne naa, awe kġ y'a ni kopra wiinye kġn taa a ta fanganmakware kiego ma, ye tē ye y'a woramadiabe kġ y'a siara ta ka ma. ⁵ Yezu Krista wiin kġn siereta na tele yi, awe wiin kġn pia winnisa sara kġ, awe wiin kġn diniyan hġn fanganmē na fanganma, a tē a y'a woramadiabe kġ y'a siara ta ka ma. Awe Yezu Krista wiin kġn ke da diabē ye ma kġn ke dēn ke wa kakie hġn ye too baraka hġn, ⁶ kġn ke ta salakawēkuru na ye Tġn Wuro ma, yirebe kġn sebe wiri a ma sangan pepe ma. Amina. ⁷ Ka bo a ti ne naa daba woro hġn, sma pepe ne na n'a za hali kġ wiinye kma yere kġn n'a wuro n'a kġkġ. Diniyan hġn kma pepe na ti ninabannġ hġn awe ye na. Kġn, kġn tian. Amina. ⁸ Matigi Wuro da ye kġn Alefa kġn ne Womega. Wġn kġkġ dubido kġn wēbedo. Sbepepenate wiin kġn mane tiye, kġn ne tiye, kġn ne naa. ⁹ Mē Zan, ka na plalo ne ka tikweta yanne hġn kġn kġmna hġn, Yezu ye na wiinye kġn n'a ta fanganmabe hġn kma gun, ma mane ti yengenzu na korilġ ma Patimġse bare ma mane Wuro domada yira ne Yezu sierē. ¹⁰ Wuro ta Ni mane zii ne ma Matigi ta kġn ma, ma kġn berekġn na yire yi boo kġkġ ne timi kġkara tolakġn, ¹¹ a ne kwa: «Be wiinye frē za, ye sēbē kġkġ sēbē hġn kġn n'e fanē Wuro ta kġnkma na nēmē kwēkuru kopra ma wiinye kġn ti Efese kġ Simirine kġ Peregame kġ Tiyatire kġ Sarēde kġ Filadelfi kġ Lawodise.» ¹² Wiin berekġn we kġn mane yira ne ma, ma naa ne zin bere, da ye tē m'a na te sege, kġn da m'a sege, a ma sanġ na fintinadēfrē kopra ma kġn za. ¹³ Yewo fintinadēfrē kġn woro hġn, fa mane ti yeyē ne sa sansukanpla ta. Zogwaga boo mane kie a ta, sanġ na kġkġkġfa ne ti a dun hġn. ¹⁴ A kġn pepe mane furo perepere, a yinna ne kġkara togakini. ¹⁵ A kaen mane kġkġ kġkara danyan wiin kġn yuu togo hġn kġn kġkġ, a berekġn ne kġkara yengenzu digekġn. ¹⁶ Mamala kġ-

ma kopra mane ti a digesoro hġn. Tabaku na dapla na dodia yi ne sa a do hġn. A zin ne kġkġ kġkara sin tē ne ti wiin nē ye na tobasangan ma. ¹⁷ M'a za wiin sangan ma, kġn zii bere a wee kġkara soro. A kġn ye digesoro dē ne ma kġn da: «Ka kwan ga. Mē kġn dubido kġn ne wēbedo ¹⁸ kġn ne ti ni na. Ma mane siri nka ma ti ni na basie kġn kġn suu. Siri kġn wara na kore na kġkġkġ ti ne ta. ¹⁹ Awale be wiinye frē za, ye sēbē. Wiinye frē kġn tiye, kġn kġ wiinye da kġn na ne tē. ²⁰ Be wiinye mamala mġma kopra kġn za ne digesoro hġn kġn kġ wiin sanġ na fintinadēfrē kopra kġn, kġn kġwġkġ na bunu. Mamala kopra kġn kġn Wuro ta kġnkma na nēmē kwēkuru kopra kġn ta meleke. Fintinadēfrē kopra kġn ne a ta kġnkma na nēmē kwēkuru kopra kġn.»

2 Wuro ta kġnkma wiinye kġn ti Efese, sēbē fanē ye ta meleke ma kġn da: «Mamala mġma kopra ti wiin te digesoro hġn, a ne yara sanġ na fintinadēfrē kopra woro hġn, a da, ² ye y'a ta tēda pepe kġkġ. Y'a mane bara na sige ye ta kġn da na yaan ye kġmna. Ye ye kġn d'a sbe ne zugoyagasma ta da kġmna ga. Ye wiinye kma kġn kwa, ye yiu fanēma kamasġkġ ye mane kġwġkġ ga, y'a man'e taa n'e sege kġn n'a za da ye niġkġkġkġ. ³ Y'a woro sige, y'a mane yanne yi togo ye na nka hali kġ kġn, y'a kġmna kġwnna yanne kġn kġn ma ye kġn siribe ga. ⁴ Ye nka y'a yi dadiabe ye ma kġkara a mane pia n'e ta wiin nē ga. Ye kġn ye na y'a zarake. ⁵ Y'a fire wiinye hġn, y'a ye kakiri to kġwġkġ kġn ye zugo katra kġn y'a gweretēda ta. Y'a ma kġn ta ga, ye ye na naa a brē kġn naa y'a fintina bii n'a wa a tido hġn. ⁶ Ye nka a ta tē kġn mane dian Nikolayitekma ta tēda nēmē na kġkara mē ga, ye kġn kġn n'a da dia ye ma. ⁷ Ye Wuro ta Ni wiin fa yira Wuro ta kġnkma ma, ye tra kġn ne ti wiin te ta, y'a kġkġ a na. Ye ni na kġn wiin kġn ti Wuro ta kġkoro hġn, ye ye na kġn kġmanē pere sbesma ma zama na.» ⁸ Wuro ta kġnkma wiinye kġn ti Simirine, be sēbē fanē ye ta meleke ma kġn da, ye wiin kġn gwere yi ne wēbe yi, wiin kġn mane siri kġn bere winni, ye kġn da: ⁹ «Y'a ta yanne kġn a ta duru kġkġkġ. Ye nka a frēte. Ye wiinye kma kġn ye yere ta Ziwifu na kamasġkġ ye ma ne kġn kġn ga, ye kġwġkġ n'a togo yaga. Ye y'e kġkġ. Ye kġwnna sma kġn Sitanē ta nēmē kwēkuru na kġkġ. ¹⁰ Ye wiinye yanne kġn na n'a gun, y'a ka kwan ye na foyi na ga. Segerē, ye Sitanē na n'e na kġkġ taa n'e sege kġn n'e ka kaso hġn. Ye ye na yin fun gun yanne hġn. Ye ye daga tē yġnkmasma na fġn yaa kayan y'a siri ma. Ye ye kġn

wɔk ta, ye ye na ni na fanganmabanfolo pere ye ma.
¹¹ Wuro ta Ni wiin fa yira a ta kɔnkma ma, turu kɔk ne ti wiin te ta, a kɔk a na. Wiinye kɔk sebe gun, ma kɔk na yanne siri plalo ta ga.» ¹² Wuro ta kɔnkma wiinye kɔk ti Peregame, be sebe fane ye ta meleke ma kɔk da:
 «Tabaku na dapla na dodia yi ti wiin te soro kɔk, kɔk kɔk da be yira ¹³ kɔk da, ye m'a ta tangando kɔk, Sitane ta fanganmakware tido kɔk. Ye nka a kɔk yi ma ye mane ye do bere ye ye na ga, hali ye yi siereta na kɔk yi Antipase yee wiin sangan ma ye bre Sitane ta tangando kɔk. ¹⁴ Ye nka y'a zarake kɔk. Ye kɔk sma ti a bre wiinye kɔk dian Balamu ta da na kala na. Wiin Balamu we kɔk mane da Balake ma, y'a gian kɔk Isirayelenkmane na n'e mama n'e ka fiangkankika ta neme kɔk kɔk vunafa kɔk. ¹⁵ Ye yee kɔk sma ti ka bre ye me wiinye kɔk dian Nikolayitekma ta kala na. ¹⁶ Ye ka daga ka zugo katra. Ye ka ma ka zugo katra ga, ye ye na naa kɔk kɔk ye o, kɔk naa n'e kwini kɔk ye do kɔk taba. ¹⁷ Wuro ta Ni wiin fa yira a ta kma ma, turu kɔk ne ti wiin te ta, a kɔk a na. Wiinye kɔk sebe gun, ma na maane boɔ pere kɔk ma, wiin kɔk mane kɔk sma na. Ma na kɔk na furo yi pere ye pepe tala tala ma me, togawun sebe wiin ma. Kɔk sii n'a kɔk ga fɔn a na gunta.» ¹⁸ Wuro ta kɔnkma wiinye kɔk ti Tiyatire, be sebe fane ye ta meleke ma kɔk da: «Wuro kɔk kɔk da be yira. A yinna kini kɔkara togakini. A kaen ne ti kɔkara dayan na kɔk yi. ¹⁹ Ye m'a ta tɛda pepe kɔk, a ta dadiamabe kɔk a ta kɔk-mabe kɔk a ta bara kɔk a ta kɔkma pepe. Y'a ta basie tɛda yaan ye gwere ye ma. ²⁰ Ye m'a zarake wiinye na, bo kɔk, y'a dian Zezabele to a kɔk kɔk ye bre. Wɔkna ya we wiin kɔk yira ne kwa, yi Wuro ta daberebetaya ne y'a baratere firebe n'e kala kɔk vunate kɔk fiangkankike ta neme. ²¹ Ye ye mane wagati pere a ma wiin fa to a ye zugo katra, ye nka a kia ye zugo katra kɔk saa y'a vunafa na ga. ²² Ye kɔk ye na ye na ninabannɔ na yaga yi dra a ma kɔk a vunatekwere ma me fɔn ye kɔk saa a ta tɛda na. ²³ Wiinye kma kɔk kɔk a ma, ye ye na n'e yee wiin fa to Wuro ta kɔnkma pepe kɔk da yi kɔk kɔk kɔk kɔk da kɔk n'a ta giate kɔk ne na ka pepe talatala ta tɛda na ku sara a ma. ²⁴ Ye nka ki Tiyatirekmasere, wiinye kɔk ka nii ka wɔkna kala we kɔk kɔk ma dian Sitane ta fafɔk we kɔk ga, ye ye kɔk barakwe ka ye ma ga. ²⁵ Ye nka wiin kɔk ti ka ta, ye ka kwa kɔk ma fɔkna fɔn yaa kayan y'a naa ma. ²⁶ Ye wiin te kɔk kɔk y'a bara kɔk fɔn yaa kayan webesangan ma, ye wɔkna te kɔk sbeta. Ye ye na te a ne ti sii kɔk kɔk na. ²⁷ Y'a na n'e ne kɔk balogwangan. Ye ye veresu webe wiin ne, ²⁸ ye yi yere n'e na sebe gun ye kɔk ta wiin ne me, ye ye na kɔkulu pere a na te ma. ²⁹ Wuro ta Ni wiin fa yira a ta kɔnkma ma, tra kɔk ne ti wiin te ta, a kɔk a na.»

3 Wuro ta kɔnkma wiinye kɔk ti Sarede, sebe fane ye ta meleke ma kɔk da: «Wuro ta meleke kopra kɔk mala kopra ti wiin te soro kɔk, kɔk kɔk da be yira kɔk da, ye y'a ta tɛda kɔk, ye d'a togo tuma kɔk d'a ti ni na ka-

mas kɔk a ne siri. ² Y'a ye yere kɔk se, ye wiinye sere kɔk kɔk te siri na, y'a ye wora sigebe. Ye bare y'a ta tɛda za ye ne kɔk y'a Wuro yinna kɔk ga. ³ Ye kɔk ye na, y'a wiin fa kɔk kɔk wiin fa za, y'a ye kakiri to kɔk kɔk. Y'a kwa a ma, kɔk ye zugo katra. Y'a kɔk ma kɔk se ga, ye ye na naa kɔkara panɔ. A kɔk da wiin sangan ma ye na naa bare a na ga. ⁴ Ye nka hali kɔk kɔk, ye kɔk sma ti a ta Sarede wiinye kɔk ye yere yanganmu ga. Ye wɔkna sma kɔk na zofuro ka kɔk yaa yi yee bare ye daga n'e ta. ⁵ Ye yee sbeta na zofuro ka. Ye ye na n'a togo dibe ni na sebe kɔk ga, kɔk ne na taa a ta da na ye kɔk kɔk y'a meleke zin kɔk me. ⁶ Wuro ta Ni wiin fa yira a ta kma ma, turu kɔk ne ti wiin te ta, a kɔk a na.» ⁷ Wuro ta kɔnkma wiinye kɔk ti Filadelefi, be sebe fane ye ta ni ma kɔk da: «Wiin kɔk kɔk yi ne tian na te, Davidi ta kɔk na legɛfre ti wiin te ta, wiin te kɔk koro koba, kɔk sii sbe n'a pi ga. A kɔk n'a pi me, kɔk sii sbe n'a koba ga, kɔk da: ⁸ Ye ye bia tɛda kɔk. Ye ye kɔk da fanganduru ti be na. Ye hali kɔk kɔk pepe, be ne kwa y'a bereda ma me. Ye be be do bere ye togo ye na ga. Ye yi mane do kɔk be zin kɔk, kɔk sii ma sbe n'a gwolo ga. ⁹ Ye ye Sitane ta neme kwekuru na sma pere be ma. Bare ye nɔk kɔk ne yira ne kwa, ye yiwi Ziwifu kamas kɔk ye mane kɔk ga. Ye ye na te ye naa zii yoloko be wee kɔk da yi kɔk be da diabe ye ma. ¹⁰ Ye bia te kɔk kwa ye domada ma kɔk kɔk mabe, ye wiinye yanne kɔk na sma pepe gun, kɔk te diniyan kɔk kma pepe na, ye yi na kwa be ma kɔk sangan ma me. ¹¹ Ye be kɔk ne kɔk, ye na naa. Ye wiin fa kɔk ti be sra kɔk, ye be kwa a ma, ka te kɔk naa bia fanganmabanfolo kɔk be ta ga. ¹² Ye wiin te kɔk sebe gun, ye ye na wɔkna te ta kɔk-pagalo na y'a Wuro ta kɔk kɔk. Y'a na sa yeye titiri ga. Ye ye na Wuro togo sebe a ma. Ye y'a Wuro ta kuru Zeruzalemuwun wiin kɔk tuma y'a Wuro bre wuro kɔk kɔk zii, ye ye na kɔk togo sebe a ma me. Ye ye na ye togawun sebe a ma me. ¹³ Wuro ta Ni wiin fa yira a ta kma ma, turu ti wiin te ta, a kɔk a na.» ¹⁴ Wuro ta kɔnkma wiinye kɔk ti Lawodise, be sebe fane ye ma kɔk da: «Ye ye wiin te wiri Amina, awe wiin kɔk siereta na tele yi ne a na siebe yi, awe wiin kɔk Wuro ta danfre pepe sabedo, a da, ¹⁵ ye ye bia tɛda za. Ye be kuna ga, kɔk mane toba me ga. Ye nka be ma ne toba wele ne kuna, ye kɔk mane na dia yi ye ma. ¹⁶ Ye nka bia te kɔk ne saa yee, mane toba ga, mane kuna me ga, ye ye na be ben be wa ye do kɔk. ¹⁷ Ye bia te kɔk ne yira ne kwa, ye be naforote, ye be ye ta naforote na, ye be mako sa foyi kɔk ga, kɔk ma kɔk da be durute ga, ne makaredia, ne fangandan, ne fuu, be kɔk ne gwelengwele, ¹⁸ ye kɔk ye na y'a kia be ta kɔk da wiin san kɔk teterɛ kɔkibe togo kɔk, ye be naa kɔk tere ye ta kɔk be yere ta naforote na kɔk zogafuro tere kɔk n'e ka wiin fa to be du ka naa sa sire ga kɔk suu tere n'a ka be yinna kɔk wiin fa to be yinna kibe. ¹⁹ Ye wiinye kma pepe da kɔk dia yi ma, y'e yinna kɔk toba n'e ladi. Ye kɔk ye na, be

daga bia giatε bere ɔn be zugo katra. ²⁰Ye bo ye taa kuledo ma ne kwangwaga. Ye wiin te ɔn ye ɔn ɔn ɔn kibε ye ma, ye ye na ɔn a na te brε ɔn ɔn ɔn lege, a na te ɔn ɔn ye nεmε mε. ²¹Ye ye na tε sbeta tangan ɔn ye nεmε y'a fanganmakware ma wɔkara yi yεrε sebe gun wiin nε ɔn yaa tangan ɔn ye ɔn a ta fanganmakware ma. ²²Wuro ta Ni wiin fa yira a ta ɔn ɔn ma, tu-ru ti wiin te ta, a ɔn a na.»

4 Wɔn timi ma ɔn koro boo za, a ne kibε wuro ɔn, ma mane pia wiin bere ɔn we ɔn, a ne bere ne ta ne wɔkara tola dige ɔn, ɔn ɔn da ne ma, ye ma ba bεε, ye wiin fa ɔn na tε, ye ɔn sbε ɔn ɔn ne ma. ²Wɔnna ɔn tala ɔn Wuro ta Ni mane zii ne ma. Ma da ma sege ɔn fanganmakware boo za wuro ɔn, ɔn boo ne tangan a ma. ³Wiin te ɔn mane tangan a ma, a zin mane ɔn ne sa dɔge na tereba ye ta. Yirebe mane ɔn ne kware we mini wɔkara begefε na sarazu na ye. ⁴Fanganmakwara kioro ne ɔn na mane tige ne fanganmakware we mini, ɔn ɔn sma kioro ne ɔn na ne tangan ɔn ma, zogafuro ne ti ye ta, sanɔn na fanganmabanfolε ne pipi ye pepe ta. ⁵Wurosian ɔn bere ɔn ɔn gwεnmε ɔn mane sa fanganmakware we ɔn. Fintina ɔn kopra mane kini fanganmakware we zin. Wɔn Wuro ta ni kopra ɔn. ⁶Zu na yaan ye mane ɔn fanganmakware we wee, a zin ne wɔkara bulazu. Nimafre naa mane taa kware we mini mε, yinna ne ti ye ta zin ɔn timi. ⁷Nimafre ɔn na gwere yi mane sa zara ta, plalo we ne sa yantolazoro ta, saaro we zin ne saa ɔn yi ta, naanɔn we zin ne sa susugo yi ta wiin ɔn ti tire ɔn. ⁸Kaba konalanala mane ti ɔn ɔn nimafre ɔn pepe talatala ta. Ye ɔn ɔn ɔn ɔn kiegε pepe ne paga yinna na. Sin kwε wuru ma ye mane turo ɔn, mane ɔn ga. Ye mane ɔn ne kwa, ye kɔni yi, kɔni yi, kɔni yi, Matigi Wuro Sbepepenate ɔn kɔni yi. Awe wiin ɔn mane tiye, ɔn ne tiye, ɔn ne naa. ⁹Nimafre ɔn mane fanganmakware ma tanganta we yirebe wiin sangan ma pepe, n'a togo ta ne baraka yira a ma, awe wiin ɔn ti ni na sangan pepe ma, ¹⁰ɔn ɔn ɔn sma kioro ne ɔn naa ɔn mane tε ne zii ne yoloko fanganmakware ma tanganta we zin. Wiin te ɔn ti ni na sangan pepe ma, ye ne ɔn yirebe ne y'a fanganmabanfolε dra a wee ne kwa, ¹¹ye Matigi kià Wuro, be daga yirebe na, togo ɔn sebe pere be ma bare bi ɔn frε pepe dan, be mane kia ye ne tiye, ye ɔn dan.

5 Wiin te ɔn mane tangan fanganmakware ma, ma mane sebe na kwini yi za ɔn digesoro ɔn. Sebεda mane ti ɔn ɔn sebe ɔn ɔn ɔn a ku pepe ma, ɔn kopra ne dε a ma. ²Ma mane mεleke boo za sebe ti wiin ta, a ne ɔn ne kwa, ye ɔn te ɔn sbε ne sebe ɔn na ɔn yaga ɔn n'e koba? ³Nka wuro ɔn ma yo, lagakɔn ma yo, lagakɔn wee yo, ɔn sii mane gun yeyε wiin ɔn sbε ne sebe ɔn koba wεε ɔn sege ye ɔn ga. ⁴ɔn ta tε ɔn ma mane gun wiin ɔn sbε ne sebe

ɔn koba wεε ɔn sege ye ɔn ga, ɔn mane mε ta ma ɔn ne ɔn ɔn. ⁵Nka ɔn ɔn na boo ɔn da ne ma, ye ma ka ɔn ga. Ye ma sege rε, ye Zuda dumakma na boo wiin ɔn wɔkara zara, Davidi timikma na boo, ye ɔn sebe gun. Y'a na sebe ɔn na ɔn kopra ɔn yaga ɔn n'e koba. ⁶Ye da ye ɔn, ma ɔn Gwanɔn boo za fanganmakware we woro ɔn ɔn nimafre naa ɔn woro ɔn ɔn ɔn ɔn, a ɔn tuma taa, ye ne wɔkara a mane wε salaka na. Bian ɔn kopra ɔn yinna ɔn kopra mane ti a ta wiinye ɔn Wuro ta ni kopra ɔn wiinye ɔn fanε lagakɔn na bii pepe ɔn. ⁷Wiin te ɔn mane tangan fanganmakware ma, a ɔn ye ɔn ɔn naa sebe ɔn ɔn digesoro ɔn. ⁸A sebe ɔn gun wiin sangan ma, nimafre naa ɔn ɔn ɔn sma kioro ne ɔn naa ɔn ɔn zii yoloko awe Gwanɔn we wee. Kolinzo mane ti ye pepe ta ɔn sanɔn na mεnεfrε wiinye ɔn pagapaga wunnudiafrε na, ɔn wiinye ɔn mane dεgεwεsma ta wuromε. ⁹Ye mane yirebeturu na wun yi ɔn ne kwa: «Bi ɔn daga sebe bii na ɔn n'e na ɔn yaga. Bare be mane wε salaka na, be ɔn dumakma ɔn kma pepe ɔn sidaberere ɔn kma pepe ɔn giamana ɔn kma pepe ɔn sii pepe ɔn kma ɔn wa Wuro ma be too baraka ɔn. ¹⁰B'e ta salakawekuru na kià Wuro ma, ye ne na tangan fanganmabe na lagakɔn ma.» ¹¹Ye da ye ɔn, ma ɔn mεleke na yaan ye ɔn ɔn fanganmakware we ɔn nimafre ɔn ɔn ɔn ɔn kiegε ma. Ye mane yaan ɔn, ye do mane sbε ne ɔn ga. ¹²Ye mane kwε ne ɔn ɔn ne kwa, ye wiin Gwanɔn ɔn mane wε salaka na, ye ɔn ɔn daga sebe ɔn yirebe ɔn naforo ɔn datɔ ɔn fangan ɔn togo gun, yirebe pere a ma n'a yirebe. ¹³Danfrε pepe wuro ɔn ma ɔn lagakɔn ma ɔn lagakɔn wee ɔn yengenzu ɔn, ye pepe ɔn ma mane ɔn, ye ne kwa: «Wiin te ɔn tangan fanganmakware ma, ɔn te ɔn Gwanɔn ma yirebe ɔn togo ɔn sebe daga wiri sangan pepe ma.» ¹⁴Nimafre naa ɔn mane kwa, ye Amina. ɔn ɔn ɔn zii yoloko ɔn yirebe ta.

6 Bo ɔn ɔn tε, Gwanɔn we naa ɔn kopra ɔn na gwere yi yaga wiin sangan ma, ma ɔn nimafre naa ɔn na gwere yi ɔn ɔn ɔn yire ɔn wɔkara wuropelelo ɔn, a ɔn da ye naa. ²Ma mane siofuru boo ɔn za. Wiin te ɔn mane tangan a ma, ɔn ɔn mane ti ɔn ta, fanganmabanfolε ɔn pere a ma, a ɔn yaan ne sbeta sebe gun na. ³A naa ɔn ɔn na plalo yaga, ma ɔn ɔn kobafa plalo ɔn ɔn, ɔn ɔn da ye naa. ⁴Boo sioza ɔn sa ne pεnε benben. Wiin te ɔn mane tangan a ma, sebe mane pere ɔn ma ɔn siara wε lagakɔn ma wiin fa to sma n'e nεmε yεε. Kunkwinitaba na kuro yi boo mane pere a ma. ⁵A naa ɔn ɔn na saaro yaga wiin sangan ma, ma ɔn ɔn kobafa saaro ɔn ɔn, a ɔn da ye naa. Ma ɔn ɔn siodungun boo za. Wiin te ɔn mane tangan a ma, frezinzinifa mane ti ɔn soro ɔn. ⁶Ma mane bere ɔn boo ɔn nimafre ɔn woro ɔn a ne kwa, ye freyirabefa

na yinna saa creze na ne sin tala na bara na sara, a na yinna saa creze na ne sin tala na bara na sara me. Ye saka ka da ye le yin ko duven ma ga. ⁷ A naa tɔbe wɔ na naan yaga wiin sangan ma, ma naa nimafɛ wɔ na naan sɔngɔkɔn kɔn, a naa da ye naa. ⁸ Ma mane sio boo za, a ne sarazu. Wiin te naa mane tangan a ma, ye naa naa te togo de da Siri, Wara ne naa a ma. Ye mane sebe pere ye ma ye sɛɛ diniyan na sodinida naan ta wiin fa to ye sma yɛɛ kun ko wu ko laganuru naa sɔkobafɛ na ba ye baraka hɔn. ⁹ A naa tɔbe wɔ na kooru yaga wiin sangan ma, ye mane wiinye kma yɛɛ Wuro domada ye na ko wiinye kma naa mane sierebe ta, ma naa naa wɔnɔn pepe ni za tala tala, ye ne naa salakawedo wee. ¹⁰ Ye mane kwe ne naa sɔngɔkɔn ne kwa: «Matigi bi wiin naa kini ne sierebe yi, wee sangan ma be na kiti naa na me na yeku wa diniyan hɔn kma hɔn?» ¹¹ Wɔn te ye naa forokiafuro perepere ye pepe ma naa yira ye ma, ye ye naa naa sɔngɔkɔn ye naa kayan ye tikwere pepe ko ye na plala pepe wiinye naa daga yɛɛ na, naa do paga. ¹² A naa tɔbe wɔ na konalalo yaga wiin sangan ma, lagakɔn naa sma naa. Sin naa dungun wɔkara dungun, yu naa kwe te wɔkara too. ¹³ Mamala mane bɛɛ ko ma wɔkara kafɔnɔn naa bile ye, wuropangan wiinye naa. ¹⁴ Wurokɔn man'e sɛɛ wɔkara ye wiinye sɛɛ muluku. Tola pepe ko yengenzu na korilaga pepe naa sma. ¹⁵ Lagakɔn ma fanganme ko smayeye ko naa sɔngɔkɔn na zengenkma ko frekma ko fangankma, ye pepe, tɛɛ ko venɔnɔn pepe ne naa naa naa wura hɔn ko naa ko tola hɔn. ¹⁶ Ye mane kwa tola ko naa ko ma, ye ye bɛɛ yiwɔ ma naa pi ye ma, ye bɛɛ dɛɛ fanganmakware ma tanganta naa dɛɛ Gwanɔn woro na ba yi na. ¹⁷ Ye bare ye wora na ba ye naa kɔgwaga wiri, naa mane naa sɛɛ taa gun ga.

7 Wɔn timi, ma naa meɛɛ naa za, ye ne taa lagakɔn na wurogwala naa ma. Ye mane fige ko lagakɔn na pangan naa wɔ wiin fa to pangan sii ka wire lagakɔn ma ko yengenzu ma ko naa sii ma me ga. ² Ma mane meɛɛ boo za, a naa tuma wurodu hɔn ne ba. Ni na te Wuro ta tɔbedɛfa mane ti a ta. Wiinye meɛɛ wɔ naa mane sebe gun wiin fa to ye lagakɔn ko yengenzu yaga, a naa naa wɔnɔn ma yire naa naa da: ³ «Ka ka da ka lagakɔn ko yengenzu ko naa sii yaga ke ma tɔbe de kià Wuro ta baratere kini ma den ga.» ⁴ Ye mane tɔbe de wiinye sma do ma, ma man'e naa. Ye mane sma sana naa ne sana kiepla ne sana naa (144,000). Ye mane sa Isirayɛle dumakma pepe hɔn. ⁵ Tɔbe mane de wiinye kma ma Zuda timikma hɔn, naa mane sma sana funpla (12,000). Uruben timikma hɔn ye mane sma sana funpla. Gate timikma hɔn ye ne sma sana funpla. ⁶ Asere timikma hɔn ye ne sma sana funpla (12,000). Nɛfutali timikma hɔn ye ne sma sana funpla. Manase timikma hɔn ye ne sma sana funpla. ⁷ Simeyon timikma hɔn ye ne sma sana funpla (12,000). Levi

timikma hɔn ye ne sma sana funpla. Isakare timikma hɔn ye ne sma sana funpla. ⁸ Zabalɔn timikma hɔn ye ne sma sana funpla (12,000). Zozefu timikma hɔn ye ne sma sana funpla. Benzame timikma hɔn ye ne sma sana funpla. ⁹ Wɔn timi ma naa zame na yaan ye za, naa sii mane sɛɛ n'e zio ga. Ye mane sa sii pepe hɔn ko dumakma pepe hɔn ko timikma pepe hɔn. Ye mane taa fanganmakware ko Gwanɔn zin hɔn, zogafuro ne ti ye ta, tegeledazugo ne ti ye sra hɔn. ¹⁰ Ye mane sɔngɔkɔn yireyire ne kwa: «Kià kisi sa kià Wuro ta wiin naa tangan fanganmakware ma naa ko Gwanɔn ta.» ¹¹ Wiinye meɛɛ pepe naa mane taa ne fanganmakware ko naa mlala ko nimafɛ wɔ kori, naa zii bɛɛ ye zengen sugu ko ma fanganmakware zin hɔn, naa Wuro yirebe ¹² ne kwa: «Amina. Yirebe ko yirebe ko datɔ ko barakayira ko togo ko sebe ko fanganmabe kià Wuro ye sangan pepe ma. Amina.» ¹³ Sɔnmlala wɔ naa boo naa bɛɛda bii naa da ne ma: «Zofurokma bɛ ko kma? Wee ye tuma?» ¹⁴ Ma naa d'a ma: «Bi naa n'e naa me Matigi.» A naa da ne ma, ye wiinye naa sa yanne na yire ye hɔn, naa y'a zoga waa n'e kinibe Gwanɔn naa too hɔn, ye ye naa. ¹⁵ Ye wɔn ye na ye taa Wuro ta fanganmakware zin hɔn, ne bara ta Wuro ma sin kwe wuru ma a ta naa hɔn. Ye wiin te naa tangan fanganmakware ma, ye naa naa te na kwa ye ma. ¹⁶ Ye wu na n'e foga titiri ga, mulu mane na n'e foga titiri me ga. Ye sin na n'e naa titiri ga, tuu mane na n'e yanne titiri me ga. ¹⁷ Ye bare wiin Gwanɔn naa tangan fanganmakware woro hɔn, ye naa naa te ye na neta na. Ye wiinye penzu naa ni pere, ye naa bɛɛ a na n'e n'e yaa ko ko. Ye Wuro na n'e yinnazio pepe wɔn.

8 Gwanɔn we naa tɔbe wɔ naa kopraro yaga wiin sangan ma, wurokɔn pepe naa kwe kuna sɛɛɛɛɛ naa naa lere tala na sodinikobi neme wa. ² Wiinye meɛɛ kopra wɔ naa naa Wuro zin hɔn, ma naa naa za, ye naa tole naa kopra pere ye ma. ³ Meɛɛza boo mane naa taa salakawedo kiego ma. Wunnudiafa na wennefa mane ti a ta ne naa naa yi. Ye naa wunnudiafɛ pere a ma yaan wiin fa to a ye wa salaka na naa salakawedo ma wiin naa ti fanganmakware zin hɔn ko dɛgɛwɛsma pepe ta wurome. ⁴ Wunnudiafɛ wɔ naa tioro mane tuma meɛɛ we sra hɔn ne ba Wuro bɛɛ ko dɛgɛwɛsma ta wurome. ⁵ Wɔn te meɛɛ we naa wunnudiafa na wennefa we bii, naa togadɔn tee salakawedo ma n'a paga, n'a dra ko ma. Wɔn naa hɔn ye da, ye naa a ma wuroɛɛlɔko ko naa wurosian ko lagakɔn naa sma. ⁶ Tole mane ti wiinye meɛɛ kopra wɔ ta, naa naa ye yere tɛɛɛɛ ye pen na. ⁷ Gwere yi we naa yi pen. Wurodɔn ko togo na yanganmu yi ko too naa kwe ne vunu lagakɔn ma. Lagakɔn na sodinida saaro naa wennɛ. Naa sodinida saaro naa wennɛ. Sɔngɔkɔn pepe naa wennɛ. ⁸ Meɛɛ plalo naa y'a tola pen. Ye naa te wɔkara tolo na yire yi, togakini ti wiin ma, naa naa bɛɛ yengenzu hɔn. Yengenzu na sodinida saaro naa te too

na. ⁹ Yengenzu hñ frɛ na sodinida saaro kñ siri. Yengenzu wñkñ ma kñre na sodinida saaro kñ yaga. ¹⁰ Meleke saaro kñ y'a tola pen. Mumulugwaga boo kñ tuma wuro hñ kñ bɛrɛ ne kini wākara wɛpɛrɛ na yire yi. A mane bɛrɛ kuu na sodinida saaro ma kñ penziori ma. ¹¹ Wñkñna mumulu we togo ti Sagaro. Zu na sodinida saaro kñ saga. Sma na yaan ye mane siri zu we ta bare a mane saga. ¹² Meleke naan kñ y'a tola pen. Sin na sodinida saaro kñ yuu na sodinida saaro kñ mamala na sodinida saaro kñ kwɛ dungun. Wñkñna sodinida saaro wñ mane kwɛ tɛ tunio na. Kini mane ti kñ na sodinida saaro na ga, wuru kñ tɛ yee mɛ. ¹³ Wñkñna sangan ma ma susugo boo za a ne tire wurokñ yɔfa hñ ne kñngɔ ne kwa, ye gwale sa, ye gwale sa diniyan hñ kma ma, meleke saa ta tola digekñ ye na wiinye kñ daga pen ye.

9 Wñkñ timi meleke kooru kñ y'a tola pen. Ma kñ mumulu boo za, a kñ tuma wuro hñ kñ bɛrɛ lɔ ma penziori ma, wuragwaga na kñngɔ kñ pere a ma. ² A mane penziori kñ na wuragwaga koba, tioro boo kñ sa yeyɛ wākara dungwaga hñ yi kñ sin kñ pangan tunio. ³ Gwale mane sa wñkñna tioro we hñ, kñ vunu lagakñ ma. Wiin sebe kñ ti lagakñ ma yenmɛ ta, wñkñ nɛmɛ kñ mane pere yewɔ gwale kñ ma. ⁴ A mane yira dñre ye ma kñ da, ye ka da ye foyi ta kñngɔ na ga kñ ka da ye foyi ta nugunfrɛ na ga kñ ka da ye foyi ta kñ na mɛ ga. Nka hñ Wuro ta tɔbe ti wiinye kma kini ma ga dama. ⁵ Sogo mane pere ye ma kñ da y'e yɛ ga nka ye y'e yanne yɛge koo kɔ. Wiinye yanne kñ mane daga dɛ ye ma, wñkñ wiinye nɛmɛ kñ kñngɔ gun yenmɛwindo ta. ⁶ Sma na ne siri kia wñkñna kñ wñ ma nka ye na n'a gun ga. Ye na ne siri kia nka siri na ne kñngɔ ye na. ⁷ Gwale kñ mane ti wākara siori wiinye kñ tɛtɛrɛ tige kunkwini na, ye ne wākara sanɔ na fanganmabanfole kñ ti ye wñkñ hñ, ye zengɛn ne wākara sma ye. ⁸ Wñkñsoga mane ti ye ta wākara yàra ye, ye yinni ne wākara zara ye. ⁹ Ye mane ti wākara bala na kunkwinifɛrɛ, ye kaba digekñ ne wākara kunkwiniwotori digekñ, siori na yaan ye wiinye suru, ye ne kñngɔ ne yaa kun na. ¹⁰ Pɛge mane ti ye ta wākara yenmɛ digi ne ti ye na. Sebe mane ti ye pɛge kñ hñ wiin kñ sma ninaban yɛge koo kɔ. ¹¹ Wiin meleke kñ ti wuragwaga we wñkñ na, ye n'a togo wiri Abadkñ Heburoda hñ n'a wiri Apoliyokñ Girekida hñ, wñkñ kñkñ yaga, wñkñ kñ man'e ta fanganma. ¹² Gweryanne mane kñkñ, yanne kñkñ pla ne ti timi ye ne naa. ¹³ Wñkñ timi meleke kñ na konalalo kñ y'a tola pen. Sanɔ na salakawɛdo wiin kñ ti Wuro zin hñ, ma mane kñ boo kñkñ na lologo hñ. ¹⁴ Tola mane ti wiin meleke konalalo we ta, kñ we mane da wñkñ ma: «Wiinye meleke naa kñ kñ ti kñkñ hñ Efurataku ma, ye firi.» ¹⁵ Wiinye meleke naa kñ kñ mane tɛtɛrɛ tige wɛ wagati kñ kñ kñ yuu kñ kñ na ne daga sma na yaan ye yɛ, ye n'e firi. ¹⁶ Kunkwinikuru kñ na siorikma mane yaan fñkñ. Ma man'e do kñkñ.

¹⁷ Yee ma man'ewɔ siori kñ kñ ye ma basma za dñreda hñ. Kunkwinibɛgefrɛ mane ti ye ta wākara togo ne wākara blazu ne wākara giribi mɛ. Siori kñ wñkñ mane wākara zare ye, togo kñ tioro kñ giribi ne sa ye da hñ. ¹⁸ Wñkñna yagafɛ saa kñ kñ mane sma na yaan ye yɛ. Bo togo, bo tioro, bo ma giribi wiin kñ mane sa ye da hñ. ¹⁹ Bare siori kñ ta sebe ti ye da kñ ye pɛge kñ hñ. Ye pɛge mane ti wākara san. Wñkñ mane ti wñkñna pɛge wñ ta ne sbɛ ne kñkñ ninaban. ²⁰ A ma kñ smasɛrɛ wñ wiinye kñ mane siri yaga kñ ta ga han, ye mane ye kñkñ bere y'a tɛda na ga. Ye mane bere ne zini kñ kan ye kñ sanɔ wɛlɛ gwanafuro na fian kñ dayan na ye kñ dñge wɛlɛ kñ na ye, wiinye kñ sege ne zɛ ga, mane kñkñ ga, mane sbɛ ne yaa mɛ ga. ²¹ Ye mane ye kñkñ bere y'a smayɛ wɛlɛ y'a kñkñ na ga, ma ye kñkñ bere y'a vunatɛ wɛlɛ y'a panɔbe na mɛ ga.

10 Wñkñ timi ma mane meleke na kɛnɛ yi boo za wiin kñ tuma wuro hñ ne zii. Daba kñ man'a ta zogo yirebe ne ti a kini hñ. A zin mane ti wākara sin, a kaɛn ne ti wākara togo na kansoga. ² Sebeslalo boo mane ti a sra hñ, a do ne kibɛ. A kñ ye digesra ma kaan dɛ yengenzu ma kñ ye ninagan ma kan dɛ lagakñ ma ³ kñ kñngɔ yire wākara zara tɛ ne kñkñ wiin nɛ. A naa kñngɔ yee, wuropelele kopra kñ kñ gwenmɛ. ⁴ Wuropelele kopra kñ naa gwenmɛ yee, mia tɛ kñ mane kia sebe, wñkñ tɛ kñ boo kñ ye to wuro hñ kñ da ne ma: «Wuropelele kopra kñ wiinye fane yira, tɛ wñkñ tɛ bunu na, ka b'e sebe ga.» ⁵ Ma mane wiin meleke we za taa yengenzu kñ lagakñ ma, wñkñ ye digesoro duro wuro hñ. ⁶ Wiin tɛ kñ ti ni na sangan pepe ma, awe wiin kñ wurokñ kñ ye ma frɛ dan, kñ lagakñ kñ ye ma frɛ dan, kñ yengenzu kñ ye hñ frɛ dan, kñ ye sun wñkñ togo na kñ da: «Wagati ti ye na titiri ga. ⁷ Nka meleke kopraro kñ kñ naa kñkñ wiin sangan ma pepe, a kñ naa dutige ne y'a tola pen wiin sangan ma, wñkñ na tɛ Wuro ta bunu do ta paga wākara a man'e yira y'a baratere daberebere kñ ma wiin nɛ.» ⁸ Ma mane wiin kñ we kñkñ wuro hñ, wñkñ kñ da ne ma: «Wiin meleke we kñ taa yengenzu kñ lagakñ ma, wiin sebe we kñ ti a sra hñ ne kibɛ, yaa n'a kñkñ.» ⁹ Ma kñkñ ne dñbe meleke we na, n'a mɛ d'a sebeslalo we pere ne ma. A kñ da ne ma, ye m'a kñkñ, n'a wñkñ, y'a na ne dia ne do hñ wākara yi nka ne saga ne kñkñ hñ. ¹⁰ Ma kñkñ sebeslalo we kñ meleke we ta n'a wñkñ. A mane dia ne do hñ wākara yi. Nka a nɛmɛ wɛ timi ne ta, ne kñkñ mane saga. ¹¹ Ye kñ da ne ma: «Wuro ta fane wiinye kñ daga yira sii na yaan ye kñ sisma na yaan ye kñ sidaberere na yaan ye kñ fanganmɛ na yaan ye ye na, be daga bere yaa wñkñ yira ye.»

11 Wñkñ tɛ ye kñ freyirabesokkoo boo pere ne ma a ne wākara gwangan kñ da ne ma: «Tuma Wuro ta kñkñ kñ salakawɛdo yirabɛ kñ n'eyɛ Wuoyirebesma zio. ² Nka ka kñkñ we na luu kñkñ hñ yirabɛ ga. Bare wiinye sii kñ na kuru na kini yi yara n'a yaga dñkoo saa

ky ne kobi, ƙaƙa ma yeyɛ pere. ³ Ma na ne sierekma sma pla faɛ, ye ne n'a faɛ yira yin zɔfunpla ne yin kiesaa (1,260) ƙƙ, ninabanzoga ne ƙie ye ta. ⁴ Wiinye olivusƙƙ pla ƙa fintina ƙa ma pla ƙa taa lagakƙa na te Matigi zin hƙa, ye ƙaƙa. ⁵ Wiin te ƙa ne ƙia n'e yanɛ, togo na sa ye da hƙa, ƙa n'e zugi yɛɛ. Yee mɛ, ye na yanneta na siri. ⁶ Sebe ti ye ta ƙa wurokwe nabe wiin fa to ye ƙa ne Wuro domada yira, wuro ƙa mɛɛ ga. Sebe ti ye ta mɛ ƙa zu bere n'a ta too na ƙa yanɛ sii pepe dra lagakƙa ma wiin wagati pepe ƙa dia ye ma. ⁷ Ye ƙa naa waro y'a sierebe na bereda na wiin sangan ma, wiin nimafa ƙa sa penziori na wuragwaga hƙa, ƙa na n'e kwini ƙa sbe ye ta n'e yɛɛ. ⁸ Ye Sodƙmu ƙa Ezipititogo dɛ wiin kiregwaga we ma yeyɛkma ta tɛda ye na, ye Matigi kwangwaga wiin wɛɛn we, ƙaƙa kuru we na gwendege hƙa ye na sara na ƙaƙa. ⁹ Sii pepe ƙa dumakma pepe ƙa sidaberere pepe ƙa sisma pepe hƙa kma na ƙa na naa ye sege na yin saa ƙa ne kobi, y'e sitra ga. ¹⁰ Diniyan hƙa kma na nihƙndia ye ye na. Ye na nihƙndia ne yirebɛfɛ pere ye nɛmɛ ma bare ƙaƙa daberebere sma pla ƙa man'e ninaban ƙaƙa. ¹¹ Nka ƙaƙa yin saa ne kobi ƙa ƙa wɛ timi ma, Wuro na ni ka ye hƙa, ye tuma. Ye tɛ yee, wiinye kma ƙa man'e sege, kuun na yire yi ƙaƙa foga. ¹² Ye ƙa na yire yi bo ƙa wuro hƙa, a ne kwa ye ma, ye ye ba bɛɛ. Ye ƙa ba daba hƙa ye zugi ƙaƙa na. ¹³ Wƙaƙa sangan we yɛɛ ma yɛ, lagakƙa ƙa sma ƙaƙa. Kuru we na sodinda funƙa ƙa bɛɛ, sma sana kopra ƙa siri ƙaƙa yaga we ta. Wiinye kma ƙa mane ƙa ni na, ƙaƙa mane wurokƙa hƙa Wuro yirebe kuun sra hƙa.» ¹⁴ Yanɛ na plala mane ƙaƙa. Yanɛ na saaro ne na wiri ƙaƙa ƙa hƙa yɛ. ¹⁵ Mɛlɛkɛ kopraro ƙa y'a tola pɛn. Berekƙa yeye ƙa ƙa wuro hƙa ne kwa, ye diniyan hƙa fanganmabe ƙa Matigi ƙa ye na Dɛgɛwɛta yi basɛ. Y'a na ne ti fanganmabe hƙa sangan pepe ma. ¹⁶ Wiinye ƙaƙa sma kioro ne ƙa naa ƙa tangan y'a fanganmakwara ma Wuro zin hƙa, ƙaƙa ƙa ƙa zii bɛɛ ye zɛngɛn sugu ne Wuro yirebe ¹⁷ ne kwa: «Matigi Wuro Sɛpepenate bi wiin ƙa tiye, ƙa mane pia ne tiye ke baraka yira be ma. Bare be bia sebe na yire yi ƙa ƙa bia fanganmabe tige. ¹⁸ Sii wora mane ba nka bi woro ta ba ƙaƙa ƙaƙa. Wƙaƙa sara na kitiwagati. Wƙaƙa bia baratere bia daberebere yirebewagati. Dɛgɛwɛsma wiinye kma ƙa kiu ka be togo ma smayeye ƙa durukma. Wiinye kma ƙa lagakƙa yaga, a ƙaƙa na yagawagati.» ¹⁹ Ye da ye ƙa, Wuro ta ƙa wiin ƙa ti wuro hƙa, ƙa do ƙa ƙa kibɛ bɛɛn na kuku ƙa zɛ a ta ƙaƙa hƙa. Wƙaƙa tɛ wurosian ƙa ne sa ƙa berekƙa ƙa ƙa gwɛnmɛƙa ƙa ne ƙa lagakƙa ne sma wurodƙƙa ne zii ƙaƙa.

12 Tagamase na yire yi boo mane sa wurokƙa ma. A mane ya boo sin ne file a ma ƙaƙa ƙa zogo file ye ma wiin nɛ. Yuu ne ti a ƙaɛn wee. Mamala ƙaƙa funpla ne kori a ƙaƙa hƙa fanganmabanfolo na. ² A

mane ti tulu ne ƙaƙa ye tulu ta ne mana ne tɛ ƙaƙa na. ³ Wƙaƙa tɛ tagamaseza boo ƙa naa sa wurokƙa ma mɛ. Wƙaƙa mane ƙaƙa na yire yi boo wiin ƙa mane pɛnɛ benben wƙaƙa kopra ne ti a ta ƙa ƙa bian ƙaƙa fun fanganmabanfolo kopra ne pi pi a wƙaƙa ma. ⁴ A pege mane mamala na sodinido na saaro sare n'e dra ƙa ma. Wiin ya we ƙa mane tɛ ƙaƙa na, ƙaƙa we mane naa taa a zin hƙa wiin fa to a ƙaƙa suu, a ƙa we ƙa ma. ⁵ Ya we mane nimisinin ƙaƙa wiin ƙa daga diniyan hƙa sii pepe nɛ ƙa balogwangan. Ye mane ya we ƙa bii ƙa yaa ƙa lege Wuro ƙa y'a fanganmakwara bɛɛ. ⁶ Wƙaƙa tɛ ya we ƙaƙa yaa kibɛkolo hƙa Wuro mane tangando tɛtɛɛ a ma wiin wɛɛn wiin fa to ye ne zɔnfa pere a ma yin zɔfunpla ne yin kiesaa (1,260) ƙa. ⁷ Wƙaƙa tɛ kun ƙa tuma wurokƙa hƙa Misele ƙa y'a mɛlɛkɛ ƙa mane ƙaƙa we kwini. Ƙaƙa we mane ƙaƙa y'a mɛlɛkɛ n'e kwini mɛ. ⁸ Nka ƙaƙa we sbe gun ga. Tangando gun a ƙa y'a mɛlɛkɛ ta wurokƙa hƙa titiri ga. ⁹ Ye ƙa n'awe ƙaƙa fagwaga we dra sire. Awe ye ƙa sanbiri, ye wiin wiri Sitane. Awe ƙa diniyan hƙa kma pepe firebɛ. Ye man'a ƙaƙa a ta mɛlɛkɛ ƙa n'e dra lagakƙa ma. ¹⁰ Ma mane berekƙa na yire yi boo ƙa wuro hƙa, a ne kwa ye bo ƙaƙa ƙa Wuro ta kisi ƙa a ta sebe ƙa a ta fanganmabe na wagati ƙa ne Krista ta sin na wagati. Ye bare wiin te ƙa mane ke na plala zarake, wiin te we ƙa man'e zarake Wuro zin hƙa sin ne wuro, ye ye ƙaƙa te we dra. ¹¹ Ye nka ke na plala ƙa sbe a ta ƙa Gwanƙ too ƙaƙa domada baraka hƙa ye wiinye na sierebe ta. Ye ye ye ni da diabɛ ye ma ƙaƙa siri na ga. ¹² Ye ƙa ye na, ki wurokƙa ƙa wiinye kma ta ƙaƙa ti yeyɛ, ka nihƙndia. Ye bi lagakƙa ƙa yengenzu, gwale na sa ka ma bare Sitane zii ka bɛɛ a woro ne ba ƙaƙa a ne ƙa da wagati ƙaƙa dama ƙa ti ye ta yee. ¹³ Ƙaƙa we naa n'a za da ye ye dra lagakƙa ma wiin sangan ma, wiin ya we ƙa mane nimisinin ƙaƙa, a ne lɛ ne ƙaƙa ma. ¹⁴ Nka susugo na yire yi kaba pla mane pere ya we ma wiin fa to a tire yaa kibɛkolo hƙa wiin wɛɛn ƙa tige a ma wiin fa to y'a woro ƙaƙa saa ƙa ne kobi a bɛɛ ne dɛɛ san na. ¹⁵ Wƙaƙa tɛ san ƙa zu sbe ye do hƙa ya we timi ƙaƙa kuu wiin fa to ƙaƙa zu we ya we bii. ¹⁶ Nka lagakƙa mane tɛ ya we ma ƙa ƙa kibɛ ƙaƙa kuu we bra wiin ƙa mane sa ƙaƙa we do hƙa. ¹⁷ Ƙaƙa we woro ta ba do ma ya we ta, a mane ƙaƙa woro we sɛɛ ya we timikma sɛɛ ma wiinye ƙaƙa Wuro ta yirada ma ne Krista siere. ¹⁸ Wƙaƙa timi a ƙa yaa taa yengenzu na banyege ma.

13 Wƙaƙa timi ma ƙaƙa ƙaƙa za, a ne sa yengenzu hƙa. Bian ƙaƙa fun ƙa wƙaƙa kopra ne ti a ta. Fanganmabanfolo mane pi pi ƙaƙa bian ƙaƙa fun ƙa pepe ma Wuro togo na yagada ne sebe sebe wƙaƙa ƙa pepe ma mɛ. ² Ƙaƙa we mane ƙaƙa ƙaƙa a ƙaɛn ne ƙaƙa ƙaƙa ye a do ne ƙaƙa zara yi. Bo ƙaƙa we ƙa y'a fangan ƙa y'a fanganmak-

ware pere a ma k̄ sebe na yire yi boo. ³ Bado na yire yi boo mane ti a w̄ntala k̄ na boo ma nka w̄nna bado we naa w̄. S̄kobafa we da mane dia lagak̄n ma kma pepe ma ye k̄n k̄n a ma. ⁴ Ye mane s̄nfigefa we yirebe bare a mane w̄nna k̄mabe pere s̄kobafa we ma. Ye mane s̄kobafa we yirebe ne kwa: «K̄ te k̄n tala k̄ s̄kobafa we ne sb̄e ne kwini k̄ lege?» ⁵ Do mane pere s̄kobafa we ma wiin fa to a ne b̄edayaga yira ne Wuro togo yaga. Sebe mane pere a ma wiin fa to a y'a fangan ta yeḡe kiepla ne m̄ma pla k̄n. ⁶ A mane b̄eda bii Wuro togo yaga na wiin fa to a a togo yaga k̄n n'a ta k̄n togo yaga k̄n wiinye kma ta w̄da k̄n ti wuro h̄n m̄. ⁷ Sebe mane pere a ma wiin fa to a d̄eḡew̄sma kwini k̄n sb̄e ye ta. A mane daga ne sb̄e dumakma pepe k̄n sii pepe k̄n sidaberere pepe k̄n giamana pepe ta m̄. ⁸ Wiinye kma pepe k̄n ti lagak̄n ma, wiinye kma k̄n pepe toga k̄n sb̄e n'a bii diniyan dutiḡesangan ma ga, ni na sb̄e h̄n Gwan̄ ta wiin k̄n yeḡe. ⁹ Turu ti wiin te ta, a k̄n. ¹⁰ Wiin te k̄n daga t̄e tere na, w̄nna te k̄n na yaa t̄erebe na. Wiin te k̄n daga yeḡe k̄n kunkwinitaba, w̄nna te k̄n na yeḡe k̄n kunkwinitaba. Bo w̄n ye na d̄eḡew̄sma daga s̄mna k̄n ȳn̄mabe ka ye yeḡe h̄n. ¹¹ W̄n̄ timi ma k̄n s̄kobafa boo za ye m̄ w̄n ne sa lagak̄n h̄n. Bian pla mane ti a ta w̄kara Gwan̄ nka a mane bere w̄kara s̄nfigefa. ¹² Wiin sebe pepe k̄n mane ti s̄kobafa na gwere yi we ta, w̄n̄ mane ti awe bo we soro ma. Bado na yire yi mane ti wiin s̄kobafa we ma k̄n w̄, bo we mane t̄e diniyan k̄n ye h̄n kma pepe ne w̄n̄ yirebe. ¹³ A mane kabakoda na yire ye ta f̄n̄ ne togo tumabe wuro h̄n a ne zii sma pepe k̄n̄n̄ na. ¹⁴ A mane sebe gun ne wiinye kabakoda ta s̄kobafa we k̄n̄n̄ na, a mane lagak̄n ma kma pepe lamara k̄n̄ h̄n. Kunkwinitaba bado mane ti wiin s̄kobafa we ma a k̄n ye bere k̄n̄e, a mane sma ta ye k̄n n'a na tagamase ta. ¹⁵ Sebe mane pere a ma a k̄n s̄kobafa we na tagamase ta a ne sb̄e ne bere wiin fa to wiin te pepe k̄n ma tagamase we yirebe ga, a ne sb̄e ne w̄nna te yeḡe. ¹⁶ A mane t̄be d̄e sma pepe digesra ma sra w̄le ye k̄n̄ h̄n. Smayeye k̄n durukma pepe, naforokma k̄n fangand̄en pepe, t̄ere k̄n tisramakma pepe. ¹⁷ W̄nna s̄kobafa we togo w̄le a na tagamase na t̄be mane ti wiin te pepe ma ga, a na te sb̄e ne foyi t̄ere w̄le n'a zabire ga. Kakiri k̄n ne ti wiin te h̄n, a s̄kobafa we togo na tagamase na kayan ta. ¹⁸ Da k̄n̄ na t̄sangan wiri. Bare w̄nna tagamase we w̄n̄ k̄n̄n̄ yi k̄n ne z̄konala ne kiesaa ne m̄ma konala (666).

14 W̄n̄ timi ma k̄n Gwan̄ za, a ne taa Siȳntolo ma. Sma sana z̄olo ne sana kiepla ne m̄ma naa (144,000) ne ti k̄n lege. Gwan̄ k̄n ye k̄n toga ne sb̄e ye k̄n̄ ma. ² Ma mane b̄erek̄n̄ boo k̄n̄ wuro h̄n w̄kara zu na yaanye digek̄n̄ k̄n wurogw̄n̄mek̄n̄ na yire yi. Ma wiin b̄erek̄n̄ we k̄n̄, a mane ti w̄kara kolinzok̄n̄ a na tomata t̄e n'a toma wiin sangan ma. ³ Ye mane tu-

ruwun k̄n̄ k̄n̄ fanganmakware zin k̄n̄ k̄n̄ nimaf̄e naa w̄ zin k̄n̄ s̄nmlala k̄n̄ zin. S̄n̄ mane tiye wiin k̄n̄ sb̄e ne w̄nna turu we sma ga a ma t̄e sma sana z̄olo ne sana kiepla ne m̄ma naa (144,000) k̄n̄ ga wiinye k̄n̄ k̄n̄ w̄ diniyan h̄n. ⁴ W̄n̄ ye yeḡe yanganmu k̄n̄ ȳa ga bare ye ȳrada k̄n̄ ga. Gwan̄ ne yaa wiin w̄en pepe, ye ne k̄n̄ a ma. Ye ye k̄n̄ wa, ye k̄n̄ t̄e gwere ye na sma k̄n̄ Wuro k̄n̄ Gwan̄ ta. ⁵ Ye nīn̄ sii k̄n̄ n'a za ga, zarakedo mane ti ye na m̄ ga. ⁶ W̄n̄ timi ma k̄n̄ m̄lekeza boo za, a ne tire wuro h̄n̄ d̄er̄edo h̄n̄. Fan̄dia na w̄bareya ye mane ti a ta n'e yira lagak̄n̄ ma kma ma. Sii k̄n̄ pepe k̄n̄ dumakma k̄n̄ pepe k̄n̄ sidaberere pepe k̄n̄ giamana h̄n̄ kma pepe. ⁷ A mane s̄nḡo k̄n̄na ne kwa: «Ka kiu ka Wuro ma n'a yirebe bare a ta kiti na wagati wiri. Ka lagak̄n̄ k̄n̄ wurok̄n̄ k̄n̄ yengenzu k̄n̄ ziosada na danta yirebe.» ⁸ Boo m̄lekeza mane k̄n̄ a ma ne kwa, y'a b̄ere, Babilnikiregwaga we b̄ere. Awe wiin k̄n̄ mane diniyan h̄n̄ sii k̄n̄ pepe ka y'a vunafa h̄n̄, Wuro woro k̄n̄ b̄ere ye ma. ⁹ Boo saaro mane k̄n̄ ye ma k̄n̄ k̄n̄ k̄n̄ da: «Wiin te k̄n̄ s̄kobafa k̄n̄ ye gia yirebe, a na t̄be k̄n̄ t̄e a soro w̄le a k̄n̄ h̄n̄, ¹⁰ w̄nna te na Wuro woro na baf̄o yi k̄n̄n̄ k̄n̄ m̄. A na te k̄n̄n̄ na toba togo k̄n̄ giribi h̄n̄ m̄leke na k̄n̄ ye k̄n̄ Gwan̄ k̄n̄n̄ na. ¹¹ Wiinye kma k̄n̄ s̄kobafa k̄n̄ ye gia yirebe, a na t̄be ne ti ye k̄n̄ ye sra ma, ye ta yinnah̄ntogo na tioro na ne tuma sangan pepe ma ye mane na ne makunabe abada ga sin k̄w̄e wuro ma. ¹² Wiinye d̄eḡew̄sma k̄n̄ kwa Wuro ta yirada ma ne k̄n̄ Yezu ma, k̄n̄ ta w̄n̄mabe na wagati k̄n̄ wiri.» ¹³ W̄n̄ timi ma k̄n̄ b̄erek̄n̄ boo k̄n̄ wuro h̄n̄ a ne kwa: «Ye sb̄e. N'a bii bas̄e, wiinye kma k̄n̄ siri ne k̄n̄ Matigi ma, w̄nna kma dangamu. Wuro ta Ni da ye tian na ye ye na y'a bara na makunabe ta ye bare ye ta t̄eda k̄n̄ ye ma.» ¹⁴ W̄n̄ timi ma mane dabafuro k̄n̄ za, fa ne tangan ye ma w̄kara sansukanpla. S̄n̄ na fanganmabanfola mane ti a w̄n̄ h̄n̄, fenyalo na dadia yi ne ti a sra h̄n̄. ¹⁵ W̄n̄ timi boo m̄leke k̄n̄ saa Wuro ta k̄n̄ h̄n̄ k̄n̄ k̄n̄ na k̄n̄ da daba ma tanganta we ma: «Bia fenyalo ta k̄n̄ yaro. Yarosangan wiri bare diniyan h̄n̄ s̄n̄ pra.» ¹⁶ Ye t̄e yee, wiin te we k̄n̄ mane tangan daba ma, w̄n̄ k̄n̄ y'a fenyalo dra k̄n̄ ma, lagak̄n̄ ma s̄n̄f̄e pepe k̄n̄ yaro. ¹⁷ W̄n̄ timi boo m̄lekeza k̄n̄ ye bere sa Wuro ta k̄n̄ h̄n̄ wiin k̄n̄ ti wuro h̄n̄. Fenyalo na dadia yi boo mane ti w̄n̄ ta m̄. ¹⁸ W̄n̄ timi boo m̄leke mane sa salakawedo h̄n̄. Sie mane pere a ma a ne sb̄e togo ta. Fenyalo na dodia yi mane ti wiin m̄leke we ta, a mane s̄nḡo k̄n̄ ma yuu k̄n̄ da: «Bia fenyalo na dodia yi we ta k̄n̄ lagak̄n̄ ma erezen̄m̄ane pepe k̄n̄ bare ye pra.» ¹⁹ M̄leke we k̄n̄ y'a fenyalo dra k̄n̄ ma k̄n̄ lagak̄n̄ ma erezen̄m̄ane k̄n̄ n'e ka Wuro woro na ba yi na kunagwaga h̄n̄. ²⁰ Ye mane kuna we voo sa k̄n̄ lege kuru we timi too ne k̄n̄ ne sa a h̄n̄ f̄n̄ ne wiri siori da

hɔn garefre ma ne kilo zɔsaa (300) nɛmɛ wa ye na kuro wuro hɔn ne mɛtɛrɛ tala ne kobi nɛmɛ wa.

15 Ma mane tagamase boo za wurokɔn ma ye mɛ wiin kɔn mane yire ne kabako yi. Bu kopra mane ti mɛlɛkɛ kopra ta wiinye kɔn mane webesangan ma ye bare yewo baraka hɔn Wuro woro na tuma. ² Ma mane fa boo za, a ne wɔkara yengenzu ne yanganmu kɔ togo ne kɔkɔ wɔkara dubale. Wiinye kma kɔn sbɛ sɔkobafa we ta, kɔ a gia ta, kɔ a togo na tagamase ta, wɔkɔn mane taa wɔkɔnna yengenzu we ma, Wuro ta kolinzo ne ti ye ta. ³ Ye mane Wuro ta barateta Moyizi ta turu kɔ Gwanɔ ta turu kɔn ne kwa ye ee Matigi Wuro Sbepepenate bia tɛda yire ne kabako ye. Be sii pepe ta fanganma, bia sogata tele ne tian na ye. ⁴ Matigi kɔ te kɔn na kiu ka be togo ma n'a yirebe ga? Bare bi dama kɔn kini. Sii pepe na naa yoloko be wee. Bare bia kiti ye yɛrɛ dɔkɔ. ⁵ Wɔnɔn timi Wuro ta bɛɛn na kuku ti wiin kɔn hɔn, ma kɔn kɔn za, a do kɔn kibɛ. ⁶ Bu kopra mane ti wiinye mɛlɛkɛ kopra kɔ ta, wɔkɔn kɔn sa Wuro ta kɔn we hɔn. Lɛndasi yɛrɛworo na zoga na kɔkɔ ye kɔn mane kiɛ ye ta sanɔ na sɔkɔkɔfa ne pɛrɛ ye kwini. ⁷ Nimafre kɔ na tala kɔn sanɔ na mɛnɛfrɛ kopra pere mɛlɛkɛ kopra kɔ ma ye ne paga sangan pepe ma Wuro woro na ba yi na. ⁸ Wuro ta kɔn mane paga tioro na a ta yirebe kɔ a ta sebe do ma. Sɔkɔn sii mane sbɛ ne kɔ Wuro ta kɔn hɔn ga fɔn yaa kayan bu kopra kɔ ta tɛ ma mɛlɛkɛ kopra kɔ ta.

16 Wɔnɔn timi ma kɔn berekɔn na yire yi boo kɔn ma, Wuro ta kɔn hɔn, a ne kwa mɛlɛkɛ kopra kɔ ma, ye Wuro woro wiin kɔn ti mɛnɛfrɛ kopra kɔ hɔn, ye ye yaa n'e vunu lagakɔn ma. ² Mɛlɛkɛ kɔ na gwere yi kɔn yaa yi vunu lagakɔn ma. Sɔkobafa we na tagamase mane ti wiinye kma ma, ye n'a kan, dae na yagayaga ye na ba ye kɔn sa wɔkɔn ma. ³ Mɛlɛkɛ kɔ na plalo kɔn y'a mɛnɛfa bebere yengenzu ma, a kɔn tɛ wɔkara too. Wiinye nimafre pepe kɔn mane ti yengenzu hɔn, wɔkɔn pepe kɔn siri. ⁴ Mɛlɛkɛ kɔ na saaro kɔn y'a mɛnɛfa bebere kuu kɔ ziopenwura ma, wɔkɔn kɔn tɛ too na. ⁵ Wiin mɛlɛkɛ kɔn ti ziori kɔn na, ma mane wɔn berekɔn kɔn, a ne kwa, ye bi wiin te kɔn kini, bi wiin te kɔn mane pia ne tiye, ne na ne tiye sangan pepe ma, be tele. Bare yee be bia telebe ta. ⁶ Yewo debe dɛgɛwesma kɔ daberebere too vunu han, kɔn kɔn tɛ be kɔn too ta ye ta mɛnɛfa na mɛ. Wɔnɔn daga. ⁷ Wɔnɔn timi ma kɔn berekɔn boo kɔn salakado ma, wɔn ne kwa, ye tian na Matigi Wuro Sbepepenate, bia kiti pepe tian kɔ telebe na ye. ⁸ Mɛlɛkɛ kɔ na naanɔ kɔn y'a mɛnɛfa bebere sin ma sebe kɔn pere sin ma wiin fa to a sma pepe wɔkɔnna kɔ ye na togo. ⁹ Sin mane toba popopo kɔn sma wɔkɔnna. Sebe ti wiin Wuro we ta a ne sbɛ wɔkɔnna bu kɔ ta, ye mane wɔn togo yaga. Ye man'e zugo katra kɔn n'a yirebe ga. ¹⁰ Mɛlɛkɛ kɔ na kooru kɔn y'a mɛnɛfa bebere sɔkobafa we ta fanganmakware ma a ta sebe kɔn kɔ tunio hɔn. Sma man'e sra win ninabannɔ ta. ¹¹ Ye

wurokɔn hɔn Wuro togo yaga y'a yanne kɔ y'a dae ye na. Nka ye mane dian ye zugo katra kɔn saa y'a tɛdayaga na ga. ¹² Mɛlɛkɛ kɔ na konalalo kɔn y'a mɛnɛfa bebere Efurataku ma, a hɔn zu kɔn yara wiin fa to a sogo tɛtɛrɛ n'a tige fanganmɛ ma wiinye kɔn na tuma wurodu hɔn piri ma kɔn naa. ¹³ Wɔnɔn timi ma mane zini kɔnna saa za wɔkara kwie, ye ne sa sɔnfigɛfa we do hɔn kɔ sɔkobafa we do hɔn kɔ daberebeta na nɔkɔn yi do hɔn. ¹⁴ Tian na, ye mane Sitane ta zini wiinye kɔn kabakoda ta. Ye yaa diniyan hɔn fanganmɛ pepe brɛ wiin fa to ye ye kwɛ Sbepepenate Wuro ta kɔkwaga kɔn ma kun na. ¹⁵ Matigi da, ye bo ye ti ne naa wɔkara panɔ. Ye wiin te kɔn ye yinna doma kɔn ne yɛrɛ y'a zoga na wiin fa to a ka naa ne yara dukuru, sma n'a du za ga, ye wɔkɔnna te dangamu. ¹⁶ Ye wiin wɛɛn wiri da Aramagedɔn Heburoda hɔn, wɛɛn zini kɔ mane yaa fanganmɛ kɔ kwɛ. ¹⁷ Mɛlɛkɛ kɔ na kopraro mane y'a mɛnɛfa bere n'a sɛrɛ wuro hɔn. Berekɔn na yire yi boo kɔn sa Wuro ta kɔn hɔn fanganmakware ma kɔn da, ye da wɛ han. ¹⁸ Ye da ye kɔn a ma wurosian kɔn sa, berekɔn kɔ wurogwɛn-mɛkɔn ne kɔn, lagakɔn ne sma fɔkɔn, wiin nɛmɛ kɔn tɛ zɛ dɛn kɔn dan ma da hɔn a ma ga. ¹⁹ Kiregwaga kɔn webe kuru saa, sii kɔ ta kire kɔn berɛ. Wɔnɔn mane Wuro kakiri tugo kɔ Babilɔnikiregwaga da wiin fa to a woro wiin kɔn ba a ta fɔkɔn ne fɔkɔ, a wɔn pere a ma. ²⁰ Yengenzu na korilaga pepe mane yaga, tola kɔn berɛ. ²¹ Wiinye wurodɔkɔ ta tɛnɛ kɔn mane kilo kieplapla wa, wɔkɔn kɔn mane tuma wuro hɔn ne berɛ sma ma. Sma mane Wuro togo yaga wɔkɔnna wurodɔkɔ kɔn ye na bare wɔkɔnna bu we mane kwandia fɔkɔn.

17 Mɛnɛfrɛ mane ti wiinye mɛlɛkɛ kopra kɔ ta, wɔkɔn na boo kɔn ye dɔkɔ kɔn da ne ma: «Wiin vunatɛya we togo kɔn sa, a ne tangan yengenzu do ma, wiin kiti kɔn na berɛ a ma, naa m'a kɔkɔ be ma. ² Diniyan hɔn fanganmɛ vunatɛ kɔ lege, lagakɔn ma kma kɔn mɛneyingɔn a ta vunafa na.» ³ Wɔnɔn tɛ Wuro ta Ni kɔn ne bii dɔreda hɔn kɔn yaa kɔn ne nɛmɛ kibɛkolo hɔn, ma kɔn ya boo za a ne tangan sɔkobafa na pɛnɛ yi boo ma, Wuro togo na yagatoga ne kori a ma, a wɔn ne kopra, a bian ne fun. ⁴ Zopenɛ benben mane ti ya we ta ne kɔkɔ sanɔ kɔn terebadɔge kɔ denɔkɔn na. Sanɔ na mɛnɛfa mane ti a sra hɔn ne paga freyaga na wiinye kɔn n'a ta vunafa na yanganmu na ye. ⁵ Togo boo mane sebe a kini ma ne bunu na yi kɔn da: «Babilɔnikiregwaga, diniyan hɔn vunatɛyàra kɔ freyaga sie.» ⁶ Ma mane ya we za, a kɔn mɛneyingɔn dɛgɛwesma kɔ Yezu siɛrɛkma too na. A ta zɛ na, ma kɔn kaba fɔkɔn. ⁷ Wɔnɔn tɛ mɛlɛkɛ we kɔn da ne ma: «Wɔnɔn na be kaba yee? Wiin ya we kɔn tangan wɔntala kopra na sɔkobafa kɔn bian fun te ma, ma na n'a ta bunu yira be ma. ⁸ Be mane wiin sɔkobafa we za, a mane tiye nka basie a tiye titiri ga. A na tuma kɔ kɔkɔ hɔn kɔn yaa fire melemele. Diniyan hɔn kma wiinye togo kɔn sebe ni na sebe hɔn n'a bii diniyan dan ma da hɔn ga, wɔkɔn kɔn

naa s̄kobafa we za wiin sangan ma, ye na ne kaba. Bare a mane pia ne tiye, ɔn mane tiye basiε ga, nka ne na bere naa. ⁹ Datɔ wiinye da kinibe, s̄kɔn daga kakiri gun wɔnɔ na basiε. S̄kobafa we bian kopra kɔ, wɔnɔ wɔ tola nɔma kopra, ya we tangan wiinye ma. Wɔnɔ wɔ fanganmε kopra mε. ¹⁰ Ye na sma koo bere, konalalo we tiye ye. Kopraro we naa den ga nka a ɔn na naa wiin sangan ma, a na sangan dεre ga. ¹¹ S̄kobafa wiin ɔn mane tiye nka mane tiye titiri ga, wɔn yεre ɔn fanganmε wɔ na koros̄kɔnɔ. A nii ti kopra wɔ hɔn wiinye ɔn na yaa yaga melemele. ¹² Be wiinye bian nɔma fun wɔ za, wɔnɔ wɔ fanganmε sma fun wiinye ɔn fanganmabe gun den ga. Nka ye na fanganmabe we ta kɔ s̄kobafa we wagati tala dama. ¹³ Giatε tala dama ɔn ti ye ta. Wɔn ye y'a sebe kɔ y'a fanganmabe to s̄kobafa we soro ma. ¹⁴ Ye na Gwanɔ kwini nka Gwanɔ na sbε ye ta bare awe ɔn wɔnɔnɔkma ta Matigi ne fanganmε ta Fanganma. Wiinye kma ɔn wiri, wiinye ɔn dεge, wiinye ɔn smatele, wɔnɔ wɔ na kwe kɔ lege ɔn sbε.» ¹⁵ Wɔn timi, mεleke we man'e bere da ne ma ye mε: «Be wiinye ziori za vunatεya we ta wɔnɔ hɔn, wɔnɔ wɔ zame, sii kɔ sidaberere. ¹⁶ Be wiinye bian nɔma fun wɔ za, wɔnɔ wɔ s̄kobafa we na vunafa na wu wa. Ye na n'a piribe n'a dukuro firi. Ye na n'a nɔma n'a wɔnɔ. ¹⁷ Bare Wuro wiin fa giati, a wɔnɔ tε ka ye hɔn. Wɔn giatε tala dama. Wɔn ye y'a fanganmabe to s̄kobafa we soro ma fɔn yaa kayan Wuro domada ta paga ma. ¹⁸ Be wiin ya we za, wɔn wiin kiregwaga ɔn ti diniyan hɔn fanganmε pepe wɔn na.»

18 Wɔnna da timi, ma ɔn boo mεleke za, a ɔn tu-ma wuro hɔn ne zii. Sebe na yire yi mane ti a ta, lagakɔn ɔn kwe ne kini pepe a ta yirebe ta. ² A mane s̄kɔn yire ɔn da: «A bere, Babilɔnikiregwaga bere. A tε ziniyaga pepe ta wɔnɔ na, wiinye yala kɔ wiinye frε na wu ɔn naa ga, ye na kikiε mane nεmε ga, a tε wɔnɔ ta wɔnɔ na. ³ Bare a sii wɔ pepe ta ye ɔn mεnyingin y'a vunafa na yaga yi na. Diniyan hɔn fanganmε vunatε kɔ lege, lagakɔn ma frezabiresma ɔn ye yεre ta naforokma na a ta foro na sebe baraka hɔn.» ⁴ Wɔn timi ma mane berekɔn boo wɔnɔ wuro hɔn, a ne kwa: «Ka sa wɔnna kuru we hɔn n'a kma, ka tε ka nii naa kɔ a ta kakie hɔn ga. Wiin bu ɔn na bere a ma, ka nii ka naa kɔ wɔn hɔn mε ga. ⁵ Bare a ta kakie yaan fɔn yaa ne wiri wuro hɔn, Wuro kakiri ɔn tugo kɔ a ta telebareyada. ⁶ K'a ta tεda na ku sara a ma. A wiin fa ta, ka wɔn nεmε na kanyinna pla ta a na. A y'a duven wɔn wɔn mεnεfa hɔn, ka wɔn wɔn hɔn a ma kayinna pla na. ⁷ A mane wiin yirebe kɔ wiin foro dε ye yεre ma, ka wɔn nεmε na yanne kɔ ye na ninabannɔ dε a ma mε bare a yira ne kwa ye wɔn wɔn, ye ye tangan fanganmayarabe hɔn ɔn mane yɔfuroya ga, ninabannɔ mane na ye gun abada mε ga. ⁸ Wɔn ye na wiinye bu ɔn tεtεre a ye na, wɔnɔ na bere a ma wɔn tala ma. Bo siri, bo ninabannɔ, bo ma wu. A na wenne bare wiin Matigi Wuro ɔn na n'a kiti,

wɔn sbeta. ⁹ Wɔnna sangan ma, lagakɔn ma fanganmε wiinye ɔn mane kwe kɔ lege a ta vunafa hɔn kɔ a ta foro hɔn, wɔnɔ wɔn naa a na yagatioro za wiin sangan ma, ye na ne wɔn ne sisigile a ye na. ¹⁰ Ye na taa dεre do hɔn a ta yanne na kuun na ne kwa, ye gwale sa, gwale sa. Wee Babilɔnikiregwaga sbekuru wagati wɔnɔ dama ɔn kayan be wɔnɔ hɔn ta toba na yee.» ¹¹ Lagakɔn ma frezabiresma wɔn ne ninaban a ye na bare wɔn n'e ta zabirefrε tere titiri ga. ¹² Bo sanɔ na frε, bo gwanafuro na ye, bo terebadɔge na ye, bo ma denɔma na ye kɔ lendasi na ye, bo ma penε ye wɔ na sii pepe kɔ ye na wɔn wɔn ye. Bo wunnudiasɔ na ye, bo ma wɔnɔyinni na ye, bo ma wɔnɔwɔn na ye, bo ma dayan na ye, bo ma bala na ye, bo ma dɔgeyeye na wɔn wɔn ye na ye. ¹³ Bo ye ta wunnudiafrε kɔ wunnudiayin na ye, bo ma duven kɔ yin, bo ma fɔn, bo ma bile. Bo yanganne bo ma gware, bo siori, bo ma wotori. Bo tere, bo ma ye ta figesma. ¹⁴ Wiinye frezabiresma da ɔn mane dia be ma, wɔnɔ wɔn brε dεre be na. Bia naforo pepe kɔ bia frezabiresma pepe brε dεre be na mε. Ye na n'e za titiri abada ga. ¹⁵ A mane wiinye frezabiresma ta naforokma na wɔnna frezabire we hɔn, wɔnɔ wɔn na wɔn a na kuun ma ɔn taa dεredo hɔn. Ye na ne wɔn ne ninaban ¹⁶ ne kwa, ye gwale sa, gwale sa. Wiin kiregwaga we ɔn mane bege kɔ lendasi na zoga kɔ zoga na penεpenε ye kɔ ye na wɔn wɔn ye, ne wɔn sanɔ na, ne wɔn terebadɔge na kɔ denɔma na, ¹⁷ wagati tala dama kayan wɔnna naforo we pepe ta yaga na. Wiinye kma pepe ɔn wɔn wɔn, wiinye pepe ɔn wɔn ne wɔn ye ye wɔn wɔn hɔn kɔ zokɔre, wiinye pepe ɔn ti zu ma kɔ wiinye pepe ɔn ye do na zio gun yengenɔ hɔn, wɔn wɔn pepe mane taa dεredo hɔn ¹⁸ ne kaba a na yaga tioro ye na ne kwa, ye wee kuru ɔn mane tala kɔ bo kiregwaga be? ¹⁹ Ye mane yege turu n'a ka ye wɔn hɔn, ne wɔn ne ninabans̄kɔn ne kwa: «Gwale sa. Gwale sa. Awe kiregwaga we ɔn mane zokɔrekma ta naforokma na y'a naforo baraka hɔn. Wagati tala dama kayan a ta yaga na melemele.» ²⁰ Nihɔndia a ta yaga na, wurokɔn. Ki dεgewesma wɔ kɔ fanesma wɔ kɔ Wuro ta daberebere wɔ, ka nihɔndia mε. Bare Wuro n'a kiti ɔn tian pere ka ma. ²¹ Wɔn tε mεleke na kenε yi boo ɔn wɔn na tene yi boo bii wɔn yulu ɔn n'a dra yengenɔ hɔn ɔn da: «Yoo Babilɔnikuru kiregwaga na dε ye o. Wɔn mane na bere n'a za titiri ga. ²² Wɔn na kolinzo tomasma kɔ kirekma kɔ tolekma ta turokɔn wɔn be hɔn titiri ga. Sra hɔn bara tala wɔn na tε ta tala boo na ne zε be hɔn titiri ga. Yulukɔn mane na ne wɔn be hɔn titiri mε ga. ²³ Kini na ne wɔn be hɔn titiri ga, wɔn mane na ne damorobangan kɔ y'a damoro wɔn wɔn be hɔn titiri mε ga bare bia frezabiresma mane diniyan hɔn smayeye. Bare be diniyan hɔn sii wɔ pepe lamara kɔ bia lamara. ²⁴ Wɔn nii we mε, ye mane Wuro ta daberebere kɔ dεgewesma too za be hɔn wɔn ye wiinye kma pepe moga wɔn diniyan hɔn mε.»

mane fɔnɔ. Yɛngenzu mane tiye titiri ga. ²Ma mane kuru na kini yi Zeruzalemuwun za, a ɔnɔ tuma Wuro bre wuro hɔn ne zii. A mane tɛtɛrɛ fɔnɔ wɔkara damoro wiin ɔnɔ ye yɛrɛ tɛtɛrɛ n'ɛ bangan yɛrɛ. ³Ma mane bɛrɛkɔn na yire yi boo kɔnɔ fanganmakware brɛ, a ne kwa: «Bo Wuro ta wɔdo sma ɔy. A na tangan kɔnɔ kɔnɔ, ye tɛ a ta kma na, awe tɛ Wuro na wiin ɔnɔ ti kɔnɔ. ⁴A na n'ɛ yinnazio pepe wɔnɔ. Siri na ne tiye titiri ga. Nina-bannɔ mane na ne tiye titiri mɛ ga wele mogo wele yanne bare gwerefrɛ pepe fɔnɔ.» ⁵Wiin te ɔnɔ mane tangan fanganmakware ma, wɔnɔ da: «Bo ma ti ne frɛ pepe ta wun ye na.» Wɔnɔ timi a ye bere da ye mɛ: «Ye sɛbɛ. Bɔ domada bɛ tian na ye ne na tɛ. ⁶Da wɛ. Mɛ ɔnɔ Alefa ɔnɔ ne Womega. Dubido ɔnɔ ne wɛbɛdo. Mulu ɔnɔ ne ti wiin te na, ma na ni na zu pere a na te ma zana. ⁷Wiin te ɔnɔ sbɛta, wɔnɔna te na wɔnɔna kɔnɔ wɔnɔ gun, mɛ tɛ a ta Wuro na, awe tɛ mɛ ɔnɔ na. ⁸A ma zanfasma kɔnɔ telebareyasma kɔnɔ smayaga kɔnɔ smayɛsma kɔnɔ vunasma kɔnɔ lagwɛsma kɔnɔ fiankansma kɔnɔ kɔnɔ kɔnɔ kɔnɔ pepe han, yewu na yaa ye nii gun togo na yire yi kɔnɔ giribi hɔnɔ. Wɔnɔ siri plalo.» ⁹Mɛnɛfrɛ kopra wiinye ɔnɔ paga yanne na wɛbɛ ye kopra na, wɔnɔ mane ti wiinye mɛlɛkɛ kopra sra hɔnɔ, wɔnɔ na tala ɔnɔ naa da ne ma: «Naa ma damoro we ɔnɔ be ma wiin ɔnɔ Gwanɔ ta ya.» ¹⁰Wuro ta Ni mane ne bii dɔreda hɔnɔ ɔnɔ yaa kɔnɔ ne nɛmɛ tolo na kuro yi ne a na yire yi boo ma ɔnɔ kuru na kini yi Zeruzalemukuru kɔnɔ ne ma wiin ɔnɔ mane tuma Wuro brɛ wuro hɔnɔ ne zii. ¹¹Wuro ta yirebe na kini man'a wɔnɔ mulamulamula wɔkara dɔkɔkɔnɔ na tereba yi. ¹²A na korikulu mane kuro ne tara, kuleda funpla ne ti a na, mɛlɛkɛ konala ne ti wɔnɔna kuleda wɔnɔ ma, toga ne sɛbɛsɛbɛ ye ma. Wɔnɔ mane Isirayele ta dumakma funpla wɔnɔ toga. ¹³Kuleda ɔnɔ saa mane ti wurodu hɔnɔ piri ma, saa ne ti kudo ma piri ma, saa ne ti saan hɔnɔ piri ma, saa ne ti wurowɔnɔ ma piri ma. ¹⁴Kuleda ɔnɔ funpla wɔnɔ pepe mane dɛ dɔge ɔnɔ funpla ma mɛ Gwanɔ ta fanɛsma funpla wɔnɔ toga sɛbɛ wiinye ma. ¹⁵Wiin mɛlɛkɛ ɔnɔ mane bere ne ta, frɛyirabɛsɔkɔlo mane ti wɔnɔ soro hɔnɔ ne sanɔ na yi wiin fa to a kuru we kɔnɔ ye na kulu kɔnɔ ye na kuleda yirabɛ. ¹⁶A kiegɛ naa pepe mane tala. A na tara ne tala kɔnɔ a na kuro lɔ ma. A man'a yirabɛ kɔnɔ kɔkɔkɔ we, a ta kuro lɔ ma ne kilo sana pla ne zɔpla (2,200). A mane tara lɔ ma wiin nɛ, yee a mane kuro yɛ, ne yire mɛ. ¹⁷Mɛlɛkɛ we mane kulu we yirabɛ mɛ sma ta frɛyirabɛnɔnɔ na, wɔnɔ ɔnɔ tɛ mɛtɛrɛ kiesaafun ne ɔnɔ ma pla. ¹⁸Kwala wɔnɔ na frɛ mane terebadɔge na ye, kuru we ne sanɔyɛrɛworo ne wɔnɔ mulamulamula. ¹⁹Kuru we na korikulu du mane dɛ wiinye dɔge ma, wɔnɔ mane bɛgɛ kɔnɔ dɔge na tereba ye sii pepe. Dudɛdɔge wɔnɔ na gwere yi mane sarazu, plalo we ne bula na yi, saaro we ne yɔkɔkɔ yi, naanɔ we ne sarazu kwirikwiri, ²⁰kooru we ne penɛsan, konalalo we ne penɛ bɛnɛn, kopraro we ne furo ma tɛ gun sarazu ga, korosɔnɔnɔ we ne furo ma penɛ gun ga, ko-

ronɔnɔnɔ ne nɛfogo na yi, funnɔnɔ ne sarazu na yanganmu yi kɔnɔ nɛfogo funnalalo ne nɛfogo na yanganmu yi kɔnɔ penɛ yi na yi, funplalo ne yinzio na yi. ²¹Kuleda funpla wɔnɔ mane denɔma ɔnɔ funpla wiin kuledo ti, wɔnɔ ne tɛ kɔnɔ denɔmasi tala dama. Kuru we na dayinnahɔnɔwɛdo mane tɛ kɔnɔ sanɔyɛrɛworo na yi wɔkara kirisitale na kini yi. ²²Ma mane Wuro ta ɔnɔ za kuru we hɔnɔ ga bare Matigi Wuro Sbɛpepenate kɔnɔ Gwanɔ, ɔnɔ n'a ta Wuro ta ɔnɔ. ²³Kuru we mako sa sin wele yuu hɔnɔ, kini sabɛ na ye hɔnɔ ga bare Wuro ta yirebe ɔnɔ n'a ta kini. Gwanɔ n'a ta fintina. ²⁴Sii na ne yaa a ta kini na, diniyan hɔnɔ fanganmɛ ne naa yeyɛ kɔnɔ y'a yirebe na frɛ. ²⁵A na kɔre na ne gwolo ga bare wuru na ne ba yeyɛ titiri ga. ²⁶Ye na naa kɔnɔ sii ta yirebe na frɛ kɔnɔ ye ta togo na frɛ yeyɛ. ²⁷Doma na fa na kɔnɔ yeyɛ ga, wiin te ɔnɔ dakuroteta wele nɔnɔnɔta mane na kɔnɔ yeyɛ mɛ ga fɔnɔ wiinye kma dama toga ɔnɔ sɛbɛ ni na sɛbɛ hɔnɔ Gwanɔ ta.

22 Wɔnɔ timi mɛlɛkɛ we ɔnɔ ni na zu na kuu kɔnɔ ne ma. A mane wɔnɔ ne sa Wuro kɔnɔ Gwanɔ ta fanganmakware hɔnɔ ne wɔnɔ mulamulamula. ²Ni na ɔnɔ mane taa kuru we woro hɔnɔ kɔnɔ kuu we na wɔnɔkɔkɔla pla dɛdo hɔnɔ ne kɔnɔ kanyinna funpla na dɔnɔ tala kɔnɔ hɔnɔ. A mane kɔnɔ yuu o yuu, a dazugo ne tɛ su na sii wɔnɔ ma mɛ. ³Voda na ne tiye titiri ga. Wuro kɔnɔ Gwanɔ ta fanganmakware na ne ti kuru we hɔnɔ, a ta baratere n'a yirebɛ. ⁴Ye na n'a zin za, a togo ne na ne sɛbɛ ye kini ma. ⁵Wuru na ne ba yeyɛ titiri ga, ye mako mane na ne sa fintina na kini na ga wele sin na kini ga bare Matigi Wuro yɛrɛ na y'a kini sabɛ ye ma. Ye na tɛ wɔnɔnakma na sangan pepe ma. ⁶Wɔnɔ timi mɛlɛkɛ we ɔnɔ da ne ma: «Bɔ domada bɛ tian, be ne daga ɔnɔ ye ma. Wiinye da ɔnɔ daga tɛ bɛɛ ɔnɔ ne zɔgɔta, Matigi Wuro wiin ɔnɔ y'a Ni pere daberebere ma, a mane y'a mɛlɛkɛ fanɛ wiin fa to ye naa n'ɛ ɔnɔ kɔnɔ y'a baratere ma. ⁷Yezu da ye bɛɛ ɔnɔ ne zɔgɔta, ye ye na naa. Ye wiin te ɔnɔ kwa kɔnɔ sɛbɛ bɛ hɔnɔ dɔreda na fanɛ ma, ye wɔnɔna te dangamu.» ⁸Mɛ Zan man'ɛ ɔnɔ n'ɛ za. Ma ye kɔnɔ n'ɛ za n'ɛ wɛ wiin sangan ma, wiin mɛlɛkɛ ɔnɔ man'ɛ kɔnɔ ne ma, ma ɔnɔ zii yoloko a wee a yirebe na. ⁹Nka a ɔnɔ da ne ma: «Ka da be wɔnɔ ta ga. Bi kɔnɔ be na plala daberebere kɔnɔ wiinye kma ɔnɔ kwa kɔnɔ sɛbɛ bɛ hɔnɔ da ma, mɛ ka baratekwɛta. Wuro be daga ɔnɔ yirebɛ.» ¹⁰Wɔnɔ timi a ye bere da ne ma: «Ka kɔnɔ sɛbɛ bɛ hɔnɔ dɔreda na fanɛ ta bunuda na ga bare ye na wagati vɛtra. ¹¹Telebareyata tɛ a ɔnɔ y'a telebareyafa hɔnɔ, kakietɛta kɔnɔ y'a kakietɛ hɔnɔ. Nka sɔntɛle tɛ a ne telebe ta, dɛgɛwɛta ne fa kwe y'a kini ma. ¹²Bɛɛ ɔnɔ ne zɔgɔta ma na bere naa. N'a sara na frɛ na ti ne ta. Ma na sma pepe sara tala tala n'ɛ kayan kɔnɔ ye ta teda. ¹³Mɛ ɔnɔ Alefa ɔnɔ ne Womega, ɔnɔ kɔnɔ gwere yi ne wɛbɛ yi. Dubido kɔnɔ wɛbɛdo. ¹⁴Wiinye kma ɔnɔ y'a zoga waa wiin fa to ye gun ni na ɔnɔ na ɔnɔ kɔnɔ kuru na kuledo hɔnɔ, wɔnɔna kma dangamu. ¹⁵Smakuro kɔnɔ lagwɛsma kɔnɔ vu-

naɛsma kɔ smayɛsma kɔ fiankansma kɔ niɔnɔ dia wi-
 inye kma pepe ma wɛɛ ye ne niɔnɔ, kɔwɔkɔ pepe na
 kɔ sire. ¹⁶ Mɛ Yezu n'a mɛɛkɛ fanɛ wiin fa to a naa kɔ
 da bɛ yira ka ma Wuro ta kɔnkma ye na. Mɛ Davidi
 timikma na boo. Kɔmulu wiin kɔ kɔkɔ kikima.» ¹⁷ Wuro
 ta Ni kɔ damoro da: «Naa.» Wiin te kɔ kɔkɔ, kɔn-
 na te daga da: «Naa.» Mulu kɔ ne ti wiin te na, a naa.
 Wiin te kɔ ne kia mɛnɛ, a naa mɛnɛ ni na zu na zana.
¹⁸ Wiin te pepe kɔ kɔ sɛbɛ bɛ kɔn dɔreda na fanɛ kɔkɔ,

ma ne bere n'e yira a na te ma ye kɔ da: «Wiin te kɔ
 kɔ kɛ ye ma, wiinye bu kɔ da kɔ yira sɛbɛ kɔ kɔn,
 Wuro na kɔ kɛ kɔwɔkɔ ma a na te ma. ¹⁹ Wiin te kɔ
 fa wa kɔ sɛbɛ bɛ kɔn dɔreda na fanɛ kɔn, Wuro na kɔn-
 na te nii wa ni na kɔn kɔn kɔ kuru na kini yi kɔn wiinye
 da kɔ yira sɛbɛ kɔ kɔn.» ²⁰ Wiin te kɔ kɔnna tian yira
 n'a kinibɛ, kɔnna te da: «Kɔn, bɛ ye ne zɔkɔ ma na
 naa. Ye tɛ, ye tɛ yee, naa Matigi Yezu.» ²¹ Matigi Yezu tɛ
 a y'a woramadiabe ta ka pepe ma.